

37624

P

Mf. 5767

Teolog 6808

20f

37624

I

~~7/10~~ 83
20 M.

20 M.

1883. I. 96.

PUNKTY

KAZAN

od Adwentu aż do Postu,
Litewskim ięzykiem, z wytłuma-
czeniem na Polskie,

P R Z E Z

Księdza KONSTANTEGO SZYRWIDA /
Theologá Societatis IESV /

Z DOZWOLENIEM STARSZICH
wydane.

W WILNIE

W Drukárni Akadémicy Societatis IESV

Roku M. DC. XXIX.

IN STEMMA
 ILLVSTRISSIMI & REVERENDISSIMI Dñi
 D. EVSTACHII WOLOWICZ
 EPISCOPI VILNENSIS.

I Liber, & sacri disstringas spicula verbi,
 In Litauo & Lechico pectora fige solo,
 Vt prensam CHRILSTO mittas super athera pradam,
 Prasulis Eustachij, bina Sagitta monet.
 Altera tellurem, superum petit altera calum,
 Quod capit in terris ista, dat illa polo.

37624

I

ILLVSTRISSIMO AC REVE-
RENDISSIMO DOMINO,

D. EVSTACHIO
WOLOWICZ
EPISCOPO
VILNENSI.

S. F. E.

Erexigui operis partem, in
magna mea imbecillitate, & affectu gra-
tuitur Valetudine, Patriâ linguâ elaboratam, Tibi
ILLVSTRISSE PRÆSVL libens & venera-
bundus offero ac dedico. Hic qualiscunq; cona-
tus meus, sinceram imprimis gregis Tui, quem DEI annuente be-
nignitate laudabiliter feliciterq; pascis, vtilitatem spectavit. Non
quod alia complura remedia publico bono deessent, sed vt aliquid
etiam recens accederet, vnde minus linguæ Lithuanicæ periti, in
hoc sacro ouili & Diœcesi Vilnensi, de Tua prouidentia diuini verbi
Prædicatores, si oporteret, aut iuuari, aut ad huius idiomatis studi-
um accendi possent. Vt autem facilius illis esset patrii sermonis
doctrina, Polonicum adiunxi, qui vbiq; idiomatis Lithuanici e ver-
bo ad

bo ad verbum interpres est. Quid? De mari (Inquit sacer vxtus) exeunt flumina, & in illud reuertuntur, vt meritò, & hic labor meus, qui a Te hortatore egressus est, ad te redeat; non quòd tanti Antistitis oculis existimem dignum, sed quòd Tu gratum futurum literis ad me datis, ex Tua dignatione benigniter indicaueris. Quid præterea? Ego Te El dram mihi intueri videor, cuius operâ quondam ac studio, Sacerdotes perspicue legem DEI, populo tradebant. Et legerunt (inquit) in libro legis DEI distincte & aperte ad intelligendum, & intellexerunt cum legeretur. Ita enim Tibi nihil antiquius est, quam vt ad salutem, maximè necessariam, cum omni Christiana probitate, doctrinam, & clarè qui debent, doceant, & facile qui audiunt addiscant. Egregrium sanè id studium, ex quo Deo Optimo Maximo prægrandis honor, Tibi Pastoralis vigilantia commendatio singularis, Tuis ouibus non mediocris fructus accrescit. Patere ILLUSTRISIME PRÆSVL, vt à Tuo Sole, quo cætera affatim collustras, hic etiam liber meus accipiat splendorem. Mandibula asini in manu Samsonis plurimos hostes cædit; despicibilis vomer in dextra Samgar gloriòse triumphat; vt non immeritò & hic liber meus, in Tuum fouentis Patris sinum admissus, si quibus obtegatur tenebris, eas sit in lucem felici metamorphosi commutaturus. Accipe igitur SENATOR AMPLISIME, non quod magnitudo Tua expostulit, sed quod mea offerre potest infirmitas, & hac in re licet exigua, Tui beneuolentis erga Societatem nostram animi, debitam in nobis agnosce recordationem. Non integer, fateor, est labor dicatus, eum tamen si lubens acceperis, si faueris, non mediocris mihi ad reliquum operis stimulus accedet. Viue diu PRÆSVL ILLUSTRISIME, Ecclesiæ, Patriæ, Tuis, nobis.

Illme & Rndme D. T.

Seruus in Christo

Constantinus Szyrwid

Societatis IESV.

APPROBATIO

R. P. Prouincialis.

EGO Ioannes Iamieſkowski So-
cietatis Iesv Præpositus Prouincialis per Lithua-
niam, facta mihi potestate ab Admodum R. P. N. Mutio Vitellesco,
Puncta Concionum, ab Aduentu vsque ad Quadragesimam, quæ
P. CONSTANTINVS SZYRWID Societatis Nostræ, vernaculâ linguâ con-
scripsit, ab aliquot Theologis eiusdem Societatis examinata, & ap-
probata, in lucem dari permitto. In cuius rei fidem Auctori
Chirographum hoc dedi, Officij mei Sigillo munitum,
Nesuisij. 17. Ianuar. Anno 1629.

PRZEDMOWA DO CZYTELNIKA.

*A*ż tu Czytelniku łaskawy punkty do
kazań dosyć, iako mniemam, dostate-
czne, a nie same kazania istotne, iako w
innych Postillach jest obyczaj. Miałem
to dobrze na oku, aby y nazabawnieyszy
łacno te praca moje czytać mogli, y
żeby się wygodziło káznodźciom, ktorzy nie tak słow,
iako rzeczy samey potrzebuia. *W*iec nie tylko siły moje
znacznie náwat łone rozszerzać mi się z księga nie dopu-
ściły, ale y sama przyjemność krotkości w wieku terażniey-
szym.

A iż ksiąg tak Łacińskim ięzykiem, iako y innymi
nápisaných jest iuż niemal bez liczby, *L*itewskiego zaś
ięzika, ku pozyskaniu duży bárzo potrzebnego, w księgach
pryskepiey, punkty moje przedsięwzięte po *L*itewsku,
*P*olszczyzna wykládaiać, między ludzie podać, aby po-
moc miał y ow, co nie jest doskonale biegły w *L*itewsczy-
źnie, gdy przez czytanie tych książek wielka iey część so-
cie przypomni: y ow, co zgoła nic nie rozumie po *L*i-
tewsku, a ma gorliwość przeciw dużyom bliźnich swoich,
gdyż

DO CZYTELNIKA

gdy z wytłumaczenia przez Polſczyznę obok położona Litewski iezyk sam zrozumie.

A ieśliby ſię komu zdała Polſczyzná nie owſecki przebrána ábo gładka, niechay wie, że tu nie było żadnego zamysłu Polſczyznę właſnie ludziom ná piſmie podawać, áby ſię iej uczyli, ále tylko ſpoſobne Litewskiego iezyká wytłumaczenie uczynić, y ſłowo w ſłowo, ile rzecz dopuſzczáta, wyłożyć, áby mógł być zrozumiały.

Spytaſli zaś, czemu bym ſámemi tylkc piſmá ſwiętego ſwiadectwy propozycye moie potwierdzał. Ná to tak odpowiadam, że ſa bárzo gruntowne y nieprzekonáne ná podparćie wſelkiey prawdy od Bogá obiáwionej, y dowody z nich rozum wiażac, wola zápaláia.

Przy kráwedzi kſiażek kroćciuchno ſię nátraca po Látinie, coby ſię we wſytkim punkcie zawieráło, ábyſ bez żadney utráty czáſu wiedziało, ieſli ma być czytany ten ábo ów punkt, y coby z niego wziąć na ſwá potrzebe.

Przydátém teź reieſtr Látciński rzeczy przednieyſzych, áby tu náleżli iákikolwiek obrok y ci, ktorzy żadného z tych dwu iezykow nie umieia. Przeczeń bowiem do kráwedzi kſiażek odeſtáni, wnetże znayda, y ſáme iſlotę náuk, punktámi ſwemi ocyrklowánych, y ónychże z mieyſc piſmá ſwiętego potwierdzenie.

Seminary Pontificij Vſlaenſis. *reparatus* Anno Dni 1702. Potrze-

P R Z E D M O W A

Potrzebáby ná *L* itewski iezyk kresk nieiákich, ktore sie zowia po *L* áćinie *Accentus*, aby, z przyrodzenia po *L* itewsku nieumieiacy, potráfił z nich dobrze mowić, y czytać, áleby też potrzebá do nich nowego y osobliwego druku, y kořtu, ktorego ma teraz nie mógł mieć. Kto tedy chce doskonałe z *accentem* po *L* itewsku mowić, nieb sie, stuchaiac innych, w tym iezyku biegłych, do niego przyzwyczái.

Dotad spráwe dawřy o sámey książce, przychodźi mi iuż po kázác, iákíe ieý ma być z pożytkiem używanie.

Może kto naprzod używác tych punktow, iáko punktow medytácyey ábo rozmyślánia ku swemu włařnemu pożytkowi, y ku pobudzeniu w sobie áfektow nábożnych. Jest tu bowiem máterya obsita do rozmyślánia pożytecznego. Może ich ieřć używác nie tylko do kazań, ále też do exhortácy, y rozmow nábożnych z drugimi.

Dowodow zaś do przerzeczonych punktow wiecciem przynowdźit, ábyś według upodobánia ábo wřytkich użyt, ábo ieden sobie obrát, ktorybyś rozřerzył, y dostátecznie wyłožyt. Wiecey sie też punktow podáie ná kázda Nie-dźiele, ábyś z nich, coć sie podobá, lubo ná swoje rozmyślánie, lubo do náuczánia inřyich, obrát, ábo ich wiecey rá-tem złaczył, według swego zdánia.

Ktemu

DO CZYTELNIKA.

Ktemu są tu niektóre rzeczy, które się dla prostych słuchaczów nie zgodza, ale dla uczeńszych, przeto według pojęcia słuchaczów brak ma być czyniony w podawaniu ich, aby prostszym łatwiejsze, a poietniejszym grunto-wniejsze były podawane. I dla tego się też więcej punktów kładzie, między którymi nie wszystkie są trudne.

Najostatek tyłkom tu najkłaśnie Niedziel punkt wydał, dla nie sposobnego zdrowia, według którego mu-śniętem praca miarkować, rozdzieleniem i alżeyszą czy-
niac. Przedłużyli mi Pan Bog żywota, choć y w tym natartym zdrowiu, mam nadzieję, że w ostatku punktów pożądanu twemu wygodzie iak napredzey. Przy tym bądź łaskaw Czytelniku miły, a temoie iaka taką
praca za wdzięczne przyimi, y oney zdrow
zażyway.

I N D E X
DOMINICARVM
& Punctorum, quæ in hac
parte operis continentur.

Dominica I. Aduentus continet puncta 9. folio I.

- 1 Octo analogiæ inter iudicium diuinum & humanum. fol: 1.
- 2 Decem differentiæ inter iudicium humanum & diuinum. fol: 7.
- 3 Iudicium Dei futurum est vt prælium f. 21.
- 4 Proprietates iudicis & iudicij. f. 14.
- 5 Libri, ex quibus Deus est iudicaturus f. 16
- 6 Iudicialia potestas conuenit Christo. f. 12
- 7 Quadruplex Christi tribunal: f25
- 8 Argumenta, quibus peccatores à iudice conuincuntur f 27
- 9 Dies iudicii appellatur in scriptura restitutio fol: 29

Dominica II. Aduentus continet 8. Puncta. fol. 34.

- 1 S. Ioannes non petit liberari è carcere à Christo ibid.
- 2 Iustus carcer templum, impijs templum carcer f 40
- 3 Laudauit Christus S. Ioannem ex constantia in fide &c. f43
- 4 Encomiastæ hominis f46
- 5 Quid requiratur ut aliquis sit immobilis in bonis operibus f 49
- 6 Cur vili & aspero vestitu ordinariè vsi sint sancti f54
- 7 Quàm conueniens fuerit Incarnatio Christi ex parte ipsius Dei f57

- 8 Quàm conueniens fuerit Incarnatio Christi ex parte hominum f 63

Dominica III. Aduentus continet puncta 10. fol: 71.

- 1 Cur Iudæi voluerint eligere Ioannem in Messiam ibid:
- 2 Nomen Dei Ego sum: Creaturæ verò Ego non sum f 77
- 3 Cæci in sua, oculati in aliena vita inuestiganda mortales f 81
- 4 Anatomia mystica ad cognitionē sui f 86
- 5 Anima hominis representat Deum vt imago eius, multipliciter f 91
- 6 Excellentia hominis iusti f 98
- 7 Miseriæ seu plagæ hominis post peccatum f 104
- 8 Quinq; specula, in quibus homo se cognoscere potest f 110
- 9 Octo ignota homini de seipso f 114
- 10 Quadruplex Nihil habet homo, ex seipso f 118

Dominica IV. Aduentus continet puncta 8. f. 124.

- 1 Quid magistratus secularis & spiritualis mentio, & S. Ioannis ad Iudæos missio insinuet, ibid:
- 2 Annus imperij Caesaris quid insinuet? f 131
- 3 Cur Ioannes vocem se appellauerit? f 137
- 4 Necessariam esse dispositionem ad Sacramentum Penitentia f 142

3 Dispo

INDEX.

- 3 Dispositio ad Sacramentum requirit exa-
men conscientiae f 145
- 6 De motiuis ad dolorem excitandum f 149
- 7 De alijs motiuis ad perfectiorem dolo-
rem eliciendum f 154
- 8 Duplex Penitentia. Vna in hac, altera in
futura vita f 159

Dominica intra Octauam Nati- uitatis Domini puncta 6. f. 165.

- 1 Decem nouitates in Natiuitate Christi ibid
- 2 Christus mirabilis ob triplicem pulchri-
tudinem f 170
- 3 Inter quatuor mirabilia opera Dei Christus
mirabilior f 176
- 5 Res diuinas esse considerandas, & præci-
puè Christum Dominum f 186
- 6 Christus est signum cui contradicitur f 190

Dominica I. post Epiphaniam puncta 4. fol: 197.

- 1 Varijs modis amittitur Christus f 197
- 2 Vbi Christus quærendus sit f 202
- 3 Deum siue Christum non posse perfecte in-
ueniri in hac vita 207
- 4 Quæ à pueris discenda 212

Dominica II. post Epiph:

puncta 4. fol: 216.

- 1 Matrimonium humanum est symbolum
matrimonij mystici inter Christum & Ec-
clesiam. 216
- 2 Analogia inter matrimonium humanum
& spirituale Christi cum Ecclesia 219
- 3 Ritus antiqui nuptiarum accommodan-
tur nuptijs Christi cum Ecclesia 223
- 4 De causis nuptiarum 228

Dominica III. post Epiphant:

puncta 6. fol: 237.

- 1 Septem modi mundandi se à lepra pecca-
ti 237
- 2 Qualis dextra & sinistra manus Dei in hoc
& in futuro seculo 240

- 3 Figuræ Sacramenti Penitentiae, & quali-
tates eius 244

- 4 De triplici lepra 250

- 5 Leprosi Hæreticos denotant 254

- 6 Quadruplici exercitu Christus peccatore
debellar 258

Dominica I V. post Epiph:

puncta 4. fol: 263.

- 1 Qualis obedientia Deo præstanda exemplo
creaturarum rationis expertum 263
- 2 Mare symbolum vitæ humanæ 269
- 3 Causa motus maris naturalis & mystici
fol: 272
- 4 Quid facto opus, ne nauigantes ad por-
tum vitæ æternæ, naufragium faciant 274

Dominica V. post Epiphani:

puncta 4. fol. 283

- 1 Quo somno dormientibus hominibus ini-
micus superseminet Zizania 283
- 2 Vbi sit vera Christi Ecclesia 286.
- 3 Triplex ager, in quo Deus bonum semen
seminauit 291
- 4 Quatuor præcipuæ causæ Zizaniorum i.
peccatorum. 293.

Dominica VI. post Epiphani.

puncta 4. fol: 298.

- 1 Granum Sinapis symbolum Ecclesiæ 298
- 2 Granum Sinapis symbolum verbi Dei 303
- 3 Christus granum sinapis & tritici 309
- 4 Res minimas non esse contemnendas 312

Dominica Septuagesimæ puncta 5. fol. 320.

- 1 Vineæ varietas 320.
- 2 An conueniens fuerit Deo conducere o-
perarios 321
- 3 Incitamenta ad labores in vinea sustinen-
dos 328
- 4 Vineæ ab Isaia descripta, aptari potest
cuius regno vitij corrupto 332

Cur.

INDEX

1 Cur vita æternâ Denarius 336

Dominica Sexagesimæ puncta

4. fol. 340.

2 Mystica parabola expositio 340

2 Cur seminet Deus ibi, ubi scit periturum
semen 346

Qu inq; exitus Dei ad nos 350

4 De varijs nominibus verbi Dei 354

Dominica Quinquagesimæ

puncta 5. fol. 360.

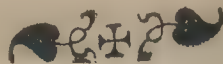
1 Cur Ecclesia legat Euangelium hac Domi-
nica de Passione Domini 360

2 Quid fiat diebus Bacchanaliorum 365

3 Quid per Jericho mysticè intelligatur 371

4 Cur Apostoli Christum, clarè de sua Pas-
sione loquentem non intellexerint 375

5 Quàm indecenter faciat Christianus, qui
mendicat sibi noxia 378.

A
z
m
s
m
t
ir
by
du
ar
W
sp
du
li
gi
ey

Supremos Medelos

Aduento: Euángelia Luk:
padeimi 21.

ANuo metu: Bitio wiešpats Jėsus mokitiniump
sawo. Bus žinklay unt sautes, ir menesio, ir
žwayzdžiu, ir unt žiames prispaudimas giminiu, del
sumišimo vžieimo mariu ir wilniu, džiustunt žmone-
mus nuog baymes, ir taukimo (tu dayktu) kurie a-
tays unt wiso swieto. Nes galibes dungaus pasiwiskins,
ir tadu išwis sunu žmogaus ataiunti debesiy, su gali-
by didžiu ir Maiestotu. Atiemus dayktamus prade-
duntis, weyzdekite ir pakielkite gatwas iusu: nes iau
artinas atpirkimas iusu. Jr pasakie iiemus priliginimu.
Weyzdekite unt figos, ir unt wisu medžiu, kad iau
šprogsta, žinote iog arti ira wasara. Teypo ir ius ka-
du izwisite tay deduntis, žinokite iog arti ira kara-
liste Diemo. Vztiesu sakau iumus, iog ne prassoks ta
gimine, net wisa tay issipildis. Dungus ir žiame pra-
eys, bet žodžiey mano ne praey.

Wá Niedziele pierwsza

Aduentu/ Euangelia v Lukasa

§. w Rozdz 21.

WON czas: Mowił Jesus uczniom swoim: Beda znaki ná słońcu, y księżycu, y gwiazdach: á ná ziemi uciśnienie narodow, dla zamieśszania sumu morskiego, y nawałności: tak iż ludzie schnać beda od strachu, y oczekawania tych rzeczy, ktore beda przychodzić ná wszytek świat. Abowiem mocy niebieskie wzrúszone beda. A tedy wyrza Syná człowieczego przychodzącego w obłoku, z moca y z máiestatem wielkim. A to gdy sie dziać pocznie, pogladaycieś á podnoście głowy wasze: boć sie przybliża odkupienie wasze. Y powiedział im podobieństwo: Poyrzycie ná fige y ná wszystkie drzewa: gdy iuż z siebie listki wypuszczają, wiecie, żeć iuż blisko iest lita. Także y wy, gdy wyrzycie iż sie to będzie działo, wiedzcieś, żeć blisko iest krolestwo Boże. Záprawde mowie wam: żeć nie przeminie tento wiek, aż sie wszystko zysci. Niebo y ziemia przemina: ále słowo moje nie przemina.

PVN.

PVNKTAY SAKIMV DIEWO
Zodžio iž Euangelios, ir iž kitu Rašto
šwynto wietu.

PVNKTA KAZAN z EVANGELIET
y z innych Pisma świętego mieysc.

PVNKTAS I.

Asztuoni paliginimay terp
Diewo, ir terp žmo-
niu tiesos.

I. **T**erp žmoniū /
kad bilineia
ir waydu tėti
eurt / iey patis ne sudera /
wienas vntu tieson pa-
wadina. Tay ažušitay-
to ir Diewo tiesoy / kuriu
datis dienoy pastutney.
Ties tau seney nuog pra-
dšios sutverimo to swie-
to wisi esme vnt to bayši-
os pawadinti tiesos / per
žodius ir raštus Patri-
archu Pranasu ir Apaš-
talu. Ape tu daug skat-
tome knigose šwyntosi.
Pranasawo ir ape tuos
įėjmas žmogus nuog A-
damo wardu Enochas
bilodamas. Sztay tieg-
atay

PVNKT I.

Ošmiorakie porownanie
miedzy Boskim y ludz-
kim sadem.

I. **K**iedzy ludźmi
gdz sie pra-
wuia y spor-
iaki maia / lešli sie sami
miedzy soba nie pogodza
iedn drugiego do sadu
pozmya. Tož sie zachos-
wa y na sadzie Boskim /
ktory wozyni na koncu
swiata. Abowiem tuž da-
rono od pechatku stwo-
rzenia swiata wšy scys-
my sa na tego strasliwy
sad pozwanis przez slowa
y pisma Patriarchow Pro-
kow y Apostolow. O-
czym žita czytamy w
škiegach Božych. Prore-
kowalo tych šiedmy ed
Adama imieniem Enoch
mowige. O to / prawi

Ošto Analo-
gia inter iu-
dicium diui-
num & hu-
manum.

1. ratione
citationu.

atay wiešpats su swyn.
rays sawo tukstunčers
daricu tiešos priš wjus
Iud. Epist. &c.

2. Ratione
loci iudij.

2. Tieja žmoniu turi
wietu kuroy darosi. Tey
ir Diewas pastire wienu
wietu/ kuroy mus sudis.
Surinksiu tieg wišas
gimines ktonin Joza.
photo/ ir bilinesiu su to.
mis tinay.

3. Ratione
temporu.

3. Žmones del sawo tie.
su ažumeta saw tikru die.
nu/ kuroy tiesawoiasi
aba bilineta. Tey ir Die.
was istate del sawo sudo
dienu pastutiny/ ape
kuriu niekas ne žino ney
Anietay Dungaus/ uk.
tay pats Tewas.

4. Ratione
conuentus in-
dicum.

4. Tiešon žmoniu susi.
rinka tiesadaricy/ kurie
ira vnt to pastatiti Tay
bus ir vnt Diewo sudo/
kuriami aukšciausias ir
didžiausias sudžia ira
wiešpats musu Iesus
Christus. Anas ira tieg/
kuri istate Diewas Su.
džiu gimutu ir mirusiu.
Kiti kurie prieg tam se.

des

Pan priziodyte wtyšiacich
šwietych swoich/ aby
czynit sad przečiwo
wspect n ludz Epist. &c.

2. Na sad ludzki test
miesce/ gdie sie odpra.
wile. Tak y Bog nazna.
czyt iedno/ na ktorym nas
sadzic bedzie. Zgroma.
dze/ prawi wszytkie naro.
dy na doline Jozaphacy
bedzie tam sadzil loel: 3.

3. Ludzie dla swych sa.
dow naznaczaia sobie
pewny dzien/ ktorego sie
prawia. Tak y Bog po.
stanowil dla swego sadu
dzien ostatni/ o ktorym
nikt nie wie ani Anjelo.
wie niebiescy i dno sam
Ociec. Matth: 24.

4. Do sadu ludzkiego
zbieraja sie sadziowic ko.
rzy na to sa wystawieni
Tof bedzie y na sadzie Bo.
zym na ktorym naywy.
szy y naywiekszy i st pan
nasz Iesus Christus. On
prawi iest ed Bogapo.
stawiony Sedzia swych
y umartych Act: 10. In.
ni ktorzy przy nim sie.

dzic

des draugie su tuo sudis
dami / bus Apastatay /
ir kiti diduos swynubes
Diewo tarnay pagal anu
zedziu. Sedesite vnt dwi-
likos sostu sudidami dwi-
lita kialu aba gimniu
Izraelo.

5. Vnt žmoniu tiesos/
dažnay reykia turet ray-
sicioiu ir swiedku. No-
riat tu ne prymalo Die-
was/ nes anas žino wisa/
ir regi kas ira kateas/ ir
kas cesus: Wienok pri-
ims raysicioius ir swied-
kus/ ir klausis tu. Tie
raysicioley/ bus paties
žmogaus tikra to širdis
ir žinia / kuriu sąwimp-
turi/ir glarey iaučias iey
nufideto aba ne nufideto/
bus anitay swynateli/
bus welinay/ bus ir kiti
sutwerimay.

6. Tiesoy žmoniu dide
ira rupistis ap žiziu/ ir
ne priwilunt dastinot-
mu ir žizimui wido to /
kuo aprašitas nufide-
to/ adunt priešinitas ne-
6. 28 199

dziec beda wespót žnim/
ladzac/ rozumiria sie A-
postotowie/ y inni wiel-
kiey šwiotobliwości su-
dy Božy. Bedzicie sie
dziec na dwunastu stoli-
cach sadzac dwanaście
pošolenia Izraelstiego.

5. Pasadzie ludzkim /
trzeba czesto miec insty-
gatory y świadki. Bez-
tych nie potrzebuie Bog
bo on wšytko wie y wi-
dzi kto jest winnym a kto
sprawiedliwym. Jednak
przyjmie instygatory y
świadki/ y bedzie ich su-
chal. Ci instygatorowie
beda: własne człowiece
sumnienie/ y wiadomość
kora ma w sobie y dobrze
wie jeśli zgrzeszył/ abo
niezgrzeszył/ beda Anio-
lowie świeci/ czarci y in-
ne stworzenia Ro: 2. Matt.
13. Abacuc. 2.

6. Pasadzie ludzkim
wielkie jest staranie o
prawy y nieomyšney
wiadomości y wybad-
niu biewsztykogo tego/
wczym obžalowiny wy-
stapit/

Matth: 19.
5. Ratione
accusatorum.

6. Ratione
scrutiny cau-
sa.

poteysey ti kalcindamas/
ne teysingay ne primicin-
tur ir ne flogintu. Teip ir
Diewo tiesoy bus/izkratis
ir izwartis sudzia teysin-
gas/ misas zmoniu du-
mas/ zodius ir darbys/
pagal statutu aba prija-
kimu sawo/ kurieys azu-
brande/ adunt pikto ten-
ktumes ogiara daritume.
Kas azu nieku turi mant/
sudis ti zodis/ kuri kat-
betau dienoy pastutines/
zodis/ tay ira prijaki-
mas.

7. Ratione
decreti.

7. Izklausys ir iki gatu
isimans sudzia tielu/ iz-
duosti dekretu/ Toki a-
prayaitas nupelne. Tie-
kaktu izlardzia ir luosu
baro/ kaktu pastundina-
Tay padaris ir Diewas.
Tiekaltiemus tatis eyf-
site pagirtieit tewo ma-
no/ pawidokite karas-
listy 10. Kaltiemus wel.
Aistokite nuog manis
prapleyktieit/ eykite r-
gnan ruzynon. 8. Vnt

stapit/ aby go adwer-
sarz ne flusnie nan wine
ktadac/ do naklodu nie
przywodził/ y niespra-
wiedliwie nie sčisłat.
Tak sie y na sadzie Bo-
zym stanie. Wytrzebia y
wykpera sadzia sprawie-
dlivy wbytkie ludzkie
mysli/ slowa y uczynki
według statutu y przyka-
zania swego/ ktorzym za-
kazat abyśmy sie zlego
miarowali a dobre czyni-
li. Kto gardzi mną/ slo-
wa ktorem mowit ze go
sadzić beda w dzien osta-
teczny/ slowa/ to jest
przykazania Ioan: 12.

7. Przysłuchawszy y do-
statecznie zrozumiałwszy
sadzia sprawę/ wydał
taki dekret/ iaficbżato-
wany zaśluzyl. Tiewin-
nego wolnym czyni a win-
nego potapia. Toż y Bog
uczyni. Tiewinnym rze-
czmoodzieia błogosławie-
ni Oycamego/ O siegnia-
cie Prolestwo 10. Winnym
zaś odstępnie odemnie
przekleci w ogień wie-
czny. Matt. 25. 8. Na

1. Vnt gálo esti dekre-
to / iduoto izpildimas.
Tay dešis ir Dievo Sudy
be arguldimo ir be maži-
ausio patrustimo / žiame
iššizios ir praktiektuosio-
us prarīs ir vgnis ne gi-
suntis vmsinay degins.
Pagircuosius woldungus
priims / ir vnt vmsiu
linkamibese ne išsaticose
tastis. ir exs tieg pastun-
dintielī vnt tuncios vms-
žinos / a tesus ing givie-
nimu vmsinu.

2. Tā Koniec bywa wox
Konanie dekreto / Ktory
sedzia wydal: To sie sta-
nie y na sadzie Bozym bez
odwloti y bez namniety-
sego omieszkania. Ziemia
sie rostopi / y przeklatych
poirze y ogien niegasna-
cy na wieki palic bedzie
Błogosławionych zaś nie-
bo przysmie / w wiecznych
y niewypowiadzianych rā-
dosściach chować bedzie.
Pozyda / prawci / potapieni
na meż wieczna / a spras-
wiel liri do zymota wie-
cznego. Matth: 25.

3. *Ratione
executionis
decreti.*

P V N K T A S II.

Dešims skiriu terp Die-
wo ir terp žmoniu
ticiol.

1. **S**kirius aba n ligi
be terp Dievo ir
terp žmoniu sudo. Rad a-
prasytas ginasī sty pray-
ty prieštumas io druzay
ne prispirs norine butu
talcas izsprusta is runku
ludzių be korolmo taip ne
talcas

P V N K T II.

Džiesćć rožnie miedzy
Boskim a miedzy ludz-
kim sadem.

*Decem diffe-
rentia inter
iudicium hu-
manum &
diuinum.*

1. **R**ożnica cho ni re-
wnosć mi dzy Bo-
skim a miedzy ludzkim sa-
dem. Gdy sie objaśna-
ny potężnie przy / icali
przećiwie tego mecie
nie przypze choćiazy
winnym byt zać sedziego
y cho-

1. *In iudicio
humano eua-
dit reus sapē
negatione de-
liti.*

Paktas. Bet vnt Diervo
sudo tay negates but nes
anas ira sudzia wisaregis
ir wisajtnus / kuris iz-
krato birdi ir inkstus ir
widuri9 pacius smogaus.
Todyrn ne wienas katu
budamas ne gates azusi-
ginc sawo piktū darbu.
Rapp tieg bitay ne pasi-
tepiāu bīauribemis / pa-
stuy Bāali ne waykšcio-
iau. Aš bilinesiu su ta-
wim / todyrn tog tarey
ne nusidelau.

2. Deriva-
tione crimi-
ni in alium.

3. Precibus.

2. Nesigina padaris /
bet sakos liepiamas ir
priverstas padaris nuog
kitu. Tay vnt Diervo
sudo newienam nesiseks.
Kiek wienas tieg nastu
sawo nešios. Gal. 6.

3. Meldžiamas tabay /
kartays izleydžia sudzia
katen: Bet matdu ir su
asaromis Diervas sawo
sudy ne klausis. Tadu
tieg žadins manis vnt
padeimo / a ne isklausis /
siu /

vchodži bez karania lakto
nierwinny. Lecz to ná sa-
džie Bozym byt nie moze
abowiem Bog test sadzia
wszytkowidzacy y wie-
dzacy / ktory sie bada
serc / nerek y samych wne-
trzności / czlowieczych
ps. 7. Dla tego żaden win-
nym beda zaprzeć sie nie
bedzie mogli z tych spraw
swotch. Jako prawi mo-
wisz nie zmażatā sie spro-
sności / za Bāalem nie
chodžitā / ia sie ztoba
sadzie beda dla tego że
rzekā nie zgrzeszytā.
Ierem. 2.

2. Nie przy sie kto wezy-
niwo / lecz powiada że to
zroztazania y innych mu
su wezynit. To ná sadzie
boškim nikomu sienie v-
da. Rāzdy bowiem biezar
swoy ponieście. Ga. 6 Eze. 18.

3. Za prośba ršilna
pobczas sadzia wypuſcza
winnego. Lecz proſb y ze-
tżāmi Bóg ná swym sa-
džie nie wyslucha. Na ten
czas prawi beda mie wzy-
wać ná pomoc / a nie wy-
flu.

flu/ vntst ricy tielsis /
 & neras manis.

4. Sudzios ziamies del
 domanu lusu daru ap.
 kalcintu. Todryn azu.
 draude Diemas tiemus
 int domanas. Tie int
 tieg domanu: nes do-
 manas apakina. Bec
 Diemas trisaturis ne pri-
 wato ne iokiu domanu.
 Diemas mano esli/ glio
 ro mano ne pri xalay.

5. Del galibes ir pa-
 grumzdimu Didziuntes
 ziamies sudzios ne tressin-
 gaw sudzia. Raypanie
 padare / Kurie izsignandy
 Karalienes Jezabelos ne
 kalcu Tabothu vnt smer-
 ties izdawe. Diemas
 ira sudzia uisagalis/ ka-
 ralu ir Punigayksciu
 nesibito/ gleriaus ira tie-
 mus Patiemus tabay
 bayris ir graunynigas.
 Kuris ties atuosia mo-
 stu karalu/ ir wieton
 brungios iostkas perine-
 lia n irremis iustus in.

B

Kuris

stucham/ rano wstana/ a
 nie nayda mie. Prou: 1.

4. Sedziowie ziemscy.
 dia podarkow wolnym
 czynia obzatowanego.
 Dla tego zakaza Bog in
 nie brać podarkow. Tie
 bierz prawi podarkow /
 bo podarki zakleptaja
 Deut. 16. Lecz Bog
 wysylo malacy nie po-
 trzebuie zadnych podar-
 kow. Bogiemes ty moim.
 dobr moich nie potrzebu-
 ies. Psal: 15.

5. Dla potegi y pegro-
 zel Potentatow ziem-
 skich sedziowie niepra-
 wi. dliwie sadza. Jako o-
 ni uczynili/ ktorzi prze-
 leksty sie krolowes J.
 zabili nia i m go Nabo-
 tha na smierć kazali. 3.
 Reg: 21. Bog jest sedzia
 wszechnogaocym ktorzy sie
 krolow y krolow nie lek-
 ale raczej jest in samym
 barzo strasliwy y ogro-
 mn: ktorzy prawi/ odpa-
 sune pas krolow/ y mla-
 sto drogiego pasa prze-
 pajule powroze n ner-
 i

B

Tunc inuocabunt
 me & non exau-
 diam: Prou: 1 & 28
 & Muneribus.

Non accipies per-
 sonam nec mune-
 ra: quia manera
 excitant. Deut.
 16 & 19.

Deus meus es tu
 bonorum meorum
 non eges. Ps. 15.
 & 2.

5. Potentia &
 minis magnatum.

Belteum Regum
 dissoluit. & pra-
 cingit furem renes
 eorum. Job: 12.
 & 18.

ich

Qui aufert spiritum principum,
Psal. 75.

6. Fuga.

Quo à facie tua
fugiam. Psal. 132.

7. Morte antelam
sententiam.

8. Commotione
affectuum.

Triumphator in
Israel non pariet
& penitentie non
flectetur: neq. enim
homo est ut agat
penitentiam. 1.
Reg: 15. 7. 26.

Kuris idrestia iz gler.
Ples dwaśiu kunigayśc.
amus / bayśus pośim ka-
ralu žiamies.

6. Kartays kalinis vnt
takto pasadintas kali-
ney / izbega. Bet iz
Diewo cieśos ir runku io
niekas ne izb. gs. Kur
cysiu nuog atiu tawo.

7. Pasauktas pasau-
pištadeiu / iey pirm de-
kreto numirs be karaimo
iz to swieto izsiert. Bet
Diewas ira sudziu giwu
ir mirusiu / ne wienas
nufideis / karaimo io ne-
nufitynts ney giwas ney
numiris.

8. Sudzia žiamies pasi-
krucina mielaśirdisty ir
kitays affektays ir susi-
mitys atleydzia katam.
Bet Diewas ne turi tokiu
affektu. Pergalatoias Iz-
raeliy ne prateys nufides
tusiam / ir vnt pagoyte
imo ne pasigriz. Nes ne
esti žmogun adunt gay-
žetu.

9. Padest

ich lob. 12. Ktory wydzle-
ra z garda ducha kbiaje-
tom strasliwy przed
trolmi ziemskimi. Pl. 75.
6. Pod czas wieszien na
gardlo posadzony vbiec
moze Lecz z boskiey spra-
wiedliwosci y zraego
niek sie nie wytamie.
Gdzie porde od twarzy
twoiey. Psal. 139.

7. Powotany kto za zlo-
czynce / iesli przed dekre-
tem umrze bez karania
zt. go. swiata zchodit.
Lecz Bog iest sedzia zy-
wych y umartych zaden
grzeszny karania ugo-
nie wydzie ani zywy ani
umarty. Act. 10. 2. Ma-
chab. 6.

8. Sedzia ziemski w zru-
ba sie do miłosierdzia / y
do innych aff. ktow y zli-
tomawsy sie odpuszcza
przestepcy. Lecz Bog nie
ma takich aff. ktow. Dwy-
ciezca prawi w Izraelu
nie przepusci / y do poli-
towania sie nie stoni a-
bowiem nie iest iako czlo-
wiek aby mial zatowas.
1. Reg: 12. 9. Po-

9. Padest daznay ape-
lacia aba aysliepimas
austresniop sudop ap-
rayšitam. Diwo tri-
bunatas ira aulsčiau-
sias/ nuog kurio niekas
negal tican appellaoot.
Wisiemus reykia pasi-
redit vnt tribunato
Christaus/ adune tie-
kvienas imta ray/ tu
nupelne.

10. Aisizwilgieimas vnt
persunos daug gat vnt
suda žmoniu/ tuo ira
tasay kuri sudia/ sudia/
sey gintis io/ sey pasišta-
mas. Bet Diwas not-
sizwilgia ir ne priina
persunu. Žino ne tieg
iog tiesus esiti tu/ nes ne
weydat vnt persunos
žmoniu. Norint tadu
Christus Wiespato su-
diti ira brolio musu wic-
not tasay brolio ne vnt
brolistes neydzde: bet
vnt darba musu/ ir pa-
gal in mus sudio.

PVN-

9. Pomaga czesto ap-
pelacia do wyzšego sadu
obżalowanemu. Bosti
tribunal iest nawyzšy /
od ktorogo nikt nie moze
apelować do innego.
Wszystkim prawci trzeba
pokazać się na trybunale
Chrystusowi jako na wy-
zszemu/ aby każdy odnie-
ost to / co zasłuzyt 2.
Cor. 5.

10. Wzglad na osoby
świeckie może na sądzie ludz-
kim / iestli ten / kto-
regu sądzi sądzia / iest
przyiabieli / iestli znatomy
10. Lecz Bóg nie ma
wzgladu / ani brakuie
osobami. Wiemy prawci/
żeś iest sprawiedliwy / y
nie ogladaś się na osoby
ludzkie. Matth. 22. Rom.
Ephes. 6. Choćiaż tedy
Christus Pan sądzia / iest
bratem naszym ioan. 20.
przećie ten brat nie na
braterstwo / ale na spr-
awy nasze pterzacy wedlug
onych nas sądzić będzie.

PVNKT

9. Appellatione
ad superius tri-
bunal.

Omnes nos mani-
festari oportet an-
te tribunal Christi.
2. Corinth. 5. 10.

10. Acceptione per-
sonarum.

Nihil horum res
patrocinatur in
iudicio diuino.

Scimus quia verax
es &c. non enim
respicias personam
hominum. Matth.
22. 17.

Iudicium Dei futurum est v. pralatum.

PVNKTAS III.

**Diewo tiesa bus
kayptar one.**

Treiopay gal tey iz raszto
pasirodit.

1. *Ob causas, propter quas bellum geritur.*

1. *Est rebellio*

Fuerunt Rebelles lumini. Iob: 24. v. 13.

2. *Inuasio bonorum Dei Gloriam meam alteri non dabo. Isai. 42.*

3. *Laſa Maieſtas Me uos conſigitis. Malach. 3. v. 10.*

4. *Ruptum fœdus: Diſſipauerunt fœdus ſempiternum. Iſa 24. 5.*

1. **I**z przesaſiu del kuru Karalus ziamas kariauia / tes rundasi ir Diewiep. 1. Przesaſtis / pasitielimas priesz wieſi. pati prigintu / ir azu. ſigtinimas to waldzios vnt ſawis. Antis priesz nas priesz ſwieſiby. Zas ira wieſpatim mu u.

2. Turtes Diewo pasawitimas / kulis iragarba to. Garbos mas no litam ne duosiu.

3. Pazierdymas Maieſtoto. Jus wiſi bada te mani. 4. Pertrauktima ſundaros / kuru Chriſtus wieſpats terp Diewo ir terp muſu buwo padaris. Pagadino

ſun.

PVNKT III.

**Boſki adl odzie na
iſtalt woyny.**

Troiakim ſpoſobem moze
ſie to z piſma pokazać.

1. **I** Przeczyndla kce. Rych krolowie ſiem ſey waleza / te nardnia ſiey w Bogu. 1. Przyczyna rebelia przebiwo Panu przyrodzonemu / y nieprzyznante wladzey ie gon d ſoba. Oni ſprzeſiwili ſie ſwatactoset Iob. 24. Kto ieſt panem naſzym pl: 11. 52. Zierzawo Boſkiey ſobie przywtaſzezenie ktorz iſt chnala i go. Chwaty moſey innemu nie dom Iſa: 42 3 Obrazz Maieſtatu. Wy rſy ſey bodziecie mie Malach. 3. 4. Rozzerwante przymierza / ktere Chriſtus Pan miedzy Bogiem / y miedzy nami uczynit. Popſowali przymierze wice

fundir v nřian. 5. Tar-
nu Diawo igradi nmas
ir azumus mas.

2. Jeg isirinkimas vnt
sudo liginasz rasty pas-
rioney / kuria mirasi pas-
minetus wiskus ginklus
karioney / karous / salou /
ragaciny / řidu / řinku
abakarunu / trudu / ka-
ławiu / wilecias aba-
faudites / 10. řilpini /
rayuntus.

3. Ji pabaygos ir to /
pas po karioney deřis.
Susweręia wĩa / pas
buro izweręto řicay ka-
ralistey. Mayřay per-
stoia / lautasz wayday ir
barnis / řugriřta sunda-
ra ęerp tu / kurie karasi
waydinieay ęsti pakaro-
ti. Teyp ir Diawos
po suduy atifles w-
ĩa / Tu tam buwo izwer-
ęi tyranař karalistey io.
Wiĩa ęię padawe po
řolams io / ray ira nias
karalistes řiames / a nu
regime ne wiĩa paduota
iam.

wieczne Isai. 24. 5. Sług
Bořych 3deřpektowanie
ę zamordowanie. Mat. 22.

2. Ji wyprawa na řad
przerownana řest w pi-
řmiedo wyprawy wojen-
ney / w řecorem naydę ęř
wzmianka wř. łaki go
orařa / y bront wojenney
pance řa / przyřbice /
ř. řara / wlecznie / tar-
ęe / choragwie / traby /
mieřa / řrzal / řuku / řaz-
dy 10. řap: 5 řa. 59 Pl. 149.
Matth. 24: Apoc. 19. &c.

3. 3 Keneř y 3 řur-
kow wojny. Wracia řie
wřęęko / co drugi mu
řroleřtu bylo wydaręo.
Wiĩa buntę / řoniec bio-
ra niezgodę y řwatę /
wracia řie zgodę miedzy
temi řecorzy walcęřli / bun-
townicy řare obnořa 10.
Tak Bog co řadřie od-
y ęie / wřęęko / co nu
wydarli byli ř. ranęo řro-
leřtwie řęęo. Wřęęko pra-
wi podal pod nogi řęęo /
to řest wřęękie řroleřtwia
řiemřtie a teraz wřęęlemy
ęe nie wřęęko řest poda-

5. Occiso seruo-
rum. cont. aff: oc-
ciderunt. Mat. 22.

5. Ob apparatus
bellico similem.

Sumet armatu-
ram scutum. lan-
ceam arcum. Sa-
pient. 5.

3. Ex effectibus
bellum consequen-
tibus.

Omnia subiecisti
sub pedibus eius.
nunc autem nec
dum videmus om-
nia subiecta ei.
Hebr. 2. 8

iam. Tuometu maystini.
nity / ray ia sietas
talay / wotines / piktibe /
sineris ir wifoki priesi.
nity dusios ir kuno mu.
ju bus nuog. Diewo pa.
karoti / ir kas iam paciam
ir to isfrinkiemus prieli.
eyt / bus iugruzinta.

Proprietates Iudi-
ca & Iudicij.

PVNKTAS IV.

Tikribes tiesadatio ir tie-
sas paskutines.

1. Summa sapi-
entia.

Virtus est enim ser-
mo Dei & efficax,
& penetrabilior
omni gladio auci-
piti, & pertingens
vsq; ad diuisionem
anima & corporis
compagum quoq;
ac medullarum
& discretor cogi-
tationum & in-
tentionum cordis.
Heb. 4. 12.

2. Summa potestas.

ro iemu Hebr. 2. Tāt ten
czas buntom nicy / to iest
sniat / czart / zlość /
smierć / y wstyey pr-
ciwnicy dusy y biat nasych
cd Boga wezma swe ka-
ronie / y to / co iemu same-
mu y i-go wybrany m-
lzy badzie przycroceno.

PVNKT IV.

Własności sędzięgo y
sądu Oltatecznego.

1. **B**Arzo wielka y
nirogarniona ma-
drość y glibokość wia-
domości o wstykim /
co sie dzieie między lu-
dzmi. Żywe iest słowo
Boże (to iest Syn Boży)
przeróżliwie niżej wśel-
ki mrocz zobu stron ostrzy
y przenikający aż do roz-
dzieli nia dusze / y duchy
światow też y spikow / i
niemaj żadnego stworze-
nia niewidzialnego przed-
obliczem i-go. Heb. 4.

2. Nie zwróconą moc
ktorey niest sie nie oprze-
cia

2. Nie pergalata gal-
be / Furcy ni. kas no-
asie

atfigins. Tabu iswio su-
nu i mogaus ataiunt de-
besty su galiby ir Mate-
stocu.

3. Tiesiausia terysibe.
Karp daug aukstinos ir
gierios tepinimo /
teyp didy duokite kunciu
ir wertimu. Todryn rasi-
ty / Diewo terysibe wadi-
nasti swaru / vnt kurio
Diewas i noniu darbus
sweria / snuru / vota-
Pcim.

4. Luosibe nuog wiso-
tiu affektu / kurie ne
perkepdzia swotesies tiesos
regiet / ir pagal tos su-
dit. Tu affektu Diewas
ne tur / karp ira auksci-
aus pamincta. Perga-
i totas Israelys noters /
ney vnt pagayleimo pa-
figia.

Tikribes tiesos ira
tos.

1. Bayisibe / kuri bus
i zinklu / i Matestoto
ludios / i drangies di-
dzios

Titen czas wyrza Sena
czlowieczego / przycho-
dzacego w obtoke zmoca
wielka y Maiestatem.

3. Barzo rusna spras-
wiedliwosc. Jako sie wie-
le wynosila y w rosto-
sach byta tyle darwie iey
maki y zatosci. Apoc. 13.

Dla tego w pisnie spras-
wiedliwosc Boska nazy-
wa sie waga na ktorey
Bog sprawy ludzkie wa-
zy / snurem / toplem. Prou
16. iob. 31. Thren. 2. Apoc. 11

4. Wolnosc od wscia-
kich affektorow / ktore nie
dopuszczaja widziec ias-
kate prawdy / y wiodug
niey sadzic. Tych affektorow
Bog niema / iako sie tr-
spomniato. Zwróćciez w
Israely nie przepuscici /
ani sie zalem zmieszczy.
I. Reg. 15.

Wlasnosci sadu
sa te.

1. Strach / ktory bedzie
z znakow / z Maiestatu
sadziego / z wielkley asie-
stosci

Tunc videbunt fi-
lium hominis cum
potestate magna.
Luc: 21.

3. Summa iu-
stitia.
Quantum glorifi-
cavit se. Apoc: 13.

Pondus. Prou: 16.
y. 11.

Funiculus. Thren:
1. y. 8.

Calamus vel a-
rundo. Apoc: 11. y. 1.

4. Apathia.

Ponitudine non
flebitur. I. Reg. 13
y. 29.

Proprietates in-
di. y.

1. Terribilitas.
Arescentibus ho-
minibus pra timo-
re. Luc. 21.

2. Universalitas.

Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi. 2. Cor. 5.

3. Infalibilitas.

Calum & terra transibunt &c. Luc. 21.

4. Inevitabilitas.

Neq. ab oriente neq. ab occidente i erit effugium Is. 74. v. 7.

Libri ex quibus Deus est iudicaturus.

1. Liber creaturarum.

Calum recessit sicut liber inuolutus Apoc. 6. v. 14.

Vade ad formicam Prov. 6.

dzios / ir kariau su kurieys atays.

2. Wisotime aba byndriste. Ties wisi vntos tieses tui statuts. Wisiemus miumus reytia pasirodie vnt tribunato Christaus.

3. Nutikrinimos twirtas be abetoimo. Patey. sey bitau iumus / dungus ir ziame praey / a zedziey mano ne praey.

4. Nopifunestas. Ties niestas tos tieses ne nusilynts / Kaip parasita ra.

PVNKTAS V.

Knigas tulasiz kuriu Die-was tiesu daris.

1. **L**As swietas su su-twerimays / Pu-rinos samimo turi. Dun-gus wadinasz knigomis raygi gali issimanic irape ritus daykus. Eyt ei-g strudelpic. Dabokites lilitamus tauko. Butice supruntingays kaip zalci. f.

stendey / y zwoyfe / 3 Pro-remi przysdzie.

2. Pon sechnosb. Bo wfy ey na tin ad stanae mufia. Wfytim nam trz. ba pokazce a ena tri-bunal Christu / ow. 2. Co-rinht. 5.

3. Opcwnienie grunto-wnet go sadu. Zaprawda powiadam wam / i bo y siemi: przemina a slowo moie nie przemina Lu. 21.

4. Nie vchronienie sie t go sadu. Bo nie onego nie wydzie / iz to napisa-no. Pl. 74. Amos. 9. w. 2.

PVNKT V.

Ksiegi rozmaite, z ktorych Bog bedzie sadzil.

1. **L**En swietzstwo-rzeniem / Prore-ksobis ma. Niebioss na-zywata sie kbiega Apoc. 6. Toz moze sie rozumie y o innych rzeczach swo-rzonych. Pedz prawi do mrowki. Pron. 6. Bady. sie restropnemi takowe. zowia

ściey. Jż tu knigu sudis
ktausdamasis/ kamdar.
bimerey to pagiwentimo
pateykowome? Kam ne
dirbome kaip (frudete/
kuriosp mus siunter tey.
pagi ir kitiemus sutweri-
mamus kam ne prisiwey.
sdeiom / ir iż tu kaip iż
knigu nesimotiem giera-
giwene?

2. Rastas swyntas/
ipaciey Euangelia/ ku-
rioy pitna mokslu / pa-
gal kuriu kriescionis
turi azustaykie. Ras-
tieg niekina mani saw /
żodziey kuriuos kalbelau-
anis sudis ii.

3. Diemo žinia/ kuriy
wisa / kas deitis nuog
żmoniu kaip knigase ira
parasita. Ir todryn wa-
dinasi ra žinia knigomis.
Knigose rano wijsi day-
ktay bus surasiti. Ani-
gos atminties ira para-
sitas po imio.

żowie Matt. 10. Patrzcie
y na lilie polne. Ztych
ksiazg badzcie sadzic pyta-
iac sie czemuśmy pod
czas pracy żywota pro-
żnowali? Czemuśmy nie
robili takto mrowka/ do
ktorey nas odsylali? tak-
ze y innemu stworzeniu /
czemuśmy sie nie przy-
patrowali y z nich takoz
ksiazg nieuczylisiny sie
dobrze žyc?

2. Pismo swiete/ oso-
bliwie Euangelia/ w kto-
rey pełno nauk / wedlug
ktorych Chrześciani po-
winni żywot prowadzić.
Kto gardzi mna beda go
sadzić słowa moie kto-
rem mowil. Ioan. 12.

3. Bostā wiadomośc
w ktorey wşytko/ co się
dzicie od ludzi / takto w
ksiazgach jest napisano.
Jola tego cā wiadomośc
nazwana jest ksiazga.
W ksiazgach twoidch wşyt
kie rzeczy beda napisane
Pl. 138. Ksiegi pamiętnie
napisane sa przed nim.
Malach. 3.

*Estote prudentes
sicut serpentes.
Matth. 10.*

2. *Sacra scriptura*

*Sermo quem lo-
cutus sum, ille in-
dieabit in no-
uissimo die. Ioan.
12. v. 48.*

3. *Omni scientia
Dei.*

*In libro tuo om-
nes scribentur. Ps.
138. v. 16.*

*Scriptus est liber
monumenti coram
eo. Malach. 3.
v. 16.*

C

1. Sir.

C

4. Wię.

Conscientia cu-
iusq̃.

Peccatum Iuda
&c. exaratum su-
per latitudinem
cordis. Ier. 17. 9. 1.

5. Sancti. Iudica-
ti sunt mortui ex
his, qua scripta e-
rant in libro. Apo:
20 7. 12.

6. Christus. De-
minus noster.

Sume tibi librum
grandem, & scri-
be in eo stylo ho-
minis. Isai: 8. 7. 1.

4. Zinia żmogaus pa-
ties aba prisiataimas
Kuriami wisa ira surabita
giera ir pikta. Parabitas
ira musideimas Judos
plukšnu gielazies vnt
platibes širdies in.

5. Szwyntieit Diewo /
ape kuriuos šwyntas
Augustinas ismano kni-
gas atwerias / Kurias
regieto Jonas šwyntas.

6. Wiešpats / Jėsus
Christus Diewas ir
żmogus ira mumus kni.
gomis giwomis. Nes
ne tikray žodzieys / bet ir
pacięys paweytstays
mus mokia. Ape tas
knigas Isaias kalba
teyp. Imt saw knigas
didžias / ir rasit iose
plukšnu żmogaus / tay
ira suprastinay rasit /
adunt tiekwienas żmo-
gus stayit ir ismanit
galetu tas knigas. Pluk-
šnu tieg żmogaus ne
plukšnu Anielu. Nes
kad bucu Anielu tapis ne
żmo.

4. Wiądomość serbe-
czna abo summienie / w
ktorym wszytko jest ná-
pisano zle y dobre. Tąpi-
sany jest grzech Judy
piorem żelaznym ná se-
rokości serca ich.

5. Święci Boży / o kto-
rych rozumie S. Aug: lib.
2. de Ciuit. c. 14. Księgi
otwarte / ktore widział
Jan święty.
6. Pannaś Jėsus Chri-
stus Bog y człowiek jest
nam księga żywa. Bo nie
tylko słowem / ale y sa-
mym przykładem nás
naucza. O tych Księgach
Isaiasz tak mowi Weźmi
sobie Księgi wielkie / y
napiś ná nich piosem ludz-
kim. To jest snadnie ku
wyrozumieniu / aby każdy
człowiek czytał y rozu-
mieć mogł te Księgi. Pio-
rem prawi człowieczym /
nie piosem Anielskim.
Bo gdyby Aniołem / a
nie człowiekiem się stał
blá nás / nie moglibyśmy
czytać

zmogum bel musu / ne
galetume staycie tu kni-
gu. Bet dabar wisi /
kurie nori stayto / ipa-
biey vne kriziaus litero-
mis. didziomis regiedami
tas knigas parasitas /
ir staytidami. zmones
mokiasi ne izskitos is-
mincies iz ju.

Tasgi daykas kitu
paliginimu rasty ira a-
parasitas / kuriami gruz-
dijas Diervas izwarcie
Jerusalem su zwakiemis.
Kur. ne tiklay wiemo
mieško; bet ir wiso swieto
izkratimas izsima no. Iz-
kratistu Jerusalem su-
zwakiemis.

1. Zwakie ir azinia Die-
wo ir akis io azu sauty
tol staystefnes. Akis
wiešpaties tol tabiaus
zibunšios ira ir twa-
stankšios negi saute.

2. Wiešpats Jesus
Christus. Ašesmi swie-
sibe swieto. Zwakie io
ira Awinelis. Netiklay
tog apšwiečia dungaus
Bara.

czytaš tych Kieg. Lees
teras wšysey / ktorzy
dca / czytata: osobliwie
na przyżu literami wiel-
kimi widzac te Kiegi
napisane / y czytatac lu-
dzie / wozą sie z nich nie
wypowiedzianej mądro-
ści.

T iz rzecz inšem podo-
biestwem w piśmie iest
opisana / w ktorym gro-
zi sie Bog że ma šperat
Jerusalem z swiecami.
Goście nie tylko iednego
miasta: ale y wšyktiego
swięta šperanie ma sie
rozumieć. Bede šperat
Jerusalem z swiecami.

1. Swiećą iest wiado-
mość Boga / y Oczy
iego daleko iašnieysze
nad słońce. Oczy Pańskie
daleko są iašnieysze nad
słońce.

2. Pan nasz Jesus Chri-
stus. Jam swięćłość
swiętą. Swiećą iego iest
baranek. Nie tylko że
oświeca Brolestwo nie-
bie.

*Idem similitudine
lucernarum in
scriptura expri-
mitur.*

*Scrutabor Jerusa-
lem in lucernis.
Sophon. 1. 7. 12.*

1. Lucerna.

*Oculi Domini
multo plus lucidi-
ores super solem
Eccl. 23. 7. 28.*

*2. Christus Do-
minus.
Ego sum lux mun-
di. Ioan. 8. 7. 12.*

Lucerna eius est
Agnus. Apoc. 21.
v. 24.

3. Angeli sancti.

Qui facis Angelos
tuos spiritus, &
ministros tuos flā-
mam ignis. ps. 103.
v. 4.

4. Ratio & con-
scientia. Signatum
est super nos lumen
vultus tui Domine.
ps. 4. v. 7.

5. Verbum Dei.
Lucerna pedibus
meis verbum tuum
ps. 118. Manda-
tum lucerna est,
& lex lux. Prou.
6. v. 23.

6. Sancti.

Ille erat lucerna
ardens, & lucens.
Ioan. 5. v. 35.

Karalisty. Bie tr to-
dryn tog dienoy sudo iz-
kratis piekwieniu / idane
niekas patepto ion ne
ieyru.

3. Anietay swyntieili /
Kurie iz prigimimo sawo
ira tabay skaystays ir
zibunčieys. Kuris da-
ray Anielus tawo dwa-
sajs / ir tarnus tawo
liepsnu vgnies.

4. Pristiautimas ti-
kras žmogaus ir išmo-
nia. Pazimeta ira vnt
musu šviesibe weydo
tawo.

5. Žodis Dievo. Jwa-
kie koiamus mano žodis
tawo. Prisaikimas jwa-
kieira ir tieša šviesibe.

6. Szwyntieili. Janu
šwintu pats Diešpats
wadina žvaki. Anas
buru žvaki degunty ir
žibunti. Ir Apastatas
Kriščiōnis atgoia
šviesibę swieto. Žibate
kaypsviesibes vnt swieto.

bieštie / ale y dla tego /
iz w dzień sadny bedzie
šperat káždego / aby nie
pokalinego do niego nie-
westo.

3. Aniolowie świeci /
ktorzy z przyrodzenia
swego sa bázro świetne-
mi. Reory czyniś Anioły
twoie duchy y slugi twoie
ogień palacy.

4. Rozum y summie-
nie. Tážnamionowa
ná iest nád nami swia-
tlość obliczá twego.

5. Slovo Bože. Swie-
ca nogám moim slovo
twoje. Przykázanie swie-
ca iest / y zákon swia-
tlošcia.

6. Swieci. Janá swie-
tego sam Pan Christus
nazwal swieca. On byl
swieca goriaca y swie-
caca. J Apostol Chře-
sciāny nazywa swia-
tlošcia swiatā. Miedzy
ktoremi (pogāny) swie-
biēie iāto swiatla ná
swiecie.

PVNKTAS VI.

Wieszpat Christuy ipaciū
budu priguli but Su-
dziu.

NOrint ape wisas tris
persunas Treyces
Szwynćiausios skaitome
rasę/ iog anos sudia.
Ape Teru Danieliep.
Istarkis senis sedos.

Ape dwasiu šwintu.
Joniep. S. Ana kad a-
rays/ bars swietu iz su-
do. etc.

Ape Sanu Diewo Jo-
niep. S. Teras dawę
wisoki sudu sunuy.

Wienok Christuy
ipacię pridera sudit ir
pagal diuistes ir pagal
šmogistes. pagal die-
wistę per priekrinimū.
Des karp mokia S. Tha-
masius/ eriu dayku
reikia vnt sudo.

1. Galibes/ idant tas/
kuris

PVNKT VI.

Panu Christusowi osobli-
wym obyczaiem należy
władza sądowa.

ACo wosytęich trzech
personach Treyce nā
šwietęey w piśmie czycās
my/ że one sādza. O Wy-
cu. v Daniela. Długo
włeczny vāiadt.

O Duchu swietym v
Janā S. On gdy przyi-
dzie/ bādzie strofowat
šwiat z sadu/ ic.

O Senu Bōzym v
Janā S. Wyćiec dat
wšelti sad Synowi.

Jednak Christusowi
osobliwie należy sādżić v
według Bostwa y we-
dlug cztowieczeństwa.
Według Bostwa per ap-
propriationē, to jest przez
przystosowanie iāto mo-
wia Theologowie. Ab-
wiem według S. Tho-
masa trzech rzeczy po-
trzeba do sadu.

1. Władzy/ aby ten
ktory

*Iudiciaria potestas
conuenit.*

*Patri.
Antiquus dierum
sedit Danielu 7.
y. 9.
Spiritu sancto.
Ille cum venerit,
arguet mundum
de iudicio &c.
Ioan: 16. y. 8.*

Filio DEL.

*Omne iudicium
dedit Filio. Ioan:
5. y. 23.*

*S. Thom. 3. p. 9.
19. a. 1. Tria ad
iudicium requi-
runtur.
1. Potestas.*

Noli querere fe-
ri iudex, nisi va-
leas virtute ir-
rumpere iniqui-
tates. Eccl: 7. 8. 6.

2. Rectitudo in-
finita.

Quem diligit Do-
minus corripit: &
quasi Pater in fi-
lio complacet sibi.
Prou: 3. 8. 12.

3. Sapientia.
Iudex sapiens in-
dicabit populum
suum. Eccles: 10.
8. 1.

2. Quatenus ho-
minum, ex par-
te ipsius, tum ex
parte hominum.

Euris ira sudziu/ galeu
nudraust/ ir grausmey
azuturret waldonius. Nie
ieskoż but sudziu/ tey
negali iweykt neteysibiu.

2. Teysi bes tiesios/ a-
dunt ne iz nopikuntos /
bet iz meyles priess teysi-
by suditu. Kuri mili
Wieshpats Karoia/ ir
Kaip tewas sunup meg-
sta saw. 3. Isminties
aba proto didzio/ pagal
Kurio destis sudas. Su-
dzia ismintingas sudis
żmones sawo. Morint
pirmu dudayku ira rey-
kiamu vnt subo: wienoż
ipaciey ir tikray sudop
prigulti ismintis aba tie-
sa. A iog sunus Diewo
ira żodis ir ismintis Te-
wo/ todryn iog gema
per ismanimu Tewo /
ipaciu budu del to pride-
ra iam sudas. Pagal
żmogistes pridera Chri-
stuy sudas iz io żalies ir
żmoniu/ kurinos sudis.
Iż żalies io/ iog wisotia
wi

Ktory jest sadzia mogł po-
wściagnąć sobie pod-
dane. Nie stąray sie abyś
był sadzia/ ieżeli nie mo-
żesz przelomić nieprawo-
ści.

2. Sprawiedliwość
prostej abo szerey aby
nie zmienawisć/ ale zmie-
nić tu sprawiedliwo-
ści sadził. Ktorego mitu-
je Pan Karze/ y iako Ociec
w synie Kocha sie. 3. Ma-
drość według Ktorey sad-
sie odprawuie. Sadzia ma-
dry bedzie sadził lud swoy
Ależ pierwsze dwie rzeczy
sa potrzebne do sadu:
wszakże osobliwie y wła-
śnie do sadu należy ma-
drość abo prawda. A iż
Syn Boży jest słowem y
madrością Oycy/ dla te-
go że sie rodził przez ro-
zum oycy/ przeto osobli-
wym obyczajem iemu
przystoi sad. Według czte-
wieczeństwa należy Chry-
stusowi Panu sad z stro-
ny iego samego y ludzi.
Z strony iego iż wsłata

go.

wire snibe prisieyt ia m /
 todryn tog żmogiste io
 ira priimea Diewistesp
 aba persunistesp Diewist.
 2. Tosp sunaus Diewo. 2.
 Tog buwo ſwynthas vne
 ſwynthuui / iey tadu kuri-
 am kicam del ſwynthubis
 priderus ira dayktas buc
 ſudziu: tol tabiaus tam /
 kurtis buwo terp wiſu
 ſwynthiausias / ir wer-
 sine wiſokios milistios.
 3. Tog tay ſaw nupet-
 ne / daug kisdamas del
 Diewo teysibes / ir paſi-
 duodamas ſuduy ſudzius
 neteyſingo. Aſt tieg
 pergateiau ir ſedaus vnt
 ſoſto Tewa mano. Se-
 det vnt ſoſto iſſimano buc
 ſudziu / pagal anu ſodziu.
 S: dayſi vnt ſoſto / kurtis
 ſuditi teysiby.

Del żmoniu I. adunt
 gaketu regiet wiſi ii a-
 Pimo / ir girder dekrety io
 auſims kuno. Diewas
 Tewas ir Dwasia ſwynth-
 ia /

godnoſc przyſtoi onemu
 dla tego / iż cztowieczeń-
 ſtwo iego ieſt przyiete do
 Boſtwā abo do personal-
 ſtwa Boſkiego Syna Bo-
 żego. 2. Jſ byt ſwiety
 nad ſwietemi ieſli tedy ko-
 mu innemu dla ſwiato-
 bliwoſci ſuſna byta / a-
 by ſedzia byt / daleko
 wiecey temu / ktory nad
 wſzytkie byt naſwietſzy
 y z rzodo wſelkiey laſki.
 3. Jſ to ſobie wyſtuzyt /
 ſita ponosiac dla ſprā-
 wiedliwoſci Boſkiej / y
 podaiac ſie pod ſad ſe-
 dziego nie ſprāwiedliwe-
 go. Jam prāwt żwyćieżył
 y wſiadtem na ſtolicy
 Oyoā mego. Siedzieć na
 ſtolicy / rozumie ſie mieć
 władza ſadowa według
 onych ſłow. Wſiadtes na
 ſtolicy ktory ſadziſi ſprā-
 wiedliwoſc.

Żſtrony ludzi i. aby mogli
 wſzyſcy widziec oczyma
 y ſlyſiec dekret iego wſy-
 ma cielesnemi. Bog O-
 cieć y Duch ſwiety / nie-
 może

Ex parte ipſius
 1. Ratione unio-
 nis Hypoſtatica.

2. Ratione ſan-
 ctitatis & pleni-
 tudinis gratia.

Sanctus ſancto-
 rum. Dan: 9. 7.
 24.

3. Ratione meriti

Ego ſeci, & ſedi
 cum patre meo in
 throno eius. Apoc:
 3. 7. 21.

Sediſti ſuper thro-
 num qui iudicas
 iuſtitiam. Pſal. 9
 7. 5.

Ex parte homi-
 num.

1. Quia viſibiles
 iudicandi viſibi-
 lem requirunt iu-
 dicem.

ta / negal regietis ałims
 kuno. Nes ira naturos
 neregimes / ira dwafas
 ne pamatamas ne wienu
 palautimu kuno. Bet
 sumus Diewo Chrystus /
 pagal Diewistes ira ne
 regimas / a pagal žmo-
 gistes ira regimas. To-
 dryn duota ira galibe
 iam / adunt tiesu daritu
 iog sunum žmogaus esti.

2. Ne vllam pos-
 sint praterere ex-
 cusationem in de-
 lictis.

2. Adunt newienos ne-
 turetu kuo isikaltbet is
 sawo kaltibiu / tikda-
 mas ias vnt kuno ir vnt
 tutu pagundu nuog du-
 siu nepr. etelaus / vnt
 pikribes kitu žmoniui / ir
 vnt kitu tokiu. Jev ta-
 du kas taris ne galeiau
 pasnikaut del kuno / ku-
 ris alksta ir troksta /
 ne nusilyntiau girtibes
 ir blaivibes del pagun-
 dimu sunkiu welino / ac-
 gawau kitam / iog nekat-
 tu abidiio is pikribes.
 Atsakis sudzia ir as tu-
 reiau kunu kuris alto /
 buwau

može byt widziány dezy-
 ma ciata bo jest natu-
 ry niewidomey / jest du-
 chem / ktorego nie moze
 pozat żaden smysl cie-
 lesny. Lecz Syn Boży
 Chrystus wedlug Bo-
 stwa jest niewidomy / a
 wedlug czlowieczestwa
 jest widomy. Dla tego da-
 na mu jest wtadzā sa do-
 wa / iz Synem czlowie-
 czym jest.

2. Aby żaden nie miał
 wymowki z swych grze-
 chow / skladajacienā ciā-
 to / na pokusy rozmaite
 dusznego nie przyaciela /
 na zlość innych ludzi i na
 inne takie przyczyny. Je-
 śli tedy ktō rzeczy / nie
 mogłem polcić dla ciata /
 ktore taknie y pragnie /
 nie wwtarowalem sie
 pitānistwa y wsterecen-
 stwa dla cieślkich pokus
 ścānistkich: zemściłem sie
 ze mie niewinnego krzyw-
 dził ze złości. Odpowie sa
 džia. Jam rż miał ciato
 taknace / byłem kusony

buwan gunditas nuog
neprietelaus/piktus sun.
Tiey tureiau priešiniktus/
a tečiau wisa izkinciau /
tay tureley ir tu darie.

od nieprzyjaciela/miafem
barzo złośliwe przeći-
wniki a przećiewsytkom
wyrwał/ toż y tyś miał
czynić.

PVNKTAS VII

PVNKT. VII.

*Quadruplex Chri-
stribunal.*

Kietweriokas Christaus
Trybunatas.

Czworaky Trybunat
Chrystusow.

1. **N**eregimas ir ne
pastutinis vnt to
dabar pagiwenimo pirm
smerties tiek wieno žmo.
gaus teysaus ir neteysa-
us. Nes teysiam azu tiek.
wienu gteru darbu tuo-
taus algu ataduost duo-
damas iam milistu teyp
didžiū / Kayp nupetna
darbas/ Puri padare.
Das teysiam ira tegul-
bus teysėjū. Tey-
sėjū tumpa per prie-
du didesnes teysibes aba
milistos tad Sakramen-
tus swynens priima /
aba tad tu kico giero
weykia. Neteysu tey-
pagi vnt to swieto daz-

D nay

1. **N**ewidomy y tescze
nieostatni na tym ży-
woćie przed śmiercią ka-
dego czlowieka sprawiedli-
wego y niezbożnego. Bo
sprawiedliwemu za ka-
żdy dobry uczynek żaraz
zaplate oddaie/daiac mu
taste tak wielka/ tako
zaślugule uczynek/ kco-
ry uczynil. Kto test
sprawiedliwym / niech
bedzie sprawiedliwszym.
Sprawiedliwszym sia
staie przez przyimnożenie
wielkej sprawiedliwosci
abo taste/ gdy Sakra-
menta swiate przylmuie/
abo gdy co innego do-
brego czyni. Nie sprā-

D wie.

1. Inuisibile &
non ultimum
ante mortem.

*Qui iustus est iu-
stificetur adhuc.
Apoq; 22. 8. 12.*

Ecco sanus factus
es: iam noli pecca-
re, ne deterius ti-
bi aliquid contin-
gat. Ioan. 5. v. 14.

2. In cruce occul-
tum, contra mun-
dum, demonem,
& peccatum.

Nunc iudiciū mū-
di est: nunc prin-
ceps huius mundi
eijcietur foras. Io-
an: 12. v. 31.

Defens quod ad-
uersus nos erat Chi-
rographum decre-
ti, quod erat con-
trarium nobis, &
ipsum tulit de me-
dio affigens illud
cruci. Col. 2. v. 4

3. Occultū in mor-
te vniuersiūsq.
Mortuus est diues
& sepultus est in
inferno. Luc; 16.
v. 22.

Hodie mecum eris

nay Paroia. Tay swer.
Tu tapay/ne nusi de k iau/
adunt kas piteelnio ta co
nesitiku. Tas gieram
ir piteam aspildimas /
negal but de sudo.

2. Padare lau sudu prie-
ś swietu / priś nuode-
my / priś duśiu neprie-
telu / dienoy kunkios ir
smercles sawo vnt kri-
žiaus. Dabar ira sudas
swieto / dabar kuni-
gaystis to swieto bus
izmestas aran. Tu su-
du padare vnt križiaus
azutepdamas parafu
dekreto priś mus izduo-
to / Puris buwo priśin-
gas mumus / prikaldas
mas ii križiaus p.

3. Watundoy smer-
cles pietwieno / Puris
deftis wotiomis. Tu-
mire didziaturis ir pa-
kastas ira pragary. Gir-
bi atgu tepuno. Siurde
nubusi sumanim ratuy.
Girdi atgu gaylistoun.

wiedliwego także na tym
świecie często tarze.
Otoś zdrowym zostai/
nie grześ inż / aby
cie co gorsiego nie por-
kato. Ta dobremu y
zlemu nagroda nie może
być bez sadu.

2. Wczynt inż sad prze-
ciwko światu / prześin-
ko grzechowi przeci-
w duśiemu nieprzyjacielo-
wi w dzień maki y śmier-
ci swey na krzyżu. Te-
raz iśt sad światu / te-
raz także światu tego
precz będzie wyrzucone.
Ten sad odprawił na
krzyżu / Cyrograph de-
krety który był przeci-
wny nam / przybiw-
szy go do krzyża.

3. W godzinie śmierci
każdego / który się scze-
gułnie odprawuje. W-
mart bogacz / y pogrze-
biony iest w piekle. Sty-
śszy za płata rozpustnika.
Dziś będzieś zemną w
raju

ślo fatro. Tay be sudo ne
buno.

4. Ira wisiemus żmo.
nemus byndras wienan
woteton surinckiemus /
żinamas ir regimas A.
nielamus ir patiemus
żmonemus. Ape kuri
Euangelioy bios die.
nos staro ne. Tadure.
gies iunu żmogaus ata.
iuncti debesi iu didziu
galiby ir Maiestoru.
Talary bus wifatus /
paskutinis / ir be apela.
cios aba ariszadino
kicop trybunatop.

PVNKTAS VIII.

Parodimay, kurieys kat.
tus funti prispirs ludzia
dienoy paskutiney.

1. *Q* i paciū daytu / i
kuris piga bus
kalcu nulete. Tuto
iungas necey sibiū mano/
runkose io suriestos ira/
ir vjd. tos vnt kat to ma.

ne

raiu. Słyszysz zapłatę w paradiso. Luc.
pokutniacego lotra. To 23. 7. 43.
śia nie dzialo bez sadu.

4. Jest wszystkim lu.
dzioni spólny nā. tedno
miejsce i gromadzonym/
wladomy y widomy An.
yotom y samym ludziom.
O ktorym w Euangeliey
dzisidieyszey ozreamy. Na
ten czas wyrza Synā
czlowieczego przycho.
dzacego w obloku i
wielka mocą y Maie.
statem. Ten bedzie wal.
ny / ostatni / y bezape.
laciey abo odzywanta
śiedze inšego trybunatu.

PVNKT VIII.

Dowody, ktoremi prze.
konā sędzia grzeszniki
w dzien oitadni.

1. *Q* Samych rzeczy / i
ktorech łacno be.
dzie przestępstwa po.
stałowac. Celno to śie
iarczmonte prawosć imoi
w rzeziago / splooty śie /
y w to.

4. Vniuersale
publicum & vlti.
matum.

Tunc videbunt fi.
lium hominu ve.
nientem in nubo
cum potestate ma.
gna & maiestate.
Luc. 21. 7. 27.

Argumenta quibus
peccatores a iudi.
ce conuincuntur.

1. Ex ipsis factis.

Vigilauit iugum
iniquitatum me.
arum: in manu
eius conuoluta sūt.
& imposita collo
meo. Thren. 1.
7. 14.

Peccata noſtrare-
ſponderunt nobis.
Iſai. 59. v. 12.

2. Ex circumſtan-
tijs.

1. Loci.

Quem occidiſti in-
ter templum &
altare. Matth. 23.
v. 35.

2. Temporis.
Vocauit aduerſum
me tempus. Thre.
1. v. 15.

3. Complicium.

Filij colligunt lig-
na, & patres ſuc-
cendunt ignem.
Ierem. 7. v. 18.

no. Kayp wagis ſugau-
tas ſu wagisty negal a-
žuſigint ne wogis. Iſ-
duoſti piſki darbay piſ-
tadeiu pati ir ſauſia vnt
io. Tuſideimay muſu
atſilepe mumus.

2. Iſ aptynkſtowiu ku-
rie priſtineria / ir prieg
weykata mus muſu run-
daſi. A tu ira daug. 1.
Wieta / vnt kuroſas
nuſideſt. Ażumuſiet terp
bażmicioſ ir altariaus.
Girdi Kayp wietu żinoio
Wieſſpats. 2. Metas /
kuriuo ſas Diemu żiey-
dża. Pażadino prieſſ
mant meto / tay ira ſu-
wadino wiſas walundas
dienas / menesius / ir
Kayp butu iſ tu ktauſis /
tu tuoſe per wiſu pagi-
wentimu ſawo ſiekwe-
nasdare. 3. Draugie /
ſu kuriu ſas nuſideſt.
Sunus ſurinka maikſas /
ateway ſukuria vgni.
Cia iſſi manie tui pad-
ſieley / kurſticioley aba
ſiun-

y wlożone ſa ná ſyle mo-
ie. Jako żlodżiey poy-
mány z licem nie może
ſię żáprzeć ſe nie vkrádl.
Wydaia żle wczynki żlo-
czynce / y wolata nań.
Grzechy naſſe odpowie-
dżiaty nam.

2. 3 Okolitożnoſci /
ktore ſie nayduia / y
przywieżnia do ſpraw
naſſych. A tych ieſt ſiła.
1. Mieyſce / ná ktorym
kto grzeſzy. Żabiliſſe
miedzy koſciotem y ot-
tárzem. Styſyſi jako miey-
ſce wiedział Pan. 2. Czas
ktorego kto Bogu obra-
ża. Przyzwat przećiwko
mnie czas / to ieſt ſezwał
wſzytkie godziny / dni /
mieſiáce / y iakoby żnich
ſię dowiadował co wnie
przez wſzytek żywoſ
ſwoy káżdy czynił. 3.
Thowáryſtwo / z kto-
rym kto grzeſzy. Syno-
wie żbieraia drwa / a oyo-
cowie podniecaia ogień.
Tu ſie rozumieć maia
pomocnicy / y ſi / ktorzy
po-

slunditoicy ynt piko. 4.
Budas/ kurluo kas pik-
ta dano. Kad drusiey /
be giedos / tieiomis iz
paiunkimo seno ic. Rač.
ta žmonos pateystuwas
taw tapo / nesigiediecy:
5. Suday aba instru-
mentay / per kurluos izsi-
mano wisoki sutwerimay
Jemey sudus gražibes
tawo / tay ira rediktles
tutas iz akmeniū bran-
giu / žimėingu / aukso/
sidabro/ kurluys Diemu
žiezde.

PVNKTAS IX.

Diena paskutine wadina-
si suwartas wiso, kas kiek-
wienam prislecyt.

Lep wadina dienu
sido. Diemo S. Pe-
tras. Kuris iteg (tay ira
Christaus) reykia adunt
priimtu dungus / i ki me-
ramus suwertimo aba
sugružintimo wiso, Tie/
kuri.

podzegala do zlego. 4.
Sposob/ ktorym kto zle-
go sis dopuscza. Gdy
smiele/ bez wstydu/ v.
myslnie/ znatogu stare.
go ic. Scatoe sis czoto
wsieteczney niewiasty /
niechciatas sis sromac.
5. Naczynia abo instru-
menta / przez ktore ro-
zumieia sis wselakte
stworzenia. Nabrakas
naczynia ozdoby twej /
to iest wbiory rozmaite z
kamieni drogich/ z perel/
ze zlotu/ ze srebra/ ktore-
mi Boga obrazala.

PVNKT IX.

Dzien ostateczny restitu-
cia nazywa sis wszystkie-
go, co kazdemu nalezy.

Lat nazwa dzien sa-
du Boskiego S. Pi-
otr. Ktorego prawi/ to
iest Chrystusa potrzeba
aby niebo przyelo az do
czasow restituciey wszech
rzeczy. Ci ktorym siema
wra.

4. Modi.

*Frons mulieris me
restricis facta est
tibi, noluisti eru-
bescere. Ierem. 3.
7. 3.*

5. Instrumento-
rum.

*Tulisti vasa deco-
ris tui, de auro meo
atq; argento meo.
Ezech. 16. 7. 17.*

*Dies iudicij uni-
uersali, appellatur
in scriptura resti-
tutio.*

*Quem oportet q-
dem calum susci-
pere vsq; in tem-
pora restitutionis
omnium. Act. 3.
7. 21.*

1. Restitutio fiet Deo.

Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Ps. 52. 7. 11.

Nec nostra considerat. Job: 22. 7. 17.

Quod emolumentum quia custodimus praecepta eius. Mal: 3. 7. 14.

2. Christo Domino.

Filius meus es tu, ego hodie genui te. Hebr. 1. 7. 5. & Ps. 2. 7. 6. & c. Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur. Lu. 22. 7. 29

Kurjemus suswers taw /
kas uemus priguli / ira
tuli.

1. Ira pats. Diewas /
Kuriam daug nu neprie-
telus io atima. Wieni es-
siby aba buci vnt smies-
to. Tare padutis širdy
sawo: Tera Diewa. Riti
apirwayzdes io sawo ne-
sunt. Musu tieg dastu ne
prawezdi. Ne kurie tey-
siby / wisagaliby to. Ro-
ti nauda / iog sergšione
prisałimu io. Rapp bu-
tu tari / ne azumoka at-
gos tarnamus sawo / ir
todryn nera iumpli teys-
bes.

2. Ira Christus Wleš-
pato / Kurio ne nori ti-
kiet azu tikru Diewu A-
rianay / ir teyp Rappbutu
atima iam Diewisty. Ri-
ti Heretikay ne tikli sun-
ti kuno ir prawio kwen-
ciausio io Sakramenty
altarianus.

3. Ira

wracie to / co im nalezy
sa rozmaioci.

1. Jest sam Bog / Kto-
remu teraz wiele nie-
przyjaciele tego odevmu-
ta. Jedni istnose abo
bytnosc na swiecie.
Rzekl glupi w sercu
swoim: Nie ma Boga.
Drudzy opatrnosci w-
nt: cza. Naszym sie rze-
czom nie przypotrue.
Niektorzy sprawiedli-
wosci y wszechmocno-
sci wymnia. Co za poz-
iet zelme strzegli przyka-
zania tego? Takoby rze-
kli / nie placz iurgielus
singom swoim / y dlate-
go nie maš wnim spra-
wiedliwosci.

2. Jest Christus Pan /
Ktorigo nie chea mie bza
prawo Boga. Jacy sa
Arianay / odevmuiać mu
Bostwo przeciw pismu.
Jinni Hereticy nie przy-
znawaja ciata y kowie-
wnosci iestym w Sakra-
mentie przeciw ia, nemu
pismu.

3. Sa

3.
riu
saw
rias
pas
tasi
gi
nay
sto
war
sue
wac
rio
4.
pik
Kur
vge
te n
vay
5.
mu
sibe
tura
ir k
nuo
tarn
dar
two
les

3. Jea śwyntieci / Kur
riu kunus śwyntus turti
sawimpziame aba ma-
rias. Tuos sugruzins
pastutiney dienoy. Kayp
tasso. Jonas S. Teyp
gi atime itemus tyra-
nay ir tici piktadeios
stowoy / turcu / swybatu /
wargino ir azumusie
tuos. Tay itemus Die-
was wisia suwers / Del Ku-
rio tay nuterioio.

4. Sugruzinea bus ir
piktadeiomus atga in /
Kurru nupetns / tay ira
vgnis vmzina. Astopie
te nuog manis ing vgni
vmzinu.

5. Susiwers ir wisie-
mus suwerimamus luo-
sibe kurios dabar ne-
turi / bet pincianewalu
ir Kayp bucu worgisty
nuog nusidetiū itemus
tarnaudami piktusie in
darbusie. Bus tuosas su-
werimamas nuog newa-
les pagadinimo ie.

3. Sa świeci / Których
ciata święte ma w sobie
ziemia abo morze. Te
wroci w dzień ostateczny
iako pisa Jan S. Także
wzieli im tyranni y inni
złoczyncey sławe / maie-
tnosc / dreczyli y zamor-
dowali ie. To Bog im
wszytko nagrodi. Ola
ktorego to stracili.

4. Wroci sie y zto-
czyncom zaplata / na kto-
ra zarobili / to jest ogień
wieczny. Odstapcie ode-
mnie w ogień wieczny.

5. Bedzie y wszytko-
mu stworzeniu wolnośc
przywrocona / Ktorey te-
raz nie ma / ale cierpi
niewolstwo od grzesni-
kow. Potem sluzac im w tych
sprawach ich. Bedzie
wyswobodzone stworce-
nie zniewolstwa staze-
nia.

3. Sanctus & iu-
stus.

Dedit mare mor-
tuos qui in eo erant:
& mors & infer-
nus dederunt mor-
tuos suos qui in ip-
sis erant. Apoc. 22.
v. 13.

Qui abstulerunt
labores eorum &c
hi sunt quos habui-
mus aliquando in
derisum &c. Sap.

5. v. 1. & v. 3.

4. Peccatoribus:
Discedite a me ma-
ledicti in ignem
aeternum. Matthi:
v. 41.

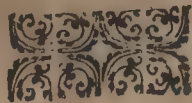
5. Omnibus crea-
tura.

Ipsa creatura libe-
rabitur a seruitu-
te corruptionis,
Rom. 8. v. 21.

Sint Sincros Medelos

Aduento Evang. Matt. Vad. II.

A Nuometu: Jzgirdis Ionas kaliney darbus Christu-
so, nusuntis du iz mokitiniu sawo, tare iam. Tugu
essi, kuris turi atayt, ergu kito taukiame? A atsakidamas
Iezus tare iemus: Nueii atsakikite Ionuy ku girdeiotė ir
regieiotė. Akli regi, raysi waykscioia, raupuoti apci-
stiti esti, kurtinley girdi, numereliei kielasi iz numirusiu,
vbagay Evangeliu priimdineia: ir pagirtas ira kuris, ne
papiktinsis manimp. A kad anis pareio, pradeio Iesus
bilot miniump ape Jonu. Ko isseiotė girion regietu. Er
nindres siubuoioncios nuog weio? Bet ko isseiotė regietu
zmogaus swetnays rubays apwikto? Sztay kurie swet-
nus rubus nesioia, namuose karaliu esti. Bet kogi isseiotė
regietu? Pranaso? vztiesu sakau iumus, ir daugiesn
negi pranaso. Nes tasay ira, ape kuri parasita ira.
Sztay as siunciu Angelu mano, pirm weydo tawo, kuris
jugatawis kialu tawo, pokim tawis.

Ná Niedźtele Wtóra

Aduentu / Ewangelia v Mattheuśá

s. w Rozdź. II.

W On czas: usłyśan sy Jan w więzieniu dzieła Chry-
stusowe, post. i v sy d v i z uczniow swoich, rzekł
mu: Tyżes iest on, który miał przysć, czyli inšego czeka-
my? A odpowiedaiac Jesus rzekł im: Szed sy oznaymi-
cie Janowi coście słyśeli y widzieli. Slepi widza, chromi
chodza, tredowáci biora oczyszczenie, głuśy słyśa, umarli
zmartwychwstaia, v bodzy Ewangelia przyimuia. A bło-
gostawiony iest, który sie zemnie nie zgorśy. Agdy oni o-
desli, poczał Jesus mówić (onym) rześam o Janie. Co-
żeście wysli ná puścza widzieć? trzcine chwieiaca sie od
wiatru? Ale coście wysli widzieć? człowieka w miekkie
śáty obleczonego? Oto ktorzy miekkie śáty nośa, w do-
mich krolewskich sa. Ale coście wysli widzieć? Proroka?
Zaište powiedam wam, y wiecey niż Proroka. Boć ten iest,
o którym napisano: Oto ia posyłam Anyoła mego przed
obliczem twoim, który zgotuie droge twa przed toba.

E PVNK-

PVNKTAY SAKIMV DIEWO

Zodzio iz Euangelios. Ec.

PVNKTA KAZAN Z EWAN.

geliey. Ec.

S. Ioannes non pe-
zit liberari e car-
cere à Christo,

Rationes pro libe-
rando ex carcere.

1. Innocencia eius

2. Merita in
Christum.

PVNKTAS I.

Kodryn Ionas S. per pa-
siuncinius sawo Christausp
ne pralzo io, idant bu-
tu iz teystas iz kalines.

1. **B** Atelo dang
rastt przeza-
osciu Janas s.
del furu turecu but iz-
teystas nuog Wiešpa-
ties iz kalines. 1. Buwo io
ne kalibe/ tu gat io pa-
minet Christuy W. Tu
żinay iog ne pateysej Her-
rodas mani kali.

2. Clupetnay diot per
wargu giwenimu/ tutus
darbus mołimy apelMe-
siašu/ ir nusiżiemini-
mu gitu igit. Nes kad
żiday norcio aprinke io
ażu Mesiašu/ nieku bu-

du

PVNKT I.

Czemu Ian święty przez
posty swe do Christusa,
nie prosi go aby był wy-
zwolony z więzienia.

1. **B** Ogi siła na-
leść przyczyn
Jan święty /
dla którychby miał być
wypuszczony z ciemnice.
Była niewierność jego
Ta mogł prz. tożyc Chry-
stusowi Ty wieśże mia-
nieśprawniedliwie Herod
wleśil.

2. Zastugi znaczne przez
surowość żywota/ pra-
ce w przepowiadaniu
nauki o M. ślasku y po-
korze głęboka nabyte. Bo
gdy go Żydowie chcieli
obrać za Mesiasza/ za-

ona

du nie prileme vnt sawis
to / Pas Christuy pa-
ciam prigulaio. Nie esmi
as Christus / ir ne esmi
wertas puotys kottimp
io izristi dirzeli cierewi-
ku io.

3. Gasteio pergulbic iam
didziu abidu kuri puota
vnt paties Wiespaties.
Nes pas tarnuy kieno
giedu daro / talay paciam
Wiespat io daro / kapp
pries / Kad tarnuy pa-
rodzia gieru noru pa-
ciam Wiespat parodzia.
Jonas tuometu terp wi-
su tarnu Christaus bu-
wodidziausiu / nes pats
teypape libito. Nektie-
tes didesnis vnt Jana.
Toki tadu ir teyp didy
tarnu Christaus kalinen
apektu istume / kapp
piktadu kuri / paciam
Christuy buwo sarmatu
darit. Kad Dawido nu-
suntinus kanonas ka-
ralus Amontu izgiedino /
karius pries ii surinkis
gieray iam azu tu abidu
argae

ona miara nie przylat te-
go / co Chrystusowi sa-
memu przynalezato. Nie
iestem ja Chrystus / ynie
testem godzien vpadzsy do
nog tego rozwiatac rze-
mysze k rzewikow tego.
j. Mogl przelozyc wiel-
ka hanbe ktora na same-
go Pana padata. Ho-
to sludze czyiemu de-
spektczyni / ten samemu
panu czyni iako przebi-
wnym obyczaiem / kiedy
sludze dobra chce po ka-
zule samemu ja panu po-
kazule. Jan swiety na
ten czas miedzy wshyt-
kimi slugami Chrystu-
sowemi byt nawiatzsy /
bo tak sam Pan onim
twierdzi. Nie powstat
wierzsy nad Jana. Ta-
kiego tedy y tak wielkie-
go sluge Chrystusowego
otowanego wtacie do
wiezienia iako zloczynca
iako jest samemu Chry-
stusowi hanba czynio.
Gdy Dawidowe posty
kanon Krol Amonicow
zelszyt /

3. Iniuria eius in
ipsum Christum
redundans.

atgawo. 2. Reg: 10.

4. Veritas intro-
pide predicata.

4. Gatale buwo rayši.
tis vnt pataydos' biau-
rios Herodo / a tol tabi-
aus vnt paterstuwes
dargios Herodiados /
kurios tog-del btaurt.
bes tu wislemus zinamos
staudzicy baro ir iudeio /
ażu tay kaliniu sedeto
tur moy. Ir pridereio.
gu idant maytos pur-
wuose kuno supuwusios /
Anielu žiamies stajstu ir
ne majiausiū kuno suo.
dele nepateptu / pur-
wingoy / ir rumfioy ka-
liney wargintu ir may-
tintu?

5. Necessitas do-
ctrina eius populo
instituyendo.

5. Reykatas dibis mo-
fio to / kurio private
židay / idant per il pa-
žintu ir priimtu Wiefi.
pati ažu Resiastu tikru /
kayp lau iz iu ne majo
buwo / kurie pulkays
eto top / gayleios ažu ne-
tey sības ir krikščionis /
b.c

zelįst / woystą prześcio
memu zebrawszy / dobrze
śię tej przywody zemścił.
2. Reg. 10.

4. Mogł śię żałować
na rozpustę i prośbę Ze-
rodorre a daleko wiecey
na wfetecznicę brzydą
Herodiade / ktoreżę dla
sprośności ich wfetecia
ławney ostro słony ka-
rał / za to wieźniem śię.
dżał w tarasie. A przy-
stojnaż była / aby ścier-
wy w błocie śieleśności
zgnie / Anioła ziemskiego
świecnego y nā mnie-
śa makula biała nie-
pokalanego / w błocnym
y śiemnym wieśieniu
trąpiły y dreczyły?

5. Potrzeba wielka nati-
etiego / ktorey potrzebo-
wali żydowie / aby prze-
zen poznali y przyieli
pana za prawego Me-
siaśa / takoz iuz z nich
niemāto bylo / ktory
gromadno przychodzili
do niego załwac zagrze-
chy

bee be stayciaus dau-
giesz tu alicho dabarne
ziskunbii ney Christaus
pasistunbii azu Jiga-
nitoi sawo. Tas ir litas
gateis buruo prieszastis
perguldie Christuy per
motitunus sawo / tu-
rius iop siunte. Bee
ne zodelo ape ray ne sz-
tare. Kodryn?

1. Jog. Rayp pra-
nasas zinoto gieray / po-
kias nuog Christaus w.
leme domanas dabar si-
waty motinos budamas/
paswytinimu tobofu nuo-
waku ismonios / ir litus
pruclitius / azu tu ipa-
ciu lo gieriby priesz sami
paroditu / idant meytu
effus pasiroditu / ne tik-
ray delio garbos ir gi-
rius uristu ir anskatu
buti / bee ir tukstunti
taren azu iterauu pra-
liet ir numire giezde ir
trostko.

2. Jog

chy y Przejac sie abo
Przejscie bioracilecz bez
lidzby wiecy ich zost-
wato iesze / teozynie
wierzyle ani Christusa
znalizi Zbawiciela swe-
go. Te y inne mogt byt
przyczyny przetożyc
Christusowi Panu przez
posty swe / ktore do nies-
go wyprawil. Lecz ani
slowka o tym nie wy-
rzekl. Czemu?

1. Jmako prorok wie-
dzial dobrze / iakie od
Christusa p. wzial dary
iesze w zywocie maci
bedac / poswiecenie dost-
nate rozumu rzywaniu /
y inne przywileie / za ts
ojobliwa dobroc tego
przecliu sobie pokazana /
aby sie wdziecnyim sta-
wil / nie tylko dlatego
czu y chwaly zwi-
azanym y okowanym byc / ale y
tybiac trob zań Pr-
przelac y vmrzeć pra-
gnac.

*Rationes pro non
liberando e car-
cere.*

1. Promptitudo
quiduis pro Chri-
sto tolerandi.

2. Jf

2. Conformitas
cum Christo.

2. Jog regieto Łaip dang
kunciu Christus W. azu
ti ir azu wisu swietu ne
czuigay tie / Łaip bus
surisčas / plaktas / erš.
Tiedieys karunawotas /
nutrizlawotas ir nu-
mirs / todryn ne izsipra-
sineio iz sawo retezju /
punciu / lynciugu / i-
dant Łaip primanus
Wiespae sawam tose
flogose ir smertiy sawo
azu il / megu / ir tarnu
pastuy ti eiuñciu ir sekio
toiu to effundiu pasiro-
ditu.

3. Vinculorum &
catenarum esti-
matio.

3. Zinoto / jog kintet del
Diewo / buc Łaketu / ne-
stot vnt Łakto lynciu-
gus / ir tulays budays
kuntintu buc / ira dide to
dowana / ir zinklas ipa-
cios to meyles priesz tar-
nus sawo. Tie tiek wle-
nam tay Diewas pastire-
aba łaymiby tokiu dar-
we. Imus tieg Apascha-
las dowanota ira del
Christaus / ne tyktay i-
danting ti tikietumite /
bet

Vobis donatum est
pro Christo, &c. vt
pro illo patiamini.
Philip. 1. 7. 29.

2. Ji widiat takowiele
mak Chrystus P. zan y
za wpyet swiat w
krotce weterpi / iako
badzi związany / biez-
wany / szerniem koron-
wany / wkrzyżowany y
wyrze dla tego nie wy-
praśa sie z okow / z
pet / z lancuchow / aby
sie ile mogl / Panu swe-
mu w tym wtrapieniu y
śmierci tego za sie przy-
podobal / y sluga sie to
za nim idacym a naśla-
downikiem tego być po-
Łazak.

3. Wiedziat y to / iz bier-
pieć dla Boga / być wie-
źniem nosić na sobie łan-
cuchy y rozmaitemi spos-
sobami być wdręzo-
nym iest wielki tego dar /
y znak ośobliney tego
mitości y łaski przećiw
slugom swym. Tie Łaj-
demu Bog to zrzadzył
abo takie szesecie dał.
Wam mowi Apostoł
darowano dla Chrystu-
sa / abyście nie tylko weni-

nie

Bec te iban azu li Dinte-
sumite / Phil. 1.

wierzyli / ale y zebyscie
zańcierpieli.

4. Jog Kaliney daug
giero runda ir švynčiai
ir nusideitey. Tey Ma-
nasses didis prastoieias
rado tinay izdu brungu
gaylitos ir atlaydos nu-
sideimu sawo. Budamas
tieg suristu tyncingays
ir punbieys / meldes Wieš
pat Dieuwy sawo ir gay-
teios tabay azu pitibes
sawo 2. par. 33. Tinka-
si kartays iseyt tam iz
Kalines vnt karalistes ir
karalum but kaip rasi-
tas bifo Eccl. 4. Kar-
tays tieg iz Kalinio kas
stotas karalum / bet ne
wisadu tay dostis / retay
kadu pripuota: bet iz
Kalines / kurioy kas bel
Diewo Kaliniu sedi / ne
kartays / ne retay bet wi-
sadu iseyt karalisten
dungaus / ir umzinvesti
karalum karunawotas.
Todryn wadinasi tarnay
Diewo juristays aba ka-
lini.

4. Ji w wiezieniu sika
dobrego znayduia y swie-
ci y grzesnicy. Tey Ma-
nasses Arol wielki prze-
stepca nalazi tam starb
drogi pokuty y odpusze-
nia grzechow swych. Be-
dac prawi zwiazany
lanouchami y w petach
modlit sie Panu Bogu
swemu / y barzo zatował
za zlosci swe. Trafia
sie pod czas tomu
z wiezienia wynisć na
krolestwo y krole-
m zostac iako pismo mowi.
Podczas prawi z wie-
zienia kto zostac kro-
lem, Lecz nie zawsze by-
wa to / rzadko kiedy tak
przypada komu: ale z
wiezienia / w ktorym dla
Boga wiezniem siedzi /
nie pod czas / nie rzadko /
lecz zawsze wychodzi z
karasu na krolestwo nie-
biekie / y wiekistym
krolem bywa korono-
wany.

4. *Vilitas car-
ceris & vinculo-
rum.*

*Manasses vincitus
catenis atq; com-
pedibus. Exi. egit
penitentiam val-
de. 2. paral. 33. v.
11.*

*De carcere cate-
nig; interdum qd
egreditur ad re-
gnum; Eccl. 4. v.
14.*

Vindli speci. Za-
char. 9. 7. 12.

linies wiltes Zachar. 9.
wiltes tay ira Karalistes
vminos/ Furios wiliasi
per culus wargus igit.

wany. Dla tego służy
Boży nazywają się wie-
źniami nadzieje/ nadzieje
to jest Krolestwa/ Koro-
go się spodziewają przez
rozmaýte wycapienia na-
bje.

Iustis carcer tem-
plum, impijs tem-
plum carcer.

PVNKTAS II.

Szwynticii iż kalines Ba-
żničiu, a piktieni, iż Ba-
żničios daro saw ka-
liny.

PVNKT II.

Święci z więzienia ko-
ściot, a nieczbożni z ko-
ściotą czynią sobie
więzienie.

1. Ioanni Baptista
carcer est templū.

Do Kiriasi gierieit
irceylus / nuog pil-
ziui ir be Diemo baymes
giwenunčiu. Aniemus
Paline atsimayno ing
bażničiu / a tiemus ba-
żničia pagrižta ing ka-
liny. Tay regime Jo-
niep šwyntump / Furis
Paliny pawerte saw ing
bażničiu. Nes ion isa-
dintas / Kayp bażničion
Potion iwestas / tay ti-
nay dare / Ku paprato
žmones bażničioy darie.
Nieldes Diemuy saxo /
maštu

Kim się roznia do-
brzy y spraxiedliwi
od złych y nieczbożnych:
bo się onym więzienie
cdnienia w Kościot / a
tym Kościot obraca się
w więzienie. To widzie-
myw Janie świętym / Pro-
ry więzienie obrobit so-
bie w Kościot. Bo do
niego wsadzony / iako
do Kościota wprowa-
dzony / to w nim czynił /
co zwykli ludzie czynić
w Kościele / medlił się
P. Bogu swemu / roze-
mystał

muszte saw ape ti / gar-
bino iz w sloa birdies / ir
kitus mokeape Diemu /
Furiuos prieg saw ture-
io / ipaciey sawo moke-
tinus / ir slunte tuos
Wiešpatiesp Christu-
sop / Kaip girdeisome iz
Euangelios. Tay dare ir
Domidas / pustiniy ir
hatole / stepdamasis nu-
og Saulo / Furiase Diemu
garbino / Kaip Bažni-
cioy swyntoy / Kur asie-
ras kunigay asieromo-
dawo / Kur skrinia Wieš-
paties paguldita buwo /
ir Kur Diemas ipaciū
budu sawo buyti tutays
žinktays robidawo. Texp
ape sawi sako pats s.
Dawidas. Žiamy apłey-
stoy / žiamy Furiy ney
kielo ney wundenio ne
buwo / tay ira girioy /
pustiniy / texp Kaip
swyntiney taw staciau-
si / texp mieldžiausi ir ta-
wi garbinau. Tay dare
Moyses ganidamas a-
wis girioy / tay Elia-
s

šius

zmyslat sobie o ni n /
chwalit go ze wšytkiego
serca / y inne nauczai o
Bogu / ktore przy so-
bie miał / osobliwie wcz-
nie swe / odsyłał ich do
Pána Chrystusa / iako
smr slyšeli z Ewangelley

To czynił y Dawid
świety / na puszczy y w
lochach kryłac się przed
Saulem / w ktorych p.
Bogu chwale oddawał /
iako wprzysbytku gdzie
kapłani ofiary odprawo-
wali gdzie skrynja Pána
sta położona była y gdzie
Bog osobliwym obyczai-
tem znaki rozmaite swej
obecności pokazywał.

Tak o sobie sam powi-
da Dawid świety. W
ziemi pustey y niedostępney
y bezwodney / iako w
światnicy stawilem się
przed toba. To czynił
Moyzes pasc owce na
puszczy / to Elias na go-
rze Horeb / tak ja y świe-
ci inni / ktorzy wpusti-
niach żyli. Przeciwnym
oby-

2. Davidis soli-
tudo & spelunca.

In terra deserta
& inuia & ina-
guosa: sic in san-
cto id est tanquam
in sanctuario ap-
parui tibi. Ps. 62.
v. 3.

3. Moysi ac Elia
Montes & deser-
tum.

*Impis templum,
spelunca latro-
num.*

*Domus mea &c.
vos autem fecistis
speluncam latro-
num. Matth. 21
v. 13.*

*Esophanum idolo-
rum.*

*Vniuersa idola &c.
depicta erant in
pariete. &c. Eze.
1. 7. 10.*

śius vnt kaſno Zoreb:
Tey wiſi ſwoynteiſi /
Turiſi girtaſe giweno.
Prieſſ wel piſtietſi ba-
żniſciu pawerſia ſaw ing
hotu ir wietu tattu. Tay
ſako pats Wieſpats.
Namay tieg mano / tay
ira bażniſcia / namay ira
matbos / a ius padarete
hotu tattu. Todryn iſ-
widis tinay trunkſnu /
ir ſtaluſu pinigayo / iſ-
girdis prekauunſius ir
parduodunſius / bar-
niſ / ſaukſiſus Tayptur-
guy koftamy bażniſcioy /
padariſ ſaw botagu iſ
wirweliu iſkſte inoſ ir
iſmete iſ bażniſcioſ / ap-
werte ſtaluſ / iſbarſte
pinigus iu / ir tarežo-
dſius paminetus. Tey
pagiraſo S. Ezechielis
ir ſakos regieſis bażniſci-
oy wirus garbinunſius
swetimus diemawſius / a
moteris werkiunſias A-
donideſo paganisko die-
mawſio. Tay pla-
ſiey iſguldiſi galeſis
Paſ

obyczajem niezbożniko-
ścioł edmieniaia w ia-
ſtinia y mieſce totrow-
ſkie. Tak trziedzi ſam
Pan. Dom prawi moy
dom ieſt modliowcy / a wy-
ście go uczynili iaſtinia
totrowſka. Dla tego o-
baczywoſy tam zgietk y
ſtoły z pieniadzi /
uſtyſkawſy targuiacych
ſwary / wotanie / iſko
na rynku takim / uczy-
niwoſy ſobie biez z po-
wrozkow wyſmagat y
wyrzuſit ie z koſcioła /
przewroſit ſtoły / roz-
kpat pieniadze / y mowiſ
ſlowa iuſz namienione.
Także piſe Ezechiel S.
y powlada iſz andſiał w
koſciele meze chwálac
cudze bożki paganſkie a
białogłowy placzace A-
donideſa bożka pagan-
ſkiego. To ferzey ſie mo-
że przetoż / eo ſie tu
trotko zawarło / nauki
daſac wieżniom / czym
ſie bawiſ w wieżniu
maia / nie Partami / nie
kuſlem

Pas elli nay trumpay azu-
sirat. na / moſtu duo-
dunt Kaliniam / ku turti
weykt Kaliney. Ne Por-
comis jayst / ne gircant ic.
Teygapi ir ciemus Kurie
baſniſioy ne priderun-
ſiay azuſilayto.

PVNKTAS III.

Iz ko gire Wieszpats Io-
nu ſzwynu.

Iz triu dayktu ipacicy.

I. **D**z twireibes / tog ne
buwo Kayp mindre
ſiubuoiantt nuog weio.
Tos twireibes reyſia tu-
ret dwociay. Tikielamy ir
ſwyncami giwenimy.
Kas ne turt drutos ing
Dien rikiſes / talay
ſiubuoia nuog tulu we-
iu moſtu nauiu ir ne
ſeney pramanitu. Juda
toli Apaſteatas ir liepia
Ptauſie moſitoiu ir ga-
nitoin duſios nuog
Chriſtaus iſtatu. Idant
tu g

kuſlem / ic. Takſe y tym
Korzy w Koſciele ſwio-
tym nieprzyſtoynie ſia
zachowuie.

PVNKT III.

Z czego wyſtawia Pan
Iana ſwiętego.

Z trzech rzeczy oſobli-
wie.

I. **D**ſtatecznoſci / ze nie
był iako trzcinā
chwieiaca ſie od wiātru /
Kora we dwu rzeczach
oſobliwie trzaba mſci. W
wierze y w pobożnym
życiu. Kto nie ma mocney
ku Bogu wiary / ten
chwieie ſie od rozma-
tych wiātrów nauki no-
wey. Serofuie takiego
Apoſtol / y roſtaznie ſu-
chāc nauczycielow y pa-
ſterzow duſi od Chryſtu
ſa poſtanowionych. Aby
ſmy

*Laudavit Chri-
ſtus S. Ioannem ex
constantia in fide.*

*Et non circumſe-
ramur omni ven-
to doctrina. Ephes.
4. 7. 14.*

2. Ex constantia
in suis operibus.

*Stabiles effote &
immobiles abun-
dantes in opere
Domini semper
scientes quod labor
vester non est ina-
nis in Domino. 1.
Cor. 15. v. 58.*

efeg nr swerbetume
nuog Pletkieno we-
io. Prieg twirubey ir
drutibey ukieimoreykia
šwyncay giwent. Tu a-
žulayko kas / kad prade-
is šwyncu giwenimu / ir
ažusimileis gieru darbu/
ne pameta iu / noršimay.
no pigay ne bel tokiu
weiu pagundimu tutu /
šunkibiū / prišpauđu /
štowī šipray prieg gie-
ribey / kuros wienu kar-
tu nusiewiczere nuoširdžiey
pagal mokšto Apasčato
Twirays bukie ir ne-
pakrucinamays / šal-
sindamies darby Wieš-
paties wiladu / žinodami
tog darbas iusu ne esti
tusčias Wiešpatip.

2. Ex asperitate
vite.

2. Gire ii iz wargaus
ir kunuy šunkaus giwe-
nime kurti dungatas iz
plauku ir asuru daygun-
čiu sumegztas ir penu.
Kpta kuno rode. Ne to
kiaus žmones wilkiet pa-
prato rubus, bet kad ga-
li

šmy šieprawntschwik-
li ob rošeltiego wiatru.
Przy stateczności wia-
ry / trzeba pobożnego
życia. Ten zachowuje
gdy kso zacząwszy świa-
tobliwy żywot / nie od-
stępule go / nie dāiac bla-
lady wiatrom pokus y
wciškow rozmaitych y-
nošie / wedlug nauki A-
postolskiej. Badžcie sta-
teczni y nieporušení / ob-
scuriac wroboćie Pań-
skiej zawsze wiedzac iż
roboti wasza nie jest
prożna w Panu.

2. Z Surowości żywo-
ta / ktora odśi nie z sier-
ści wżymione y pokarm
niezwyczajny ludziom
pokazował. Tute takie
ludzie zwykli nobie ša-
cy / lecz gdy moga miek-
kich šukcia / ojobli te
tako

li św. ianu tr minkszu iest
 po/ ipacny kasp. Wiesz.
 pats bilo/ namuose ka.
 ralutay daro. Alwerop
 karalausp nedereio pa.
 lazian seye apwiltkeam
 mayssu asbutinu / bet
 karalausp dungaus tol
 pigesne tra prieyga asu.
 tincy/ neg swetnosu ru.
 buose. Grayciaus pri.
 leydzia sawisp lapinuo.
 tus/apdriftusius ir nuo.
 guo/ negi silkays/ ant.
 su / sidabru/ brungieys
 atmenims. apreditus ir
 kaystus. Weykiaus pri.
 ima alkstuncius/ trokš.
 tuncius / pašnikays is.
 sekusius / turin kausus
 isdiliuonius tiklay ada
 apiega/ negi puceinikus
 nutuėjusius / pitwape.
 nius/ prabungu walgi.
 flos ir tulo gierimo mat
 rays totus ir prigirdicus
 Mes tieg Apascatas ape
 sawt ir ape titus rasz.
 damas / ite siay wafun.
 day alkstame/ ir trokš.
 tame ir nurgiesne.

3. Gira

ia to Pan mowito w do.
 miah Krolewstich czynia
 Do Alwera Krola nie.
 godzilo sie na palac
 waisc / odzianemu wo.
 rem wtobianym / Lecz
 do Krola niebieskiego /
 dal to taczieszy iest
 przystap / wemtośienicy
 a nizeli w mielkich sa.
 tach. Rychley przyimu.
 ie latnace/pragnace/pe.
 stami wysuszone / Pro.
 rych Kosci wyschle samā
 stura rytto opina / nis
 zeli bankietuiace / zbyti
 ki wiedz y w trunkach
 czyniace. My prawi
 Apostol / o sobie y o in.
 nych pisze / Aż dotey
 godziny y pragniemy y
 nadzy iestemy.

*Vsque in hanc ho-
 ram & esurimus
 & sitimus & nudi
 sumus Ec. 1. Co-
 rinth. 4. p. 11.*

3. 3 wla.

3. Gire Joku S. iž ti
tribiu Anielomus patie.
mus prigulunciu ir to.
dryn wadina iž Anielu.
1. Jog kapp Anielay ne
tureis mažimes wayku/
betobutays iž nuowa.
Pura sutwerl. Texp
Jonas žiwati motinos
nuowakutureo. 2. Jog
tabay maza ku walgie
ir giere/ir todryn w. bi.
to. Atai tieg ney walgt.
damas ney gierdamas/
kapp Anielay ney wat.
go ney geria. 3. Milt.
štos Diewo wienu karnu
igites ne nuterieto kapp
Anielay. 4. Cistu buru
kapp Anielay. 5. Wisa.
du iž Diewu gireno /
vntio širdžiū weyzdeda.
mas kapp Anielay wi.
sadu regi Diewo weydu.

3. Žwlasnošči Anielom
samym nalezacych / y
przeto nazwał go Anio.
tem. 1. Jž iako Anio.
towie iž stworzeni zdo.
stonałym rozumem: tak
y Jan S. w. żywocie
mátti miał doskonałe y
żywanie rozumu. 2. Jž
moło co iad y pił / y dla
tego Pan mówi / przy.
szedł ani iedzac ani piłac
iako Aniotowie ani iedza
ani pił. 3. Lasti Bo.
żey raz nabytey nie wtrá.
šit iak Aniotowie šwie.
ši nie wtrášit. 4. Cyr.
stym był iako Aniof.
5. Žán še z Bogtem
obcowat/nán šircem pá.
rzac iako Aniotowie
žán še widza twarz
pańską.

Encomiasta ho.
mini.

1. Homo ipse sui
ipsius.

PVNTAS IV.

Kas turi žmogu girt?

1. **G**Alt žmogus sami
pati girt/ kad to
Die

PVNKT IV.

Kto ma ezłowicką chwa.
lic.

1. **E**żłowiek może sa.
me go siebie chwalić
gdz

Diewo garba aba artis.
monauda privato. Kaip
skaytome ape swyntu po
wilu Apascatu vntroy
gramatoy. Korinthia.
munp/ kuris del tu pri
zasciu sawi pari gire.
A ne kayp kunigaystis
Tyro didinos Diewu sa
wiat godamas. Diewas
asiesni. Ne kayp Pha
rizeus/ kuris vnt kitu
gieresniudares. Ne esni
kayp kiti ic. Is kuris
ruscio giriaus papeky
kuri rastei. Tegul giria
tawi swetimas/ a ne
burna tawo.

2. Tu g kito giru gal
tureci/ dwicioru budu/
is tesios aba is patusimo.
Is tie os kayp Eklezia
stikas Patriarch. s/ pra
nasus ir kitus swyntus/
Apascatay pirmuosius
kritscionis. Iawo tak
seuose giria. Is patu
simo palaymintays wa
dino turtingus ape ku
rines

lic/ gdy tego czesś Bo
ska potrzebuis/ abo po
zytek bliźniego wyśiaga
iało czytamy o Pawle S.
Apostole wliście w to
rym do Korynthyjan/
ktory dla tych przy
czyn/ syroce iamego dzie
bie wyślawiat. A nie ia.
Po Kioze Trystie ktory
sie wynosił Bostwo so
bie przywlaszczaiac. Bo
giem ia jestem. Nie iało
Pharizeus ktory sie nad
inne przekladal/ wie ie
stem iało innie. I ktory
prożney chluby samych
siebie nagana w piśmie
odnosa. Niech cie chwali
cudzy/ anie ysta twoie.

2. Od drugiego bywa
chwalony czlowiek dwo
iatim społebem. Praw
dziwie albo z pochleb
stwa/ Prawdziwie iało
Ekleziasit Patriarchy/
Proroki y inſe swiete/
iało Apostolowie pier
nſe chrześciani w swych
listach chwila. Z po
chlebstwa/ blegoslawio
nemi

*Laudet te alienus
& non os tuum.
Prou: 27. 1. 2.*

3. *Aliquis alius
homo. Verè ut Ec
clesiasticus c. 44.
vsq. ad 51. & A
postoli in suis scri
ptis.*

Fallaciter, ut hi q.

Beatum dixerunt
populum cui haec
sunt. J. 143. v. 15

Laudatur peccator
in desiderijs anima
sua & iniquus be-
nedicitur psal. 10.
secundum Hebr:
v. 3.

Quid me tentatis
hypocrite. Matt:
22. v. 16.

3. DEVS.

Non qui se ipsum
commendat, ille
probatu est, sed
quem Deus com-
mendat. 2. Cor.
10. v. 18.

riucc b. lo psalmes. Pa-
laymintays / pramine
zmones / kurtie rayturi/
rayira / kurtis ir aivo.
dus pilars / awis in m-ey
slingas zc. ir kurtur / giria
nufideiell / gieldulwose
dušies to / ir ne teysingu
garbina. Taktio patu-
šimo noppiedamas Chri-
stus Wi-fpats / kad u
šiday patušidami gire
anays žodžieys. Motito-
te žinome ieg tiešus esai
zc. peptie ines swetima-
weydzieys wadindamas.
Kam mani gundziatē
swetimaweydziey.

3. Giria žmogu ir Die-
was kurtis dajnay rasi-
ty garbina tutus tar-
nus jowo ir io girtus ira
tiesiaufias iz wisu / kairp
Apastatas bילו. Ne kas
sawi pati giria rasi-
ra pagirtas / bet kurti
Diuwas giria.

4. Girā

rami czynili bogocze o
ktorych mowi psalm.
Błogosławionym / ná-
zwali lud ktory zo ma-
to jest / spizarnie ich pe-
ne / owce ich plodne zc.
y ná drugim mieyscu.
Pochwalon bywa grze-
šnik wżadzach duše swo-
iej / a niesprawiedliwy
bywa błogosławion. W
psalmie dzieśiatym we-
dlug żydowskiego. Ta-
klem pochlebstwem / brzy-
dząc się Chrystus Pan
y ściebie z pochlebstwa
chwalcących żydow temi
słowy. Mistrzu wiemy
żeś prądzimy jest. zc.
gani / obłudnikami te
nazywając. Czemu mi-
kusiście obłudnicy zc.

3. Od Boga bywa chwa-
lony / ktory często w pi-
smie wystawia rozmaite
sługi swoje y tego po-
chwałā jest napran-
dżim są ze w słytych tak
Apostoł mowi. Nie kto-
ry sam ściebie zaleca / ten
jest dobru iadczony / ale
ktorego Pan zaleca.

4. Głowa Chrystus Długo-
nas i r żmogi / Kurio-
girus nieżu badu negal-
but pruwilias. Nes-
ne wiero nusi dci mo ne
padare / i r nesirado na-
na / ruose to wilus / Kayp
kalba Petras swyntas.
Ir todryn ne bumo pa-
tusingas / bet tiesus gi-
rius / Kurio Jonu swyn-
eu sios dienos Ewan-
geliiy didino. Tuog
Diewo radu i r nuog
Christaus Wiespaties /
ipaciiy pagirimo ieskot
kiekwiens reykia / Ku-
ri ne dabar / bet pasmer-
ti w ilotinay kiekwiens
teysus igia.

PVNKTAS V.

Kayp ne nindry siubuo-
iunciu, bet drutu i r ne pa-
wiskinamu wisadu kas ga-
tes but gieruose darbuose

I. **S**apientia Puris est
ne pawiskina-
mas del suntibes aba
G swaro

4 Chwali Chrystus Bog
y czlowiek / Ktorego po-
chwata zadna miara nie
moze byc omylna. Za-
dnego bowiem grzechu
nie uczynil / y nie nala-
zla sie zdrada wyssiech
tego / iako swiadczy Pie-
ter S. Dla tego nie bylo
poehlebne ale prawdziwe
wystawianie / Ktorem
Jina Swdziej siey E-
wangeliy szeroko wy-
nosi Od Boga tedy y od
Chrystusa Pana osobli-
wie zalecenia szukac kaz-
demu potrzeba / Ktore
nie teraz ale po smierci
pospolicie w s lki spra-
wiedliwy odnosi.

PVNKT V.

Iako nie trzeina Chwie-
iaca sie, ale statecznym y
nie porulzonym zawsze
moze kto byc w dobrych
uczynkakh.

Rozczy nieporuszone
bywala dla wielkie-
go ciejaru / Ktory w s-
G bie

Christus Dominus.

Qui peccatum non
fecit nec est in-
uentus dolus in o-
re eius. 1. Petr. 2.
7. 22.

Tunc laus erit v-
nicuiq, a Deo. 1.
Cor. 4. 7. 5.

Quid requiratur
ut aliquis sit im-
mobilis in bonis
operibus.

1. Recogitatio va-
riorum ponderum
sue onerum.

*Omnia qui audit
verba mea & fa-
cit ea assimilabi-
tur viro sapienti.
qui edificavit do-
mum suam super
petram. Matth: 7.
v. 24.*

I. Omnis peccatorii.

swaro/kuri turi sawimp
Teyp akmuu dibis aba
vota riduy mariu esti ne
pafrutinama / norint
vnt ios didy weley vžpuo-
ta / ir wilnius bayfi in
dauzo. Nes turi sunkiby
sawimp/kuri ios ne duo-
sti iz wietos pafrutint.
nteku budu. Riekwiemo
Christus. Wiešpats
musu nori turet klau-
sitois / ir / spilditois
žodžiu sawo kappakme-
nis didžio druto ir nepa-
wisšinamo. Riekwienas
Puris klauso tu žodžiu
mano / bus priligintas
atruy isminingam / ku-
ris pastate namus sawo
vnt uolas / ie. a ne pa-
griuwo. Nes buwo vnt
volas subudawoti. Idāt
tadu butu kas ne pawī-
stinamu kapp vola gie-
rnoše darbuoš / regul
saw tuos swarus atme-
na / ir širdiy sawo tuos
mušto.

1. Swaras aba našta
sunki irą nusideimu. Ne
tey-

bis maia. Tāt skāāābo
opoka wpoarzed morža
iest nia poruščona / cho-
cia nā nia gwałton ne
wiatry y wietkie nawat-
nošei būa : bo ma wšo-
bie wietki diežar / Eto-
ry rusyē z miesca niebo-
pusežā. Raždigo Chry-
stus Pan miec ches
sluchēja / y czynićiela
słowa swego iako opo-
ka skātecznego. Wsaki
Eto-ry slucha tych słow
moich bądźie przypodo-
bāny mežowi madremu
Eto-ry zbudował dom
swoy na opoce y spadł
deszcz y przyšły rzeki / y
wiatry wiatry y wderzły
nā on dom ā nie wpał /
bo był nā opoce ugrun-
towany. Aby tedy był
Eto nie poruščony nā-
tstāt opoki w dobrych
uczynkach / niech ie cie-
žary sobie przypominā y
w sercu ie swym chowa.
1. Diežar iest grzechow.
Nieprawošei moie prze-
wyšły głowe moie : ā
iako

terribes mano aufcedius
vssiciele vnt gatwos
mano / ir kapp nasta
sunki ap sunko vnt manis
vnt tos nastos at minda-
mas tiewienas rapin-
sis idant piktus darbus
prafatusius gierays ir
Diewuy mietays wisadu/
ir twirtay atpilditu.

2. Nasta ira gieradeis-
ciu ir tulu dowanu Die-
wo / kapp rodziasi iz ano
priliginimo Wiespaties/
Kuriami dowanais sawo
simonemus iz dalitas /
wadina talentays. Darwe
tieg wienam pinkis ta-
lentus / a kicam du / aki-
tam wienu: Ir tasay ta-
lentas gieradeis ciu wies-
pates gieray paswertas
sirdiy kapp vnt swaro/
padrucins tiewienu / i-
dant twirtu butu giera-
mi wartoimi tu talentu.

3. Nasta prisakimo Die-
wo. Jungas mano sal-
dus ira / a nasta mano
tyngwa. Ras nastu tu
dienay ir naktiy mustis /
kapp

ta po brzemie ciekskie o-
cieksaly na mnie. Na ten
ciezar pamietajac kazdy/
bedzie sie starat / aby zte
wezynki przezte / dobre-
mi y Bogu przyiemne-
mi y stancieznie y state-
cznie nagradsat.

2. Ciezar jest dobro-
dzieystwo y rozmaitych
darow Bozych / tak po sie
pokazuje z oney przypo-
wieści Panskiej / w ko-
rey dary swe ludzom ro-
zdane nazywa talentami.
Daj prawi iednemu piec
talentow / a drugiemu
dwa / a drugiemu ieden.
Ten tez ciezar abo talent
dobrodzieystw Panskich
dobrze zważony w sercu
tak na wadze / vmocni
kazdego aby stancieznym
byl x dobrym y ystawia-
cznym wzywaniu ich.

3. Ciezar przykazania
Panskiego. Jozmo mo-
ie wdziacze jest / a brze-
mie moje lekkie. Kto brze-
mie to we dnie y w noc
bedzie

Iniquitates mea
supergressa sunt
caput meum, &
sicut onus graue
grauata sunt super
me. Ps. 37. 8. 5.

Vni dedit quin-
que talenta, ali-
autem duo, ali-
verò unum. Matt.
25. 8. 15.

3. Onus legis di-
uinae.
Iugum meum su-
ue est, & onus me-
um leue. Matt. 11
30.

Kayp medzias wayssu
gieru darbu wisados iz
Iawis duos.

4. Onus amoris di-
mini.

Charitas christi
urget nos. 2. Cor:
5. v. 14.

Amor meus pondus
meu illo feror quo-
cunq. feror: August:

5. Onus iudicioru
DEI.
Iudicia Domini
pondus & flatera.
Prou. 16. v. 11.

6. Gloria celestis.

Id quod in presenti
est momentaneum
& leue tribulati-
onis nostra supra
modum in sublimi-
tate aeternum glo-
ria pondus opera-
tur in nobis. 2. Co-
rinth: 4. v. 17.

4. Nastta meyles Diemo/
kuri werčia zmozgu ir
kurstta gierump darbūp
Kayp Apastatas kalba.
Meyle Christaus ra-
gina mus / kuriu meyle
ir Augustinas swyntas
wadina nastu aba swa-
ru. Swaras mano meyle
te mano / kur norint ley-
dziuos / ana mani kitoia
5. Nastta sudu Diemo
pagal Jh. nintingoio.
Suday Wiespaties pun-
du ir swaru / kuriuos ley-
kas rupiey saw swarstis/
twirtu gieruose weykta-
luose bus.

6. Nastta vmzines gara-
bos Paralistej dungaus
kuri wisotius darbus ir
wargus norint ilgtiau-
sius ir sunkiausius / da-
ro labay trumpays ir
tyngwars pagal Apas-
tato. Tay tieg kas wey-
kiey labay prastotsta ir
tyng.

bedzie wwarzat / iako drze-
wo owoce dobrych v-
czynkow wstawicznie z
siebie bedzie wydawal.

4. Ciezar Miloski Bo-
skiey / ktora przychysta
czlowieka do pobożnych
wczynkow iako Apostol
mowi. Milosć Chry-
stusowa przychysta nas/
ktora milosć y Augus-
tyn S. nazywa ciezarzem.
Ciezar moy / milosć mo-
ia / gdziekolwiek stieru-
sz / cum te pierwie.

5. Ciezar sadow Bożych
wedlug Medreć. Sady
pánstie sa ciezarzem abo
waga / ktore iesli kto pil-
no wwarzat bedzie / sta-
tem wdzietach poboż-
nych musi byc.

6 Ciezar Chwaty niebie-
skiey / ktory wselekcie pra-
ce y wtrapienia by na-
dlusze y nadcięższe / czy-
ni barzo trockie y lekkie
wedlug Apostola. To
prawi ktore teraz test
pradzinszo prsemilata-
ce y lekkie nase wtrapie-
nie /

lyngwas ira wargas
muju/ prabyngtay vnt
aufstibes swarugarbas
vmzinu muspi doro.

7. Nasta vmzinos pa-
stundos ir kunciu galo
ne turinciu. Nes iey iki
meu kokiā patinkun-
šias slogas rastas wa-
dina nastu. Nasta Ba-
bilontos/nasta Moaba/
Aegipto 10. tol gieriaus
kuncios vmzinos gal
wadintis nastu. Ku ir
Antetas Apreyskimi Jo-
no swynto parode / Kad
pakietys drutu almenti
kayp melnicios didi is-
mete mariasna tarda-
mas. Tuo tekimubusi-
mesta Babilonia mie-
stas anataj didis. Babil-
onia tay ira witu pa-
stundintu indugibe bus
imesta mariasna kunciu
galo ne turinciu. Ras-
tas nastas gieray širo
dy sa wo swers/ ne nin-
dry siubudiciu/ bet vo-
lu twircu ir ne patrucu.
namu gieruo se darbuose
bus.

PVN.

nie/nader na wysokosci/
waga chwaty wiekustey
wnas sprawuie.

7. Ciezar wiekustego
potepienia y mał kon-
ca nie maiacych. Bo ie-
śli doozesne na tym swie-
cie karanie pismo zowie
ciezarem. Ciezar abo
brzemie Babilonu/ brze-
mie Moab / brzemie Ae-
gyptu 10. daleko stusntey
karanie wiekuste moze.
šiezwać ciezarem. Co y
Aniol wobiaweniu Ja-
na S. wyrazil/ gdy pod-
niosszy moc y kamien ia-
koby mlynski wielki w-
rzucit w morze mowiac.
Tym pedem bedzie wrzu-
cona Babilonia miasto
ona wielkie. Babilonia
to jest wšytekich potepio-
nych mnoštvo bedzie
wrzucone w morze mał
mirkonczonych. Kto e-
ciezary dobrze w šircu
wważynie trze inachwie-
iaca šie/ale opoka štate-
czna y nie poruřona w
dobrych czynkach bedzie.

7. Onus aterne
damnationis.

Onus Babilonis. I-
sa. 15. 7. 1.

Onus Aegypti Isa.
19. 7. 1.

Hoc impetumitte-
tur Babylon ciui-
tas illa magna. A-
pocal. 18. 7. 21.

PVNKTAS VI.

PVNKT VI.

Curvili & aspe-
ro vestitu ordina-
tiē vsi sint sancti.

1. Ratio.

Studium interni
hominis exornan-
di.

Induite nduum ho-
minum. Ec. Ephe:
6. 8. 24.

Induite vos, Ec.
viscera misericor-
dia. Colof. 3. 8. 12.

a. Timor pœna ob
luxum vestium.

Visitabo super
Principes & super
filios Regū & su-
per omnes, qui in-

Kodryn szwynticii tetus ir
starus rubus wilkicior

1. **D**og wisa iu rupe.
stus burzo/ idant
širdiv effuncti smogu
brun/ te s rubays gieris
biu Wieszpaties Chri-
staus apri ditiu/ Kayp A-
pastalos vnt to ragina.
Apwilētes nauju žmo-
gum/ Kuris pagal Die-
wo sutvertas ira tysi-
bey y šwyntibey tiesos.
Apwilētes Wieszpatim
Jesu Christu. Apwil-
ētes tadu Kayp isrinkite
ii Diemo/ širynti ir nu-
miletu widurietis mieša.
širdistes/ gieribey/ nu-
žieminiu/ romibey/ kun-
tribey.

2. **J**og žinoto Kayp Die-
wuy rubay lišint ne me-
ga ir Kayp azu in pra-
dunę Karoto. Actun.
Kisinkunigayššius ir
Karalnuos/ ir wilus/
Kuris

Cz emu święci podlegoy
grubego odzienia vzy-
wali.

1. **J**ż wšytko ich stā.
Dranie bylo/ aby
wnetznego czlowieka
w drogie šaty enot Pana
Chrystusowych przy-
brahi/ iako Apostol na-
pomina. Obleczēcie šie
w nowego czlowiekā /
ktory wedle Boga stwo-
rzony iest w šprawiedli-
wošci y šwiatobliwo-
šci prawdy. Obleczēte
šie w Pana Jezusā
Chrystusā. Przyoblecz-
ēcie šie tedy iako wybra-
ni Boży šwieci/ y miło-
wāni/ we wnetrznosšci
miłosierdzia/ w dobro-
tliwošci/ w pokore/ w ci-
chošci/ w šierpliwošci.

2. **J**ż wšedzieli iako šlo
Panu Bogu šaty zby-
tne niepodobaię y iako
o ten exces Karis. Nā
wšedzię Kiazęci y šony
Krolewškie/ y wšytkie
ktorzy.

Purie apsimilko rubays
sweetimos kalies. Ir J.
saiasiump didziu karot.
mu grumzdžia moterims
Purios iz rediktu sawo
didziauia. Didziaturis/
Puris wilkizio purpurnir
tabay pšamu baten dun-
galu/ pragary ira pa-
kastas.

3. Jog izdabint rubay
ira priežastim ir pasiun-
du daugielop nusideimu.
Didziawimop/ nes du-
keres Siona del rubu iz-
tiesy kaktu waypšcioio.
Pagleydimop. Aštray iz-
cio priež i žmona redi-
kioje patyštumwes gata-
wa vnt gaudimo dušiu.
Mitop berestato/ karyp
ipaciey rigime musu Pa-
ralistey ne paprastas
prapaštusi mus umžia-
mus rubuse prabun-
gas/ ne tikray didziunuo-
je/ bet ir wisacimey.
Teyprad vntu weyzde-
damas dabar Chrystus
tarcu štray ne tikray si-
nise karalu/ bet ir namu-
oso

Et orzy sie oblekli w obšies
nie cudzoziemskie. Ir
Jiaiasa wielkim kara-
niem grozi białymglo.
wom/ Et ore sie z stroiow
swych pyšnia. Bogacz
też Etory sie obtoczyt
w purpura y w białior/
w piekle iest pogrzebio-
ny.

3. Ji sumne šatey sa
przyczyna y pobudka
do wielu grzechow. Do
hardošci/bo corki Syon-
skie dla šat wyćiągnaw-
šy šyie chodžity. Do po-
zadliwošci. A oto wy-
šta przešiu temu nie-
wiašta w ubierze wše-
tecznym/gotowā na to-
wienie duš. Do nakła-
dow niepotrzebnych.
iako osobliwie wiżiemy
na oko w państwie na-
šym/niezwoyczayne prze-
šty m wielkom wšadziech
zbytki/nie tylko w wiel-
možnych panach/ale y w
pospolitym gminie. Tak
iz na nie teraz patrzac/
iuzby rzešt Chrystus. O

dutisunt veste pe-
regina. Sophonia
1. y. 2. vide Isai:
3. & Luc: 16.

3. Euitatio pec-
candi ob luxum
vestium.

Filia Sion exten-
to collo Ec. Isai. 3.

Et ecce occurrū
illi mulier orna-
tu meretricio Ec.
Prou: 7. y. 19.

ose letuose minifetus ir
brungius wilkirusus.

*Contrarius mos
Dei, moribus ho-
minum.*

*Fratres mei nolite
in personarum ac-
ceptione habere
fidem Domini no-
stri &c. Iacob. 2.
v. 1.*

4. Zinolo swyntieit tog
Diewas priasingus turi
budus / budamus žmo-
niu. Nes žmones / tuos
turiuos regi rubuose is
dabintuose ir brungiuo-
se / garbina / ir duosti
tiemus pirmas wietas :
tuos wet / turie letu dun-
gata nešioio / ažu nieku
turi. Tu paprati senu
terp žmoniu / peykia S.
Jakubas Apastalas.
Ne turekite aprinkimy
per sunu tikieimo Wieš-
paties musu. Jezaus
Christaus re. tardami
didzia turitu sestas čia
gieray a grinam aba
pawargusiam / tu sto-
wet tinay / aba sestis
po suotelii toiu mano.
A Diewas adwernistay
tam daro. Didziu mili-
stu rodžia tiemus / turie
žiemindamies pokimio
letas.

to nie tylko w domach
Krolow / ale też y w
domach podtych / niektych
y drogich nad stan swoy
bat używała.

4. Wiedzieli święci iż
Pan Bog / przećiwne
ma obyczaje / obyczajom
ludzkim. Abowiem lu-
dzie tych / ktore widza w
satach drogich y fum-
nych częza y data pierw-
se mieysca / temt zaś kto-
rzy podle nosa odśienia
gardza. Ten zwyczaj
dawny v ludzi / gani S.
Jakub Apostoł. Nie-
miejcie zbrakowantem
osob wiary Pana nasze-
go Jezusa Chrystusa
re mowiac bogatemu ty
siedź tu dobrze a v bogie-
mu ty stoj tam / bo siedź
pod podnośkiem nog
moich. Bog lepał przes-
ciownym sposobem po-
stepu. Wielka łaska
pożazuiac tym / ktorzy
korzac sie przed nim w
podłym odśieniu chodza.

Tat

tetami ir płałami dun-
galy wayksioia. Tey
Esteray karalieney pa-
dare / teyp ir Ninwi-
rams / gaylistawimu in
primdamas.

Tak Esther Krolowey
uczynil / tak i Ninwi-
tom / pokuta ich przy-
musiac ic.

PVNKTAS VII.

Kayp priderus buwo atai-
mas Diewo sunaus swie-
tan iz szalies paties
Diewo.
Tugu elsi kuris turi
atayt &c.

PVNKT VII.

Iako przystoyne bylo
przyście Syna Bożego na
świat, z strony samego
Boga
Tyś iest, ktory ma
przyść. &c.

*Quam conueniens
fuerit Incarnatio
Christi, ex parte
ipsius Dei.*

Lzy rodziłasi iz tulu
cobulibiu / kurias
tami sunaus Diewo a-
tami žiba.

I. Tiktibe / kuri žiba
tami sunaus Diewo a-
tami / ira Diewo gier-
be begato. Didibe gie-
ribes rodziłasi iz to kad
pas kiciemus nusidalia
ir daug dawanu duosti:
ir tuo didesne tuo skal-
saus nusidalia / ir dau-
giesn kiciemus Giero
da.

Lzy sie pokazule zroz-
umaytech doskonato-
ści Bożych / ktore wrym
pryściu Syna tego i-
śnieia.

I. Doskonalość. Do-
broć niekonczona. Wiel-
kość dobroci zjad sie
pokazule: gdy sie kto in-
nym wdzila / y wide da-
row bade y im iest wielka-
rym sie hoyniey wdzie-
la / y wiecey innym do-
brego czyni. A iz Bog
iest dobry niekonczenie /
dla

*1. Ut manifestare-
tur attributum
bonitatis DEI.*

mách
y w
plich
jwoy
et iz
irone
atom
n lu-
a ro
um-
rwo.
eto-
teme
czay
ni S.
Nier-
ntem
afes
tusa
wry
gie-
siedz
nog
orzes
po-
aste
orzy
n w
dzia-

Tak

daró. Aioz Diemas ira
gieras begato / todryn
ir gieribe io irabegato.
Toreio tos gieribes ku-
riu sawimp curi Aniela-
mus / á tabiausiey zmo-
nemus parodie / ir to-
dryn toki nufidaliinu ir
dowanu rado kuryoy wi-
sa io gieribe begato ažu-
sirakina. Ta dowana
ira sunus io Wienatlis /
teyp pars wadinas. Rad-
zinotumey tieg dowanu
Diewo / ir tasira / ku-
ris law kalba / duot man
giert. Tu mumus dowa-
noio / ir wisá su iuo kapp
Apostalas bito. Kuris
junyi tikram ne prater-
de / bet ažu mus wišus
izdarwe ii / kapp ne xi-
sa su iuo mumus dowa-
noio !

si scires donum
DEI Ioan: 4.
7. 19.

Qui non pepercit
proprio filio Ec.
quomodo non eti-
am cum illo omnia
nobis donauit. Rō:
1. 7. 32.

2. Charitatis.

2. Meyle / kuryey tikra
ira / tam kuri mili giero
noret / ir su iuo susiwie.
nint / ir iey primano wle-
nu dayku storis. Paro-
de tu Diemas meyk
priess mus begato. Des
noretio.

dla tego y dobroś iago
iest nieščonczona. Chbiał
te dobroś kora w sobie
ma / Aniołom á nabarżiey
ludziom pokazać / y dla
tego takie wdzielenie sie
y dar wynalazł / w kto-
rym sie xpytá tego do-
broś nieščonczona za-
wiera. Ten dar iest Syn
tego iednorodzony / tak
sie sam nazywa: Był wie-
dząta dar Boży / y kto
iest coś mowi: Day mi
piś. Tego nam darował
y wszytko z nim iako A-
postol mowi. Ktory
własnemu Synowi świ-
mu nieprzepuścił / ale
go za nas wszytkie wy-
dał: iako też nam wszyt-
kiego z nim nie darował?

2. Miłość / ktorey wła-
sna iest temu ktorego kto
miłuje / dobrogo szczyś
y z nim sie śiednoczyś / y
ieśli można iedna rzecz
stac sie. Pokazał te Bog
miłość przeciwko nam
nie-

noreio munus giero/vnt
kurio vera didesnio / a
ray ira lunus io / ir wel
teyp susiwientno kad ra.
say kuris burco Diemu /
ira draugie ir žmogum/ir
teyp wadinasi Diemas
žmogus / ir žmogus Die-
was. Ape tu meytv bilo
pats Wespats stibeda-
masis Teyp Diemas nu-
mileio swietu/ kad wile-
naitii sunu sawo iam da-
we.

3. Mielasirdiste kuriey
zitra ira wargus kieno
nuog io nukiele ir iziu
izgielbet. Tu parode
Diemas priest mus/ kad
wisokius wargus/ sun-
kibes ir kuncias/ kuria-
sna per nusideimus in-
puotame/ vnt sawo mie-
liausio sunaus vjdeio /
idant sawo sunkibemis/
tulars darbais/ krauis
prateimu / barstomis
kunciomis ir smerciu vnt
krijiaus mus izgielbetu.
Tuteio tleg coligus
but

nieškonczona. Bo wežynsi
nam dobre/ nad ktore nie
masi wieskiego/ a to jest
Seniego/ Ktemu ze sia
tak zidnoczyt/ iz ten kto-
ry byl Bogiem/ jest o-
raz y czlowiekiem/ y prze-
to nazywa sie Chrystus/
Bog czlowiek y czlo-
wiek Bog. O tey milosci
sam Pan dziruiać sie
rzekl. tak Bog wmitowal
swiat/ ze iednorodzone-
go Syna swego dat.

3. Mitosierdzie / Kto-
remu wlasna cudze ne-
dze znosić z kogo / y
znich wybawiać. To Bog
pokazal przećiwko nam
gdy wšelakie nedze/ cie-
plości / wcapienia w
ktore my przez grzech
wpadli/ na swego namil-
sego Syna wtozyl/ aby
swemi cieplotoćiami /
rozmaicemi preciami/
krwie przelaniem/ stro-
ga meka y smiercia na
krzyżu podietu nas wy-
bawil. Miel prawibys
podo-

Sic DEVS dile-
xit mundum Ie-
an: 3. 7. 16.

3. Misericordia.

Non enim habemus Pontificem, q. non possit compati infirmitatibus nostris. Hebr. 4. 14

4. Inistia.

Factus est nobis a DEO iustitia. 1. Cor. 1. 7. 30.

Quem proposuit DEVS propitiacionem &c. ad ostensionem iustitia sua. Rom. 3. 26.

but broliamus idant mie lasirdingu butu. Turi me Wistupu/ Turis gal pasigaytet aba susimile vnt ligu aba negates musu. Wieszpats vjdeio vnt io wiskas neteysibes musu/ tay ira kuncias Turias list azu las ture iome.

4. Teysibe/ Turin Die was parode/ kad vnt sunaus sawo vzkiele musu nusideimu stolas/ idant azu wiskas / sawo sun. Fieys darbays ir smerciu smartiu azumokietu. Sto ios tieg mumus nuog Diwo teysi be. Teysiby wadina Christu iog azu mus teysingay. Stolas musu nusideimu azumo. Fieio. Pastate tieg susimiteimu aba susimiteitui tay ira Christu/ per ti kiemu trawiuose io vnt parodimo teysibes sawo. Ne noreio atkyst nusi. deimu imonemus kitayp/ rikay per trawiu Wiesz. paties Jesus Christaus.

5. Jzminio

podobny braciey: aby sia stal mitosciernym. Mas my nawysshiego kaptana ktoryby sie mogt xlietowac nad krawkoscia minasemt. Pan wlozyt nań wszytkie nieprawosci nasze/ co iest meki/ ktore smy cierpiec za nie mieli.

4. Sprawiedliwosc / ktora Bog pokazal / gdy na Syna swego wlozyt naszych grzechow dlugi / aby za wszytkie swemi grzechami pracami i smiercia froga zaplacil. Stal sie prawoi nam od Boga sprawiedliwoscia dla tego iz Chrystus sprawiedliwie dlugi naszych grzechow zniosl / wedlug Apostola. Ktorego Bog wystawil wbtaganiem przez wisze wz krowiego / ku okazaniu sprawiedliwosci swojej. Abowiem niechcial inaczej odpustic ludzior grzechow / iedno przez krow. P. Jesus

5. Ma.

5. Iſmintis / Kuru pa-
rode / Kad dayktus / Ku-
rie regietos terp ſawis
prieſingi ir neſuberu /
ſtebutlingubudu ſuderi
no / tay ira teysib y ir mie-
taſirdiſty tobulay apir-
tini ſmoniu ajutaykie.
Ties ir ſuſimite vnt ſmo-
niu atleyzdamas temus
nuſideimus / ir kuncias
aju inos dowanay: ir tey-
ſingu ieme atpildiniu
aju inos nuog ſunaus ſa-
wo / Kuris aju mus kin-
telo ir numire. Mieta-
ſirdiſte ir tieſa ſuſietko /
teysibe ir pakalus paſi-
buſiawo / tay ira ſude-
reto. Wel ir tami paro-
de iſminti ſawo / Kad
dayktus totus ir atſto-
tus nuog ſawis begato /
ſuwienino ir ſiungie /
Dierwiſty ir ſmogifty
wienay perſunay / mir-
ſeunci ſu nemirſeunciu
Diewu / neregimu Die-
mu ſu regimu ſmogum /
wiſagalinti Diewu ſu
ſilpanu ſmoguar: kintin.

Qu

5. Madroſe / Ktora po-
kaza / gdy rzeczy ktore
ſie zdaly byc ſobie prze-
ſiowne / oſiownym ſpoſo-
bem pogodzi / to ieſt
ſprawiedliwoſc y mitos-
ſierdzie doſkonale w od-
kupieniu ludzkim zach-
wat. Bo y zmitowal ſie
nad ludzmi odpuszczaiac
im grzechy / y wieczne ka-
ranie darmo: y ſluſna
wzial za nie od Syna ſwo-
go nagrode / ktory za nas
umart. Mitoſierdzie
y prawda pokaty.
ſie zſoba / ſprawiedli-
woſc y pokoy pocato-
wały ſie / to ieſt pogodzi-
ty ſie. Jeſzcze y wtym
pokazaſ madroſc ſwoia /
gdy rzeczy nieſkończe-
nie od ſiebie odlegle / zie-
dnoczy / Boſtwo y
człowieczeńſtwo wiedna
perſona / ſmiertelnego
człowieka / z nieſmier-
telnym Bogiem / niewi-
dzialnego zwiſzialnym /
wſzechmogacego z ſia-
bym / ſterpietliwego z
nie-

5. Sapiencia.

Misericordia &
veritas obuiaue-
runt ſibi, iuſtitia
& pax oſculata
ſunt. pf. 84. v. 11.

gu vmžinu su mecingu.

6. Omnipotentia.

6. Wisagalibe / Kurio
parode Diemas tami /
kad taki dazetu padare
vnt Kurio ne wieno nira
didesno / a talay ira pa-
d rit idant iunus Diemo
lutu žme gus. Did galie
by parode / kad swietu iz
nieko padare: didesny kad
žmogu surweris iumpi
witu swietu a žuračina /
ir dušiu nemirštunciu su
tunu mirštunciu / ir iz
priestingu elementu pa-
daricu / surisbie ir su-
glaude: didžiausiu kad
junu sawo Diemutikru
žmogum tikru padare.
Žodis tieg tunu tapo:
tay ira iunus Diemo žmo-
gum stoios. Riti surwe-
rimay turi sawimp Die-
wo pedus / žmogus turi
werdu Diemo vnt du-
šios izpaustiu: a Christu-
so žmogyste turi sawimp
pati Diemutikru / su is-
a isjomis tobulibemis.

Verbum caro fa-
ctum est. Ioan: 1.
7. 14.

niecierpietliwym / wleci-
cznego z doo. sznym.

6. Wsechmocność / Kto-
ra pokazał Bóg w tym
gdy taka rzecz uczynił /
nad Która żadney nie-
mającej wstępy / a to jest v-
czynić aby Syn Boży
był cztowiętciem. Wielka
moc pokazał / gdy świat
zniczczył stworzył. i. i. i.
świat gdy cztowiętka stwo-
rzywszy w nim uścisł
świat zawiązał / y dusza
nieśmiertelna z ciałem
śmiertelnym y z przebie-
wnych żywiołów zło-
nym związał. Należy
świat / gdy syna swego Boga
prawego cztowie-
ciem prawdziwym v-
czynił. Słowo prax i
stało się ciałem. To jest
Syn Boży stał się cztow-
iętciem. Inże stworze-
nia mała w sobie iakoby
ślad Bostki / cztowiek ma
na duszy rwarz Bostka
wyrażona / A Chrystus o-
we cztowieczeństwo ma
w sobie samego prandzi-
wego Boga / że w wszystki-
miego doskonałościami

PVN.

PVNKTAS VIII.

PVNKT VIII.

Kayp priderus buwo atai-
mas lunaus Diewo swie-
tan iz izalies zmoniu.

Iako przystoyne bylo
przyście Syna Bożego na
świat z strony ludzi.

Tys iest ktory maż
przyść.

*Quam conueniens
fuerit Incarnatio
Christi ex parte
hominum.*

1. **P**riwate żnones
tabay tokio mo.
Pitoio / Puris mos iz-
mokitu wisokios tiesos /
Puri vnt swieto maż ne
wisuosi buwo azugiesus.
Nes ne žinois ape Die-
wu / ney ape io apimayz.
du / ney ape dušiu nemi-
rimu / ney ape algu ir
karotinu vnzinu ic. Iż
tu ir iz kitu tumsibunite.
Eas negateis patogiaus
mušis izgaibet / Kayp
mokitoias iz dungaus a-
rais lunus. Diewo / Pu-
ris ira pati ukra tiela
ir pati isminis. Ape
tay teyp Apascealas kat-
ba. Pastuciausiey tomis
dienomis. Katbeio mu-
šump per sunu jawo. Ir
Isaias: Dawiau tieg ii
wadziatos ir mokitoi pa-
gana.

1. **P**erzebawali lu-
dźcie barzo / takie-
go mistrza ktoryby ich
wśelkiey prawdy nau-
czył / ktora na świecie już
niemal wśytką y niemal
we wśytkich zgąsta by-
ła. Abowiem niewiedziat
o Bogu ani o iego opo-
trznosci / ani o duś nie-
śmiertelności / ani o za-
ptęcie y karaniu wie-
cznym. ic. Żyech y innych
wśytkich ciemności ni-
kto nie mogł sposobniey nas
wybawić / iako mistrz
niebieśny / Syn Boży / Kto-
ry iest sama prawda y
sama mądrość. O tym
Apostoł tak mowi. Na-
ostarek tych dni mowił
do nas przez Syna. A
Isaiaś: dalem go prawi-
wodziem y nauczycielem.
naro-

1. Ratio.

*Necessitas doctri-
nae ipsius filij DEI
ore predicanda.*

*Novissime diebus
istis locutus est no-
bis in filio. Hebr:
1. 7. 2.*

Dedi eum ducent
acpraeceptorem
gentibus Isai: 55.
v. 4.

ganamus. Labay priderio idant iasay butu żmoniu mokitoias / a ne kas kitas / todren idant drusiaus ir dručiausi. Pictuio wisokiam mok. fluy / ne biiedamies ne majtausio iami apsiristi. mo ir priwilimo. Nes iasay mokie mus kiris ira tikru Diawu / kiris ney nori priwilt del gie. ribes begato / ney gat but priwiltu del ismin. ties begalo.

2. Ratione analogia inter Adam primum & secundum.

Per unum hominem peccatum intravit & per peccatum mors. Rom: 5. v. 12.
Ego sum osium. Ioan. 10 Vita Ioan. 14. v. 6.

2. Kayp pirmas žmogus Adamas / atwete wartus nusideymuy / wargamus ir smerti pagal Apasfata. Per wienu žmogu nusideimas swietan ieio / a per nusideimu smertis. Teyp priderio idant per sunu Diawo / kiris tapo žmogum / butu atwerti wartay milistay / giwenimuy / ir wisokiamus dowanamus dungaus. Ir todryn Wiespats Kristus

wa.

natodom. Barzo przy. stalo aby ten byl ludziom miszczym a nie koinny / dla tego aby bespieczniej y mocniej wierzyli wśelakiej iego nauce / nieobawiajac sie żadney wniey omyłki y osukania. Abowiem ten nauczał nas ktory jest prawdziwym Bogiem / ktory ani omylić chce / dla nieśkończoney dobro. ci / ani sam omylen być może dla nieśkończoney mądrości.

2. Jako pierwszy człowiek Adam / stworzył wrotą do grzechu / do utrapienia y do śmierci / według Apostoła: Przez iednego człowieka grzech na ten świat wszedł / a przez grzech śmierć: tak przystało / aby przez Syna Bożego ktory się stał człowiekiem / byly otworzone wrotą / do łaski / do żywota / y wszelkich darow niebieskich. I dla tego Chrystus

rabina sari ducimis / ir
gionimu. Apatatani
dant gionimiu turetu /
ir stalsiaus turetu.

3. Pridereto ataye Chri
stuy / idant žmogistey re-
gimoy Dievu tikru essus
pasirodis žmonemus /
nuog swetimu diewu
suos nuunkietu / ir teyp
tas regiedamas li kuny
žmoniu garbina / Diewu
tikru garbina. Vnt ko
weyzdedamas dwasu pra
nasu / Baruchas ištare.
Vnt žiemes buwo regie-
tas / ir su žmonemis gi-
weno ir lebravo.

4. Atai ir todryn Chri-
stus swietan idant is ne-
izlaktos meytes stois
žmogum tarsčians nuog
žmoniu butu miltas / Ru-
riosp meytesp S. Au-
gustinas tays žodžiers
ragina. Jey miltet win-
giet / ben atmitet ne win-
giet. A Apastatas / kas
to ne daritu skaudžiej
grima.

stus Pan nazywa sie
drzwiami y żywotem.
Jam przyszedł aby żywo-
mieli y obficie mieli.

3. Przyszło przysć
Chrystusowi aby w czło-
wieczeństwie widzialnym
Bogiem sie prawdzi-
wym ludzom zlawiosy
od fałszywych bogow
widzialnych ie odwiode / y
tak ktogo widzac wciele
ludzim Bozimu po-
tkon oddawat / Bogu
prawdziwemu widzial-
nemu te cześć wyrzadzai
Na co patrzac prorok
Baruch tak wyrzekł. Na
żemi był widzian y zlu-
dzi mi obcowai.

4. Przysidi y dla tego
Chrystus na świat aby
zniewypowiedzianey mi-
łości / stawis sie podo-
bnym ludzom w czło-
wieczeństwie / był gore-
cey od nich milowany:
do ktorey miłości y Au-
gustyn S. temi slowy
pobudza: Jezeli sie lenis
milować / przynamniej
mi

Venit vitam ha-
beant & abun-
dantiam habeant
10an. 10. 7. 10.

3. Ad abolendam
idololatram.

Post hac in terra
visu est, & cum
hominibz conversat-
us est. Baruch. 3.
7 38.

4. Ad excitandum
amorem.

Si amare pigeat,
saltem redamare
non pigeat. lib. de
Catechiz. rud. S.
Augusti.

*Si quis non amat
Dominum nostrum
Iesum Christum,
sit Anathema, Ma-
ran Atha: 1. Cor:
16. 7. 22.*

*5. Ad confirman-
dam spem.*

*Sic Deus dilexit
mundum Gen. 10:
3. 7. 16.*

grn: džia anays iodzł.
eys. Jey tieg kas ne mili
Wiešpaties musu Jesaus
Christaus / regul bus
prakieykimu / Maran
Atha / tav ira Wiešpats
atast / ismanik vnt sudo
kuriami isduos prakiey-
kimu tardamas. Ekite
prakieykisii vgnin vmi-
žinan.

5. Del padrutinimo wil-
ties / kuriu wilames nuog
Dievo vmžinos karali-
listes. Bet iog smogus
irabaylus ir neturis to-
pio paduktio vnt iglimo
teyp didžio daktio saw
nuog Dievo žadeto / del
sawo letybes ir newerti-
bes / todryn idant Die-
was si rami žadeimi pa-
drutintu azudawe tam
aba dawe azudawimu
Sunu sawo. Teyp Die-
was numitio swietu /
kad wienatili Sunu sa-
wo dawe.

Idant

mitosė za mitosė nlehet
niebedzie tieslo oddawac
Zpostot zaš ktoby tego
nie czynit srogo grozi o-
nemi stowy. Jesli kto nie
mituie Panz nasęgo Je-
susa Christus / nuch
bedzie przeklectwem /
Maranatha / to jest Pan
przychodit / rozumtey
nasad / na ktorym prze-
klectwo wyda morwac.
Jozete przeklebi wogien
wieczny re.

5. Dla potwierdzenia y
vmocnienia w nadziei /
ktora sie spodziemy
od Boga wielkistej
chwały. Lecz iz czlowiek
boiazliwy jest / y niemā-
iaczy takiey xfnosci do
osięgnięcia tak wielkiej
rzeczy sobie od Boga e-
blecāney / bla swej podto-
sci y niegodnosci / prze-
to aby go Bog wtey obie-
nicy vmocnit / dal mu
nieoszacowany zabatek
Syna swęgo. Tak Bog
vmirowal swiat / ze Sy-
na swęgo jednorezione-
go dal.

6. Aby.

6. Idant turecunie fa-
bay skaytu ir zibunti
z rkatu wiskiu gteribiu
vnt kurio weyzdebami
wiskiose zingsiniuose. ir
weykatuose musu gale-
tume kapp primanu pa-
galto / tu mumus sa-
wimp rodzia / azustay.
Fit. Daxe mumus pa-
weykstu grintibis / kad
budamas Wiespatim ir
zewagniu wiso / ne ture-
io tur galuos pri-
glaust. Cistibes / kad is
Paios / Dwafios swyn-
ros darbu prasidelo-
klausimo / kad stoios
klausimciu Tero iki
smerti / kuriu vnt kri-
stiaus numire. Meytes
pries neprietelus / kad
azu tuos vnt kriziaus
meldes. Mat os sunkios
ir ilgos / kad per cetis
nakti smeldes. Runtri-
bis / kad sunkiausiose
sawo abidose ir majau-
sio zinkto rustibis pries
tuos / kurie ii abidzio /
ne parode. Ir kciu wisu
gi.

6. Abyśmy mieli nąpie-
knięsie żwiręciadło w
szyćlich cnót / na które
patrzac moglibys ny sie
w w szyćlich postępkach
y w sprawach naszych /
ile być może / miarke-
wać. Dal przykład v.
boskwa / gdy bedac pa-
nem y dźledźcem tofye.
krego / niemiat gdzieby
y głowe sklonit. Czy-
stości gdy sie z Panny
sprawa Duchas. począt.
Posluszństwa gdy sie
stał posłusznym Oycu
aż do śmierci krzyżowej
Miłości przeciw nie-
przyjaciolom / gdy sie
za nie na krzyżu modlił.
Modlitwy geście y dlu-
giey / gdy sie prz s cale
nocy modlił. Cierpliw-
ości / gdy w nęciach
krzyżowych tak sie stro-
mie zachował / iż za-
dnego znaku obruszenia
po łobie niepokazał. Jin-
nych w szyćlich cnót / do
których naśladować nas
piew nas nąpomina.
Chryz.

6. Ad exhibendum
speculum perfectis-
simum omnium
virtutum homini-
bus.

Paupertatis.

Filius autem ho-
minis non habet
ubi caput reclinet.
Luc: 9. 58.

Castitatis Luc: 1.

Obedientie Phil: 2

Amoris erga ini-
micos. Lu: 23. 34

Orationis diutur-
na. Luc: 6. 9. 12.

Patientia. 1. Pet:
2. 7. 23.

Christus passus est
pro nobis, vobis re-
linquens exemplū.
1. Pet. 2. 7. 21.

gieribiu kurump sešioł.
mo S. Petras mus ra-
gina. Christus tieg kins-
teio ažu mus / palikda-
mas iumus paweykstu /
idane pastuy so pedus
eytymite. Jey tieir kiti-
teyp žimus paweykstay
parties Sunaus Dievo /
musu ne pākrutina idane
pastuy ii eytume / ne
mieni. Kitiu šwytuius
Pajp toli mažiesni ne pa-
tudins. Žitos priežastis
ata ymo Sunaus Dievo
swietan / šia del trum-
pibio / apteydžias.

Chrystus vėierpiat ža-
nas / zostawiac wam
przykład / abyście na-
śladowali tropow iego.
Jeśli te y inne tak začne
przykłady samego Syna
Bożego / do naśladowa-
nia cnót iego nas niepo-
budzą / żadne inne dru-
gich świętych iako dale-
ko mnieyszey ceny nie w-
zruša. Inne przyczyny
przyscia Syna Bożego
na świat / tu šia dla
krotkości opuśczaia.

III. Trećios Medelos

Aduento Euangelia Ioan: tap. I.

A Nuometu: Nusiunte Zy dai izgi Jerusalem kuni-
 gus ir Lewitus Jonop, idant klauštu io: Kas tu essi?
 Fr izpazino one vžgine: Fr izpazino, iog neesmi aß Chri-
 stus. Fr klause io? kasgi tadu? Elias essi tu? Fr tare. Ne
 esmi. Pranaßas essi tu? Fr atsakie. Ne. Tare tadu iam.
 Kasgi essi, idant atsakimu duotume tiemus, kurie mus at-
 siunte? ku sakai ape sawi pati? Tare. Aß balsas baukiučio
 girioy: tayfikite kialu. Wiespaties kayp pasakie Jsaías
 Pranaßas. O kurie buwo atsiusti, buwo iz Pharizeußu. Fr
 klause io, ir tare iam. Kodrinag krikstii, iey tu neessi Chri-
 stus, ney Elias ney Pranaßas? Atsakie iiemus Jonas, tarida-
 mas. Aß krikstiiu wundeniu, bet widuy iusu stoios, ku-
 rio ius ne zinote. Tasay ira, kuris pomañ atays kuris
 pirma manis buwo, kurio aß neesmi wertas idant izmegz-
 čia šikßnety čierewikos io. Tay deios Bethanioy vž Jorda-
 no, kur Jonas krikstiiu.

Na Mies

Wá Wied:ciele Trzecie

Wwentu Euangel. v Janá
3 Rozdz 1.

WON czas: Posłali Zydowie z Jeruzálem kapłany i Lewity do Janá, aby go sšytali: Ktoš ty ieš? I wyznał, á nie zaprzáł: á wyznał, že mianie ieš Christus. I sšytali go. Což tedy? Jesteš ty Eliáš? I rzekł: Nie iešem. Jesteš ty Prorok? I odpowiedziál; Nie Rzekli mu tedy: Ktožeš ieš, že bychmy dali odpowiedž tym, ktorzy nas posłali? Co powiadaš sam ošobie? Rzekł: Jam glos woláia- cego ná pušci: Prošluyéie drage Páńska, iáko powiedziál Jzaiáš Prorok. A či co byli posłáni, byli z Pharyzeušcw. I pyтали go, á mowili mu: Czemuž tedy krzčiš, iušližeš ty nie ieš Christus, áni Eliáš, áni Prorok? Odpowiedziál im Jan, mowiac: Jáć krzzcze woda: ále n pōšizędki n a: sšá- nał, ktorego ny nie znaćie: Ten či ieš, ktory za m. r a przy- dzie, ktory przed m. n a byt: ktorego m. i a nie g. d. žieć, že bym rozwiázal rzemyk v trzewiku iego. To sšedziáło n Be- thániey zá Jordanem, kedy Jan krzčil.

PVN-

PVNKTAY SAKIMV DIEWO

Zodzio iz Euangelios.

PVNKTA KAZAN Z EWANGELIY.

PVNKTAS I.

Kodryn Ziday Ionono-
reio aprinkt saw azu
messiasiu?

I. W Riezastis bu-
wo. Iusibes
piktos gleydi-
mas. Nes iz to aprinki.
mo tikietos / pad iemus
Jonas swyntas / nieko
nedraus / bet wiso ko no-
res dar it / perleys / nore-
damas iemus meytu
pastrobic azu tay / iog
it azu Messiasiu saw a-
prinke. Swiesiu it zina-
mu paweystu karye a-
niz rasty ape karalu Sa-
marios / kury nuog Sa-
maritanu ont karabtes
pakt itas / w iami in no-
ruy iteyt rupinasi. A.
p. Ku teyp rastas swyn-
tas

PVNKT I.

Czemu Zydzi Iana S.
chcieli sobie obrac za
Messiasza?

Cur Iudai volue-
runt Ioannem eli-
gere in Messiam.

I. P Rzeczyna byla
zley wolnosci
pragnienie. Bo
sie z tego obranta spe-
dziewali / iz im Jan
swiety nie nie bedzie
bronit / ale w sytko co
beda chciec czynic / po-
zwoli / choc im w dzier-
czym sie pokazac za
to / ze go za Messiasa so-
bie obrali. Jasny y zna-
czny przyklad czytali o-
ni w piśmie o Krolu Sa-
mariey / kt. ry od Sama-
ritow na Krolestwo pod-
niesiony / we w sytkim
ich woli wygodzic wsi-
towal. O czym tak pi-
sano

1. Ratio
Appetitus peruersa
liberatus.

Osea 10. 7. 7.

tas bifo. Padare Samaria/ kad praeio karalus ies Kayp puta aba tun. Kalas vnt wundenio. Kayp iz wundenio pa. Trutinto pasidaro puta vnt io/ aba wunduo pa. Trutintas daro putu/ ir nesioia w vnt sawis / Iau sinay Iau tinay/ Kur tuli weiey ii waro/ ir isiriktis su w vnt atme. nio didzio/ aba vnt kra. sto ismetys/ pato su. grizta/ a putu pameta/ Kuri tuciaus izgaysta. Teyp tikos karalus Samarios. Aprinko ii Samaritanay azu karalu / Kur noreio tinay ii pagrizte/ top priwede kur weiey tulu w pagleydimu tuos stume ir ware. Aipadley su tuo stulpu garban aba paganisten impuoty ir sawi pacius ir karalu sawo praput. de. Teyp ir Ziday tulu iz autso saw nuleti diwou ii dare/ idant pagal gley bulu w beretu nemus gixent

smo swiete mowi. Wczy. nita Samaria/ ze prze. sedl Krol ley iako piana na wierzchu wody. Jako z wody poruſhoney czy. ni sie piana na niey/ abo woda poruſzona czyni piane/ y no si ia na iobie Iuz sam Iuz tam/ gdzie ta rozmaite niatry padza / y uderzymſy sie z nia o skale abo na brzeg ia wyrzucoſy / sama sie wraca / a piane porzuca / Ktora na tych miaſt znika. Tak sie stalo Krolowi Samariey Jeroboamowi/ obratigo Samaritani za Krola / gdzie chcieli / tam go obracali/ do tego przywiedli do czego rozmaite wiatry zadz ich one padzily. A osobawie znim w bolwochwalstwo abo poganstwo w pad. ſy / y samych siebie y Krola ſwego zgubili. Tak y Zedowie dziele sobie ze ſtora wlawſy/ bo giem go czynili/ aby sie

ględent: Padung anas
zelas in ažu Diewu pa-
daritas / nieko liemus
negine nebudamas giwu
ney ismanunsiu. Bet
Moyzes siurupino tu te-
lu / ir garbintojus to a-
zumusie. Jonas tadu
swoyntas nesidawe a-
prinkt ažu Mesiasiu /
idant drusiey ir skau-
disey bartu uos del tulu
ir didziu pikubiu iu.

2. Del naudos / Purius
is to aprinkimo igie wi-
tes. Nes kad butu Chri-
stu aprinkt kad budu nu-
terioji ceremonias / asie-
ros ir tulas dowania /
Purias žmonas Diewu
bazišion nesidawo / a
tos kunigamus rebdawo.
Nes Kristus tureto at-
maynit w ilu senu testa-
mentu / a nauju padaria /
Pius kunigus / kiu asie-
ru sawo Bazišioy / kias
ceremonias istarie. Tuog
Jono to atmaynimo
nesitikeis mustidami sa-
wimp

im wedlung žadz swych
zyt godziko: ponieważ
ono siele ich za boga w-
czynione żadney rzeczy
im nie bronito nie bedac
żywe / animaiac rozumu.
Lecz Moyżesz z drugo-
tak to siele / y chwalce
iego pozabitał. Jan tedy
świety nie pozwala na to
aby go obrano za Mesi-
asza żeby bezpiecznie y o-
stro ich gromiło rozo-
maite y wielkie złości

2. Dla pożytku / Ktore-
go z tey elekciey spodzie-
wali sie. Bo gdyby Chri-
stusa obrali / tedyby ve-
erabili byli ceremonie /
ofiary / y rozmaite dary /
Ktore ludzie Bogu do
Bošcioła nošili / a te
Baptanom dostawaty
sie. Bo Kristus miał
odmienić wšytek stary
testament / a nowy wczy-
nić / inſe Baptany / in-
ſe ofiary / inſe ceremo-
nie w Košciele ſwym po-
ſtanowić. Od Janá tey
odmiány nieſpodziewali

2. Intuitus utili-
tatis.

A

A

sis

woimp / Kad anas buda-
mas sunum Zacharia-
siaus kunigo Szno te-
stamento ne davis to / bet
szulaykis ii wisami ne
palitetu. Tu sawo sir-
dies mustimu isreyfikie /
kad ape Christians smer-
ci susikalbinedami teyp
tare. Atays Kimionis / ir
atims wietu muu ir gi-
miny. Wietu tay ira ka-
ralisty ir bazniciu / ku-
kurioy didzias turime
naudas.

1. Splendor na-
turalium & opinio
sanctitatis.

3. Ne noreio Christians
aprinke iz purkos aba
sirdies aufseibes. Nes
regieio Christu sunt gri-
nu / iz mazo miestelo Na-
zaretho / temu io karp-
anis numane / tetu ir
ptaku daylidy Josephu /
motinu Mariu teypagi
pagal swieto ne didziu /
ney pokim zmoniu zina-
mu. Aprinke cadu Sunu
daylides / be kurio / be
skaystibes iz wirsaus /
regies

sie / myslac sobie / iz on
bedac synem Zachariaso
wym ktory byt Kaptas
nem. starozakonnym /
tego nieuczyni / lecz za-
chowa stary zakon we
wszystkim nienaruszony.
Te mysl serca swego wy-
iawili / gdy o smierci
Chrystusowej znowa
iacle sie tak rzekli. Przec-
da Kzymianie / y wezma
miejsce nase y narod.
Nleyses / to iest Brole-
stwo y Kosciol / w kte-
rym wielkie mamy po-
zytki.

3. Niechceli Chrystusa
obrac z pychy. Wo wi-
dzieli iz Chryst' iest wbo-
gin / z matego miastecz-
ka Nazarethu / oycie ie-
go / iako minimali po-
dlego ciessle Josepha /
matki Maria takze we-
dlug swiata nie wielka
ani przed ludzmi na ten
czas znaczna. Obrac te-
dy Syna ciestielkie bez
bogactwo y okazalosc
z wierzchney zdalo sie im
ze

regios daykas busius
pries iu garbu ir didiby.
Joniep wel regieto auk.
stiby / didy numanimu
ape it wisuosi del aseri.
bes aba staudibes pries
tunu / ir swyntibes re-
tos/todryn it azu Mesia.
siu a ne Christu norito
priime.

Senas ir tabay afure.
reis budas ira tasay imo-
niu / kuri turi aprinki.
muose kitu vnt wirenti.
bes pokios / ne dabotis
vnt to / to pirmiausiey
ir tabiausiey waldzia ki-
tu imoniu priwato / bet
weydet vnt kitu daykau
kurie ne teyp ira reykla-
mi tam kuris kius wal-
do/ir todryn turi atzwil-
gi ne mazu iey aukstos
gimines / iey augata-
tas/ iey gieray turis/ iey
senos familias ir iz namu
stajstu eyt tasay/ kurio
nori aprinke azu wire-
nti ir waldziotici sawo.
Teyp brolicy Josepho
ne nori to azu karalu-
turyt/

ze to badzie przebiw czel
y zacnosci ich. W Janie
zas wpierowali wysokie
wrodzenie/ wielkie mnie-
manie o nim w wszyetich
dla surowosci ziata y
rzakciey. swiatobliwo-
sci/ y przeto chcieli go
za Mesiasa obrac/ a
nte Chrystusa. Stary y
barzo zatwardziaty zwy-
czay jest ten ludzki/ kto-
ry mala w obieraniu in-
nych na zwierzchnosci
iaka/ nie patrzy na to/
czego naprzednieyszym
obyczajem rzad innych
ludzi potrzebuie: ale re-
spektowac na inne rzeczy/
ktore nie tak sa potrze-
bne temu ktory innemi
wladnie/ y dlatego ma-
ja wzglad nie mazy/ iesli
wysokiego rodu / iesli
prodziwy/ iesli bogaty/
iesli starey familiey y z
domu idacy okazatego/
ten ktorego za starszego/
y rzadze swego chca o-
brac. Tak Josepho nie-
chcieli bracia za krola
miec/

turcs/ iog iannesnin azu
idos ir ligus itanus bu-
wo giminey. Musug Ra-
ralum busi?

Tey p tr Samgellis Pra-
nafas noreio patept vnt
Páralistes to/ turi regie
to gražaus weydo ir aug-
laus aba stamienio aut-
sto sunu Jzaio. Tey p a-
nis Jsatašiump wienu a
prinkincio azu wirešni
saw del rubu. Rubus turi
but kunigayksčiu musu.
Bet gimine autšca/ tur-
cas/rubay nedaug padest
vnt giero ticu waldžio-
imo / jey nera gieribiu
wirešnubey reykiamu /
išminties/proto/ceysibes
urteimo/ ir ticu totiu.
Kas po rubams vnt wal-
džies/ ne rubu bet gat-
vos išmintingos rey-
čia vnt iós. Židay ta-
du džiožey klaidawo
Jono ipabicy del gim-
nes starystos noredami a-
žu Mesiašiu aprinkc/ a
Christu del grimbis at-
mešt.

PVNK-

mieč/ je miodšym brę
w vrodzeniu im rownym
Jzai našym Prolem
bedžies? Tak y Samud
prorok chčiat pomazac
ná krolestwo tego/ tro-
rego widžiat pieknego
ná cwarzy y wzroštu
wisotiego syna Jzat.
Tak oni v Jsataša iedne-
go obierali sobie za star-
šego dla šat. Našo o-
džienie prawt / badž
Abiažetiem našym.
Lecz wysotie vrodzenie
bogactwa/ odžienie/ nie
wiele šusa do rzadu do-
brego/ iesli niemasi enot
korych - zwierzchnošs
potrzebute/ madrošci/
roštropnošci/ sprawie-
dlivošci/ esuynošci / y
iunych tatic. Co po
odžientu do rzadu/ nie
odžienta alegtowu ma-
drey potrzeba do ntego.
Židži tedy bārzo bladži-
li Jana osobliwie dla o-
kazaley familiey chcac ža
Mesiaša obrač/ a Chry-
stusa dla vboštwa odrzu-
cič.

PVNKT

PUNKTAS II.

Wardas Diewo Alz esmi,
a sutwerimo Alz ne
esmi.

S Onas swyntas klaw
siamas kuo esti/ kiel
kartu atfako ne esmi ne-
esmi. Is tu to jodiu ga-
lin law mustie kad pa-
siam Diewuy tikraytas
wardas Alz e mi pridera/
a zmoguy ir kiel winam
sutwerimuy/ Alz ne esmi.
Wiespat Diewuy pri-
guli tas wardas.

I Jog Diewas turis sa/
wimp esibi ir buyti be-
gato/ kasp marias ne
ipse namas be dugno/
be kraštu/ be wiršaus.
Alz tieg esmi turis e mi.

2. Jog anas pats ira
tikras Diewas a kiel die-
way pramaniti nuog
žmoniu/ stulbay aba
toligus wayzday žmo-
guy tikram/ ir žines kieu
sutwerimu/ esti nieku/
kasp

PUNKT II.

Imie Bože Ia iestem, stwo-
rzenia lepak Ia nie
iestem.

*Nomen Dei Ego
sum: Creatura ve-
ro Ego non sum.*

S An swiety spytany/
Czym iest / kila kroć
odpowiedzial nie iestem/
nie ieste.n. Z tych iego
slow mozemys sobie wwa-
zac/ iz samemu Bogu
wtasnie to imie Ia iestem
sluzj/ czlowiekowi zas y
kazdemu stworzeniu Ia
nie iestem. Panu Bogu
nalezy to imie.

*Tribuit hoc nomen
sibi DEVS.*

1. Is on ma w sobie ie-
stestwo y byenosć nie-
skonczone/ iako morze
iaktie bez dna bez brze-
gow/ bez wierzchu. Ia
prawi iestem/ ktory ie-
stem.

*1. Ob infinitum
esse.*

*Ego sum qui sum.
Exod. 3. 14.*

2. Is on sam iest praw-
dziwym Bogiem/ a infty
bogowie wymyslent od
ludzi/ stupy cho obrazy
podobne czlowiekowi
prawdziwemu/ y znaki in-
szego stworzenia nie nie
9/

*2. Ob idolorum
non esse in re.*

*Scimus quia nihil
est idolum in mun-
do. 1. Cor. 8. 4.*

Kayp Apastalas kaiba.
Zinome iog stupas aba
wayzdas azu Diawu gar
binamas nieku ira vnt
swieto.

9. Ob immutabi-
litate.

Ego sum Dominus
& non mutor. Ma-
lach. 3. 7. 6.

3. Jog anas pats wie-
nas ira noršimaynau.
Eiu/ bet wišadu wieno-
kiey sawo buyty patin-
kunčiu aba atlekunčiu.
Aš Wiešpats ir norši-
maynau. Aiti sutweri-
may be palaubos may-
naši tulays budays Kayp
regime. Mayntis wel
wišadu ira Kayp butu
palaut but/ir Kayp butu
išgarst.

4. Ob aternita-
tem.

Tu autē idem ipse
es, & anni tui non
deficient. Psal: 101.
7. 28.

4. Jog anas pats ira
vmžinas/ kuris be pra-
džios buwo per wišus
vmžius ne sustaytomus/
ira dabar/ir bus begato.
A tu tašgi eš/ ir metay
tawo ne pasiwaygs. Tu
Wiešpatie vmžynay i-
ši aba patinkus eši.

5. Ob independen-
tiam.

Quis prior dedit illi
& retribuetur ei.
Rom. 11. 7. 35.

5. Jog pats wienas tu-
ri sawo esšiby nuog sa-
wis. Kas pirmas dawe
iam tu/ a bus tam at-

duota

sa/ iško Apostol mowi.
Wiemy iš batwan nie
nie iest ná šwiečia.

3. Jš sam ieden iest nie-
odmienny/ ale zawše ie-
dnoštaynie w swey istno-
šči trwatacy. Jam Pan
a nieodmieniaš šis. In-
še stworzenia bez prz-
stanku odmieniaš šis
rozmaiste iako wišiemy
Odmieniaš šis lepat zaw-
še iest iakoby/ przest-
byš/ y nie iako zniknaš.

4. Jš on sam iest wie-
czny/ ktory był bez po-
czatku przey wšytkie
wieki niezliczone/ iest
teraz/ y bedzie bez koń-
ca. Ty tenies iest/ y lata
zwolentierstana. Ty pa-
nie trwaš na wieki.

5. Jš on sam ma ištnoš-
swote od siebie. Atomu
pierwey dal/ a bedzie mu
oddano. Tlic nie wżiat

ed

dyota? Tyle to nie teme
ne nuog wiemo sutweri-
mo / wisa tu turi iz sa-
wis paties turi.

6. Jog anas pats wie-
nas turi esisby wiociny/
begalo / neaprubetu.
Alsi paradisiu wisa giera
taw. Jey wisa giera tu-
ri / ir wisokiu esisby turi.

7. Jog anas ira prie-
zastim wisokios esibes
ir buytes / turin kiti
dayktay turi. Des iz io
esisbes kapp iz wersmes
aba mariu / ima ir sema
lawo buyti kiti sutweri-
may / iz io kapp statleley
aba lasielley tasia. Ji to
per ti ir tump esti wisa.
Vides. Dionys. de diuini
nomin: c. 5.

Priess wel sutwerimo
Piekw eno wardas ira ne-
cimi. Ir terp klausia-
mas Anietas / smogus /
vgnis / atmuo / dungus
re. Was esis kapp tawi
algolat. Alsatie turi /
mano

od iadnego stworzenia /
wszystko co ma / z siebis
samego ma.

6. Ji on sam ieden ma
istnosse abo iestestwo
powszechne abo uniuer-
salne / nie skonczona / nie-
ograniczona. Ja wszyt-
ko dobre tobie pokaze.
Jesli wszytko dobre ma /
y wselaki byt ma.

7. Ji on iest przyczyna
wselakley istnosci y by-
tnosci / ktora inne rze-
czy maia. Bo z niego ia-
ko ze zrodla abo morza
biora y czerpia swoie
bytnosc inne stworzenia
z niego iako propelki ka-
pia. Z niago / przesei / y
w nim iest wszytko.

6. Ob uniwersali-
tatem essendi.

Ego ostendā omne
bonum tibi: Exod:
33. 7. 19.

7. Ob communi-
catum esse alijs.

Ex ipso & per ipsū
& in ipso sunt om-
nia. Rom: 11. 7. 36.

Creatura nomen
est. Non sum.

Przeciwnym jakoby
czaiem kazdego swo-
rzenia imie iest / nie ie-
stem. A tak spytany An-
iol / czlowiek / ogien / wa-
mien / niebo re. Cos iest?
iako kta zowia? odpo-
wie-

mano wardas ira ne bu
wadina mani ne asmi.

1. Quia ante crea-
tionem non fuit.

1. Todryn iog kiekwie-
nas dayktas surwertas/
pirm negibowo surwer-
tas/ turecio vmziniu ne-
buyti.

2. Quia post crea-
tionem potest an-
nubilari.

2. Jog iey gindus ira /
wel tures vmziniu ne buy
ti pagiedis. A iey negin-
dus kasp ira Anietay ir
dusios žmoniu/ gali wot-
sadu turet ne buyti. Nes
iu buytis ira galibey Die-
wo/ kiris iz gteros walos
aba luosay ias azulayto/
ir gali kuometu noris
niekan pawersti.

3. Quia mutabili
est.

3. Jog pakotay ira/ at-
simaynuchiu ira aba at-
mayningu ira/ ir tedryn
turi primayšciu ne buyti
Nes kiekwienami may-
ny aba atsimaynimi ne
buytis azuſirakina.

4. Quia plura ha-
bet non esse quam
esse.

4. Jog kiekwienas day-
ktas daugiesn turi ne
buyties / negi buyties.
Žmogus tikray turi žmo-
gaus buyti/ bet turi ne
buyti

wieš sieb ma moie nāzwia
sko iest nie byt/ zowia
mie nie iestem.

1. Dla tego iz kaſda rzecz
ſtworzona przed tym
nim byla ſtworzona /
miala wieczny nie byt.

2. Ji iesli iest ſkaſciel-
na/ zaſ bedzie miala wie-
czny nie byt gdyſie ſkaſt.
A iesli nieſkaſcielna i ſt-
ialo Anioł y duſe ludzkie/
moze zawſe miec nie byt.
Bo iey byt iest w mocy
Bozey/ ktory dobrowol-
nie one zachowuje/ y mo-
ze kiedy kolwiek zechce
w niwecz obrozić.

3. Ji polki iest/ odmien-
na iest / y dla tego ma
przymieſzana nie by-
tnoſc. Bo w kaſdey od-
miennoſci zawiera ſie
iakaſ niebytnoſc.

4. Ji kaſda rzecz wie-
cey ma niebytu/ niſ
bytu/ czlowiek tylko ma
byt czlowieczy/ lecz ma
nie byt nieba/ ſiemia/ Pa-
mienis

byci dungaus / zlemes
akmenio / Anielo / ir wi-
su kitu daytku. Ir teyp
turi wienu buyti / a ne
sustaytomas titas ne
buytis. Didziu tadu turi
ismini / kas sawi / ir
sawo nebuyti pazista.
Rayp pazino Jonas S.
kad Klausimas. Esigu-
tu Kristus? Esigu-
tu pranasas? Atsakie.
Ne esmi.

PVNKTAS III.

Akli žmones sawuose, a
daugakiey swetimuose
daznay rundasi wey-
katuose.

L V senu ir piten ma-
za ne wisu zmoniu
budu / ir paprati regime
Euangelioy sios dienos.
Pharizeusay / Lewitas
ir eunigay didu zaba-
tars budami pazinty
sawis patiu / klausiasy ir
nor pazine Jono s. Tu
kas esi? Gloriosus butu
pada.

mieni Aniota / y wšyte
kich innych rzeczy. J
tak ma ieden byt / a nie-
zliczone inne nie byty.
Wielka tedy ma ma-
drość / kto samego sie-
bie y swoy niebyt zna.
Jako znal Jan S. gdy
spytany. Jestes ty Chry-
stus? Jestes ty Prorok?
Odpowiedział. Nie te-
stem.

PVNKT III.

Slepi ludzie w swoich, a
wielococzni często w
cudzych sprawach
są.

L En stary y zly mało
nie wšyckich ludzi
zwyczaj widziemy w E-
uageliy dšibieszey. Pha-
rizeusowie / Lewitowie
y Kaptani Żydowscy
ślepi bedac w pozna-
niu samych siebie pyta-
ja sie y chca poznać Ja-
na S. Ty ktoś jest? da-
leko

*Ceci in sua, ocu-
lati in aliena vita
inuestiganda mor-
tales.*

*Id patet in Iudeis
qui Ioannem in-
terrogant, Tu quis
es?*

padari Flanodamie /
 Mes tuo esme / Łayp gi-
 gename / tu weytlame
 pasatit mums Jonay
 swynas? Tu esi Pra-
 nasas nuog Diwo mu-
 sump ariustas / gal si
 mus pazint / ir parodie
 tu esme? Be žado ape-
 šaxi nieko neklauia / o-
 pe Jonu te liežuwnikay
 daug taulia ir zannia
 esigu tu Christus / esig-
 u Eliasius / esigu
 Pranastas te. Norint ne-
 klaušias nuog Jono tuo
 ira. w. no anas ne tili /
 bit isresptia ir weyduš
 iu wišiemus atadingia
 Łayp Matheus S. raso
 pagul. 3. Sata iuos sunt
 driejays nuoduetars /
 medžu padziurusi tu-
 rio šakniešp. Firwis
 lau pridetas ira / idant
 iskirštas ir vgninime-
 štas buu / iako sunti
 plumis / turinos Chri-
 stus. Wišpats waukli
 judo sawo nuog Trzećiu
 atšira ir ne azugisun-
 čiū vgnin sudegins.

*Ioannes delegit
 oacitatem eorum
 dum appellat eos.*

*Memine viperarum,
 palmarum, arborum
 succidendum.*

leko by byli lepler wez-
 nui pytalacbia. My co
 3. 63 / iako žyiemy / iako
 sia / prawuitemy powiedz
 nam Janie S. Tyś jest
 Prorok ed Boga do nas
 pošany / mozeš nas po-
 znać. y pokazac coim y
 3. 63? Niemi nie o so-
 bie niepytaia. 2. 63 o
 Janie ci iezyczni wile
 šwiegoca. Czy i. 63
 1. 63 Christus / czy Elias
 63? Prorok? Aoz niepy-
 taia Jana S. czym ja /
 rošatse on nie miloży /
 ale odstanid ewarzič y
 rošyctim vkažuie iako
 Matheus S. piše wroz-
 dziatle. 3. gdy powiada
 iż ja iajezurkami iado-
 witemi / drzewem ro-
 šctem / do ktor go te-
 rzenia šietira przystie-
 na jest / aby wyćiete y
 wogien wżucone bylo /
 powiada iż ja pluma kto-
 ra Christus pan w dż in-
 sadne od pšenieš oddzieli
 y niengakionym ognient
 spal. Tat S. Jan. Sam
 lepat

Teyp Jonas S. Pato
 iet Christus Wiespa is
 Matth. usiep pagul.
 biny 23. tel zimianus
 tuo buwo/ a prasie/ r tu
 tas piterub. sin isterestie
 baysteyz sodziets. Tapp
 grau maye kotters um.
 zrau prapulti apskida.
 mas. Madina iuos swe.
 timaweydzietz / atkays
 madziototiers / gfabays
 iz wirsaus batays / a
 widuy kaulu iupuwusiu
 pitnays. Todryn grumz.
 dzia tiemus umzimu bedu.
 Det Klausikine Jono /
 tuo sawi pati atgois / ir
 mokitimes nuog to sa.
 wipaciu pazint. Aptey.
 dia aukstus ir zimius
 wardus ir ciutus sawo /
 ir galedamas wadintis
 pranasu Auksciausio /
 zimogu nuog Diwo di.
 dzietz prateway priug
 prajideimu ir vizgimimu
 sawo kilemus adreyt.
 siu. zwaki degu. ciu ir zi
 bunciu / didziu terp
 wisa junu miteru/ Ante.

lu

lepāt Kristus Pan v
 Mattheusa w rozdziale
 23. daleko wyrażniew /
 czym byli opisat / y ro.
 zmaite zlosci ich woy.
 Enal strasliwemi slowy
 tako piorunem iaktiem /
 wieczna zgube im opo.
 wiadaaac. Tlasyra is
 obtudnitami / slepemi mo.
 dzami / nad to grobami
 z wierzchu pobielanemi /
 aweronaacz kosci / zgni.
 tych pelnemi. Dla tego
 grozi troga im y wieczna
 bieda. Lecz posluchay.
 my Jani swietego czym
 samego siebie nazywa /
 y wczmy sie od niego sa.
 mych siebie poznawac.
 Opuścićby wysokie y
 zacent. rity swie / y mo.
 gac sie nazwac Proro.
 kiem naywyszsiego / czlo.
 wiekiem od Boga wiel.
 kiem cudy przy poczediu
 y narodzeniu swym inym
 wstawiony / swieca go.
 raiaca y swieca /
 wielkym miedzy wstet.
 kiem synami niewie.
 stami /

Et Christus dum
 vocat eos hypocri.
 tas. sepulchra de.
 albata. duces co.
 rorum &c. Mat.
 23.

Ioannes oculatus
 in se cognoscendo.

Agrorex clamans in deserto. Ioan. 1.

Similiter oculati alij iusti in cognitione sui, vt Abraham, David. &c.

Mandati verò, oculati sunt non in cognitione sui, sed in ijs, qua circa se sunt.

Vocarunt nomina sua in terris suis. Psal. 48. 7. 12.

In Dlewo žlāmen atslu-
stu. Tuos tarin wardus
ir kitus aplinkis wadi-
nasi baltu šautunias.
Kapp tetas darykas tra
baltas? Kapp wexties
praskotstus ir izgāystus?
Teyp šwontiesi vnt te-
ribes sawo akis atmer-
tia / ā vnt didibes ir
šwontibes ašumerkia.
S. Abrahamas didis
būwo / ā kapp pstatuda-
resī wadindamās sawi
dulkī ir pelenays? S.
Dawidas būwo labāy
šwontu / ā tečian algo-
lasi šunim numirušū ir
blušū. Ir kiti tuogi
būdu. Swietosokies wel
teška stowes ir girians
iz nīekamietū / ir didžiau-
ta iz lusto žiamēs pra-
manādami saw war-
dus / Cezariūs Ašios /
Pungaystis tos ir tos
šalios. Pramne wardus
sawo žiamēs sawe.
Riti pasipubia iz rubu
ir rediktū / nesidabodami
iz tur tuos dungalus tu-
ri.

šēlemi / Antotem Božym
na žiemie žestānym. ie. Te
mowie nazwyštā opu-
šētošy / nazywa šia
glosan woliatcego. Ja-
ko podtā rzecz iest glos?
Jako pretko przemita-
jaca y ginaca? Tāt
šwieči / na podtošs
swoie ocy otwierata / ā
nā wielkošs y swiato-
bliwošs zamružais. S.
Abrahamas wielkim byt /
ā iakošs podtym czynit /
gdy šia nazywat pro-
chem / y popiolem? Da-
wid byt barzo šwietym /
ā pręcie nazwat šie
phta y pšen žgnitym.
J inni žymje špojobem.
Swiatowi žas ludžie šu-
kata slawy y pochwaty
ž marnošci / y wyno-
ša šie ž kawalec žiemie /
wymyslatac šobie na-
zwyštā / Cezarj Ašia-
tioti / Secij / Afrikano-
sti / Kage rey y rey pro-
winciej. Nazwalē imio-
nā šwe režiemiech šwoych.
Drudzy nādymaia šia ž
šac

et. Jz Armellu kildus/
 i; awiu gielumbes / i;
 entu iweru ades / i;
 Prauklin zimdingus / i;
 linu drabesto. tas ir tie
 eas Parundas vne nuga-
 ros v; tati/ Baylieys be-
 itiu nudireu ap; i; egi /
 zimdingus vne tates
 ir vnt ausiu patabini /
 brunginasi ir g; i; i; i;
 naudu tuliemus suwee.
 rimus i; werseu / Eurie
 su; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 roienas vne imogaus
 regi/ Bayp tikru sawo
 bundu/ atimtu/ tuoians
 ta pusti weiu tusciu i;
 tiopus nustugen / tuo-
 ians ta warni swetina-
 mis plus; i; i; i; i; i; i;
 sira ir apredita / nuog
 tikupaulsciu nupesta/
 ir sawo tikrose plusnos
 palikta/ negulbin/ ne
 pawan/ ne; i; i; i; i; i;
 grajin panti; i; i; i; i;
 waran inodu pasirodi-
 su. Jz tadu norim
 sawilpačiu patine /
 tikray dubiay ir kunuy
 sawo

pat y strofow / nieprzy
 patruac his zbad te o;
 d; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 Eow iedwabie / zowiec
 sukna / z rozmaitego
 zwierza stury/ z storup
 morskich perly / zelnu
 plotn; i; i; i; i; i; i;
 d; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 d; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 sira/ perly na cz; i; i; i;
 w; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 go his si; i; i; i; i; i;
 z tupow rozmaitemu
 stworzeniu wydartych /
 ktore zgronad; i; i; i;
 gdy by to/ co kazde nas
 ci; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 wlasnos; i; i; i; i; i;
 to/ zarazby ten pecherz
 pro; i; i; i; i; i; i; i;
 ty zplest. / zarazby ta
 wrona/ cudzym pierzem
 przyod; i; i; i; i; i;
 pra; i; i; i; i; i; i; i;
 przy wlasnym swym pier-
 zu zostawion; i; i; i;
 d; i; i; i; i; i; i; i; i; i;
 innym takim pie; i; i;
 pra; i; i; i; i; i; i; i;
 wrona

sawo daborimes / ne
tam kas iz wirsaus ziba
vnt musu/ bet tam kas
widuy flapasi. Ane.
fime fachu surwerimu
licinas/ vnt sawo gimio
tikay zwalgilimes/ a
teyp ne siepsimes au.
Fein/ nedayrisimes vnt
to/ kuone esime/ pazin.
sime sawo nieku aba ne
buzi/ a tay ku turime
vnt dusios ir vnt kuno /
Diewuy wiso giero da.
weliu atadnosime/ iz ku.
riq karp iz wariu wiso.
Kas dowanas izceka ir
izplusta.

wrona pokazaloby sie.
Jeli ty chcecie nasza
mych poznac/ patrzmy
sam na sie koczrze vna
zaiac dusze y ciato sie/
niena to co sie powi rcho
wnie sie ciebi na nos/ ale
na to/ co me wnatrz sie
tai/ oczy obraciac Od
rucaymi przez larwy
rzeczy stworzonych/ tylko
na wlasna mierz nase
pogladaiac/ a tak sie me
bedziem ku gurze wip.
nac y nie bedziem patrzye
na to/ czym nie jestesmy/
poznamy nasenie/ a to
co namy na duszy y na
ciele/ Bogu wsgo doo
bra dawcy oddamy/ zto
rego iako zmorza w fyt.
Kiedary wynikala y wy
plywala.

Anatomia mystica
ad cognitionem sui

PVNKTAS IV.

Nouem excellentia
anima hominu.

Tu kas eff? zmogus ira zi-
mus Diewo surwerimas
pagal dusios, deliostobu-
libiu dewiniu.

1. Excellentia.
Obnaturam spiri-
tualm.

1. **S**usios robulibe
ira

PVNKT IV.

Ty ktos jest czlowiek za-
cne jest Boze stworze-
nie wedlug cztze dlaicy
dziewiaci doskona-
losci.

1. **S**usios robulibe
ira

fra/ fog turi priginimu
dwa singu ir ismanunti.
Dwa sia weg tegul su-
grista Diawop / turis
dwa m. Das is zmonu
zmo ray / Das ira zmo-
gau / rista dwa las
zmo gau / turis ira mup
2. Jog turi noru ir a-
mini. Tloras siroies ma-
no ir mato. Die wop de-
sis aiu ius vae isgani-
mo. At ninsu atminsu/
ir dius du sia mano ma-
nimp.
3. Jog du sia ne primas
to materios tesp Kayp
tunas / turiam reytia
dauglo dayku / waigi-
tios / gierimo / rubu/
wietos vnt giweni no ir
tiku. Wit du sia gal apo-
siert be tu / ir isienus is
tuno / ne mieno dayko
tunuy reytiamo ne pri-
mato.
4. Jog iran mirstuneti.
Libuoties tieg tu ku-
rie ajunupa tunu / a
duktos aiu nuste negal.
Kodis si ray ir is tu / tu-
r. 6

iest / is ma przyrodzenie
duchowne. y. rozumne.
Duch wroci sie do Boga
ktory go dal. Acz wie-
z ludzi co jest czlowie-
czego. / jedno duch czlo-
wi czy ktory w nim jest.

2. Ti ma wola y pamiec.
Wola serca mego y mo-
dlitwa do Boga dzieis sie
zanie ku zbaweniu. Pa-
miecia pomni o bedze y
vchwie we maie dasa
moia.

3. Ji nie zawiasta od ma-
teries tak iako ciato / kro-
remu potrzeba sila rze-
czy / pokarmu / napoiu /
odzienia / miesca do mies-
kania y innych. Lecz
du sia moze sie byc b z
rych / y wyjedzy z ciela
zadney rzeczy ciatu naie-
zycey nie potrzebuje.

4. Ji jest ni smiertelna.
Niebozecie sie rych kpo-
rzy zabici ciato a du-
sz zabec nie moga. Po-
kazuje sie to y rych kpo-
rzy

*Spiritus redeat ad
Deum. Eccl. 12
7.7.*

*2. Ob volunt item
& memoriam.
Voluntas cordis
mei Kom: 8. 7. 1.
Memoria memor
ero. Thren: 3. 7. 20*

*3. Ob independen-
tiam a materia.*

*4. Ob immortali-
tatem.*

*Nolite timere eos
Ec. animam autē
occidere non possat
Matth. 10. 7. 28.*

rie iſ numiruoſu buwo
prikiełti. Nis in dubias
taſgi / kurioſ pimaſ
kunſ gireno / kunuoſna
ſawo per galiby Diwo
ſugruſintas buwo. Teyp
taunkaybio and ſunaus
naſtes / teyp ir Laza-
riaus dubia nuog Wieſſ-
paties liepiama kunan
ſawo ſugriſo.

5. Ob Dominium
in creaturas.

5. Jog turt waldziu aba
Wieſſpatieſty ſaw duotu
unt wiſu ſutwerimu.
Teyp ſkaytome ape tay-
padarikime ſmogu unt
wazydo ir toligibes mu-
ſu ir tegul eſti wireſnu
unt ſuwu mariu / ir
paukſeiu aro / ir unt
wiſu giwui / kurie kruci-
naſi unt ſiemes. Ir Da-
wid aſe ape taygi teyp
kaiba. Wiſa padawey po
kaioms is.

6. Ob liberum ar-
bitrium.

6. Jog turt luofu noru /
kurio nera kiektuwoſe.
Pats ſmogus gal ſaw
aprintt kotinoris dasy
kun pagal ſawo megu-
mo buſ tay piktui / buſ
gie.

ry zmartwych byli w
ſkrzeſzeni. Aboniem teſ
ich duſe / ktore pierwey
wciela mieſzkaly do biał
własnych moca Boſka
przywroczone byly. Tak
młodzienca onego ſyna
wdowy / tak y Laza-
ruſa z reſkazanja Pań-
skiego do biała ſwego
wrocila ſie.

5. Iſ ma władza ſobie
dana na wſzytko ſtwo-
rzenie. tak czytamy oym
Wczyńmy ciſlowieká ná
wyobrazenie y ná podob-
ieńſtwo náſe / a niech
przełożony będzie rybom
morſkim / y praſtwu
powietrznemu y beſtiom /
y wſzytkiej ziemi. I Da-
wid oym tak nowi.
Wſzytko poddaſ pod
nogi iego.

6. Iſ ma wolna wola / któ-
rey niemaſ wbydletch.
Sá ciſlowiek moſe ſobie
obrać / takákolwiek chce
rzecz wedlug ſwego po-
dobania / bądź to zla /
bądź

Preſt pifcibus ma-
ru &c. vniverſag
terra. Gen: 1. 7. 26

gieru/ Kayp rasteas bifo.
padeio tam wundeni ir
vgni/ Katrop norefi/ iis
riest runkutawo. Potim
zmogaus gixenimas ir
smertis/ giera ir pikta/
kas megs iam/ ray bus
duota iam.

7. Jog turi dusiu pato-
giu vnt wisokiū mořtu/
żinios/ ir kiekvienas day
les. Sirdi darwe tiemus
vnt pramanimo (ulu
daytu). Ir teyp žmoniū
išmonia rado ir pramane
wisokias dayles aba re-
meslus kayp skaytome
rašey. Prieg tam ira pa-
togi vnt gteribiu prigin
tula vnt teysibes/meyles/
ir vnt kiu.

8. Jog ira natogi vnt
aukřtesniu Diemo dowa-
niū/ furias praeye prigi-
minu. Tokios ira tikie-
mas/ wilis/ meyle ir k-
ros/ per furias tampa
žmogus Diemo priginu
no byndriniku. Per kuri
(ray ira Jezu Christu)
Al labay

badį debra/ iako pismo
mowi. Potożyt przed cie
wode y ogień: do czego
chceś ścigani raka two-
ja. Przed cztowiektem
żywot y smierć/ dobre y
zle: co mu sie podoba/
bedzie mudano.

7. Ji ma dusze sposo-
bna do wseltkich nauk/
vniezenosći y kazdego
rzemiřta. Dal im serce
ku wymysleniu/ (rze-
czy rozmaitych) y tak
ludzki rozum nalazł y wy-
myslił wsytkie rzemie-
řta/ iako czytamy wpi-
smie. Arcemu iest spo-
sobna do enot przyro-
dzonych/ do spraw dli-
wosći/ do miłosći y in-
nych.

8. Ji ma sposobność do
wsyřch darow Boskich
ktore przechodza przy-
rodzenie. To cie sa-
wiara/ nadzieia/ miłosć/
y łone/ przez ktore czt-
wiek stalesie Boskiev na-
tury uczestnikiem. Przez
ktorego (co iest Chrystu
M sa)

Apposuit tibi a-
quam & ignem.
Ec. ante homi-
nem vita & mors.
Ecclesi. 15. 7. 17. 18.

7. Ob aptitudinem
ad omnes scientias
& artes virtutesq;
naturales.

Cor dedit illis ex-
cogitandi. Eccl. 17
7. 6. Genes. 4.

8 Ob aptitudinem
ad dona superna-
turalia.

Per quem maxi-
ma & preiosa
nobis promissa do-
navit Ec. 2. Petr.
1. 7. 4.

labay bídžius ir brun.
gus mumus žadeimus
domanoio/ idant per tuos
taptume dālinikays Di.
wo prigimimo.

9. Ob aptitudinē
ad supernatura-
lem beatitudinem

Igo offendam om-
ne bonum tibi. Ex-
od: 33. v. 29.

Similes ei erimus
quia videbimus e-
um sicuti est. 1. Jo-
an: 3. v. 2.

Quid prodest ho-
mini si universum
mundum lucretur
Et Matth. 16.
v. 26.

9. Jog turi patogiby
vnt. vmžinos tarmibes
dungaus Karalystes / Pu-
ri vžguli šviesijami re-
gėjimi weydo Dievo / ir
tami vilagiera žmogaus
ažusiračina. Ap neg pa-
rodysiu wisa gi. ra tam/
tar ira mani pati. Toli-
gus sam busime / jog re-
giesime ii kasp ira. Tas
ir kėcas sawo dušios to-
bulibes žmogus regie-
damas / wisus tos žiemės
dayteus / kapp tol tete-
snius ažu lawi / panie-
kins saw / ir del in du-
šios sawo texp brungies
neteries / atmindamas
vnt anu žedžiū Diešo
paties. Ku padest žmo-
gus / ies wisu šviesiu ap-
turetu / a dušiu sawo
nuteriotu aba koki duos
mąstų žmogus ažu du-
šiu sawo: Pazintig žmo-
gau

ei) nawielfe y kosto-
wne obietnice nam daro-
wat: abyšcie šie przez
nie stali uczestnikami
Bożkiego przerozdzenia.

9. Ji ma sposobność do
wielkiego szczęścia w
Prolestawie niebieskim /
ktore zależy w iasnym
widzeniu twarzy Bo-
żkiej / y weym wश्यko
dobre człowiecze za se-
ra sta. Ja wश्यko dobre
tobie pokate / to jest mnie
samogo. Podobni mu
będziemy / iż go wyrzemy
i kolo jest. Te y inke swey
duše do doskonałości czło-
wieka wpaćruiac wश्यkis
te ziemskie rzeczy / jako
daleko podleyse nad sie
za nie będzie miał / y dia-
nich duše swey tak dro-
giey nie będzie gubit / pa-
mietaiac na one słowa
Pańskie. Coż pomoże
człowiekowi / ieśliby
wश्यtek świat zyskat /
a na duży swey szkoda po-
dial? abo co za odmia-
na da człowiek za duše
swęią

gau Pas essi pagat du-
sios samo / Kayp didis ir
Kayp brungus.

PVNKTAS V.

Kas tu essi? Kami žmogus
Diewu kayp wayzdas io,
zimina ir rodžia?

1. **G**og dusia žmo-
gaus priginio ir
ra dwasingo tami rodžia
kad Diewas / kuris tu
suewero / ira Dwa-
luno ne turinčiu. Dwa-
las tieg ira Diewas / ir
tie / kurie ii garbina /
reykia idant ii garbintu
dwasioy ir tiesoy.
2. Jog ira nemirstun-
ti / tami rodžia / kad tos
sueweriojas Diewas ira
ne mirstunciu. Kuris
pats turi nemirsty. Iš-
manik per esioy. Nes
ir kiti suewerimay ira ne
mirstu / Kayp Anielay
ir dusios žmoniu / bet
ira ne mirstu per dwa-
notu saw nuog Diewo
nemirsty.

swoies Poznayze tedy
czlowieczne co jest we-
dlug dusze swey / tako
wielki y tako zacny.

PVNKT V.

Ty ktos jest? W czym
czlowiek Boga wyraża,
jako obraz iego?

1. **J**z dusia czlowieczy
przyrodzenia jest
duchownego w tym wy-
raża że Bog ktory ja
stworzył / jest duchem
światła nie materialnym. Duch
jest Bog / a ścieżki go
chwała / potrzeba aby
go chwalili w duchu y w
pran dże.

2. Jz jest nieśmiertelna /
w tym wyraża / iż Bog
iey tworca jest nieśmier-
telny. Który sam ma nie-
śmiertelność / rozumiey
istotnie. Albowiem y in-
sze stworzenia sa nie-
śmiertelne / tako Anio-
łowie y dusze ludzkie / ale
sa nieśmiertelne wyczo-
na sobie od Boga nie-
śmiertelnością.

*Anima hominis
representat Deū,
ut imago ei³ mul-
tipliciter.*

1. *Esse intellectu-
alem naturam.*

*Spiritus est Deus.
Ioan: 4. 7. 24.*

2. *Esse immorta-
talem.*

*Qui solus habet
immortalitatem.*

1. *Tim. 6. 7. 16.*

3. Habere infinitum intellectum

Sapientia eius non est numerus. Psal. 146. v. 5.

4. Habere infinitam voluntatem.

Quia magna multitudo dulcedinis tue Domine. Psal. 20. v. 20.

3. Turi dusia musu. sa-
wimp ismonu erdaxu
begato / Turian sutylt
gali. wilsbiosa zin. os ir
molstay be Bayciaus.
Ta erdaxibe ios ismani-
mo rodzia / Kad Diemas
turi ismini ir ziniu be-
gato. Ismini. 19 ne-
ra gato.

4. Texpagi turtu noru gi-
lu be dugno / platu be
krafu / wisa giera ga-
li iump susikrauc / Tur-
rio ne wienas daxtes
suterwas / ne gal. par-
sotunt. / ptkay pati ne
suterwa ir ne ismestuo-
za gieribe Diemo. Ta
giluma be dugno / ir tie-
waciey. neprikrauiami
noro ios / rodzia Diemu.
turiunci sapimp wisa
giera / wisa linfami be-
ir dsiangsmus wmsinus /
Turiero. sctus. ira noras
io swynclausias. Rayp
dide tieg daugibe saldi-
bes tawo Wespacie /
Turin izdrey tiemus /
Turie biles tawo.

3. Ma dusia nasia rozum
w sobie przestronny nie-
skonczenie / w ktorym
moga sie zamrzez w sy-
tkie. nauri y wmiestne-
sci niezliczone. Ta prze-
stronnosć iey. rozumu
wyraza / iz Bog ma mar-
drość y wmiestnosć nie-
skonczona. Nadresci
tego niemasz liczby.

4. Takze ma wola abo
chcć podobna przypad-
dai niemalacy / y fero-
kosć iey nieograniczona /
ktorey zadne dobro stro-
zone. niemoze nasyć /
jedno sama niestworze-
na y niezmierzna dobre-
boska. ta przestronnosć y
nie napełniona chćiwosć
woli iey / wyraża ze Bog
ma w sobie wszystko do-
bre / wszystko radość y
wola wieczne / kreca i
nasyci sie nasyćcia u o-
la iego. Jako wielkie
niestwo srodekci twey
Panie / ktoras zakrył
belagym sie ciebie.

S. Wola

g. Tuosiu noru / Turis
rundasi dusiay imonia /
rodzia. Diewu sinca luo-
su / ir darunci dunguy ir
ziemay pagal noro sawo /
ir kapp tam mega. Er
ne dera man darit / to
norius.

6. Bz. palaubos dusia
musu kruta / ir woytia
tu pagal sawo prigimi-
mo. Tuo rodzia Diewu
wiladu nuog pradzi-
sutowrimo swieto wey-
tuncu / ir nuog woytia
tu sawo ne palamuti
Tomas nano iki siotay
dirba. ir asi dirbu.

7. Dusia smogaus te
isieru sino ir ing dalas
kostas paraykimo / wi-
sami kuny ira ir tiekrie-
nay daloy to wisi ir cie-
lay wisius unarius pri-
pinima jantimawetogone
ozuima. Tuo rodzia kod-
Dienas ira be isieriesi-
mo ir neperstiriamo pri-
gimimo / a tebiat wias
in letas. ir wisi. Ipuwe-
rimay

5. Wolna wola ktora
sia nayouie w dusy lu-
dzkiej / wyraża / iż Bog
jest wolny / y czyni na
niebiey na ziemi / w syt-
ko wedlug woli y wpo-
dobania swego. Czymi
sia niegodzi uczynić co
chce?

6. Bez przesłanku dusia
niska rusza sia / y co kol-
wiek zawse czyni z przy-
rodzenia swego. Tym
wyraża iż Bog zawse
od początku stworzenia
stwierdza nie prożniwie ale
zawse działa. Oświec
moy az doślad działa / y ta
działam.

7. Dusia ciskowieczna bez
rozciągnięcia y bez po-
działu na części wesp-
etim e ele test / y wpażdey
człowieka wspytka y ca-
ła w nim mieszka nie zay-
muje wyraża tym iż bog-
doy test nierozdzielney
natury / przedświe-
ściat y wspaniale stwo-
rzenia / napelma / wpie-
dnie cały / wpażdzi wsp-
et

5. Habere liberā
arbitrium.

An non licet mihi
quod volo facere.
Matth. 23. p. 15.

6. Semper operari.

Pater meus usq;
modo operatur &
ego operor. Ioan:
5. p. 18.

7. Esse in toto
mundo & in sin-
gulis eius partibus
totum.

Nunquid non cælum & terram ego impleo. Jerem: 23. v. 24.

8. Eminenter continere cognitiones omnium hominum & Angelorum.

O altitudo diuitiarum sapientia & scientia DEI. Roman: 11. v. 33.

9. Esse conservatorem totius universi.

rimay ius pilni ira / wi-
sur cielas / wisur essus /
niekur ne azurertas ney
azudaritas. Aß dungu
ir ziemy pripilniyu.

8. Dusia ira ismanunt
ir wila kapp butu ismo-
niu ira / auksteshiu bu-
du wisu palautimay pa-
zinti saw imp turt / regiet-
mo / girdeimo / pauost-
mo. ir prieg tam daug
humano / ko ney atis re-
giet / ney ansis girdey
titi palautimay zinet ne
gal. Tuo redzia kad Die-
was wisas ira zmoniu /
ir auksteshiu budu sa-
wimp turti ismanimay ir
zintu wisu zmoniu ir An-
ietu / ir wel toldaugiesu
begato ismano / ko ney
Anietu rey zmoniu ismo-
nia opime negal. O gi-
luma turtu / ismintes
ir zimos Diemo / kapp
ne aptimami cba ne a-
prepiami ira luday to / ir
ne rundami aba nenuse-
kami kilev to.

9. Dusia giwendama sa-
wq

tel / á zabnym mieyscent
nieograniczony. Aza
nieba y zieniu ta niema-
peiniam?

8. Dusia jest rozumna / y
kpyta iako rozum nie-
taki wyszym sposobem
wshylich smyslow wi-
dzienia / szczenia ic. po-
znawanie w sobie ma / y
do tego hita poymie /
czego ani oko widzie /
ani ucho szysie / ani inne
smysly poznać niemoza.
Tym wyraża / iż Bog
jest wshytek mądrości /
ktory wyszym y doskon-
alszym obyczajem ma w
sobie umieścić oś wshy-
lich ludzi y Aniołów / y
nad to nieśkończenie wie-
cey wie y rozumie / czego
ani ludzki ani Anielski
rozum pojąć niemoze.
O głębokości bogactwo /
mądrości y wiadomości
Bożej / iako ja nieogran-
iczone lady tego y niebe-
ścigle dregi tego?

9. Dusia męsklatac w
ci. le

wo tuncy ażuśayko ti gi.
 nupir iweyku / a kad is
 to isieyt tucius anas
 gindz / pusta / ir dultiz
 ina pabira. Aciusi tieg
 dwasi in pag es ir ing
 dulties / sawo pawirs.
 Tuo rodzia kad Diemas
 wiladu per sawo galibz
 ażuśayko swietuio buy-
 riy / kuris tucius isgay-
 scu / ir mekan sugrižu /
 tey anas runku sawo wi-
 śa ażuśaykunčiu nuog
 to acatrawtu. Junpi
 tieg giwi elime / kruti-
 nam o ir buyti tyrimie.
 Junpi wśa skowi.
 10. Duśa ira neregima
 akims tuno Tuo rodzia
 Diemu iunzi neregimu
 akims tuno. Kuris tieg
 nie wienas ne r. gieto / bet
 ir regiet negal / is na-
 niś negal regiet akims
 tuno. Des akims duśids
 gal but regietas Papp
 raszey skaytome. Regiet
 sime ii Papp ira. Pagir-
 e, ciſtos ir neizagtos šir.

bis

šiele swym zachowuie o-
 no żywe y zdrowe / a
 gdy z niego wyndziēnā-
 tch miast psuie šie gnlie
 yw proch šie rozsypuie.
 Odeymieš duch / ich y
 wiktina / y w proch šie
 swoy obroca. Tym wy-
 razi iſ Bog zawiſe swa
 moca zachowuie. ſwiāt
 w swey byenoſci / ktory
 na tch miast wniwecz
 by šie obroci / ieſubyon
 raka swa wſytko zachow-
 wuiaca / od niego ym-
 knat. W nin žyie ny /
 y ruſamy šie / y ieſteſny.

10. Duśa teſt niewido-
 ma oczom cielesnym. Tym
 wyrazi iſ Bog. nie moze
 byc widziany oczyma
 ſielesnymi. Ktorego za-
 den z ludzi nie widziat /
 lecz ani widziec nie moze
 rozumiey nie moze wi-
 dziec okiem ſielesnym.
 Wo oczyma duſnymi mo-
 ze byc widziany iako ozy-
 tamy. w piſ nie, Wyrzy-
 my go iako teſt. Blogo-
 ſławie.

*Auferes spiritum
 eorum, & defici-
 ent, & in pulue-
 rem suum reuer-
 tentur. Psal: 103.
 v. 29.*

*In ipso vivimus &
 movemur & sumus.
 Act. 17. v. 28.*

*10. Esse invisibilem
 oculis corporeis.*

*Quem nullus ho-
 minum vidit. 1.
 Timoth. 6. v. 16.*

*Videbimus eum fi-
 cuti est, 1. Ioan. 3.
 v. 2.*

obis/ nes anis Dieru re-
gis.

11. Esse simplicissi-
mam sua natura,
& sine instrumen-
ti saepe diuersa ope-
rari.

11. Duska pati wiena
budama per tulas gali-
bes vnt to parogios tu-
tus dayktus daro/akims
regi/ausims girdi/ismo-
niu ismano/ noru mili/
ir kito dang weytia.
Tuo rodzia kad Diemas
per sawo esisiby paciur/
wienot be galibiu pokiu
aba instrumentu daro
tutus dayktus vntdun-
gans ir vntzumes. Re-
gi be aktu kuno / girdi
be ausiu/ dirba be inn-
tu. Akad rasty sakos tu-
ris akis/ ausis/ runkas
ir kitus lunarius zmo-
gaus; ray katba del mu-
su ismanimo. Kadag
mes ne ismanome regin-
cio tikray tu/ turis turi
akis/ dirbuncio tikray tu/
turis turrunkas/ir gir-
dincio tikray per ausis.
Dierwas radu be tu in-
strumentu sawo paciur
esisiby aba naturu wila
daro

Omnium artifex
sapientia &c. cum
sit una, omnia po-
test: Sap: 7 v. 21.
& v. 27.

stawient czy tego siera
abowiem oni Bogu o-
gladala.

11. Duska i dyna w so-
bie bedac prz z rozmaite
sily na to sposobne rez-
maite rzeczy czyni/ o-
czyma widzi / w s-
slysz/rozumem poymu-
ie/ wola miltuie/ y innes-
go wiele dziala. Tym
wyrata iz Bog przez
swa istnosc/ iednak bez
instrumentow dziala roz-
maite rzeczy na niebie y
na ziemi/ widzi bez oczu
czelnych/ slysz bez uszu/
rebi bez reku. A gdy pl-
sno mowi/ iz ma oczu/
w sly/ rece/ y inne czlon-
ki czlonkow/ to mowi
dla naszego wyrozumie-
nia. Poniewaz my nie-
rozumiey wydzacgo/
tylko tego ktory ma oczu
& slyszacego tylko przez
uszy. Bog tedy bez tych
instrumentow sama swa
natura wszystko czyni y
czynic moze. Wszelkich
rzeczy reboznica ma-
drosc

daro ir darigali. Wisu
daytu darbinie Iſ.
minis 10. budama wie-
a wia gali.

12. Dusios ne regime
Funy / bit tinay effun-
tiu numanome iz wcy.
Falu / furios daro. Tuo
rodzias kad Diewo ne
regime sunti tami swietri/
x lenoſ iſmanome kad
pateyſey ira iumpi / iz
darbu culu furios ium-
pi daro. Nie be ludimo
aba swieciimo lawi pati
paliko / gieray darida-
mas iz diungaus / duoda-
mas licus / ir metus la-
ways derundius / pripe-
nedamas aba ſotioda-
mas penuſtu ir lunko-
muby ſirdis muſu. Kayp
buta caris Apascatas /
gal ſmones iſmanu Die-
wu sunti wnt to swieto-
nes anas kayp ſwie-
tu aba ludicioiu io bu-
sies ira.

madroſe 10. bedas le-
dyna wſytko moſe.

12. Duſy nie widzim
wſiele. Lecz tam bedacy
dochodzim z ſpraw ktore
czyni. Tym wyraza iz
Woga nie widzim obe-
cnego na tym ſwiecie /
iednak wiemy ze praw-
dziwie na nim ieſt / zſtu-
rkow ktore czyny. Tle
zostawil ſamego ſiebie
bez ſwtaſtwa czyniac
dobrze z nieba / daw-
iac dzidze y czasy vro-
dzayne / napelniajac po-
karmem y weſelem ſercz
naſe. Jakoby rzeki Al-
poſtol / moga ludzie
dorozumiec ſie iz Bog
ieſt na tym ſwiecie: bo
on jakoby ſwiadkiem ie-
go przytomnoſci ieſt.

*Eſſe inueſibilem,
preſentem tamen
in mundo rationis
effectuum.*

*Non ſine testi-
mo ſemetipſum re-
liquit, benefaciens
de Calo, dans plu-
uias &c. Acto. 14.
7. 16.*

PVNKTAS VI.

PVNKT VI.

*Excellentia homi-
nis iusti.*

Kayp didziu ir žimū ira
zmogus teylus.

Iáko wielkim y zacnym
jest człowiek sprawie-
dliwy.

*Discrimen inter i-
maginem & simi-
litudinem D E I in
homine. Bellar:
lib: de gratia primi
hominis c. 2.*

TWerdamas Diewas
žmogū / išpaude vnt
io wayzdu ir toligiby sa-
wo: Terpetu Daktaray
švontieii daro širiu to-
ši. Wayzdas Diewo / kuri
žmogus sawimp turi / re-
džia Diewu darwetu do-
wanu prigimtuū. Toli-
gibe rodžia darwetu do-
wanu / kuros praeyt
prigimtu. Wayzdas
Diewo žmogump ira du-
šia io. Toli gibe Diewo
ira milista Diewo su ki-
comis dowanomis dun-
gaus. Ta radu toligibe
Diewo aba milista io /
kuris tikray teysus žmo-
gus sawimp turi / labay
li brungu ir žimū daro.

TWorjac Bog eslo.
Lwieka / wyrażt ná
nim obráz y podobień-
stwo swoje: między temi
Doktorowie są teści da-
ta roznice taka. Obráz
Boży / ktory człowiek w
sobie ma / wyraża Boga
dávce darow przyrodzo-
nych: podobieństwo wy-
raża dávce darow / kto-
re przechoda przyrodze-
nie. Obráz Boży w czło-
wiecze jest dusza jego. po-
dobieństwo Boże / jest
laska Boża z innymi dary
niebieskimi. To tedy po-
dobieństwo Boże abo lá-
ska jego / ktora tylko
sprawiedliwy człowiek
w sobie ma / czyni go bár-
zo drogiym y zacnym.

*1. Quia per grati-
am habet Esse su-
pernaturale &
divinum.*

1. Jog milista Diewo
duosti žmoguy nauū ir
aukštu buyti / kuri pras-
eys xristio prigimimo
buyti

1. Ji laska Boża dáte
człowiekowi nowy y wy-
soki byt / ktory przecho-
dzi wsselkiey natyry byt
wiel-

buyti/bibibiy ir brungibiy
sawo. Teyp mokia s. Au-
gustinas. Milista tieg
Diewo/ ne tikay jwayz.
des wisas/ ir wi, us dun-
gus/ bet ir wisus Anie-
lus praeyt. S Thomas
Gierumas milistos wie-
nos didesnis ira/ neg gie-
rumas prigimimo wiso
swieto. Tas moklas tu
teyp didziu Daktaru ga-
li but padrutintas ir iz-
rasco swynto. Nes S.
Petras kalbedamas ape-
Diewo milistu ir kitos
dungans dowanas teyp
raso. Per kuri/ tay ira
Jezu Christu didziausius
ir brungius zademus
mums dowando idant
per iuos tapeume Diewo
prigimimo daliaiemies
abadalinitays. Mokla
philosophay kad forma
duosti tikrotenam day-
teuybusti tikru/ kuri ista-
ta si sawimp/ ir nuog ki-
tuat kiria. Duo ta forma
ira gieresne ir didesnes
cobulbes// tuo dayteuy
tiek.

wielkoscia y cena swa.
Tak nauczsa S. Angu-
styn. Lasta praw Boza/
nie tylko gwiazdy wszyt-
kie/ y wszytkie niebia /
ale y wszytkie Anioły
przewyzsza. S. Thomas
Dobro ta stiedney wiel-
sie jest / niz dobro na-
tury wszyckiego swiata.
Ta nauka tych tak wiel-
kich doktorow moze sie
potwierdzic y z pisma
swietego. Bo S. Piotr
mowiac o lasce Bozey y
o innych darach niebie-
skich tak pisze. Przez kto-
rego / to jest Jezusa
Chrystusa nawietke y
kostowne obietnice nam
darowal: aby sie sie
przez nie stali uczestni-
kami Boskiego przyro-
dzenia. Nauczaja phi-
losophowie iz forma abo
kstatec dale kazdey rzeczy
byt wlasny/ ktory ja sta-
nowi w sobie y od innych
oddziela. Im ten kstatec
jest. lepszy y doskonalszy/
tym rzeczy kazdey dale
byt

Gratia DEI non
solum omnia si-
dera, & omnes
calos, verum eti-
am omnes Ange-
los supergreditur.
Aug: lib. 2. adBo-
nifacium cap: 6.

S. Thom: Bonum
gratia vnius est
maius, quam bo-
num natura totius
vniuersi. 1. 2. q.
113. ar. 9. ad 2.

Per quem maxi-
ma & pretiosa
nobis promissa do-
nauit, vt per hac
efficiamini diuina
confortes natura.
2. Pet: 1. 7. 4.

Forma dat esse rei

Piekniemam duosti buyti
gieresny ir žimešny. To-
dryn aukšas brungiesnis/
negi gielazis / lilia gra-
žiešne negi dilgine / žmo-
gus didešnis negi titi su-
twerimay / tog euri for-
mu sawimp gieresny. A
tog milista Diewo ira
forma ažu wisa brungi-
ausla / todryn žmogu tey-
su daro / ažu wisa bi-
džiausiu / žimiasiu / ir
Diewu Potiu suswertu /
Pajp rastas bito. Aš ta-
riau Dieway este / ir ju-
nus Aukšciausio wisi.

Ego dixi: Nō estis
Filij Excelsi o-
mines. Ps. 81. 7. 6.

2. Habet vitam
Caelestem.

Ego veni ut vitam
habeant. Ioan: 10.

Translati sumus de
morte ad vitam.
1. Ioan: 3. 7. 14.

2. Tagi milista numio-
rusi žmogu per nusidei-
mus sunkius atgaywina
duodama iam giwenimu
nauiu tž dungaus / Euri
nupelne Wiespas Christ^o
smertiū sawo. Aš atatau
idant giwenimu turetu.
Kad buwome numiri nus-
sideimays / atgaywino
draugie mo Christusiep.
Tuog smerties pranešti
esime ing giwenimu. Bū-
gus

byt lepsy y žacnleysy.
Dla tego zto drošše ni-
ži želazo / lilia pieknieysia
niži pokrzymo / czlo-
wiek wiekšy niži inne
stworzenia / bo maia for-
ma abo kšeat w sobie
lepsy. A tž tastā Božā
test forma nad wšyeto
nazacnieysia / dla tego
czlowieka sprawiedliwas
go czyni nadwiekšym y
nazacnieysym nad wšy-
tko / y bogiem takimāi
stworzonym tako pismo
mowi. Jam rzeki: Jeste-
šcie Bogowie y synowie
Naywyzšego wšysey.

2. Taj tastā umarlego
czlowiekā przez grzechy
dišelis ožywta / dātac
mu žywot nowy niebiški /
ktory wysłużył Pan Chry-
stus smierčia swa. Jam
pryšedł aby žywot mieli.
Gdyšmy byli umartymē
przez grzechy / ožywit
nos spotem w Chrystusie.
Przeniesieni i šesimy z
smierči do žywota. Dro-
gi test žywot cielesny y
ludži

gus ira żmonemus gło-
went nas tuno del turio
iszmist wisa bevelia negi
si nueriot. Rayp pada-
re ana trauis tekunci
żmona/ wisu turtu sawo
izdawe vnt giditoin. Bet
dusios giventinas tol
brungielnis ira be pali-
ginimo/ turt idant mu-
mus Sunus Diawo igi-
tu/ wisu sawo turtu
iszmio/ tay ira izdawe
dusiu ir tunu sawo
żwynčia usi vnt sopulu/
ir tunciu funciu/ vnt
gato ir numire/ idant
mus atgaywintu abagi-
ways padaricu. Tami-
pasirode meyste Diawo
musp/ kad Sunu sawo
wienagimi atsiunte Die-
was swiecan/ idant gi-
wi butume per it.

3. Milista daro dusiu
sweytu sweykatu dwa-
singu/ turt praeyeswey-
katu tuno. Jezcia ro-
dziasz brungibe żmogaus
teysaus. Nes ta sweyka-
ta brungiey ira tam pir-
ka

ludzi/ dla ktorego wszy-
tko wola wydac/ nizli
on utracic. Jako wezys-
nila ona trwia plynaca
niewiadsta/ wszytki ma-
ietnosc swa wydalala na
lekarsze. Lecz ywot du-
sny daleko bez porowna-
nia drozysz test/ ktory a-
by nam Syn Bozy otrzy-
mal/ wszytki maietnosc
swa/ na to wazyl/ to test
wydal dusze y ciato swe
naswiatze na bolesci y
meki frogie/ nakoniec y
umarl/ aby nas ozywil.
Wcym sie okazala mi-
losc Boza w nas/ iz
Syna swego jednorodzo-
nego postal Bog na
swiat/ abyśmy zyli prze-
zeni.

1. Ioan. 4. 7. 9.

3. Laska przynosi zdro-
wie duszy naszey ducha-
wna/ ktore przechodzi
zdrowie cielesne. Jezad
sie pokazuje zienosc
czlowieka/ sprawiedli-
wego. Abowiem to zdro-
wie

3. Habet sanita-
tem anima.

Liuore eius sanatus sum. Isai 53.

4. Habet vires ad bene agendum.

Omnia possum in eo, qui me confortat. Philipi 4. 7. 13.

5. Habet pulchritudinem internam

Tota pulchra es, & non est macula in te. Cant: 4. 7. 7.

Ita sopuleys / zleyzdaye
ir trauiu Sunaus Die-
wo. Melinomis tieg to
izgiditi esme aba paswey.
kom.e.

4. Duosti drutib; idant
galeu glerus darbus
daric / xilotias klantes
aba kludimus izkist / ne-
prietelus ir tulas pa-
gundas pergatet. Wisa
galu tumpi / turis mani-
padrutina ir pastiprina.
Padarian tawi siu dienu
mieštu apginamu / ir
stutpu gietaziniu / ir muru
izwaro.

5. Duosti dublay grażib; y
deizlatitu / turti vsguli
tami / idant ne turetu pa-
teptes aba suodżiu kotiu /
idant turetu wisasdalas
cielas / ir vnt galo idant
butu tasgi dalas pride-
tundios mietos. Wisa
tay rundasi grażibey du-
bios teystos. Wisa tieg
grażi esei / a pateptes ne-
ra tawimp. Ciela ira: nes
trifus sunarius ir paiau-
tious dwaśingus turti
sa.

wie iest mu barzo drogo
kupione boleściami / ra-
nami y trwicia Syna Bo-
żego. Sinościa prawi
iego iestefiny vzdromient.
4. Daje siła aby mogł
dobrze uczynić czynić /
wszelkie przeszkody /
nieprzychylny y rozmaite
pokušy zwyciężyć.
Wszystko może w tym /
którym się wmacnia. W
czynilem cie dżis miaśtem
obronnym / y ślupem że-
laznym y murem mie-
dżianym.

5. Daje piekność niewy-
powiedzianą / ktorą zale-
ży w tym aby nie miała
zmazy śluz / aby miała
wszystkie części całe / na
koniec aby też części by-
ły przystożney miary.
Wszystko to nadyś się
w piekności dusze sprá-
wiedliwej. Wszelka te-
stos piękna / a niemaś w
tobie zmazy. Cała iest / bo
wszystkie czystości y śmyśły
duchowne ma w sobie.
Ma

lawimp. Turi gatwu /
sirdi / runkasie. Turi
akis / ausis. Turi vnt
gato ir skameni sam pri-
derunti. Nes auga ru-
pindamasis idane kapp
primano prisiartinu
mierosp metu Christaus.
kapp apraso Salama-
nas Giesmey sawo.

6. Daro sunum Diemo
primitiniu. Nieliausiey
dabar esme sunus Die-
wo / bet dabar ne pasi-
rode / tuo busime. Jey
sunum but karalaus /
kunigayksio / abakim
galuno to swieto / didis
ira dayktas / kapp toldi-
desnis be mieros bus
tapp sunum Diemo / tu-
ret asu Tewu anu Ma-
iestoru auksciausi. Ji
tos sumistes texp aukstos
auga tewististe / ir to-
bis ir turtas turi turi
tewas / sunus pridera.
Alog Diemas ira Wieš-
pats wisokiu tureu / kas
to sunum ira dabar per
milistu vnt ziemes / bus
tes

Ma glowa serce / recie.
maoczy / wsty / ma na-
poniec wzrost przystoy-
ny. Abowiem stara sie a-
by ile moze / przysta do
miary wieku Chrystuso-
wego. To seroce opi-
sule Salomon w pieniu
swoim.

6. Czynt synem Bozym
przysposobionym. Na-
mileyty / teraz Synami
Bozymi iestesmy / a iesze
sie nie okazalo czym be-
dziemy. Jesli synem byc
Krolewskim / ksiazecym
abo Potenta takiego na
swiecie / iest rzecz wielka /
ialo daleko wielka bez
miary bedzie stac sie sy-
nem Bozym / miec za
Oycy on Maiestat nay-
wyzszy. Z tego synow-
stwa tak wysokiego ro-
sacie dziedzicwo / y wsty-
kie dobra y bogactwa /
keore ma ociec / Syno-
wi naleza. A iz Bog iest
panem wselakich bo-
gactw / kto iego synem
jest

6. Habet adoptio-
nem filiorum Dei.

Charissimi nuno
filij DEI sumus.
1. Ioan: 3. 1. 2.

si filij & heredes.
Lem. 8. v. 17.

terwayniu tr apturetoiu
wiso to/ tu turi to. Aut.
sciausias tewas Diemas.
Jey lunus Diemo/ bu-
sime ir terrayniens Die-
wo. Apleydziasz cia kici
daykay/ kuriuos daro
milista/ del trumpibes.
Jz tu trumpay pamis-
netu/ gales tiekienas
suprast/ taysprungus
ir didis ira zmogus tye-
sus aba Diemo religibe/
tay ira Diemo milistu
sawimp turis.

jest teraz przez kaste na
stemi/ bedzie diiedzicem
y dzierzawca wstykiego
tego/ co ma tego Nay-
wzyszy Ocieb Bog. Je-
sli synami/ tebyc y dzie-
dzicami. Jesli my sa sy-
nami Bozymi/ bedziemy
y dziedzicami Bozymi. O-
puiczata sie tudla kro-
kosci inne skutki/ ktore
sprawia ta ka. Z tych
krocko namienionych mo-
ze kazdy zrozumiec ta po-
zaczny y wielki jest czlo-
wiek sprawiedliwy/ abo
podobienstwo. Boze to
jest kaste Boze w lozbie
maiaey.

PVNKTAS VII.

Miseria seu plaga
hominis post pec-
catum.

Tu kas essi? Dwilika pa-
zieydimu zmogaus po
impuolimu nuider-
man:

1. Plaga in intel-
lectu ignorantia.

1. *N*ezinia ismonia-
res zmogus ge-
ma nieko nenumania-
mas/ ney ape sawi/ ney
ape kicus daykus/ ir ira
tuos

PVNKT VII.

Ty ktos iesi? Dwanascie
ran abo plag, ktoremi
czlowiek po vpadku
w gizech Zraniony
iest.

1. *N*ezia domosc na-
rozumie. Abowiem
czlowiek rodzi sie bez za-
dnego vzywania rozumu/
nien i. dzise ani sam olo-
bie/

tuometu kietuwams to-
ligus. Wzangis wel ir
euredamas iau nuowa.
Tu / be molitoio nieko
ne gal ismanit ney ape
Diewu / ney ape sawo
izganimu. Tu patieydis
mu turime is nusideimo
Papp rastas swyntas
Palba. Imogus buda-
mas garboy ne ismane:
priligintas ira kietu-
wams ne isnanunciams
ir toligus iams tapo.

2. Pikrube nory / turis
stropus ir sunkus ira
vnt piktu / a sunkus vnt
gieru darbu. Is to mey-
te negiera sawis parties /
tingiste vnt garbinimo
Diewo re. Paiautimas
ir mustimas sirdies imo-
gaus sunkus ira aba pi-
gay nutyntas vnt pikto
mog iaunistes sawo.

3. Galibey aba silay du-
sios rusctoy ir gierendun-
cioy priesingiste pries
ismoniu / turin Apas-
talas wadina nusideimu-
tog iznusideimo eyt ir ing-
musi.

bie, ani o innych rzeczach
y jest na ten czas podo-
bny bydletom. Dorozsy
zas uzywania rozumu /
bez nauczyciela nie sia
niemoze nauczyć ani wies-
dziec o Bogu / y o swym
zbawieniu. Te rane ma-
my z grzechu iako pismo
s. mowi. Czlowiek gdy
we czci byt nierozumiat /
przyrownany jest bydles-
tom bez rozumnym y stal
sie im podobny.

2. Zlosc na woli / ktora
sklonna jest do zlych / a
ocizala do dobrych ro-
czynkow. Z tad milosc
zla samego siebie / leni-
stwo do chwaty Bozey
re. Smysl y mysl serca
czlowieczego sklonne sa
do ztego od mlodziei-
stwa swego.

3. W silie dusney gnies-
wolney y pozadliwej
nieposlusienstwo y prze-
ciwienie rozumowi /
ktora nazywa Apostol
grzechem / iz z grzechu po-
chodzi

Homo cum in ho-
nore esset. Ec. Ps.
48. 7. 17.

2. Malitia in vo-
luntate.

Sensus & cogita-
tio in malum pro-
na. Ec. Gen: 2.
7. 21.

3. Appetitus con-
cupiscibilis & ira-
scibilis.

Habitat in me pec-
catum. Rom: 7.
7. 17.

nusfideimu žmogu weba.
 Ras ne žino karp sian.
 Sia ir apnirtus ko ne wey
 tia rustibe žmoniu? Pit.
 nas rastas ios baysiu
 paweykstu. Tarpagi
 tam nezinoma ira / Tu
 daro vgnis pagieydimu
 nečisto / abameyles pa-
 teystos. Baysiu ir pami-
 net karp Dawidu / Sa-
 lamonu / Samsonu / Am-
 nonu / ir kitus ta kespna
 bianriey apswilino.

4. Labor corporis.

Stetawartas ir war-
 gas didis apiwarty ir
 iestkoimy walgiktos /
 gierimo ir bungato. Tu
 bayku nesuteke tabay
 žmones wargina / kurie
 ne gal nieku budu pasi-
 penet be sunkaus ir di-
 dzio darbo / kuriu Die-
 was iuos pakaroio. Pra-
 karty weydo tawo kal-
 gisi duonu tawo.

In sudore vultus
 tui Ec. Gen: 3.
 7. 19.

5. Defectus
 morbi corporis.

5. Lusibes tulas vnt
 kuno ir paiautimu. Nes
 daug giema aklu / kur-
 ein/

chodžiy do grzechu czło-
 wieka prowadził. Kto nie
 wie takto śaleie / y roztad-
 sy sie czego nie czyni
 gniew ludzkie / pełne pi-
 lino s. straszliwych przy-
 kladow tego. Takze ko-
 mu nie wiadomo iest / co
 iest ogień pożadliwošci
 nieczystej. Strach y w-
 spominie iako Dawida /
 Salomona / Samsona /
 Amnona y innych ten
 pamięć sprošnie opá-
 rzyt.

4. Prácey staranie tro-
 skliwe w nabywaniu po-
 karmu / picia y odzienia.
 Tych rzeczy niedostatek
 bázro ludzkie trapi / kto-
 rzy żadna miara nie mo-
 ga sie pożywić bez biesi-
 kiego y wielkiego zabic-
 gania / czym Bog ich
 dla grzechu kará. W po-
 cie oblicza twego be-
 dżiesz pożywał chleba
 twego.

5. Wlomošci rozmaite
 na cieles y na zmysłach.
 Abowiem śila sie rodzi
 ślepych

ślu/ nejadzin / taryfu.
Legates welir ligoski.
eos cogit tuno ne gal iz.
si karcit / karsitine / dru,
gis / duneu gielimas /
dieglis / dusulis zc. Imo.
gus viginis iz imonos
pulu tumpa wargu ir
suntibiu dangto.

6. Trumpas pagiwes
nimas / kuru trumpiby
rodzia mumus raskas /
kad metus musu wadina
worotinkless / zoty /
ziedu / dumays abagaru /
siecielu / praeygu gray.
zu elditos vnt wundenio /
prastridimu / paukscio
vnt oro / putu aba kun.
kalu vnt wundenio / ir
bitayo wardayo. Iz
kuru piga suprast karp
ne itgas imoniu ira gi.
wenimas vnt ziemes.

7. Smeris / kuru wi.
sas ligas / darbus / sielas
wareus to trumpo pa.
giwenimo pobargia. Ta
ira atgu nusideimo. Nes
karp Apastalas kalba.
Per

ślepych / głuchych nies
mych / chromych zc. Nie
mocy zasinsie y choroby
tegoz ciata y policzone
byb niemoga / goracz.
ka / febra / bol zabow /
plocie / dychwica zc.
Czlowiek wrodzony znie
wiasty / napelnion bywa
wielu nadz.

6. Krotki żywot / kto
rego krotkosc pokaznie
nam pismo / gdy lat na.
sie nazywa pasczynu /
trawa / kwiatem / dy.
mem / abo para / cie.
niem / przeszciem okretu
na wodzie / praszym lo.
zem preklam na powie.
erzu / piana y innemyna.
zwisli. Ktorych tacno
zrozumiec iako nie dlug
i test żywot ludzki na
swiecie.

7. Smerie ktora wstye.
kie choroby / prace fra.
sunki tego krotkiego
zycia konczy. To jest za.
ptata grzechu. Abowiem
iako Apostol mowi.
Przez

Hom. repletus
multis miserijs
Iob: 14. v. 1.

Breuitas vite Sa.
pientia 5. Ca.
Iob: 14. Iai. 40.

7. Mora

Statutum est ho.
minibus semel
mori. Heb: 9.
v. 27.

Per wieny smogu nusi.
deimas: swietan ielo/ a
per nufideimu smeris.
Pastatita ira zmonemus
Partu wienu numire.

A. Ira DEI.

8. Rustibe Diewo wne
zmoniu/ kuridy wisi w.
giema. Nes kapp bika
Apastatas iz prigimi-
mo esme sunus rustibes/
todryn iog nufideimy
pradest iz gimdzia mus
motinas musu. Apfirey-
skia rustibe Diewo iz
dungaus priess wisokiu
Diewo nebaymi iz netey-
siby.

Reuelatur ira DEI
de Caelo Et. Rom;
u y. 18.

9. Captivitas sub
diabolo.

9. Niewola aba wergio-
ste po welinu/ kurion
zmogus impuota del nu-
fideimo. Nes kas nuog
po esti pergaletas/ to ir
niewalniku aba wergu
tumpa. Todryn welinas
wadinasz tunigayksciu
to swieto / iog nufidete-
ius turi sawo gniustey
pagal noro sawo. Ir del
to sukasz gruzasz kapp
lewas pa wisu swietu /
ir iwarco wisasz io pa-
kum.

A quoque supera-
tus est, huius &
seruus est. 2. Pet. 2.
7. 19.

Przez iednego czlowieka
grzech na swiat wshedl/
a przez grzech smierc.
Postanowiono test lu-
dziom raz umrzec.

8. Gniew Bozy na lus-
dzie/ w ktorym wszyscy
zrodza. Abowiem ias
Po Apostot stwierdzi / a
przyrodzenia iestelmy
synami gniewu / dla te-
go iz w grzechu poczy-
nala y rodza nas matka
nasza. Obiawiasz niez-
ba gniew Bozy przeciwa
ko wshelakiey niepobo-
znosci.

9. Niewola satanská/ w
ktora czlowiek wpada
dla grzechu. Bo kto iest
powieda S. Piotr od to-
go zwyciezion / tego tez
niewolnikiem iest. Dla
tego satan nazywa sia
książkiem swiata tego/
iz grzeszniki trzymia w
swey mocy wedlug wpo-
dobania swego. I dla
tezy przyczyny trazy
iako Lew po wszystkich
zwieciach y wywiera w sy-
kta

Pumpes / iest Kodamas
Kurio zmogaus prarit.

10. Smartke imontu
pries lawi pacius / Kurie
lawiasi ir musasi ka-
riones baystas tarp sa-
wis doro / ir be stary-
ciaus azusimusa maj ne
wisur. Is kur tieg Karid-
nes ir wayday tarp in-
su: Negu is ciar is gley-
bulu isus / Kurie Kariau-
ia (unariuose isus).

11. Tie Klausimas ir
priesingiste zwern ne
isimanunciu / Kurios pa-
tolay. Zmogus Diemo
Klause / ir anas zmogaus
Klause: Kayp wispaties/
bet dabar daug in ne
Klauso io ir nepasiduost
iam / Iey siudidziu wargu
ir su pramanomis tu-
tomis ne bus priverstos

12. Wisoki priepuoley
netaymi / Kurie is dun-
gaus / is aro / is ziemes /
is vgnies / is wundenio /
vnt zmoniu ataye ir v-
griuwa. Wargu is stayete
tu zmones tincia nuog
pamini

alle kary iego / sukai-
kogoby pozari.

10. Okrucienstwo ludzi
samych przeniwo sobie /
Korzy walcza / y wojny
straszliwe miedzy soba
wioda / y bez liczby sie ja-
biaia malo nie wsfedzie.
Skad walki y zwadzy
miedzy wami? izali nie
stad? Z pozadliwosci
waszych / Ktore wojnia
w czlonkach waszych.

11. Nieposlusienstwo y
przeciwnienstwo zwies-
rzac bezrozumnych / Kto-
re polci czlowiek Bogu
byt poslusny / y one czlo-
wiekowi byty powolne:
lecz teraz sita ich nieflu-
cha go y nie dale sie w-
zye az zawielta praca y
rozmaitym przemyslem.

12. Wshelacie przypadeki
nieszczesliwe / Ktore z nie-
ba / y powietrza / z zie-
mie / z wody / z ognia /
na ludzie przychodza:
Trudno wyliczye / co lu-
dzie ponosa od pomienio-
nych

10. Crudelitas ho-
minum in alios
homines.

Vnde bella & li-
tes in vobis: &c.
Iacob: 4. y. 1.

11. Inobedientia
animalium:

12. Varia calami-
tates a creaturis.

*Pugnabit cum illo
orbis terrarum
contra insensatos.
Sap. 5. 7. 21.*

pamlnetu dayku. Tles
vgnis turcu prarita/wun
duceldnias nuskundina /
ziemes drebulis pilis/mio.
stus pagrania 20. A to
wiso przeżastis nufidit-
mas/ kapp rastas kat-
ba. Swietas lu ino/ tay
ira lu Diemu / priesz
durnus tay ira priesz nu-
fideicius/ karlaus.

PVNKTAS VII.

*Quinq. specula in
quibus se homo co-
gnoscere potest.*

*1. Speculum mun-
di.*

*Refletur multa
miserijs Ec.
Breues dies homi-
nis. Job. 14. 7. 5.*

Pinki zerkotay, kuriuofe
zmogus gal tawi pati
pazint.

I. **S**Wietas taśay su
wisays. suweri-
mays / kurie dangielij
dayku zmogu praer.
Tles ne maż iż lu stipre-
sniu/ grażiesniu/ gray-
telniu / iz ilgiesnio pa-
girenimo ira. A zmogus
pilnas wargu/ trumpo
pagirenimo/ pagalanu
żodzin. Pilnu eumpa
wargu/ trumpas dienas
zmogaus/ stajcius me-
nelius

onych rzeczy. Abowiem
ogień pożera maletności/
woda zatapia okrety /
ziemie trzęsienie zamki/
miasta obala/ 20. a za-
go wszystkiego przyczyna
grzech/iako o. pilmo mo-
wi. Swiat znim/ 20 iest z
Bogiem/ przeżiw statos-
nym walezyć bądzie.

PVNKT VIII.

Ty ktoś iest ? Pięć zwier-
ciadi, w których czło-
wiek może samego
siebie poznać.

I. **S**Wiat ten ze wszy-
stkiem stworze-
niem/ ktore w wielu rze-
czach czlowieka przecho-
dza. Abowiem nie malo
znich iest mocniejszych/
piekniejszych/ preśszych/
y dluzey trwajacych 20 a
czlowiek pelen nady/ krot-
kiego żywota / według
pisma. Napefnion bywa
nady/ krotkie sa dni czlo-
wie-

niesu to tamwimp ira.

2. Kastyas swyntas /
Kuris tays zerkolas po.
tim birdies pastatitas /
weydu musu / kobyas ira /
rodzia. Nescinay pazi.
stame pateptes dusiu
musu / kad iami saw pa.
tiemus rupiey prisiwey.
zdime / norint ape tu iz.
trinimu ne wisadu rupi.
names / tays mokia S.
Jakubas Apascatas.
Jey kas ira klausitoiu /
zodzio / a ne daricitoiu /
tas coligus bus wiruy prisi.
wey zdiniam weyduy
viginimo sawo: Nesc ap.
sidayre ir pareio / ir tuo.
iaus azumirso / kobyas
buwo.

3. Dmones giwi ir mirs.
Giwi swyntieiu Diwo /
Kurte per swynieby sa.
wo rodzia / ir pastundi.
na nesibimniu Diwo
wisotiu necey sibi. Pa.
wizdes vnt zmoniu / is.
mamit tays vnt zerkolu /
ir

wieczu / liczba miecia.
cow tego v siebie jest.

2. Pismo swiete / ktora
iako zwierciadlo przed
oczyma wnetrznemi wy.
stawione / serdeczna
twarz nasza / iaka jest / v.
kazuie. Abowiem tam
poznawamy zmay duzy
naszych / gdy sie w nim
sami sobie pilno przy.
patruiem / acz o zgladze
nie ich nie zawshedamy /
iako naucza S. Jakub
Apostol. Jesli kto jest
sluchaczem slowa / a nie.
czynicielem ten podobny
bedzie majowi przypa.
truiacemu sie obliczu
narodzenia swego w
zwierciadle / bo sie obey.
szal y odseidl / y wnet
zapomnia / iakowy byl.

3. Ludzie żywi y umarli.
Żywi swięci Boży / kto.
rzy swiatobliwoscia
swcia w kazia y pote.
pia niezboznych wsiela
ta nieprawosc. Wey.
szczy na ludzie (rozumiey
iako na zwierciadla) y
wieczu

2. scriptura.

*Si quis auditor est
verbi & non fa-
ctor: hic compa-
rabitur viro con-
sideranti vultum
natiuitatis sue in
speculo. iacob: 1.
x. 23.*

3. Homines viui &
mortui.

*Respiciet homines
& dicet: peccati
& vere deliqui.
& vt eram dignus.
non recepi. iob. 33.
x. 29.*

*Memor esto iudicij
mei sic enim erit
& tuum, mihi he-
ri, & tibi hodie
Ecclesi. 38. 7. 23.*

4. Christus.

*Speculum sine ma-
cula. Sap. 7. 26*

5. Divina natura
cum suis attribu-
tibus.

ir tarlo: Unfideian/ir
pateysej prazingian/ir
kayp wertas burwan (ka-
roimo na temian) Numi-
xi ira zerkatu Paulini-
cioy. Tinay rodzia/ kus
zmoggy ira/ir kiekwolen-
giwam Patba. Aemink
vnt sudo mano/ nes tok-
say bus ir tawo: man
wakar/a sinu dienu taw.

4. Christus Wieśpato-
musu/ kurt raptas wa-
dina zerkatu be pateptes
Tinay pazins zmogus
Prikscionis/ kayp tol
atfiskire nuog Christaus
zerkato sawo: kurti-
turi dažnay sawo dabo-
tis/ tey to nusižteminimo/
Plausimo/ romumo cu-
ris/ ir pastuy ti eyt: pa-
gal žodžiū paties Chri-
staus. Jey kas man tra-
tarnu/ regul pastuy ma-
ni eyt.

5. Ne apimama Dievo
natura su wisomis sa-
wo tobulibemis/ kus
riump zmogaus tokino-
rint tobulibe priliginta
Gay.

rzecze żgrzeżyłem / y
prawdziwiec wytro-
czył/a iakom byj godzien
nie odniosłem. Umarli
sa żwierciadłem wkośni-
cy. Tam wklązuia czym
czlowiek jest/ y kazdemu
mowia żyjacemu Pamie-
tay na osadzenie moie:
bo tak bedzie y tyote:
mniewczora/a dzis tobie

4. Christus Pan nasz/
ktorego pismo nazywa
żwierciadłem bez żmazy.
Tam poznaj czlowiek
chrześciance / iako sie
oddalil od Chrystusa
żwierciadla swego / to
ktorym sie ma czesto
przeглядac iesli tego
pokory / cierpliwosci/
postupienstwa / siecho-
sci/ naśladowic. 10. We-
dlug slow samegoż Chri-
stusa. Jesli mi kto slu-
ży/niech za mna idzie.

5. Nie ogarniona Bo-
ska natura/ ze wstykie-
mi doskonalościami swe-
mi / do ktorych czlowie
cza iakakolwiek przy-
stolo.

gawsta. Unt to zerkoto
S. Dawidas weyzdada-
mas pazino tustebz aba
Nietu sawo. Buyrys
mano kapp niekas po-
kimawis. Pateyses wi-
sotia tustebz tielkwiemas
zmogus gimou effus. Ta-
migi zerkoty daboda-
masis saw ir mustida-
mas ape Diwo teysiby ir
zmonu / iztare tuos di-
ditus zodzius Jobas S.
Ergait nuteysintu but
zmogus priligintas De-
wuy / aba cystu pasiro.
die genis iz zmonos?
Sitar ir menuo ne ziba ir
zwargades ne est cysto-
pokimto / kapp tol dau-
giasn zmogus. Supur-
mas / ir sunn zmogaus
fir n te? Tagi musti-
dymas saw ape zimin-
ti Diwo ir zmonu / pra-
futo. Sitar Dienas
didis / kapis praye ir
pergalt zianu muu. Tuo-
gi babu tam zerkoty ir
nias ficos tobulibes
Diwo tielkwiemas iz.
p widis

stosowaná doskonałość
ginie. Taro zwiercia-
dło S. Dawid patrząc
poznał próżność abo
Nie swoje. Bytność mo-
ia takto nie przed toba /
zaprząda wszystkie mat-
ność wszelki człowiek
żyjący. Wymże zwier-
cieble przeglądając sie /
a uważając sprawiedli-
wość Boga y ludzka
wyrzekł te poważne slo-
wa Job S. Jaki vpra-
wiedziwion być może
człowiek przyrównany
Bogu / abo sie czym
okazać / wredzonym znie-
wiaszy? Ode y kiejze
nieświeci y gniazdy me-
sa czyste przed oczyma
tego / tak daleko wie-
cy / czloniek zgnitość
y ten człowieczy robak?
Tenże uważając ma-
drość Boga y ludzka
zanolal. Ode Beg wiel-
ki / przewyższający umie-
tność nase. Tymże spo-
sobem wezm zwiercieble
y wszystkie inje doskona-
p. kóci

*Nunquid iustificari potest homo cō-
paratus Deo, aut
apparere mundus
natus de muliere?
Eccl. 10: 25. 7. 4.*

*Eccle DEVS magnū
vincens scientiam
nostram. 1eb. 26.
7. 26.*

zobis/ a sawo wel ne-
 lymiby oba Tietu pa-
 zins tatis. Tu Wiesz pa-
 sie pats wienas esei/ tu
 pats wienas gieras/ tu
 pats wienas ismuntin-
 gas/ stipras ic.

tożci Bostie Pażyby oba
 czyni/ swoje lepa-
 nieczemność abo Tlic
 rzecz. Tyś Panie sam
 jest/ Tyś sam dobry/
 tyś sam mądry/ mo-
 cny to.

*otto ignora de
 vini de se ipso.*

PVNKTAS IX.

Kuriu dayktu żmogus ne
 żino ape sawi.

PVNKT IX.

Których rzeczy człowiek
 nie wie o sobie.

*1. Bona vel mala
 intra animam.*

*Dick quod dices
 sum &c. & nescis
 quia tu es miser. A-
 poi: 3. y. 17.*

*a Actionum quo-
 tidianarum quali-
 tate.*

1. *N* Żino tu giero
 ir tu pisko la-
 wimp turi. Baypanasay
 ne numandamas / kas
 iump burwo/ gires iż to/
 pone careio. Saksay kad
 turtingas esei ir nieko
 ne privatay / a neżinay
 log tu esei wagnolis ir
 pawargis/ elgieta/ gti-
 nas/ aktas ir mोगas.

2. *N* Żino darbu ir wey-
 katu/ kuriuos kas diena
 daro. Nes tatisi gieray
 darus/ a vntay ne gie-
 ray daro. Ira ktelas (tay
 ira dayktas/ kuri daro)
 kuris żmoguy regisi tie.
 sus

1. *N* Je wie co dobre-
 go y co złego w
 sobie ma. Jako on nie
 swiadam co w nim było/
 chępit się z tego/ czego
 nie miał. Powiadaś żeś
 bogaty / y nieżego nie
 potrzebujesz / a nie wiesz
 żeś ty lichota y niedziw /
 żebrał / w bogi / ślepy y
 nagi?

2. *N* ie wie wezynkow y
 spraw/ ktore co dzień
 czyni. Abowiem mnie-
 ma / że dobrze czyni a ono
 nie dobrze czyni. Jest
 droga (to jest rzecz kto-
 ra czyni) ktora się zda
 człowiekowi prosta a

siro a gatas to weda ing
smerti. Jz Isaias bito.
Bida tiemus/ kurti wa.
bina pika gleru/ a giera
piku/ d dami tum sibi
azu swiesiby/ a swiesi.
by azu tum sibi: d dami
karcu azu saldu/ a saldu
azu karcu.

2. Nieżino żmogus ape
lawo turtu/ Kayp ilgay
iuo wartos. Nes tunkiey
żada law/ kad ilgay aba
iki smerti giera turesis/
a untay wienoy dienoj
wisa nuterioti/ aba u.
gnis wisu tureu prarni/
aba apwagia kas/ aba
nerptetelus silu izwer.
żia. Girdime ir regime
tay dażnay. Teyp Jobuy
fwoyntam iz perleydimo
Diewo/ dusiu nepriete.
lus wisa wienu dienu
parinto.

4. Nieżino żmogus Kayp
ilgay bus sweyku. Nes
dażnay impuota ligon
umay/ ir iki paciey smer.
U ne paswoyżka aba
swey.

Poniec tey prowadzi do
smierci. J Isaias mo.
wi: Biada tym / teorzy
zowia żle dobrem/ a do.
breżtem/ kładac swia.
tłość za ciemność/ a
ciemność za swiatłość/
kładac gorzkie za słod.
kie / a słodkie za gorzkie.

3. Nie wie człowiek o
swotey maietności/ iak
dlugotey będzie żyżwał.
Bo częstokroć obiecuje
sobie/ że będzie długo/ abo
do smierci będzie miał
dobrze / a ono lednego.
dnia wżyżkowraca / a
bo ogień wżyżka mataa.
ność pożera/ abo okra.
da kro/ abo nie przyia.
śtel gwałtem wydziera.
Słyżymy y widżymy to
często. Tak Jobowi S.
z dopuszczenia Bożego/ du.
fny nieprzyżłociel wży.
żo lednego dnia pobrał.

4. Nie wie człowiek iak
dlugo będzie zdrow. A
bowiem często wpada w
chorobę nagle/ y do sa.
mey smierci nie odra.
nia

Est via que uide-
tur homini recta:
& nouissima eius
ducunt ad mortem
Prou. 16. 9. 26.

Isai. 55. 7. 20.

3. Fallacia boni
rum fortuna.

Job. 2.

4. Duratio san-
tatis corporalis.

Luc. 16.

Swękatos daugiesn ne
igila. Tęp Łazarus pil-
nas wobiu ir kiu ligu
iki pabaygay sawo pa-
gimwinimo buwo.

9. Hora mortis.

5. Nieżino ape walundu
smerties sawo / ney ape
wietu ir budu tos. Jey
siu dienu argu ritoy / iey
tuo menesim ir tayo me-
tays / argu kicadu / iey
prigimtu budu aba kie-
lu byndru wisiemus / ar-
gu retu kokiwo / wmu /
ipatu / ir ne paprastu.
Jutekite / iog neżinote
dienos / ney walundos.

Nescitis diem neq
horam. Matth. 25
9. 13.

6. Electio ad vi-
tam eternam vel
reprobatio.

Cognovit Domi-
nus qui sunt eius
2. Tim. 7. 19.

7. Statu presentis

6. Nieżino ape sawo a-
prinkim karalisten dun
gaus / aba atmetim vms
zinon pastundon del nu-
sidentu / kurinose regi
Diewas numirsunt be-
gaytelimo ažu tuos. Dru-
tas pamatas Diewo sto-
wi / tutis pebieri eu.
Pazino Wiešpats / ku-
rieio ira.

7. Nieżino iey millistos
ergu

mia / abo do zbrowia
wiecey nie przychodzi.
Tak Łazarz peten był
wzrodow y inszych chorob
aż do konca żywota swe-
go.

5. Nie wie o godzinia
śmierci swojej / ani o
mieyscu y sposobie iey.
Jesly dziś czyli jutro /
iesli tego miesiaca / y
tego roku / czyli inedy:
iesli przyrodzonym spo-
sobem y pospolitym
wšyckim / czyli rzadkim
takim / nagłym / osobli-
wym y niezwyčajnym
wmrze. Czuyšiez bo nie
wiecie dnia / ani godziny.

6. Nie wie o swoim o-
braniu do Krolestwa
niebieskiego / abo edo-
rzuocniu na wieczne po-
tepienie dla grzechow /
w ktorych widzi Bog że
wmrze bez pokuty za nie.
Mocny fundament Bo-
ski stoi / maitacy pieczę-
te: Zna Pan / ktorzy te-
go sa.

7. Nie wie iesli milosci
czyli

arg
ira
teys
kau
gu
Fur
ne
ne
ti
buli
wid
is
tum
ni /
witu
bet
es
dita
tok
frow
Su
mu
ri
s
law
tis
aba
t. k
ir p
mu

argu nospuntos Diemo
ira wertas/ tay ira ley
teys9 ir benufideimo sun
kaus potim Diemo/ ar-
gu guli piktibese kotiose
kurias Diemas regi/ ir
nefinbia io del in: Ta
nefinbia didy daro swyn-
ciem9 sielawaru ir dre-
buli/ karp swynta Do-
widuy. Tusiidelius kas
ismano/ nuog pastep-
tum mano apcistil ma-
ni/ karp swyntam po-
wituy. Nieko nestiauciu/
bet ne tami nuteysintu
esni/ nes kuras mant su-
dila/ Wiespato ira. Vne
tokios baymes ir drebuli
swynto ir kius ragina.
Su baymy ir su drebei
mu izganimu swwo da-
rikite.

8. Nesino ape patekty
lawo/ aba nesino ley iz-
fia ir kti galu teysibey
aba Diemo milistoy pa-
tiks/ argu lu pertrauks
ir per sunku nusidel-
mu lu nuterioa/ ney per
gay.

czyli nienawiści Bożey *gratia vel pecca-*
jest godzien/ to jest nie *ti in anima.*
wznie o sobie/ tebli jest
sprawiedliwy y bez grze-
chu. kieszkiego przed
Bogiem/ czyli lezy we
zlosciach takich/ ktore
Bog widzi/ y nie nawi-
dzi go dla nich. Ta nie-
wiadomośc wielki czyni
swietym frasunek y bo-
iazni/ iako s. Dawidowi.

Grzechy ktore rozumie ed
skrytych moich oczyszc mie
Jako s. Pawlowi: Nie
na sie nie cznie/ lecz nie
przeto vsprawiedliwia-
ny jestem/ bo ktory ma
sady/ pan jest. Do ta-
kiey boiazni a drzazki
swietey y innych napo-
mina. Z boiaznia y ze
drzeniem zbawienie swo-
je sprawuycie.

8. Nie wie o dotrwanu
swoiem/ abo nie wie tebli
sacierpi y do konca w
sprawiedliwosci abo w
Bozey łasce wytrwa /
czyli ja prz. rwie/ y przez
ciep.

*Nescit homo utrū
amore an odio di-
gnus sit. Eccles. 9.
p. 1.*

*8. Perseuerantia
in statu gratia.*

gaytmo sos argawis
numirs. Nes ir teysus
zmogus kartays nute.
riota teysiby / ir in pa.
metis ney kietys is ne.
teysibes prapuola vmzi.
nay / kayp raystley Die.
was Ezechielis kalba.
Jey atsigrti teysus nuog
teysibes sawo / ir pada.
ris neteysiby ic. prajin.
gimy / ir nusideimy sawo
numirs / ray ira bus pa.
stundintas. Bertia tadu
iki smerti teysibey pa.
tete / ato mietas neino /
iey patets bus izganitu /
kayp. Wiespats jako.
Ras patets aba iktis ta.
say izganitu bus.

*Si auerterit seiu-
sus à iustitia sua.
Ezech: 18. v. 24.*

*Qui perseverauit
vsq; in fine. Matt.
10. v. 22.*

PVNKTAS X.

*Quadruplex Nihil
habet homo, ex se
ipso.*

Kieturi niekay zmogaus,
kuriuos sawimpituri.

1. In esse naturali.

1. **N** Jetas nebuities.
Nes iz sawis pa.
lica

blesti grzech sa vterco
cinisy / antiey przez po.
kute odystawisy vmrze.
Abowiem y sprawiedli.
wy czlowiek podezas
vtraca sprawiedliwosc /
y one zgubinisy / a z nie
sprawiedliwosci nie po.
wstawisy / przepada w te.
cznie iako Bog v Ezechie
la mowi. Jesli sis odvro
ti sprawiedliwy od spras
wiedliwosci swojej / a
popelni niesprawiedli.
wosc ic: w przestepstwie
y w grzechu swoim vm
rze / to jest badesie poro
piony. Potrzeba tedy do
smierci w sprawiedli.
wosci erwa / a tego
nikt niewie / lesli doerwa
badesie zbawion / iako
pan powiada. Ato wy
erwa ten zbawion badesie

PVNKT X.

Czworakie Nic czlowie
cze, ktore w tobie ma.

1. **N** Jc nie istnosci.
Abowiem z siebie
sapite

Wes nē tūri żmogus buy-
 zies ir ne turetu per vni-
 žius / tad butu Dievas
 io iſ nieko ne iſiemis /
 duodamas iam but žmo-
 gun. Be io tieg ne tapo
 niekas / tay ira ne wienas
 dayktas ne dawo sam
 buyties / aba ne budamas
 ne galeio pradet but /
 tad butu io Dievas iſ
 nieko ne iſtraufis ir ne
 iſwillis / a tay padars tad
 ii sutwere. Ties twers
 aba sutwere / ira day-
 ten koki iſ nieko pada-
 rit. Kas numano ape sa-
 wi tayıp butu effus tuo /
 budamas nieku (iſma-
 nit iſ lawis paties) sawi
 pati apwila.

2. Vartas niekas ira
 žmogunp iſ falies mili-
 stos Diewo / be kuros
 nieku ira / norint kita-
 wisa turetu ir ſteburlin-
 gu dovanu pilnas bu-
 tu / ir tinktus ir prate-
 wus ne regitus ney gir-
 derus daricu. Jey ne tūri
 Diewo meyles aba mili-
 stos

sāmeġo nie ma czlowiek
 testestwa / y nie mialby
 przez wieki / by go byl
 Bog z niczego nie wyiat
 datac mu byc czlowie-
 kiem. Bez niego sis pra-
 wi nie zſtato nic / to iest
 ſadna rzecz nie data so-
 bie bytu / abo nie bedac /
 nie mogla poczac byc /
 by iey byl Bog z niczego
 nie wyrwat / y nie wy-
 wolki / a to uczynil / gdy
 ia stworzyl. Abowiem
 tworzye abo stworzye
 iest rzecz iaka z niczego
 uczynie. Aco rozumie
 o sobie iakoby byl czyni /
 bedac niczym (rozumiey
 z siebie samego) sam
 siebie ofuklywa.

2 Drugie nie iest w czlo-
 wieku z strony taſti Bo-
 żey / bez ktorey niczym
 iest / choeby inſe wſzy-
 cko mial y dziwnychly
 darow pelen byl / y zna-
 tby y enda niewidzialne
 ani ſtychane czynit / ie-
 ſli nie ma taſti abo mi-
 toſci Bożey / niczym go
 zowie

*Omnia per ipsum
 facta sunt, Ioan. 1.*

*Si quis existimat
 Et cum nihil sit.
 Galat. 6. p. 3.*

*2. In esse eleuato
 ſuo ſupernaturali.*

*Si lingua hominū
 Et. nihil ſum. 1.
 Cor. 13. p. 1.*

stós nieku ii atgoiż A.
pastatas. Rad żmoniu
lieżunieys káthečia ir
Anielu/ a meyles ne tu
rečia/ rapau káyp wa.
rias żwagus/ aba cyni
balas skumbus/ir norint
turečia pranašisty/ir ži
našio wišas pašaptas ir
kátus praneščia/ iž
duočia kunu sawo. de
gint re. Tiek uresni/nieko
mañ ne pados/ iey mey
tes ne turecia.

*7. In actionibus
meritorijs. vita a-
terna.*

3. Tiekas iž salies dar
bu žganimop vmižinop
patogu. Tu žmogus sa
wo silomis aba iž sawis
partes negal darit/ be
Diewo miłstos aba be
Diewo spataus padat
mo. A netik tay toliu gies
ru daktu ne gal darit/
bet ir padumot ir mustit
ape iucas be togi Diewo
padatmo ne gal. Bema
nis tieg nieko ne galite
darit/ ižmanit daktos
tokio priderundio vne
žganimo. Ir Apastatas
sako

*Sine me nihil po-
tessu facere. Ioan:
15. 5.*

zowie Apostol. Gbybych
ludzimi iazykami mo
wit y Anielšimi/ a mi
tošči bych nie mitat/ žsta
tem šie iako miedž
brzmiaca/ abo cembat
brzošaiacy. A choč bych
miał prorocstwo/ y wie
džial bych wšykie tale
mnice re. y gory bych
przenošit/ y dat bym čia
to swoie palic re. niezym
testem/ nie mi nie pomo
že/ iešli bych miłošči nie
miał.

3. Tiek 3 strony vze
kow do zbawienia dus
šnego (pošebnych. Tych
czlowiek swem šilami/
aborz šiebie šamego nie
može czynic bez ižst. Bo
žy/ abo bez Božer ošos
bliwey pomoce. A nie tyl
ko takich dohrych rzeczy
nie može czynic/ ale y po
myšlic o nich bez teyže
Božtiey pomocynie mo
že. Beze mnie prawi nie
nie možecie czynic/ res
zumiey rzeczy iakiey na
leżacey do zbawienia. I
Apo

sa
kie
re
bet
iž
4.
win
dein
Aug
dziu
stoi
tay
Die
pad
rap
Nie

fako. Tte esme sutinkun-
sieys aba ne turime su-
tektes mustie iz musu /
bet wisa sutekte musu ira
iz Diewo.

4. Tiekas / kuri turi sa-
wimp žmogus / ira nusi-
deimas. Teyp šwyntas
Augustinas anuos žo-
dzius isgudžia. Be to
stotos aba tapo niekas /
tay ira nusideimas. Nes
Diewas nusideimo ne
padare / be Diewo tadu
tapo tasay pratieykas
Tiekas aba nusideimas.

Apostol powlada. Tte
iestesmy dostateczni my-
slie z nas iako z nas / ale
wšytek dostatek naš iest
z Bogā.

4. Tte / ktore ma w sobie
człowiek / iest grzech. Tak
S. Augustyn one słowa
wyklada. Bez niego sie
z stalo nie / to iest grzech.
Abowiem Bog grzechu
nie uczynil / bez Bogā
tedy zstalo sie to prze-
klatie Tte / abo grzech.

4. Nihil peccati.

Sine ipso factum
est nihil. Ioani 1.

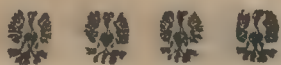
Sint Rietvirtos Mede-

los Aduento Ewangelia Luk. pad. 3.

M Etuose pinktuose liekuose wiešpatavimo Tiberi-
uſſo Cieſoriaus, kad Pontſkas Pilotas prineyzdetoin
buwo Judeos, o Herodas tetrarchu Galileos, o Philip-
pas brolis io tetrarchu Jtureos ir Traconitidos ſalies, o
Liſanias tetrarchu Abilinos, kad buwo wiriausieys ku-
nigays Annas ir Kaiphas: ſtoios žodis Wiešpaties Jonop
Zachariaſiaus ſunaus girioy. Jrataio ingi wiſu ſali Jor-
dano, apſakidamas krikſtimu gayteimo, vnt atleydimu
nuſideimu: kayp paraſita ira knigoſe žodžiu Jſaiioſiaus
pranaſſo: Baſſas ſaukiu ſio girioy: Gatavikite kieliu
Wiešpaties, tieſus darikite takus io. Wiſokias klonis
bus papilditas, ir wiſokias kalnas ir kalnelis bus pažiemin-
tas; ir bus kreynos wietos tieſiomis, o aſtri kieliey pramin-
tays. Jrižwis wiſokias kunas izganimu Diengew.

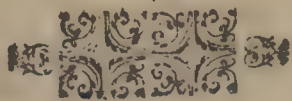
M Nio

W Niedziele Czwartej

Adwentu Ewangel. v Łukasza 8. w
Rozdz. 3.

R Oku piętnastego panowania Tyberiusza Cesarza, gdy Pontski Płat starosta był Judskim, a Herod Tetrarcha Galilejskim, a Philip brat jego Tetrarcha Iturejskim y Trachonitskiej krainy, a Lizaniusz Abileńskim Tetrarcha, za Arcykaptanów Annaśa y Kajphasza: zstało się słowo Pańskie do Jana Zacharyaszowego syna na puszczy. Y przyśedł do wszytkiej krainy (leżacej nad Jordanem,) opowiedaiac chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów, iako napisano w księgach moich Izaiasz Proroka: Głos wołaiacego na puszczy. Gotujcie drogi Pańska, czyncie proste ścieżki jego. Każda dolina będzie napelnioną: a każda góra y pagorek ponizony będzie. Y (mieysca) krzywe się wyprostują, a drogi ostre zstana się bitemi. Y ogląda w sełkie ciało zbawienie Boże.

PVNKTAY SAKIMV DIEWO

žodžio iz Evangelios.

PVNKTA KAZAN Z EVANGELIEY.

PVNKTAS I.

PVNKT I.

*Quid magistratus
secularis & spiri-
tualis mentio, &
S. Iohannis ad lu-
deos missio insinu-
et.*

*1. Magistratus cor-
ruptus indicat po-
puli corruptelam.*

*Qualis rector est
civitatis, tales &
inhabitantes in
ea. Ecclesi. 10. 8. 2.*

Ku pamineimas wirešniu
swietiszku ir Dwasingu,
ir Iono szwynto Zidump
atšuntimas rodžia?

I.

W Amineimas ir
išskaitimas
tutu Diešpa-
tu ir wirešniu / žintlina
ir rodžia tabay didžiū
piktibų / ir patodimu bay
su žmonių židų gimines.
Tep tokie ira wirešniei /
tokie esti ir tu watdonay /
aba kuriuos anis waldo /
ir vnt tu wiespatania.
Tep rastas swyntas
paiba. Rokias ira wat-
džiotojas miesto / tokie
ir kurie giwena iumpi.
Rappbutu caris rastas.
Jey gieri miesto wire-
šniei / gieri ir miesto

nia

Co wzmianka przetožo-
nych swieckich y du-
chownych, y Iana świę-
tego do Zidow poslanie,
vkazuie?

I.

W Zmianka y
wyliezenie ro-
zmaitych pa-
nów y przetożonych / zna-
czy y pokazue bärzo
wielką złość y hantėbna
rospuste ludu Żydowskie-
go. Abowiems iacy sa
przetozeni / tacy sa y pod-
dani ich / ktorymi oni
wtadaia / y nad ktorymi
panuia. Tak pismo
swiete mowi. Jaki jest
ten ktory wtada mia-
stem / tacy sa y ci / kto-
rzy mieszkaja w niem.
Jakoby rzekło pismo.
Jeżeli dobrzy nad mia-
stem

nis / tey ne tymi ir plet /
ir gwentoiy miejsce ne
krotki. Bieur Diewas
izgulde swiestey tu tiesu
zodziesz tabay patogies
Isaiey pranasiep / kur
wiresnius atgois gatwu
ir bierzim / a waldonus
kitys kuno sunariumis.
Wisotia gatwa silpna /
negalinet / aba serguni /
ir wisotia bierdis nulu
dusi. Jogg gatwa ir bir
dis ligota buwo / wisa
mi kuny ne wieno suna
rius sweyko ne buwo /
karp tinaygi pranasas
rodzia. Cnog pado tieg
kotos itki wirsuy (gat
wos) nera tuose swey
katos. Siebielis pastuy
kunu sawo eyt / kur a
nas teydzias tinay drau
gie su tuo gabenasz. Jey
kuprotas kunas / ir sie
bielis to ksay / tey tiesus /
ir siebielis / tey metosi ir
staucia kunas / ir siebie
lis taygi dars / tey nurim
sta / ir siebielis ne kruna.
Notstircinay wisa tay /
ku

stem przetożeni / dobrzy y
mieszczenie / iesli nie cze
mni y zli / obywateli mlaz
sta nie inatfy. Indziej
Bóg wykłada iasnie te
prawde slowy barzo spo
sobnemi y Izaiasa pro
roka / gdzie przetożonych
zowie gtowa / y sercem /
a poddanych infemi cia
la czlonkami. Wsel
ta gtowa staba / chora /
y wselkie serce smetne.
Ji gtowa y serce scho
rzale bylo / we wsiykiem
ciele żadnego czlonka
zdrowego nie bylo / iako
tamze prorok pokazui.
Od stopy / prawt / nogi /
aż do wierzchu (gtowy)
nie bylo w nich zdrowia.
Cien za ciałem swoim
postepui / gdzie sie cia
ło wdzie / tam sie y cien
wspót z niem pomyka.
iesli garbate ciało / ta
kiz y cien / iesli proste /
y cien prosty / iesli sie
miece y palkie ciało / y
cien toz czyni / iesli sie
y pokala ciało / y cien
sia

Omne caput lan
guidum & omne
cor maris. Isai:
1. 8. 5. & 6.

A planta pedis usq
ad verticem, non
est in eo sanitas. I.
Isai: 1. 8. 6.

Ku ir Lunas weykia. Tey.
 pagi wisotinay katbunt
 testis su waldonays /
 Kurie pastuy wresnins
 sawo eyt / ir in budu ir
 weykaturisi. Wirsu
 tinis dungus / wisus a-
 patinins ir siemesnins su
 sawim draugie sula ir
 grnzo. Takiwo budu
 Wiespato su sawo wał
 donays apoteyt. Alog
 waldziototey Zidugimi
 nes / kuriuos iškayto
 Ewangelista/buwo tuos
 metu pilni wisotiu pik-
 tibiw / iz oia piga kiet-
 wienam ispet / kotie bu-
 wo wisi žmones po iu
 waldziey essu. Kotie bu-
 wo Wykupay Annas ir
 Kayfas / kotay Pitotas
 ir Herodas / rodziast ray
 skiey ipaciey iz to / ku
 dienoy kunkies Wiespa-
 ties padare / ir Kayp ki-
 tus saw paduotus / abo
 wisatimy perkabelo ir
 priwerte / idant su iey
 vne smercies Wiespaties
 iudicetu ir nukrizia.

wotm

sienie / rusa. Nie rozbił
 nie to wszytko czyni / co y
 śiało. Tak powstęchnę
 mówią ac dżecie się z pod
 danemi / ktorzy y zą wy-
 mi przeloznemi ida / y
 ichsie obyczaiow y spraw
 trzymaja. Wyssentębo /
 wszytkie pod / podnie y
 niższe z soba wespół o-
 braca. Takim się sposo-
 bem pan z swymi pod-
 danymi obchodzi. A je
 przelozeni naredu Zy-
 dowstiego / ktorych wy-
 licza Ewanielista / byl
 na ten czas pełni wśel-
 Eich żłosei / z tad tacho
 się każdemu domyślić /
 iacy byli wszyscy ludzie
 pod ich władza bedacy.
 Jacy byli Biskupi An-
 nasy y Kaifasy / iaki pi-
 lat ir Herod / wyraźnie
 się pokazuje osobliwie z
 tego / co w dżin mekt
 Pańskiey uczynili / y i-
 to inszych sobie pod-
 danych / abo pospółstwo
 namówili ir przymusiłi /
 aby z nimi na śmierć

pańska

wotm
 tami
 Kayp
 padat

2. A
 tumo
 palad
 apsat
 tu Di
 Nes
 iu bay
 tuos
 Poroc
 stu sa
 nas
 Kayp
 ir siu
 nas a
 fci nu
 leydin
 atarg
 Chri
 ne wi
 atgul
 ronem
 Tuoi
 siusda
 riksey
 kafan

wom. Durna wisatime
zami Plause in/ ir teyp
Eayp Wiresnietu gleyde/
padare.

2. Assuntinas Jono
tumoi teyp pikump ir
paladusump/ tu kito
apsako/ tiktay neisakia
tu Diewo mielaširdisty?
Ties galedamas kalawi
iu bayšios teysibes/ pries
tuos runkonint/ ir pa
koroe/ wieton to/ mili
stu sawo/ ir kitas dowa
nas itemus per Jonu
Eayp pasiuntini siunčia
ir siulia. Arato tieg Jo
nas apsatidamas trik
stinu gaylistos vne at
teydimu nusideimu. Pirm
atargos. Wiespaties
Chrystaus/ Diewas ma
ne wisadu nusideius be
atguldimo sunkiomis ka
ronemis runkidawo.
Tuotaus pa prazungay
siusdawo pranasus su
rikšty/ su punčieys/ su
kalawieys/ su tynciu.
gays

pánsta zšiwolili/ y do
nego wtrzyšowali. Glu
pie pospólstwo w tem
sluchato ich / y tak iako
przetożeni žadali/ wzy
nito.

2. Poselstwo Jana do
tych tak zlych y rospu
stnych / co inšego opo
wiada/ tytko nitwypo
wiedšiane Bostie milo
šierdšie? Abowiem mo
gac miecz strasliwey
sprawiedliwosci prze
ciwko nim wreka wzias
y potarás/ miasto tego
milošš swoie/ y inne da
ry im przez Jana iako
przez posta posyta y ofi
ruie. Przyšedť/ prawí/
Jan opowiadaiac krzešć
pokuty na odpuszczenie
grzechow. Przed przy
šciem Pana Chrystusa/
Bóg malo nie zawšé
grzeszniki bez odwolki
šieššiem karami tra
piti. Zaraz po przestep
stwie posylal proroki z
rozga/ z petami/ z mie
czmi/ z lancuchami/ z
iako

2. Missio S. Iaan
nis ad Iudeos, DEI
misericordiam
declarat.

gays ic. Kayp staytome
iu pranasistese. Kodryn
teyp tuometu Diewas su
teys apsieio? Kam bay.
sibesp grayciaus negi
malonesp leyzdawos?
Prieżastis ta buwo / tog
ne rados niekas / Kuris
trustintu / ir priest pi.
ktadeias pasierauktine.
iunci Diewu / azuturetu /
Kayp pats tay izreyktia.

*Circuite vias Ie-
rusalem. Et. an
inueniatis virum
facientem iudici-
um. Ier. 5. v. 1.*

Apeyktie Kielus Je-
ruzalem / ir weyzdekite /
ir dabokites ir iestokite
vliktiose to / tey rasite wi-
ru daronti sudu / ir iest.
Kunt tlesos / a susimil-
siu vntio. Hec nesiteyz-
damas vnt ktu iestkoso-
iu / Kuris Kayp žmones
negal ikt galu pajint
wisu / terp Kuris Kar-
tays randasi kas gieras
ne wienam iz žmoniu ne-
žinomas ir nepazista-
mas sawo šwytubey /
pats wisa žinuos Diewas
sakos iestkosis tokio ir ne-
radis. Jestkoiar iz iu
wiro / Kuris padaritu
ala

*Quæsiui de eiu vi-
rum Et. & non
inueni. Ezech. 22.
v. 30.*

lako czytamy w ich
proroctwie. Czemu sie
tak na ten czas Bog
znimi obšed / czemu
sie do frogobel pre-
dzy niz do fastawo-
bet wdawat? Przeczy-
na ta byta / ze sie nie zna-
lazt ni kt / ktoryby roz-
gntewanego y przešiw-
ko zloczyncom porywa-
iacego sie Boga za-
trzymat / iako to sam
wyraza. Schodziete dro-
gi Jerozolimskie / a
patrzcie / y wiażaycie / y
szukaycie po vliach ie-
go / iekli naydzieste ma-
ża czyniacego sad / y su-
kacacego prawdy / a zmi-
lute sie nad nim. Lecz
nie spuszczaiać sie na in-
sych szukaczow / ktory
iako ludzie nie moga do-
kónca poznac wszytkich /
między ktorymi podezas
nayduie sie kto dobry / za-
dnemu z ludzi niemiado-
my y nieznatomy w swo-
ich swiatobliwosci / sam
wsytko wiedzaacy Bog
po-

aba
paj
azu
izna
Tay
giei
deia
tist
giei
nos
su /
kap
ris
wi.
kas
da n
ktu
iu n
zda
v p
stey
mus
terp
bua
Die
may
tnos
pra
iul
pno
tis

aba sutweren tworu / ir
pasistatitu priess mani
azu ziemy / idant ioo ne
iznaykicia / ir ne radau.
Tay zinadamas ir re-
giedamas Ilaas tabay
deiawo. Tapom kayp ne-
tisti wisi mes / ir kayp
gietumbe menesines zmo-
nos / wifos teysibes mu-
su / ir nukritome kayp
kapay wistie. Nera ku-
ris kietus / ir tureu ta-
wi. Waydy kad kaniasi
kas su kicu / iey nesirun-
da ne wienas / kiris so-
ku ir drute / ni terp
iu nutweru / ne perley-
zdamas unt silpnesnio
wipuldinet / tabu bay-
stey sutapota si / ir azu-
musa. Waydos didis
terp Diemo ir terp Zidu-
kuwo. Szoko irustintas
Diemos tulays nusidei-
mays iu / ir pradeio
tuos kapot / tay zwidis
pranasas rausti. Wisi
nukritome tieg ir pra-
puotome / nera tokio / ku-
ris ajuturitu Diemuru.

R

sta.

powiada ze szukał takiego
go a nie znalazł. Szukał
z nich męża / któryby
czynił albo zgroził pto-
y wstawił się przeciw-
ko mnie za ziemię / abych
tey nie spustoszył / a nie
nalazłem. To wiedząc y
y widząc Izaas barzo
lamentował. Zsta liśmy
dla my wszyscy jako nie-
czysti / y jako smac mnie
dla czney nieciały w sye
kie sprawiedliwości na-
se / y opadliśmy wszyscy
jako liście re. Niemalsz
któryby powstał / a nie-
bię trzymał. Wroster-
ku gdy dla kto wadzi z
drugim / jeśli się nie znay-
dzie żaden / któryby się
porwał a mocniejszy
między nimi zatrzymał /
nie dopuszczałac na słab-
szego napadać / tedy go
barzo pogiężć y zabie.
Rosterk wielki był mię-
dzy Żydzy y Bogie. Porwał
się rozgniewany Bóg roz-
maitymi grzechami ich /
y począł ic się / to oba.

R

czyro

*Facti sumus ut im-
mundus omnes
nos &c. non est qui
teneat te. Isai: 64.
p. 6.*

staniunt ir mus korot
iunt.

Mediator DEI
& hominum. Et.
1. Tim. 2. y. 5.

Utorint tabu patwinus
buwo wisotia piktibe/ir
apsemus zidus tuometu/
Ead Christus Wiesz.
pats iau buwo ziemen a-
tais; wienot ne noreio iu
Dietas terp/ Eayp pa-
pratis buwo korot. Nes
iau buwo radis toki/ Eu-
ris terp io ir terp wisu
nusideistu stois/ azutu-
retu ii/ a tasay ira Jesus
Christus azustoiestas
musu. Ir todryn palo-
wis rustibes/ ir Eayp
azumirsis senos smar-
Pibes/ gleydzia wisie-
mus piktadeiomus at-
teyst/ siunčia iump didy
zarnu sawo Jonu su linki
smunauieniu. Gaylekites
azu nuodemes sawos; nes
prisiarcino iusump ne
pragaras / Euri buxor

czyroby prorok narze-
ta: wshlycsmy/ prawt
wpadli y zgineli/ nie-
masz takiego / Ktoryby
zatrzymal Boga rozgnie-
wanego y nas karzaco.

Acz byta na ten czas
wylala z brzegow wse-
laka zlosc / y ogarnela
byta tego czasu zdy/gdy
inż byl Chrystus Pan na
ziemie przysciot/ iednat
nie chciat Bog tat/tako
byl zwykt/ karac. Abo-
wsiem inż sie byl nalazil ta-
ki Ktoryby miedzy nim y
miedzy wshlykami grze-
snymi byl posrednikiem
y zatrzymal go/a ten jest
Jesus Chrystus zastepca
nasz. I przeto poprze-
stawy gniewu/ y iakoby
zapomniawszy dawney
srogosci/zada wshlykim
zlosnikom odpuscic /
posyla do nich wielkiego
sluga swego Jana z me-
lola nowina. Pokutuy-
cie za grzechy swoje/a-
bowiem sie przybliza do
was nie pieklo / tro-

mu.

racie

nupetny / bet dungaus
Paraliste.

reście byli zaśluzyli / a
le krolestwo niebieskie.

PVNKTAS II.

PVNKT II.

Aprasimas skayciaus me-
tu Ciesoriaus, ko mus
mokia ?

Opisanie roku panowa-
nia Cesarzkiego
czego nas vczył

*Annus imperij Cea-
saris quid infinu-
et ?*

1. **J**og Chrystus Jezus.
Ganicioias mu /
lau atais ten swietan /
pagal pranašiste Jakus
bo Patriarchos. Ne bus
tieg atimeia lazda iz Ju-
dos / net atays / kiris tu-
ri but atsiustas. Kayp
butu taris / parotay pa-
rešo Paraliste per lazdu
aba rišsey pažimeta / pa-
rotay atays Chrystus.
Jog tadu ta lazda tay
ira Paraliste židu / lau
liemus buwo atimeia ir
Ciesorinuy tetus / kiris
tu ing. Kieturias dalas
peršire / ir kietwenay
tikru waldžioi dawe.
Jz eia rayštiey pasirode
Eadiau izsipilde metas
ataygos. Diešpaties
Chry.

1. **J**z Chrystus Jezus.
Wiectel naš iuz
pryšedl na ten swiat /
wedlug prorocwa Ja-
kuba Patriarchy. Nie
bedzie prawi / odiete
bertu od Judy / a ž pryi-
dise / ktory ma byc po-
stan. Jakoby rzekt poey
bedzie trwato krolestwo
przez bertu abo rozge
znamišnowane / poki nie
prydzie Chrystus. Jz
tedy to bertu / to jest
krolestwo žydowskie iuz
in bylo odiete / y Cesarzo-
wi sie dostato / ktory
iz na cztery czesci roz-
dzielily y kazdey pewne-
go wladzedeł. Stad sie
wyraznie pokazato / ze
sie iuz wypilnił czas
przy.

*1. Christum iam
venisse in mundum*

*Non auferetur sce-
ptum de iude.
Gen. 49. 10.*

Chrystaus swietan apra-
sitas nuog Patriarchos
swynto: Ir todryn ture-
io Chrystu Zidaypri-
intazu tikru sawo Me-
siosiu.

a. Christi regnum
fory monarchicum

2. Aprasimas metu/ir
wienos waldzios Cieso-
riaus/ turis pats wies-
nas wiespatawo vnt
swieto/ rode monarchiu
aba karalisty Chrystaus/
turis tureio pats wienas
wisu karalistiu ir kara-
lu to swieto but karatum/
ir vmjinay wiespataut
sawo karalistey / kayp
tikras monarcha aba
wienowaldis. Jo kara-
liste tay tra Baznicia tu-
reio, wisas karalistes sa,
wisu surinke/ prawist/
nusipatint ir wisus kra-
stus ziemes aba wisu
swietu azuime ir apka-
bint. Tay Danielis pra-
nasas aprasie toligiby
mažo atmenelo/ turis
stutpu aba stiebu izutu
rudu nullietu / wisas
swie-

prybieia paná Chrystu-
saná swiat/ opisaný od
Patriarchy swietego. A
przeto mieli Zydowie
przyiać Chrystusa za
prawdziwego swego Me-
siaša.

2. Opisanie roku y ie-
dnowladztwa Cesarza/
ktory sam ieden panno-
watna swiecie po Bazo-
walo monarchia abo kró-
lestwo Chrystusa/ ktory
sam ieden wshytlich kró-
lestw y królów tego swiata
miał być królem/ y wie-
cznie pánować w swietem
królestwie / iako praw-
dziwy monarcha abo ie-
dnowladzca. Jego kró-
lestwo/ to jest kosciót/
miał wshytliche królestwa
do siebie zebrać / roz-
przewieć / rozszerzyć się/
y wshytliche kraie ziemi
abo wshytel swiat zaiac
y ogarnac. To Daniel
prorok opisal podobienst-
wem malego kamys-
czka/ ktory slup z roz-
malego trusca vlany /
wshy-

swie-
nu
dul-
nu
swi-
ios
stu
list
Flu-
kie-
wi-
ga-
ni-
mo-
wo-
ap-
rib-
list
zin-
du-
tu.
ral-
Ea-
to
mo-
Ea-
aba
for-

3. 2
tu

święto Karaliskie żmłi-
nunt / surreptus tr su-
dultus capto didiciu kar-
nu / tr wisa zieme aba
świętas tuo pitnas sto-
ios. Tas atmenelis Chri-
stu Wieszpati tr to Kara-
listy aba bażnisiu żm-
lino / turi surreptino
titas karaliskes / tay tra-
wisotias iu pitribus pa-
gadino / iznaykie paga-
nistas pataydas / iz-
mokie pazint tikro Die-
wo / tr tikiet priderunetey
ape ii / ape dušiu nemt-
riby / ape vnzinu Kara-
listy glieremus / ape vm-
šinu prapulei tr pastun-
du pitnemus sugatawi-
tu. Ir teyp wienas ka-
ralus / wienas monarcha
karalama vnt wišo świę-
to Christus. Tay busiunt
mošte Ewangelista /
kad aprašie monarchiu
aba wienowaldisty Cie-
soriaus.

3. Kad girbi staryšiu me-
tu wieszpatarwimo Cie-
lo.

wszystkiego świata kró-
lestwa znaczący / stru-
szyć y w prochy rozsy-
pać / zstał się wielka
gora / y wszystkie ście-
mia abo świat nim na-
pełnił. Ten kamyszczył
Chrystusa Pana y jego
królestwo abo kościół
znaczył / który struszył
inše królestwa / to jest
wszelkie ich złości zeps-
sował / wyniszczył po-
ganie błedy / nauczył
znać prawdziwego Bó-
ga / y wierzyć przysto-
nie ó nim / o duś nie-
śmiertelności / o wie-
cznem królestwie do-
brym / o wieczney zgubi-
y potępieniu złym zgo-
waniem. Tak ieden
Krot / ieden monarcha
król i na wszystkie światy
był Chrystus. Ji to tak
być miało Ewangelista
narrabit / gdy opisał mo-
narchia abo iednowładz-
two Cesarstie.

7. Gdy styśysz liczbę lat
panowania Cesarstie go-

roz-

Abscissus est lapis
sine manibus.

Dan: 2. 34.

3. Neum attentum
esse in computan-
diu annu regum
in horologio pro-
videntia sua.

forians/ mustiſaw/ Kad
 Diernas ſu rupesciu di-
 dziu daboias karalums
 tos ziemes/ ſkayto metus
 iu karalawimo/dienas/ir
 vnt ziegoriaus apirayz-
 dos ſawo wiſadu weyzdi/
 ſey metay ir walundos
 iu wieſpatawimuy pa-
 žimetos iau praſoto ir
 paſibaygie/ ergu dabar
 atliekt tiek iz iu/ buķ.
 tay metu buķ walundu
 ir momentu / Kurie kad
 iau wiſi ſukaks ir izli-
 pildis/ akies mirkterei-
 my iz karaliſciu ſawo
 bus izwariti/ o Piti iu
 wieton/ nuog Diemo pa-
 ſkirti / iſtos. Teyp ſkay-
 tome ape anu Balcazaru
 karalu. Paſkayte tieg
 Diernas karaliſty tam o/
 tay ira metus karaliſtes
 tawo / turu iog galas
 buwo atais/toyginaſtiy/
 kurioy tay tam paſakie
 Danielis pranafas. bu-
 wo aſumufas / ir tuo-
 iaus kicam karaliſte te-
 to. Iz ėia moſſas ir ka-
 raluas

Numeravit DEVS
 regnum tuum. Da-
 niel. 5. 7. 26.

rozbiertz ſobię / że Bóg
 z wielka pięćza przypa-
 truię ėie Królóm ėie-
 ſkim/ liczy lata ich kró-
 lowania/ dni y godziny/
 y uż zegar opatrnoſet
 ſwoiey. zamjdy pątrzy /
 ieſti lata y godziny pa-
 nowania ich naznaczo-
 ne iuż przeſſy y ſkńczy-
 ły ėie/ ożyli iełczy zoſtaie
 co z nich/ badz to lat /
 badz godzin/ badz mo-
 mentów/ Króre gdy iuż
 wſytkie dóyda y wype-
 nia ėie / we mgniemiu
 oka z proleſtw ſwoich
 beda wypędzent a inni
 na ich miēcie od Bega
 naznaczeni/nęſapia. Tak
 czytamy o ónym Balca-
 zarze Krolu. Policzył
 práwi Bóg Królęſtno
 twoię/ to ieſt lata kró-
 leſtwa twoiego/ ktoręch
 że był koniec przyſidi/
 teyże nocy / ktorę to ie-
 mu powiedziat Daniel
 prorok / był zabity/ y
 zaraz ėie drugiemu kró-
 leſtwu doſtalo. Zrad
 nauka

ralums patiemus/ ir in
waldonam s. Karalums
idant su Diemo baymy
Karalistes sawo waldžio.
tu/sergiedamies pasipu.
tino/ smarkibes/ netey.
sibes ir ticu prazungu/
Furios tokioy wirenibey
pripuola ir tiktasi: at.
mindami iog ne wisadu
bus Karalums/ bet pa.
tolay/ pakolay/ Diemos
pastire. Waldonams i.
dant in Klausiu/ gar.
boy tuos turetu/ wila
kas tiemus priguli/ iz.
pilditu. Nes Kayp Apa.
stalas mokia: nera wal.
džios tiktay nuog Diemo.
Plabley cinay/ tu ira
kalei waldonay sawo
Wieszpatiemus/ aprasjo.
4. Ne tiktay Karalu/
bet ir kiekieno žmo.
gaus metus pagiweni.
mo vnt to swieto turi
Diema pastareitus/
Karebiausp in ne tik.
tay metu/ bet ir walun.
dos niekas saw pridet/
ney ilgiaus ir tolaus sa.
wo

nauka y krolom sinym/
y ich poddanym. Kro.
lom/ aby z boiažnia Bo.
ža krolestwa swole spri.
wswali/ strzegac sie
nadetości/ okrucie.
stwa/ niesprawiedliwo.
ści/ y inszych przestępstw
które w takim przeto.
żenstwie przypadają y trā
fiata sie: pōmniac iz nie
zāwse beda krolimi/ ale
pōty poli Bōg žamterzyt.
poddanym/ aby ich slu.
chali/ w wczetwości ie
mieli/ wszytko/ co im
przynależy wypelnili. Bo
iako Apostol wczy/ nie.
masz władzey tytko od
Boga. Szeroko tam/ co
powinni holdownicy pa
nóm swoim/ opisuie.
4. Nie tytko krolów/
ale y kazdego cztowiekā
lata pomieszkānia nā tym
twieści/ mā Bōg poli.
czōne/ do liczby ich nie
tytko roku/ ale y godzi.
ny nikt sobie przydać/
ani dluzey y daley wieku
swego przeziagnac y nā
ieda. o

Non est potestas
nisi à DEO. Rom:
13. 1. 1.

4. Cuiusq; homi
nis computari an
nos uita presentu.

Constituisti ter-
mino eius, qui pra-
teriri non pote-
runt. Job: 14. v. 5.

Impiè viventium
interdum annos,
non numerata in
scriptura.

1. Reg: 13. v. 1.

Act. 3. v. 21.

wo vmžio pratist/ it vnt
wiemo pamostimo aba
mosteroimo ne gal. Pa-
zimetcy ezias/ aba rube-
żius to / kurtie prazing-
tiir prařokti ne gal but.
Dabar ir tam reykia da-
botis/ kad rasey kartays
nesistayto metay pteay
izgayřini nuog karalu/
ir nuog litu žmoniu pa-
ladusiū. Teyp staytome
ape Sauli karalu/ kurti
rastas sake dwieis metus
karalawusi vnt Jraelo/
akitur pieturias deřimtis
metu karalum buwusi.
Regisi ėia žodžiwo se ra-
řto effunti priestarte
ape tuig ir wienu day-
ktu. Bet ne priestarau-
ta saw rastas řwintas
tami. Nes kad bito dre-
is buwusi metus kara-
lum Sauli/ ismano gie-
ray ir řwintay wiespa-
lawusi pagal Diemo no-
ro/ir todryn wertus lun-
ti tues metus to / stay-
ėiaus pořim Diemo. Kad
wel titur pieturias de-
řimtis

tedno mgnienie nte može.
Zamierzyles mi dżę abo
granicę ięgo/ktore prze-
stapione byę nie moga.
Jeszcę y to trzēba wwa-
żyć/żę ėie w piśmie pod-
czas nie licza lata żł
strawione od królów /
y od tmych ludzi rořpu-
řnych. Tak czytam y o
Saulu Krolu/ o ktorym
pismo powiada/ żę dwie
leće królował/ nad J-
zraelem/ a indyey czter-
dżięćci lat królem był.
Żda ėie tu byę w sto-
wiech pisma przedmowa
o teyże y tedney rzeczy.
Lecz nie sprzeczna ėia
sobie pismo swiate w tem.
Bo gdy mowi/ żę dwie
leće był Królem Saul/
rozumiećę dobrzē y ėwia-
roblwię panował/ w
dług Bořkiey woley/ y
przeto godne byty te la-
ta ięgo/liczby przed Bo-
giem. Gdy zaś indzie
czterdżięćci lat liczy ię-
go królstwa wespół y z
onymi dwiema/ tedy nie
chwali

Simtis skayto to karali.
 ftes draugie ir su anays
 dweieys/tad ne giria cia/
 kapp daro pirmoy wte.
 toy wadindamas ii way.
 tu wienu metu del ne.
 kalcibes ir gieribes to/
 furia azutaykie per dwe.
 is metus/potam papiko/
 kapp zinoma ira. Teypa.
 gi ir Jobas giedzia i.
 dant ta diena/kurtoy pra.
 fideio nusideimy/ne butu
 nuog Diemo skaytica terp
 dienu / idant butu azu.
 mirsimy.Teyprasey zilis
 simto metu wadinas
 wawku/del to/iog teyp
 itgav giwendamas/nie.
 po giero ne dare. Ir pa.
 tis piktoduos izpazista
 tu tielu.Mes wigimi tuo.
 iaus palowem but / iz.
 gayshome / ne tureiom
 metu.

PVNKTAS III.

Kodryn lonas S. sawiba.
 su Izaukiuncio pramine.

1. Og per ii Diemas
 S ties

chwali tu/ tako czyni na
 pierwszem mieyscu / 30.
 wiac go dziedzina iednego
 roku dla niewinnosci y
 dobroci tego / Ktora za
 chowal przez dwie lécie/
 potem sie zepsowal/tako
 jest wiadomo. Tak
 zey Job zada / aby ten
 dzien / Ktorego sie po.
 czal w grzechu/ nie byl
 od Boga liczony między
 dniami / zeby byl w za.
 pomnieniu. Tak w pis.
 smie siedziwoy stolenni 30
 wie sie dziedzicim / dla
 tego/ ze tak dlugo zyjac/
 nie dobrego nie czyni. I
 sami zloczynce wyzna.
 wata te prawda. Ny v.
 rodziwszy sie zaraz prze.
 stalismy byc / spetsli.
 smy/ nie mieliśmy lat.

*Puer centum an.
 norum morietur.
 Isa. 65. y. 20.
 Nos nati desuimus
 esse. Sap. 5. y. 13.*

PVNKT III.

Czemu Ian S. siebie glo.
 sem wolajacego nazwał?

*Cur Ioannes vo.
 cem se appellaus.
 rit.*

1. Iz przez niego Bóg
 S obic

1. Quia per eum
Deus verbum in-
carnatum Iudaei
manifestavit.

Venit ut testimo-
nium perhiberet
de lumine. Ioan. 1.
8. 7.

2. Quia ut vox pra-
ecedit verbum men-
tis respectu audi-
entia: ita Ioannes
Christum praecepsit

terwās. žodi sawo tamé
swietci priimtoi žnogi-
gistey Pitciemus žmone-
mus o ipaciey žydamus
apreyškie/ Kayp mes žo-
di širdiy effuncti ir nie-
tam ne regimu apsačo-
me ir rodžiamé. Tasay
tieg ataio vnt swiečtumo
adunt šwiečtumu izduo-
tu ape šwiešyby/ tay ira
ape Christu.

2. Bašsas pratyntia žo-
di širdies/ Kuri kas klau-
sidamas sawimp pradest
tureti. Nes tasay kurtis
kaiba bašsu kicam/ tau
išmanidamas ir tureda-
mas žodi širdiy sawo
kaiba/ o tasay kurtis klau-
so/ ne tuoiaus išmano
wisa/ Ku girdi/ ir tobryn
ne tuoiaus žodis širdiy
to prasided. Teyp Jonu-
s. Kayp bašsu girdcio ir
regcio žyday/ o potam
pažino Christu. Die-
wo žodi aba Diewo sunu
Kuri tau pažinis Jonas
šwyncas liemus apsačie-
neio

očiés slowo swoie' abo
syna swego ná tym swie-
cie w przyietem oztowie
czeństwie innym lu-
džiom/ a ošobliwie žydom
oblauiw/ iako my slowo
serdeczne y ničomu nie
widome opowiadamy/ y
požazniemy. Ten prawé
przyšedł ná swiadec-
two/ aby swiadectwo
wydał o šwiatlości/ to
iešto Chrystusie Panie.

2. Głos vprzeda slowo
serdeczne/ które kto slu-
chając w sobie pocyna
mieć. Bo ten który mó-
wi głosem innemu/ już
rozumieć i mać slowo
w sercu swoim mó-
wi/ a ten który słu-
cha nie zaraz rozumie wšyc-
ko co słyży/ y dla te-
go nie zaraz się w sercu
tego slowo pocyna. Tak
Jana s. iako głos słyše-
li y widzieli żydowie/ a
poeym poznali Chrystu-
sá Pana Bożego/ które-
go już Jan swięty po-
znawšy

neio ir pīstēu robe.

3. Morint pirma ira
batšas negi šodis tūnp /
Kuris girdi: wienok ta-
saj šodis pirmiaus ira
širdi katbunēio: Tēp
pirma Jono karp batšā /
Diewo suns aba Die-
wo šodis buwē nuog
vmžiu.

4. Batšā ne ismano
šmones itī galu ir wiso /
terp mintos dižios: tēp
Jonas šautie / bet ne
gieray isgirdo ir ne wisi
permane it.

5. Karp batšuy / ipašley
girdoy atšilepia Echo /
tāy ira kītas batšas / at-
šokdamas / ir karp bu-
tu lūgrizdamas ing šau-
tiunti / nuog tu mēdži a-
ba wolu / vnt kuru puola
Tēp Jonuy šwyncam
šautiunciam karp bat-
šuy atšilepe ne maza tu /
vnt kuru anas šauke /
ir kīaule to / ir dare tāy /
to moki / karp rāšo Lu-
kossius

znanšy im opowīdad /
y palcem poławowat
3. Acz wprzod iest glos
nizli slowo w tym / Eto.
ry slyšy: iednak to slo-
wo pierwey iest w lercu
mōwiacego: tak przed
Janem iako glosem / syn
Boży / abo slowo Boże
było ob wiētōw.

4. Glosu nie rozumieia
ludzie dotōncā y wšy-
etiego / miedzy eluſcza
wielka wotaiacego: tak
Jan wolat / ale go nie
wšyscy dobrze wšyšeli
y zrozumiełi.

5. Jako glosom / az wta-
ſcza w puſczy ozyw-
ſie Echo / to iest inſy
glos / odſtakuiac y iā-
koby wracaiac ſie do
wotaiacego odych drzew
abo ſkal / na ktore pada.
Tak Janowi ſwietemu
wotaiacemu iako glos-
wi ozywalo ſie nie ma-
tych / na ktore on wolat /
y ſlucheli go / y czynili
to / czego nauczal / iako
piſe

5. Licet vox sit
prior verbo respe-
ctu audientu: i.e.
men verbum prius
est voce respectu
dicentis. &c.

4. Quia vox in
turba non perci-
pitur articulata:
Ita Ioannem non
omnes intellexe-
runt.

5. Quia voci in
deserto praeipue
respondet Echo.
Ita Ioanni predi-
canti non pauci
crediderunt.

Interrogavit eum
turba, publicani,
milites. Quid fa-
ciemus. Luc. 3. x.
11. 12. 13. 14.

Posius Ewangelista. Ir
Klauses tieg nuog io mi-
nias taridamos. Ku da-
risime? Ataio ir murini.
Ray Prępsatus / ir tare-
iop. Mokitote ku dari-
sime? Klauses nyog io ir
Parieywiey taridami. Ku
darissime ir mees? Girdi
Rayp tam balsuy atsilie-
pe balsas tutu nuside-
leiu giedziunėiu ispidit
ray / To. Jonas s. nuog
iu lawo hauksmu noreio
dasi haukt.

Septem voces S. Io-
anni a S. Basilio
accommodantur
ex ps. 28.
1. Vox super aquas.

2. Vox in virtute.

3. Vox in magni-
fientia.

S. Basilius ir Diby-
mus septinis balsus Jor-
nuy priraso is psalmo.
1. Balsas burwo ont
wundenis Jonas / kad
pas Jordanu mokie tu-
las žmones.
2. Balsas drutibey / kad
twirtay apsakineio gay-
telmu azu nusideimuo /
ir nusideleius sunkiey
bare.
3. Balsas didibey / kad
didy dawe atsakimu ape
Chri.

piše Lukasz Ewangelis-
ta. I pyraty sie prami-
tluszeze od niego mo-
wiac. Co bedziem czyniec?
Przyšli y celnicy krzesc
sis / y rzekli do niego:
Nauczycielu co bedziem
czyniec? Pytali sie od nie-
go y żołnierze mówiac.
Co y my bedziem czyniec?
Skrypsł iako temu glosowi
ozwat sie glos mno-
gich grzesnikow / zad-
iacych wypelnic to / cze-
go sis chcial Jan s.
swym wolaniem od nich
dowolac.

S. Bazyl y Drzym
siedm glosow przypie-
sila s. Janowi z psalmu.
1. Glos był nad wod-
mi Jan / gdy wedle Jor-
danu nauczal rozmaite
ludzie.

2. Glos w mocy / gdy
statecznie przepowiadat
pokute za grzechy / y
grzesniki ciasło gr-
mit.

3. Glos w wielmożno-
ści / gdy wielmożna dal
ode

Chryſtu / baridamafis ne
wreću toump io pult ir
iſiſt ſiſpſnety ſierewi-
ku io.

4. Baſſas ſauſus Ce-
drus / kad didziauina
ſiu ſirdis ziemio / ir
iudeio iuos ſtaudziey dek
aukſtibes.

5. Baſſas perſkirius ir
iſmetus ſtepiu rgmies /
kad zodzieys graufmin-
gays grumzde pitade-
romus / bayſu Diwo
ſidu apſatidamas / ir
Herodiep biauſibes v-
gni gies.

6. Baſſas ſukratus ir
pawifſtinus girtu Kades.
Kad ne tikray zodzieys /
bet ir ſwytibes pa-
weyſtu / ſicus ſwytis-
belp ragino ir priwa-
džioio.

7. Baſſas priuſtinus aba-
patoginus elnius. Tay-
dare Jonas / kad motie-
Paxp tureio nuſideieley
gayletis aſu nuodemes /
ir ſunumis Diwo per-
gaytelimu wżgime.

odpowiedz o Chryſtule /
czyniac ſie niegodnym
wpasć do nog iego / y ro-
związać rzemyt y trze-
wiká iego.

4. Głos łamiący Cedry /
gdy hárdych ſerca poni-
żał / y oſtro ie ſłowy ka-
rał dla pychy.

5. Głos rozmiátający
płomień ognisty / gdy
ſłowy ogromnem gro-
ził zloczýncóm / ſtraſli-
wy. Boży ſad opowia-
dając / y w Herodzie wo-
ſeteczny ogień gásił.

6. Głos zátrzaſający
puſzczę Kades / gdy nie-
tako ſłowy / ále y przy-
kładem ſwiatobliwoſci /
innych do ſwiatobliwo-
ſci napominał y przy-
wodził.

7. Głos przygotujący
łania. To czynił Jan / gdy
nauczał / jako mieli
grzeſznicy pokutować za
grzechy / y ſynami Bo-
żemi przez pokutę ſie
roczić.

4. Vox confrin-
gentis cedros.

5. Vox interci-
dentis flammam
ignis.

6. Vox concuti-
entis defertum
Cades.

7. Vox preparan-
ti cernos.

PVNKTAS IV.

PVNKT IV.

*Necessariam esse
dispositionem ad
Sacramentum Pa-
nitentie.*

*1. Constat id ex
natura.*

Ape reykału prisirinki-
mo Sakramentop gay-
listos.

1. **L**Asay reykałas gal
pasiredit iż prigis
mimo paties. Tis regie-
meki kwienu dayktu da-
runti kitu saw toligu/
ne pirma darunt/ net to
prie puolibes saw prie-
singas pagadino/ir saw
priderunčias inderins.
Kays tay rayšku vgnų/
kuri ne pirmiaus azude-
ga medžiū / net iždžio-
wins tump šlapibų/ža-
libų/ ir šalų/ ir kitas
prie puolibes/kurios prie-
šinasi ios prigimimų/
tay padarius / tuočiau
iż medžio daro vgni.

2. Ex arte.

2. Kodėl tai asay reyka-
łas iż darles/kuri negal
figuros materioi koki
padarit/tiktay lenu pa-
gadinus. Kays tay regie-
war.

O potrzebie przygo-
wania się do Sakra-
mentu pokuty.

1. **L**a potrzeba może
śie pokazać z
przyrodzenia samego.
Abowiem widzimy ka-
da rzecz czyniąca inśia
sobie podobna / że nie
pierwey czyni / aż iey
przypadłości sobie prze-
ciwne zepłuię / y sobie
przyzwoite wprowadzi.
Jako to iakno w ogniu/
który nie pierwey zapa-
la drzewo / aż w nim
wysuśy mokrość / su-
rowość / y śimno / y in-
śe przypadłości / ktore
śie sprzeciwia ięgo
przyrodzeniu / to wzy-
nawśy / natychmiast z
drzewa czyni ogień.

2. Pokazuje śie ta po-
treba z rzemieśia / ktore
nie może figury w mat-
rey takiey wczynie / cyle-
ko dawna zepłomawśy.
Jako

gta. Ji tu dayku it sio.
ley paminetu / Piekwie.
nas gal pigai suprast /
kayp reykiamas ira pri.
sirinkimas Sakramen.
cop gaylistos. Nes žmog'
nufideis ira kayp me.
džias žalas ir štapias re.
kuris negal but azudeg.
tas / net dregnumu nusi.
deimu sawo per karkšu
gaylistu išsekins ir iš.
degins. re.

5. Ex ipsa ratio.
ne.

5. Targidabar redžiasi
ir iš pacios ismonios.
Nes Sakramenty gay.
listos destisi sudas / ir to.
dryn kas tan notays
gterey prisirinkis / negal
apturet sawo tiesos / ku.
riami eyti žmoguy ape
didžiausi ir brungiausi
dayku / tay ira ape du.
šios vmišnu išganimu /
aba vmišnu prapulti.
Reykia radu su didžiū
rupeščiū vnt to sudo
gaylistos prispatoginti /
idant žmogus dušiu sa.

ro

niūny y došūnčony. 3
rych ržeczy do tad. po.
mianionych / Kadymo.
že šnadiē zrozumiec /
iako iest potrzebne przy
gotowanie do Sakra.
mentu pokuty. Abo.
wiem czlowiek grzešny
iest iako drzewo surowe
y mokre re. Kotre nie mo.
že byt zapalone / aź wil.
gotnośc grzechow swo.
ich przez goraca pokute
wysuszy y wypali. re.

5 Tōz iescze pokazuē
sis y z samego rozumu.
Abowiem w Sakramen.
cie pokuty dz. e. e. sie sad /
y przero kto nan nie
przyidzie dobrze przy.
gotowany / nie moze o.
trzymac swego prawa /
w ktorym idzie czlowie.
kowi nawielka y na.
drozka rzecz / to iest o
zbawienie wieczne dusze /
abo o wieczna zguba. Po
trzeba sie tedy z wiel.
ka pilnošcia na ten sad
pokuty przyposobie /
aby czlowiek dusza swa

przy.

wo paiektotu/ ir Kara.
listy dungaus igitu.
6. Galiausiey zinoma
tay ira ir izrašto švyn-
to/ Kuriam Dievas tun-
kiey liepia ir ragina
mus/ idant iz visos sir-
dies apsigristume top.
Sugriste tieg manis/ p/
o as sugristu iusump.
Priejastis to prisakimo
Dievo ira/ toz žmogus
žiedžia ti nusidedamas/
todryn iey nori to nu-
maldit/ teyp turi gay-
tatis/ idant abdo/ kuriu
Dievuy padare/ butu
atleysta. Tay negal but
tikray per gayleimu/
per baymi/ per mešty/
ir per tieus vorkalus
top Sakramentop pri-
derunčius.

PVNKTAS V.

Gieras prisirinkimas Sa-
kramentop gaylistos pri-
wato izkratimo prieiau-
tos; aba širdies žinios.

1. **R**ykia tami Sa-
kra.

pozyskaly królėstwu nie-
biekie ocrzymal.
6. Na ostatiek wiadomo
to iest yz pisma šviete-
go/ w którym Bóg cze-
stokrót kaze y napomi-
na nas/ abyšmy šie ze
wszykiego serca do nie-
go nawróbili. Nawró-
cie šie/ prawi/ do mnié/
a ia šie nawróce do was.
Przyczyna tego przyka-
zania Božego iest/ že
czlowiek obraża go grze-
šac/ przeto iešli go chce
vblagać- tak ma žalo-
wāt/ aby křymdā/ křo-
ra Bogu vczynit/ bytē
odpušcžona. To niemo-
že być tylko přez poku-
iz/ přez boiažn/ přez
miłosć / y přez inne
vczynki do tego Saktā-
mentu przynalēžace.

PVNKT V.

Dobre przygotowanie się
do Sakramentu pokuty
potrzebuie roztrząsni-
cia sumnienia.

1. **P**otřebá w tym
Sā.

Conuertimini ad
me & conuertar
ad vos. Zachar. 1.
v. 3.

Dispositio ad Sa-
cramentum Pāni-
tentia, requirit e-
xamē conscientia.

1. *Ad numerum
mortalium pecca-
torum, in Confes-
sione explicandum*

*Primum est cor o-
mnium, & inferu-
labile. Ier. 17. y. 9.*

2. *Ad penitenti-
am iniungendam.*

Pramenty wisus nusi-
deimus kuniguy pasakie
su iu skayciuni/ ismanie
tay ape sunkias prajun-
gas. O tay nieku budu
ne gal but/tey kas vmay/
tr. nieko/ aba maja ku
pamustis ape sawo dar-
bus /eiti top Sakramen-
top/ ipasiey pad iz pa-
iunkimo isgo ir seno Die-
rou sieydzia. Tas tureda-
mas daug ir tutu nusi-
deimu/ ne gales zinot nei
skayciaus / nei didibes
iu. Nes kayp rastas bi-
lo: Preywa ir ne izwar-
toma ira sirdis wisu/ o
kas pazins iur Ir: Nusi-
deimus kas ismano?

2. Reykia vnt pasisa.
Timo tami Sakramenty
Kuniguy zinot skay-
ciaus ir sunkibes nusi-
deimu/ idane kayp galis
ceyp didia žumestu arpil-
dimu/ kuris suligetu su
prastoimais. O to ne-
gal darit tey skayciaus
ir

Sakramencie wsykie
grzechy kaplanowi po-
wiedzies z ich liczba/ ro-
zumiey to o ciepskich grze-
chach. A to iadnym spa-
sobem nie moze byc/ ie.
sli kto nagle/ y nic/ abo
mato co pomysliwosy o
wezynkach swoich/ idzie
do tego Sakramentu/ a
zwlaszeja gdy z wyzsa-
iu dlugiego y dawnego
Boga obraza. Ten ma-
tas wsele/ y rozmaitych
grzechow/ nie bedzie mogl
wiedzies ani liczby/ ani
wielkosci ich. Bo tako
pismo mowi: trzywe y
nie wybadane jest serce
wsytekich/ a ktos ie po-
znac J: Grzechy kto ro-
zumie?

2. Trzeba na spowiedzi
w tym Sakramencie
Kaplanowi wiedzies lic-
ba y ciepskosc grzechow
aby tako moze tak wielkie
zedat bosce wezynienie /
ktoreby zrownalo z grze-
chami. A tego nie moze
czynic/ iesli nie bedzie
wse-

fridibiles iudicantur.

3. Nie tylko Sakramen-
ty gaylistos reykia zinot
staubiu sunkiu pra-
zingimu / bet ir prigi-
mimo in. Nes kita ira nu-
s det wagisty daykto pra-
sto / o kita nusides wa-
gisty daykto Dievus pas-
wisto. Nes tarp in
dwiem wagisom ne ma-
zas ira skirus / kadung
wagiste daykto swineo
dwiokiu sanimp turi
pileyby / kurios ne turi
wagiste daykto kotio
teto. Teypagi kita ira
azumuste zmozgu tiklay /
o kita azumuste zmozgu
kunigu.

4. Daug ira nuodaniu
sunkiu / kuriu zmozgus
paci tiklay birdziu da-
silaydzia / karp Wies-
pats musu biso. Ras /
rieg / pamiždes vnt zmo-
nos vnt pagieydimos /
iau birdiy larwo sudran-
galawo. Tie welnusi-
delmay

wiedzial o liczbie y o
wielkości.

3. Nie tylko w Sakra-
mencie pokuty trzeba wie-
dziec liczbe cieślkich grze-
chow / ale y przyrodze-
nia ich. Abowiem inša
jest zgrzeszys kradzie-
za rzeczy prostey / a
inša zgrzeszys kradzie-
za rzeczy Bogu po-
święconey Bo między te-
mi dwiema kradziejowy
nie mata jest rozność /
ponieważ kradzież rze-
czy świętey dwoiaką w
sobie ma złość / któ-
rey nie ma kradzież rze-
czy iakiey prostey. Także
inša jest zabie człowieka
tylko / a inša zabie
człowieka kradzą.

4. Wiele jest grzechów
cieślkich / których sie
człowiek samem tylko
sercem dopuszcza / iako
Pannaś mowu: Kto pra-
wi / poyrzy na biata
gtowu ku pośadaniu iey /
niż w sercu swotem zcu-
dzolossy. Te są grzechy
które

3. Ad species pec-
catorum exponen-
das.

4. Ad peccata in-
daganda, corde
tantum commissa.

Qui viderit muli-
erem ad concupi-
sciendum cum eam
inchoatus est cum
in corde suo. Mat:
5. 7. 28.

Seimay / Purie širdiy ti.
 Ray destis be padaro
 regimo / wargians gal
 buie pašinti / negi tie ku.
 riuosna kas rayškiey im
 puola. Todryn kas ne
 iškrašis gieray širdies /
 ne gates ju pakaktinos
 žintios turet.

*5. Ad circumstan-
 tias aggravantes,
 vel speciem pecca-
 zi mutantis, apo-
 riendas.*

5. Viguli top Sakra-
 mentop / idant ir aplin.
 kibes kaltebiu butu iž-
 gulditos / Purios aba
 apfundina ias / aba at-
 mayno prigiminiu ju.
 Rayp ray / Kita ira pa-
 rogt kapu grašiu / Kita
 dešinti / Kita praliet
 Praviu žmoguy / Kita
 žmoguy tewuy tikram.
 Ji to gana rayškiey re-
 giet reykštu iškratimo
 prieštautos pirma ižpa-
 žinties nusidėimu.

PVNKTAS VI.

*De motiuis ad do-
 lorem excitandū.*

Ape paiudas gayteimop
 azu nuodemės.

Po rupu iškratimu /
 ir sumuštiniu wišo.

Ktore šis sercem tylko
 pelnia bez vczynku po-
 wierchnego / erudniey
 moga byt poznane / ni-
 žli te / w ktore kto šarvie
 wpada. Przeto kto nie
 roztrzaśnie dobrze su-
 mienia / nie bedzies mogt
 miec dostateczney ich wiā
 domošet.

5. Przynałezę do tego
 Sakramentu / aby vos
 kolieczności grzechow by
 ty wyłożone / Ktore a.
 bo ie obėiažata / abo ob-
 mieniatia przyrodzenie
 ich. Na przykład / inša
 iest vkrāše kope grošy /
 inša dšiesies / inša prze-
 lac krew czlowiekowi /
 inša czlowiekowi oycu
 wtašnemu. Žeab dosys
 iaśnie može obaczyt po
 trzebe rozbierania su-
 mienia przed spowie-
 džia. PVNKT VI.

O pobudkách do pokuty
 za grzechy.

Po pilnem roztrza-
 snieniu y trāchowā.

Eu kalcibiu/ reytia ru.
pintis/ Kayp turti zmo.
gus patudine sawimp
sopuli birdies azu ias.

1. Patuda gaylistosp tra
iz nuterioimo dang gie.
ro/ aba iz didziu zalu/
Kuriosna sunkiey nuside.
damas zmogus impuota.
Pirma zala/ prazuwas
Diewo milistos/ kurti re.
gime anump sunump/
Kuris atsi kiris nuog te.
wo sawo/ ir ing tolu ka.
li nusisutis/ ir patodu.
siey giwendamas/ wisu
turtu iz gayzino/ tay ira
Diewo milistu prazude.
O kad tasygi atsimine/
ir tewop gaytedamasis
azu sawo prabungas su.
grizo/ brungieys rubays
nnog to buwo apredis.
tas/ per kurinos dwasi.
skay ismano milista
Diewo atsiestota. Toli.
gi tam wieta rasto ira
apreyktimi Jono s. Kur
nuterioiusia dungatu mi.
listos Diewo pats sunus
Diewo.

niu wsekich grzechow/
potrzeba sie starac/ ta.
ko ma czlowiek pobu.
dzic w sobie zal serde.
czny za nie.

2. Pobudka do pokuty
jest zvracy wiela do.
brego/ abo z wielkich
skod/ w ktora biesko
grzesiac czlowiek wpa.
da. Pierwsza skoda v.
trata lastki Bozey/ kto.
ra widzimy w onym sy.
nie/ ktory odlaczywszy
sie od oycy swego/ y w
daleka krajine zasiedsy/
y rozpustnie zziac/
wszystke marnosc roz.
prosył/ to jest lastka Bo.
za vracit. A gdy sie
tenze vpamietat/ y do
oycy zaluiac za swoy zby.
tek wrobit/ w drogę sa.
ry byl ed niego obrany/
przez ktore duchownie
rozumie sie lastka Boza
odiskana. Podobne te.
mu mieysce pisma jestw
oblatwientu Jana s. gdzie
vratnikowi odzienia
lastki Bozey sam syn
Boz.

1. Mosium a-
missio gratia di-
uina.

Luc. 15.

Apo: 3. 7. 17.

Diewo ragina/ iż nauio
apreiklis iwo/ idant ne
regietus nuogiste io. Tey
pagi ir Mateušiep iż
bartas buto/ kiris be
rubu priderunciu iwo.
bon drijo ataye.

Matib: 22.

2. Amisio adop-
tionu filiorum
Dei

2. Vatra žala nueriot.
mas sunistes priimtum
sunu Diewo/ kiritabat
ira dide ir brungi. Tey
sunu but karalaus
ziemes/dayktas ira didis/
toli didešnis be paliginis
mo but sunumi Diewo/
kayp Jonas s. tay saw
brungindamas bito.
Weyzdekite/ tieg/ kotu
meyty dawe munus te-
was/ idant sunumis
Diewo wadintumes ir
butume. Tu sunist Diewo
teyp brungiu/ per
nufideimus sunktus imo-
gus terioia/ ir iż sunans
Diewo tumpa sunumi
welino/ kayp talaygi
Jonas s. raso. Kiek.
reienas kiris daronuo.
deini/ iż welino ira.

3. Trečia

Boży năpômina/ a.
by sie znou w nie o-
blôli/ żeby nie była wi-
dziana năgość iego.
Takżey vMateuša zfu-
kony byl/ ktôry bez nas
przystoynych na gody
smial przysê.

2. Weśra škoda verā-
centie synostwa przyspo-
sobionych synow Bo-
żych/ ktôre iest barzo
wielkie y drogic. Bo i-
eli synem byē Krôla
ziemskiego/ rzecz iest
wielka/ daleko wielka
bez porownania byē sy-
nem Bożym/ iako Jan
s. to sobie poważiac
wowi. Părzeciē/ pra-
wi/ iaka miłość dat
nam oćieē/ abyśmy sie
synami Bożymi zwali y
byli. To synostwo Boże
tāc drogic/ przez grzechy
ciestkie czlowiek traēi/
y z syna Bożego zstaiē
sie synem czartowskim/
iako tenżē Jan s. piše
Každy ktôry czyni
grzech/ z czarta iest.

3. Trzeci

3. Trzebia żala / nute-
rioia riesz Karaliste-
dungaus / Kurizala di-
desne be paliginimo tra-
negi nuteioimas wi, o to
swieto / Iey kas si pats
wienas turetu. Nes Ka-
raliste dungaus toki ira /
Kurios nei akis regieto /
nei ausis girdeio / nei
birdin žmogaus telo.

4. Kietwitra sunkus nu-
fideimas wisus gierus
dabus ir nuopeknus per-
daug metu su didziu pra-
kaytu / igitus / ir wer-
tus didžios dunguy as-
gos / iudžia ir niekan
pawerbia. Apetay teyp
Diewas bito: Jey nusi-
grif teysus žmogus
nueg teysibes sawo / ir
padaris neteysiby / wi-
sos teysibes io (tay ira /
wisai gleri darbaj io)
Kurias padarene bus at-
mintos.

s. Del

3. Trzebia skoda utraca
prawo do pralestwanie
biestiego / Ktora skoda
wieksa test bez poro-
wnania / niz wracanie
wszyckiego tego swia-
ta / iesliby go kto sam
mial. Abowiem prole-
stwo niebiekie takie test /
ktorego ani oko widzia-
lo / ani ucho slysalo / a-
ni w serce czlowiecze nie
weszlo.

4. Czwartka cieplei grzech
wszyckie dobre uczynki y
zaslugi z wielkim potem
nabyte / y godne wiel-
kiey w niebie zaplacy /
traci / y winiecz obra-
ca. O tem tak Bog mo-
wi: Jezli sis odwróci
sprawiedliwy czloniek
od sprawiedliwosci swo-
iey / y uczyni niespra-
wiedliwosc / wszyckie
sprawiedliwosci tego
(to test wszyckie dobre
uczynki tego) ktore v-
czynil / nie beda wspo-
mnione.

s. Dla

9. Amisio iuris ad
regnum caeleste.

4. Iactura bono-
rum operum.

Iustus si aversus
fuerit a iustitia
Ec. Omnes iusti-
tia eius non re-
cordabuntur. E-
zech: 18.

5. Expunctio no-
mini de libro vita

Luc. 10. 7. 20.

Deleantur de libro
viventium. Ps. 68.
7. 29.

6. Iactura infini-
ti boni siue amissio
ipsius DEI.

Matt. 25.

Hebr. 12. 7. 14.

5. Del nufideimo sun-
taus iztepeas esti war-
das iz Enigu gewentimo/
Kuriosna burwo irasi-
tas/ idant umzinu butu
giwentoiu/ ir miescio-
nim ano graziausio ir
link smiausio miesto terp-
anietu ir wisu swyntiu
pastayitias/ ir idant
iz in draugis ir byndri-
stes neizbitomu turetu
dziangimui. Dziangites
ieg iusu warday ira dum-
guy parabit. Det iztepa
wardu nufideleiu bide
tokine teysiba io. Tegul
bus iztepei iz Enigu gi-
wuiu/ ir in teysumis te-
gul nesiraso.

6. Uteriora smogus
nufidedamas sunkiey di-
dziausi ir auksciausi gi-
rumu sawo/ ray ira pa-
ti Dienu/ kuriump wi-
sa io taimbe wsgul. At-
stokite nuog manis pra-
teykieit vgnin umis
non. Patam sekiokite su
wisays

5. Dla grzechu bieskie-
go wymazane bywa i-
mie z ksiag zywoia/ w
ktore byl wpisany/ aby
byl wiecznym obywate-
lem/ y mtesezantem o-
nego napieknieyszego y
naweselszego miasta mie-
dzy antotamty wysytki-
mi swietymi poliezony/
y aby z ich spolecznoscia
y obcowania niewymo-
wna mial radosc. Ra-
dujcie sie/ ze imiona
wasze sa w niebie napisane.
Lecz wymazane imia
grzesnika wielka iaka
niesprawiedliwosc tego.
Niech beda wymazani z
ksiag zywoia/ y z spra-
wiedliwym niech sie nie
pisa.

6. Utraca czlowiek grze-
sac biesko nawietse y
nawysze dobro swoje/
to jest samego Boga/ w
ktorym wysytko tego
szczescie zawisto. Od-
stapcie ode mnie prze-
kleci w ogien wieczny.
Potoy nasladujcie ze
wssy

wisaya ir šwynitby / ba
Kurios niekas ne regies
Dievo..

Ne tikay daug giero
nuterioia žmogus mir-
tingay nusidedamas / bet
ir tabay daug pikto igita

1. Jį mirtinos nuode-
mes giema nerimastis
širdies / ir kasp butu
drastimas koksay ios.
aba gieraus kasp rak-
šis wisados dayguni.
Prie spanda ir sunkibe
vnt wisokios dusios
žmogaus darunio pikta.

2. Patepa ir įbiaurina
dusiu. Patepta esei ne-
tesibey tawo.

3. Daro baymi ir izgu-
ši del prisiartinucios
smerties / ludo Dievo /
ir pragaro: Apteme ma-
ni sopuley smerties ic.

4. Daro gledu pagal a-
nu žodziu Apastato. Ru-
rigi waysiu turetoje tuo
metu juose (tay ira nu-
sidiheimuose) izkuria da-
bar giedites?

V

5. Daro

wšykimi y šwiatoblia-
wosc / bėz ktorey niek-
nie vyrzy Bogą.

Tiektyko wiele dobre-
go utraca czlowiek
smiertelnie grzesiac / ale
y bar zo wiele zlego na-
bywa.

1. Z smiertelnego grze-
chu rodzi sie nie pokoy
serdeczny / y iakoby šar-
panie iakie onego / abo
raczey iako tarn zawise
kolacy. Wzišt y čia-
škosć na wšelkiey dusy
czlowieka czyniacego
zle.

2. Māzė y zespėca duše
žmāžanaš test w niė.
prāwošėi twoley.

3. Czini bolāšn y trwoģe
dla przybližaiacy sie
šmierėi / sadu Boģe-
go / y piėktā. Obizty mie
bolesėi ic.

4. Czini wstyd wėdług
ōnych słow Apostolškich.
Ktōryjėscie pożytek
miėli w nich (to iėst w
grzechāch) za ktore sie
teraz wstydziėcie?

V

5. Czini

Illatio malorum.

*1. Remorsus con-
scientia.*

Rom: 2.

*2. Macula in ani-
ma. Ezech. 16.*

*3. Terror immi-
nentis mrtū, in-
dicij &c.*

Pf. 17.

4. Confusio.

Rom: 6.

3. Reatus aeterna
damnationis.

Matt. 23.

5. Daro žmogu Pastu
vmžinos pašundos ir
tūnėiu ne iša komu. Ly-
kite prakieykietis vgnin
v užinon. Petus sudėgins
v žnīm ne gisūnėiu.

PVNKTAS VII.

De alijs motiuis ad
perfectiorem do-
ctorem eliciendum.

Ape kitas paiudas tobu-
telniop gayteimop ažu
nulideimus.

1. Quia contemnit
Deum vt Legisla-
torem.

Mat. 23. v. 22.

1. **B**ayšier nusideleias
paniekina Dievū
savo tiesastati / turis
iam ir wišiemus suwe-
rimam? Kayp Wiespats
wišo duosť tiesas ir pri-
sakimus / idant pagal in-
giwentu ir waldžiotus.
Wiespats tiesastatis mu-
su. Tu ažu nieku sam tu-
ri / kad trauko / prazin-
gia / ir pāmindo tiesas ir
prišakimus io.

2. Quia contem-
nit vt ultimum fi-
nem suum.

2. Dievas irz pašu-
ciausias gales mī ogie-
ro / ir patarima žmogaus.
Tu nusidodamas žmogus
per-

5. Czynieczlowiekā wino
nym wiecznego pote-
pienia / y mať niewypo-
wiedziānych. Jošbie prze-
kieši w ogień wieczny.
Plewys spali ogniem nte
gašinacym.

PVNKT VII.

O innych pobudkách do
doskonalszego żalu za
grzechy?

1. **C**zesko grzesniē
gardži Bogiem
swoim zakonodawca /
ktory iemu y wszytkietu
stworzeniu iako pan
wszytkiego dāle prāwa y
przykazania / aby we-
dlug nich żyto / y spra-
wowāto sie. Pan zako-
nodawcā nasz. Tego za-
nie siebie nie wāży / goy
gwāłsi / przestepnie /
y depece wstāwy y przy-
kazania iego.

2. Bog jest ostieczy
fontec / wšytko dobro / y
szczęście czlowiekā. Tego
czlowiek grzeszāc zmie-
wāja

pániekina sawi. Kayp
rayfos vnt io pats Die.
was. Mani apleyde wer
smi wundenio giwo / ir
izkase saw fulnius / Ku.
rie negal asuturac wun.
denu. Tay ira / mani
Diewu / Kuris esmi Kayp
wersme / iz Kuris wisa.
du wisa giera teka / ir
niekadu negal izsekt /
atmete / o sutwerimump /
Kurie Kayp fulniey maža
Ku sawimp giero / Kayp
staku truputi turti / wey.
kiey izleka / apsigrizia.

3. Diewu sutwertoi
wisu dayku / su wi.
somis io domanomis /
Kurias per sutwerimu
zmoguy domanoio / nu.
sidedamas azu niekutu.
ri. Del to iud a žmones
Izraelo Moyses. Taygu
ataduoste Wi. spati žmo
nes payki ir durni t ne.
gu anas ira tewas tawo /
Kuris parweldio tawi / ir
sutwere tawi.

4. Pániekina si Kayp at
pirkieu su wisomis gie.
re.

waža iáko sie nan stár-žy
sam Bog. Nnie opuścili
zrzodto wody żywéy /
á wykopali sobie stu.
dzianki / ktore nie moga
zatrzymać wod. To jest /
mnie Bogá / zrzodto / z
ktorego zawsze wysytko
dobrze płynie / y nigdy
nie może wyschnąć / od.
rzuciłi / á do stworzenia
sie ktore iáko studzian.
ki mało co w sobie do.
brego / iáko kropel tro.
cha ma / y pretko wysy.
cha / obracaia.

3. Bogá tworec wszech
rzeczy / że wysytkiemie te.
go dary / ktore przez
stworzenie człowieka
darował / grzesząc zaś nie
nie ma. Dla tego strofuje
lud Izraelski Moyses.
Toż oddałeś panu / ludu
głupi y bezrozumny ?
Izali nie on jest obiec
twoy / ktory sie obie.
gnął / y uczynił / y stwo.
rzył sie ?

4. Zniwaza go iáko
odkupiciela że wysytkie.
mi

Mo dereliquerunt
fontem aqua viva
Ierm: 2. 7. 13.

3. Quia spernis
eum vt creatorem.

Haccine reddis
Domino popule
stulte & insipiens.
Deut: 32. 7. 9.

4. Quia spernis
eum vt Redempto.
rem.

*Irritam qui faci-
ens legem Moyfi.
Cemoritur. Hebr.
10. 7. 28.*

*5. Contemnit vs
iudicem.*

rebeistemis aspirkimo /
aju nieku turedamas /
tog anas del musu zmo-
gumi tapo / ir trel / ir
teyp didius wargus /
fopulus / kunkias / vnt
gato krizu ir smerti iz-
finteis / idant mus nuog
vuzinos smerties izgiel-
betu / ir paralisty dun-
gaus nupelnitu. Ape ku-
ri panekinimu Diemo
teyp Apashtatas katba-
Zas tiesu Mayziesiaus
paniekintu / bewisokios
mielasirdistes aju ludzi-
mo dwieiu aba triu mir-
sca. Kaypgi numanoe
toli bayseles nupelno
kunkias / kuris sunu Die-
wo paminditu / ir krau-
iu testamento / per kuri-
kuro paswiestas / aju
pateptu law ismanitu /
ir diwasiu milistos izgie-
dintu ?

5. Paniekina law Diemo
Kayp iudziu su wisarsiu
pagrumzdimais ir foroi-
mais / kuriuos gal aju-
duot. Nes tuo patimi /

109

mi dobrodziejstwy obta-
pienia / za nie malac / iz-
ondla nas czlowiekem
biezstat / y tak wiele / a
tak wielkich nadz / bos-
low / mal / na koniec
Przy y smierc wycier-
piat / aby nas od wie-
czney smierci wybawil /
y prolestwo niebieskie
zasluzyl. O ktorey
wzgardzie Bozey tak A-
postol mowi: Ktoby za-
kon Moyzeshow wzgar-
dzil / bez wshlakiego
mitosierdzia / za swiat-
deczem dwu abo trzech
umiera. Jakoz rozumie-
cie daleko srozsze zoslu-
guie karania / ktoryby
syna Bozogo podeptal /
y kraw testamentu / przez
ktora byl poswiecony /
zapokolana rozumial /
y ducha laski zasluzyl ?

5. Za nie sobie niema Bo-
ga iako seditiego / ze
wspietie ni tego grozbami
y karani / ktore moze
zadac. Wocem panem /

je

log nieko ne granditas
in acuminu/ idant nuog
nuodemes. laurus / issi-
manday wisa paniek-
nus. Parodisiu iumus ko
turite buotis / biokites
to/ turis gal ir kunu ir
dušiu prazudie praga-
ran.

6. Paniekina Kayp prie-
telu ne brungindamas
saw to / log teriora io
prietelisky ir matony/ ir
log impuola ing neprie-
telisky ir ing rustiby to.
Ius pasaktiau sunt prie-
telumis.

7. Paniekina Diwom mo-
toniby ir ilgaluti / Pu-
rino io gaylystosp laukia/
tatay didina saw A. a.
staitas/ ir bito: E. to-
bius gienib. io ir i. i. i.
bes ir ilgalottermo pa-
ni. fi. ir. Tiesinay log ma-
tonibe Diwom gaylystosp
tawi prwadibias. Ceyo
pagi ir pitas Diwom to-
bulibez saw masina ir
mirtinā/ mirtingay nu-
siodamas/ i. i. i. i. i. i. i.

Wina

ze nie nie dba na ich pa-
miatke/ aby sie od grze-
chu wstrzymawal/ rozu-
mie sie/ ze tym wstykiem
pogardza. Pokaze wam
tego sie macie bac/ bo y
cie sie tego/ ktory moze
y ciato y dusze zatracic
do piekta.

6. Wzgardza iako przy-
iaciela/ nie wazac sobie
tego/ ze traci tego przy-
iacia y i. i. i. / y ze
wpada w nieprzyjaciela y
w gniew tego. Powie-
dji item was byc przy-
iacielmi mymi.

7. Pogardza Boza ka-
stawoscia y niestwa-
pliwoscia / ktora go do
pokuty czeka/ widze to
sobie wazy Apostof/ y
mowi: Czy bogactwy
dobrociwosci tego y
cierpliwosci/ y niestwa-
pliwosci pogardzasz?
Nie wiesz. i. i. i. i. i. i. i.
Boza do pokuty sie przy-
wodzi. Takie y inszych
doskonalości Bozki. h. nie
potraza job. a/ y wogaro-
dza

*Offendam vobis,
quem timeatis.
Luc. 12. v. 5.*

*6. Contemnit vt
amicum.*

*Vos autem dixi
amicos. Ioan: 15.
v. 15.*

*7. Contemnit be-
nignitatem & lon-
ganimitatem Dei*

*An diuitias boni-
tatis eius, & pa-
tientia & longi-
nimitatu, con-
temnu? Rom. 2.
v. 4.*

wiena ipacios. nekolios
 garbos ir giriaus pri-
 wato: Kayp tay ira to
 wisagalibe/ ismintis/
 swyniube/ neismestibe/
 neapiemibe/vmzis/mie-
 lasirdiste/ apiwayzda
 ze. ir turetu mustimas tu
 nuog pikibes žmogu
 draust ir atremit. Jey
 kas tas painudas gieray
 širdiy saw swarstis/ to-
 butu sawimp azu nusi-
 deimus gayleimu patru-
 tins/ kurtis vžguli tami/
 idant žmogus azu nusi-
 deimus sawo/ iog anis
 ira pažleydimu Diewo/
 gayleius vnt wiso ta-
 blaustey / blaureda-
 masis teys vnt wiso pi-
 kto/ ir nenoredamas in-
 nteladu sunt padariu/
 bewelidamas ing kuno-
 rint kito pikto impuoty-
 effus / negi Diewu pa-
 žie;dis. Prieg tam reyp
 drutay ir twirtay širdiy
 sawo pastatit/ idant vnt
 wiso pikto tablaustey
 laugotus ir sergietus po-

tam

dza ie/ smiertelnie grze-
 šac/ z ktorych kazda olo-
 blimey idkieyši wazci-
 wości y pošanowania
 potrzebite: iaka jest tego
 wszechmocność / ma-
 drość/ swiatobliwość/
 nieśmiertelność / nieob-
 ietość, wleczność / mi-
 šierdziej / opatrność ze-
 y miatoby rozmyślanie
 ich odzłośći czlowiekā
 hamowac y odpychac. Je-
 śli kto te pobudki bedzie
 sobie w sercu dobrze ro-
 zważat/ dostronaty w so-
 bie za grzechy žal wztu-
 dzi/ ktory na tem zalezy/
 zeby czlowiek za grzechy
 swoje / is one sa obraza
 Boga / żalowat nade
 wszechkonabarsziej/ brzy-
 dzać sis nimi nade wsze-
 ko złe/ y nigdy tego nie-
 chcac / ze kiedy byly po-
 pełnione / wolac zeby
 byl w cokolwiek inšego
 złego wpadł / nišli ze
 Boga obrąził. Reemus
 mocno y statecznie w ser-
 cu swoim postanowic/
 aby

eam nusi debemus / betweli-
damas turinorint ticiu
piktu dayku izkintet /
negi Diemu pizicyst.
Vnt galo sticpicy pasta-
zie / pokim tunigo iawu
m tu nuodemes izpazint
ir izsakit / ir azu ias Die-
wuy gina padarit ir
acpildit.

aby nade wszystko zle na-
bar-zicy strzegi sie y wia-
rowal napotym grze-
chow / wolac ktorekol-
wiek inke zle pod-iac /
nizli Bogu obrazić. Na-
toniec mocno postano-
wie / przed Baplanem
swego czasu grzechow
sie spowiadac / y za nie
Bogu dosys wzynic y
nagrodzić.

PVNKTAS VIII.

Dweioakas ira gaylusazu
nusi deimus, wienas vnt
to, vntas vnt kito
vmzio.

PVNKT VIII.

Dwoiaká iest pokutá za
grzechy, iedna na tym,
druga na onym świe-
cie.

Duplex peniten-
tia. Vna in hac,
altera in futura
vita.

Inoma ira iz rasto-
ape dwei pu gaylistu
azu nusi deimus. Pierma
ira zmoutu vnt to swieto
essundiuar giwennunciu /
ape turin Jonas Erik.
sticoidas bito: Gayleki-
tes / nes prisi-artino ka-
raliste dungaus. Ir pats
tigamitoias musu taysgi
zoditeys mokstu. Iawo
Pnuocio. Gaylekt. s. Ir

III

Izdomo iest zpifina
o dwoiakies poku-
cie za grzechy. Pierwsza
iest ludzi na tym świecie
bedacych y zyacych /
o ktorey Jan Przeciciel
mowi: Pokuty cie / bo-
wtem sie przyblizyto Pro-
lestwo niebieskie. I sam
zbawiciel nasz tymiz
slowy nauka swa zaczal:
Pokuty cie. A nie tylko
pokus

In hac vita. pa-
nitentiam agite.
Matth: 3. v. 8.

Quorum remissionem peccata, remittuntur eis. Io. an: 20. 7. 23.

In futura vita.

Penitentiam agentes, & pra angustia spiritus gementes. Sap: 5. 7. 3.

Tres partes huius penitentia.

1. Dolor.

2. Confessio delictorum.

ne tiktay gaylistu liepě
turet azu nufideimus /
bet ir Sakramentu gay-
listos istate: Buriu at-
ley site nufideimus / bus
atley sti. 12.

Vnra gaylista ira
pastundintu pektoy eli-
sunciu / ir vgniy vmzi-
noi deguněiu / ape kuru
Ishmintingas bilo: Gay-
listu / tieg / daridami aba
gaytedamies / ir nuog
suntibes dwasioo way-
todami. Gaylista žmo-
niu / vnt to swieto dabar
essunciu / tris turi dalas.
Sopuli širdies / pasakti-
mu grieku potim kuni-
go / ir ganadarimu azu
iuos nuog kunigo azu-
mestu. Texpagi ir pa-
stundintu gaylista tris
turi dalas. Sopuline iz-
saktiu / kuris iuso ir krim-
ta širdi iu. Sako saro
piktibes potim wisu pe-
ktoi essunciu / rayso vnt
sawis: Mes tieg pasiu-
ti ir paduli / nuklidome
nuog kielo tiesos / isit-
some

po knie kazat mieš zā
grzechy / ale y Sakra-
ment potury postano-
wit. Ktoreych odpusći-
cie grzechy / beda odpu-
szczone 12.

Druga pokuta iest po-
tepionych w piekle beda-
cych / y w ogniu wiecznym
goraciczych / o ktorey Ma-
drzec mowi: Pokuta /
prawi / czyniac / y dla
wsištu ducha wzdycha-
iac. Pokuta ludzi na tym
swiecie iest eze beda-
cych trzy czesci ma. zal ser-
deczny / spowiedz grze-
chow przed Kapłanem /
y doszć czynienie zā nie-
od Kapłana nāznāczo-
ne. Takze y potepionych
pokutā trzy czesci ma.
zal nie wypowi dżiany /
ktory targa y gryzie ser-
ce ich. Spowiedaja sie
swych zlości przed wšyt
kimi w piekle beda-
cy-
mi / Karza na sie: My
prawi / głupi y baleni /
zbladzišmy z drogi
prawdy / wstališmy nā
dro-

some vnt kielo ne tysi-
bes ir prapulctio. Ru-
munus padeio aut scibe
ir pasipuri nas / totiu
naudu munus turtas
atnebie / ic. Tay tleg kato-
beio p. ktov tie / kurie
nufideio. Turt ir koro-
ny azu lawo nufideimus /
kurin ne kunigas azu-
duost / bet Diwo tysi-
be / ne vnt kielo metu /
bet vnt vmjnu. Azudawe
ilemus Diwo tysi / be / a-
dunt be palaubos butu
ptakti linciugays gicla
sinieys per vmjnu nuog
anu stipriausiu ir smar-
ciausiu totu welinu. A-
zudawe pasniku vmjnu /
nieko kito ney ragaut / ney
giere / tikray vgni ir liep-
inas. Apwitek iuos asu
cinemis numegstomis iz
vgnies. Pastate wiecu
vnt giwentino vmjnu /
kaliny tumsiu Niekas ne
gal isfakti kapp lunku
nie daro gaylin azu sa-
wo nuodemes Terp tos
pastundintu / ir terp jmo.

W

jmo.

brodze niesprawiedli-
wosci y zguby. Co nam
pomogli pycha y nade-
tosz / co zapozytel
nam maietnosz przynio-
slac ic. To prawi mowi-
li w pieklu ci / co zgrze-
szyli. Ntata y karanie za
grzechy swoje / ktore nie
kiedyz zadate / ale spra-
wiedliwosc Boska / nie
na mila lat / ale na wieki.
Zadate im. Boska spra-
wiedliwosc / aby bez
przesanku byli biczowa-
ni lancuchami zelaznymi
przez wieki / od onych
namocniacych y na okru-
tniacych karow. Zadate
im post wieczny / nie in-
fego ani stusie / ani pie-
tylko ogien y ptomienie.
oblakta se we wlosienick
vklane z ognia. Postano-
wila mleyce na miaszka-
nie wieczne / wiezienie
ciemne. Nite nie moze
wypowiedziec / tak bie-
ska ci czynia wozuta za
grzechy / we. Nledzy to
potapionych / y miedzy

W

lu.

3. Satisfactio suo-
pane a iustitia di-
uina iniuncta.

żmoniu vnt eos žiemes
 effunčiu gaylistos nera
 paliginimo. Wisos žmo-
 niu vnt žiemes ažu nusi-
 deim9 gaylistos ira kapp
 siešielis paligintos su
 sopuleys ir kuncionis/
 kurias tie turi/ kurie iau
 pragari dega. Todrin tu
 krisšcionie meir / kyn-
 gwu ir labay mažu da-
 riš gaylistu ažu sawo pi-
 kubes/ idant vmsinos ir
 didžiausios/ galo ne tu-
 rinčios ne daritumey
 pastundoy.

ludzi na tym swetebie be-
 daeych pokuta / nie maš
 porownanta. Wšytkie lu-
 dzi na žiemie za grzechy
 pokuty sa tako bieu /
 porownane z malami y
 karaniem/ kore ci mata/
 co iuz w piekle gorai.
 Przeto ty chryščioninie
 w czas / lekka y bardo
 mata czyn pokute za ži-
 soti swote / abyś wie-
 czney y nawietšey koreci
 niemaiacy nie czynil re-
 piekle.

Vnt

Snt Medelos po vggimi-
muy Wiešpaties Ewangelia/ Luk.

Pad: 2.

ANnuo metu: Jozafas ir Maria motina Jezaus,
 ņebeios tiems dayktams, kurie buvo sakiti ape ii.
 Jz pastowino iiemus Simeonas, ir tare Mario sp motino sp
 io. Sztai padetas ir atasay unt nupuolimo ir unt prikie-
 limo daugio Jzraeliy, ir unt žinklo, kuriam priestarais.
 Jz tawo pacios dūsiu pereys kalawias, adunt apsiireykstu
 izgi daugio širdziu dumos. Jz buwo Anna Pranasine,
 dukte Fanuelo iz gimines Affer, ta buwo labai sena, ir
 giweno su wiru sawo septinelis metus nuog mergistes sa-
 wo. Ir ta nasle iki astuoniamus desimtims metu ir kietwe-
 riemus, kuri ne iņeio iz bažničios, pasnikais ir maldoms
 tarnaudama Dienwynakti ir dienu. Jz ta anoigi watun-
 doy ataiusi iz pazino wiešpati, ir sakie ape ii wiņiemus, ku-
 rie taukie atpirkimo Jzraelo. A kad izpilde wis pagal
 iņtatimo wiešpaties, sugrižo ing Galileiu, ingi mieslu sa-
 wo Nazarethu. o bernelis augo, ir stiprinos, pilnas
 iņminties, ir milista Dieno buwo iump.

W Nic

W Niedziele po Bożym Narodzeniu Ewangelia u Łukasza. ś. w Rozdż. 2.

W On czas: Jozef y matka Jezusowa dżiwowali
sie temu, co o nim mowiono: J błogostawit im Sy-
meon, y rzekł do MARYEY matki iego: O to ten po-
łożon iest ná upad, y ná powstanie wielu ich w Izraelu, y
ná znak przeciw ktoremu mowić beda (y dusze twa własna
przeniknie miecz) aby myśli z wielu serc były obławione.
Była też Anna Prorokini, córka Fanuelowa, z pokolenia
Aser: tá była bärzo podeślta w leciech, á siedm lat żyła
z mężem swym, od pánieństwá swego. A tá była wdowa aż
do lat osmdziesiąt y czterech: która nie odchodził á z ko-
ściotá, postámi y modlitwámi słužac (Bogu) we dnie y w
nocy. Tá też, oneyże godziny nádszedšy chwálitá Páná: y
powiádałá o nim wšytkim, ktorzy oczekiwáli odkupienia I-
zraelskiego. Agdy wykonáli wšystko według zakonu Pán-
skiego, wroćili sie do Gálileiey, do Nazáretu miástá swego.
A dżecie rosło y umacniało sie, nápełnione mądrości, á
łáská Boża była w nim.

PVNKTAY SAKIMV DIEWO
żodžio iz Ewanielios.

PVNKTA KAZAN Z EWANIELIEY.

PVNKTAS I.

PVNKT I.

Iozefas ir motina Iezaus
stebeios &c. Stebuktay
vzgimimy w. Iezaus.

Iozef y matka Pána Iezu-
sowa dziwowáli się &c.
Dziwy przy narodzi-
niu Pána Iezusowym.

*Decem nouitates
in Natiuitate Do-
mini.*

SAug pratewu aba
nauieniu prieg vgi-
mimu W. Jezaus deios/
tieš siktay gal pamine-
sis.

1. Nauiena/ tasay turis
gime/ gime wiru. Je
šiotay vnt švieteto gim-
davo maži waykieley/
o nunay gime wiras.
Tep rasio Jeremias
pranasas. Suetere W.
nauiu daktu vnt šias
mes: žmona apims
wiru.

2. Gime toms dienom's
žmogus tabay lenas ir
štaršis. Nes tasay gi-
mes/

WIele šis cudow ábo
nowin przy náro-
dzeniu Pána Jezusowem
džiato/ tiktá šis ich tyl-
to može przypominės.

1. Nowina/ ten ktory šis
vrodžit/ vrodžit šis maž.
Dotąd na šwiecie radži-
ty šis mate džiakti/ á te-
raz národžil šis maž.
Táš piše Jeremias pro-
roš. Stworzył Pan nos
wá rzeczni žiemí. Ties
wiaštá ogarnie meša.

1. *Nouita.*

*Vir nascitur. Ie-
rem: 31.*

2. Vrodžit šis w te dni
eslowieč bárzo stary y
sedž. wj. Abowiem

2. *Antiquum die-
rum nascitur. Da-
niel: 7.*

ten

me / Puri regieto prana-
 has labay senu ir žilu. A
 tasay Puri regieto buwo
 Diewas umżinas / ir del
 umżtu sawo nesuskaytitiu /
 senu ir iškarsusiu pasi-
 rode. Tasay tadumżinas
 tewo senay be pradziuos
 effus / gime. Rokšay tay
 siebuklas?

3. Nasitur
 homo sine
 personalitate
 humana.

3. Gime tasay / Puris turi
 žmoniu priginimu / bet ne
 turi žmoniu persunos. Tes
 ira persuna Diewiska. Tay
 ira gime Kristus / Puris
 ira ir žmogus tikras ir
 Diewas tikras / dwi turi
 naturi žmogisty ir Diewi-
 sty wienoy persunoy.

4. Nasitur
 Rex.

4. Gime Karalus / Puris
 waldzioto swietu toj wa-
 lundoy / Purioy gime / ir
 žinoio ape wila / kas ira wnt
 dungaus ir wnt žiames.
 Te wienas tokšay ne gi-
 me / Puris tudiaus po wsi-
 gimimu sawo turetu pa-
 em daktu Karalaut / ir
 Pius waldziot. Karalu-
 nay

ten sie wrodził / Ptorego
 widziat protok bārzo stas
 rego y siedziwego. A ten
 Ptorego widziat byl Bóg
 wieczny / a dla lat swoich
 niezliczonych / starym sie
 y zgrzybiałym pokazat.
 Ten tedy wieczny tał
 dawno bez pocztaku be-
 dacy / narodzil sie. Jak to
 działo?

3. Narodzil sie ten / Pto-
 ry ma ludzkie przyrodzenie /
 ale nie ma ludzkiej osoby.
 Bo jest osoba Boga To jest
 narodzil sie Chrystus / Pto-
 ry jest y człowiek prawdziwy
 y Bóg prawdziwy / dwie
 ma naturze czlowiecznej
 swo y Bostwo w jednej
 osobie.

4. Narodzil sie Krol / Pto-
 ry wladal swiatem tej gos-
 dziny / Pto-ry sie narodzil /
 y widziat o wsiem / co
 jest na niebie y na ziemi.
 Zad- n sie taki nie naro-
 dzil / Pto-ryby zaraz po na-
 rodzeniu swotem miał sa-
 ma rzecz- a Krolow- c / y
 drugimi wladac. Brole-
 wi.

nay wżgimi ne tiktay ape
Pitus/ bet ir ape sawi pa-
tius nieko neżino / nieko
ne ismano/ir todrin way.
Kaya budami negal pačiu
šayku but karalumis aba
karalant. Ties karalus
turi but ismintingas ir
teysus. O kiti karalunay
be ismonios giema aba
nieko tuometu nenuwo-
tia/ ir wel giema nusidei-
my neteysumis pokimdie-
wo. Pats wienas gime ka-
ralumi Kristus/ kuris ir
švontas buwo ir pitnas
wisokios isminties. Gies-
ray tadu tris karalus wa-
dino si karalum gimusiu.
Kur ira/ kuris gime kara-
lus židue

5. Tasay gime/ kuris saw
pats motinu suwerez/ ir
tokius printo/ tokios no-
reio. Je šiolay ne wienas
funus noprinto saw mo-
tinos. Ties kad tay turetu
funus sawo macy aba
galibey/ tiek wienas ap-
rintu saw azu motinu
kara-

wicowie vrodziwšy sie
nie tylko o innych / ale y o
sobie samych nie nie wie-
dza/ nie nie rozumieia / y
przeto dšiemmi bedac nie
moga sama rzeka byt
krolmi abo krolowac.
Bo krol ma byt rozumny
y sprawiedliwy. A inni krol-
awicowie bez rozumu sie
rodza / abo nie w ten czas
nie rozumieia / y teš rodza
sie w grzechu niesprawie-
dliwymi przed Bogiem.
Sam tedy Kristus narodzil
sie krolew/ ktory y swiaty
byl/ y peten wšelkiey ma-
drošci. Dobrze go tedy
trzey krolowie nazywata
krolew narodzonym. Gdzie
jest ktory sie narodził krol
żydowski?

5. Ten sie narodzil/ ktory
sam matke stworzył / y
taka obrat/ iakiey chciat.
Do tad żaden syn nie obrat
sobie matki. Bo gdyby
to mial syn w swojej mocy/
kadyby obrat sobie za
matke krolowa/ atak żadna

Rex sapiens
erit. Ierem:
23. 5.

5. Nascitur
creator Ma-
trius

prosta

6. *Nascitur is,
quem mater
sponte elegit
in filium.*

Karaliensy / r / texp ne wio-
na prasta zmona ir pa-
wargusi lunans ne turetu.
6. Ne tikay sunus moti-
nu / bet ir motina sunu
aprinto iz sawo gieros wa-
los. Ties Ponna Maria
motina W. Jezaus / izgir-
dus nuog An-ieto / Roksay
tur. to gunt iz ios sunus /
iey tikay noretu pati vnt
to pritarit / aba noru sawo
vnt to pagrist / texp pada-
re / Kad annos zedzius ista-
re: Szitay tarnayte Wieś-
paties / tegul stoias man pa-
gal zedzio tarwo. Tays zo-
dzieys aprinko saw sunu
Diewo ažu sunu / turi pa-
gimditu. Roksay tay ste-
buklas / turi kaday nuog
vmžu motina aprinko
saw sunu / turi pagal sa-
wo noro pagimditu / Ro-
klus sunus saw aprinku
motines / Kad primanitu /
Riekwiēna noretu gimdit
karuluno / Punigoytseio /
bidzius gimines. Ne wiano
prasto wayko / grino / si-
ratos / pamargusio swie-
tas

prosta niewiaśśa y woga
synaby nie miata.

6. Tie tylko syn mātka /
ale y mātka syna obrata z
swioley dobrey woley. A-
bomiem Panna Maria
mātka Panā Jezusowa /
wstysawšy od antota / ta-
ki sie mial z niey syn naro-
dziś / gdyby tylko sāmā
chētata na to zezwoli / obo
wola swois tu tem unak lo-
niś / tak weznitā / gdy one
flowā wyrzekłā : Ocom
susebnica pānsta / niedy
mi sie zstanie wedlug slo-
wa twego. Temi slowy
obratā sobie synā Boże-
go zā synā / ktorego by po-
rodziła. Jaki to dziwo? A to
ra kieby ed wielkow mātka
obratā sobie synā / ktore-
go by wedlug woley swo-
iey porodziła? Jaki by
sobie syny obieraty mātki /
kieby to w mocymiaty? /
Razdaby chētā rodziś
Prolexica / Pāioja / wiel-
kiego rodu. Zadnego by
prostego dzieciściā / rbo-
gieg

tas ne tureta. Wet wienay
páciey Ponnay Mariey
tasay duotas ira prīwile-
tus.

7 Gime iſ tokios motinos/
Euri ira draugie ir motina
zewo sawo / ir dukte su-
naus sawo. Nes Chryſtus
pagal Diewistes ira su-
twerciojas ir todrin tewas
Ponnos Marios / ir teyp
ira ana dukte sunaus to /
Euri pagimde. Rokſay tay
ſtebuklas!

8 Gime iſ Ponnos. Ir tay
nau-ias dayktas / nuog
ſwieto niekaday neregietas.
Szitay Ponnā prades ir
pagimdis ſunus.

9. Kitos motinos su sopu-
leys neiſſatitays gimdzia/
o Ponna Maria su neiſſa.
Picu dziaugſmu ſunu sawo
pagimde/ir poſenam pon-
nu atliko.

10. Tokſay Gime/ Euriſ
ir metu ir wietu ſawpats
aprinko. Tuometur Gime/
Rad noreio/ ir toj wietoy/
Euriſ noreio. Rad atato
X tieg

glego / ſierocy nedznego
ſwiāt niemiāt. Lecz le-
dneſ ſamey Pānnie Māry-
ey dāny ieſt ten przywilej.

7. Narodził ſie z takiej
mātki / ktora ieſt wēspōt
y mātkā oycā ſwego y cōr-
kā ſynā ſwego. Bo Chry-
ſtus wedlug Boſtwā ieſt
ſtworzyciel/ y przeto oy-
ciec Pānny Māryey/ y tak
ieſt onī cōrka ſynā tego /
ktorego porodziłā. O iaki
to dziw!

8. Narodził ſie z Pānny.
I to nowa rzecz od po-
czatku ſwiātā nigdy nie
widāna. O to Pānnā po-
czynie y porodzi ſynā.

9. Inne mātki z bolēſciā
mi nie wypowiedzianemi
rodza / ā Pānnā Mārya
z niewypowiedzianā rado-
ſciā ſynā ſwego porodzi-
łā / ā poſtaremu Panna
zoſtala.

10. Taki ſie narodził/ kto.
ry y czas y miēſcē ſam ſo-
bie obrał. W ten czas ſie
narodził / Piedy chēiat / y
na tym miēſcu/na ktorym
X chēiat.

7. Nascitur ex
ea qua est ma-
ter patris sui,
& filia filij
sui.

8. Nascitur
ex Virgine.

Iſai: 7.

9. Sine dolo-
re matris.

10. Locum &
tempus Nati-
uitatis ſua eli-
git.

tięg pilnibe meto tay
ira kad sukako metay / tu-
riose tureio gimt / tuose
gime. Ira tadu kam febe-
cisi viginimy W. Jezaus/
bet noretume daboris /
Tayp febetos Jozapas
ir Ponna swynciausia.

chciał. Gdy przysła Jusz
pełność czasu / to jest
gdy się spełniły lata / tro-
rych miał / rych się naro-
dził. Jest tedy czemu się
dziwować przy narodzeniu
Pana Jezusowem / byle-
śmy chcieli uważać / iako
się dziwował Józef y
Panna naswietła.

PVNKTAS. II.

*Christum mira-
bilis ob tripli-
cem pulchri-
tudinem.*

*Matth. 10. 7.
14.*

Chrystuy turime febetis
del tretiopos io grażibes.

Grażibey paprato žmo
nes febetis / tabiau-
siej tuo meen / kad iratpati
ir tabay dide. Teyp Aširio-
nis febetos grażibey Ju-
ditos. Ir buruo tięg po-
kim in febutas / nes gra-
żibey tos febetos tabay.
W. Jezus turi sawimp
neišsakitū tretiopu graži-
by / tureiy turime daboris
ir iey febetis.

1. est increata,

I. Ira grażibe Diemistes
neju.

PVNKT. II.

Chrystusowi mamy się
dziwować dla trojakey
iego piękności.

Piękności zwykli się
ludzie dziwować / na-
bążciey w ten czas / gdy jest
osobliwa y barzo wielka.
Także Ałryryczyktowie
dziwowali się piękności
Judiey. I był prawt w
oczach ich dziw / bo się iey
piękności dziwowali barzo.
P. Jezus ma w sobie niewy-
powiedziana trojata pie-
kność / ktorey się mamy
przypatrować y dziwować
I. Pierwsza jest piękność

Bee

nesutwerta / begato be-
mjeros. Ta grażiby ira
grajus per sawo essiby a-
ba naturu / iz sawis tu tu-
ri nuog vmziu / ne ima ios
nuog to tito. Ira ta gra-
żibe nořsimaynunci nieka-
du / ir negal buc niterio-
ta / wisadu ira per in gra-
żus / ir bus per vmzius. Ta
grażibe io ira kayp wersme
iz turios wisotia sutwerta
grażibe izetka ir izplusta /
turiu regime vnt sutweri-
mu. Ta grażibe io wisotiu
sawimp turi grażiby / to-
drin ape sawi bito. Grażi-
be tauko prieg mani ira /
teypagi gal tarie / grażi-
be žwaydžiu / sautes / me-
nesio / žiedu / atmeniu
brungiu / an-ietu ir wi-
su sutwerimu manimp ira
Ta grażibe io ira paweyt
stu ir zerkotu wisu grażi-
biu / turi as sawisap trau-
tia ir šadina / adunt iz sa-
wo grażibes tomus gate-
tu nudalitis ipaciey dušo
mus žmoniu / vnt to swie-
to per milistę / vnt vntro
per

Boża niestworzona / bez
kónca / bez miary. Ta pie-
kność ieřt piękny przez
istotę swoję abo naturę /
z siebie ią ma od wielow /
nie bierze ieř od kogo in-
nego. Jest tã piękność
nie odmieniaiąca się / y nie
może być ueracona / za-
wsze ieřt przez nie piękny /
y będzie przez wieki. Tã
piękność tego ieřt iako
źródło / z którego wszelka
stworzona piękność wy-
bieka y wypływa / ktora
widzimy nã stworzeniu.
Ta piękność tego wszelka
w sobie ma ozdoba / prze-
to o sobie mowi. Piękność
pełna przy mnie ieřt / tãk-
że może rzeć / piękność
gwiazd / słońca / kóziycy /
kwiecia / kamieni drogich /
aniołow / y wszytkiego stwo-
rzenia we mnie ieřt. Tã pie-
kność tego ieřt wizerun-
kiem y zwierciadłem wszy-
tek piękności / ktore do
siebie ciągnie y wabi / aby
z swey piękności mogło
się im wdzic / wlaścza
du.

*Pulchritudo
agri mecum
est ps. 49 v.
11.*

per grabu. Tu grażiby
teyp grażus ira W. Jezus/
Pad pats wienas tikray
grażus turi wadintio. Nes
iog Diewiep ira grażibe
ir gieribe/ iey pats wie-
nas algoias gieras wisadu
Pats wienas Diewas ira
tieg gieras/ tadu pats wie-
nas tikray ira ir grażus/
ismanik tay per esiby ir
per prigimimu sawo/nuog
sawis paties gieras: o kiti
sutwerimay gieri ir gra-
żus ira per iodowanu.

Luc. 9.

2. Creata a-
nima.

2. Grażibe W. Jezaus
sutweria / ira vne dusios
io swynśiausios/ o ta ira
milsta Diewo/ ir kitos to
dowanos iz dungaus/ ku-
riomis buwo apredita bu-
du neissakieu. Wisi izday
aba. Storbay brungiausi
Diewo ira sukrauti ir pa-
gulditi dusioy w. Jezaus/
wisa giara ira supilta
iump/ira dusia to kary ma-
rios wisokiu dowanu pit-
na.

dusom ludzkim / nā tym
świecie przez łaskę / nā
drugim przez chwałę. Ta
piękność ta tak piękny jest
Pan Jezus / iż sam ieden
prawdźciwie ma się zwąć
pięknym. Bo iż w Bogu
jest piękność y dobroć /
iżeli sam ieden zowie
się dobry: Sam ieden
Bóg jest prawdziwy/ te-
dyć sam ieden prawdziwie
jest y piękny/ rozumiey to
przez istność y przez przy-
rodzenie swoje/ od siebie sa-
mego dobry: a inne stwo-
rzenia dobre y piękne sa
z daru iego.

2. Druga piękność Pana
Jezusowa stworzona/ jest
nā duszy iego nā świątocy/
a ta jest łaska Boga/ y inne
dary niebieskie/ ktoremi by-
ła przybrana sposobem nie-
wypowiedzianym. Wszy-
kie starby nadrośse Bo-
skie sa zgromadzone y zlo-
żone nā duszy Pana Jezus
sowey/ wszystko dobro jest
zlane nā nie/ jest duszą ie-
go iako morze wszystkich
dā.

na.
bes
tas
ma
ri k
mi
gra
sme
leta
don
stur
3. C
kroy
bay
kies
jus
zmo
sias
terp
wien
teyp
toli
tun
1. T
pati
zmo
turi
Inie
wak
2. J
Pom

na. Mes wisi tieg iż pilnt.
bes io iememe milistu ir ki
tas dšigaus domanas / iż tu
maru sema wisi / kurie tu.
ri kokiū sawimp. Diemo
milistu. Aprasineia tu io
grazibū dūšia šwyna gie
smese Salamono. Numi-
tetasis mano batcas ir ran
donas / isfrinktas is tuk-
stunčiu.

3. Gražibe ira kuno io
šwynciausis / ir ta ira ta-
bay dide / kurie ne wienos
kicos nera toligios. Gra-
žus tieg formu vnt sunu
žmoniu / tay ira gražiau-
šias ira gimiu ir weydu
terp wisi žmoniu / ir ne
wieno terp žmoniu nera
teyp gražaus. Pridereto
toki ir teyp dide gražibe
kunuy io.

1. Todrin tog anas Wleš.
patim ir karalumi wisu
žmoniu ira / ir teyp ir tam
euri but didesniu ir wire-
šniu aba praeye wisus
waldonus sawo.

2. Tog pradetas buo is
Pomnos Martos trauito
la.

darow pelne. My wšyscy
prawi z zupełnošci iego
wzielišmy ta šte y inšenie-
bieškie dary / z tego morža
czerpais wšyscy / ktorzy
maia w sobie taka Boža
tašte. Opisute te pieknošć
iego dūšia šwiata w pie-
śniach Salomónowych. O
Pochány mōy biaty y rumi-
ny / wybrány z tyšiacow.

3. Trzeciā pieknošć iest
šiatā iego nabwieszego / y
tā iest bārzo wielka / kto-
rey żadna inna nie iest po-
dobna. Piekny prawi /
wroda nad syny ludzkie / to
iest napieknieyszy iest obs-
liezem y twārza miedzy
wšytkiemi ludźmi / y ša-
den miedzy ludźmi nie iest
tāk piekny. Przysłatā ta-
ka y tāk wielka pieknošć
šiatu iego.

1. Przeto is on iest pānem
y Prolem wšytkich ludźi / ā
tāk y w tym ma przodko-
wac ābo przechodziš wšy-
tkie poddane swoie.

2. Še poczety byt z pānny
Mārzey. Erwie bārzo czy-
sty.

De plenitudi-
ne eius nos
omnes accepi-
mus Ioan. 1.

Electus ex mil-
libus Cant. 5.

3. Corporis.

Speciosus for-
ma, Ps. 44

Christum D.
decurit speci-
osum esse for-
ma corporis.

tabay bisto / Kuris niekam
ne buwo ifagtas ney pi.
Rays tokieys kapp klu
żmoniu ir motinu giedu.
leys subramstas / ir kapp
purways pamaysitas / to-
drin tabay graius praside-
to žiwati motinos sawo.

3. Dusia W. Jezaus kapp
iau pamineta ira / buwo
tabay graši neįsaktiu bu-
du / todrin priderelo / a-
dunt namay tos dusios
teyp gražtos / butu gra-
žiausi / kuriuose ana tureio
giwenti.

4. Kunas W. Jezaus ži-
wati motinos nuog dwa-
sios skventos ira forma-
wotas ir padaritas / o tie
wel darbay / kuriuos pate-
Diewas daro / wisadu esti
tobutesni / negi tie / kuriuos
daro draugie su suwe-
rimays aba su suwertor-
mis priešastimis / Kurios
iog ne turi sawinp teyp
didesgalibes ir tobulibes /
todrin negal teyp gieray
ir tobulay padarit to / ku-
daro / kapp gali Diewas /
ku-

stey ktora ni w czym
niebyta zmazana / ani zte-
mi iaktiem / iako tnych
ludzi y marek / zadzami
wzburzona / y iako z bloke
pomieszana / przeto sie bar-
zo piekny poczał w żywo-
sie matki swosy.

3. Dusia Pana Jezusowa /
iako sie ius przypomniał /
byla barzo piekna niewy-
powiedzianym sposobem /
przeto przystalo / aby dom-
tey dusze tak piekney / byt
napiekniay sy / w ktorym o-
na miala mieszkac.

4. Ciato Pana Jezusowe
wzywo cie matki / od Dus-
cha swietego bylo wformo-
wane y wezynione / a te za-
dziala / ktore sam Bog czy-
ni / zawzdy sa doskonalsze /
niżli te / ktore czyni wespok
z stworzenmi / abo z stwo-
rzonemi przyczynami / Kto-
re iz nie maia w sobie tak
wielkiey sily y doskonalo-
sci / przeto nie moga tak
dobrze y doskonale wezynic
tego / co czynia / iako moze
Bog / ktory jest wszech-
mocny

Euris ira wisagalis. Jey
eadu tunc W. Jezaus
Pate Diemas pati Dwasia
fwoynta be darbo zmogaus
padare/ eadu io Lunas bu-
wo tabay gražus aba gra-
žiausias ažu wisus Lunus
žmoniu.

5. Laymibe atiu tunc
musu / Euriu tures dun-
guy/ bus Lunas Wiespa-
ties Jezaus. Nes atis mu-
su dunguy ne wieno daytko
gradžnio ne regies vnt
tunc W. Jezaus/ eodrin
pridereio / adunt io tunc
butu gražibe dibžiausia /
Euri tunk smintu ir dziaug-
smu daricu wissemus /
Eurie vnt io per vnzius
weydes. Tu eadu girde-
damas gražiby trelopu
Wiespaties Jezaus Erik-
ščionie stebetis / o sawo
Wiespati Earkitay milet/
wel rupinkis adunt gra-
žus buemey vnt dušios
sawo tokim Diewo/ vnt
Eurius tabay mitley wey-
zdi/ ir liepia sawu roditi.
Pamirodik ueg weydu ta-
wo.

mocny. Jezeli tedy čiata
pana Jezusowe sam Bog
sam Duch swiety bez sprzi-
wy mestkley wczynit/ tedy
iego čiata bylo barzo pie-
kne abo napisknieysie mie-
dzy wšykkiemi čiatty ludz-
kami.

5. Błogosławieństwo o-
czu čiata našego / ktore
beda miały w niebie / be-
dzie čiata Pana Jezusowe
Bo oko naše w niebie ja-
dney rzeczy pieknieysiey
nie oglada nad čiata Pana
Jezusowe/ dla tego przy-
stalo/ aby iego čiata pie-
kność była nam iakka /
ktoraby poświeczy radość
wczynita wšykim/ ktorzy
na nie przez wieczne wieki
beda patrzyć. Ty Chrześci-
anie słysząc o piekności
trotakiey Pana Jezuso-
wey / dziwuuy się / a Pana
swego goraco miłuy / kte-
mu staray się / abyś był
piekny na duszy przed Bo-
giem/ na która barzo mile
patrzy y Paie sa sobie
pokazować. Pokaż mi pra-
wda

Cant. 2.

wo. Ties weydas tawo
grazus. Ir kietur giria du-
sin. Wisa tieg grazi esi/ ir
patepio nera tawimp.

prawi twarz twoie. bo
twarz twoia piekna. I
indzicy chwali duze. Wszyt
kas piekna / y zmazzy nie
masz w tobie.

PVNKTAS. III.

Inter quatuor
mirabilia o-
pera DEI
Christus mi-
rabilior.

1. Opera na-
tura.

Psal. 8.

Psal. 138.

Terp kieturiu Diewo darbu
stebuklingu, Christus tol
stebuklingiešnis.

I. **P**Irmi stebuklingi
Diewo darbaj ira
suterimay to swieto/ apé
kurinos Dornidas teyp bi-
to. Wiešpatie Wiešpatie
musu/ Kayp stebuklingas
ira wardas tawo wisoy žia
mey? Wisas swietas didis
ira stebuklingas / bet ir
mažas swietas / tay ira
žmogus/ kuriami šuraki-
no aba sukrowe Diewas
didi swietu/ ir padareti
sumbariomis didžio swie-
to / tol stebuklingiešnis
ira/ apetur plalmy. Ste-
buklinga stelos žinia ra-
wo iz mains. Bet Chri-
stus be paliginimo tol ira
štes

PVNKT. III

Miedzy czteremā dzy-
wnemi Boskiemi sprawy.
Chrystus daleko
dziwniejszy.

I. **P**Terwe dziwne Bo-
skie sprawy sa stro-
zenia / o ktorych Dawid
prorok tak mowi: Panie
panie nasz / iak dziwne iest
imie twoie po wszytkiej
ziemi? Wszytek swiat wiel-
ki iest dziwny / ale y mały
swiat / to iest cyrowiel /
w ktorym zawart abo
zgromadzil Bog wielki
swiat / y uczynil go stas-
dem wielkiego swiata /
daleko dzia niemyt iest: o
ktorem psalmista. Dwie-
na his zstala wiadomosc
twoia ze mnie. Lecz Chry-
stus bez porownania dale-
ko iest dziwniejszy miedzy
wszyt-

Stebuklingiesnis terp wi-
su suwerimu / ir todrin
terp io wardu tulu ira ir
tasay. Bus tieg wadintas
stebuklingu.

1. Vneri darbaj Diawo
stebuklingi/ ira darbaj mi
listes ir dowanu is dun-
gaus / del kuriu Die-
was atgotasi stebuklingas
swyntuose sawo/ kuriuose
milistes ir litu dowanu
galibe tabiaus ziba ir ro-
dziasi. Kad atays adunt bu-
tu pagarbintas swyntuose
sawo/ ir stebuklingu sto-
tus wisuose / kurie inie-
tielo. Ne tikrai stebuklin-
gas ira Diawas del mili-
stos kuri wadinasi pa-
swyntiuntis / bet ir del
dowanu / kurios ira duo-
tos swyntiemus / ir kar-
tays piktiemus del litu /
karpira galibe vnt darsi-
mo praiemu / vnt isgidi-
mo wisotiu ligu/ zodziu/
matu/aba runkos palteci-
mu/ vnt prikielimo kunu
numirusiu ir vnt litu tu-
tu. Teyp stebelos tabay

X

3mo.

wszystkimi stworzeniami / y
dla tego miedzy tego imio-
nami rozmaitemi / iest y to.
Bedzie prawi nazwany
dziwnym.

2. Drugie sprawy Boskie
dziwne / sa sprawy laski y
darow niebieskich/ dla kto-
rych Bog zowie sie dzi-
wny w swietych swoich/ w
ktorych laski y innych da-
row moc barziej iasnienie
y pokazuje sie. Gdy przy-
idzie/ aby byl wcielbion
w swietych swoich/ y dziw-
nym sie zstal we wszystkich
ktorzy uwierzyli. Nie tylko
dziwny iest Bog dla laski
ktora sie zowie poswiaca-
iaca/ ale y dla darow/ kto-
re sa dane swietym/ y pod-
czas zlym dla innych / ia-
ko iest moc na czynienie cu-
dow / na wleczenie wsele-
kich chorob/ stowem/ mo-
dlitwa/ abo raki dotknie-
niem/ na wstrzeszenie sia z
umarlych/ y na inferoz-
maite. Tak sie barzo dzi-
wowali ludzie swietemu
Pietrowi / kiedy chrome.

X

mu

Isai. 9.

2. Opera gra-
tia.

Ps. 67.

2. Thef. 1.

Ał. 2.

Ał. 9. 7. 40.

Joan: 3.

żmones s. Petruy / Pad
 rayfuy liepe Pielis / ir
 waykšciot / turis tuotiaus
 Pielis / waykšciot / ir so-
 Pincio / Dienu garbinda-
 mas. Tasgi liepe Tabithay
 numirušey Pielis iz gra-
 bo / atgiro ir Pielis kapp
 iz miego. Ir titu totiu be-
 skayciaus dare Apastalay
 ir kiti swyntieji žinkli / ir
 teyp Diawas juose burwo
 stebuklingas. Bet nera
 religinimo su W. Jezusu /
 turis tol stebuklingiesnis
 ira wisokiose milistos do-
 wanose. Nes iump ira pil-
 nibe / wersine aba maries
 wisu Diowo dowanu. Jam
 paciam ir wienam duota
 ira Dwasia / tay ira dowa-
 nos Dwasios swentos be-
 mieras / kapp Jonas s.
 bito. Ne sumieru tieg duo-
 sti Diawas Dwasiu. Wi-
 ladawe runkon io. Tay
 negal isfimanle ne ape wic-
 nu titu / isray ape pati
 W. Jezu Christu. Nes
 wili kiti swyntieji ir tey-
 sus ima nuog Diowo mili-
 stu

mu Pazal wstas / y cho /
 dzis / kory zaraz wstat /
 chodzil y statat / Boga
 chwala. Tenze Pazal Ta-
 bieth biatey glowie umar-
 tey wstas z grobu / ozyta
 y wstata tak zenu. Jin-
 sych bez liczby czynili
 Apostolowie y inni swieci
 znakow / y tak Bog w
 nich byl dziony. Lecz nie
 masy porownania z Pa-
 nem Jezusem / kory da-
 leto dzieniesy jest we
 wselakich lasti darach. Bo
 w nim jest petnos / izo-
 dlo abo morze wswykich
 Bostich darow. Jemu
 samemu y iednemu dany
 jest Duch / to jest dary Du-
 cha swietego bez miary /
 tako Jan s. mowi. Nie z
 miara prawi date Bog
 Ducha. Wswyko dat wre-
 kiego. To sie nie moze
 rozumiec o zadnym insym
 tylko o Panu Jezuale Chry-
 stusie. Aberiem wswyey
 inni swieci y sprawi dlow
 biora od Boga lasti / y
 inse Ducha swietego da-
 ry

stu
 tos
 aba
 b: d
 iem
 Apo
 mu
 pag
 mo
 tey
 sta
 pag
 nas
 stu
 war
 drin
 nup
 war
 kay
 3. T
 garl
 dun
 pas
 bilo
 ausi
 žno
 raw
 kuri
 ira g
 rie
 dun

stu ir litas dwastos siwen
tos domanas pamieruotas
aba su mieru teyp aba teyp
didiu / karp Diawas nori
iemus duot. Ape tay raso
Apastatas. Riek wienam iz
musu duota ira milišta /
pagal mieros domanoi-
mo Chrystaus / tay ira
teyp dide esti duota mili-
šta / karp Chrystupastire
pagal sawo noro. Nes a-
nas mumus nupelne mili-
stu ir wilas dungaus do-
wanas sawo smierciu: to-
drin karp Wiespats sawo
nupelnu aba wiso kin do-
wanu / daliia Riek wienam
karp nori.

3. Treti darbaj Diawo ira
garbos. aba Karalistes
dungaus / ape kuriuos A-
pastatas iz Jzaiosians
bilo. Aris ne regieto / ney
ausis girdeio / ney birdin
znogaus vzeio / ku suga-
tawio Diawas tiemus /
kurie ti mili. Nezsakita
ira garba swynciuu / ku-
rie su Diawu Karalautia
dunguy: bet tol be mieros
Dide.

ry pomierzone / abo z mias
ra tak wielka / iako Bog
chce im dać. O tym pisze
Apostol: Kazdemu z nas
dana jest łaska / podlug
miary daru Chrystusowe-
go / to jest tak wielka jest
dana łaska / iako Chry-
stus zamierzyl wedlug
swego upodobania. Ab-
wien on nam zasluzył
łaskę / y wszytkie niebie-
skie dary swoia śmiercia /
przeto iako pan swych za-
slug abo wszelkich da-
row / dzieli kazdemu iako
chce.

Ephes: 4

3. Trzecie sprawy Boskie
la chwaty abo krolestwa
niebieskiego / o ktorych A-
postol z Jzaiasa mowi.
Ono nie widzialo / ani y
cho stykalo / ani w serce
czlowiecze wstapilo / co-
zgotowal Bog tym / kto-
rzy go milui. Niewypo-
wiedziana jest chwata
swietych / ktorzy z Bo-
giem kroluja w niebie: ale
Dale.

3. opera glo-
ria.

1. Cor: 2.

didese ira garba Wies-
paties musu Jezaus Chri-
staus / Furiu curi dubia to
fwoynciausia / teypagi ir
garba aba domanos kuno
pagarbinto. Nes pagal
micos milistos / ira miera
aba didibe garbos / Furiu
dunguy Dievas duosty:
iey W. Jezus tureio sa-
wimp didziausiu milistu/
aba gieriaus wisoitu mi-
listu aba domanas: tadu
curi didziausiu ir garbu
dubios ir kuno. Ir todrin
toli stebuklingiesnis ira
azu wisus fwoynuosius
dunguy karalau-tuncius.

4. Opera in-
firtia vindi-
catus etc.

4. Kietwires darbay Die-
wo ira pragari aba pe-
floy / darbay bayšios to
teysibes. Tinay Dievas
rodžia smartiu sawo tey-
siby prisięgriekus ir piktib-
es daug žmonių / ir del
wtieno sunkaus nusideimo
vmžinu vgnimiuos koro-
damas. Bet tol stebuklin-
giesne ira Diewo teysibe /
Furiu parode Dievas
prisięgriekus vnt luncus
sawo

daleto bez miery wielka
test chwata Pana nasego
Jezusa Chrystusa / Ktora
ma dusza iego naswistfa /
takze y chwata ona abo da-
ry ciata w wielkonego. A.
bowiem wedlug miary ta-
sti / test miara abo wiel-
kosz chwaty / Ktora w
niebie Bog daie: iczeli Pan
Jezus mial w sobie nas
wielka kaste / abo raczey
wszelka kaste y dary: tedye
manawielka y chwate du-
sa y ciata. I przeto dale-
to dziwnieyszy test nade
wszelkie swiate w niebie
kroluie.

4. Czwarte sprawy Pan-
skie sa w piekle / sprawy
straszliwej iego sprawie-
dliwosci przeciwko grze-
chem y zlošciom wiela lu-
dzi y dla iednego ciastkiego
grzechu wiecznym ognie
ie karzac. Lecz daleko dzi-
wnieysza iest Boska spra-
wiedliwosc / Ktora po-
kazal Bog przeciwko
grzechom na Synie swiomi
namilszym y iedynym / gdy
mu

fania
io/
bet
tu
grie
mu
to v
terp
mar
nafa
netey
del p
paf
fram
layda
ii.
nie Y
suy sa
Fanie
ne tu
dziun
tis ta
ciaus
tu / c
wisok

P
Terp
daykt
in

sawo mielausio tr wenat.
to/ kad iam ne prateyde/
bet vnt bayciu tabay mu.
Tu izdawe ti del swetimin
grieku/ nuplakdino/ nu.
muete perleyde/ir vnt ga.
to vnt krišians prikat tr
terp latru piktadeiu nu.
marint. Stebisi tam pra.
nashay. Pašteystas ira bel
neteyšibiu musu/ sutrintas
del piktibiu musu. Ir A.
pašteatas: Kuris tieg ti.
fram sunuy sawo ne pra.
layde/bet del musu izdawe
ti. Tu radu krikščio.
nie W. Jezui izgante.
suy sawo stebekis/ ne nie.
šanietiemus to swieto /
ne turiny / ne didibry di.
džiunu tos žiamės. Stebe.
kis tarin su Ponnu šwyn.
ciausiu ir Jozasu šwyn.
tu/ tam kiris ira pilnas
wisokiu stebuktu.

PVNKTAS IV.

Terp tiešiu stebuklingu
dayktu toli stebuklingie.
šnis ira Kristus.

Stebu.

mu nie prapušėit/ ale na
šrogie barzo mali wydal
go dla cudzych grzechow /
wbiczowac go dat/ vme.
czyć dopušėit/ y na koniec
na krzyż przybić/ y miedzy
stoczyncami vmorzyć.
Dziwuisia šia temu pro.
rocy. Zrantonys iest dla
niesprawiedltwosėi na.
šych. J Apostol: Ktory
prawi własnemu Synowi
swemu nie prapušėit/
ale go dla nas wydal to.
Ty tedy Chryšėianinie
dziwuy šia P. Jezusowi
zbawitėielowi swemu/ nie
marnosėistom t go swia.
ta / nie matėnosėi / nie
wielkosėi wielkich ludži
tego swiata. Dziwuy šia
mowie z Panna našwiete.
ša y Jozefem swiatym /
temu ktory iest peten
wšėėtlich dziwow.

Isai: 53.

Rom. 8.

PVNKT IV.

Miedzy sześėia dziwnych
rzeczy daleko dziwniey.
lzy iest Chryštus.

Dziwy

Inter sex ge.
nera mirabi.
lium, Chrystus
mirabilior.

1. *Mirabilia
omnipoten-
tia diuina.*

1. **S**tebuklay irá wt-
sagalibes Diemo /
Kuris daug rasty skayto-
me. Takus buwo runka
Mayziebiaus / kuri vntin
indeta čistu / o is vns o
isunta raupnotu tapo.
Takus rikste / kuri ing
zaley asimayne / ir vel is
žalio ing rikste. 10. Tol
bidesnis stebuklas Chri-
stus / kuris Tiewiep karp
runka to budamas / čistu
buwo / o isintas is to vn-
čio / tay ira žmogumi del
žmoniū tapis / regijos
effus raupnotas / tay ira
turiš kunu toligu kuno-
mus žmoniū nusideiein /
del wargu ir sunkibiū /
Kurias činte / karp činėia
kunay nusideiein del nusi-
deimo sawo. Ape tay A-
pastalas teyp: *Assuntis
rieg Diemas sunu sawo
toligibey kuno nuodemeto.
Ne care kuny assunte nuo-
demetami / bet toligibey
kuno nuodemeto / toligus
regijos kunas nuodeme-
tamus kuny / bet ne buwo
paciū*

Rom: 8. 7. 5.

1. **S**iwu sa w fiekmo-
cnošči Bostey /
ktorych wiele w piśmie
czytamy. Takim byta reka
Moyzešowa / ktora w
zanadrze wlozona czysta /
a z zanadrza wyjeta tre-
dowata sie zstata. Takim
rozga / ktora sie w waza
odmienila / y za z waza w
rozga 10. Daleko wiekšy
dzim Chrystus / ktory w
dyca tako reka tego bz-
luc / czyстым byl / a wyje-
ty z tego zanadrza / to test
zstawšy sie cztowiekiem
dla ludzi / zdat sie byc tre-
dowaty / to test malacy
ciało podobne ciałem lu-
dzi grzesnych / dla prac y
ciestkošči / ktore cierpiat /
ia ko cierpia ciata grze-
šnikow dla grzechu swe-
go. W tym tak Apostol.
Zestamšy prawi Bog sy-
na swego w podobienstwie
ciata grzesnego. Nie
rzekt w cieie go z stat
grzesnem / ale w podo-
bienstwie ciata grzesne-
go / podobne sie zdato
ciato

paš-
tas.
fidei-
Jo r-
kad-
ios a-
pnib-
wo i-
žmoni-

2. **S**-
mi no-
wadin-
ris gie-
čia. Ta-
ris pa-
šiaudu-
vžtiela-
stebuk-
magne-
ris tuk-
deiein-
gielazi-
nuog-
vžtiela-
leius ka-
ažugisi-
no degi-
wisp pa-
sten v-

pašin day tui nuodeme-
tas. Nes swyntay be nu-
sideimo burmo pradetas.
Jo rikšce/ ray ira galibe
kad tapo žnogum regie-
tos arsimaynius ing lit.
paiby. Silpnibe tieg Die-
wo ira stipriausia vnt
žmoniu.

2. Stebuklay ira prigi-
mino. Takiuo ira atmuo
wadinas mas magnes/ ku-
ris girtasi sawisp pritrau-
cia. Takiuo gintaras/ ku-
ris patrintas ir sutaycia/
šiaudus ir pelus sawisp
vžkiela. Tol didesniu
stebuktu Kristus/ negi
magnes ir gintaras/ ku-
ris eulays budays nusi-
deciu širdis Pietesnes ažu
girtasi sawisp pagriza ir
nuog žiemes ing dungu
vžkiela. Tuogi nuside-
letus kappelus vgnin ne
ažugisijuncion vnt vmsi-
no deginino parogiusa.
wisp pasiaukia/ ir karali-
sten vazinon vžgabena.

3. Steo

šiafo grzesnemu šiafu/ šie
nie bylo sama rzecz grze-
sne. Bo światobliwie bez
grzechu bylo poczeta. Je-
go rozga/ to jest moc/ gdy
šie zstat czlowiekiem/ zdá
to šie/ że šie odmienita ro-
slabość. Slabość prawi
Boska jest mocniejszy nad
ludzká.

1. Cor. 1. 25.

2. Dziwy sa przyrodze-
nia. Takim jest kamien
nazwany Magnes/ ktory
zelazo do siebie przycia-
ga. Takim burstyn/ ktory
potarcy y zagrzawszy sie/
stome y plewy do siebie
podnosi. ic. Daleko wie-
kszym dziwym Chrystg/ niż
Magnes y burstyn/ ktory
rozlicznymi sposoby grze-
snych ludzi serca/ twar-
de nad zelazo / do siebie
nawraca/ y od ziemi do
nieba podnosi. Tychżo
grzesnych ludzi jako ple-
wy w ogien nie gasnacy na-
wieczne palenie sposo-
bnych do siebie powoly-
wa y do Prolestwa wie-
cznego zaprowadza.

2. Natura.

Dilo

3. Fortuna.

1. Reg. 16.

Dan: 4.

4. Artis.

8. Reg: 6.

3. Reg: 10.

3. Stebuklay fortunos /
 Kayp žmones paprato kat
 bet/ kad kas tumpa iž ka-
 ralaus warguolis ir elgies
 ta/aba prieš/iž pawargus
 sio ir grino karalum. Teyp
 Dowidas iž piementis
 awiu pakietas ira vnt
 karalistes/ o Nabuchedo-
 nozaras ižmestas iž ios /
 terp žaveru giweno/ kayp
 kietuwa be žmonios. To.
 Kiey fortunos atmaynay
 stebisi labay žmones. W.
 musu Christus ir tami toli
 stebuklingiejinis. Nes a-
 nas turedamas wisotius
 turtus ir tobius/taipo gri-
 nu/ne turtinčiu kur ir gat-
 wos sawo prigtaust.

4. Stebuklay ira darytes.
 Tokie buruo / Bažnietia
 nuog Salamono pastatita
 ir sostas io/ iž kaulu aba
 iž iteiu strygio aba ele-
 fanto padaritas / ir kiet
 tuli. Tokie ira azu musu
 vnzio pramaniti zlego-
 rius/ warganay ie. Bet
 Diešpaties musu žmogi-
 ste

3. Dsiwy fortuny/ iāko
 ludzie zwoyli mowic/ gdy
 sie kro zstae z krola ne-
 dznikiem y žebrakiem /
 abo pržešiwie/ z nebzne-
 go y w bogiego krolom.
 Tak Dawid z pasterza o-
 wiec podniesiony iest na
 krolestwo/ a Nabuchodo-
 nozor wyrzucony z niego/
 między žwierzety miestat/
 iako bydle bezrozumne.
 Takiey odmianie fortuny
 barzo sie ludzie dsiwuiā.
 Chrystus naš Pan y wzym
 daleko iest dsiwnieyšy.
 Bo on maiać wšeltie
 dobra y bogactwa / zstāt
 sie w bogim / niemaiacym
 godzie y gtowy swej što-
 mie.

4. Dsiwy sa rzemiošta. Tā
 kie byty/košciol od Salo-
 monā zbudowany/ y stoli-
 catego/ z košci stoniowey v-
 czyniona/ y inne rozliczne.
 Takie sa za našego wieku
 wymyšlone zegary / or-
 gany ie. Lecz Pina naše-
 go cztowieczeństwo dale-
 ko pržechedzi košciol y
 stolicas

ste
 ir sol
 giwo
 aba
 pag
 žnie
 past
 5. E
 nes /
 nepr
 kuri
 ciela
 ia ka
 nera
 patin
 kario
 perm
 lus n
 šitpn
 galib
 iuos
 tie.
 6. Se
 aba r
 ne pe
 lutwe
 sawis
 idant
 zušerb
 loza fa
 mi Ch

ste toli praeyt Baznićiu
ir sostu Salomono/ kuroy
griwena pati. Diawiske
aba persuna Diawiska.
Pagriantite tieg tu ba-
zniciu / o azu tris dienas
pastatisiu iu.

5. Stebukfay ira Karlo-
nes / pramonios nanios
neprietelumus nezinomos/
kuriomis miestus ir pilis-
cielas izwerbia ir pagrau-
ia Karleywoley. Bet ir cia
nera paliginimo su Wieś-
patim musu / kiris vnt
Kariones sawo budu ne-
permanomu pergatoio wi-
lus neprietelus musu. Nes
sitpniby sawo sutrine iu
galiby / ir smerciu sawo
iuos numarino ir ispnay-
cie.

6. Stebukfay wisio swieto
aba wisu io dalu / kuros
ne perleydzia newienam
lutwerimuy / tolio terp
sawis stiriaws padarie/
dant terp iu turetu bu-
tufsiebe koki / vacuum Si-
lozafay wadina. Ir ca-
mi Chrystus W. pralint fa
3 1100

stolice Salomonowe / w
ktorym mieśka samo Bo-
stwo abo osoba Bostka.
Obalcie prawi ten Po-
ścioł / a ia go za trzy dni
postawie zc.

5. Dziwy sa woyny / for-
tele iakie nowe nieprzyia-
ciotom niewiadome / Eto-
remi miasta y zamki czele
wywracacia y obalacia zot-
nierze. Lecz y tu nie maś
porownania z panem na-
szym / ktory na woynie swo-
iey / sposobem nie dosci-
głym zwyciezyl wśytkie
nieprzyiacioty nasse. Abo-
wiem slabościa swolia stary
ich moć y śmiercia ie swo-
ia ymorzyl y wyniszczył.

6. Dziwy wśytkiegoświa-
ta / abo wśytkich iego cze-
ści / ktore niedopuszczacia
żadnemu stworzeniu / ca-
kiego miedzy soba rozdźia-
tu czynić / żeby miedzy ni-
mi miata być czczość ias-
ka / vacuum filozofowie
nazywacia. I w tym Chry-
3 1100 Chy.

5. Marti.

6. Totius v-
niucisi ad va-
cuum prohi-
bendum

tuos swieto stebuktus.
 Nes col stebuktingtesnius
 padare nuzingimus ir vj-
 zingimus aba tutus pasi-
 tielinus ir nupholus sa-
 wimp/ idant rustibes per
 Wslinu ir per pirmuti
 žmogu padaritas/ papil-
 ditu. Is to tiag pilnibes
 mes wisi iememe/ tay ira
 milistu ir kisas doweras
 dungaus. Vizingie vnt
 wisu dungu/ idant wisa
 papilditu.

Dan: 1.

Aphef: 4.

PVNKTAS V.

Res diuinas
 esse confide-
 randas. Et
 precipue Chri-
 stum Domi-
 num.

Kayp didis ira reykatas mu-
 stit ape dayktus dwasingus,
 oipačiey ape Christu
 W. musu.

I. **B** Asptes izganimo
 musu wadinasi izdu
 ejuštepu / žimėingays /
 atmenimis brungumis /
 iz kuru wardu piga su-
 prast reykatu mustimo iu.
 Nes kayp izdu kas radio /
 negal io igit / sey su war-
 gu ne mazu ir prakaytu
 ne noris io izkast. Žimėiu-
 gu

stus Pan przehedi te smia-
 ra dżimy. Bo daleko dzi-
 wnteyse wezynit zstepo-
 wania y wstepowania abo
 rozliczne podnoszenia sie
 y wpadci w sobie / aby
 czegos przez czarta y przez
 pierwszego ezlowieka w-
 ezyntona/ napelnit. Z te-
 go smy prawt petnoscet
 wszyscy wzieti/ to jest tasy
 inne dary niebieskie. Wsta-
 pit nad wszytkie niebiosy /
 aby wszytko napelnit.

PVNKT V.

Iak wielka iest potrzeba
 rozmyslac o rzeczach du-
 chownych, a osobliwie o
 Chrystusie Panie naszym.

I. **A**temniee zbawienia
 naszego zowia sie
 starbem zakrytym / per-
 tami/ pamienimi/ z ko-
 rych imion iacno zrozu-
 miec potrzebe rozmyslania
 o nich. Bo iako nalassy tro-
 starb/ nie moze go dostac/
 iesli z praca nie mala y z
 potem nie bedzie go chciat
 wy-

Gu
 mar
 mi/
 ciu
 se/
 Pa/
 Pot
 neli
 dwa
 rast
 stim
 war
 tuos
 ne p
 ios /
 Kay
 ista
 nist b

2. D
 ligin
 naya
 atst
 nes
 prip
 tos/
 denin
 ii. p
 esti i

W teypagi iestko smones
mariole gilmun ibrizda.
mi/ir tinay be arduio kar
ciuose ir satuose wundeni
se/ kotay gal iktist/ trun.
Pa/ bet iktay laymetu/ir
koti zimciugieli aba alme.
neli rastu. Teyp ir izdo
dwasingu dayktu niekas
rast ir igit negates be mu.
stimo/ kuris negal buc be
wargo kotio / ipasiey
tuose / kurie top darbop
ne priprato. Jey iestkosi
ios / ray ira isminities
kayp pinigu/ir kayp izdu
iştirasi iu/ tuo metu izma.
nisi baymi Wiespario.

2. Dayktay dwasingi pri.
liginasi walgiktay/ir duo.
nayic. Pagirei tieg/ kurie
alksta ir trostia teysibes/
nes anis bus pasocinti:
Pripenio si duonu girwa.
tos/ir ismonios/ir wun.
denim isminities prigrade
il. Pergalinetiam duosiu
esti iz medzio giratos. Jey
penut.

wykopas. Peret takze su.
kaia ludzie w morzu / w
glebokosc siezanurzaiac/
y tam bez oddechu w gorz.
kich y zimnych wodach /
poki moga strzymac /
trwata/byle sie tylko po.
wiodlo/y iaka peretka abo
kamyszeet nalezli. Tak y
starbu duchownych rze.
czy/ nie nalezs y dostas
nie badzie mogt bez ro.
zmyslania/kore nie mozs
byc bez pracy iaktay / a
zwlaszcza w tych/ co do tey
roboty nie przywykli. Je.
sli tey bedziesz szukal / to
iest mardosci / iako pie.
niedzy / y iako starbow
dokopasz sie iey/w ten czas
zrozumiesz bolazn Pansta.

2. Rzeczy duchowne przy.
rownywata sie iedzy/chle.
bu / owocom drzewnym
ic. Stogostawieni prawi
ktorzy iakna y pragna
sprawiedliwosci / abo.
wiem oni beda nasyceni.
Takarmi go chlebem zy.
woci y rozumienia/y wo.
da go mardosci napoit.
Zwy.

*Si quisierit e
am quasi pe
cuniam &c.
Prou. 3. 1. 4.*

*2. Quia con
parantur pa
ni sine ciba
qui manden
dus est.*

Matth. 3.

Eccli. 15.

penutflu ir duonu ira day
 Eay dwa singi / tadu rey.
 Eia in sukrumtinet / gra
 mule / nurit ir widuriuose
 suwirine karšciu w. Tasa
 sukrumtinias / nuriimas
 widuriuose suwirinimas is
 simano rupus in birdy
 mustimas ir swarstimas.
 Tey pats Diawas tay E.
 zechieluy izgulde. Liepe
 iam knigas esti / ir nurit /
 ir sakos buwis pripenetu
 tomis knigomis / ir tuo
 iaus apreystie iam / kas
 is simano per tay / to tieys
 zodziys. Sunauzmogaus
 wisus zodzius mano imt
 birdin tawo / ir ausimis
 tawo klausit. Tay ira
 mustit ir swarstie sam
 tuos.

3. Quia inui
 sibilis, egent
 oculis mentis.

1. Cor. 4. 7. 18

Joh 28. 7. 18.
 & 7. 21.

3. Wabinasi day Eay dwa
 singi ne regimays. Apa
 statas sake / ne dabo iames
 tiemus day Eamus / kurie
 regisi / bet kurie ne regis.
 Nes kurie regis / itme
 tieys ira / o kurie ne regis
 omzinays. Ir Jobas. A
 sustepta ira isminis
 nuog

Zwybiezcy dam lebb z drze
 wa zyworá. Jezeli potar
 mem y chlebem sa rzeczy
 dochowne / tedy trzeba ie
 zwac / polykac / y stracic.
 To zwanie / polykanie / y
 trawienie / rozumie sie
 pilne ich rozmyslanie y
 wrozanie. Tak to sam Bog
 Ezechielo wi wylozyt. Ka
 zat mu kšiegi iebb / y pol
 knac / y powiada / ze byl na
 karmiony temi kšiegami /
 y zaraz mu obiawil / co sie
 przez to rozumie / takimi
 slowy. Synu czlowieczy
 wszytkie slowa mole bierz
 do serca twego / y wšyma
 twemy sluchay. To iest
 rozmyslay y rozwažay ie
 sobie.

3. Zowla sie rzeczy du
 chowne / nie widomemi.
 Tak Apostol powiada /
 nie wrozamy tych rzeczy /
 ktore widzimy / ale ktorych
 nie widzimy. Bo ktore sa
 widome / doczešne sa / a
 ktorych niewidzimy / te wie
 czne. I Job. Zakryta iest
 ma.

„nuog ałiu wiśa gicwui/ir
 pawśśiey oro ne żino ios/
 ir eſti iſeraukta aba iſwiſ.
 Eſta iſ wietu paſleptu.
 Jey ne regimi ira/ reykia
 tam/ kiris iu nor iſwiſ/
 ałiu ſirdies ſabay ſkay
 ſtu. Ir todrin ſwyncietti
 wadinaſi ſwerimis pilno-
 mis ałiu / kurias regieto
 Ezechielis. Kur per ałis
 iſſimano tuli ſwynciu day
 Ecu muſtimay. O iog W.
 Chryſtaus żmogiste ira
 dirwa / Euron iſderi ira
 wiſi iſday brungiauſi/rey-
 ſia paſt dażnay tu dirwu
 ſirdies muſtimu/ir ieſſot
 ioy iſdo iſganimuy du-
 ſios reykiamo. Jumptieg
 ira wiſi iſday. Jog ira
 marionis / iumpi reykia
 ieſſot żimbiugu/ir ałme-
 niu brungiu wiſoku gie-
 ribiu ſwynciu. Raypo
 pats mokia. Priliginta
 ira karaliſte dungaus
 prektiny ieſtunciam brun-
 gu żimbiugu. Jog ira
 pagal Dierwiſtes ne regi-
 mu/ reykia daugio ałiu /
 ſay

mabroſſe ed oczu wſyto
 Elich żytaacych/ y pracy po-
 wietrzni nie wiedza o niey/
 y bywa dobyta z mieyſce po-
 raiemnych abo ſkrytych.
 Jeſli nie widóme ſa/ po-
 trzeba temu / Ectory ie chce
 wyrzeć / oka ſerdecznego
 barzo taſnego. J przeto
 ſwieci zowia ſie żwierze-
 tami pełnemi oczu / Ecto-
 re widſiat Ezechiel. Góże
 oczy rozumieia ſie mnogie
 ſwietych rzeczy rozmyſlá-
 nia. A iſ P. Chryſtuſa
 cztowieczeńſtwo ieſt rola/
 w Ectora włożone ſa wſy-
 ekie ſkarby nadroſſe/trze-
 ba Eopac czeſto ta rola
 ſerdecznem rozmyſłaniem/
 y ſukać w niey ſkarbu /
 zbawieniu duſhnemu po-
 trzebnego. Wnim prawe
 ſa wſykie ſkarby. Jſ ieſt
 morzem/ w nim trzeba
 ſukać peret / y kamieni
 drogich wſelakich enet
 ſwietych. Jako ſam wezy.
 Przyrownane ieſt Ectole-
 ſtwo niebieſkie kupecwi/
 ſukajacemu drogich pe-
 ret.

Ezech. 1. 2.
 nimalia ple-
 na oculu &c

In Chriſto
 theſauri abſci-
 dit. Col. 2.

Matth: 13.

Luc: 2

tay ira tutu ape ti musti.
mu / idant kas galeu ti
iswist / pazint / ir gieray ti
ismanit. Ponna tadu swyn
ciausia ir Juozafas iog
gieray iam daboios / to-
drin stebies / ir didi iz to-
tio mustimo naudu aptu-
reio. Azulaykie nes wisus
jodius / swarstidama inos
sirdiy sawo.

rel. Ji jest według Bo-
stwa niewidomym / trze-
bą wiela oczu / to jest roz-
maite o nim rozmyślania
aby go kto mogł obaczyć /
poznać / y dobrze go
zrozumieć. Panna tedy na-
swietsha y Jozef iz mu sie
dobrze przypatrowali /
przeto sie dziwowali / y
wielki z tego rozmyślania
pożytek otrzymali. Zacho-
wala bowiem w sycis
słowa / rozważając je w
sercu swolem.

PVNKTAS VI.

Christus est
signum, cui
contradici-
tur.

Christus zinklas kuriam
zmones priefztarauia.

Quadruplex
signi accepti-
o in scriptura.
1. Pro scopo.
Thren: 3.
2. Pro mira-
culo. Ioan: 3.

3. Pro vexillo.
Isai: 11.

Zinklas Eleweropay
Drasicy izsimano. Pirmas
zinklas ira zime ana / Pu-
rtosp sfauda kas. Padecicy
mani kapp zimy vnt wili-
cios. Vnta zinklas ira
pratewas. Nietas tu zin-
ktu negal darit re. tay ira
pratewu. Trečia ira zin-
ktas zime karieywu / po-
furin stowi / karunu wa-
dina

PVNKT VI.

Chrystus znak, ktoremu
się ludzie sprzeciwiają.

Znak czworako sie w
pismie rozumie. Na-
przed znak jest cel / do kto-
regoto strzela. Polozy-
les mie iako cel na strzale.
Powtore znak jest cud.
Zaden tych znakov nie
moze czynic re. To jest cu-
dow. Potrzebie znak jest
znamie żołnierzow abo
choregiew, pod ktora sto-
ja

šina. Szaknis Jesses ku-
ri stowi vnt žinkto žmo-
nemus / iam gminas
melsis. Kierwira žinktas
ira pečietis. Kayp didin-
sime žorobabeli: nes ira-
nas Kayp žinktas vnt de-
šines runkos. Tasay žin-
ktas rayšktas wadinas
Agieusiep pečietim. Wi-
sajs cays budays Christus
ira žinktas / kuriam žmo-
nes priestarauia.

2. Žinktas ira Christus /
tay ira žime kurio šau-
do. Nes po sawim dienas
ii galu pastate wišiu dar-
bu sawo. Pirma tuos del
garbos sawo dario / potam
del Christaus / Kaypro-
redziasi is rasto. Pride-
reio tam / del kurio wiša.
Wišiu dayktay ira iusu / ius
Christaus / o Christus
Diewo. Kas tadu sawo
weykatuose ne weyzdi
vnt Christaus / Kayp vnt
žimes / ir vnt gato sawo /
tasay iam priestarauia /
flaydoia žetur tuos pagrį-
damas / notatinka tos ži-
mes

ia. Korzeń Jesego / ktory
stoi na znat ludziom / ie-
mu sie narody beda mo-
dli. Po czwarte znat iest
pieczęć. Jako bedziem wy
slawiać žorobabela: bo y
on iako sygnat na prawey
race. Ten znat v Agie-
uša iasnie sie zowie
pieczęć. Wšyctimi tymi
sposoby Christus iest
znatiem / ktoremu sie lu-
dzie sprzečiwiata.

1. Znat iest Christus / to
iest cel do ktorego strzelā-
ia. Abowiem go Bog po
sobie postawil koncem
wšyctich dzieł swoich.
Naprzod ie dla chwały
swoiey czyni / potym dla
Christusa / iako sie pata-
zule z pisma. Przysłato
temu / dla ktorego wšycti
ko. Wšyctie rzeczy sa
wase / wy Christusowi /
a Christus Boży. Kto te-
dy w swoich sprawach nie
patrzy na Christusa / iako
na cel y na koniec swoy /
ten sie iemu sprzečiwia /
bladzi indziej ie obraća.
iac /

4. Pro figilo
Ecc. 49.

Christus p.
gnam id est
scopus.

Heb. 2.

1. Cor. 9.

mes/ tobrin ne tures at-
gos/ Kayp ne turtie/ Ku-
rie susikalbeio šaudit ing
žymy / ir iu atatik/ ne
atatinka/ prajydžia/ ir ne
tikay neigianaudos/ bet
papeykū ir giedu parneša-

2. *Signum, i-*
miraculum.

2. Christus žinklas vntu
budu/ tay ira praiemas
ira/ iog nuog paties pra-
sibeimo šawo xislas pilnas
buwo/ ir dabar ira praiema-
wu/ Dwasiu šwintu / ir
iž ponnos prasibeio/ ir su
robulu šmoniu tuoiaus
buwo / dwi naturi wte-
noy persunoy Diewisłoy
sudetū tureio/ gime be pa-
šiedimo ponnistes moti-
nes šawos / 12. ir dabar
Sakramenty aktorius
tulu ir didžiū žinklu pil-
nas ira. Tam priestara-
wo senieiti heretikay/ Ku-
rie ne tikieio sunti drau-
gie Diwo ir žmogaus/ ne
tikieio / idant turetu per-
sunu Diewisłū but/ idant
motina to turetu wadintis
motina

iac/ nie trafia do tego celu/
przeto nie będzie miał za-
pląty / iako nie miała ci /
ktorzy się zmowili strze-
ląc do celu / y wąż trąfił /
a nie trafiała/ przegrawa-
ła / y nie tylko nie dosiępu-
ła pożytku / ale nagana y
wstydy odnosi.

2. Chrystus znał wtorem
sposobem/ to jest/ cudem
jest/ iż od samego poczęcia
swego wstytek był pełen
cudow / y teraz jest/ Du-
chem świetym y 3 Panny
się poczał / y zaraz był z
zupelnym rozumem/ dwie
naturze w iedney osobie
Boskiey złączone miał /
narodził się bez wśczerb-
ku. żadnego panteństwa
mątki swej / 12. y teraz w
naświeckym Sakramencie
rozlicznych y wielkich cu-
dow pełen jest. Temu się
sprzeciwiali dawni here-
tykowie/ ktorzy nie wie-
rzyli go być wespół Bo-
giem y człowiekiem / nie
wierzyli / aby miał być
Boską osobą / aby mątką
tego

motina Diewo. Prieg
tam klaydawo/ kapp bu.
tu anas wienu noru ne su.
twertu turis effus/ ir ki.
tu dang klaydawo/ ir tam
zinktu priestawo. Tu
wel heretikay Kalwinistos
priestawia priess zin.
Plus/ kuriuos anas daro
sakramenty atoriaus.
3. Zinktas ira zime kariey
wiu/ karunu wadina/ to sp
zime sp/ tay ira Christausp
wisi žmones susirinkinet tu.
ri/ ir po tuo zinktu/ ie y nori
pergafet neprietelus/ turi
kariant; anays farways
apswilki/ kuriuos Apa.
stalas isstayto. Imkite
wisotius farxus ir gin.
Plus Diewo 10. Priesta.
raua tam zinktu y tas/ kus
ris welino ira kariey wiu/ ir
po to karunu karauia/ tay
ira tulavs budays nusidest
Mokiestis asu tu kariony
ira vmjina smertis/ kapp
bito Apastalas. Mokiestis
nuodemes ira smertis.

iego miala sie zwat mat.
ka Boza. Ate nu bladzi/ i
iakoby on mial miec jedna
wola nie stworzona/ y in.
nych wiele bladzi/ y temu
sie znakowi sprzeciwia to.
Ateraz heretycy Kalwinis.
towie sprzeciwiaia sia
znakom/ ktore on czyni w
naswietlym sakramencie.
3. Znak jest żołnierski/ cho
ragwia nazwany/ do tego
znaku/ to jest do Chrystu.
sa maia sie wшыscy ludzie
zgrómadzác/ y pod tym
znakiem/ iebli dca zwycie.
zye nieprzyiacielsky/ maia
wojowac/ w one sie zbro.
ie vbrauшы/ ktore Apo.
stol wylicza. Wescie wsel.
kie zbroie y oreza Bostie
10. Sprzeciwia sia temu
znakowi ten/ ktory jest zo.
lnerzem czartow skim/ y pod
iego choragwia wojnie/ to
jest rozmaitemi sposobami
grzeszy. Zaplaca za te wo y
ne jest wteczna smierc/ ia.
to mowi Apostol. Zapla.
ta grzechu jest smierc.

3. Signum
Vexillum

Rom. 6.

2a

4. Zin

2a

4. Znak

4. *Signum i.*
sigillum.

Con. 2.

4. Znak lasira Chrystus/
tay ira pebiecis/kaypopats.
lawi wadina giesmese Sa-
lamono / ir liepiā dusiey
idanc ti kayp pebieci bir-
dielp sawo prispaustu / ir
Ont pebie prideu / ir teyp
iispsaustu / tay ira toligi
sam taptu / io gieribes froy-
tas pirma širdziu pažinda
ma ir miledama / o potam
ir paciū dayktu iuose pra-
zintus ir iu weykatus tūg-
daritu. Kas mañ tarnauia
pastuy mani regul eyt.
Priestarnauia tay pebie-
ci tie / turie aplaydi wiesi-
paties sawo gieribes / vnt
wisokiu piktibiu pasitay-
dzia. Kayp tay tie daro /
turie pasikieldami puy-
kon / tuo patimi priestarau-
ta nusi žieminiū wiesi-
paties / gayley rustaudami
priebinaši io romibey / no-
pikuntoy nenumaldomoy
artimu sawo turedami /
priest io maloniby wisie-
mus byndru kariaūia ir.

4. Znak jest Chrystus/
to jest pieczęć / jako sam
si. bie zowie w pieśniach
Salomonowych / y każedu
sy / aby go jako pieczęć
do serca przyścisnęła / y na
ramie przyłożyła / y tak go
wyraziła / to jest podobna
ście temu zstata / enoty tego
świeta wprzod sercem po-
znawając y miłując / a po-
tym y sama rzecz w nich
ście świeżyła / y skutki ich
rozmaite czyniła. Reo mi
słusz / niech za mna idzie.
Sprzeciwiała ście tey pie-
częci / ktorzy opuściliśmy pa-
nā swego enoty / nā wśelā-
cie ście złości rozpustozila.
Jako to ci czynia / ktorzy
podnosić ście w pyche / tym
samym sprzeciwiała ście po-
korze pāństwiey / okrutnie
ście gniewając / sprzeciwia-
cie ście tego cichości / w nie-
nawisści nieubtāgāney bli-
żniego swego māiac / prze-
ciwko tego łaskawości
wszystkim spolney wojui-
z.

Ont

Sunt primos Medelos /

potrimus Karalums Euangeliā Eufos: 2.

K Ad buwo Iezus dwilikos metu, eiunt iiemus ing Iero-
 zolimu, pagal budo dienos swyntos, ir po izpildi-
 toms dienoms griztunt, pasiliko waykielis Iezus Iero-
 zolimoy: ir ne pamate gimditoiey io. A taridamies ii sunti
 draugiey, eioldienu kielo, ir iesskoio io terp giminetu ir pazi-
 stamuiu. A neradi, sugrizo ing Ieruzalem, iesskodami io. Ir
 sloios potrimus dienoms, rado ii baznicioy besedinti widuy
 Daktaru, ktasunt i ir ktasunt i iu. A stebeios wisi, kurie
 ktause, issmonimuy ir atsakimams io. Ir regiedami stebeios
 Ir tare iop motina io. Sunau kumums teyp padarey? Sitay
 tew. is tawo, ir as galyedami iesskoio me tawis. Ir tare iump.
 Kodrin manis iesskoiot, nezinot iog tuose (dayktuose)
 kurie ira Tewomano, reykia man but? O iiene suprato zo-
 dzio, kuri bilo io iump. Ir nueio su ieys, ir ataio ing Naza-
 reth: ir buwo iiemus paduotas. O motina io azutaykie
 wifus zodzius tuos sirdiy sawo. O Iezus dauginos
 issmintiy, ir augime (metuose) ir milisloy Dewiepir
 zmonefe.

Wiedźiele Pierwsia

potrzech Krolach / Ewang: W Łuf. w Roz. 2.

Gdy już był Iezus we dwunależie lećiech, gdy oni wsta-
pili do Ieruzalem wedle zwyczajn świetá, á skon-
czywszy dni gdy się wracáli, zostało dziecie Iezus w Ieruza-
lem: á nie obaczyli rodzicy iego. Amniemáiac że on był w
towarzystwie, ušli dzień drogi, y szukáli go między krewny-
mi y znáiomemi. A nie nálazszy, wrocili się do Ieruzalem,
szukáiac go. Y zstało się potrzech dniach, náleżli go w ko-
ściele siedzacego wpośrzedku Doktorow, á on ich stucha y
pyta ich. A zdumiewáli się wszyscy, którzy go stucháli, ro-
zumowi y odpowiedziom iego. A wyżrzawszy (go) wielce
się zdziwili. Y rzekłá do niego mátká iego: Synu, przecześ
nam tak uczynił? Oto oćiec twoy y ja záłośni szukáiliśmy cie.
Y rzekł do nich: Czemużeście mnie szukáli? Niewiedzieliście,
iż temi rzeczami, ktore są Oycá mego, iam się bawić powi-
nien? A oni nie zrozumieli tego słowa, ktore im mówił. Y po-
szedł z nimi, y przyszedł do Nazáretu: y był im poddány.
Lecz mátká iego wšytkie te słowa zachowała w sercu
swym. A Iezus się pomnażał w mądrości, y w lećiech,
y w táscu Bogá, y w ludzi.

Pl'N.

Pl

Tu

I.

deft
rieg
bud
Ch
nuo
swe
mo
be
Tu
wu
gal
raf
mee
Jeh
kot
tite
but
Eur

PVNKTAY SAKIMV DIEWO

zodžio iz Ewanielios.

PVNKTA KAZAN ZEWANIELIET.

PVNKTAS. I.

Tulays budays žmones pa
meta Diewu aba
W. Iezu

1. **P**Ameta tas Diewu/
kad sunkies nusi-
dest priest ii. Buvote
rieg anuo metu (tay ira
budami pagonistey) be
Christuso / tol atpuoty
nuog draugtes Izraelo /
swečiey testamentu / žadei-
mo wilties neturedami / ir
be Dievo vnt to swieto.
Tuo budu pameris Die-
wu per sunku nusideimu
gal atrast wel / ir tobrin
rastas ragtas tu / Turis pa
meta Dievu idant to iestotu
Jestokite rieg wiespaties/
kotay gal but rastas / žadin-
tite io / kotay arti ira. Rapp
butu taris / bus tas metas /
Turis negaleste rasti /
bus

PVNKT I.

Rozmaitemi sposobami lu-
dzie traca Boga abo Pa-
na Iezusa.

1. **T**raci kro Boga / gdy
ciešto grzesy prze-
ziw niemu. Wylišcie pra-
wi w on czas (to iest be-
dac w poganstwie) bez
Christusa daleko odpa-
dli od spolecznosci Izra-
ela / goscie testamentu/
obietnice nadzieie niemā-
iacy / y bez Boga na tym
swiecie. Tym sposobem v-
traciwszy Boga przez cie-
šti grzech / moze go zas
znalešci / przeto pismo na
pomina tego / Ktory vira-
ca Boga / aby go szukal.
Szukacie prawi Pa-
na / po ki moze byc nale-
żiony / wzywacie go
po ki blisko iest. Jazoby
rzeki /

Varis modū
amittitur De-
us sine Chri-
sto. Quareti-
me, & non in-
venietis Io-
an. 7.
Prou. 1.

1. Peccato mor-
tali.

Ephes. 2. 7. 12.

Isai. 55. 8. 6.

bus kadu tol ne arci/ tobrin
nagatesite io sawisp za-
dina.

2. A damnati.

2. Pameta Diemu pa-
stundinci pragari / ir
daugie/n vnt vmsin io ra-
sti negali. Jesi posize tieg
manis / a ne rasite. Kadu
zadins manis / o ne ystiau
sijun: vnt sti tieksio / a ne
ras raanis.

Pro. 1.

3. A iustu quo-
ad sensibilem
deuotionem.

3. Pameta li Kartays
teysus ir swynai vnt to
swieto / bet ne iki galu a-
ba wisetinas pameta / ray
ira nuterioia ne teyp Die-
wu pati / Rayp gietiaus io
Kurias domanas / swiesiby
vnt dusios stasyn / vnt
Kurios wietos tumsibe ko-
ti vnt sirdies ataye / del
Kurios ne teyp siemus ziba
dayktay swynai / bet regi
iudis Rayp vkanay. Nute-
rioia Kartays palaiu / o wie-
ton io zuri nerimasti sir-
dis / sunkiey nerimsta. Nu-
terioia lin smiby / o wieton

rzeiti / bedzie ten ezas / kio
rego niebedziecie mogli
nalese / bedzie tie dydale-
ko nie blisko / przyto nie
bedziecie go mogli do swe-
bie wotac.

2. Traba Boga pota-
pieni do piekta / y wis-
cey go na wielki nalese nie-
moga. Bedziecie mie pra-
wi sukac / a nie naydziecie.
Tedy beda mie wzywac / a
nie wyslucham: rano wsta-
na a nie nayda.

3. Traba go podezas pra-
wiedliwy swiesci ale nie
do konca abo nie omfeti /
to iest wtracacia nie tak
Boga samego / iako roczy-
iego nie ktore dary / swia-
tlosa na dusy iasna na k-
re y mierz / ce ciemnosce ia-
ka na serce przychodzi dla
ktorey nie tak im anieca
rzeczy swiete / ale widza ia-
iako we mgle. Wtracacia
podezas pokoy / a miasto
niego maia niepokoy na
sercu / y barzo testnia. W-
tracacia wesołosce / a mia-
sto nies napada ich smiete
y gorze

ios puola vnt tu nului-
mas ir karibedusios Pit
na ape tay Psalmose Dos
wido/ kurtis apraso/ kaitp
sawo tarnus gierus Die-
was megina tulays aptay.
dimays / aba atimimays
saldibes birdies/ swiesibes/
drutibes/ mintfibes mat-
dose/ sutrinimos azu nusi-
deimus / ir kieu toliu do-
wanu. Todrin ir pats Dos
widas iestko Diemo/ sau-
tia iop/ budina ii kapp a-
zumigusi/ sakos effus ap-
taystas / stundzias effus
arti prapulties / iey Die-
was io negielbetu / ir ki-
eus ragina / idant iestkotu
wisadu Diemo sawo / iop
puleus / iam wisadu mel-
stus. Dusia swynta aba
gieriaas Baanibia giesme
se Salomono tunkiey ie-
stko Diemo sawo numife-
toio sawo. Iestkosiu tieg-
to/ kurti mili dusia mano/
apeysiu miestu / ir kieu
klausiasi. Ar regiotote kurti
mili dusia mano. Talay
pamerimas Diemo/ kurtiao
tey.

y gorzkosc dusna. Peino
o tym w Psalmiech Da-
widowych/ ktory opisuje/
iako swoich slug dobrych
Bog doświadcza/ rozma-
tem opuszczeniem/ abo vin-
knieniem skodkosc serdec-
zney / swiatlosci / sta-
tosci/ zmiekczenia w mo-
dlitwach/ kruchy sa grze-
chy/ y innych takich darow.
Przeto y sam Dawid szuka
Boga/ wola do niego/ bus-
dzi go iako snem wspokoio-
nego / powiada sie byc o-
puszczonym / starzy sie
byc blisko zguby/ iedliby
go Bog nie ratowal/ y dru-
gich napomina / aby su-
chali zawse Boga swego/
do niego sie wcielali/ iemu
sie zawzdy modlili. Dusia
swieta/ abo raczey kosciol
wpleśniach Salomonowych
czesto szuka Boga swego
w lochanego swego. Beda
prawi szuka ta tego/ ktore-
go mitnie dusia moja/ obya-
da miasto: y drugich sie py-
ta. Czy widzieliście tego/
ktorego miluje dusia moja
To

Cant. 1. 3. 2.

1. Hec amissio
in iustu ob ve
nialia pecca-
ta contingit.

tey sus ir swentas li pa-
meta/prisicinka del dwie-
tu ipaciey priezastu. Wie-
na ira kusideimay mazie-
sni/ del kuru attira Die-
was linksimby dusies/pa-
kain/ swiesiby/ ir kiras do-
wanas / o tay dajnay da-
ro tiemus / Kurie ne teyp
diby turi sargiby vnt sir-
dies sawo/musko niekanie.
Kira / teypogi ne saugo
liczuwo / daug tussiu ir
ne reykiamu sodziu kalba/
ne sergti akur / ausiu / ir
kitu patantimu sawo / per
kurius daug tabay mazu-
tu dasilaydzia kaltibiu/ ir
teyp lauciasieffu saufsays
vnt malbos/ kietays ir sun-
kieys vnt gienu darbu. O-
tay perlaydzia Diemas del
tu mazu tu nuodemi. Vnt
ira meginimas Diemo/ Ku-
riu3 pratina ir mokia sa-
wo tarnus kaip turi tobi-
lay tarnauti am / iz tikros
meytes/ dowanay be pokiu
kayp butu atgu/ linksimi-
bes ir kitu. Nes pigay pa-
sint/ kas tikray Diemu mi-
li iz

2. Ad proba-
tionem coru.

To zgubienie Bogu / Kto-
rym go sprawiedliwi y
swiesci gubia / przytrafia
sie dla dwu osobliwie przy-
czyn. Jedna jest grzechy
mniersze dla ktorych odeys-
muie Bog po ciechu duszna/
pokoy/swiatla/ y in sie da-
ry/ a to czesto czyni tym/
ktorzy nie tak wielka ma-
ia straz na sercu swotem /
mysla o fraszkach / takze
nie strzega iezyka / wiele
proznych y niepotrzebnych
slow mowia / nie strzega
oczu/ wsu/ y inszych zmy-
slow swoich / przez ktore
sie barzo wiela matych
grzechow dopuszczaja / y
tak czuia sie byc suchymi
na modlitwie/ trardymi y
siekimi do dobrych w-
czynkow. A to przepuszcza
Bog dla tych matych grze-
chow. Wtora jest do swiad-
czanie Bestie / ktorem
swieszy y wazy swoje sluzi
tak mu maia do skonale
sluzyc z szczerem miłosci/
darmo bez zadnych takoby
nagrod/ po ciechy/ swiatla/
y in

It iz to kad noplaydzia po-
teriu/maidu/gieru darbu/
norint sirdiy ne turi sal-
dibes/ bet gieriaus karti-
by/ nulusimu / Kieriby ir
tingietimu vne maldibes
a tebian ne duostis romus
suntibemus pergatet: bet
wisa daro / Ku pirma pa-
prati buwo darie / Kad
tureis sirdies linymiby ir
dzianymu. Kas wel tuo-
metu tikray meldzias / Kad
linymu turi dusiu/ o kad
nulusiu / wisus pame-
ta poterius / apteydzia
bazniciu/ ir kitus gierus
darbus/ rasay ne tarnauia
Diewuy Kayp sunus gie-
ras Tewuy/ bet Kayp sum-
binikas gau atgu Wies-
pati. Kad Wiespats ne
duostatgos / atstoio nuog-
lo/ iesko kito Wiespaties/
Kuriamazu pinigus pasi-
sumdo/ o ne wienam do-
wanay ne tarnauia. Sunus
wisadu tewuy sawo nortir
Gieydzia interkti/ ir nuog-
lo nesi Kiria niekadu/ wia-
su mecu su tewu ir pieg te-

Bb

ru

y inszych. Bo iacno po-
znae/ kto szczerze Boga
miluje/ z tego/ ze nie opusa
cza pacierzy / modlitwo/
dobrych wzynkow/ choc
w sercu nie ma skodkosc/
ale raczy gorzkosc/ sme-
tek / twardosc / y leni-
stwo Ku nabozenstwu: a
przebie nie daie sie tym
ciezkosciam zwoziezyc:
ale wszystko czyni/ co byt
pierwey zwykly czynic/ gdy
mial serdeczna pochiecy
radose. Kto siezas w ten
czas tylko modli/ kiedy ma
wesota dusze/ a kiedy sme-
tna/ wszystkie porzuca pa-
cierze/ opuszcza Rosciol/
y inne dobre wzynki/ ten
nie sluzi Bogu iako syn
dobry oycu/ ale iako na-
iemnik panu za zaplate.
Kiedy pan nie daie zaplaty/
odstale od niego/ szuka in-
szego pana / Ktoemu sie za-
pleniadze nazywuje/ a za-
dnemu darmo nie sluzi.
Synowie zamyse oycu
swemu chca y zadaja do-
godzic/ y od niego sie ni-

Bb

gdy

wu giwena. Teyp ir tar-
 nay Diawo / wient karp
 sumdinitay / tiri karp su-
 nus gierl iam tarnawia / a.
 nie ažu tgu / dowanos / lin-
 xmibes / swiesibes / o tie do-
 wanay / ir be tu dowanu
 wisados iam tarnaut gley-
 dzia. Tu tadu Kristio-
 nie saugokis / kad sawo
 Wiespaties ne pamestus
 mey ney vnt to swieto / per
 sunku nusideimu / ney vnt
 ano / per pastundinimu v-
 žinu / del tog sunkaus nusi-
 deimo. Ir wel ne teriot
 Diawo dowanu / per ma-
 žiesnius / o teyp vmžinay
 li apturesi / ir niekadu
 daugiesn pamesti ne gale-
 si.

PVNKTAS. II.

Kur ieszkot Kkristaus

Vbi Christus
 querendus sit.

1. Incalo.

SAug ira wietu / Kurios
 se galime ieszkot W.
 Jezaus. Wieta kur dabar
 anas wisadu giwena ira
 dun-

gdy nie odbaczia / zawždy
 z Oycem y przy Oycu
 mieszkia. Tak y studzy
 Boży / iedni iako naemni-
 cy / drudzy iako synowie
 dobrzy temu sluz / owi za
 zaplate / y dar / za pościehy /
 swiatla ic. a ci darmo / y
 bez tych darow zawždy mu
 sluzyc zadaja. Ty tedy
 Chrześcianinie strzeż sie /
 abyś kiedy Pana swego nie
 zgubil / ani na tym swie-
 cie / przez cieśli grzech /
 ani na onym / przez pote-
 pianie wieczne / dla tegoż
 cieśli grzechu. Ktemu
 nie trac Boskich darow
 przez powšednie / a tak
 wiecznie go otrzymasz / y na
 gdy go wiecey zgubic nie
 badiess mogt.

PVNKT. II.

Gdzie szukać Chrystusa

Wiele jest miejsc / na
 ktorych możemy su-
 kać P. Jezusa. Miejsce /
 gdzie teraz on zawždy
 mieszka

bungus/ tinay po dešiney
Diewo Terowedi. Tu day.
Kurie aukstay ira ie-
stokite/ kur Christus ira
po dešiney Diewo sededa-
mas.

2. Wieta/ kurioy giwe-
na ira Szwenčiausias Sa-
kramentas aktorius/ kur
ira tasay Sakramentas/
tinay ira ir Christus. Nes
teyp bilo Wieszpatasape tay
Ewangeliöse. Tay ira Ru-
nas mano/ tay ira Krau-
ias mano/ kur wel ira io
Runas ir Krauias/ tinay
ira anaswisas ir su wisu/
Kayp izgulde pato žodžiys
anays. Ras tleg walgo
mani/ bus giwu del manis.

3. Wieta Christaus
Wieszpaties/ kurioy wi-
sumetis giwena/ ira Ba-
žničia io šwytca/ tay ira
draugie aba surinkimas
žmoniū tu/ kurie ing ii
teyp/ Kayppridera/ iki.
Ape tay teyp tare Apašcia.
Iump ir Iitump mokiti.
niump sawo/ kurie buvo
draugie ir surinkimas io/
aba

mieška/ iest niebo/ tam
nā prāwicy Bogā Wyca
siedzi. Tych rzeczy/ ktore
sa wysoko/ szukaycie/
gdzie Christus iest siedza-
cy po prawicy Božey.

2. Miejsce/ na którym
mieška/ iest naswieršy
Sakrament/ gdzie iest ten
Sakrament/ tam iest y
Christus. Bo tak mowi
pān o tym w Ewangeli-
ach. To iest ciāto moie gdzie
žās iest iego ciālo y krew/
tam iest on wšystek y ze
wšystim/ idko sam wylo-
žyt stowy onemi. Kto mia
prawi pożywa/ bedzie žyt
dla mnie.

3. Miejsce Chrystusa p.
nā którym každyego czāsu
mieška/ iest Rošćioł iego
šwiety/ io iest spolecznosc
ābo zebranie tych ludzi/
ktorzy wen tāt/ iāko pizy-
stol/ wierza. O tym tak
rzekł do Apostolow y do
innych wezniow swoich/
ktorzy byli spolecznoscia
y zgromadzeniem iego/
ābo Rošćiolem. Oto ta
iestem

Col. 3.

2. In sacra
Eucharistia.

1. Ioan. 6.

Ioannis 6.

3. In Ecclesia.
Catholica.

Mat. VII.

aba Bazińciá io. Sztay
aß esmí su iums wiśomis
dienomis iłi galu swięto.
Tediń ir Ewangelioy tos
Nedelos budamos. dwili.
Kos metu/ ne kicur bet tili.
tay Bazińcioy noreio but
rastas. Toredamas ismo.
Tic wisus/ adunt kurie io ne
turi/ Kayp tay ira pago.
nay/aba Heretikay/ kurie
ti pamete / iestotu io
Bazińcioy/ ne pakumpe-
se Zbaru sawo. Tay žinkli-
na ir ratšas anas Ezechie-
lo pranašo/ kuris apra-
šo Bazińciu Christuso /
ir daug ios pastapciu/ mo-
tstu / Sakramentu / vnt
gato teyp barygia sawo
rastu. Wardas miesto
ziog / tay ira Bazińcios
kuris aprašineio/ nuog
anos dienos Wiešpats tie-
naygi. Tasay wardas
Bazińcios ira Wiešpats
zinay / tay ira giwena.
Teyp daktaru Bazińcioy
gal but rastas. Daktaray
Kayp mokitoiey gal tie-
mus/ kurie io nežino pa-
rodit/

Izrah. I. 48.

Ephes. 4.

iestem z wami po wšyst-
kie dni až do konca swiata.
Przete y w Ewangelley
dlišieysey bedac dwuna-
stulat/ nie indžley ale tyl-
ko w Rosšiele chciat byc
naležion. Cheac naucezy
wšystkich/ aby ktorzy go
nie maia/ iako to sa po-
ganie/ abo Hereticy/ kto-
rzy go zgubili/ szukali go
w Rosšiele/ nie wpoka-
tnych Zborach swotch. To
znaczy y ono pismo Eze-
chiela Proroka/ ktory opis-
sue Rosšiot Chrystu-
sow / y wiele iego talem-
nic/ nauk/ Sakramentow.
Nakoniec tak konczy swe
pismo. Imie prawi mia-
stá/ to iest Rosšiota/ kto-
ry tam opisowat/ od onego
dnia Pan tamże. To imie
Rosšiota iest Pan tam/ to
iest miesta. Miedzy Do-
ktorami w Rosšiele moze
byc naležieny. Doktoro-
wie iako naucezyciele/ mo-
ga tym co go nie maia wla-
zac/ y przeto ie postano-
wit. Dat prawi Doktory y
paste

rodit/ir tobrin iſtate inos.
Dawe tieg Daktarus ir
piementis vnt statimo ir
budawoimo Bazničios. A
tay bus iſi galu swieto/
Kaip togy wietoy Apas-
tas bito. Riek wienami
vmziy Herytikay pameti
Chryſtu/ iey kicur ieſtkoio
ne rado / io iey Biazničioy
tikroy terp Daktaru ieſtko
io/ pigay rado/ Kaip žino-
me iſ historiū ſenuū Ba-
zničios ſwynthos. Anie A-
rionay / Eutichionay /
Monothelicy/ ir kiti pa-
blideley/ kurie Bazničioy
ieſtkoio/rado Chryſtu: Ka-
do ir Berengarius / ku-
ris pametis buwo Chryſtu/
ne tikiedamas ape ii iey
butu eſſus tikray ir potey-
ſey Sakramenty altorianus.
Ties nuog Bazničios
ſwynthos tuometu ir nuog
Daktaru ios baramas / ir
mokiamas tikros tikibes/
ſuſiprato / ir aſſigriſie iſ
nauio ing tikru kulu/ in-
tikieio tieſay/ kurie mo-
čia Bazničia ape ſwyn-
čiauſi

paſterze nā ſtawianie y
budowanie Koſciola. A
to bedſie do konca ſwiata/
iako nā tymże mieyſcu
Apoſtol mowi. Kaſdego
wieku Heretikowie ktorzy/
zgubili Chryſtusa/ ieſli
indziej ſukali/ nie naleſli
go/ieſli w Koſciele praw-
dziwym miedzy Doktormi
ſukali/ iacno naleſli/ iako
wiemy z historyy ſtarych
Koſciola ſwietego. Oni
Aryanowie / Eutychyas-
wie/Monotelitowie/y inni
blednicy / ktorzy w Ko-
ſciele ſukali/ naleſli
Chryſtusa. Nalazt go y
Berengarius / ktory go
byl zgubit/ nie wierzac o
nim ieſliby byl iſcie y
prawdziwie w Sakra-
mentie clearza. Do ob
Koſciola ſwietego w ten
czas y ob Doktorow iego
z gromieny/ y naučony
prawdziwey wiary/ upa-
mietat ſie/y nāxrociſt ſie
znovu na prawdziwa
drogę/wwierzyt prawdzię/
ktorey yczy Koſciol o na-
ſwietſzym

świątym Sakramentu al-
trius. Kątu tuogt budu
ir dabar musykicy Zere-
tikay Christu/ kurt pame-
te/ kad is Bazničioy ti.
Kroy iestkoen/ bet iog to ne
daro/ todrin ne turi Chri-
stus Wiešpaties sawo.

e. In Corde
humano

4. Wieta/ kuroy mieley
giewena Christus/ ira šir-
dis čista ir graži. Ape tay
teyp Apastatas kalba.
Kupauiu vne kielu ma-
no Tewop re. tay ira mel-
džiu/ adunt girentu Chri-
stus per tikieimu širdise iu-
su. Kunda ii tarnay. Die-
wo širdiy sawo/ kad ape
ii musto/ kad itgay/ tun-
kiey/ karstey iam mel-
džiafi.

x. In Ecclesia

5. Wizea Bazničia/ kuroy
Diewo žodi kugnigay
sako/ ir ižpažinties nuode-
miu kauso. Činay kao
džinay wayščioia/ iey pa-
mete Christu teriodamas
io milistu per sunku kurt
nusidemu/ gal rast klan-
sidamas Diewo žodžio/ iž
kurtu pasikrucino širdis
ir su-

švietšym Sakramenčle.
Nalešliby tymže sposobem
y teraz. nąšy. Zereticy
Christusa/ kurogo zgu-
biti/ gdyby w Rosčiele
prawdziwym sukali/ lecz
iž tego nie czynia/ przeta
nie mata Christusa Pana
swego.

4. Miesce / na korym
rad mieška Christus /
iest serce czyste. O koro-
rym tak Apostoł mowi.
Klešam na kolana moie
ku Oycu. to iest modla
sie aby mieškał Chry-
stus przez. wšare w ser-
cach našych. Naidnia go
studzy Boży w sercu swo-
im / gdy onim rozmyšla-
ia / gdy mu sie długo /
czesto / y goraco modla.

5. Miesce. Rosčiot /
w korym. słowo Boże
Kąplani przepowiedaia /
y spowiedzi słuchaa. Tam
kro često chodži / iestli
zgubił Chrystusa trācac
iego iāstke przez čieški iā-
tgrzech / može go nalešć
słuchaać słowa Bożego /
z koro.

Ir sustinestina / pradest
Gayletis azu piktibes sa-
wo / prieyt kunigop / pasi-
sako tuo Diowu mietu
pazieyde / kunigas Diowo
galiby atleydzia iam nee-
teysibes io / iglia tuotaus
Diowo milistu / skotasi tey-
sus / ir teyp Christus iop
sugrista / ir giwena iump /
kasp pirmay giweno / negi
buwo pamestas per dasi-
teydimu bidzio nusideimo.
Zinodamas radu kur
Christus gali rastis / cinay
io ieszkot / tey li radu / to
Diowie apsaugot / nu-
teriotumey / per netiki
abo per kicu nusideimu
bidy.

PVNKTAS. III.

Nickas Christaus aba Die
wo vnt to swieto tobutay
rasti negali.

Pokolayzmozus giwe-
na vnt to swieto / no-
rint giwentu daug tuc-
stunciu

z ktorego sie porusa y
zmietaja serce y porzina
zalo was za zlosci swe /
przystepuie do Kaplana /
spowiada sie czym Pana
Boga obrazil / Kaplan
moca Boska odpuszcza mu
grzechy iego / dostepuie
natychmiast kasti Bozey /
zstaje sie sprawiedliwym /
y tak sie Chrystus do nie-
go zwraca / y miesta w
nim / takto pierwey mis-
skal / nizli go byl zgubil /
przez dopuszczenie sie wiel-
kiego grzechu. Wiedzac
tedy gdzie sie Chrystus
moze znaleść / tam go su-
kay / ieslibys go kiedy /
czego Boze vchoway / v-
traecil / przez niedowiar-
stwo abo przez inny grzech
cieszli.

PVNKT. III.

Nikt Chrystusa abo Boga
na tym swiecie doskonale
naleść nie może.

Poki czlowiek zyje
na tym swiecie / chde-
by byl wiele tysiecz lat /
przez

Deū suē Chri-
stum non pos-
se perfectē in-
hac vita in-
ueniri.

stunetu metu / per wi-
sawo omni ne gal teip ra-
sti ir pazint Diemo / Kaip
prideretu / ir kaip io didi-
be ir Maiestotas privato.

*I. Quia scri-
ptura dicit qua-
rendum esse se-
per.*

Psa. 104.

Gal tay pasirodit is-
rastu swynco / Kuris lie-
pia iestot Diemo wisados.

Iestokite tieg Wiespa-
tes / ir pasidrutinkite / iest-
kokite weydo io wisados.

Nes ira Diemos Kaip
wiera aukso siamey gilt /
plati ir be galo / tolaus ir
tolaus eiunti. Kaip tadu-
tie / kurie is ziames kasa
auksu / wisadu runda au-
ksu / ir wisadu tolaus eyt
iestkodami aukso / kas die-
na runda ir is kasa auksu /
ir kas diena iestko aukso.

Nes ne gal wiso wienu
Partu rasti ir ieststi / to-
drin dalisomis iestkasa ir
ima sawi auksu. Teyp
Wiespaties musu Diemo
ne galim iki galu ir tobu-
lay rasti / tay ira pazint /
Kaip butu per dalas ii
numanome. Wienu kar-
tu mustome ape io gieriby /

ynern

przez wysytet swoy wle-
nie moze tak naleśc y po-
znac Bogu / iakoby przy-
stalo / y iako tego wiel-
kosć y maiestat potrzebu-
je. Moze sie to pokazac z
pisma swietego. Ecore. Ka-
ze zawidy Bogu sukac.
Szukajcie prawi Panu /
y ymacniajcie sie / su-
kajcie oblicza tego zaa-
wse. Abowiem iest Bog
iako mteysce zlota w zie-
mi / glebokie / ferokie / y
bez konca / daley a daley ida-
ce. Jako tedy ci / ktorzy z
ziemie wykopuja zloto / zaa-
wse nayduia zloto / y zaa-
wse daley ida szukajac
zlota. Co dzien nayduia y
wykopuja zloto / y co dzien
sukaja zlota. Abowiem
nie moga wysytkego ied-
nym razem naleśc y wy-
kopac / przeto po czesoci
kopia y biora zloto. Tak
Panu Bogu naszego nie
mozemy do konca y do sko-
nalc naleśc / to iest po-
znac / iakoby przez cze-
sci go rozumiemy. Ras

rozmy.

vntru kareu ape galiby/
trečiu ape isminti/ir teyp
ape kitosio tikribes pa tru
puti ku gaudome/ir kapp
lusteli koki autso saw nu
lauziame. Ira Diemas
kapp marias didžiausias/
a musu ismonia ira kapp
wiedrelis/aba kapp sauk
stelis/ne gal issemt mariu
wisu / truputi pasema /
ir teyp norint semtu per
vmziu/niekadu ne ysssemtu
tu mariu. Tay ira norint
wisadu daugiesi ir dau
giesi kas diena numanitu
swiesiaus ir tobulaus Die
wu: tečiau negali iki ga
lu wiso/ismoniui sawo ap
lime ir permanie. Teyp A
pascalas bito. Po daley
aba pa truputi pazistame
Diewu/ir po daley prana
saujame. Tasaygi Apasca
las weyzedamas vne Die
wo labay azubingu sudu
kapp vnt mariu didziausiu/
teyp praskuko iswidis tu
gilumu. O gilubetieg tur
tu isminties ir zintos Die
wo/ kapp neapimami ira
Cc suday

rozmyslamy o iego dobro
ci / drugi raz o mocy /
trzeci raz o madrosci /
ytz o innych iego wla
snościach po trofie co
chwyćamy / y tako po vto
meczkui takim zstora sobie
wtamuiemy. Jest Bog ia
ko morze nawielke / a nass
rozum tako wiaderko / abo
tako tyteczka / nie moze
wyczerpac wssytkiego
morza / troche poczerpnie /
y tak choebyszerpal na
wieki / nigdyby niewy
czerpal tego morza. To
jest / choebysawzdy wiecey
a wiecey co dzien poymo
wat iasniey y doskonaley
Boga: przecien nie moze do
konca wssytkiego ogar
nac y zrozumiec. Tak 1. Cor. 13. v. 9.
Apostol mowi. Po czeseci
abo po trofie znamy Bo
ga / y po czeseci proroku
jemy. Tenie Apostol pa
trzac na Bostie barzo
skryte sady tako na morze
nawielke / tak zawolat
obaczynssy iego glebo
kosc. O glebokosci pra
Rom. 11. v. 33.

Cc

wi

subay io / ir nenuskani
cieley io.

5. Quia eadē
asserit, nō pos-
se perfectē re-
periri.

Iob. 11. 7. 7. 8. 9.

Ecl. 4. 3. 3.
7. 3. 4.

4. Quia osten-
debat se in fu-
mo, nube.

Isai. 6. 3. reg. 3.
2. par. 5. 7. 4.

Ob intellectus
vostri debili-
tatem.

2. Gal tay pasirobie ir iz
to / iog rastas swentas
sako negalinti funti day.
tiu / adune kas Diemu to-
bulay rastu / tay ira ismo-
nicu. Artes pedus Diemo
p. rmanisi / ir tobulay wi.
sagalinti rasi? Aut kechnis
azu dungu / a tu darisi? gi
lesnisazu paziemes / a
iskur paziinsi? ilgi sne tra
azu ziami miera io / ir pla-
tesne azu mariasi? Ne isil-
kite / nes ne apimsite. Kas
regies ii ir isjakios?

3. Idane paredeu Die-
was sawo didiby sunt nop-
imamu / daznay robes
pranaskamus dumuose / de-
besiy / vkanay.

4. Ismonia musu kuny
imertea ir kaip purmuose
nuklimpus / ne esti parogi
vnt ismonimo Diemo / ku-
ris

wi bogactwo mądrości y
waleczności Bóstey / iā-
Po sa nieogarnione sady
iego y nie wybadane drogi
iego.

2. Moze sia to pokazac
y z tego / iz pismo swiete
powiada / ze nie mozna jest
rzecz / aby kto Bog i dosko-
nale nalazil / to jest zrozu-
miat. Podobno slady Bo-
skie ogarniesz / y doskonale
wszechmocnego znaydziesz
Wyszy nad niebiosy / a
coz uczynisz? gleszy nad
pieklo / a skadze poznasz?
dluzsza jest niz ziemia mla-
ra iego / szerza niz morze?
Nieustawaycie / bo nie
ogarniecie. A to go wyrzy y
wypowie?

3. Aby pokazal Bog
wielkosc swoia byc nie-
ogarniona / czesto sie w pi-
smie pokazowal proro-
kom w dymie / w obloc-
ku / y we mgle.

4. Rozum nasz / ktory
siew cielesnurzyl / y iako
w bloscie wignal / nie jest
splosobny na zrozumienie
Boga /

tis ira Dwasas ir swiesi.
 be staj/ściausia/ zibunt ir
 ewastunt be miero: atis
 wel musis dusios tay ira
 ismonia tabay sitpna/ ne.
 gal vnt sautes nesutwer-
 tos/ vnt Diewo swiesiau.
 fio teyp Kaip reyten /
 weydet. Kaip peleda ir
 siłsniosparnicy negal die-
 noy vnt swiesibes sau-
 tes weydet/ bet wakarū
 tikray/ Kad tabay maza
 ira swiesibe/ tuometu gal
 truputi regieti iz tos swie-
 sibes. Atay todrin negal/
 nes tabay sitpnas ir letas
 euri atis / nelsłincia
 swiesos sautes widuy die-
 nos tabay zibuncios. Teyp
 ir mes turime atis dusios
 tay ira ismoniu tabay
 letu / mazu / sitpnu/ ir
 teyp Kaip peledas Kaip
 siłsniosparnicy / pažo-
 lay vnt to swieto esme/ ne
 galim weydet vnt Wiesi.
 paties Diewo/ tay ira ne.
 galim io tobutay pazine/
 truputi fu ir tabay maza
 pazistame gi. Todrin ru-
 pine

Boga / Ktory jest duchem
 swiatloscia naitasnieysa/
 swiecaca y blyszczaca sie
 bez miary: oczy zas nasse
 dusne/ to jest rozum bar-
 zo slaby/ nie moze na stona-
 ce niesktworzone/ na Bo-
 ga naitasnieysiego/ tak
 iakoby potrzeba patrzyć.
 Jako sowa yniedoperze nie
 moga na swiatlosc stona-
 cza patrzyć/ ale tylko wie-
 czor/ kiedy barzo male jest
 swiatlo/ w ten czas mo-
 ga troche widzieć z tego
 swiatla. A to dla tego nie
 moga / bo barzo slabe
 y tepe matać oczy / nie
 moga zniesć swiatla sto-
 necznego. w grzod dnia
 barzo swiecacego. Tak y
 my mamy oczy dusne/ to
 jest rozum barzo teyp /
 maly/ y tak iako sowy /
 iako niedoperze pokismy
 na tym swiecie/ nie moze-
 my patrzyć na Pana Boga
 swego/ to jest/ nie możemy
 go doskonale poznac troche
 co y barzo malo poznawa-
 my go przeto staraymy sie
 bara

pinłimes potay giwiesne
tabiaus pomazam pazint
Wiespati sawo/ wiladu
Łaip łlepia rastas / ie-
skołime io.

PVNKTAS IV.

Ko waykay turi mokitis.

*Qua à pueris
discenda.* 1. **L** Ori mokitis bay-
mes Diwo. Teyp

*Timor Dei.
Tob. 1.
1. reg. 1.* Tobias mokie suneli sawo
nuog mażimes buotis Die-
wo. Anna Samueli sawo
tuotaus nużindzius atda-
we Bażnićion vnt garbos

2. Mach. 7. 8. Dierowy. Motina septi-
niu sunu Machabeusu del
fwento vżaukeimo iu
wadinası tabay stebuklin
ga.

*2. Temperan-
tia & sobrie-
tas.* 2. Turi mokitis mestibes
aba mieroş gierimy ir
walgimy / idant ne pa-
sunktu ir iprastu apsirı
imoy/ idant ne butu tepu-
nays/ smalscleyo/ ir sma-
gurauinćieys. Teyp lu-
nus želtiż-lepinti patado
biaurtey/ir biauribese gi-
weno. Tewas ne teyp
Łaip pridreio draude/zo-
dżieys tikay graudena / a
vataj

bażtey á bażtey poznawác
p. Boga swego/ żawżdy
iako Łaje pijmo skutay-
my go.

PVNKT. IV.

Czego się dzieci maia
vczyć.

1. **M** Aia się vczyć bo-
iażni Bożey. Tak
Tobiasz nauczał synaczká
swego z małych lat bać się
Paná Boga. Anna Sa-
muela swego żaraz ed
pierśi oddala do kościotá
ná chwale Boża. Marká
śiedmi synow Máchabej-
czykow / dla Świetego
ich wychowania zowie się
bárzo dżiwna.

2. Maia się vczyć miero-
ności w picciu y w łedzy /
aby się nie przyżwyczá-
łali do obżarstwa / żeby
nie byli pieşczonemi / ná
łakoci sie rdawa'ac. Tak
synowie Zelego wypie-
şzeni rozpuşćili się şpe-
ntie/ y w şłáradości žyli.
Oćiec nie tak ich iako
przyştáło powódciagał /
şłowy ie tylko Łarat/ a o-
no

untay reykie kuo Pietu to:
tiu tepunu nuog pitek nu-
grasit/ ir vnt giero pri-
wodzior. Todrin pats te-
was buwo pafarotas/ ir
funus wienoy dienoy azu-
musti. Priess wel ante way
kieley swyneti Danielsa/ ir
io drauginikay turi giriu
didy nuog Diawo rassey/
iog pasnikawo/ ir labay
miernay walgie: todrin
Diawas dawie itemusis-
mini. labay didy. S.
Mikatoins zindulis da-
bar budamas pradeto pa-
smikant seredamis ir pe-
tnielomis truputi ku wa-
karop zizdamas.

3. Turi mokitis tiset ir
maja labay katbet. Ne
wieno zodzio giedisko ney
girdet/ ney istarit/ ney
ismonit. Teryp S. Hiero-
nimas Lesops raso.

4. Tury mokitis klause
wiresniu sawo/ tewo/
motinos/mokitoiu/nulink-
tuos ir garbint. Tuos
kiecuris daskus azutay.
kie ir Jezus kapp is E-
wangeliuos zinoma tra:

no trzebā bylo czym twar-
dym takich swowolnikow
ode ztego odrazie y na do-
bre nawodzić. Przeto sam
ościec był pokarany/ y sy-
nowie iednego dnia pozas-
biłani. Przecieronym sposo-
bem one dziatki swiete
Dániel y towarzysze iego
māia zaliczenie wielkie od
Boga w piśmies/ że posci-
li/ y barzo miernie iedli/
przeto im dał Bog ma-
drość barzo wielka. Mi-
kolasz S. v pierśi ieszcze
bedacy poczał poscić/ we
śrzedoy y w piatki trocha
ku wieczoru ssac.

3. Māia sie wzytć milo-
czenia y barzo mālo mo-
wić. Zadnego slowa sro-
motnego ani slyšet/ ani
wyrzec/ ani rozumiec. Tak
S. Jeronim w liście swo-
im do Lety piše.

4. Mā sie dżiećie wzytć
słuchac starszych swoich/
oyca/mātki/nauczycielow/
ślanowac ich y czcić. Te
cztery rzeczy zachowal p.
Jezus/ iako z Ewangeliy
wiadomo jest. N A

1. Reg. 2.

Dan. 5.

3. Taciturni-
tas.

4. Obedien-
tia superiori-
bus debita.

Ephes. 6.

Snt Sntos Medelos

po trims Karalums / Ewangelia.

Jono 2.

A Nuo metu: Swodba buwo Kanay Galileos, ir buwo motina Jezaus tinay. Pakwiestas teipag buwo ir Jezus ir mokitiniey io unt swodbos. Akad ne teko wino, taria motina Jezaus iop. Wino ne turi. Jr tare iey Jezus. Kas man ir tan zmona? Dabar notaio walunda mano. Taria motina oi tarnams. Ku norint taris iums, darikite. Abuwo tinai iz akmenio suday sieši padeti pagal aptisti-mo zydu, kuriosn tilpodu abas tris wiedray. Tare iemus Jezus: Pripilkite sudus wundenim. Jr pripile iuos sklidin-us. Jr tare iemus Jezus. Semkite nu, ir neskite užweyžde-toiuy swodbos Jr nunesie. Akad paragawo užweyžde-toias swodbos wundenio winan permaynio, ir nežinoio izgi kur butu effus, bat tarnay žinoio, kurie seme rundeni, pa-wadina iaunikio užweyžde-toias swodbos, ir tare iam. Kiekwienas žmogus pirm gieru winu duost: Akad pasi-gieria, tadu tu kuris ira plakiesnis. Atu ažulaykiey gieru winu ik šiolay. Tu padare pradžiu žinklu Jezus Kanay Galileos, ir apreyskie garbu sawo: Jr intikie io ing ii moki-tiniey io.

W Nica

Wiedziele Wtora po

trzech Krolach / Ewangelia v Jana

S. w Rodz 2.

W On czas: Były gody matżeńskie w Kanie Galileyskiej: a była tam matka Jezusowa. Wezwany też był y Jezus, y uczniowie jego na gody. A gdy nie zstało winna, rzekła matka Jezusowa, do niego: Wina nie maia. Y rzekł iey Jezus. Comnie z toba niewiasto? Jęszczęć nie przysta godzina moia. Rzekła matką iego sługom. Cokolwiek wam rzecze, to czynćcie. Y było tam sześć stągiew kamiennych, według oczyszczenia Żydowskiego postawionych, biorących w sie każda dwie albo trzy wiadra. Rzekł im Jezus: Napełnićcie te stagnie wodą. Y napełnili je aż do wierzchu. Y rzekł im Jezus: Czerpaycieś teraz, a donieście przelożonemu weseła. Y donieśli. A gdy skoſtował przelożony wody oney, która sie zstała winem, a nie wiedział skądby było, lecz słudzy wiedzieli, ktorzy wodę czerpáli: wezwał obłudienca on przelożony, y rzekł mu. Każdy człowiek pierwey dawa wino dobre: A gdy sobie podpiia, tedy podlej Be. A tyś dobre wino zachował iż do tego czasu. Ten początek cudow uczynił Jezus w Kanie Galileyskiej, y okazał chwałę swą, y uwierzyli weń uczniowie jego.

PVNKTAY SAKIMV DIEWO

žodžo iz Ewangelios.

PVNKTA KAZAN Z EWANIELIEY.

PVNKTA S. I.

PVNKT. I.

Moteriste žmoniu ira žin-
ktu moteristes w Christaus
su Bažničiu.

I. **O**drin moteriste
žmoniu žinklina
moteristy. - Wiespaties
Christaus su Bažničiu/
iog wiena tikta turti bu-
mote wiruy sawo nauia-
my testamenti/ ne dwi/ ne
tris/ ne taip senami testa-
menti Parcays wienas wt
ras turedawo daug mote-
ru. Perleyde tay Diawas
tuometu/ bet nunay liš
wienos turet ne dera. Taip
ir Bažnčia ira wiena su
žieduotine Wiespaties mu-
su/wiena Parwelibia/wie-
na awine/wienas kunas/
wieni namay.

2. Nesiskirimas ira mo-
teristey žmoniu/ iki smer-

ti

Matženstwo ludzkie iest
znakiem matženstwa Pana
Chrystusowego z košciotė

I. **S**la tego matžen-
stwo ludzkie žnā-
czy matženstwo Pānā
Chrystusowe z košciotem/
je iednā tylko ma byē žonā
mežowi swemu w nowym
testamentie/ nie dwie/ nie
trzy / iāko w starym za-
konie podčas ieden ma-
tiawat wiele žon. Dopu-
šcił tego Bog nā ten čas/
ale teraz krom iedney nie go-
dzi sie mieē. Taky košciot
iest iedna oblubientica Pā-
nā našego/iedna gotebica/
iedna owczarnia / iednem
čiātėm/iednym domem.

2. Nierozdzielnobė iest
w matženstwie ludzkim/

de

Cant. 6.

Joan. 10.

1 Cor. 12.

1 Tim. 3.

ti negal wienas vntro pa-
mest/ aba negal nieku bu-
du Kirtis. Teyr ir moteri-
stey Chrestus ira nesi-
rimas nuog Baznicios v-
zinas. Tiekadu Chrestus
nesi Kirs nuog Baznicios/
ir vnt vmiu ios nopleys.
Suzieduosiu tamj man v-
zinas bito pransiap.

3. Idant mote megtu wi-
rux san o/ redosi r. dikto-
mis brungiomis: Teyr ir
Baznicia ira Kayp Karale-
ne/ Kuri tabay brungieys
rubays grazinasi ir redosi/
zimtiugais/ aukiu/ alme-
nimis zibunciers / ir wi-
so Kiomis grazibemis. Sto-
ios tieg Karalene po desiney
tawo rubuose iz aukio/ ao-
wikka tulibemis. Ir E-
zechielis daug daytku iz-
steyto/ kurieys ana redosi.

4. Suzieduotine nutekie.
dama azu viro/ aplaydista
tercu / motinu / giminy /
hamus/ tewiksciu/ ir pra-
Do sine-

do smierci nie moze ieden
drugiego porzuć / abo
nie moga s e z adnym oby-
czajem rozdzilac. Tak y
w matz iustwie Chry-
stusom jest mierzodzielność
wieczna od Kościola. T-
gdy sie Chrestus nie odla-
czy od Kościola/ y na wie-
ki go nie opuści. Poślubie-
cie sobie wiecznie / mowi
v proroKa.

3. Aby sie żoná pedobafá
majowi swemu/ wybiera sie
w ubiory postojne: Tak
y Kościol jest iako Krol-
wa / Ktora sie bázro dro-
giemi szatami zdobi y przy-
biera / pertami / złotem /
kamienmi / swietnemi / y
w szelkiem ubiorami. Sta-
nela prawni Krolowa po
pracyctwoiey w szatach
złotyach/ przyobleczóna w
rozmaitości. I Ezechiel

4. Oblubienicá idac za-
maž/ opuszcza oycá/ matkę/
rodzine / dom / y oycz-
sznig/ a przenosi sie w dom/
Do do

Non potest de
serere nec de-
seri a viro su-
o ad mortem.

Ose. 2.

3. Studiosa est
ornatus ut
placeat spon-
so.

Ps. 44.

Ezech. 16.

4. Deserit pa-
rentes & pa-
triam & trans-
fert se in do-
mum sponsi.

sineša namuosna / tewi.
 scion/giminen wiro. sawo.
 Tey B a ž n i c i a s u ž i e d u o t i
 ne Chrystaus nutekiedama
 ažu io per tikibj. / wilei ir
 meky / apteydžia tewu sa-
 wo / tay ira swietu tu / mo-
 tinu / tay ira Punu / aba gie-
 r i a u s p a g o n i s t y / a t s i z a d a
 welino / ir wišu io darbu /
 nuwetka nuog sawis senus
 rubus / 10. Rapp figura
 žinklino. Tospi Dowidas
 t e y p k a i b a . B l a u s i t d u k t e /
 ir weyzdek / ir nulinē ausi
 tawo / ir a ž u m i r š t ž m o n i u
 sawo / ir namu tewo sawo.
 5. Ape wiru ir moteri A-
 p a s t a t a s b i l o / i o g s u n k i -
 b e s i r p r i e s p a u d a s t u n o
 t u r e s . C h r y s t u s B a ž n i c i o s
 w e d e i a s t i n t e d a u g s u n -
 t i b i u / w a r g u / i r s o p u l u
 v n t t u n o i r v n t d u ž i o s /
 v n t g a t o i r n u m i r e d e l s a -
 w o s u ž i e d u o t i n e s i r p a s a -
 w i n t i n e s . C h r y s t u s t i e g
 n u m i t e i o B a ž n i c i u i r s a w i
 p a t i i ž d a w e a ž u i u . B a ž n i -
 c i a t e y p a g i p a s a w i n t i n e
 C h r i s t a u s t i n c i a d a u g i r
 t u t u

Dent. 21. 7. 12.

Ps. 44.

3 Tribulatio
 nes patiuntur
 varias coniu-
 ges.

1. Cor. 7.

Ephes. 5. 7. 2. 3.

do oyczrznny / do rodžiny
 meša swego. Tak poščioť
 oblubienicā Chrystusowa
 idac zań przez wiäre / na-
 dżicie y miłość / opušeza
 oycā swego / to iest swia-
 ten / matke / to iest ciāto /
 ābo raczey pogaństwo / ob-
 rzeka šie czarta / y wšyt-
 kich iego spraw / zwłocz-
 y šiebie stare šaty / 10. Jako
 figurā w piśmie značzyła.
 Do t e y D a w i d t ā k m o w i :
 S l u c h a y c o r t k o / a p a t r z /
 y s l o ŋ v c h o t w o i e / y z ā -
 p o m n i l u d u t w e g o / y d o -
 m u o y c ā t w e g o .

5. O mešu y žonie Apo-
 stol mowi / že čieščkošči y
 všiki čiatā beda mieš.
 Tak Chrystus poščioť
 oblubienies čierpiat wte-
 le čieščkošči / y bolešči nā
 čiele y nā dušy / nā konič
 y vmārt dla swey oblubie-
 nice. Chrystus prawi v-
 miłował poščioť / y samego
 šiebie wydať zań. Poščioť
 tak šie oblubienicā Chry-
 stusowa čierpi wiele y roz-
 ličných všikow / nedz / y
 bole-

tufu
 ir io
 mirš
 wo
 prig
 žiam
 tui

Kiti
 te
 n

1.

wir
 Tey
 sniu
 gat
 nas
 los
 2. y
 tay
 gar
 Tey
 gar
 Apo
 wo
 ž. 16

tuſu prleſpaudu / wargu
ir ſopulu / kartays ir nu-
mirſta del Chryſtaus ſa-
wo numiſetoio. Kurie tieg
priguli Chryſtuſop/nukri-
ſia woio kunu ſawo ſu pi-
kumays ir giezduleys.

PVNKTAS II.

Kiti paliginimay terp mo-
teriftes zinoniū ir terp
moteriftes Chryſtaus
ſu Bažničiu.

1. **G**łowa moteriftes
ira wiras / tay ira/
wireſniu moteris ira wiras.
Tey Chryſtus ira wire-
ſniu / ira Wieſpatic / ira
gatu bažničios ſawo. A-
nas tieg gatu vat wi-
ſos bužničios.

2. Mote ira garba wiro /
tay ira wiras turi giru ir
garbu iſ moteris ſawo.
Tey Chryſtus turi didi
garbu iſ Bažničios ſawo.
Apaſtatay tieg (kurie bu-
wo gražiausia dala ba-
žničios) garba Chryſtaus
Duſi

boſeſči / podelas y vmie-
radla Chryſtuſa ſwego v-
pochanego. Ktorzy prawi
przynależa do Chryſtuſa /
wſczyſowali ciato ſwe / z
ztoſciami y ſadzami.

PVNKT II.

Inſze porownania miedzy
małżeńſtwem ludkiem,
y miedzy małżeńſtwem
Chryſtuſa z koſciotem.

1. **G**łowa żony ieſt
maż / to ieſt ſtar-
ſzym żony ieſt maż. Tak
Chryſtus ieſt ſtarſzym / ieſt
panem / ieſt głowa ko-
ściota ſwego. On prawi
głowa nad wſytkim ko-
ściotem.

2. Żona ieſt chwata meſia /
to iſt maż; ma chwate y
czeſć z żony ſwey. Tak Chry-
ſtus ma wielka chwate z
koſciota ſwego. Apoſtolo-
wie prawi (ktorzy byli na-
piekniwieſia czeſćcia koſcio-
ła) chwata Chryſtuſa. Be-
dſieſ

Gal. 3. 7. 26.

Alia analo-
gia inter ma-
trimoniū hu-
mani m & ſpi-
rituale Chri-
ſti cum Ec-
cleſia.

1. Caput mu-
lieris eſt vir

1. Cor. 11.

Ephes. 1.

2. Mulier eſt
gloria viri.

1. Cor. 11.

2. Cor. 11.

Isai. 62.

Busi karunu garbes run-
toy Wišpaties / ir karu-
nu karalistes runtoy Die-
wo tawo.

Amor recipro-
cus.

3. Del meyses byndros /
Kurju terp sawis turiteyp
Chrystus tabay numiteio
bažničiu sawo / ir iz tos
meytes izdawe sawi pati
vnt kunčiu bayšu / ir vnt
smerties. Chrystus tieg
numiteio bažničiu / ir sawi
pati izdawe ažu tu. Bažni-
čia teypogi mili Chrystu /
Kurios meysty tobulu apra-
šie Salomonas giesmese
sawo.

Ephs. 3.

Cant.

4. Proli pro-
creatio.

4. Moteriste žmoniu ira del
waytu / Kurie iz tos giema:
teyp bažničia gimdžta
Chrystuy sunus ir dukte-
ris be stajciaus. Bet čia
ira skirus moteristey Chri-
staus nuog moteristes
žmoniu. Pirmas / bažničia
wisados ira Ponna čista /
ir motina waysinga. Pon-
nu wadina tu Apastalis:
Susi dawau aba sukalbe-
tau ius ažu wienu wiro /
ponnu čistu statit Chry-
stuy.

2. Cor. 11. 2.

džies korona chwały w re-
ce Pánstey / y korona
krolestwa w rece Bogá
twego.

3. Dla miłości zobopol-
ney / Ktora między sobą
máta: tak Chrystus báz-
wmiłował Kościół swoy y
z tey miłości wydał ściebie
sámego ná mekí frogie y
ná śmierć. Chrystus prawí
wmiłował Kościół / y ście-
bie sámego wydał zań. Ko-
ściół także miłuje Chrystu-
stusa / Ktorego miłość do-
skónała opisał Salomon
w pieśniach swoich.

4. Dla synow y cór / Kto-
re ście rodzą: tak Kościół ro-
dzi Chrystusowi syny y cór-
ki bez liczby. Ale tu jest ro-
zność w małżeństwie Chry-
stusowem od małżeństwa lu-
dzkiego. Pierwsza / Kościół
zawse i- st panna czysta /
y matka płedna. Panna
zowie go Apostól: Poślu-
b. tem wás zań odnego me-
ża pánna czysta stánie
Chrystusowi. Zowie także
Apostól y matka. Cno-
tuo.

stny. Wabina tasgi Apasi.
 talas ir motinu. Ana kuri
 aukstay ira Jeruzalem /
 kuri ira motina musu.
 Ponna ira bazničia del ci-
 stibes sawo / motina del
 wayku / kuriuos gimdzia.
 Vntras skirias/wienu kar-
 tu daug tukstunciu gim-
 dzia/ ko ne gal ne wienz
 kita motina/ reta dwinus
 gimdzia/ir tay su ne isla-
 tu sopulu. Trebias / kitos
 motinos gimdzia lunus ir
 dukteris tokio stono aba
 stowio/ tokio patios ira.
 Grina ir vbagie vbagu ir
 grinu wayku gimdzia/ ne-
 walnikie newalniku / ba-
 iore batarayti/ kunige ku-
 nigayksti/ karaline kara-
 lunu. Bet bazničia gimdzia
 wisus aukstos gi nines /
 gimdzia lunus Diemo pri-
 imtuosius / gimdzia kara-
 lunus/ kunigas kicius dun-
 gaus karalikes / gimdzia
 kroyntus / tabay grazius.
 Kad to viginimo patis
 ne tertocu / wisi posneret
 karalumis vmzinays butu.
 Ape tay rasto daug rasti.

ktore w gzore iest Jeruza-
 lem/ ktore iest matka na. Gal. 4. 7. 26.
 Pa. Panna iest kosciot dla
 czystosci swoiey/matka dla
 dzieci/ktore rodzi. Druga
 roznośc / o raz wiele ty-
 siecy rodzi / czego nie mo-
 ze zadna inna matka/rzads-
 ka bliznietz rodzi / y to z
 niewypowiedziana boleścią.
 Trebia/ inne matki rodza
 syny y corki takie stanu/
 iakiego same sa. Vboga
 vbagie dziecie rodzi/ nie-
 wolnicz niewolnika/ bla-
 chotanka slachetca/ksiezna
 ksiazę/ krolowa krolewi-
 ca. Lecz kosciot rodzi
 wszystkich wysokego rodu/
 rodzi syny Boze przypo-
 sobione / rodzi krolewice/
 ksiazeta krolestwa nie-
 bieckiego / rodzi swiete /
 barzo piekne. Gdyby tego
 wrodzenia sami nie tracili/
 wstyscyby po smierci kro-
 lami wiecznymi byli. O
 tym pisma dosc naydziej.

5. Communi-
catio honorū
& titularum.

5. Del nudalimo titulu /
wiresnibiu ir kito daug
gtaro. Ku turi wiras / tay
duostis ir to sušieduotines.
Rad kuri nuteka azu kara
laus ne budama gmines
karalaus / ima titulu didy
nuog wiro sawo karalaus /
ir wadinasi karalene. Tu-
teka azu kunigay kšcio /
wadinasi kunigie / texpa-
gi ir ape kitas aukstibes
humanik. Tuogi budu ir
Christus duosti bazniecey
sawo titulus sawe. Anas
ira karalus / baznieceia ira
karalene. Anas ira sudzia /
dame ir bazniecey idant
suditu ir dabar vnt ziames
per kunigus / ir gaty swie-
to. Apascalar ir kiti dide ni
swyntien bus sudziomis /
ir draugie su Christu su
judis. Christus ira swiesi-
ba / dame it bazniecey su
wardu. Jus oste swiesibe
swieto. Christus ira kuni-
gas / pastate ir baznicioy
kunigus. Je texp per yk
wisus titulus / orasi maza
ne wisus bazniecey duo-
sus.

PVNK.

5. Dla wdzielenia tytulow /
przylozenstw y innigo wie-
la dobrego. Co ma maj-
to sie daie y ugo cbiubie-
-cy. Kudy ktera idzie za
krola nie bedac rodu kro-
lewskiego / bierze tytul
wielki ed meza swiego. Kro-
la y zowie sie krolowa. I-
dzie za kšciaze / zowie sia
kšciezna / takze y o drugich
wysokosciach rozumiey.
Tymze sposobem y Chry-
stus daie koscietowi swo-
nu tytuly swoje. On jest
krolem / kosciet jest krole-
wa. On jest sedzia / dal y
koscietowi aby sadzil y te-
raz na ziemi przez kapla-
ny / y na kšciu swiata. A
postolowie y inni w kšcy
swietci beda sadziami / y
wspol z Chrystusem beda
sadzie. Chrystus jest swia-
tlosc swiata / dal y koscie-
towi to imie. Wytestescie
swiatlosc swiata. Chrystus
jest kaplan / postanowil y w
kosciele kaplany. Jakk
przeydzi w sykkie tytuly / a
nawdyst malo nie w sykkie
koscietowi dane. PVN-

Pfz.

Pf. 44.

Ioan. 20.

Ioan. 8. 7. 12.

Mat. 5.

Pf. 109.

Ioan. 20.

Do Trzech Krolach.

223

PVNKTAS III.

PVNKT III.

Kayp ceremonias swodbos,
nuog zmoniu senuiu azu-
taykamas, swodbay
Christaus su Bazni-
ciu pridera?

Iako obrzadki godowne,
od ludzi starych zach-
wane, godom Chrystu
sowym z kosciolem
przystoia?

1. Ritus anti-
qui nuptia-
rum accomo-
dantur nup-
tjis Christi
cum Ecclesia.

1. Ceremonia / Kuritu se-
nietu zmones swodbay
azutaykidaswo / buwo ta.
Suzieduotine weydu sawo
panetiu plonu azudingda-
wo. Teyp Rebeka izwidus
sawo Izaaku iauniki azu-
dingie sawi kreysty / aba
ptosciu. Ir Ezechielip bifo
ape synagogu suzieduoti-
ny sawo Diewas teyp. Iz-
tiesiau dungatu mano vnt
ta wis. Przejastis tos Cere-
monios ira ta. Buri nuteka
azu wiro / ne turi kicie-
mus roditis / idant tiemus
megtu / ir nuog tu butu
miteta / bet ape tay rupin-
tis tur / idant tikram wirny
megtu / ir nuog to butu mi-
teta. Tu Ceremoniu regi-
me ir vnt Baznicios suzie-
duotines Chrystaus. Tu-
gidun.

1. Obrzadek / Ktory
starzy ludzie na go-
dzich zachowywali / byl
ten. Oblubienica twarz
swoja rancuchem ciemkim
zakrywata. Tak Rebeka
wyrzawszy mlodego pana
swego Izaaka / zakryta sie
ptaszczem. Ir Ezechiel
mowi o synagodze swej
Bog tak. Rozdziagnatem
siate moje nad toba. Przy-
czynna obrzadku tego jest
ta. Ktora idzie za maza / nie
ma sie innym pokazac /
aby sie im podobata / y od
nich byla milowana / ale o-
to sie stara ma / aby sie
wlasnemu mezowi podo-
bata / y od ni go byla mi-
lowana. Ten obrzadek wi-
dzimy w kosciele oblubie-
nicy Chrystusowej. Na
zasia.

1. ritus vela-
men super o-
culos sponsa.

Gen. 42

Ezech. 16.

2. Cor: 5.

ri dungalu vnt aklu sawo
aba azudingimu. Tis tu.
ri tikiby / Puri ira druta
ir tikra / bet ira tumfi / ir
teypazudingia akis tes / teg
negal regiet Diawo ha te.
sicy / ney Christaus sawo
numiletoio pasan intinio /
pakotay vnt ziames giwe.
na. Per tikiby waskocioia
me / a ne per weydu aba pa.
warzdu regimu. Ira da.
wadziaimas dayku nereg.
gimu Apastaliep. Sakra.
mentus turi regimus / a mi
listu wuše ne regimu imi.
Teypagt azudingia sawo
daug gieru darbu / idant
iz in nepasikietu / ir tashio
giriaws nuog žmoniu ne ie
stoku. Tu azudingimu re.
gime ir vnt Christaus.
Ties ir anas buo azuding.
tas pirm figuroje seno te.
stamento / azudingtas
buwo žmogistey sawo /
nes Diawistes to nie.
tas neregieto terp žmo.
niu / azudingtas buwo
labiausey dienoy Punctos
sawo / Eyo metu ne pazint
buwo

zastone na oczach swoich.
Abowiem ma wiare / kro.
ra jest mocna y prandzi.
wa / ale jest ciemna / y tak
zakrywa oczy ley / ze nie
może widzieć Boga iasni /
ani Chrystusa swego wto.
chanego obliubienca / po ki
na ziemi żyje. Przez wtare
chodzimy / a nie przez przy.
klad widomy. Jest dowod
rzeczy nie widomych w A.
postola. Sakramenty maż
widome / a laste w nich
nie widoma bierzemy. Tak.
ze zakrywa wroich wiele r.
czynkow / aby sie z nich nie
wynašit / y prozney chwa.
ty od ludzi nie szukał. Te
za stone widzimy y na Chry.
stusie. Bo y on był zakry.
ty rzed tym w figurach
starego testamentu / a za.
kryty był w czlowiecin.
stwie swoim / bo Bostwa
tego nikie nie widzial mie.
dzy ludzmi / zakryty był
nabarzty w dzien meki
swoiey / korego czasu nie
znać go bylo. Abowiem
nie miało kraja ani plectno

661

buwo io. Nes ne tureto
grazibes ney weydo kapp
pranassas kalba. Vnt ga-
lo ira azudingtas ir dabar
Sakramenty altariaus ir
pagal žmogistes ir pagal
Diewistes.

2. Ceremonia/ Waynikays
is tulu žoliu/ ir žiedu/ is myr-
rhos/ is erškietiu nupin-
tays redidawa sentei tuos
kurie pasiindawa duoda-
mi motiui/ iog daug ta-
mi stony sunkibiu ir wargu
reys is žiste. Teyp Bazni-
cia ir Kristus ios pasa-
wintinis kinte daug idpu-
lu vnt dusios ir vnt kuno.
Ape Kristus sunkibes
ir kuncias placies raso
Ewangelistas. Ape ba-
žnietos priespaudas pitna
raso. Pati ape sawi
teyp bifo. Bunkos mano
raso myrrhu/ tay ira dar-
buose mano daug ira kar-
tibes. Ir Kristus ape iu.
Baip lilia terperškietiu/
teyp prieteka mano/ tay
ira baznietia terp duktes
tiu. Erškietiey bada kru-

Le

nina

šei / iako proroķ mowl. *Isai. 53. 7. 2.*
Ta koniec test žastionys
y teraz w Sakramencie
oltarzowym y wedlug
czlowieczentwa y we-
dlug Bostwa.

2. W wieńce z rozmaitych
ziot y kwiecia/ z miry/ z
ciernia vplecione przy-
bierali starzy tych / kco-
rzy sie ženili. daiac na-
uke/ is wiele w tym stanie
ciezarow y nadz potrzeba
bedzie wycierpiec. Tak
košciol y Chrystus tey
oblubieniec cierpiat wiele
bolesci na dusy y na ciele.
O Chrystusowych cieza-
rach y mekach seroko pi-
sa Ewangelistowie. O
wiskach Košciola pelno
pisma. Sam o sobie tak
mowi. Rece mole kapaly
myrrha/ to jest w sprawach
moych wiele jest gorzko-
šei. I Chrystus o nim.
Jako lilia miedzy tier-
niem/ tak przyšciotka
mota miedzy corkami.
Ciernie kole/ krwawi/ dra-

Le

pie

2. Corona ex
myrrha &
spinu, quibus
coronaban-
tur.

wina/ drastko kunu ir sun.
 Eley zleydzia: teyp bażni-
 cia tury daug erpkieciu /
 kurie iu persekioia/ war-
 gina/paganay/heretikay/
 ir patis pikci sunys Ba-
 tholikay.

2. Emptio spō
 Jarum a spon-
 sis.

Gen: 29.

1. Reg: 18.

Gen: 34.

Act: 20. v. 28.

Ephes: 5.

3. Ceremoniā iauunikley
 aba wiray pirkdawo saw
 suzieduotines aba mote-
 ris pinigays/ darbu aba
 kicu kurio budu. Jako-
 bas patriarcha sunkieys
 darbays per septiniolika
 metu nupetne saw Liū ir
 Racheli. Dawidas azu Ali-
 chol karaličiu saw jadetu
 nuog Saulo simtu pamu-
 ſciu Philistinu. Sichem
 kunigaykſtis azu Dinu
 dukterj Jakoba Patriar-
 chos siute pinigus tewuy
 ir broliamus ios/ tiek no-
 retu. Teyp ir Christus
 pirko labay brungley sa-
 wo suzieduotiny bażnicu/
 ne aukſu/ ney ſidabru/ bet
 kraui ſwenčiausiū. Pa-
 ſtate tieg ius Wiſkupus
 waldziot bażnicu Diemo/
 kuriu igitu aba nupetne
 kraui

pie čiasto y ſrodze obraża
 tak koſciot ma wiele čier-
 mia/ ktore go przeſladiuia/
 trapiu / pogame / here-
 ticy / y ſamzi ſynowie
 Katolicy.

3. Oblubieney kupowā-
 li ſobie oblubienice za pie-
 niadze/ za robote / abo
 iakim inſym ſpoſobem.
 Jakob Patryarcha čiſkie
 mi pracami przez siedm-
 naſcie lat zaſlużył ſobie
 Liū y Rachelę. Dawid
 Michol krolewnę / ſobie
 oblecana od Saula / prze-
 ſto pobitych Filistynow.
 Sychemſkie kſiaże zo Dy-
 ne corkę Jakoba Patryar-
 chy oſtarowalo pieniadze
 orcu y braciey iey / aleby
 čiſteli. Tak y Chryſtus
 kupił barzo drogo ſwoie
 oblubienice koſciot / nie
 za ſrebro / ani za ſrebro / ale
 za krew naſmierca. Po-
 ſtānowił ich prāwi Wiſku-
 pami / aby rzadzili koſciot
 Boży / ktorego nabył krewiā
 ſwoiā. Wydat ſamego
 ſiebie

Franku sawo. Jidawe sa-
wi patiazu in / tay ira azu
bażnićiu. Pirkieście pirkie-
mu brungiu.

4. Rieldawo stalu aba
puotu daridawo didy tu-
tu walgićiu ir gierimu
pitanu. Tey apraso E-
zechielis ir stayto penur-
fitus tulus/duonu/ medu/
alitu/ winu ic. Swedboy
Christaus su bażnićiu ira
puota dide ir apstas wal-
gićtos ir girkto. Guldžia
kas diena ynt stato duo-
nu gicu / kuru peni sa-
wo suzieduotiny bażnićiu/
ta duona ira kunas to
fwenćiausias Sakramen-
ty altarijus. Girdžia in
gierimu brungiausiu Fran-
tu sawo. Ritos walgi-
ćtos ir girkta ira 3 dis
diawo / garlysta azu nu-
siedimus / gury darbaj/
priespandos ir kiti tuli/
ape kurinos kitar katbesis.

5. Ceremonia / Taktir
su žiburietys aba su lam-
pomis swodbu darida-
wo. Taktis žinklina tu
ynt

štiebie zań / to iest za Po-
ščiot. Ruptiem testestie
rupnem drogiem.

4. Wystawiano stot abo
vazte czyniwano wielka
rozmaitych pokarmow y
napoiow pelna. Tak opisu-
ie Ezechiel y wylicza po-
karm rozmaity / chleb /
miód / olej / wino ic. Na
godzciech Chrystusowych
kościółem iest bankiet
wielki / y dostatek pokar-
mu y napoiu. Rladzie co-
dzien na stot chleb żywy /
ktorym karmi swoie oblu-
bienie kościół / ten chleb iest
ciasto tego nadzwietse w Sa-
kramencie Eucharystiey. Na
pawa pićiem nadrozsem
krmia swoia. Inse pokar-
my y napoie sa słowa Bo-
że / pokuta za grzechy / do-
bre wezynki / wćiski / y in-
se rozmaite / o ktorych śie
indziej bedzie mowilo.

5. W nocy y z pochodnią
mi abo z lampami gody
czyniwali. Noc znaczy to
na żiegni pomieszczenie / ia-
ko 3.

1. Cor. 6.

4. Coniunctio
nuptiale.

Ezech 16.

5. Celebratio
nuptiarum
noctu cum lu-
cernis olim
fuebat.

vnt žiames pagivenimu
 Kayp š. Petras bito. Žiek.
 wiena dušia dabar turi nu
 rektiet ažu Christaus / tay
 ira per tikru tikibys top
 pristot / ir bažnicion to teyt/
 Eriktititis / ir kitus sakra.
 mentus priimt / tay ira
 nutektiet ažu Christaus / po
 smerti to niekas negales
 darit. Ira ir Ewangelioy
 ape tu nakti / Kurioy sako
 Wiešpats priejodi / ape
 dešimti ponnu / Kurias
 nakti taukie vnt swodbos
 sužieduotinio ir sužieduoti.
 nes. Lampas žinklina mey
 ly terp tu / Kurie pasiima/
 terp wirow ir terp moteries
 pagal anu žodžiū. Lam.
 pas to / lampas vgnies ir
 liepsnu / ir tuotias išgul
 dzia / kas isimano per vgni
 wadindamas ju meily.
 Daug tieg wundenu nega
 želo ažu giesit meyles.

De laude nu
 ptiarum.

PVNTKASIV

Ape priežastis moteristes.

1. Est pulchritu-1. **P**riežastis / del ku
 do sponsa. rito

to S. Piotr mowi. Každā
 duša teraz māt šē za Chry
 stusa / to iest przez pra
 wdiwa wiars do niego
 przystat / y do košciotā
 tego wntš / krzēis sie y
 inše Sakramenty przy
 tat / to iest iše za Chrystu
 sa / po smierci tego nie
 niebadzie mogt czyniē.
 Jest y w Ewangelioy o tey
 noci / w ktorey powiada
 pan przypowiešē o dšie
 šiači panien / ktore w no
 cy czekały na gody oblu
 bienca y oblubienice. Lam
 pa znaczy miłość miedzy
 tymi / ktorzy sie ženia/
 miedzy mežem y miedzy zo
 na / wedlug onych slow.
 Lampā tego / lampā ognia
 y plomieni / y žaraz wy
 klada / cošie rozumie przez
 ogien / žowiac go miło
 šcia. Wiele prawi wod nie
 mogto žigāšie miłości.

PVNKT IV

O przyczynach mał
 ženstwa

1. **P**ryczyna / dla kto
 rey

rios kas paima kuru saw
azu moteri/ira grazibe di
de. Bet Christus Wiespats
ne todrin baznicu/tay ira
dusias zmoniu paieme.
Nes buwo wiskas tabay
biaurias/baystias ir iuodas
nufidermays tulars pa
teptas. Teyp baznicia pa
ti ape sawi bito. Juoda
esmi/tay ira izgi manis pa
cios. Nes kiek wienas zmo
gus nufideimy prasidest/
Sutay tieg netey sibese pra
sidedau / ir griekuose pra
deio mani motina mano.
Korint iz sawis biauri bu
wo/ bet Christus iu paie
mis tuoliaus graziu daro /
ir todrin priduoft teyp ba
znicia anump zodziump
tuos. Bet grazi esat. Jey
iuoda kapp grazi Juoda
iz manis / grazi iz Chri
staus / kuri Christus wi
su graziu daro / ir teyp a
pe iu bito. Wila grazi essi/
ir nera suedies aba patepio
tautap. Ir Apastalas sa
ko- teyp nupraustu nuog
Christaus/ kad ne turi ney
patepio ney rautsties kuroso.

rey Eto poymuie sobie Eto.
ra zalone/ iest pieknoas
wielka. Lecz Chrystus
Pan nie przeto kosciot /
to iest dusze ludzkie poiaf.
Abowiem byly wshytkie
barzo spetne/ skaradne y
czarne/ grzechami rozma
itymi pomazane. Tak ko
sciot sam o sobie mowi.
Czarnam iest prawi /
to iest ze mnie samey. Wo
kazdy czlowiek w grzechu
sie poczyrna. Oto prawi w
nieprawosciach iestem po
czety/a w grzechach pocza
la mie matka moja. Cho
cia z siebie spetna byla/
lecz Chrystus ja poiawszy
zaraz piekna czyni/y prze
to przydaie tak kosciot do
onych slow te. Jezeli czar
na/ takos piekna Czarna
ze mnie/piekna z Chrystu
sa/ Eto Chrystus wshy
te piekna czyni / y tak o
ney mowi. Wshytkas pie
kna/y nie masz w tobie zma
zy. Apostol powiada tak
byc vmysla od Chrystusa/
iz nie ma ani zmazny / ani
zmarstku zadnego.

Cant. 1.

Pf. 50.

2. Nobilitas
familia.

2. Patma Pas moteri del
bairistes aba aukstibes
didžu namu / žimios Pa-
Pas gimines / norint gra-
žibes ne tureu / iey Para-
licia/iey Kunigie/ rungias
tolump daug/ Kad prima
no. Bazičia Kurin Chri-
stus patime / buwo leta /
plaka/ ne walnie welino/
dukte artoio Adomo / ne-
turinti ne tokios auksti-
bes aba žimibes is gimines.
Tebiau Christus in saw
pasawino ir aprinko ažu
suzieduotiny ir is tetos pa-
dare labay didžu Karalie-
ny. Steios po dešiney ta-
wo Karaliune

Psalms 44.

6. Divitia

3. Del turco / ir didžu pi-
nigu/ weda Pas Kurin/ro-
zintney gražibes, ney namu/
ir gimines didžios ne bu-
tu. Bazičia buwo grina/
nieko giero ne tureio / be-
tebio / be turio/ pawar-
gete. Tebiau Christus in
saw aprinko / nes ne del
turco norio ios patint/ be
del

2. Przeczyna. Poymuie
Kro žone dla ślachestwa /
abo wysokości wielkiego
domu / znamienia go ta.
Kiego rodu/choeby piekno-
ści nie miała / jeśli Kro-
lewna/ jeśli książka Kwa-
pi się do takich wiele / gdy
przemoga. Oblubienica / to
jest Książka / Ktora Chry-
stus / była prostą podla/
memelnica / czerton / Kta /
cora oracza Jadam / nie
mająca żadney wysokości
cho znamienitości z ro-
daju. Przecie Christus ia-
se b e poślubił y ebrał za
oblubienice / y z podley w-
czynił barzo wielka Kro-
lowa. Stanęła po prawicy
mocy Krolowa.

3. Dla bogactwo / y dla
wielkich piędzy / po-
muie Kro Ktora / choeby
ani piekności / ant domu y
rodu wielkiego nie była.
Książka / to jest oblubien-
ica Chrystuowa / była wbo-
ga / nie dobr / go nie miała.
ca / bez majetności / ne-
dźna. Przecie Christus ia-
se b e poślubił y ebrał za
oblubienice / y z podley w-
czynił barzo wielka Kro-
lowa. Stanęła po prawicy
mocy Krolowa.

del
Inii

4.
ir f
Nes
ajul
par
ne g
ne g
tu
v n
buri
gay
ne
ro
laus
ius
gi
du
stes
liby
mies
more
fiver
danz
izga
5. L
nen
Puot

Del Pitu priejasciu bide.
Iniu.

4. Azulaykimas gimines
ir familias aba namu.
Mes per moteristy pteme
azusitayko / namay ilgay
patinka / waysofi / ir mishi
ne graytay aba niekadu
ne gaysta. Izgaystus bu-
tu wisa gimine zmoniu ir
ynginay prapuoatus, kad
butu sunus Diawo kuni-
gaystus dungaus ir sia-
me iids ne puenmis. Ta azu
roktio karaluno aba kara-
laus wisu karalu nutekies
ius pagimde ir kas diena
gindzia sunus Diawo ir
dukteris dungaus karali-
stes. Dawe uieg nemus ga-
liby / idant storus sunu-
mis Diawo. Ir teyp del tes
moteristes prawis pteme
frenta ir wayku teyp
dang / kad iau niekadu
izgayst negales.

5. Labay diden karsti-
nen kuno ir dusies im-
puoto smones pa nusi-
drimu

sobie obrat / bo nie dla
maietnosci chciat ia po-
tac / ale dla inszych przy-
czyn wiekszych.

4. Przyczyna / zachowa-
nie rodziny y familiei abo
domu. Bo przez matze-
stwo plemie sie zachowu-
ie / dom dlugo trwa / mno-
zy sie / y rozmnozony nie
pretko / abo nigdy nie ni-
szczele. Zginelaby byta
wszelka familia ludzka na
wieki / by sie byl Syn Bozy
klosze nieba y ziemie nie-
poiat. Ta za takiego kro-
lewica abo krola wsyt-
kich krolow siedzy / po-
rodzila y co dzien rodzi
syny Boze y corki krole-
stwa niebieskiego. Dalim
prawi moc / aby sie zsta-
wali synami Bozymy. I
tak dla tego matze-
stwa rostrzewilo sie plemie
siewiete y dzieci tak wiele /
ze ius nigdy zmieszcz nie
bedzie moglo.

5. Bardzo w wielka go-
racza sielesna y duszna
wpadli ludzie po zgrzes-
zeniu

4. Conserua-
tio familia.

Ioan: 1.

5. Remedium
concupiscen-
tia.

deinu Adamo. Dega v.
gnatgydulu piktú wi-
luosé. Vne gi-simo tos liep-
šnos istate. Dierwas mote-
risty/ kas negal be sude-
gimo tist tos vgnies/
Apastatas šako/ gieresni
sunt palmt motery/ negi
degt. Jog radu Bážni-
čia liepsnawo tutomis v-
gnimis biauuru giedulu ir
kuno ir dušios/ degie wisa
karšetomis tabay liepsno-
mis biauribiu budama
paganku/ ir kapp raso
Apastatas/ teyp bayšey
burwo patodus/ net gieda
ir paminet. Todrin sunus
Dierwo pateme iu saw ožu
suzieduotiny/ idant nuog
io šistu stotus/ nuog
šwento šwentu tapu/ ir
iz biaurios patystures
pradetu but wtežima ir
wisokios šwenticbes pilna.
Ir teyp stotios/ kapp regi
wilas wietas/ ir raso
ape ray pilna. Nesuštay
to / kurie dabar ba-
žinčiy šwentoj gieweno
wisokioj šistibes/ nekai-
tibey

Rom: 1.

šeniū Jadamowym. Gore
ogier zlych žadz we wšyto-
lich. Nagasenie tego plo-
mienia pestanowil Bog
maženstwo/ Eto nie moze
bez zgorzenia wytrwac
tego ognia/ Apostot me-
wi/ lepiey jest poiat žone/
nizli gorzeć. Jz tedy ko-
šciot/ to tist eblubienice o-
garnat plomien wielora-
kich ogniew sprosnych
žadz y šiała y duše/ go-
rzala wšytka w goracych
plomieniach. Štaredošči
badac w poganštwie/ y
iako piše Apostol/ tāt šia
byta bārzo rospuščila/ až
wštyb y wšpomineć. Prze-
to syn Boży poiat ia šobie
za eblubienice/ aby šie od
niego czyšta zštata/ od
šwietego šwietā byta/ y z
sprosney nierzadnice po-
czeta być eblubienica v-
czéica y wšelakiey šwia-
tobliwošči pilna. J tāt
šie zštato/ iako widzi wšy
tē šwiat/ y pisma o tym
pelno. Niežltezeni ša/ Eto-
rzy teraz w Košciule ša iz
tym

tiba
kay
tey
wo
wo
tus
pri
na

tibey / be darbu gtedistku /
 Kayp Anietay / be kuno essu /
 teyp swyntyay pokim Die-
 wo ir dusias ir kuno sa-
 wo nepateptus ir neizag-
 tus azutayko. Ira ir kicos
 priezastis / bet dabar ga-
 na tu bus.

tym zyia we wselakiey czy-
 stości / niewinności / bez
 sprzeczności / bez wzynkow
 sromotnych / iako Anieto-
 wie / bez ciata bedacy /
 tak swiatec blizie przed Bo-
 giem y dusze y ciata swe
 niepokalane zachowaja.
 Sa y inne przyczyny / ale
 teraz dosyć tych badzie.

¶

¶

✿ ✿ ✿

Trecios Medelos po

Lrimo Karalums Ewanz. Matk 8.

ANuo metu. Kad nužingie Jezus nuog kalno, eio paskuy ii minios dides. A sitay raupuotas prieis klonios iam bilodamas. W iešpatie, iey nori, gali mani apčisti. Fr iz tiesis runku Jezus, pasiliteio io taridamas: Noriu, buk čistas. Fr tuoiaus apčistiti buwo raupai io. Fr tare iam Jezus. W eyzdek idant niekam nesakitumey to: bet eyk parodikis kuniguy: ir asierawok dovanu, kuriu liepe Mayžiesius unt swiečiimo (ludimo) iiemus. A kad ieio ing Kapharnaum, ataio iop šimtinikas prašidamas io ir bilodamas. W iešpatie tarnas mano guli namie paralizium negalis, ir sunkiei mučias. Fr tare iam Jezus. Aš ataysiu, ir izgidisiu ii. A atsakidamas šimtinikas tare. W iešpatie ne esmi vertas, idant ieytumey po stogu mano, bet tik tai tarik žodi, á bus izgiditas tarnas mano. Nes ir aš žmogus esmi, po waldziu essus (pastatitas) turis po sawimkarieywiu, ir tariu tam eik, ir eit, ir kitam eyks, ir atait, ir tarnuy mano, darik tai, ir daro. A izgirdistai Jezus slebeios, ir paskuy sawi eiuntiemg tare. Vztiesu sakau iumg ne radau teyp didžio tikiemio Jzraeliy. A sakau iums iog daug

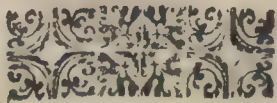
daug nuog užtekicimo ir užsileidimo saules arais, ir sesis
su Abrahamu, Izaaku ir Jakobu karalistey dungaus. A
sunus karalistes bus išmesti tumšiesn wiršutinesn, tinai
bus werkšmas ir griežimas duntu. Ir tare Jėzus šimtini-
kuy: Eyk ir kapp intikieiei, tegul stois taw. Ir swey ku
sto os (paš cyka) tarnas anay watunday.

Wiedziele trzecia po trzech Krolach Ewangelia v Dat ihcuša S. w Rozd. 8.

W On czas: Gdy sstapil Jėzus z gory, sly z nim
wielkie rzeše. A oto tredowaty przyšedšy pokto-
nil sie mu, mowiac: Pánie, iesli chceš, možeš mie oczysćić.
Y ściagnawšy Jėzus reke dotknal sie go, mowiac. Chce,
badz oczysćion. Y byl zarázem oczysćion tradiego. Y
rzekl mu Jėzus: Pátrz abyš nikomu (tego) niepowiedal:
ale idz: ukaž sie káptanowi: y ofiaruy dar, który przyka-
zał Moyzeš ná šwiádectwo im. A gdy wšedł do Ká-
p hárnaumá, przyšedł do niego rotmistrz, prośac go, y
mowiac:

mowiac: Pánie, slugá moy leży w domu powietrzem ru-
 sony, y srodze utrąpiony. Y rzekł mu Jezus: Ja przyjde,
 á uzdrowie go. Y odpowiedáiac rotmistrz, rzekł. Pánie
 nie iestem godzien ábyś wśedł pod dách moy: ále tylko
 rzekni słowem, á będzie uzdrzwion slugá moy. Boćiem y
 ia iest człowiek pod władza postáwiony, maiacy pod sobą
 żołnierze, y mowie temu: Jdź, á idźcie: á drugiemu: chodź
 á pr~chodź, á słudze moiemu: czyń to, á czyni. A usły-
 sawszy to Jezus, dziwowat się, y rzekł tym ktorzy sli z á
 nim. Záprawde wam powiedam, nie nálażtem tak wiel-
 kiey wiáry w Jzraelu. A powiádam wam, iż wiele ich ze
 wschodu slóncá y z áchodu przyida, y wśieda z Abráha-
 mem y Jzáakiem y Jakobem w krolestwie niebieskim: á sy-
 nowie krolestwa beda wyrzuceni w ciemności zewnetrzne:
 tám będzie płacz y zgrzytanie zębów. Y rzekł Jezus
 rotmistrzowi: Jdź, á iakoś uwierzył, niechci się sślanie. Y
 ozdrowiał sluga teyże godziny.

PVNKTAY SAKIMV DIEWO
zodzio iż Ewangelios.

PVNKTAKAZANZEWANGELIEY.

PVNKTAS I.

Septini buday, kurieys rau
pay nusideimugal but
nuprauliti.

1. **G**ra Eriksimas /
vnt Kuris wisoki
nusideimay atsiterdzia. Te
gul Eriksimas Eiekvienas
is iusu wardan Jezaus
Christaus vnt atlaydimo
nusideimu. Eriksitis ir
numazgoꝛ nusideimus
tawo.

2. Ira sakramentas gay.
listos. Kuris atley site nu
sideimus / bus atlaysti.

3. Tobutas lopulis aba
lucrinimas širdies ažu
nusideimus / todryn tog
Diewu kas ieys pajieyde.
Jey tieg bediewis / piktas
šmogus gaytėsis ažu wi
sus jawo nusideimus / ku
rinos

PVNKT I.

Siedm sposobow. ktoremi
trađ grzechowy moze
być oczyszciony.

1. **J**est Chrzesť / ná kto.
Dryn wiskie sie grze
chy odpuszczaia. Tliech sis
Ezdi kazdy z was w imie
Jezusa Chrystusa ná od
puszczenie grzechow.
Chrzi sis y obmyy grze
chy twoie.

2. Jest Sakrament po
kuty. Ktor ch odpusci cie
grzechy / beda odpuszczone.
3. Doskonaty zal abo strus
cia za grzechy / przeto iz
Boga kto nini obrziti.
Jesli prawi niezbožny
bedzie pokutowal za wssy
skie grzechy swoje / ktore
uczynil / a bedzie strzegł
wszech.

septem modi
mundandi se
à lepra pec
cati.

1. Baptismus.

Act. 2. 7. 38.

Act. 22. 7. 16.

2. sacramen
tum paniten
tia.

Ioan. 20.

3. Contritio
perfecta.

Ezech. 18 7. 21.

riuos padare / ir saugos
 xisu prisakimū mano /
 ir padaris sudu ir teysibę/
 giwenimū giwas bus / a
 ne numirs.

4. Amor Dei
 perfectus.

4. Mylete Diewo tobuta /
 kad tas mili Diewu ne del
 ko tiro / bet del paties
 Diewo / iog anas ira gie-
 ribes ir grazibes neisja.
 kitos / iog ira garbos ne
 ismestuotos / iog nisa gia-
 ra sawimp turiz. Toki
 meyle isnayko wisotius
 nusideimus. Mylete tieg
 azudingia daugibę nusi-
 delnu. Atleydziasi iey
 daug nusideimu / nes daug
 numisteio.

5. Omnia Sa-
 menta suo
 modo.

5. Wat kitu wisu Sakra-
 mentu atleydziasi nusidei-
 mų / kad tas gieri sir-
 dziu / ne taušdamas sa-
 wimp didziū nusideimū /
 norint iuos ir turetu / iump
 prieyt / kapp mokia The-
 ologay.

6 Oratio.

Mat. 6.

6. Malda / rodryn liepe
 melstis Diešpats teyp.
 Atleyst mumus kaltes mu-
 lu / kapp ir mes atleydzia-

me

wšech przykazán meich / a
 bedzie czynil sad y spra-
 wedliwosc / bedzie żywotem
 żyć a nie umrze.

4. Miłość Boga doskona-
 ła / gdy kto miluje Boga
 nie dla czego innego / ale
 dla samego Boga / iż on
 jest chwaly niezmierny /
 iż wszystko dobre w sobie
 ma ić. Taką miłość wy-
 niszca wszelkie grzechy.
 Miłość prawi zakrywa
 wielość grzechow. Od-
 puszcza sie iey wiele grze-
 chow / abopiem wiele v-
 milowała.

5. Na wszystkich inſzych Sa-
 kramentach odpuszczają
 sie grzechy / gdy kto do-
 brym sumnientem nie
 czuie w sobie wielkich
 grzechow / choćby se y
 miał / do nich przystępuje /
 tak o weza Theologowie.

6. Modlitwa / przeto ka-
 zał sie modlić Pan tak.
 Opuść nam winy na-
 ſe / tak o y my odpuszczamy
 winę

me f
 Bet t
 Dimu
 i. y d
 mas
 dies n
 dziam
 wey k
 gayli
 mu /
 leimu
 ley d
 imus /
 tra pa
 7. Dar
 penein
 mas p
 ray da
 iż miel
 darbay
 atleyd
 atleyd
 kapp
 teysibę
 idant
 ris did
 sidi m
 darbus
 Sakra
 aba d
 lawo /

me sawiemus kalcieumus.
Bet tay iszimanu a pe atley
dimu maziesniu grietu / a
i y didziuose kas budas
mas melozias / ley iz bir-
dies nori tu pamest / izmel-
dziamilistu / idant gatetu
weykley per Sakramentu
gaylistos apturet atleydi-
mu / aba per tobutu gay-
leimu sirdies / Kuris at-
leydzia wisokius nuside-
imus / Kayp iau anskiaus
tra pamineta.

7. Darbay mielasirdistes /
pencimas aba apdingi-
mas pawargusiu / Kad kas
tay daro Kayp krikščionis
iz mielasirdistes. Bet ir tie
darbay nuside. m' maziesni
atleydzia / o vnt didesniu
atleydimo izmelozia / aba
Kayp bucu nupatna ne iz
teysibos / bet iz priderimo /
idant Diemas tokiam ku-
ris didziuose budamas nu-
sideimusos tuos swentus
darbus daro / duotu pritye
Sakramentop gaylistos /
aba duotu tobutu mekly
lawo / Kayp ape matdu
ian

winowaycom nashym. Ale
sie to rozumie o odpu-
szeniu mnieszych grze-
chow / a iesli w wielkich
ktu bedac modli sie / iesli
z serca chce ie porzuć /
wprasa laste / aby mogl
precko przez Sakrament
pokuty otrzymac odpu-
szenie / abo przez dostona-
ty zal serdeczny / ktory od-
puszoza wsfelacie grzechy /
iako sie iuz wysey namie-
nilo.

7. Uczynki miłosierne /
karmienie abo okrywanie
wbogich / gdy to kto czyni
iako Chrześcianin z miło-
sierdzia. Lecz y te uczyn-
ki mniesze grzechy odpu-
szcacia / a na odpuszczenie
wielkich laste zaslugia
nie z sprawiedliwosci /
ale z przystojnosci zeby
Bog takiemu / ktory
w wielkich grzechach be-
dac te swiete uczynki czy-
ni / dal przystapic do Si-
kramentu pokuty / abo
dal dostonata skucha /
abo dostonata miłosci
swota / iako o modlitwie

7. Eleemo-
sy-
na.

Ecli. 3.

iau ira pamineta. Vgni
tieg begunčiu a žugiesia
wunduo / a miešasdingas
darbas priešinasi nusidei
mamus.

Dan. 4.

Tusideimus
tawo atpirk mešasirdin
gays darbays / ir netey
sibes tawo susimilimu vnt
pawargusiu. Gali tuos
septinis budus nuprausi
mo nuog raupu. dušies
priliginči septiniemus i
merkiamus Naamano /
raupuoto vpej Jordany.

4. reg. 5.

PVNKTAS II.

Qualis dex
tera & fini
straman⁹ Dei
in hoc & in
futuro seculo.

Ižtiesis runku pasiliteio io:
Dešine Diewo runka itga,
a kayre trumpa vnt to
švieto, vnt kito piktiemus
dešine tabay trumpa, a
kayre tabay itga bus.

SĄinay skaytome ra
šty ape Diewo run
kas / ape dešiny ir ape kay
ri. Per runkas išsimano
darbay Diewo / kad gie
ray mumus daro / kad do
wanas tulas duosti / wa
dinasi

iuš sie przypomniało. O
gich prawigoraiacy gąsi
woda : a iatmužna grze
chom sie sprzećiwia. Grze
chy twoie iatmužnami ed
kupuy : a nieprawośći two
miłosierdziem nād vbo
gimi Mojsz te siedm spo
sobow oczyszczenia od tra
du dušnego przyrownās
siedmiorakiemum meczaniu
Naamana tridona tego
w rzecę Jordanie / iako
jest w księgach Krolew
stich.

PVNKT II.

Wyciągnawszy rękę do
tknął się go. Prawa ręka Bo
ska długa, a lewa krótka
na tym świecie, na inšzym
prawa barzo krótka z tym,
a lewa barzo długa będzie.

Często czytamy w pi
śmie o Bożstich rečach /
o prawey y o lewey. Przez
rečę rozumieia sie sprawę
Bożkie / kiedy nam do
brze czyni / kiedy dary roz
liczne daje / zowia sie te
iego

to. O
y gási
grze
Grze
mi do
ści two
o xbo
m spo
ed tra
ownaś
eczaniu
a tego
/ iako
trolew
ke do
ękaBo
krotka
inłym
a złym
bedzie
w pi
rekacl
Prze
sprawy
m do
ry roz
a się c
tego

blinafi tle io barbay runka
dešine. Kad wel mus ažu
pitribes mulu koroia ir tu
laxs budays flogina / ros
Porones/tie mušiey ir pla.
Pimay wadinasi iſka kay.
re. Kayre io po galway ma
no o dešine io aptabins ma
ni. Po kayrey ožiey/a pobe
šiney awis stowes dienoy
paſkutiney. Nes ožiey pa.
ſkondon/a aris dungaus
Poraliſteneyš. Dešine tadu
Diewo ira dabar. ſabay
itga ir iſtieſta / beria gie
radeiſtes/ ſiufa domanas
ſawo wiſiemus / bet pa.
tis imt noretu/ ir ſkun.
džiati Diewas vnt žmo.
niu/ iog ne ima iſ tos run.
kos io domanu tays zo.
džieys. Nutrumpintagu
ir maja tapo runka mano/
idant negalžbia iſpirke
Rayp butu taris/ ne trum
pa/ bet itga / ne maja/ bet
dide ira runka mano/ gali
wiſa giera iumus darit/ ir
dowanot. Ir teyp patey.
ſey ira/ ne palauia / bet
wiſadu beria domanas vnt
ſuwerimu ſawo. Aweri

iego wezynki reka prawa.
Kiedy zaś nas za zło ści
naſe karze/ y rozmaitymi
ſpoſoby wciſta; te karania/
te plagi / y biſia zowia
ſie reka lewa. Lewa reka
iego pod głowa moia: a
prawica iego obłapi mie.
Po lewey rece koſtowie /
a po prawey owce beda
ſtał w dzień oſtateczny.
Bo koſtowie do piekła/ a
owce do kroleſtwa nie.
bieſkiego poyda Prawica
tady Boſta ieſt teraz bar.
zo dluga y wręciagniona /
ſypie dobrodziejſtwa /
oſiarnie dary ſwoie wſytk.
Pier/ byle ſami brat chcie.
li / y ſkarży ſie Bog na
ludzie/ że nie biora z tey
reki iego darow / tymy
ſłowy. Izali ſtrocowa y
meluzetka ſie zſtala reka
moia/ żebych nie mogli wy.
kupić: Jakoby rzekli/ nie
troſka/ al: dluga/ nie ma.
ta/ ale wielka ieſt reka mo.
ia/ moze wſytko dobre
wam czynić y darrować.
I tak prawdziwie ieſt /
Gg nie

Cant. 2. 7. 6

Dextera Dei
in hoc ſeculo
longa.

Nunquid ab
breuiata &
paruula fa
cta eſt manu
mea. Iſai: 50
7. 2.

*Aperis manū
tuam. Ps. 44
7. 21.*

Matth: 6.

Rom: 9.

Prov: 1.

*Sinistra Dei
in hoc seculo
brenu.*

steg tu runku taro / ir pa-
setini wiskiu zweri. Ta
runka peni wi us ginus
ti. Ewienam tikrupenut.
flu duodama kas diena/
ir maziansios Eiracles
siet omel y gulinio nop-
terdzia. Ta zmonemus duo-
sti walgitu ir girtu /
ta iues rubays apdingia /
kayp Wiespats patlay sa-
to Ewangelioy. A listu
dowanu prigimenu tol-
brungiesnes ir bidesnes
duosti mumus ir dawe ki-
tas izdungaus. Dawe
mumus Sunu sawo / su ku-
riuo draugie izbere vnt
musu wisa giera / ku sa-
wimp tureio / kayp Apas-
stas bilo. Dawe ir duosti
Sakramentus / ir per tuos
milistu sawo / kuriu pa-
srowcia dubius musu /
ir kieu daug be skayetaus
siula pokolay giewiesme
vnt ziames. Izesiautiez
runku mano / a ne buro
kas vnt ies pan idetu.
Kayre wai runka vnt to
sieteto ira labay trumpa.

Dus

nie pręstale / ale zawi-
sypie dary na stworzenia
swoje. Otworzasz ty pra-
wi rękę swoją napel-
niasz roskie zwięrze. Tę
rękę karmi w sycie ja-
rząta / każdemu potrzebny po-
karm data co dzień / y na-
mniejszego robaczka / w
gnoiu leżacego nie opu-
ści. Ta ludziom daje iado-
y napoy / ta jestami okry-
wa / iako Pan sam ponie-
da w Ewangeliey. A o-
procz tych darow przyro-
dzonych daleko brożse y
wiecej daje nam y dat inne
z nieba. Dat nam syna swe-
go / z którym wysypat we-
spół na nas w sycie do br-
co w sobie miał / iako Apo-
stol mowi. Dat y daje Sa-
kramenty święte / y przy-
nie tęskę swego / kora po-
święca dusze nasze / y innych
wiele bez liczby ofiaruje
pokarmy żywi na ziemi.
Wyśiągałem prawi rękę
moją / a nie byłoby pokoy-
żrzał. Leważis ręką na
tym świecie jest bardzo
prosta.

Nieo nieko tasay Karalus
nuog sawo padanu ne ima.
Ku dowanasi sam / aba
ku iz runku sawo ims?
Diewas mano eisi / giaro
manone priwatay. Wel
trumpa ira del to / iog a-
ba ne poroso vnt to swieto
pietadeiu / aba tabay tin-
gou parony porcio / lau-
kdamas su wi spapsigriži.
mo iu kuntiez tieg apewits
del iulu / ne noredamas
idant kurie praputu / bet
idant wisi gajlistosp su-
grizem. Kad poroto rikste-
is plaka kapp waykus
mojus / ir tu negi azutis /
pirma redziau ir grasso-
si / ies islepi waytay siaust
lauias / pameta rik-
sey ir ne pasilitiu. Teyp
Jeremiasius parode rik-
sey / kuriu tureto plakt
zidus / kad ios ne issigun-
do / parode pu du patur-
tu vgnim. Ta rikste ir
puedas degusinklina ne-
wain zidu Babilonioy ie-
krag porones / kuriomis
iwas Dienas flogina vnt

168

Krotka. Bonie ten Krol
od swoich poddanych nie
bierze. Co podaruiesz ie-
mu / obo co z rak twoich
wezmie? Bog moy ty ie-
stes / dobr moich nie po-
trzebuiesz. Krotka zas jest
dla tego / ze abo nie karze
na tym swiecie zloczyn-
cow / obo barzo lekkim ka-
ranie karze / czekajac
ich nawrocenia. Cierpli-
wie sz prawi obchodz
dla was / niechcąc zeby
ktorzy zgineli / ale zeby
sie wsiy co do pokuty na-
wrocili. Gdy karze roz-
ka bnie kara dzia-
male / y to nim zanie-
wprzod ia wkazule y prze-
graza sie / iesli swawolne
dzieci wsciekac sie prze-
stana / porzucą rozga y
nieykalich. Tak Jere-
miaszowi wkazal rozga /
ktorą miał karac zdy /
gdy szalecy nie zlekli / wka-
zał garniec ogniem pod-
palony. Ta rozga y gar-
niec gorzacy znaczy nie

Quid donabit
ei aut quid
accipiet de
manu tua?
Iob: 35.

2. Pet. 2.

wola

Dextra Dei
in futura vi-
ta impijs bre-
uissima

LUC: 15.

Laua iſdem
longiſſima.

Quis habitabit
ex vobis
cū ardoribus
sempiternis.
Isai. 33. v. 14.

tos flames. Kieamirel
swiety runka desine pi-
kciemus labay bus trum-
pa. Nes nieko iemus giero
pragari de unciemus ne
daris / ir wieno slako wun-
denio vnt atreksino lezu-
wio ne duos: Kayre pries
bus smarkiey itga Nes per-
rijus vmzius liepsino de-
gins / ir tikomis tuncio-
mis labay smarkiomis
mucis. Klausiasi pda-
pas: Pas vntes itg gi-
wenti is iusu ugeiy pra-
rimacioy / Pas giwenti is
itg. Kieamirel vntes itg

wola Babilońska na Zy-
dy/ y inne Karama/ Proce-
mie Bog obćiażat na
tym świecie. Na inszym
zaś świecie prawa zaka-
złym bardzo będzie krotka.
Bo nie im dobrego w
piekle goraiącym nie be-
dzie czyniła/ y iedney kro-
ple wody na ochłodzenie
iżyska nie da. Przeciwnym
obczajem lewa będzie ha-
ziębnie długa / bo przez
teżyskie wielki w płomie-
niu będzie palisła/ y innemi
miekami bardzo srogimi
będzie breczysła. Pyta się
Proroc: Proz prawiz was
będzie mogli mieścić z og-
niem pożerającym: Pro-
z was zmieścić zpaleniem
wiecznym?

EVNKTAS III.

Figure 3.14
 eramenti pa-
 nitentie &
 qualitates o-
 ius.

Eyk parodik lawi kuniguy.
ir aherawok downu. Tays
zodzieys rodziati Sakra-
mentas gaylitos, ir
tikribes io.

S Aug Wießpats musu
pirma prateyde figu.

PUNKT III.

Idź pokaż się Kąpłanowi
&c. W tych słowach pokaza-
nie się Sakrament po-
kuty świętey ywłaś-
ności jego.

Jele pannie wprzod
prze

ru Sacramento gayli.
stos/ negi it istate/ idane
3. nones top prifirintu.

1. Figura buwo ana gay.
lista ir pasifakinas nusi.
deimu/ kuri dare pokim
Jono Kristitoio/ iump
Kristidamies. Kristi-
ios tieg iipašindami grie.
tus sawo. Kapp Kristi-
mu Jono rindosi 3. nenas
Kristimop Chrystaus/ teyp
gaylistu ir sakimu nusi.
deimu Sakramentop gay-
listos/ kuri Kristus tu-
reio istatit.

2. Figura buwo nusiur-
tinas rumpuon kunigamp/
kapp ir šios dienos Ewan-
gelioy regime.

3. Kad liepe asilidiu ir
aitagri Apastalamus at-
riste/ ir/ sawisp atwest.
Kapp S. Aug. isgulozia.

4. Kad Lazaris atgay
wincu grabi/ liepe teypa-
gi Apastalamus iiriste is-
ristu/ kurtys buwo su-
ristas. Jan kurtis buwo
tikri

przeslal figur Sakramen-
tu pokuty/ niz go posta-
nowit/ aby sie ludzie do
niego gotowali.

1. Figura byla ona pokuta
y spowiedz/ ktora czynili
przed Janem Chryscielem/
w niego sie chrzczac.
chrzcili sie prawi wyzna-
wac grzechy swoje. Jas-
ko chrztem Janowym
przyprawowali sie ludzie
do Chrztu Chrystusowe-
go; tak pokuta y wyzna-
nianie grzechow do Sakra-
mentu pokuty/ ktory
Chrystus mial postano-
wic.

2. Figura byla odeslanie
tredowatych do Kapla-
now/ jako y w dzisiejszey
Ewangeliey widzimy.

3. Kiedy lazat oslica y
osle Apostolom odwia-
zac y do siebie przymiesc.
Jako S. Aug. wykłada.

4. Gdy Lazarz ozywio-
nego w grobie lazat takze
Apostolom rozwiacz z
związow/ ktorymi byt
związany. Jus ktoreby
byty

1. Figura.

Matth: 3.

2. Figura

Matth: 21.

7. 7.

3. Figura.

Mat. 21

4. Figura.

Ioan: 11.

titribes Sakramento gaye
lytos trumpay palit siu.

Qualitates.

*1. Penitentia
non differen-
da.*

1. Metu turtitřionis
eyt top Sakramentop ne
atguldinet nuog dienos it
dienay/ Kadiauc: aji effus
sunkiuosē nusiđeimuosē.
Unto tagina žodis W.
Kad bito. Eyt tieg su rau-
pays tamto kunigop/ it iey
tasay tuoiaus cio liepia-
mas it raupays kuno ku-
nigop/ tol grayeiaus re-
tie eyt kunigop turtitřio-
ni su raupays dušios. A-
guldie ira tabay nedrusi.
Ties kas gal žinet iey su-
tauks kitos dienos? Wel iz
tur žino/ iey Diemas ki-
radu perleys prieyt top
Sakramentop? Daug in
mirdam i giede kunigo/ a
negateio turet. Dabar tuo
igiaus trunka atguldida-
mas tuo tabiaus azumtr-
fca nusiđeimu/ kurtuos
padare / it teyp negales
in turtitřiaus pad nores /
lakit. Prieg tam tasay
atguldimas dars paprati
tue.

byty wtosnobei Sakra-
mentu pokuty/ Kreto
doitne.

1. W ezas ma Chryščiis
anin iše do tego Sakra-
mentu/ nie odetadač ede
dnia do dnia/ gdy sie czuje
byč w wielkich grzechach.
Nad to/ napomina stomo
pauštie/ gdy meret. Idž
prawi z tradem twoim do
kaptana/ y iesli ten co mu
kazano zaraz sidi z tra-
dem čielešnym do kapla-
nā/ daleko predzey trze-
ba iše do kaplana Chry-
ščianinowi z tradem du-
šnym. Gdelt daciest bā-
zo nie bēspieczno. Do kio
može wiedzič/ iesli docze-
ka iusego dnia? Potym
škad wie iesli Bog inedy
dopusči pryzč do tego
Sakramentu? Wiele ich
žadato vmiřšiac kapla-
nā/ a nie mogli mič.
Jefczem dluszy omieřa-
wa edetadac: tam bā-
zies zapomina grzechon /
ktore veznił / y eal nie
bodziemogł ich liezbe got
bodzi

drute
dei m
sunk
Sakr
Vnt
necy
dušia
dama
ir bay
čiu/
nas n
aba it
kayp
stitou

2. Tur
finas
beimu
dala/
dia st
dala/
stieio
ti kat
atayt
v nā/
v v n
tas nā
thot nā
daru n

brutefni vnt darimo nusi.
dei nu tulu / ie wisadu
suntiesni ir wargiesni top
Sakra mentop prietnu.
Vnt galo didiu abidu ir
necexsibz daro zmogus
dusia / sawo / in oplerzda.
damaa sergunciu suntiey
ir baysius niezduz turin.
ciu / ko ne daro / kad ku.
naga negaty koku turi /
aba na pasleystas / tuolauz
karp primanus ieko way
sticou / turie u gidu.

2. Turi bue sielas pasa.
timas wienu suntku nusi.
deimu / ne puie / ne trebia
dala / ir nieku badu ne rex.
Dia stire nusidemu ing
dalas / karp kartars pra
stiesi daro. Te gieras surin
ti kakt. sne wilas suskayti
atayt top Sakramentop
v nar / dumodami sawimp
v t vntros is pazinties li.
tas nasakistu. Didis pa
zhoi nas ray / turi wienu
karcu wienu iakie nusidei.
mus

bedzie tial / powiedzie.
Atemu to odkladante czyni
zwyczaj trwalisy na czy
nienie grzechow rozli
cznych / y zanydy sieisy y
trudnieyszy do tego Sa
kramentu przysiep. Na
poniec wielka krzynda y
nieiprawidlinosc czyni
czlowiek duszy swej / one
opuszczajac chorzeiaca cia
sko / y jrogie rany ma
zaca / czego nie czyni / gdy
ciato niemoc iaka ma / abo
jest obrazone / zaras iato
moie szuka doktorow /
ktorzyby je leczyli.

2. Ma byc sata spowiedz
wszystkich cieplekich grze
chow / nie potowice / nie
trzebiey czeseci / zadna mia
ra nie trzeba dziele grze
chow na czeseci / iato czao
sem prosci czynia. Nie
dobrze grzechy zebrawszy /
nie wskytke zliczymy /
przychodza do tego Sa
kramentu porowcze / my
sac w sobie ze sie na dru
giey spowiedzi innych wy
spowiadani. Wielki to
blad

2. Integra.

mus / Pitayp ne ciešas iž.
pažintimas nusideimu ir
todryn niekas po tey. Zi-
ta tay / Kad su didžiū rupe-
šciu kas muste apešavo
nusideimus / ir nieku budu
tuometu notmine Kuriu
funkiu / ir teyp ne iausda-
mas sawimp iu / gieru
širdžiū tuos tikta / Ku-
riuos atmena šako / potana
ne graytay všivena ir
kitus / tuometu ne nusidest
širdamas nusideimus.
Ties iž nežinies širia / ir
vnt vntros / iž pažinties
iuos šako. To mokia ta-
šay žodis Wiespaties. Pa-
rodit tieg sawi. Kayp bu-
tu taris / wisu sawi ne pusi
ne dalu parodit / wisus nu-
sideimus išlatit. Wel kad
bifo / parodit sawi. Ne mi-
net kitu vnt iž pažinties / su
Kurieys nusideiey / Kad to
ne reykia / a labay retay
reykia minet / ir kad tūni-
gas klauo.

3. Tur.

blab / mas iednym rāzem
wsytkie powiedziec grzes-
chy / inaczey nie cała spo-
wiedz / y przeto nie po-
miej. Insa to / gdy z
wielka pilnośćia kio m-
śliło swych grzechach / y
żadna miara w ten czas
nie pomniał ktorzych bież-
kich / y tak nie czuac
w sobie onych / dobrym
wmyślem te rykło / ktore
pomni powiada / poeym
nie rychio przypomina y
inše / na ten czas nie grze-
sy / dzielac grzechy. Wo z
niewiadomości dzieli / y
ta drugiey spowiedzi ie
powiada. Tego wezyto
słowo pańskie. Pokaz się
prawi. Jakoby rzeki /
wsytkiego siebie / nie po-
łowicz / nie częśc pokaz /
wsytkie grzechy wypow-
wiedz. Atemugdy mowi /
pokaz się. Nie wspomina
inšech na spowiedzi / z
ktorymi grzeszył / gdy
tego nie potrzeba / a barzo
rzadko potrzeba wipo-
minat / y gdy kapłan bez
dziej pytał.

3. Tur.
saw
tūni-
liby
riu
bus
sirod
4. X
wor
deim
bay
daro
Sak
piga
deme
tikta
saw
pikto
aju
daug
nusid
iaus
Kayp
kad p
pada
luoso
ciaus
smert
bowa
džia.
bay a

3. Turi Kristionis satie
sawo nusiheimus potim
kunigo/ Turis Diawo ga-
liby gali atleyst iuos. Ru-
riu atley site nusiheimus /
bus atley sti. Eyt tieg pa-
sirodik kuniguy.

4. Keytia Diawuy deka-
wor po ispażynimuy nusi-
heimu/ Kayp azudidi ta-
bay gieradeisty to/ Turis
daro kad prileydzia top
Sakramentop / ir teyp
pigay wisas atleydzia nuo-
demes. Nieko ne privato/
tiktay kad żmogus vnt
sawis tiktay pasakitu/ Tu
pikto padare/ir gayletus
aju tay / ne noridamas
daugiesn ney tu / ney kitu
nusiheimu dasileyst/ a tuo-
iaus Diawas atleydzia. Ne
Kayp vnt subo żmoniu /
kad pikadeia pasifako ku-
padaris / ne isleydzia io-
luoso subdia/ bet tuo gray-
ciaus Korcia / aba vnt
smerties apsudila. Wel
dowanay Diawas atley-
dzia. Dabar tunkley ta-
bay atleydzia/ ne azumeta
Zh stay.

3. Ma Chrześcianin po-
wiadać swoia grzechy
przed kapłanem / Ktory
Boska mocą może ie od-
puścić. Jako mamy w pi-
śmie. Ktorych odpuszcicie
grzechy/ beda odpuszczone.

4. Trzeba Bogu dzieło-
wać po spowiedzi / iako
za wielkie barzo dobro-
dzieystwo iego/ ktore czy-
ni/ gdy przypuszcza do tie-
Sakramentu/ y tak iacno
wszystkie odpuszcza grze-
chy. Niczego nie potrze-
buie / tylko aby czlowiek
na sie szczerze powiadał/
co z tego uczynił / y żało-
wał za to/ nie chcąc sie wte-
cey ani tych / ani inſzych
grzechow dopuścić/ a za-
raz Bog odpuszcza. Nie
iako na sadzie ludzkim /
gdy złoczyńca wyzna co
uczynił / nie wypuszcza go
wolnego sedzia/ ale tym
przedzey karze / abo na
śmierć skazuje. Atemu
darmo Bog odpuszcza.
Jesze czesto barzo odpu-
szcza/ nie zamierza liczby/
Zh ietros

3. Coram Sa-
cerdote.

Ioan. 20.

4. Gratitude
erga DEVM
pro illa.

řayčians/řiel kartu kas
nufidest/ir iz širdies gay-
lis/řiel kartu atleydžia.
Kas tay iz žmoniū doro?
Ir wienu kartu pažleysti
ne nori atleyst/á řeydu/
tris/nera řayp ir melst
ape atleydimu del šieribes
širdies iu. Ira ir řitu
daug priežastiu/ del tu-
riu žmogus turi dešawot
Diewuy/ážu tu teyp řey-
řiamu Sakramentu/ řu-
riop it priřeydžia. To ir
žebis Wieszpaties mořiz.
A řerawot řieg bowanu a
žu apėiřtĩmu nuog raupu
řuno. Jey ážu apėiřtĩmu
nuog raupu řuno řeyřie
Diewuy/á řeros ataduot/
řayp tol řabius řeyřia
ataduot ážu apėiřtĩmu
raupu duřios.

PVNKTAS IV.

De triplici
lepra.

Ape trečiokius raupus.

Leuit: 13.

Řeioři raupay buwo/
řayp řaytome / řerp
řydu. Raupay řuno/řubu
ir

ilekroc řeo zgrzeřy / y z
řercá řátuie/ řylekroc od-
puřcza. Řeoz to z ludži
czyni? Jieden raz obraže-
ni nie čeca odpuřciť/á řes-
řli dwa/řrzy/ nie ma řlá.
řo y prořie o odpuřczenie
dla twarďosci řercá řeh.
Jeřt y innych wiele przy-
czyn/ dla řtórych řzto-
wiel ma dźielowad řo-
gu/žá řa ře potrzebny řa-
řrament/ do řtorego przy-
puřczygo. Řego y řlowo
Pánřtie. vozř. O řiaruy
práwi dar za očyřćienie
od řradu řieleřnego. Jeřli
žá očyřćienie od řradu
řieleřnego řřzeba řogu
o řre oddad/ ře řo daleko
bářiřey potrzeba oddad za
očyřćienie řradu duřne-
got

PVNKT IV.

Otroiákim trądzie.

Řroiáři trąd byř/ iá řo
čyřtamy/ miedzy řyďami.
řrad ná čiele/ ná řáćiech/ ná
domio

řty / ř
bie pa-
řatru
řklaus-
eřti řa-
řayřt

2. Řa-
řanas
práter
ne řuř-
eřti řo
ney ře
žnićiu
řtans
řieře
prieř
ma řl
ir řu m
řu řu
řimo
řawar
řu řay
řore.

3. Řa-
řaba d-
řu řin
řaus ř
řuriu
řweyř
řweyř

sty / nienamuose Diewo /
bie pakumpesi ir hotose
tatu dauzosi. Kuris ne
klausis Baznicio / tegul
esti tau karp paganas ir
raystus nusideicias.

2. Kaupuoti tureto dra-
panas nesiot vnt sawis su
praterkays aba dungatu
ne susintu. Zerety kay ne
curt wienibes ir sudermes
ney terp sawis / ney su Ba-
zniciu Wiespaties Chri-
staus / karp ziama ray
kiez wienam. Katholikay
pries tikley ir wiskiam
malsty ir terp sawis wisi
ir su motinu sawo Bazni-
ciu sudera pagal graude-
nimo Apostato. Su sie-
lawartu aba su rupešciu
ajutaykite wienai dwa-
so re.

3. Kaupuoti nastus inpu
aba dungatu katu buwo
ajudingt / o ray del biau-
raus kwapo / kuris iz wi-
duru in garamo / idant
sweyku suo ne liestu / ir
sweykatos in ne ziejstu.
Teyp

tolikow odlaczant / nie
w miescie / nie w domu
Bozym / ale w katach
y w iastkiniach totrow.
stich zulaia sie. Aco
nie bedzie sluchat koscio-
la / niechci bedzie za po-
ganina y iawno grzesnika.

2. Tredowaci mieli kary
nosic na sobie rozdarte. Ze-
retycy nie maia iednosci /
y zgody ani miedzy soba /
ani z kosciolem. Pana
Chrystusowym / iako wia-
domo to kazdemu. Kato-
licy przeciwnym oby-
czajem w wierze y we
wszelkley nauce y miedzy
soba wstyscy / y z macka
swola kosciolem zgadz-
ia sie / wedlug napomina-
nia Apostolskiego. Stara-
jac sie abyście zachowali
iednosci ducha w zwiasce
pokoiu.

3. Tredowaci wsta suknia
aba odzieniem powinni
byli zartykac / a to dla spe-
tney wonier / ktora sie ze
wnetrznosci ich kurzyta /
aby zdrowych nia nie za-
razali / y zdrowia ich nie

Matth: 18.

2. Quia scissa
habent vesti-
menta.

Ephes: 4.

3. Qui os te-
gant ob ha-
litum pesti-
lentem.

Texp iz burnos heretiku
ipaciey ministru kexp iz
pragaro ruksta kwapas
aba garas ne izkinčiamay
smirdus/biauriu paktay.
du ir be giedos metu priess
Bažničiū švynetu/ Kurio
idant iu klanstioley ne iau.
stu/ žumbu kaktuo rasto
iswersto / nasis iu ažu.
timpa.

4. Quia nudo
capite sunt.

4. Raupuotiemus isakita
buwo nuogu o ne pri.
dingen galwu turet. Texp
heretikay su nuogu wayk.
šetola galwu. Nes ney ti.
ties tikros štidu/ney wil.
ties drutos šalmu gal ios
pridinge/ kofay raupuo.
tays/tay ira heretikays at
liekti/ kuriuos nera tikies
tiesios/o kas pastuy to eyt
ney wilties izgamino v.
žino. Ape itti tieg. kexp
eldia susikule / tay ira
nuteriotā tikieimu teyda.
mies ing paktaydas.

5. Quia cla-
mant se esse
lordidos.

5. Raupuoti tureis šaukt
ir

obražali. Tak zgeby he.
retikow/ a zwiafeza mini.
sirow tak z pietla kurzy.
šie wonia abo parā niežno
šnie smredliwa / pluga.
wych bledow y nien sty.
dlimych klastiw prēciew
košciotowi šwieremu/ kto
rey aby ich sluchacze nie
czuli/ štuka iaka pisma
zfatšowanego / ich noz.
drzā zatykaia.

4. Tredowatym roškaza.
no bylo naga ā nie przy.
kryta glowe miec. Tak
hereticy z naga chodza
glowa. Bo ani wiary
prawdziwey taroza/ ani
nādzieie mocney przy.
lbica iey przykryc nie
moga / poiti tredowa.
tymi / to iest heretikami
žostaia / w ktorich nie
maš wiary prawdziwey /
ā co zā tym idzie / ani na.
dziejie zbawienia wleczne.
go. Zstrony wiary prawi
iako okret rozbili šie / to
iest vera. caia wiara puš.
ezaiac šie nbtedy.

5. Tredowaci mieli ro-
iāš

ir sak
ir ište
tikay
pažiš
suod
gus;
tia io
tey dia
vnt ti
to/ be
ti aba
prieg
wirpa
ti ažu
iu / in
saw. G
šaus d
rieys /
gays a
Wieš
graba
dui pil
ciu. B
džia te
žinu po

6. T
tarior

ir factis essu baurumis
ir istepays. Teyp here-
tikay patis vnt sawis iz
pazista / Kad ira baurus
suodanis nuodemiu dar-
gus; Kadung tiki ir mo-
tia iog nusid imay notsi-
terdzia vnt Kryksto / ney
vnt kito Kurio Saframens-
to / bet pridziowi ir prisa-
tiaba Kayp butu isigieri
prieg dusiay atlekti: iz
wirsaus wienol sako sun-
ti azudingtas bauribes
iu / ir ne pristaytomas
saw. Graziys todu iz wir-
saus daros / o widuy biau-
rieys / Kayp mestas snie-
gays apipiltas: aba Kayp
Wiespats bito ira Kayp
grabay balti iz oro / o wi-
dwi pilni kantu smirdun-
ciu. Bet tokiemus grum-
dzia taagi Wiespats vm-
stinu pastundu.

las y powladae sie byc
niecystymi y pomazany-
mi. Tak heretyci sami na
sie wyznawaja / ze sa / pro-
sni / plugastwoy grzechow
brzydcy / pontewaz wie-
rza y wczaj ze sie grzechy
nieodpuszczaja na Krzcie /
anina innym ktorym sa-
ramencie / ale przy-
schwascy y przywzra-
wszy abo takoby wpoiwscy
sie przy dusy zostaja: z
wierzchu iednak powia-
daja ze sa zakryte spetno-
sctich / y nie bywaja przy-
czytane im. Pieknymi sie
tedy z wierzchu czynia / a
we wnatz spetnymi iako
gnoy sniegiem osypany: a-
bo iako Pan mowi / sa iako
groby biate ze wnatz / a
we wnatz pelne koscic
smierdzacych. Lecz takim
grozi tenze Pan wiecznem
potepieniem.

Caluin. lib:
iustit: 3. cap:
12. J. 4. om-
nia hominum
opera, nihil
sunt nisi ser-
des & c. cap:
12. J. 9. & 11

Matth. 23. 27.

6. Nie giweno su Pitayo
karlowetey. Teyp hereti-
ci

6. Nie mleskali z drugi-
mi w obozie. Tak hereticy
nie

6. Quia ex-
tra castra
manent.

Kay ne kariauia ney su kua-
nu / per pasnikus ii nuog
biauribiu ir piktu gleydu-
lu drauzdami / ney su swie-
tu to gterius pamezdami /
ney su welinu nuog io pa-
gundu wisokiu gindamies.
Pakiu tiktay tikieimu sa-
kos busiu izganitays. Er-
dwas tiesa kasay ira tia-
las / bet iuo tiesiagiey
braukia ing pragaru / dun-
gun kapp giway iuo ne
ipkats.

nie woruola antz diatem /
przez posty ie od spro-
snych y ztych sadz hamu-
iac / antz swiatem / iego
rostofy pomiataiac / ani
z ezarzem / od iego sle po-
tus wsfelakich broniec.
Sama tylko wiara powia-
data ze beda zbawieni.
Szerokac wprawdzie ta
jest droga / ale nia prosto
pedza do piekla / do nieba
ial zywo nia nie zayda.

PVNKTA 3 VI.

*Quadruplici
exercitu Chri-
stus peccato-
res debellat.*

Kietwerioki kariey, kurieys
Christus W. kariauia
priesz nusideicius.

SIntinikas pripazista
Christu turinti po sa-
wim karius / anays zo-
dzieys: Wiespatie ne esmi
wertas ic. bet tiktay carit
sobziu / o pasweyts tarnas
mano. Nes ir as esmi žmo-
gus po galibey essus / tu-
ris po manim karieswius /
ir cariu tam es / ir eyt /
o kuan eyts / ir ataye-
Raup

PVNKT VI.

Czworakie woyska, ktore
mi Chrystus Pan woiuie
przeciw grzesznikom.

Sztatk przyznawa /
ze Chrystus ma pod
sobą woyska / onemi stowoy
Panie nie testem godziem
ic. ale tylko rzečni sto-
wem / a ozdrowiete sluga
moy. Bo y ia testem czlo-
wiek pod moca bedacy /
miciacy pode mna szluc-
rze / y rzeke temu podi / y
idzie / y drugiemu chodz
sam

Raxp batu taris/ir tu tu-
ri Kariaunikus / tay tu
tiemus isakay / daro. Tas
paralijus ita tawo Karley.
wis/Kuris priess mano tar-
nu Kariaunia/ liept palaut
musio / o tuotaus pa-
sreyks. Idant tay gieriaus
ismanicume / turime
zinot / Kad Kristus turi
Pietweriopus karis/ tu-
rieto Karaula pieš nusi-
deicius.

1. Karias ira Antisu gie-
ru ir piktus. Teyp per nie-
nucikay pamusie Asano-
nu simtu astudonias de-
simtis ir piktis calstun-
sius wienay nakciy. Ir
psalmy. Nusijuncie uog
priess tuos rustiby nar-
sto sawo 10. priesspau du
per antetus piktus. Sau-
li Karalu wargina piktas
dwalas / tay ira sieto-
nas nuog Wiespacies vne
to perteystas.

2. Karias iz žmoniū su-
rinktas. Tuq Diemas da-
žnay Pitns Karalistes i-
weytia

sam/ y prychodži. Jāko-
by rzeki/ y ty mas woio-
wniki/ to co im rozkazuieš
czynia. Ten paralis iest
tway żołnierz / Ktory
przećiwko memu słudze
woiuie / Kąz mu przestę-
beiu / á záraz sługa moy
o zdrowicie. Zebysmy to le-
piey zrozumieli / mamy
wiedziec/ że Chrystus ma
czworakie woyska / Kto-
remi woiuie przećiwko
grzesznikom.

1. Woysko iest ántołow
dobrych y złych. Tak przez
iednego tytko pobit Asy-
ryczykow sto ósmo dżle-
šiat y pieć tyšiecy iedney
nocy. I w psalmie: Po-
stał prawś przećiwko
nim gniew zápalczywo-
šči swoiey 10. wšist przez
ántoty 3le. Saula Krola
dreczył 3ly duch / to iest
šatan/ od Paná na niego
przepuščzony.

2. Woysko 3 ludži zebra-
ne. Tym Bog czesto dru-
gie Krolestwa pokonywa/
y one

1. Exercitus
Angeli boni
& mali.

Isai: 37.

Ps: 77.

1. Reg: 16.

2. Nomina
principum in-
fidelium

Isai: 10.

weykta / ir ias tki gatu
isnayte. Teyp židu kara.
listy iswerte per Tabu.
chodonozoru karalu Ba.
bylonios. Assuras rikšte
rustibes mano / ir lazda
ir anas / ic. Giminesp wi-
lunciosp nusiusi ii / ir priess
žmones naršto mano isa.
Tisiu iam / idant parinktu
naudas ic.

3. Creatura
rationis ex-
pertes.

3. Barias ira iz sutweri.
mu ne turinciu ismonios.
Tays kariauia priess ne-
prietelus sawo kayprašty
skaytome / o tunkiey ma-
žays taydaro / kayp tay
ira musios / uoday / kir-
metes / wabuolay. Tuo
Aegipteanus flogino /
musiomis / wartemis ic.
Ir norint majas tay ira be-
stietes: wienok ias Diwas
wadina didžiu sawo dru-
tiby. Wabuolay / ir kir-
metes stipribe mano dide /
Furiu nusunciau priess
iuos.

Isai: 2.

Morbi, fames,
pestu.

4. Barias ira badas /
maras / ligos tutos. Tu
turi sawo runkay / ir kad
nori

y one do konca wyniseza.
Tak žydow štie krolestwo
wymrociť przez Tabu-
chodonozora krola Babi-
lonstiego. Ażur rozgá
gniewu mego / y lasta iest
on / ic. do naredu zdra-
dliwego pošle go / y prze-
šiw ludowi zápalczywošci
mey rozkaže mu / aby ze-
brať korzyšci.

3. Wojsko iest z swo-
żenia nie mającego ro-
zumu. Tym wolnie prze-
šiwko nieprzyjaciółom
swoym / iako w piśmie czy-
tamy / á często málým to
czyni / iako to sa muchy /
komory / bacy. Tym
Eipcyany ščistat / mus-
chami / žabami ic. y doš
małe to sa bestyky: ie-
dnak ie Bog zowie wielka
swoia mocą. Bacy y ro-
bacy moc moia wielka /
ktoram poslat przešiwko
nim.

4. Wojsko iest glob / mor /
choroby rozmaite. To ma
w swej rece / y gdy chce
wola

nori
kara
miesi
Piek
ro ta
lomi
deiel
sawo
gayl
dino
Itey
To k
lus
runk
su ka
Chri
karia
io tit
no m
ir tol
anas
kay
sawo
ir ta
warg
mis
šnes
aju
se aju
rube
liby d

nori pazadina tu pries
karalistes kurias / pries
miestas / namus / ir pries
pikarienu z mogu. Ir da
ro tay tunkley ligomis tu
lomis slogindamas nusi
deletus / idane susiprastu
sawo pikribey / ir iop per
gaylisti sugristu. Pawa
dino tieg bado vnt ziemis.
Ileyde maru ing Iraeli.
To karis newienas kara
lus ziemis ne turi sawo
runkoy / pats karalus wi
su karalu suo waldzioia
Christus / io tikray kasay
karas batso klaus / vnt
io tikray isakimo aba wie
no mostereimo ian statos /
ir tolay karanta / tolay
anas liepia. Tuo ne ti
kray neprietelus sawo po
sawo kolas pa nuso / bet
ir tarnus sawo megina
wargindamas tuos ligo
mis sunkiomis del dide
snes karunos aba atgos
aju w kuntriby / puriu io
se ajutayko / ir tuto se gie
ribese pratinasi / ir tobu
liby didziu igia.

wola ich przedwko pro
lestwom korem / prze
ciwko miastom / domom /
y przedwko kazdemu
czlowieku. I czyni to
czesto chorobami rozma
temi skiszac grzesniki /
aby sie wpamiatali w swo
ley zlości / y do niego sie
przez pokute nawrocili.
Zawolal prawi glodu na
ziemie. Wpuszcz mor w
Izraela. Tego wyzsta za
den krol ziemski niema w
swey rece / sam krol wysze
kich krolow nim wladnie
Christus / tego tylko to
wyzsko glosu slucha / na
iego tylko roztazanie
abo jedno stwienie temu
sie stawia / y porcy wojnie /
pokon kaze. Tym nie tyl
ko nieprzyjacieloty swoje
pod swe nogi podbita / ale
y slug swoich do swiadcza
trapiac te chorobami cie
skiem i dlawicksey korony
abo zaplaty za ich cierpli
wosc / ktora w nich za
chowania / y w rozmaitych
sie cnotach chwieza / y do

Psal: 104.

2. Reg: 14.

stonalosci wielkley dostepuiz.

Znt Kietwirts Medelos

po trims Karalums Ewangel.
Mattheus. 8.

ANuo metu. Kad Jezus ineio eldiian, eio paskuy ii mo-
kitiniey io. Asitai paniskinimas didis stoios mario-
se, teyp kád eldiia wilniomis vždingies, a anas miegoio. Jr
prieio mokitiniey io, ir pabudino ii taridami. W iešpatie
gialbek mus, prapuolame. Jr tare iiemus. Kam biotes
mažatikiey? Tadu kietys isakie weiamus ir mariomus, ir
stoios nutilimas didis. A žmones stebeios biłodami,
koksaitas ira, iog weiey ir marios klaušo io.

WNiedziela czwarta po
trzech Krolach Ewangelia.
D Matthea W Rozd. 8.

WOn czas: Gdy Jezus wstąpił w łódź, wešli za nim
uczniowie jego: A oto wzruszenie wielkie zstało
się ná morzu, tak iż wáły łódź okrywały, á on spał.
I przy-

I prz
Páni
muze
zat
ludzi
try, y

PVT

P

Weiey
Kaip
we
i

x. D

may/
tureda
no. p
Pad da
liemus
lwieto

S I przystapili k niemu uczniowie jego, y obudzili go, mowiac
Panie zachoway nas, giniemy. I rzekł im Jezus: Cze-
mużście boiaźliwi, mało wierni? Tedy wstawszy roska-
zał wiatrom y morzu, y zstało się ucieszenie wielkie. A
ludzie się dziwowali mowiac: Iakież to jest ten, że mu y wia-
try, y morze są posłuszne?

PVNKTAY SAKIMV DIEWO
zodžio iż Ewangelios.

PVNKTA KAZAN ZE WANIELIEY.

PVNKTAS I.

PVNKT I.

*Qualis obedi-
entia Deo pra-
standa exem-
plo creatura-
rum rationis
expertium.*

Weiey ir marios kłaufo io.
Kaip kłausit Diewo pa-
weykstu sutwerimu
išzmonios ne tu-
rinciu.

Wiatry y morze słuchają
go. Iakó słuchać Boga
przykładem swo-
rzenia rozumu
nie mającego.

I. **K**eiopay Diewo
klausio sutweri-
may / Turie išzmonios ne-
turedami nieko nenuma-
no. pagal prigimimo /
kad dero tay / Tu Diewas
liemus nuog pradžia
liweto liepe: Saute wisa-
du šiba.

I. **K**otako Boga slu-
chaja stworzenia /
ktore rozumu nie mają
nie nierozumieja. Według
przyrodzenia / gdy czynia
to / co im Bóg ob począ-
tu świata kazał. Skon-
czawszy / gwiazdy /
miec

*1. Illa secun-
dum naturā
ei parent.*

żwazdes ir menuo: Nes
teyp. Diewas istate.
Vgnis wisadu karsta
ir swiesi / degina ir ži-
bina / wunduo flapias ir
flattas / žia we wisadu žie-
la / tukas žoles / medžius /
tawus saawimp gindžia /
kaip Diewas istate. Tey-
pagi ir wisi sutwerimay
ažulayto tay / ku Diewas
tiemus darit pastire / ir
teyp wisami Diewo klau-
so.

2. Contra na-
turam.

2. Klausio Diewo ir pries-
prigimimo sawo / kad da-
ro / to iz naturos negal da-
rit / ir wel ne daro / kad
ažudraudžia / ku iz togi
naturos gali darit. Teyp
vgnis triu wayku Baby-
lonios pečiuy ne degina /
ir ne wieno ptauko in ne-
paliteio / ney rubu. Nes
Diewas ley tuo metu de-
gint ne liepe / todrin ažu-
mirša prigimimo sawo /
idant klaujicu Diewo su-
twertoio sawo.

3. Supra na-
turam.

3. Klausio Diewo dau-
giesn daridami negi sitos
in gali /

miesiac / bo eit Bog rō-
kazat. Ogień zároveň go-
racy y iasny / pali y snie-
či / woda mokra y žmina /
žiemis zároveň / rozliczne žio-
ta / drzewa / zboża w so-
bie rodzi / iako Bog po-
stanowil. Także y w sye-
kie stworzenia zachowują
to / co im Bog czynić na-
znaczył / y tak we w sye-
kiem Boga słuchają.

2. Słuchają Boga y prze-
ćiw przyrzedzeniu swemu /
gdz czynią / czego znatu-
ry niemoga czynić / y zaś
nie czynią / gdz zabrania /
co z tejże natury moga czy-
nić. Tak ogień troygą
dźstatek w Babilonskim
piecu nie pali / ani żadne-
go wlosa ich nie dotknął.
Abowiem Bog mu na ten
czas palić nie kazał / prze-
to zapomniat przyrzedze-
nia swego / aby słuchał Bo-
ga stworzyciela swego.

3. Słuchają Boga / wies-
cey czyniąć / niż sita ich
może /

in ga
pia
riuu
ir nu
Euri
mimo
piau
liepia
dusi
degim
mote
medz
Eidos
was
Eius
mater
ri we
Euno
žmon
I. U
mok
pagal
tay ia
prisat
gal na
dinasi
su mu
eurim
sawo.
2. A
tuoję

In gali / Kad Diewas lie-
pia. Teyp wunduo mate-
riu turis / pasiliti dusios
ir numazgoia luodis ios /
Turis ira dwasiu. Is prigi-
mimo tikay gali kunu nu
pfaust / bet nuog Diewo
liepiamas nuptaudzia ir
dusiu. Teyp vgnis ne gal
degint / tikay daykus is
moterios padarius / Kaip
medzius / Kunu ir kius ta-
kias: a tesiau Kad Die-
was liepia degina day-
kus / Kuriedwasays irabe
materios. Ir teyp prag-
ri welinus / Kuris ne turi
kuno / teypag ir dusias
zmoniu degina.

1. Nuog tu sutwerimui
moketims klausit Diewo
pagal prigimimo musu
ray tar is pilbidami desimti
prisakimu io / Turis ira pa-
gal naturos musu / ir wa-
dinasi tiesa prigimta / aba
su mumis gimus / Turis
turime irasitu ismonioy
sawo.

2. Klausikime Diewo ir
tuose daykuose / Kuris
Be prieš

moze / gdy Bog kaze. Tak
woda materialna / dotyka
sie dusze / y omywa pluga.
Stwa iey / ktora jest duchem.
Z przyrodzenia tylko mo-
ze ciato oplokat / ale gdy
iey Bog kaze / obmywa y
dusze. Tak ogien nie moze
palic / tylko rzeczy ma-
terialne / iako drzewa /
ciato / y inne takie. / A
przez gdy Bog kaze / pa-
li rzeczy duchowne. I tak
w piekle czarty / ktorzy nie
maja ciata / takze y dusze
ludzkie pali.

1. Od stworzenia tedy
uczmy sie sluchac Boga
wedlug przyrodzenia na-
szego / to jest wypelniajac
dziesiat przykazaniego /
ktore jest wedlug natury
naszey / y zawie sie zakonem
przyrodzonym / ktory ma-
my napisany na rozumie
swoim.

2. Sluchamy Boga y w
tych rzeczach / ktore sie
Be sprze

1. Homo obedi-
dit Deo se-
cundum na-
turam / et
do decalogi.

2. Contra na-
turam passi-
ones frangi-
do.

priešinasi musu prigimio
muy. Kayp tay ira mari-
nimas piku giejbulu/ku-
rie daugio nori prieß Die-
wo noru. Tusigiert/apfi-
rit/ pateykaut/ pasiteyst
vnt biauribiu ir kitu toktu
gieydzia kunas: bet ne rey.
Tia tami to kausit/ reytia
io tuos pagieydimus
marint/ wargint/ ir sto-
gint. Nes Diewas lipia
kunu krizawot/ tay ira
tulays budays ti korot/ ir
nuog pikto draust. Kas
tieg mili dusiu sawo vnt to
swieto prazubis iu / tay
ira kas inteytia kunuy sa-
wo aba giejbulamus to
prieß Diewo noru/ pra-
puldins dusiu sawo: a kas
ne kinia dusios sawo: tay
ira ne tepina kuno / aba
nedaro to / to nori pikti
pagieydimay io/ vnt vm-
zino gyvenimo azulayko
iu.

Joan: 12.

8. Supra na-
turam actus
exercendo su-
pernaturalis

3. Turime kausit Diewo
ir daugiesi negi izgali
pri-

sprzećiwiała nášemu przy
rodzeniu. Jako to iest v-
martwienie zlych zady /
ktore wielie chca przećiw
Bostkiew woley. Opie sie
obeżrzec sie/ proznowac /
rospasac sie na wseteczek
stwo / y inszych takich rze-
czy zady ciato. Lecz nie
trzebá go w tym sluchac /
ale raczy tego te poza-
dlivosti martwic / ka-
rac / y trapic. Abowiem
Bog kaze ciato krzyzo-
wac / to iest rozmaitymi
sposobami ie draczyc / od
ztego hamowac. Kto pra-
wi milue dusze swa na
tym swiecie / zgubi ja / to
iest kto wygadza ciatu
swemu abo zadam tego
przećiwko Bostkiew wo-
ley / zatraci dusze swa / a
kto nienawidzi dusze swej /
to iest nie piekci ciata / a-
bo nie czyni tego / czego
chca zte pozadlivosci ie-
go / na wieczny sywot za-
chowuje ja.

3. Mamy sluchac Boga
y wiscey niz przemoze przy
rodze

prig-
tay in-
reysk-
nietu
galin-
Piet i-
rians-
zu ho-
to. Y
klaus-
kunas
ir ing-
saygi-
Tos a
werst-
rime-
ismor-
Diew-
kaip i-
Teyp-
ktus i-
tus / i-
reysk-
Diew-
ku mu-
pauud-
fuewa-
na / a
kiey i-
wo. C
weley

priglinas musu. Kayp
tay ira tikiet tam / tu ap-
reyskia mumus / norint
nieku budu to ismanit ne
galim: Liepia Diewas ti-
kiet tog sakramenty atea-
rius ira po annu teyp ma-
žu hostiu kunas ir kiauas
to. Reyskia sia Diewo
klaustit. Sakto Diewas tog
kunas musu / kuris supus
ir ing ziamy pabirs / ta-
saiyi kielsis / a nekitas.
Tos akis bus mumus su-
werstos / kurias dabar tu-
rime. Regisi wargu tay
ismoniey musu: bet reyskia
Diewo klaustit / ir teyp
kaij mumus liepia / tikiet.
Teypagi ape kitus day-
kus labay aukstus ir gi-
tus / kuris Diewas ap-
reyskie / ismanit. Idant
Diewo wisami klaustume
tu mumus isa to / gali mus
pauzint paweyktaa tu
suwerimu / kurie neisma-
na / a tečiaus labay wey-
kiey ir robukay klauso Die-
wo. Girdi Ewangelioy /
weley ir marijs tuotaus
klaust

robzenie nase. Jako to
jest wierzye temu / co ob-
stawil nam / choc zadna
miara tego rozumiec nie
mozemy. Boze Bog wies-
rzye / iz w Sakramencie
Eucharistiey jest pod ona-
tak mala hostya ciato y
krew iego. Trzeba go tu
sluchac. Powiada Bog /
ze ciato nase / ktore spro-
chniete y w ziemie sie ro-
sypie / toz z martwych
wstanie / ante in se. Te oczy
beda nam przywrocone /
ktore teraz mamy. Zda
sie trudno to rozumowi
nasemu. Lecz trzeba Bo-
ga sluchac / y tak / iako
nam kaze / wierzye. Takze
o innych rzeczach barzo
wysokich y glebokich / kto-
re Bog obstawil / rozumiey.
Zeby smy Boga we wszyt-
kim sluchali / co nam ro-
kazuie / moze nas pobu-
dzic przyklad tego stwo-
rzenia ktore nie rozumie /
a przecia barzo pretko y
doskonale slucha Boga.
Slysz w Ewangeliey /
wiate

Motua ob-
dientia.

1. Res insen-
sibiles.

a. Angeli.

Ps. 102.

3. Ipse Deus.

Iosue 10. 7. 14.

4. Christus Dominus.

Phil. 3.

5. Sancti.

Isai. 20.

staust palowe ir nucto / Eab
 Chrystus zodi uktray ista-
 re drauzdamas. Titec tieg
 o nucto / ir tuoiaus nuri-
 mo. Tay regiedami žmo-
 nes stebelos bitodami. We-
 ley ir marios klanso io.
 Gali patudint Anietay /
 Kuris taip vgnis tuoiaus
 šako labay wieykley darit
 tay / Ku Dievas isako / ir
 todrin teyp rastas ape-
 ias bifo. Tarnay io / Ku-
 ri darote noru io. Gali
 patudint pats Dievas /
 Kuris klanso ir daro noru
 tarnu sawo. Teyp Jiswes
 klause Dievas / Kad anas
 liepė sauley stowet : sto-
 weio tieg klause Wief-
 pat balio žmogaus. Ga-
 li patudint W. Jezus
 Chrystus / Kuris klause
 Diewo iki smerti / a smier-
 ti Kristaus. Gali patudint
 šventieji kurie labay di-
 džiuose dayknuose ir wargiuo-
 se klause Diewo. Isaias
 nuogas waykscioio per mie-
 stu liepiamas nuog Diewo.
 Ezechielis per tris sim-
 tus ir

wiatry y morze zaraz ša-
 les pręstaty / vmittty /
 gdy Chrystus slowo wy-
 rzekł zakazyuac. Zamilni
 prawi / a zamiltio / y za-
 raz wcihto. To widzac
 ludzie dżiwowali sie mo-
 wiac. Wiatry y morze sa
 mu poslusne. Moga po-
 budzie aniotowie ktorzy
 tako ogien zaraz sie pory-
 waia barzo prętko / czy-
 nie to / eo im Bog rosta-
 zuie / y przeto tak pi mo o
 nich mowi. Sludzy tego
 ktorzy czynicie wola tego.
 Moge pobudzie sam Bog /
 ktory slucha y czyni wola
 slug swoich. Tak Jozwe-
 go sluchal Bog / gdy on
 kazal stoncu stać : stato
 prawt gdy wsluchal Pan
 glosu czlowieka. Mo-
 ze pobudzie Pan Jezus
 Chrystus / ktory sluchal
 Boga do smierci / a smier-
 ci Przyzowey. Moga po-
 budzie swieci / ktorzy barzo
 w wielkich rzeczach y tru-
 dnych sluchali Boga. Isa-
 ias nagt chodzil przez mie-
 sto /

ius i
 dienu
 truska
 daug
 isatin

P
 Maric
 zmo

I. K
 žmoni
 ir piln
 nurim
 fiaub
 rimsta
 wisad
 ro. 3.
 So ir b
 pikt i
 diia ir
 mayfi
 Maric
 de ma
 žmone
 tetus
 gayši
 la. 5. N

ans ir dewinias desimtis
dienu vat sono gutois / ir
arushas pietuwu ede ir kiti
daug skubtingu Diewo
isakimu pilde.

PVNKVAS II.

Marios žinklinā mumus
zmoniu giwenimu vat
ziames.

I. **M**arios ira karčios:
teyp pagiwentinas
žmoniu tabay karčios ira /
ir pilnas wargu. 2. **T**le-
nurimsta marios / runčey
fiacia: teyp žmones ne-
rimsta / mušai / fiausia
wisadu / kariones dides da-
ro. 3. **W**eley marias may-
so ir blaško / teyp žmones /
pikti in pagieydimay way
diia ir rustina / ir bayšius
mayšius terp in daro. 4.
Mariosė wiens žuwis di-
de mažiesny prariia: teyp
žmones didžiunay swieto
letus ir pawargusius iz-
gayšina / krumta / prari-
ia. 5. **M**ariosė ira pawun-
denimis

sto / gdy mu Bog Paza-
Ezechiel przez trzysta y
dziewieć dziesiąt dni na
bok leżał / y gnoy bydlecę
iadał / y inni wiele żywonych
Boskich mandatorow pełni
li.

PVNKT II.

Morze znaczy nam ludz-
kie życie na ziemi.

*Mare est sym-
bolum vita
humana.*

1. **M**orze jest gorzkie:
tak żywot ludz-
ki barzo gorzki jest y pe-
lennadz. 2. **N**ieuspołai-
sie morze / czesto faleie:
tak ludzie nie spokojni bi-
sie jamzdy / wojny wiel-
kie czynia. 3. **W**iatry
morze mieszaia y tuka:
tak y ludzie / zle ich poza-
dlivoscė buntui / gnie-
waia / y do frogich roz-
ruchow se pobudzaia. 4. **W**
morzu iedna ryba wielka
mnieysza pożera: tak lu-
dzie wielmożni tego swia-
ta / prostych w bogich ni-
koza / gryzs / y pożeraia.
5. **W** morzu sa pod woda-

mi

denimis paszeptos uolos a
ba akmieniey didy/vnt kus
riu vžpuoty eldilos / susie
Pula / iura / susidauso: teyp
terp žmoniu. daug ira
smuktu ir žabungu / kus
rlejs wieni Pitus ikludžia
ir paspindžia / apgautia
ir teyp iuos pražudžia. 6.
Juokias ir žaydžia ma
riosė dide žuwis wadinasi
Cetus / drako. Teyp žay
pus saw daro welinas vnt
maris to swieto / iuokias
iž žmoniu / tulays budays
iłos priwidamas ir pra
ridamas. 7. Marios kas
diena pereyt kraštus ir
wel sugrižta / aba ižsiteia
ir wel iž kraštu sugriž
ta aba atsiteia sawo wie
ton. Teyp wisi dayktay
to swieto atayt ir wel par
eyt / pasirodžia ir tuoliaus
ižgaysta / giema ir mir
sta / darosi ir gadinasi. 8.
Wisos vpes intelekta ma
riosna / a tečiau marios ne
patwista / aba ne tielosi:
teyp širdis žmoniu ne turi
soties iž sutwerimu / no
rine wisus nuricu / maža

mi stryts opoki abo kda
mienie wielkie / na ktore
wpadły okrety rozbitaia
šie y rozlypuia: tak miedzy
ludźmi wiele jest łapaczy
y śidel / ktorymi ledni dru
gich wicłła / łowia / ofuły
wala / y tak ie zarracai.
6. Żartule y igra w morzu
wieloryb. Tak igrzysta
sobie śrot czar na morzu
to światła / bydźi z ludźi /
rozmaitymi ie sposobami
ofuływając y pożerając.
7. Morze eo dzień prze
chodźi bżegi / y zaś śie wrā
ca / abo śie wylewa z brze
gow / y zaś śie wraca /
abo śie odlewa ná swe
mieysce. Tak wśytkie
rzeczy tego światła przy
choda / y zaś odchodza /
pokazuią śie / y zaraz gi
na / rodza śie y umieraia /
czynia śie / y psuia śie.
8. Wśytkie rzeki wbieka
ia w morze / a przecie mo
rze nie wylewa / abo nie
podnosi śie: tak serce ludz
kie nie ma sytości z swo
żenia choćby wśytko po
kneło

tay tu
sotini
mays
teyp si
mu p
turetu
širdie
log D
stikta
ste. Y
wāy
reytia
risti i
Turi
žiu ab
tump
nay si
teyp si
turi sa
atati p
pagri
aušrib
tasay
žday
bas /
tita ir
re.

tay kusnie ne galino pasi-
 sozine. 9. Rukays aba du
 maye apdingiasz marios:
 teyp swietas ruksta / du-
 mu pitnas / ne regi / tu
 turetu regiet del vkanos
 sirdies. 10. Sako rastas
 tog Diemas marias wi-
 stiktas kaip wayku sumi
 ste. Wisadu swietas ira
 wayku / kuris ne nuwozia/
 reykia to suwistit aba sus-
 risiei idant nesiaustu. 11.
 Turi marios sowo rube-
 ziu aba krafeu iz zwirzdu/
 tump atatinucila / ir ti-
 nay susikula iu wilnios:
 teyp swietas / aba zmones
 turi sawo gatn / kuriop
 atati pameta sawo puxku/
 pagriaui sawo sirdies
 ausitib / palania siausti/
 tasay kraftas ira / zwir-
 zday / ziame / kapay / gra-
 bas / kurian impuoty nu-
 tita ir lauius wiso / tu da-
 re.

teneto / mały to też nie może
 się im nasycić. 9. Pórami
 abo dymem odkrywa się
 morze: tak świat kurzy
 się / dymu pełen / nie wie-
 dzi coby miał widzieć dla-
 mgty serdeczney. 10. Po-
 wiada pismo / że Bog
 morze w pieluchy tak dźie-
 się wwinął. Zawszy świat
 jest dźiećciem / które nie
 rozumie / trzeba go wwi-
 nąć abo związać żeby nie
 ślał. 11. Na morze swa
 granica abo brzeg z pia-
 sku / do tego przyśedysz
 w milka / y tam się rozbi-
 iata tego nawalności:
 tak świat / abo lu-
 dzie maia swoy koniec
 do którego przyśedysz po-
 rzucią swoie pychy / oba-
 laia serca swego wynio-
 słość / przestaią śaleć / ten
 też jest dziaństwo / ziemia /
 mogiła / grób / w który
 wpadysz w milkaia / y po-
 przestaią wszytkiego / co czy-
 nił.

PVNKTAS II.

PVNKT III.

*Causa motus
maris natu-
ralis & my-
stici.*

Przeżastis del kuriu świącia
marios ir swietas, kuri zin-
klina marios.

*Naturalis
res, venti,
bellua, luna.*

T Kis. ipaciey przeżas-
tis marios pafutic-
na / ir Kayp butu ias irus-
stina. Weiey / bestios / ir
menuo. Teyp ir marios
to swieto tay ira żmones
waydia / pirm weiey pi-
ktu pagteydimu / a tie ira
ipaciey Pieturi. Meyte /
bayme / nuludimas aba
śietawartas / ir dziaug-
simas. Teyp regieio pra-
nastas Kayp Pieturi weiey
pawosi terp sawis mariose
didžiose. Marios išsimas
no swietas / Pieturi weiey /
Pieturi affektay żmoniu
iau pamineti. Wel marios
mayšo bestios tutos / Ku-
rias tose giwena. Tas re-
gieio pranastas. Wienu
buwo Kayp lewisia / vn-
tra tolige męstey / trečia
tolige tušiny / Pietwirta
terp wisu rusciausia ne tu
reio wardo. Tos Pieturios
bestios

*Mystici. ven-
ti passionum.*

Dan: 7.

*s. Bellua mo-
narchia.*

Przyczyny dla ktorych
zalecie morze y swiat, kto-
ry znaczy morze.

T Rzy osobliwie przy-
czyny morze porusza-
ia / y iakoby w nim rozgnie-
wanie sprawia: wiatry /
bestye / kaiszye. Tak y w
morzu tego swiata / to jest
w ludzich rozruchy czy-
nia / naprzod wiatry afe-
ktow nieustronionych /
a te sa osobliwie cztery.
Mitose / boiażn / smutek
abo frasunek / y radość.
Tak Daniel Prorok wi-
dział / iako cztery wiatry
porykala sie między soba
na morzu wielkiem. Morze
rozumie sie swiat / czte-
ry wiatry / cztery afekty
ludzkie iuz pomienione.
Potym morze męsaia be-
styie rozliczne / ktore w niem
męskaia. Te widział Da-
niel prorok. Jedna byla
iako lwica / druga podo-
bna niedźwiadowi / trze-
cia podobna rysiovi /
czwarta

besti-
mon-
stes-
sima-
pa t-
bian-
mo /
pik-
na p-
bian-
ira t-
lab a-
swey-
lus g-
mesos-
Tay-
bese-
gu p-
aktia t-
na tro-
ir tur-
pilni-
surink-
dayku-
mo Le-
mo pu-
dzianu-
ir auk-
nes. 2-
wardo-
nusia.

bestias zinklina pieturias
monarchias aba karali.
stes: bet dwasingay iz.
simante gali pietwero.
pa karaliste nusideimu /
biauribes / trokstawio
mo / puykos / irwisokios
pikribes. Nleska zinkli.
na pagiedimu kuno ir
biauribes. Tles ta bestia
ira biauri / vnt medaus
lab ay smalsti / vnt aktiu ne.
swoyka / waykus netobu.
lus gimdzia / bet kapp
mesos tikray tustu koki.
Tay wisa rundasi necisti.
best. Lus turidum mar.
gu pilnu margibiu kapp
aktiu koki. Toderin zinkli.
na trokstawiu ncius lobio
ir turto prabinkray Tie
pilni aktu vnt nandu vnt
surinkimo pinigu / a akti.
daykuose dusios isganti.
mo Lewasira iz prigimi.
mo puykas / zinklina di.
dzianiu ncius pasipuciusius
ir aukstos birdies zmo.
nes. Rietwiria bestia be
wardo zinklina wiloktus
nusid.iaus ir pikribes tu.

21

3as

czwarta miedzy wszytkie
minagniewoliwsa nie mia
la imienia. Te cztery be
stye znacza / cztery mo
narchie abo krolestwa:
lecz duchownie rozumie
sie moze czworakie krole
stwo grzechowe / cielesno
sci / lakomstwa pychy /
y wszytkiey zlosci. Nie
dzwiedz znaczy cielesnosci.
Bo ta bestya jest ni czy
sta / na mied barzo lakos
ma / na oczy nie zdrowa /
dzieci niedostonate rodzi
iako miesa tylko skute ia
ka. To wszytko znayduie
sie w nieczystosciach.
Kys pełen pstrobin iat
oczu iakich znaczy iako
mych. Ci bowiem pełni sa
oczu na pozvyk / na zbier
anie piniedzy / a klepi w
rzeczach dusznego zbawie
nia. Lew jest z przyrodze
nia pssny / y przeto zna
czy harde / y nadeze.
Czwarta bestya bez imie
nia / znaczy grzechy y zlo
sci rozmaite ludzkie. Na
koniec porusza y rozdra.

21

3nia

3. Luna i. hu
mana incon
stantia.

Tas žmoniu. Vnt galo pa-
 Prutina ir inarcina ma-
 rias menuo / turis kad
 auga / ir wunduo mariu
 Tielasi ir karp butu auga/
 Kad mažin eyt ir gayšcia/
 ir mariu wunduo nupu-
 la žiemiaus. Tas menuo
 žiaklina žmoniu necwir-
 tšby ir nerimasti / teypagi
 ir wišu dayku. Nes žmo-
 nes tici didžieys pastoia
 ir autštay vilipā vnt wi-
 resnibiu tokiu: bet ne vž-
 ilgay iž nauio nupuola iž
 autšebiu / ir bayšiey susi-
 žula / iž autšeu rumpa žie-
 mi / iž didžiū maži / iž didžia
 turis elgietos. Todrin ne
 reykia tureti padukusio
 daykuose to swieto / ney
 wirešnibese / ney kciuose
 toliuose.

žwia morze kšiejyc / Kto-
 ry gdy rošcie / woda šis
 morsta podnoši / y iako-
 by rošcie / gdy šis žmnieysia
 y ginie / y woda teš mor-
 sto opada nižey. Ten kšie-
 žyc žnaczy ludzka nie state
 czność / tātke wšytkich mo-
 nych rzeczy. Bo ludzie
 drudzy wielkimi žostaia y
 wysoko wstepuia na wrze-
 dy / nā pržetoženstwa iā.
 Kie; ale nie za dugo žno-
 wu spadaia z wysokešci /
 y srodze šie žbitaia / z wy-
 sokich žstaia šie niškimi /
 z wielkich matymi / z bogas-
 tych žbračami. Pržeto
 nie potreba mieč všnocei
 wżeczach tego šwiata / ani
 w maicnošci / ani w prže-
 žoženstwie / ani w inšych
 tākich mārnoščiach.

PVNKTAS IV.

Quid factu
 opus ne naui-
 gates ad por-
 tum vite eter-
 ne, naufragi-
 um faciunt.

1. Illigenda
 nautis fortis.

Ku darit idant eldiioy ir-
 damies per marias to lwie-
 to, ne nuskiltunie, bet vm-
 žinosp karalistesp nuplau-
 ktume.

1. **R**ykia aprinkt eldi.

198

PVNKT IV.

Co czynić, żebyśmy, w to-
 dzi żegluiąc po morzu te-
 go šwiata, nie vtonęli, ale
 do wiecznego Krolestwa
 przyptynęli.

1. **P**otreba obrač o-
 Prst

Ios skipros ir brutos / kuri
ne pigay gal saire ir susi.
Kult vnt almenu vspuo-
tus / aba nuog wilniu ir
weiu metama ne susitauzo.
Toki ira Baznicia swen-
ta Katholiku / ne Luche-
ru ne Kalwinu / ne kitu
heretiku. Ape tos drutibys
ir stipribys Kristus kalba:
Wartay peklos ray ira
galibes wiskios ne tikray
zmoniu tyranu / bet ir paci-
welinu ne pergales ios.

2. Reykia weyzdet vnt to/
idant ta eldiu turetu stir-
niku gieru / kuris gieray
menasi to darbo / ir zino
taip turi waldiot eldiu.
Tasay stirnikas ira pats
Wieszpats musu Jesus
Christus / anas toj eldiuoy
baznicios sawo ira. Szey
tieg as esmi su tumis wso-
mis bizenomis iki pabay:
goy swieto. Dawetasay
stirnikas ir kitus stirni-
kus / kurie priweyzdetu
tos io eldiuos. Tie ira da-
ktaray / Wiskupay ir kiti
mokicioley: Lucheru ir Kal-
winu

Prat mocny y trwaly /
ktory na kamienie wpado-
sy / abo od nawalnoscis
y wiatrow nie moze sie
laczno rozbić. Taki jest Ko-
sciot swiety Katolicki / nie
Lutersti / nie Kalwinsti /
nie inszych Heretikow. O
tego statosci y mocy Chry-
stus mowi. Bramy piekiel-
ne / to jest sily wselakie
nie tylko ludzkie / ale y
czartowskie / nie zwycia-
za go.

2. Potrzeba patrzyć na to /
aby ten okret mial sterni-
ka dobrego / y bieglego
w zeglowaniu. Ten sternik
jest samp. Chrystus / ktory
okret Kosciola swego kieru-
ie. Oto prawi ia iestem z
wami po wszystkie dni do
skonczenia swiata. Dat
ten sternik y inne sterniki /
ktorzyby przyrzeli tego
okretu. Ci sa Doktorowie /
Biskupi / y inni nauczyci-
iele: Luterstie y Kalwin-
skie lodki nie maja sternis-
ka Chrystusa samego / ani
innych od niego postano-
wionych

2. Naclerius
peritus.
Mat. 16.

Mat. 28.

Ephes. 4.

winu eldiētes ne turi stir-
nito. Christaus paties /
ney tieu nuog io istatu /
Diekwienas terp tu stirni.
Eas / Diekwienas mota itis
ing Karalisty dungaus /
Eayp tiemus regisi / bet
plaukia tiesiagiuy ing
pragaru pati.

3. Onera na-
uim grauau-
tia dytienda:

3. Kad labay apfunkinta
eldiia grimzda ing dugnu
ir skista / tuometu rey.
Eia ismesti. Is tos wiokias
suntias prekties. Sunktus
dayktay / Euriuos kartays
intrauia eldiion žmones /
ira turtas to swieto / ir pi-
kti pagieydimay surinkis
mo pinigu / giruibes /
biauribes ir kiti. Tuos wa-
dina rastas swarays. Te-
teysibes tieg mano Eayp
sunktus swaras apfunkina
mani. Ape trokštawimu
turto bito Apashtatas: Tu
skundina tieg ing prapul-
ti. Tuog apsiriuimo ir apsi-
takimo Wiešpats mus
draudžia rays žodžieys:
Weyzdekite idant širdis
iusu ne butu apfunkintos
apo

Pf. 37. 7. 5.

1. Tim. 6. 7. 9:

Luci. 21.

wsonych / Každý miedzy ni-
mi sternik / Každý w mie-
żeglować do Prolestwa
niebieskiego / iako sie im-
zda / ale plyną prosto do
piekła samego.

3. Gdy barzo obciążona
tędy pogrąża się do dna y
tonie / w ten czas potrzeba
wyrzucić z niej wszelkie
ciężkie kupie. Ciężkie
rzeczy / które czasem kładą
włody ludzkie / sa bogactwa
y chciwość do pientędzy / sa
pijaństwo / nieczystości /
y inšie. Te żowie piśmo bie-
żarem. Nieprawości pra-
wi moie iako ciężkie brze-
mie obciążęły mi. O prag-
nieniu maietności mo-
wi Apostoł. Zatapia pra-
wi w przepaść. O obżar-
stwa y opilstwa sam Pan
odwodzi temi / słowy.
Patrzcie aby serca wasze
nie były obciążone obżar-
stwem y pijanstwem. Trze-
ba tedy te ciężary rzucić
w morze

apsta
Eia t
ing n
żaus
Eia i
deni
skitee
Eas
ziešni
riuosi
išsem
ażu i
riuy:
bes m
gayli
nen m
deniu
me /
paduo
tays t
darbu
dušios
kalib.
4. R
swayz
tu šat
Tos š
prisak
sti / tu
mušu /
mus ro

apstirilmu ir gietiby. Rey.
 Eia radu tuos swarus mest
 ing marias Krauis W. Je.
 žaus Chrystaus. Wel rey.
 Eia issemci wisadu wun.
 deni / Euria intelek pra.
 stikes ing eldiu pomazam.
 Tas wunduo ira tuli ma.
 ziesni nusideimay / E.
 riuosn daznay impuofame.
 issemam / Kad gaylimes
 azu tuos bilodami pote.
 riury: Aleyk mumus Ealcis
 bes musu: issemam Kad su
 Gaylistu širdin aba Ercis
 nen musames / Kad wun.
 dentu swystu pasitasko.
 me / Kad vbagamus E.
 paduome del Diwo / ir E.
 tays tulays budays gieri
 darbu izleiom iz eldiios
 dusios musu tu wudent.
 Kalubiu lyngweshiu.

4. Rey Eia dabotis vnt
 swayzdziu / Euria rodžia
 tu šali / Euria iriames.
 Tos swayzdes ira Diwo
 prisakimay swetes ir šay
 sti / Euria apšwiečia širdi
 musu / ir tiesu Eielu mu.
 mus rodžia Karalisten Die
 wo /

w morze Krwiepana Chry
 stusowey. Potym irzeba
 wyczerpywać wodę / Eto.
 ra w cieka przez dziury do
 łodzi pomatu. Ta woda sa.
 rozmaite mnieysie grzechy
 w ktore czesto wpadamy /
 wyczerpywamy gdy żatu.
 iemy za nie mówiac w pa.
 tierzu: Opuść nam winy
 nasze: wyczerpywamy /
 gdy z żalem w pierśi śśa
 biliemy / gdy śśa świecona
 woda kropimy / gdy vbo.
 gim co podaliśmy dla Bo.
 gā / y insemi rozmaitymi
 sposobami dobrych uczyn.
 kow wylewamy z łodzi
 dusze nasze te wody win
 mnieyszych.

4. Trzeba patrzeć na gwia
 zdy / Ktore pokazują te
 strony / do ktorey płynie.
 my. Te gwiazdy są Boskie
 przykazania świetne y
 jasne / Ktore oświecaia
 serce nasze y prosta droga
 nam pokazują do Krole.
 stwa

4 Attenden.
 dum ad stel.
 las.

Ps. 13.

Psal. 18.

Matth. 19.

3. In tempe-
state ancho-
ra iacienda.6. Ventu &
fluctibus sa-
lutibus Chri-
stus excitan-
tus.

wo kurian ptauktame. Pri-
sakimas Wieszpacies sxi-
sus / apshweicins atis. Jey
nori ineyt gireniman /
azulaykie prijakimus.

5. Kad meto elditi weley
ir wilnios mariu reykia
ios azustabdit katugiela-
ziatu / adunt ne butu su-
kulta. Tas katas gielati-
nis ira wilcis druta / Ku-
riu turins pakele Die-
wop uktiedamies ir tau-
kdam nuog io padeimo
sxento / kuri duost wisc-
mus pagundimuose ir iun
kibese effuntiemus / Kad
top puotasi su didziu pa-
dukciu.

6. Kad weley ir wilnios
mariu barstey rnt eldi-
ios wiputdinia: tuometu
reykia Wieszpacies budint:
tay ira melstis iam karstey
ir nuosirdziey: Kayp A-
pastalay dare / skaukie
Wieszpaciesp ir pabudino
ti prasidami: Wiespa-
cie gietbe mus / pra puo-
tame sey negietbesi.

7. Daug

stwa Bozego / do ktorego
plyniemy. Przykazania
panskie iasne / oswieca-
iace oczy. Jebli chcess
renist do zymeta / zachoway
przykazania.

5. Gdy rzucala okret
wiatry / y nawatno-
sci morskie / trzebagoza-
stanowic kotwica zelaz-
na / aby sie nierzbit.
Ta kotwica zelazna / iest
nadcietia mocna / ktora
mamy podnosic do Boga /
spodziewajac sie y czeka-
iac od niego pomocy swie-
tey / ktora daje w sytek w
potusach y w ciestkoscicach
bedacym / gdy sie do niego
wbiekaia z wielka wfno-
scia.

6. Gdy wiatry y nawat-
nosci morskie barzo na-
lodz napadala: w ten czas
trzeba Pana budzic / to
iest modlic sie temu gora-
co y serdecznie: iako Apo-
stolowie czynili / wotali
do Pana / y obudzili go
prosiac: Panie zachowaj
nas / giniemy iest ilnie ra-
tujesz.

7. Daug labay padest we-
ley gieri tiemus/ Kurie iria-
fi per marias/ ir be iu nie-
tas negal per ias plaukt/
ney iskatte ton karalisten
aba ziamen/ Kurian leydes:
prieš wel reykia tabay ser-
gietis weiu piktū / Kurie
gal eldiu ing swetimū ša-
li ing neprietelū žiami nu-
nešti. Weley piktū/ Kurie
pučia ont mariu/ ir petiš
neša eldiu/ ira mokslas
žeretiū/ Luteru/ Kal-
winu ic. Ape tuos bisto A-
pastalas. Dawe tieg mu-
mus mokitoius ir pieme-
nis/ idant ne nešiotu musu
wisotias weias / aba t-
dant nešisukume šin ir
tin ktayduodami. Ne ktau-
sit matsto Luteru / ser-
gietis weiu tu/ Kurie pe-
kton neša. Bitas weias ira
puyta/ širdies autsebe/
ir eas neša pekton. Bara
Apastalas/ Kurie pasipu-
ti buwo tuo weiu. Ir ius
tieg pasiputet. Ira ir ktu
daug weiu piktū kuriuos
gatęsi is karyt- žionay.
Gieri

Wiele barzo pomagala
wiatry dobre tym/ ktorzy
żeglują po morzu / y bez
nich niest nie może po niem
ptynać / ani dołachac do
tego Prolestwa abo zie-
mie/ do ktorey sie puścić
przebiwne zaś trzeba się
barzo strzec wiatrow złych/
ktore moga toż w cudza
strone / do nieprzyjaciels-
kiej ziemie zanieść. Wia-
try złe ktore wieia na mo-
rze/ y do piekła niosa toż
jest nauka żeretycka /
Luterka/ Kalwińska ic.
O tych mowi Apostol.
Dat nam prawi nauczy-
ciele y pasterze / aby nas
nieunosil wšelki wiatr/ a-
bo żebyśmy nie krazyli sam
y tam bladzac. Nie flu-
chay nauki Luterkiej /
strzeż się wiatrow tych/
ktore do piekła niosa. In-
szy wiatr jest pycha/ y ta-
nieście do piekła. Stroszcie
Apostol/ ktorzy się byli na-
dali tym wiatrem. I wy-
ście się prawi nadali? Jest
y innych wiele wiatrow
złych

7. Venti se-
cundi obser-
uandi. mali
vero cauendi.

Ephes: 4.

1. Cor. 5. 7. 2.

Gieri weicy septinios da-
wanos dwasioš swentos:
Prie pučia vnt eldiios
dušios musu/ ir neša u
ing karalisty vmžinu. Gies
ri darbav/ gieribes wišo.
Kios/ ir šventibe dušios.
Tays weitays leystis/
tays plauk ing teroitšiu
sawo šwentu/ o teyp tays
mingay tosp ištakši/ a nieš
kur kitor ne nuktisi.

zlych/ ktore bedžieš mogli
wyliczyt tu. Dobre wia-
try siedm darow Duchá
šwietego: Ktore todi duše
našey nioša do Krolestwa
wiecznego. Dobre rczyn-
ti/ cnoty wšeltie y šwia-
tobliwošć duše. Tymišia
wiatry pušczay/ tymiše-
gluy/ tymišia plyn do oy-
czyzny swej šwietey/ a tač
šczesliwie do nicy doies
džieš nigdy nie zabla-
dziš.

Vnt

82

po

A

guy,

mieg

kalu

way

na

patie

Jzku

tay p

iuos

dam

Perl

tu pi

vnt

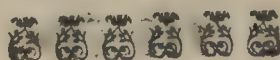
Sunt Pinks Medelos

po trims Karalums Ewangel. Matt: 13.

A Nuo metu. Pasakie Jezus mokitiniams sawo tu priliginimu. Priliginta ira karaliste dungaus zmo-
guy, kursay paseio gieru sektu unt dirvos sawo. A kad
miegoio zmones, atai neprietelus io, ir vžseio ku-
kalus widuy kwiečiu, ir pareio. Akad vžaugo žote, ir
waysiu padare, tadu pasirode ir kukaley. Jf prieii tar-
nai Wiešpaties aba Sieyminiko, tare iam. Wieš-
patie, Negu gieru sektu paseicy unt dirvos tawo?
Jžkurgi tur kukalus? Jf tare nemus. Neprietelus žmogus
tay padare. Otarnai tare iam. Nori eysime izrausime
iuos? (surink sime?) Jf tare. Ne, adunt artes (nekas) rau-
dami kukalus, ne iš rautumite su ieys draugie ir kwiečiu.
Perleyskite abetems augt ik piumeni (piuktey) o me-
tu piumenies tarisiu piaweiams. Surinkite iuos peduosn
unt sudeginimo, o kwiečius sukraukite kluonan mano.

Am

W Nie

W Niedziele piątą po trzech Krolach Ewangel. v Mattheusza s. w Ródz. 13.

W On czas: Mowił Jezus uczniom swym to podobieństwo. Podobne jest krolestwo niebieskie człowiekowi sieiacemu dobre nasienie na rolę swę. Agdy ludzie śpali, przyśedł nieprzyjaciel jego, y nasiał kakol między psenica, y odśedł. Agdy urosła trawa, y owoc uczyniła: tedy się pokazał y kakol. A przystąpiwszy słudzy gospodarscy, rzekli mu: Panie, iżaliś nie posiał dobrego nasienia na roli twoiej? Skąd tedy kakol ma? Y rzekł im: Nieprzyjazny człowiek to uczynił. A słudzy murzekli. Chceście iż poydziemy y zbierzemy go? A on rzekł, Nie: byście snadź zbierali kakol, niewykorzeniliż zaraz z nim y psenice. Dopusćcie obojgu spólu rość, aż do żniwa: a czasu żniwa rzeke żeńcom: Zbierzcie pierwey kakol, a zwiążćte gi w snopki ku spaleniu: A psenice zgromadźćte do gumna moiego.

PVN

PVNKTAS

Kad miegoio žmones &c.
kuriami miegi vžseio ne-
prietelus kukalus?

1. **M**egas ira prigima-
tas / Kurius žmogus
darbais numargintas a-
tilsi savo daro / ir sitas pa-
silpnintas padrutina ir
passiprina. Tuo miegu
miegunė žmogu / negal
vžset neprietelus kukalu /
tay ira priverst vnt kokio
nusideimo. Nes negal žmo-
gus nusidet nieku budu /
Tuo metu nesino ape save
ir nieko ne numano / bet
ira maza kaip ne numiris.
Atakiuo ira kad miegi.
Neturi ismonios / ney luo-
so noro / a beto ne destis
ne mienas nusideimas.

2. **M**egas ira smertis.
Teyprastey tunkley wadi-
nasi. Kad duos numitete-
mus savo miegu / tay ira
smerti. Apastatas dažnay
numirusius atgoio me-
gune

PVNKTU

Gdy spali ludzie &c. w kto-
rym spaniu posiewa nie-
przyiaciel kakol?

1. **S**panie iest przyro-
dzione / Etozym
czlowiek pracami zmor-
dowany / odpoczynek so-
bie czyni / y sity ostabione
posila y zmachia. Tym sne
gdy czlowiek spi nie mo-
ze posiac nieprzyiaciel
kakolu / to iest nawiesze
na taki grzech. Bo nie mo-
ze czlowiek zgrzeszyc za-
dnym sposobem kiedy niewie
o sobie / y niczego nierozu-
mie / ale iest malo nie tako
vmarty. Atakim iest gdy
spi. Niema! wzywania ro-
zumu ani wolney woley /
a bez tego nie dziete sie za-
den grzech.

2. **S**panie iest smierc. Tak
stawa pismitie czesto zowie.
Gdy da mitym swym span-
nie / to iest smierc. Apo-
stol czesto vmartych zowie
spiacymi. Na takich / Eto-

Quo som-
dor mien-
tibus homi-
nibus inimi-
cus superse-
minet ziza-
nia?

1. Somnus na-
turalis.

2. Mort.

Ps. 126.
Cum dederit
dilectis suis
somnia.
1. Thes. 4.
7. 12.

guntyes. Ont tokiu tuo
miegu azumigusi negal
neprietelus vřet tukału
nufidumo. Nes numiri
řwentyeti aba teysus řmo-
nes negal řicami řwicti
prieř Diewu nufidet. Nes
ira iau tokiy wietoy ir to-
řkami stony/ řurkami ney
giero to ney piteo negal
nupelnit. Jau řielu sawo
pabaygie / řielandami
tay ira ont řwieto řiwent-
dami gierus aba piteus
nupelnus saw azudirbo.
Pařolay tieg metu řurio-
me/ darikime giera/ pa-
řolay darbinete dirbřime
nes sawo metu piausime/
tay ira penesimes řaraliř-
řtey dungaus nupelnaye
gieru darbu.

3. Cōtempla-
tio rerū di-
uinarum.

Cant: 5. 1. 2.

Ego dormio,
& cor meum
pigilat.

3. Miegas ira mustimas
řwentu ir řmřinu dayku
ape Diewu / ape řristu/
ape řaraliřty dungaus ir
ape řitus. Teyp dare duřia
ana/ir tuo miegu miegoio/
řuri ape sawi teyp bילו. Ař
miegmt/ o řirdis mano iu-
ta. Teyp miegodama du-
řia

řzy řym řpaniem řařneli/
nie moře nie przyřiceli po
řias řatolu grzechowego.
Bo řmarli řwicti abo
řpawiedliwi nie moga na
inřym řwictie przeřin to
Bogu grzeřyř. Abowiem
iuj řana řakiem mieřcu y
w řakiem řkanie/ w řtórym
nie ani řtego ani dobrego
niemoga řařluřyř. Juř
droge řwa řkonczyli/ pier-
grzymuřac / to ieřt na
řwictie řyřac dobre abo
řte řařluřgi řobie řa-
robili. Pořt řpawie řzas
mamy / řzynmy dobre /
pořt řzas robory rob-
my: abowiem řzasu řwego
řař badřiemy / to ieřt be-
dřiem řie řarmie w řrole-
řtwe niebieřkiem řařluřga-
mi dobřych řezynřow.

3. Spanie ieřt rozmyřli-
nie řwictyř y wiczyřch
řzeřzy o Bogu / O řchry-
řtuřie / o řrole w řtwe niebie-
řkiem / y o inřyřch. Tak řzy-
uřta duřa on i / y řym řpa-
niem řpařa / řpora o řobie
tak mowi. Ja řpie / a řiree
mieřznie. Tak piař duřa

řia n
řwo
ira řu
miřti
negal
4. M
mas řu
pařra
m legř
ruřiu/
řrist
řmone
lu vřie
ira pr
řicu ř
wienas
mas řa
řraufi
ř. Jre
neprim
mas řu
walořie
ne řuda
darbu/
řieym
řicuoře
paduoř
řad
daug ř
nepri
mas gr

sia negal nufidee. Des to
tuo miegu azumigus /
ira su Diemu suwieninta ir
mili ti / todryn neprietelus
negal vnt ios vžiet kulkalu

4. Miegas ira nufidee
mas suntus / ape kuri A-
pashtalas. Kielkis / kuris
mtegi / o kielkis iz numi-
rusiu / o apšwies tawi
Christus. Kad tuo miegu
šmones miegti / daug kulkas
u vžieia neprietelus / ray
ira priveda vnt daugio
tutu ir tutu nufiditmu. Des
wienas suntus nufidee.
mas sawo sunkiby kiuosn
traukia.

5. Ira miegas / wirešniu
neprirwayzda / apšedy-
mas tu / kuriuos turi sawo
waldžioy. Kad ne bara /
ne iuda / ne Korota piskiu
darbu / kuriuos regi sawo
šieyminoy / tarnuok / ir
tikuose kurie uemus ita
paduoti vnt waldžioa.
Kad wirešnieli miegti /
daug kulkalu vžieia dušiu
neprietelus. Todryn Die-
mas graudena wienu Wi-
kupu

nie moze z grzyby. Bo ta
tim snem zasnawšy iest z
Bogiem ziednoczona y mi-
lule go / dla tego nie przy-
iaziel nie moze na nley po-
siać karkolu.

4. Spātie iest grzech
čiashti / o ktorym Apostol.
Wstań który spisz / a po-
wstań od umartych / a o-
świeści cie Chrystus. Gdy
rym snem ludzie spia / wiele
karkolu posiewa ni przy-
iaziel / to iest nāwodzi na
wiele innych y rozlicznych
grzechow. Bo ieden cie-
šty grzech swa čiashto-
šcia do inšych čiagnie.

5. Jest spātie / staršych
niedozor / opušeżanie rych
ktore maia w swey wla-
dzy. Gdy nie strofuia / nie
gromia / nie karza zlych w-
czynkow / ktore widza w
swey czeladzi / y w innych
ktorzy im sa podani na
rzad. Gdy staršy spia /
wiele karkolu posiewa du-
šny nieprzyiaziel. Przeto
Bog napomina kdnego
Biskupa. Czuy ny badi y
pse

4. Peccatum
mortale.

Surgo. quā
dormi.

Ephes. 5. 14.

5. Superio-
rum incuria.

Esto vigilans
& confirma
cetera. Apoc.
3. v. 2.

Dormientes
& amantes
somnia &c.
speculatores
eius caci. Isai.
56. v. 11.

Skupu inteł / ir padrutint
Litus / Kurie tureio nu-
mirt. Rayp bucutaris :
iey ne iutesi ganidamas
stodu taro / Rayp daug
iau prapuota / teyp ir kiti
praputs. Wisos bestios
tauko exšite vnt prarii-
mo / wisos bestios mi-
ško. Priweyzdetoley io
atli wisi / nešino wisi / su-
nes Kurie negal lot / regi-
niekus / miegti ir mili
miegu. Girdi kas destis su
kiektuwomis / kad mieg-
ti piemenis : kas destis su
dušiomis žmoniu / kad
miegti kunigay / mołito-
iey / wirešniui susieyt be-
stios / pteško draško awe-
tes / ir dušiu neprietelus
nusideimu tulu tušalus /
tuo metu daugiausiey seia-

potwierdz rugich / ktorzy
mielei vmrzeć. Iakoby rzekł
teśli nie będzieś czuł pa-
sac trzoda twoja / tak wie-
le już zginęło / tak y inni
zgina. Wszytkie bestyie
polne podżęie sam na po-
żarć / wszyskie bestyie
leśne. Dozorecy tego ślepi
wszyscy / nie wiedza wszy-
scy / pśi ktorzy nie mogą
szczękać / widza marnobę-
spia / y lubia sen. Słyśysz
co śiedzące z trzoda / gdy
spia pasterze : co śiedzące
z duszami ludzkiemi / gdy
spia księża / nauczyciele /
przetożeni. Schodzą śie
bestyie drapieża / śarpają o-
wieczki / y duszny nie przy-
tęcieli na wiącey na ten
czas katol grzechow rozo-
mających śiete.

PVNKTAS. II.

Vbi sit vera
Christi Eccle-
sia

Kur tikra ira Katholiku
Baznycja.

Co przeczysz / Kur
Ewangeliy biosdies
nos

PVNKT. II.

Gdzie prawdziwy jest Ka-
tholicki Kościół.

Tey przypowieści /
ktora w Ewangeliu
dzisie

nosbnoft Wießpats/ ga-
lim pigay luprast / Pur-
ira tiera Katholiku bafni-
tia.

1. Zinktas Tinay nera
bafniēios. Christians tur-
welinas ſcia. Eukalus tu-
tu paktaydu; bet ne Ka-
tholiku bafniēioy tay dazo
nes nera ioy ne wiemo ir ma-
žiausio nuklidimo rikibey
ios ir moſty prigulincia-
mi budūp/ kadung ne pa-
rode ik ſioſtay heretikay ne
wiemo: tu wel zbaruſe ſcia
welinas tulus patlidi-
mus ir pramanias ſwie-
tuy ir bafniēiey ſenaynie
kaday negirdatus/ Kayp
patis iu miniftray ne gi-
na to / bet ſwieſiey iſpa-
jiſta. Nes Lutheras raſo
ape ſawi / iog nuog we-
lino perkalbetas miſios
ſwentos aſteru ſimete.
Oneras Zwinglius ſakos
iſmoltis nuog dwaſo ko-
ſio/ baltogu er uodo tieg
ne ſinau / bet ne tursio
odeit/ iog iudas buwo
pata

bfieſieyſey daie Pan mo-
žemy. Iacno zrozumiec /
gdzie teſt prawdziwy Ka-
tholicki Koſcioł/ a gdzie
go niemaſ.

1. Tam niemaſ Koſcioła
Chryſtusowego / gdzie
czart ſiecie Karol roſmal-
tych bledow: ale nie w Ka-
tholickim Koſciele to czy-
ni: bo niemaſ ſadnego y
namnietſzego bledu w wie-
rſze tego yw nauce do oba-
czaiow nalezacey/ gdyſ nie
pokazali do tad heretiko-
wie ieſzcze y iednego: w ich
zab zborach ſiecie czars
rozmaite bledy y wymy-
ſty ſwiata y Koſciołowi
ſtarodawnemu nigdy nie
ſtchane: iako ich Kacermi-
ſtrzowie taſnie wyznawa-
ia. Wo o ſobie Lut. piſze iſ
od czarta przekonany oſi-
re miſy ſwiatey/ wyrzućit.
Drugi Zwinglius powſi-
da ze ſia nauczył od ducha
iakięgoſ / bialeſoli czy
czarnego prawi niewiem/
ale nie miał watpie ze
czarny był ſam prawdzi-
wy

1. Signam-
bi non ſunt
zizania er-
rorum in do-
ctrina fidei
& morum.

Luther. de
abrogan: Miſ-
ſa.

pats tikras apswikys ir
apdegis welinas is patios
pektos / sakos tariu ismo-
tis / Rayp turi isguldie
anuos zodzius ape Sakra-
mentu. Tay ira kunas ma-
no. Tay ira Tay zinklina
Tunu mano / duona ta ira
duonu nosimayno ing
Tunu / bet tikray ira zin-
tu tuno. Tasay isguldi-
mas iranuog welino / to-
drin ugal but tiesus is ti-
kras. Ritos iu paklaydos
del trumpibes sia aptey-
dziofi.

2. Signum ubi
non seminat
Dum lolium
peccatorum
sed tantum
semen bonum

Caluin: lib. 1.
instr: c. 18.

Ps. 5. 7. 5.

2. Zinklas. Baznieioy
tikray Diewas ne seia tu-
kalu / bet tikray gieru se-
lu: a heretikay sakos se-
iunt Diwu tukalus nusi-
deimu. Nes Kalwinas di-
dziausias narstinitas Ba-
znieios swentos daro Die-
wu daritoiu nusideimu.
Nes katholicay tikime
drutay / iog Diewas nie-
tu budu ne seia tukalu /
bet pats welinas tay daro.
Tie esai tu Diewas noris
netysibes.

3. Zin-

wy opalony y ogorzaly
czart z samego piekta /
powiada mowia ze sie
nauczyt iako ma wylozyc
one slowa o Sakramencie.
To jest chato moie: to jest:
To znaczy chato moie /
chleb ten jest chlebem nie-
odmienia sie w chato / ale
tylko jest znakiem chata.
Ten wyklad jest od czar-
ta / dla tego nie moze byc
prawdziwy y w lasny. In-
ne bledy dla troikosci w
sie opuszczaja.

2. Znak. W Kosciela praw-
dziwym Bog nie sieie ka-
kolu / ale tylko dobre na-
stienier a heretycy powia-
daja ze sieie Bog ka-
kol grzechow. Bo Kalwin
nawietz buntowyz ko-
sciola swietego / czyni
Boga czynicielem abo przy-
czyna grzechow. My ka-
tholicy wierzymy mocno /
ze Bog zadnym sposobem
nie sieie ka-
czart to czyni. Tie testes ty
Bog chocay nieprawosci,

3. Z
lin
mie
flap
mon
sibe
kad
eye
buo
mo
nau
flay
na.
atay
nak
Tuni
4. C
pow
zni
piem
kalic
ne ru
tuy
trun
desin
pa si
scian
puot
turi
dang
Kur

3. Znak. Takci seio we-
linas kufalus kad zmones
miegei. teyp heretikalay
staptemis isiwagio sweti.
mon dirwon/ bños swie-
sibes/ kumpuose pirm/
kad iu ne pamatitu seia ne
eyt vnt Conciliu swentu
bños iu/ nes anos izkrato
mol'stus ir pramanias
nauias/ pastundina pa-
klaydas/ a tiesu padruht-
na. Drebo tos peledos
atayt swiesibesp/ todrin
nakci seia/ kad musifkicy
kunigay azumiegei.

4. Giera sekta ira paseta
powisam swietuy: teyp ba-
znicia nusiptarino ir a-
pteme wisu swietu: a ku-
kaliey/ tay ira heretikalay
ne rundasi po wisam swie-
tuy/ kumpuose kur pa-
truputu izdigsta ir pakiele
desime metu/ a ipacley
pa simetu ir maza ku aut.
scians/ padziusta ir pra-
puota. Kur anie Arianay/
kurii regietos smartiey
daug. Wisi izgarso. Kur
Lutychanay: Kur Mo-
Tin note.

3. Znak. W nocy sieie
czart kakot/ gdy ludzie
spia: tak heretycy potaie
mnie w kradata sie na cu-
dza rola boia sie swiatta/
w katach w przod/ by ich
nieobaczono sieia. Tie ida
na Concilia swiete boia sie
ich. Zo one rostrzasia
nauki y wymysly nowe/
potepiaia bledy/ a praw-
de potwlerdziaia. Lekcia
sie iako sowy swiatlosci/
przeto w nocy sieia/ gdy
naszy niektorzy pasterze
zasypaia.

4. Znak. Dobrze nasienie
jest posiane po wszytkim
swiecie. Tak posciot
sie rozszerzyt/ y obiat wszy-
tek swiat: a kakot to jest
heretykowienie nayduia
sie po wszytkim swiecie
w katach gdzie po trose/
zlawiaia sie/ y po tiltu
dzieciat lat/ osobliwie po
stu y mato co wysey w sy-
chata y gina. Gdzie ont
Arianowie/ ktorzy sie
zdato haniebnie wiele/
wszyscy zmieszeli. Gdzie
Tin Luty.

3. Signum v-
bi n on no ku
seminatur.

4. Signum v-
bi seminatur
vbiq.
Eritu mihi te-
stis vsq ad vl-
timum terra.
Aclor: 1. 7. 8.

*A signam v-
bi seminatur
in proprio. &
non in aliquo
agro.*

notelitar? Nestorianay?
Kur iauir Lutheranu a-
na daugibe / kuri is pra-
dzios buwo? Kayp niesta
kas diena?

5. Nie turi tikros dirvos/
vnt svetimos seia/vnt pa-
setos gieru iau sektu seia/
ne iesto saw dirvos / vnt
kurios nera sektos pase-
tos. Riekvienas regi he-
retikus / kur anis seia. Ne
Indiose / ne Tataru zia-
mey / ne terp paganu / kur
nera sektos Ewangelios
swentos / bet terp ka-
tholiku mayfosi / terp in
saw paktaydas barsta.
Ne paganus Diuop ap-
grizia / bet Erikcionis
Katholikus nuog Diuwo/
ir nuog tikros tikies nu-
grizia. Butik tu Katholi-
kay saw swentoy Bazni-
cioy / o nuog Zbaru ser-
giekis Kayp nuog maro ir
pmzinos sawo prapulties.

Lutychiānowie? Gdzia
Monotelitowie? Gdzie iuz
y Luteranow ona wiclosi/
ktora z przedku byla? iak
nisczenia co dzien?

5. Nie maia wasney ros-
ley/nā cudzey sieia/nā po-
bianey dobrem iuz nasie-
niem sieia / nie sukata so-
bie roley / nā ktorey nie
masz nasienia posianego.
Kazdy widzi heretyki /
gdzie/oni sieia. Nie w In-
dyach/nie w Tatarach /
nie miedzy pogany / gdzie
nie masz nasienia Ewan-
geliey swietey / ale miedzy
Katholikami mieskata sia
miedzy nie swe bledy syria.
Nie pogany do Boga na-
wracaia/ale Chrześciany
Katholiki od Boga y od
prawdziwey wiary od-
wracaia. Badzcie ty ka-
tholiku w swym swistym
posciele / a od zborow sia
strzez iak od powietrza y
wiecejney swey zguby.

PVNKTAS III.

Treiokia dirwa vnt kurios
Dicwas gieru seklu pascio.

I. **S** Irwa wisas swie-
tas/ vnt to wisu
dalu pascio daug seklos.
Vnt dungaus pascio sau-
ty / menesi / zwayzdes.
Vnt aro velus / lietus /
debesis / sntegus / rasu.
Vnt ziames zotes / me-
dzius / ianus / zweris / vol-
duy tos autsu / sidabru /
gielazi / drusku. Wun-
denty pascio tutas zurnis /
zimėjus. Wel kiekwie-
nami sutverimi pascio
galibes / sitas / tikribes /
kurionis dirba / ir daug
spaciū daro weytatu / karp-
tay atmeny magnes wa-
dinami / koki stebutlin-
ga na galibe / kuris gielazi
sawisp traukia / vnt aro
iu pakebina.

2. Dirwa ira žmogus /
vnt tos treiočiu seklu seia.
Dovanu prigimtu / Pu-
ny seia gyvenimu / paiauti.

III

PVNKT III.

Troiaka rola, na ktorey
Bog dobre nasienie
posiat.

1. **R**ola wšytek swiat/
na tego wšytekich
czesćciach posiat wiele na-
sienia. Na niebie posiat
słonce / kšiezyc / gwiazdy.
Na powietrzy wiatry / o-
bioty / dżdże / sniegi / rosa.
Na ziemi sioła / drzewa /
zboża / zwierzata / w po-
srzodku tey złoto / srebro /
żelazo / sol. ic. W wodzie
posiat rozmaite ryby / per-
ty. Potym w kazdynu
stworzeniu posiat mocy /
sily / własności / Potym
robi / y wiele osobliwych
czyni skutkow. Jako to
w kamieniu / Magnes na-
zwany / iaka dzierwa jest
moc / Potra żelazo do sie-
bie siegnie / y na powie-
trzu ie zawiesza.

2. Rola jest czlowiek. Na
tey troiackie nasienie sieie.
Darow przypodzonych / w
ciele sieie żywot / zmysly /
zdroc

*Triplex ager
in quo Deus
bonum semen
seminavit.*

*1. Totus mun-
dus magnus.*

Gen.

*2. Homo mnd
dus parvus.*

Gen. 1.

mus swękatu/ drutiby /
 grażiby/graytiby ir kitas.
 Duśioy seia galibes tulas
 atminti/ ismoniu/ luosu
 noru: ir wel tose seia mok.
 flu tulu: ismonioy aut.
 ftu prou/ pritirimu / zi
 niu dayktu nesustayaitu.
 Atminty seia wisu day.
 Eru wayzdus / Euriuos
 žmogus pašantimays ir
 ismoniu pažino. Tlori se-
 ia tulas gieribes/ meyty /
 teysiby 2c. Wel tose gali-
 bese seia dowanas iz dun-
 gaus prigimimu praeiun-
 čias; Titiby/ wilti/ mey-
 ly / dowanas Dwasios
 šwintos. Vne gato seia
 sektu garbos / Regieimu
 pašaymintu ismonioy /
 meyty ir linymibes nori /
 dowanas pagarbintas ku-
 ny/ grażiby/ nesopuliby/
 graytiby/ nemiriby 2c.

Creatus est in
 iustitia &
 sanctitate ve-
 ritatis. Ephes:
 4. v. 24.

Charitas Dei
 diffusa est. &
 Rom: 8.

3. Angeli.

3. Dirwa tra Anielay/ vne
 tos teypagi pašio Diemas
 treiočiu sektu dowanu pri-
 gime.

zdrowie / dužošė pie-
 knošė / prętkošė / y inše.
 Na dušy seie šily rozli-
 czne/ pamieš / rozum /
 swobodna wola/ y zaś w
 tych šieie vmietatnošė ro-
 zmaita: w rozumie wišo.
 Ka madrošė/ došwiadczę-
 nie y wiadomošė rzeczy
 niezliczonich. W pamieš
 šieie wšytkich rzeczy o-
 brazų/ ktore człowiek zmy-
 śla mi y rozumem poznat.
 W woli šieie rozliczne
 cnoty miłoś / sprawie-
 dliwošė 2c. Potym w tych
 šilach šieie dary niebieskie
 przyrodzenie przechedza-
 ce. Wiara/ nędzieie/ miłoś /
 dary Duchā świętego. Na
 konieš šieie našienie chwa-
 ly / Widzenie blogoś-
 wione w rozumie/ miłoś
 y mešoś w woley/ dary
 wielbšone w šieie/ pie-
 knošė / niecierpietliwošė/
 chybkošė / niešmiertel-
 nošė 2c.

3. Kola sa aniołowie. Na
 tey także pošal Bo g ro-
 jakie našienie/ dary przy-
 ro

Gi
 ir
 wi
 v3
 tw
 seio
 iuo
 ir p
 iz i
 kay
 vgi
 mo
 deir
 si p
 sun
 pik
 seio
 unt
 dal
 tra
 win

Izk
 ip
 n

1. M
 riera

gimtuin/ dowanu milistos
ir dowanu garbos. Vnt
wisu tu trudu dwu welinas
vzseio kukalus sawo. Su-
twerimuso to swieto vz-
seio daug paklaydu ape-
iuos/ Kad žmones priwile
ir priwede top/ idant daug
iz in tikietu sunt diwawa
kayp tay sauty/perkunu/
vgni/ žalcius re. Vnt pir-
mo žmogaus paseio nusi-
deimu sunku/ del kurio wi-
si prapuoty burwo/ ir vnt
sunu lo seia ir dabar daug
piktibiu. Vnt gaso pa-
seio ir vnt trečios dirwos/
vnt Anielu/ kuriu trečiu
daliu nuog Diwo ata-
traukie/ ir vmžinay su sa-
xim prapulde.

PVNKTAS IV.

Iz kur kukaley? kieturios
ipačios kukalu, tay ira
nusideimu priežastis.

1. **P** Acsay žnogus/ ku-
ris pirmiausia ir
tribiausia priežastis ira
wisso.

rodzone / dary kasti y
dary chwały. Na wšyc,
kich tych trzech rolach
czart pośiał kakol swoy.
W stworzeniu tego swia-
ta pośiał wiele błędow
w zględem ludzi/ gdy ie
zdradził/ y przywiódł do
tego/ aby rozumieli/ że nie
ktore stworzenia sa boż-
kami tak to słońce/ pio-
run/ ogień/ wże re. Na
pierwszym człowieku po-
śiał grzech cieśli/ dla kto-
regu wšyscy zgineli byli/
y na synach iego ścieie y
teraz wiele złości. Na ko-
ntec pośiał y na trzeciej
rolej/ na aniołach/ kto-
rych trzecią część od Bo-
ga odciągnął/ y wiecznie
z sobą żaćraśit.

PVNKT IV.

Skąd kakol &c. Cztery
przedwieysze kakolu,
to iest grzechow
przyczyny.

1. **S** Am człowiek / kto.
ry napřednieysza
y nawłasnieceysza przyczyna

Angeli eorum
semper vidēs
faciem Patris
Matth: 18.

Gen: 3.

Quatuor pra-
cipua causa
zitaniorum
i. peccatorum

1. Ipse homo
varijs suis po-
tentijs.

1. Cor: 14.
7: 38.

Proh: 14. 7. 22

Matth: 15.
7. 19.

Dan: 13. 7. 56

Ier: 13. 7. 23.

wisotkies pikribes/ ir wi-
sotio prastotmo/ entomis
kuriás sawimp ruri/ gali-
bemis dusios ir funo sa-
wo. 1. Tusidest ismoniu/
kad nežino to / ku kultas
ira / ir gal žinot. Jey kas
nežino / bus nežinoy.
Klayduoia / kurie pikra
baro. 2. Tusidest noru
aba širdziu. Jz širdies
isfeyt azumušiey žmo-
gaus/ draugatawimay /
magistres. 10. 3. Tusidest
gierdulis ir tutays affe-
ktays. Pagieydimas tieg
išwerce širdi cawo. 4 Pa-
lunžimay pikti. Ape tuos
teyp raštas kalba. Jey gal
atmaynit Murinas odu sa-
wo/aba lūsia margibes sa-
wo/ir tus galesite gieray da-
rit isšimoti pikto aba pri-
prati vnt pikto. 5. Pintieys
paiautimays regieimu/
girdeimu. 10. Ape tay ra-
što pilna. 6. Wisomis
balemis aba sunariumis
funo / liejurin/ runko-
mis. 10. Todrin Apasta-
las draudžia / idant su-
nariu

na iest wšelakiey žlošči/ y
wšelakiego prastepstwa
rozmaitemi/ktore w sobie-
ma / bitami duše y čiata
swejo. 1. Grzešy rozu-
mem/ gdy nie wie tego/
co ninien iest/ y moze wie-
dzieć. Jesli kto nie wie/ o
nim wiedzyć nie beda.
Wladza/ ktorzygłecznia-
2. Grzešy wola/ abo ser-
cem. 3. serca wychodza
mežoborstwa/ cudzoistwa/
kradziestwa. 10. 3. Grzešy
žadzami y rozmaitemi afe-
ktami. Požadliwość pra-
wi w wroćita serce two-
ie. 4. Nalogi zle. O tych
tak pimo mowi: Jesli
moze odmienić Murzyn
stora swoie / abo Pard
pstrobinę swoie/ y wy be-
ditićie moc dobrze czy-
nić/nauczynęšy się zle go.
5. Piacta zmyšlow/ ni-
dzeniem/ flykniem. 10. O
rym pisma pełno 6. Wšyt-
kiem/ czesćtami abo
czlonkami čiata/iez kiem/
retoma. 10. Przeto Apo-
stol napomina / abyšmy
czlon-

marin misu ne daritume
sudays neteyfies.

2. Przejastis ira dusiu ne.
prielus sawo pagundi.
mays tulays. Tey pad ir
pati Wieppati gunde / ir
Judasiu vnt izdawino
Wieppaties primede.

3. Ira przejastim kusa.
lu aba nusideimu pikri
zmones / Kurie ktus tu.
lays budays vnt pikro
gundzia ir kursto. Vnt
Jeroboamo daznay ra.
stas skundziast / Kuris
Paralum budawas sawo
waldonus vnt sunkaws
nusideimo / tay ira vnt pa
ganistis primede.

4. Stworimay / Kurie
norint iz priginimo ira
gierays / wienot z noguz
ejti przejastim vnt nuode.
mes / kad izys priest Die.
wo noru wartcia. Ir to.
drin wadina inos rastas /
petekautays ir ipustays
Kolomus padukusiu.

członkow naszych nie dzy.
nili naczyniem nie pra.
wosci.

2. Przyozyna jest duszny
nieprzyjaciel swemi po.
kusami rozmaiteimi. Tak
ze y samego Pana kusi / y
Judasa do wydania Pa.
na przywiode.

3. Sa przyczyna krolu
zbo grzechow sli ludzie /
ktory drugie rozmaiteymi
sposobami na zle kusa y
podzegaja. Na Jeroboa.
ma czesto sie pismo starzy /
ktory krolom badac / swoe
poddane na ciepli grzech /
to jest na poganstwo na.
wiode.

4. Stworzenia / ktore
choz przyrodzenia sa do.
bremi / iednak czlowiek
bysia przyczyna do
grzechu / kiedy ich przebie
dosciy wole y wywa.
I przeto nazywa se pismo
samolowka nog ludzi
glupich.

Rom: 7. 13

2. Diabolus
sui tentatio
nibus: Ec.

Matth: 4.

Ioan: 13. 7. 8

3. Mali ho
mines, alios
ad peccata
inducentes.

2. Reg: 17.

4. Creatura
alia occasio
nem peccandi
offerentes.

Sap: 14. 7. 11.

Vide 5. Thom
1. 2. q. 78
26. 77. 78.

Vnt

W Nic

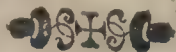

Sint biestas Medelos

Po tris Karalums Ewangel:

Matheus. 13.

ANuometu. Pasakie Jezus minioms tu priliginimu. Priliginta ira karaliste dungaus gruduy garcicios, kuri iemis žmogus paseio vnt dirmos saro, kuris mažiau-
sias ira izgi wisu sektu: a kad užauga didesnis esti azu
wisas zotes daržo ir stoies medžiu, teip iog pauksčiai oro a-
tait ir ginena vnt šakuio. Kitu priliginimu pasakie iie-
mus. Priliginta ira karaliste dungaus rugszti, kuriu iemus
žmona pastepi (azuraugie) trise miero se mittu, ko ay su-
rugo wisa. Tay wis kalbeio Jezus priezodžiuose miniump
a be priezodžiune kalbeio iemus, idant isipilditu kas bu-
no pasakita per Pranasu bitunti. Atwersiuna frus ma-
no priezodžiuose, izsakisiu azudingtus dayktus nuog
pradzios swieto.

Wiedźiele sosta Po-
trzech Krolach / Ewangeliá: W Mathe-
usá s. w Rozdz. 13.

W On czas: Mowit Jezus rzešam to podobieństwo.
Podobne iest krolestwo niebieskie žiárnu gorczy-
cznemu: ktore wziawšy człowiek wšiat ná roli swoiey:
ktore námniyšć iest ze wšego našienia: ále kiedy vro-
šćie, wietšće iest ze wšech žioł ogrodnych: y zstawa šie
drzewem, ták iž przychodza ptacy powietrzni, y mieš-
káia na gałazkách iego. Inšće podobieństwo powiedział
im: Podobne iest krolestwo niebieskie kwásoni, ktory wzia-
wšy niewiásta zákryła we trzy miáry maki, áž wšytká
skwásniáta. To wšytko mowit Jezus w podobieństwach do
rzešy: á krom podobieństwa nie mowit im: áby šie wy-
pełniło to, co iest rzecžono przez Proroká mowiácego: O-
tworze vstá moje wprzypowiešćiach, opowiem skryte rze-
czy od záłożenia šwiátá.

PVNKTA S I.

PVNKT I.

*Granum si-
napis symbo-
lum Ecclesia.*

Grudas garścićios ira zin-
ktu baźnicios.

K Aralistes to swieto no-
rint labay teros ir ma-
żos ira: tećiau žmones li-
gina ias didžiump day.
Trump. Wieni sawo ka-
ralistey duosti žinktū are-
li/ Pici Lawu/ Pici lilias/
mestkas ic. Bet W. sawo
karalisty didžiausiu ir ga-
to neturinčiu / priligina
mažop grudelop garsti-
ćios. Atauskimes ape
priežastis/ del kuria tay
daro.

*1. Ob initia
eius exigua.*

1. Priežastis regist ta/ iog
masa draugiete buvo iz
pradžios Baźnićios aba
karalistes Chriřtaus. Dwi-
lika Apasťalu/ mokitiniu
wel pietas dešintu/ ir ki-
ru kurie ing it tikieto / ne
perdaug. Wel buvo ne
iz didziu giminiu/ ney au-
řteu namu bet prasti/ te-
ti po kim swieto / tayp A.
pasťalas bity. Nedaug
tieg

1. Cont.

Ziarno gorczyczne icst
znakiem kořcioła.

K Roľestwa tego swiata /
acz bārzo podley
māte sa: przećie ludzie ro-
wnaia ie do wielkich rze-
czy. Jedni swemu krole-
řtwu data insigne Orķa/
drudzy Lwa drudzy lilie/
niedźwiēdzie ic. Lecz Pan
swe kroleřstwo nawielęe y
Pōncā nie māiace przyro-
wnywa do małego ziarn-
ka gorczyce. Pytamy się
o przyczynach/ dla koro-
rych to czyni.

1. Przyczyna zda się tā/
że mālā gromadka była z
poczętku Kořcioła abo
kroleřwa Chryřtusowego.
Dwānaććie Apostołow /
uczniow zaś tyla dęćiesiat
y innych / ktorzy weń
wierzyli nie wiele / koro-
mu byli nie z wielkich
famiłiy/ ani wyřokich do-
mow / ale prości / podli
w swiata / iako Apostoł
mowi. Nie wiele prawi
mądrych

zleg ismintingu pagal
Puno/ne daug galunu.

2. Del nusiziaminimo
aba del mazibes vnt sir.
dies sawo. Apastatay
swentieni ir tici Kristio.
nis is pradžios tabay
būwo nusiziamintos širdies
Rayp. Apastatas raso.
Wadindamas juos terp
wiliu pastuciausius / ir
taip siutkutelemis to swie-
to. O tokieys turi but ir
wisi Kristionis / kurie
wilasi apturee Karalisty
dungaus. Pateysley bitau
iumus / iey nopsigrisite
ir stositis Rayp mazinte-
ley ne ieysite Karalisten
dungaus.

3. Del mazibes ir ketybes
daykau / kuriose ajusiwe-
ria ir ajusitakina didziau-
si ir brungiausi isday tos /
O tie ira Sakramentay
swentieni. Kristimas is
to ira? is wundenio ir is
tikio zodziu. Nedidis day.
Kras / ney brungus wun-
duo teypagi ir zodziey: o
teciau rajay wunduos ir
ja.

madrych wedlug elata /
nie wiele moznych te.

2. Dla pokory. Apostolo. *a. Ob humil-
tatem*
wie swieci / y inni pierwsi
Chrześcianie barzo byli
wnizonego serca / iako A.
postol pise / zowiac ie
miedzy wshyckiemu na o-
statecznieyszych / y iako
smieci tego swiatu. A ta-
kimu maia byc wshyscy
Chrześcianie / ktorzy sia
spodziewaja. otrzymac
Krolestwo niebieskie. Za
prawde mowie wam / iesli
sie nie zstaniecie iako
maluczkie dzietki / nie
wnidziecie do Krolestwa
niebieskiego.

1. Cor: 4

Matth: 18.

3. Dla malosci y podlo-
sci rzeczy / w ktorych sie
zakierata nawietke y na-
drozke starby tego. A te
sa Sakramenty swiete.
Chrzez z czego test? z wo-
dy z klu slow. Tie wielo-
ka rzecz ani droga woda
takze y slowa: a przebie ta
woda y slowa obmywaja
dusza / poawiacia ta
swym

3. Ob myste-
ria, in exter-
no splendore
minus conspi-
cua.

žodžiey numazgoio dušiu/
pašwencia iu sawubudu/
ir daro iu batesny ažu
sniegu / ir Diewo milistu
iu / turi ira ne išlatitos
grazibes / apreda ir graži-
na. Teypagi ir Sakra-
mentas altarius ne ro-
džia nieko didžio baltumu
tikrai / apskritumu / ir ki-
tus žinktus iš wiršaus ie-
tus: bet turi sawimp pati
cietu giwu W. Jezu Chri-
stu su dušiu / su kūnu / su
Diewisty / su wisomis io
grazibemis ir dowanomis
iš dungaus. Tuo budu ir
kituose Sakramentuose /
vnt akis pawizdeimo nie-
ko nera stebuklingo.

4. Ob effica-
ciam in tri-
bulationibus.

4. Kaip grudas garsti-
čios labiausiai sawo ga-
liby rodžia / kad ii kas su-
trina / teyp ir Bažnčia
parode sawo ne pergatetu
sitą / kad tyrana y per-
sekioio / minde / trine / war-
gina / marina / pilna
ira historiū ape tay.

5. Ob despici-
entiam rerū
huius mundi
vilissimarum.

5. Del pametimo ir pa-
niekinimo wisu dayktu to
swie-

swym spsobem / y cz ynia
ia bielsa nad šnig / y ta-
ka Boza ia / ktora iest nie-
wypowiedzianey piekno-
ści / przybierata y przyo-
zdabiata. Takze y Sakra-
ment Eucharistiey nie nie
pokazuje wielkiego / bia-
lości tylko / okraglość / y
inne znaki z wierzchu pro-
ste: ale ma w sobie samego
catego żywego P. Jezusa
z dušą / z ciatem / z Bo-
stwem / ze wszytkiem ieo
go pieknościami y dary
niebieskimi. Tym sposo-
bem y w inszych Sakra-
mentach / na pozor ni cze-
go niemasz dziwnego.

4. Jāko žiarno gorczy-
czne nabaržiey swioie moc
pokazuje / gdy ie kto ro-
ščiera: tak y koščioš po-
kazat swioie niezwyščezos-
na moc / gdy go tyranowie
prześladowalt / deptalt /
tarlt / trāpilt / morzyli:
petno historyy o tym.

5. Dla porzucenia y po-
gardzenia wszytkich rze-

swieto/ kuriuos anas saw
 didina ir brungina/ Rayp
 tay ira/ turtas/ garba/
 gierius ir wisoki kuno te-
 pinimay. Baznicia tay
 ira swyntesni ir didesni
 ios sunus ne auga di-
 dsiays vnt ziames ney pla-
 tinasi ney per turtu/ ney
 per wirenibes ir auksti-
 bes kotias: bet gieriaus
 mazinasi/ smulkinasi/ ir
 Rayp butu grubeliy gar-
 sticios sutilpt giedzia.
 Wisa apleydzia/ wisa pa-
 meta: Rayp tadugrudan
 garsticios ne wienas day.
 Etas negal indetis didis/
 ne inkrantas maysay pi-
 nigu/ ne intilpsta auksti
 namay/ senis/ placios zia-
 mes/ walscius/ dwarey/
 turmes ir titt eos zlamies
 niekay/ kuriuos zmones
 saw didina: texp sirdis
 swentuiu Diwo tarnu-
 maza ira/ ne tulpsta ion
 niekaniekies to swieto: bet
 dide ir plati ira vnt um-
 zinu ir brungiu is dun-
 Gausdowanu. Del zlamies
 day.

czy tego swiata/ Ktore on
 sobie wielce wazy y facue
 iako to jest maietnosć /
 chwata/ rostosy/ y wsel-
 kie ziata pieczoty. Ro-
 scioz/ to jest swietly y
 wielky tego synowie nie
 rosta wielkimi naziemi/
 nie przewia sie ani przez
 bogactwo/ ani przez wrze-
 dy: ale raczy mnieysze/
 cienysze/ y iakoby w ziarn-
 ku gorczycznym zmiescic
 sie zadcia. Wszytko opu-
 szcacia/ wszytko porzucacia.
 Jako tedy w ziarno gor-
 czyczne zadna rzecz wiel-
 ka nie moze sie wlozyc/
 nie woyputa sie wory
 pieniedzy/ nie zmieszcacia
 sie domy/ palace/ hero-
 kie ziemie/ wlosci/ dwo-
 ry/ maietnosci/ y inne te-
 go swiata marnosci/ Kto-
 re sobte ludzie wielce wa-
 za: tak serce swietych/
 slug Bozych male jest/ nie
 zmieszcza sie w nim pro-
 sznosci tego swiata/ ale
 wielkie y serokie jest na
 wieczne y koscowne nie-
 biekie

bayku grubas garstis-
cios / del vmzinu karali-
stes dungaus / didesne ira
azu wlsu swietu.

6. Ob bono-
rum operum
in sua entita-
te spectatarū,
exigu tatem.
Rom, 8.

6. Del gieru darbu kuriuos
daro. Nes tie paligin-
ti su vmzinu algu ir kara-
listes didiby / tabay smut-
kus ir maži ira / Kayp A.
pastalas kalba.

7. Ob amari-
tudinem.

7. Grudas garstisios kar-
tus ira / bet sweytas: teyp
bažnišies priešpaudos /
parfektioimay / slogos tu-
tos karčios ira: bet swey-
tos tabay ir naudingos.
Nes per tas nupelna sąvo
dungaus karalisty.

8. Ob arderē.

8. Grudas garstisios ira
karstas ir degina gamuri
krįntamas. Teyp bažni-
čia šventu turti vgni sąs
wimp ir dega tu / anu /
kuriuos ataido sunus Diemo
teyst aba sukute vnt žla-
mes. Ir Dvasiū šventu
is dungaus ieme liežuwinu
se vgnies.

biestie dary. Dla žieno-
stich rzeczy žiamo gorczy-
czne / dla wiecznych y nie-
biestich wielke jest ni-
żli wszytek świat.

6. Dla dobrych wcyntore
ktore czyni. Bo te poro-
wnane wieczna zaplata y
krolestwa wielkošcia /
barzo szczuple y male sa / ta
ialo Apostol mowi.

7. Ziarno gorczyczne gorz-
kie jest / ale zdrowe: ta-
košciołowi wciſki / prze-
śladowania / verapienia
rozmaite gorzkie sa: ale
zdrowe barzo y pożyte-
czne. Bo przez niezaślugais
sobie krolestwo niebieskie.

8. Ziarno gorczyczne iſt
gorace / y pali podniebie.
nie gdy go rozgryzia. Ta-
košcioł ſwiety ma ogień
w sobie y gora nim /
onym ktorego przyſiedſ
Syn Boży puſzczať abo w
zniecať na ziemi. I Duch
ſwiatego z nieba wzpat w
iſzytach ognistych.

PVNKTAS II.

PVNKT II.

Grudas garsticios zinktu
ira Ewangelios aba zo-
dzio Diewo.

Ziarno gorczyczne zna-
kiem jest Ewangeliey abo
słowa Bożego.

Gratum sy-
napis est sym-
bolum Verbi
Dei.

1. **D**obry iog pagal
Lismonios zmoniu
Ewangelia aba daykay
kurtemus Diewas liepia
tikiet/ regisi teti ir plaki.
Kayp Apastatas ape tay
raso sawo taksey. Apsa-
tineiamie Christu nukri-
stawotu/ Zidamus tiesa
pazieydimu/ o pagona-
mus durniby. Teypagi
tab Ewangelia wadina
pataymintus grinus aba
pawargusius/ werkiun-
sius/persekioimu tinciun-
sius/ 10. swietas tay gir-
dedamas iwotias/ ir azu
niekus tiri saw tu Ewan-
gelios mokstu/ mindo
kayp grudu garsticios.

2. Del galibes aba dari-
bes sawo. Nes kayp gru-
das garsticios daug daro/
padest priest apipenus/
cistia smagienas gatwoa/
gidzia

1. **D**latego/ że według
rozumu ludzkiego
Ewangelia abo rzeczy kto-
rym Bog chce wierzyć/
zbadza się proste y podte-
iało Apostoł o tym piše
w swym liście. Opowia-
damy Chrystusa wkrzyżo-
wanego/ Zydow w praw-
dę wzgorzenie/ a po-
ganom głupstwo. Także
gdy Ewangelia zowia
błogosławionymi wbo-
gie/ niedzne/ płaczące/
prześladowanie cierpiące/
10. świat to słysząc śmie-
ie się/ y za nie sobie ma-
te Ewangeliey nauka/
depcie iako ziarno gorczy-
czne.

2. Dla mocy abo bżel-
ności swojej. Bo iako
ziarno gorczyczne wiele
czyni/ pomaga przeciw-
ko truciźnie/ czyści mózg
leczy

1. Ob doctrina
secundum
mundi sapi-
entiam vili-
tatem.

1. Cor: 1.

Matt: 5.

2. Ob efficaciam
miram.

Mat. 18. y. 12.

Sap. 1. 7. 17.

Luc. 21. 7. 34.

gidzia sopuli aba gielimu
duntu / susildzia widurius
ic. Teyp Diemo zodia
priebinasi / apipenamus
nuodemiu ir ismeta ias iz
dusios. Cistila smagenas
galwos pasiputusios ir
autstos anuo waystu:
Kielwienas / turis aut-
stinasi / bus nuzlamin-
tas. Gidzia duntis / turie
trumta swetimu stowy.
Tuog nutrauktano sto-
wes laukties. Gidzia wi-
durius. Weyzdekite tieg
idant sirdis iusu ne apsun-
ktu opsirumu ir giribiy.
Bet gieray reykia cia pa-
marit / iog kayp grubas
garstikios ne sukrinstas
aba nesurintas ne doro
tu weykalu / turinos pa-
minclau. Teyp ir Diemo
zodia sey ne bus sirdiy
sukrintas ir sukrinstas
per rupumustimu.

3. Ob incre-
mentum quod
facit in corde
rite receptu.

3. Kayp grubas garsti-
cios auga didziu ir tumpa
kayp medziu faktuocu /
ynt turio pauksiey gal
sedes

leczy bol zabow jagrzewa
zolade / ic. Tak slowo
Boze przez swia sie truci-
zne grzechow y wyzrucia ia
z dusie. Czyści mozg glo-
wy nadatey y wysokiey o-
nem lekarstwem. Każdy
ktory sie podwyższa / be-
dzie ponizen. Leczy żeby /
ktore gryza sława. Od
wymowy sławy wstrzy-
mywać sie sie mowi. Nie-
drzec. Leczy wnetrzności.
Pątrzeć prawi aby serce
wafie nie oćieżało obzar-
stwem y piłanstwem. Ale
dobrze potrzeba tu oba-
czyć / że iako żiarno gor-
czyczne nie zgryzione a-
bo nie starte nie czyni tych
skutkow / ktorem pomienil
tak y Boze slowo / iesli nie
bedzie w sercu starte y
zgryzione przez pilne ro-
zmyślanie.

3. Jako żiarno gorczy-
czne rośnie wielkiem y
zstaie sie iako drzewem
galezistym / na ktorem
ptak

ptak

sedet in Cartago lisus sa-
wo daric: Teyp Diemo
zodis regisi Kayp smuteus
grudelis: bet pasetas sir-
diy izdigsta/ zielia/ir v3.
auga medziu tabay didziu/
placiu / aukstu / pitnu
daugio skatu. Tos sakos
issimano pirm tuli izgul-
dimay rastu aba zodzio
Diemo / kuriuos duosti
dakteray swenteli. Wel
issimano arciklay tik-
bes musu / ante kuriuos
padare Apastalay/ir ira
dwilika: Tiktung Die-
wu 1c. Ir ing Jesu Chri-
stu 1c. Dabar issimano
per sakas kietweriotas
Theologios swentos mok-
slas. 1. Ira izguldimas
rastu. 2. Theologios gi-
lesnes zinia su parodi-
mays drutays per syllogi-
smus ir per trumpus azu-
rakintus tiesos ir arti-
kulu tikibes/kuriye The-
ologay heretikus apgin-
dami tiesos nuog Diemo
mumus apreiktos/ dru-
tay ir trumpay prispiria

Pp

ne

ptacy moga siebzies / y
czasem gniazda swoje czy-
nie. Tak slowo Boze zda
sie iako drobne ziarnko:
lecz w siane w sercu wscho-
dzi/ y roscie drzewem bar-
zo wielkiem/ serokiem /
wysokiem/ pelnem wiela
galezi. Te galezie rozu-
meia sie naprzod rozma-
te wykladania pisma abo
slova Bozego/ ktore da-
ia doktorowie swieci. Po-
tym rozumieia sie artyku-
ly wiary naszey/one/ktore
uczynili Apostolowie/ a
jest ich dwanaście. Wie-
rza w Boga oycę 1c. I
w Jezusa Chrystusa 1c.
Jescze przez galezie ro-
zumie sie czworaka
Theologiey swietey na-
uka. 1. Jest wykla-
danie pisma. 2. Theolo-
giey glabsey umieie-
tnosc z dowodami mocnes-
mi przez syllogizmy y przez
krotkie zawarcia prawdy
y artykulow wiary/ kto-
remy Theologowie/heret-
ykom / broniac prawdy

Pp

od

*Crescit instar
arboru.*

*Rami huius
arboru sunt 5.*

*1. Scriptura
expositio.*

*2. Scholasti-
ca Theologia*

3. *Controuer-*
sarum ad fi-
dem & mo-
res pertinen-
tium eluci-
datis.

4. *Casuum*
conscientie
explicatio.

neperkeyzdami katbosi ile-
mus daugio zwegot ir
fukt. Todorin heretickay tos
Theologios smartkey ne-
pinia. 3. Wisotiu aps-
tiki by barniu/ abeiotnu/
ir wargiu Klausimu aba-
questiu/ ikrifimas aba-
mazgu ispinimas. Wadzi-
nasia dala Theologios
zinia ir permanimas Kon-
trouersiu/ tay ira priestia-
rawimu/ kuriuos prama-
no heretickay. 4. Wisu-
biku ir tiesu dusiospimo-
gaus prigulinciu mo-
stas. Kur ira nusideimas
Kur nera/ Kur didis/ Kur
mazas/ Kur reykia swe-
timo ko suwerst/ Kur ne-
reykia/ wadinasi Casus
Kayp butu tie dayktay/ Ku-
rie pripuola zmoguy vni-
co swieto giwenunciam/
Kayp tuose turi ajusitay-
kie. Tas mokstas ir zinia
tu bifu dusios tabiausiey
reykiam ira kunigamus/
Kurie ira ganitoieys du-
siu zmontu/ ir kitu/ Kurie
rupinasi ape izganimu iu.

Vnt

ob Boga nam obiamionej
mocno y zwiestnie przypie-
raia nie dopuszczaiac im
wiele w disputaciach ble-
kota y wykrętow czy-
nie. Przeto hereteyoy tey
Theologiey barzo nie na-
widza. 3. Wselskich o-
wierze sporow/ watpli-
wosci/ y trudnych kwe-
styy/ rozwiązanie. Zowie
sie ta czesc Teologiey o-
miejtnosc y zrozumienia
Kontrouersyy/ ktore wy-
myslaia heretickowie. 4.
Wszystkich praw y ystaw
do dusze y serca czlowie-
czego nalezacych umiejt-
nosc. Gdzie jest grzech/
gdzie nie masz/ gdzie wiel-
ki/ gdzie maly/ gdzie trze-
ba cudzego co wrobiec/
gdzie nie trzeba/ zowia sie
Casus/ iakoby te rzeczy/
ktore przypadaia czlowie-
ku/ na tym swiecie mie-
skatacemu/ iako sie w
nich ma zachowac. Ta o-
miejtnosc y wiadomosc
tych praw dusznych na-
barzciej potrzebna jest ka-
planom

W
ira
wu
Ba
tuli
ras
dim
lin
sta

4.
cios
wo
red
5. 2
sio
Die
tab
toby
nusi
tia
kar
dur
riia
6. 2
gar
nuo
pu

Wnt galo fakes pacios
ira Enigas ir rastay Te.
wu swentuiu ir Daktaru
Bazničios/ turie daug/
tulu/ gražu/ motitu/ pa-
rasie rasto swento izgul-
dimu ir. Traktatu reykā-
lingu mot fluy triskėioni
štam.

4. Rapp grubas garsti-
cios ira karstias: teyp Die-
wo žodis ira karstias/ ir
tedrin wadinasi ugnim.
5. Rapp grubas garsti-
cios ira karstus: Teyp
Diewo žodis daro širdiy
šabay swęktu dubiay kar-
tiby/ Kad ana asu sawo
nusidėjimus karėtey wer-
tie ir Rapp butu wisa su-
karsta. Teyp sukarto w-
durley Jono s. Kad pra-
riia Enigas.

6. Rapp fakes ir lapay
garstičios daro wesu ir
nuog karščio sautes sergt/
su turie po vnt šu in susti-
rinka

planow/ Etorzy sa pa-
sterzmi duš ludzkich/ y in-
ni Etorzy sie staraia o-
zbawienie. Na koniec ga-
lezie serotie sa kšiegi y pi-
sma swietych/ y Dokto-
row kosciclnych/ Etorzy
wiele / rozmaitych / pie-
knych / wezonych napisali
pisma swietego wykla-
dow y Traktatow potrze-
bnych nauce Chryścian-
stey.

4. Jako žiarno gorczy-
czne iest gorace/ tak y slo-
wo Boze/ y przeto zowie
sie ogniem.

5. Jako žiarno gorczyczne
iest gorzkie: Tak Boze
slovo czyni w sercu barzo
zdrowa dušy gorzkość /
gdy ona za swe grzechy
gorzko płacze/ y iakoby
wsykła zgorzkniele. Tak
zgorzkniały wniecznośćki
Jana S. gdy pošknał
kšiegi.

6. Jako galezie y liście
gorczyce czynia chłod/ y od
goraca stonecznego strze-
ga tych/ Etorzy pod ście-
niem

*Sanctorum
Patrum scri-
pta & tra-
ctatus.*

4. Ob ardore

Jerem: 23.
7. 29.

5. Ob amari-
tudinem.

Apo: 10.

6. Ob refrige-
rium ex um-
bra cum cre-
uerit in ar-
borem.

rinča: teyp Diwo žobis
giedzulus ir Parsti kuno
piktu atausina / a wieton
llepšnos baurios wesu da
ro tiemus / kurie ii skayto /
aba klaušo io ir musto
širdy. Mitek tieg S.
Hieronym. skaytimu ra-
šeo / a pikribiu kuno na
mifeši.

7. Ob nidifi-
bationem &
habitationem
volucrum my-
sticarum in
eadem.

7. Vnt šaku garsticioš
lizbus pauksiey saw daro
ir tinay giwena. Teyp
Diwo tarnay / kurie Die-
wo raštu musto saw run-
da atilši neššakitu / pa-
kaiuy didžiamu aukštay
dušiu sawo pakiety ne regi
ir ne žino trunksmu to swie-
to / ramiey saw giest tinay.
Sedes tieg arštinis aba
7hren:3.7.28. kuris pats wienas kur gi-
wiena / ir tites. Nes nera
takinošes šauksmo / barniu /
waydu / ney woiduy del šir-
dies nurimstinišios / ney
ory nuog picu žmoniu /
nuog kurin arštinie.

niem ich zgromadzaia sie:
tak Bože slowo žedze žle
y plomien nieczysty gašt
w tych / ktorzy ie czytaia
abo słuchaia y rozmyślaia
w sercu. Mituy prawi S.
Jeronim czytanie piśm /
a złości cielsnych nie ba-
dzieš milował.

7. Nā galežiač gorczy-
cznych gniazda ptacy so-
bie czynia / y tam miešta-
ia. Tak słubzy Boży / kto-
rzy Bože piśmo rozmyśla-
ia sobie / nayduia odpoczy-
ne k niewypowiedžiany / y
w pokoju wielkim wyfoto-
duše swa podniosy / nie
wiedza o zgiełkach tego
świata / wesoto tam
sobie špiwalia. Siedzie
prawi sam a bedzie
milczes. Bo niemaš w
takich wotania / swarow /
sporow / ani wnetrznych
dla serca spokojnego / ani
zewnetrznych od innych
ludži / od ktorych sie odla-
czyli.

PVNKTAS IIL

PVNKT IIL

Christus priligina sawi-
dwieciump grudelump, gar-
sticlos ir kwieciu.

Chrystus przyrownywa
siebie do dwu ziarnek, do
ziarna gorczyce y
plzenice.

Christus gra-
num sinapi
& tritici.

1. **O**drin tog dōdzian-
siu budamas / del
musu tapo tabay mažu / ir
kayp grudeliu smutku /
a kayp Apashtatas katba.
Jinaykie sawi pati / kad
zmogisty prieme.

2. Kayp grubas garsti-
cios ira karus / a grubas
kwieciu sadus aba gar-
bus: teyp Wiešpats pato.
lay vnt žiames giwena tu-
reio sawimp dušioy sawo
šwenciūsiey ir linymi-
by aba sadiby regieda-
mas Dievu / ir wel kar-
tyby ne išskatu wisados
mustidamas ape Punciu
bayšu ir smarkiu / teypag
ape nusideimus nesustay.
itus wišo swieto / turieys
Tewas to buwo pažiey-
stas / vnt to atmindamas
karčiey dažnay werkie / ir
lunkiey gaycio / ir sopuli
širdies

1. **B**zeto / iz nāwiaz-
šym bedac / dla
nas zstat sie barzo małym
iako ziarnkiem drobnem /
a iako Apostoł mowi / Wy-
nieszyl siebie samego / gdy
czlowieczestwo przyiał.

2. Jako ziarno gorczy-
czne test gorzkie / a ziarno
pszeniczne słodkie abo
smaczne / tak Pan pokina
ziemi mieszkat miał w so-
bie na duszy swej nāswia-
tšey y wesile abo słod-
kość widzac Boga / y zaś
gorzkość niewypowiedzia-
na zawszy rozmyślaiac
o mace strasney y okru-
tney / także o grzechach nie-
zliczonych / wšytkiego
świata / Prozymi Wšec-
iego był obrazony / na to
pomniac gorzko często
plakał / y siebsto żatował /
y bol serdeczny w sobie /
bez

1. Ob humi-
litate &
exinaniti-
nem.

Phil. 2. 7. 7.

2. Ob peren-
nem tristi-
am & latiti-
am in anima.
dum esset vi-
ator.

Isai 40. 7 10.
opus illius co-
ram illo.

3. Obacerli-
tatem pasi-
onis & mora-
tis.

Abaci 9.

4. Ob exalta-
tionem &
gloriam, qua
orbem imple-
vit.

Izrah 17.

širdico sawimp be pa-
lanbes laute.

3. Kayp tuo du grudu ro-
dža sawo galiby / tuo-
metu / kad tuos kas sutri-
na aba sumata. Texp
Wiespats sutrintas ir
Kayp butu sumaltas tulo-
mis tunciomis / galiby
sawo parede. Kad sutri-
ne galwu žalsio / numa-
rino smerciu sawo / smer-
ti / nusidelmus žnaykie /
pragaru iz sawo šaknies
išwerce / swietu pergate-
tas pergateio. Cinay / tay
ira vnt kriszians azudin-
gta buwo šipribi io.

4. Kayp grudas garsti-
cios vřauga medziu ne-
mažu. Texp Christus W.
mažu vřaugo medziu la-
bay didziu Kayp Diewas
žadeis buwo per Ezechie-
li. Irimsiu tieg aš is šir-
dies cedro aukšto ir pa-
desiu iz wiršines šaku io
majurikštekly nutausšiu /
ir hadinsiu vnt kalno
aukšto ir vřitkelunčio.
Vnt kalno aukšto Israe-
lo

bez pręstantu / czuť

3. Jāko te dwie žlārnis
pokaznia swioie moc nā-
ten čas / gdy ie kto šciera
abo žmieie. Tak Pan
starty y iākoby žmielony
rozlicznemi mekām / moc
swioie pokazat. Gdy start
głowa wężowa / vmorzył
śmiercia swioie śmierć /
grzechy wyniszczył / pie-
kto z swej strony wywo-
cił / śniat zwyciężony
zwycięzył. Tam / to iest nā
krzyżu zakryta byla moc
iego.

4. Jāko ślārno gorczyčno
wrařta drzewem niemā-
tem. Tak Chryřtus Pan
nāř wrořt drzewem barzo
wielkiem / iāko Bog byt
obiecāt przez Ezechielā.
I wezme ia prawi ze drze-
nia Cedru wysokięgo / y
połozę: z wierzchu gāteř
iego / mloda wlamie y
wsadze nā gorze wyřo-
kiey Izraelkiey w řecze-
pieię / y wynięnie w ga-
lazę

to isat
baris
didžu
wisi p
kas st
šaku
žodžie
gimino
Puriu
dru /
Mesia
džios
iauna
vřaug
džu / v
si smor
līdzus
tuncio
wayřu
tures
karřu
tures
Tay in
parodi
mařas
sawo
swietu.

5. Kay
šios ir

to isabinsu iſ ir zielo ir
 davis wayſiu/ ir bus cedru
 dibſiu/ ir giuens po iuo
 wiſi pauſciey/ ir wiſa
 kas ſredzioia po vnkſnu
 ſaku to lizdus davis. Tays
 ſodzieys ſada Diemas iſ
 gimines aukſcios karalu/
 kuriu wadina aukſciu Ce-
 dru/ duot Chriſtu aka
 Meſiaſiu/ kuris iſ pra-
 dzios bus maza ſakiete/
 iauna/ ſayba/ a potam
 vſaugs Cedru ſabay di-
 dziu/vnt kurio giuens wi-
 ſi ſmones ir po to vnkſnu
 lizdus davis: tay ira iſ to
 kuncios ir ſmiercies tures
 wayſiu miſtkos Diemo/
 tures vnkſnu nuog piſku
 karſtu pagieydimu kuno/
 tures vmzinu giwenimu.
 Tay ir Danieluy buwo
 parodica/ kays Wieſpats
 mazaſ iſ pradziſ didiby
 ſawo tureio apimt wiſu
 ſwieciu.

S. Kays grubas garſci-
 ſcios ira karſtas iſ tays
 Chriſ

taſti/ y wczyni owoc/ y
 bedzie cedrem wielkim: y
 bedzie mieſtkas pod nim
 wſytko praſtwo/ y wſel-
 kie co lata pod cieniem ga-
 ſzi tego/ gniezdzie ſie be-
 dzie. Temi ſlowy obtecut
 Bog z rodu wyſokiego kro-
 lewſkiego ktory zowie
 wyſokiem Cedrem/ daſ
 Chryſtusa/ abo Meſiaſa/
 ktory zprzodku bedzie ma-
 la galezka/ mloda/ ciens-
 ka/ a potym wroſcie Ce-
 drem barzo wielkim/ na
 ktorym beda mieſtkas
 wſyſci ludzie/ y pod tego
 cieniem gniazda beda czy-
 nie: to ieſt z tego maki y
 ſmierci beda mieſc owoc
 taſti Bozey/ beda mieſc
 cien od zlych goracych po-
 ſadliwoſci cielesnych/ be-
 da mieſc wleczny ſywoc.
 To y Danielowi bylo poſa-
 zano/ iako Pan maly z
 poczateku wielkoſcia ſwa
 mial oganac wſytek
 ſwiat.

S. Jako ſiarno gorczy.
 czne ieſt gorace: tak Chry-
 ſtus

Dan: 2

S. Ob ardorem
 amoris in De-
 um & huma-
 num genus

Luc. 12.

Christus tureis sawimp.
karsti tabay didi meyles
Diewo ir žmoniu / ir to-
drin sakies atais vgnies
teyst aba suturt vnt žiar-
mes / vgnies meyles Die-
wo. Ir Malachias pra-
nasas wadina li vgnim.

Malach. 3.

6. Kayp grudas garsti-
cios padist vnt izgidimo
tutuligu: teyp Wiespats
gide wisokias negales ir
ligas dusios ir funo /
Kayp Ewangeliay skayco-
me. Ir tedrin sawi pati
pramine Giditoiu. Ne
reykia tieg giditoio swey-
tiemus / bet negalintie-
mus.

Matth. 9.

stus miał w sobie gorą-
cość. barzo wielka mito-
ści Bożey y ludzkiej / prze-
to powieściat że przyśiedł
ognia pusić ać abo wzni-
sć na ziemi / ognia mi-
łości Bożey. I Malachi-
as prorok zowie go ogniem
6. Jako ziarno gorczy-
czne pomaga na wleczenie
różnaitych chorob : tak
Pan leczyl wśelakie nie-
mocy y choroby duszne y
cielesne / iako w Ewan-
geliey czytamy. I przeto
siebie samego nazwał le-
karzem. Nie potrzeba
prawi lekarza zdrowym /
ale niemocnym.

PVNKTAS IV.

Res minimas
non esse con-
temnendas.

Dayktu, kurie regisi essu
tabay maži ir smutkus,
ne reykia ažu nieku
turet.

Ha duplices.
Naturales, &
supernatura-
les quodam.

S Weioži ira dayktay
maži / Gieri ir pikti.
Gieri wel ira wiieni pri-
gimtays / kiti kurie praeyt
prigimimū. Prigimtiei
ira

PVNKT IV.

Rzeczy, ktore się zdadza
być barzo małe y dro-
bne, nie trzeba za-
nić mieć.

S Woiakie sa rzeczy
małe / dobre y złe.
Dobre zaśle sa iedne przy-
rodzone / drugie przecho-
dzace przyrodzenie. Przy-
rodzo-

ira tn
rimu
olu iz
turi
dayk
mint
tingu
beles
skier
tinay
wadim
Teryp
bas i
wisa
les su
siklu
izwoit
muoli
a ateo
nigay
tu din
me ir
du ga
žas ir
didžu
ra ir
smutk
Diew
didžu
Gi
Kurie

fra tni labay terp sutwe-
rimu / Kiekas in padmine-
slu iz rasto swento. Rie-
turi tieg fra maziaus
dayktay ziames / a tie is-
mintingiesni terp ismin-
tingu / ir stayto iuos stru-
deles tieg / tistielis /
stieriey ir driezas. Duosti
tinay priezastis / del turu
wadina iuos ismintingays.
Texpagi bite maja a dar-
bas ios aba waysius azu
wisa saldziausias. Kirme-
les sitkines aba turios
sitkus iz sawo widuria
izwoita ir daro kasp ka-
mpulus kokiuos / majos /
a altarius / karalus / tu-
nigaytseius sawo werpa-
tu dingia ir redo. Girdi-
me ir Ewangelioy ape gru-
du garstibios / kasp ma-
zas ira / a tebiau daug ir
didzius dayktus daro: Jo-
ra ir Pieu bestayetaus
smuklu dayktu / kurie
Diewo isminti sawimp
didziu rodzia.

Gierl wel dayktay /
kurie priginimu pra-
tinka

Qq

rodzone sa rozliczne barzo
miedzy stworzeniem / Eila-
ich pomienie z pisma swia-
tego. Cztery prawi sa na-
mnieysze rzeczy ziemskie /
a te rozumnieysze miedzy
rozumnymi / y liczy je /
mrowki prawi / zafaczek /
sarancza y iaszurka.
Dacie tam przyczyny / dla-
ktorych zowie je madyrmi.
Takze pieszota mala / a ro-
bota iey abo owoc nad
wszytko stodsy. Robaczko
wie iedwabni abo ktoryz je
dwab z swych wnetznosci
wymiatia / y czynia iako
kablki iakie / male sa /
a ostarze / krole / kiazeta
swem przedziwem okry-
waja. Slyszymy y w Ewan-
geliey o ziarnie gorczy-
cznem / iako male jest /
a przede wiele y wielkich
rzeczy dokazuie. Jest y in-
nych bez liczby drobnych
rzeczy / ktore bosti rozum
w sobie wielki y glaboki
pokazuia.

Dobre zas rzeczy / kto-
re przyrodzenie przecho-

Qq

dza

Exemplana-
turalium. ex
scriptura.

Prov. 30

Eccles. 11.

Matt. 13

Exempla re-
rum super-
naturalium.

Luc. 21. 7. 2.

finela / norine registi maži
ir pigi vnt padarimo / a te-
ciau turi savo atgu be
mieros. Rayp mažas
dayktas buvo duot du
pinigu vnt Baznietos
šventos reykalu: a sunus
Dievo laiko / iog ta nastie
daugiesn dawe / negi kici
wisi / kurie bere ir pile
sautomis aba rieškūcio-
mis pinigūs savo. Rayp
mažas ira wundenio šat-
to Paušielis / tu del
Dievo pawargielu pa-
duot / ir pagirditii / ira
nupelnit atgu karalistes
dungaus / aba ira nupel-
nit karalisty vmsinu. Ira
ir kicu daug tokiu / kurie
maži budami didžias at-
das nupelne. Ne reykia
tadu tu mažu dayktu / ipa-
čiey šventu ir gieru dar-
ba / ažu nieku savo turet /
aba tuos apkeyst.

Venialia nra
contemnenda
quia minima
viduantur.

Pikči wel dayktay ma-
ži ira nusideimay tyngwe-
sni / ir kuriosna žmones
pigay kas diena impuls-
neia. Tu ne reykia savo
nie-

dza choč šia zbadza ma-
te y tacne na vczyniente / a
przekte maia swa zaplata
bez miary. Jaki mata rzecz
byta das dwa piniadzai
na koscioła swietego po-
trzeby: a Syn Boży powia-
da / że ta wdowa wiecey
dala / nizli inni wšyscy /
ktorzy spali garściami
piniadze swe. Jako mały
ieft wody zimney kubek /
ten dla Boga w bogiemu po-
dac / y napoić go / iest zaflu-
zyć zaplatę krolestwa niebie-
skiego / abo iest zafluzyc
krolestwo wieczne. Jest y
innych wiele takich rzeczy
ktore maie bedac / wiel-
ka zaplata zafluzity. Nie
trzeba tedy tych rzeczy a
zwlaszcza swietych y do-
brych vczynkow za nie so-
bie miec / abo ie opuscic.

Šte zaš rzeczy maie sa
grzechy minieyse / y w kto-
re ludzie lacno co dšien
wpadaia. Tych nie trze-
ba sobie leſce ważyć dla
potela

nieki
stu. r
luodi
mažo
šwen
pulan
tiemi
vnt k
del in
diena
ginaš
mis k
graye
wo ba
layde
tu ne
sešniu
sawo
mo gi
gaten
nusi
Duos
deimu
bet g
ne duo
wieno
ney da
saugo
giet /
not p
to / k
tia

niektint del baugio prieja.
 stu. 1. Patepa dusiu tos
 luodis norint regisi essu
 majos / ir todrin teway
 swenticii priligina iuos
 pulamus / suodimus / dul.
 Piemus. 2. Trukina žmogu
 vnt kielo tobulibes / negal
 del iugierin a gierin kas
 diena est / ir todrin prili.
 ginasi nascomus / Furio.
 mis kas apsikarstis negal
 graytay ir pigay kielo sa.
 wo baygt / ney cinay / kur
 laydes metu iskalte. 3. Del
 iu ne duost Diemas stal.
 fesniu ir gauseniu milistos
 sarwo padeimu / vnt darsi
 mo gieru darbu / vnt per.
 galeimo pagundimu / ir
 nusilinkimo nusideimu.
 Duosti pakunkunti pa.
 deimu sarwo kiekvienam.
 bet gausenio ir didesnio
 ne duost wisadu / be Furio
 wienot niekas nieko giero
 ney daro / ney pikto nusi.
 saugo. Gaketu nusifer.
 giet / ir gieray darit: wie.
 not papiu dasytu ne daro
 to / Kayp Theologay mo.
 4. Po.

wiela przyczyn. 1. Ma.
 za dusze te sadze choc sie
 zdadza byc mate / y przes
 to Wyowcie swieci przy.
 rownywaja te ropie / Pro.
 stom / sadzom / prodom. 2.
 Zatrzymawaja czlowie.
 ka na drodze doskonalo.
 sci / nie moze dla nich w
 dobrym postepku co dstei
 czynic / y przeto przyro.
 wnywaja sie ciezarom /
 ktoremi kto obtozywshi
 sie nie moze pretko y ta.
 cno drogi swej konczyt /
 ani tam / do kad sie zapu.
 scit / w czas przybyc. 3.
 Dla nch nie daie Bog
 sporsey y obfitey la.
 sti swej pomocy / na czy.
 nienie dobrych wezynkow /
 na zwycieszenie pokus / y w
 wiarowanie sie grzechow.
 Daie dostateczna pomoc
 swoie kazdemu: ale obfi.
 sey y wiekszey nie daie
 zawzdy / bez ktorey ie.
 dnak ni kt niczego ani czy.
 ni / ani ztego nieuchodzi.
 Moglby sie wskazec y do.
 brze czynic: iednak sama
 130.

1. Ratio quia
 inquinant a-
 nimam.

2. Retardant
 in via perfe-
 ctionis.

3. Negantur
 vberiora au-
 xilia gratia
 propter illa.

*Theologi de
auxilijs gra-
gratia.*

*4. Quia ster-
nunt viam
ad peccata
mortalia.*

4. Pomašam privadžioia
žmogu maži nusideimay
didžtump / ir kapp kielu
tiemus pramina / idant pi-
gay didžiuvsn imputu.
Maži štakay lietans bec
iog daug tu / tvanus ir
kapp vpes daro. Mašos
blusios / bet iey daug tu
pradešt žmogu krumit /
nebus ilgay giau. Mašos
bites / wapšos / uoday /
kamanes: a teciau gal žmo-
gu ažuest / iey ti daug tu
apiputo / ir ne neres gin-
tis.

rzecza nie czyni tego Theo-
ologowie vczą. 4. Poma-
tu przywodzią człowieka
małe grzechy do wielkich /
y iakoby drogiem toruia /
aby taeno w nie wpadł.
Małe krole dżdžu / ale że
wiele ich / roztoki / y iakoby
rzeći czynia. Małe pchły /
ale jeśli wiele ich poczne
człowiek kasać / nie be-
dzie długo żyw. Małe
pšeżoty / osy / komory / a
przećie moga człowieka
zaieść / jeśli go bita ich o-
padnie / y nie będzie si-
chciat bronić.

Qnc

*A
šeym
biniki
dieno
tiu iz
niemu
iums.
nu: ir
rus ste
dienu
de. T
waka
sawo.
nuog
rie ap
O at
po gra*

Sint Medelos seniu aju- gaweniu Ewangeli: Mathe. 20

ANVO metu: Pasakie JEzus mokitiniamis sawo tu
priežodi. Priliginta ira karaliste dungaus žmoguy
šeyminos wiespati, kuris isseio tabai vnksti sumditu dar-
biniku winicion sawo. O sudereis su darbinikais iz grašio
dienos, nusiunte iuos winicion sawo. Fr isseis ape adinu tre-
čiu izwido kitus stowincius vnt turgawičiu dikus, ir tare
iiemus. Eykite ir ius winicion mano: a kas teysu bus duosiu
iums. O anis nueio. Fr wel isseio ape siaštu ir dewintu adi-
nu: ir padare teipagi. O ape desimtu lieku isseis rado ki-
tus stowincius, ir taria iiemus. Kam čia stowite per wisu
dienu pateykaudami Taria iā. Jог niekas musu ne pasum-
de. Taria iiemus. Eykite ir ius winicion mano. Akad
wakaras at aio taria W iespats winicijos, užweyždetoiny
sawo. Wadink darbiniku, ir ataduok iiemus atgu, pradeis
nuog paskučiausu iki pirmiemus. Kadu at aio tadu, ku-
rie ape desimtu lieku adinu at ai buwo, ieme po graši.
O at ai ir pirmieji tares iog daugiesn ims, bet ieme ir anis
po graši. A imdami murmeio priess sieyminos W iespati
bito.

Ther
oma
viečā
kich/
nia/
padf.
ale žē
toby
chty/
cznie
e ber-
riate
ry/ a
viečā
ich o-
e šia

One

bitodami. Tie paskučiausieii wienu adinu dirbo: á li-
gius iuos mums padarey, kurie nešioiome sunkumu dienos
ir karstio, A anas at sakidamas wienam iż gi iu tare. Prie-
telau ne darau taw abidos. Negu iż grašio sudereiey su-
manim. Jmk kas tawo ira a cyk. A noriu ir tam pasku-
čiausiam duot, kãyp ir taw. Er ne dera mań, ko noriu da-
rit. Akisgu tawo pikta ira iog aš gieras esmi? Teyp bus
paskučiausieii pirmais, a pirmieii paskučiausieis. Daug
nes ira pawadintuiu, a maža išrinktuiu.

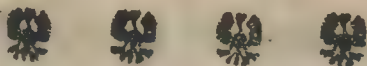
W Niedziele stárego

Zapustu / Ewang: v Matt: 8.
w Rozd: 20.

W On czás: mowił Jezus uczniom swoim to podobień-
stwo: Podobne iest krolestwo niebieskie człowic-
kowi gospodarzowi, który wyszedł bārzo ráno nay-
mować robotniki do winnice swoiey. A zmowiwšy się z
robotnikami z grošá ná dzień, posłał ie do winnice swo-
iey. Y wyszedšy o trzećiey godzinie, wzyrzał drugie stoiace
ná rynku prožnuiaće, y rzekł im: Jdźcie y wy do winnice
moiey: á co będzie sšprawiedliwa, dam wam. A oni pošli.

Y za-

Y za-
czyni
stoiac
Rzekł
winni
nice sš
zapła
przys
po gro
cey w
wzian
ostáre
nam, k
powie
nieć k
Wézm
mu dá
Czyli
teczni
wiem n

Y zaś wyszedł ośmystey y dziewiatey godzinie, y także uczynił. A o iedenastej godzinie wyszedłszy, znalazł drugie stojące, y rzekł im. Co tu stoicie cały dzień próżnujacy? Rzekli mu: Jż nas nikt nie nął. Rzekł im: Jdźcie y wy do winnice moiey. A gdy wieczor przyszedł, rzekł Pan winnice sprawcy swemu: Zwołay robotników, y odday im zapłatę, poczwasy od ostatnich aż do pierwszych. A gdy przysli oni, ktorzy o iedenastej przysli byli, wzięli każdy po grosu. Przyszedłszy też y pierwsi, mniemali żeby więcej wziąć mieli: ale wzięli y oni każdy po grosu. A wzięwsiy szemrali przeciw gospodarzowi, mowiac: Ci ostateczni iednę godzinę robili: A uczynites ierównymi nam, ktorzyśmy niesli ciężar dnia y upalenia? A on odpowiedaiac, rzekł iednemu z nich: Przyjacielu nie czynić krzywdy. A zaś się zemna za grosz nie zmowił? Wźmiesz co twego iest, a idź. Chce też y temu ostatecznemu dać iako y tobie. Czyli mi się nie godzi uczynić co chce? Czyli oko twoie złościve iest, iżemia iest dobry? Takci ostateczni, beda pierwszymi: a pierwsi, ostatecznymi. Abo wiem wiele iest wezwanych: ale mało wybranych.

PVNKTAS I.

PVNKT I.

Vinea varia.

Ape tutas winicias:

O rozmaitych winnicach.

1. Domus I-
srael sine
Synagoga.

Quid est quod
debui ultra
facere vinea
mea & non
feci. Isai. 5.
v. 4.

2 Ecclesia mi-
litans. Matt:
20. & 1. Cor:
9.

3. Ecclesia tri-
umphans.

Isai. 27. v. 2.

4. Anima iu-
sti.
Vinea mea
coram me est.
Cant. 8. v. 12

5. Anima pec-
catoru.

1. **W**inicia namay I.
Israel abo gimine
Zibu/ ape kuriu Diemas
ipaciu tureio apitwayzdu
kayp pats sako Isaiia
siunip. Ku colaus tureiau
darit winniciey mano / o
ne padariu?

2. Ira Baznicia krik.
skloniu Katholiku / ape
kuriu Ewangeliuoy sios
dienos ir Apastaliup. Kas
sedina winiciu / a ne esti
iz wayssiaus tos?

3. Karaliste dungaus /
abo skventieii / kurie dun-
guy su Diemu tau Para-
lauta. Anoy dienoy tieg
winicia tikro wino giedos
iam.

4. Riekstena dusia tey-
singa abo milistoy Diemo
sunti. Ape kuriu giesmese
Salomona. Winicia mas
no pokim manis ira.

5. Winicia dusia nuode-
mese

1. **W**innica dom I-
sraela abo narod
zedowsti / o ktorym Bog
osobliwa mial opatrz-
nosc / izko sam swiadczy
v Isaiassa. Coz jest / com
mial daley czynic winnicy
moiey / a nieuczynilem?

2. Jest Kosciol Chrze-
stianski Katholicki / o ktor-
ym w Ewangeliuoy y w
Apostola. Atosz sadzi
winnica a nie te z owocu
tey?

3. Krolestwo niebieskie /
abo swieci ktorzy w nie-
bie z Bogiem iuz Eroluia.
Won dzien prawi winni-
ca prawdziwego winu
spiewac temu bedzie.

4. Kazda dusza sprawie-
dliva abo w lasce Bozey
bedaca. O ktorey w pie-
snich Salomonowych.
Winnica moia przede-
mna jest.

5. Winnica dusza w grze-
dach

messe effunt. Per dirmu
zmogaus ringinio perein
ir per winiciu burno wi-
ro / a stay wisa apzietus
buwo dilginemis / ir ap-
dingi aba aptietu buwo
wirskutos ekskieciey / ir
twora iz akmeniu paga-
dinta buwo.

6. Ira winicia wisatime
toli / aba miestay didzieys
nufideimays pagiedi ir
sukriti. Toli buwo Sodo-
ma / Gomorha / ir kiti mie-
stay bauribese baystey pa-
todi. Ape tuos Diawas
teyp bilo. Iz winicios So-
domos winicia iu / ir iz
pamesciu Gomorrhos /
voga iu / voga tulzies / kie-
ties Parciausis / tulzis
smaku aba libinu winas
iu.

PVNKTAS II.

Reykiegu Diawuy pasum-
dit darbiniku wini-
cion?

R Egis gateis wisus
Rr imo.

chach badaca. Szedlem pra
wi przez pole czlowieka
leniwego / y przez winni-
ce meja glupiego! Ano
wsedy zaroslo potrzywa-
mi / y ciernie pokrylo
grunciego / y rozwalil sie
plot kamienny.

6. Winica Rzeczposolita
abo miasta niektore wiel-
kimi grzechami barzo ska-
zone y zepsowane. Taka
byla Sodoma / Gomo-
rha / y inne miasta
w sprosnosci haniebnie
rospuszczone. O tych tak
Bog mowi. Z winnice So-
domskiey winnica ich y prze-
dmiescia Gomorrhuy win-
na jagoda ich / jagoda zot-
ei / a grona barzo gorzkie.
Zote smokow wino ich.

PVNKT II.

Trzebali Bogu naymowac
robotniki do winnice?

Z Da sie / ze Bog wysyt.
Rr Nie ludzie

Prok. 24. 7. 30

6. Communi-
tas aliqua
peccatis infe-
cta.

De vinea so-
domorum vi-
nea eorum.
Deut. 32.

An conueni-
ens fuerit De-
o conducere
operarios.

*Viderur non
fuisse.*

*1. Quia homi-
nes sunt máe-
cipia Dei.*

*2. Quia lu-
crum laboris
homini cedit.*

Ps. 117. v. 2.

*3. Quia vix
aliqd laborat
homo, totum
fere opus fa-
cit Deus.*

Mat. 15.

żmones iſwarie vnt daro
bo winiśios ſawo / ne ſu-
ſi kaſbedamas ſu leys ape
graſiaba ape aſgu aſzu
darbu.

1. Todrin iog żmones wi-
ſi ira tiki nawałnikay
Diewo kaſp ſuwereto ir
Wieſpaties ſawo / a ne-
wałniko ſawo niekaſ ne
ſumdo / ney żada ſam aſ-
gos aſzu darbu.

2. Wiſa nauda aba giera /
ku aſzudirba tie darbiniſay
winiśioy / iemus patie-
mus tinka / aba vnt tu
puola / Diewas iſ tu dar-
bo nieko ne igito ſaw rey-
kiamo. Diewas mano eſſi
tu / nes giero mano ne
priwaſay.

3. Maſa ſabay ku żmo-
gus tami darbi winiśios
daro / wiſu darbu pats
Diewas nudirba / żmogus
tikay noru ſawo prideſt
top darbop / ir iey ku da-
ro ne ſawo / bet Diewo
miłiſtos ſi tomiſs daro. Be
manis tieg nieko ne galice
darit.

4. Taſay

Tie ludźie wygnac na robo-
te winniſce ſwey nie żma-
wiajac ſie żnimi o groſa
bo o zapłata za robota

1. Przeto / iſ ludźie wſzy-
ſcy ſa właſni niewolnicy
Boży / iako ſtworzycieli
y Pańa ſwego / a niewol-
nika ſwego niſt nie naye-
muie / ani mu obiecuie za-
platy za robota.

2. Wſzytek pożytek abo
dobro / ktore żarabiaja ſi
robotnicy winnicy / im ſie
ſmym doſtaie / abo na
ich pada / Bog z ich robo-
ty niczego nie nabywa ſo-
bie potrzebnego. Tyſ ieſt
Bogiem moim / abo wiem
dobro moych niepotrzebuieſ.

3. Mało barzo co cztu-
wiek w tey robocie winni-
ce czyni / wſzytka robota
Bog ſam żrabia / cztu-
wiek tylko wola ſwoie
przykłada do tey roboty /
y ieſli co czyni nie ſwemi /
ale Bożey taſti ſi tamt
czyni. Beze mnie prawi ni-
czego nie możecie czynić.

4. Ta

4. Tasay darbas Puri dir.
ba zmones winnicy kat.
tas ira Diewuy del tciu ti-
tulu aspietimo / azutay.
timo / jadeimo vnt kri-
stimo / kuomet jadeiom
iam tarnaut welino atsi.
jadeit ir darbu io wisu.

5. Grasis issimano Kara-
liste dungaus aba vnz-
nas girenimas su Diewu /
a tu duosti Diewas dowa-
nay / ir todrin wadina ii
Apastatas dowanu: Rita
ira alga / Rita dowana.
Jey tadus grasis tay ira
Karaliste dungaus esti
duota dowanay / aba Kayp
dowana / tadus regisi iog
ne reykie idant kas iu nu-
petnicu darbays Kayp at-
gu / ir teyp regisi / iog ne
reykie Diewuy pasumdit
darbiniku winnicion /
idant azudirbeu jaw grasi
Kayp atgu.

6. Wadina mus rastas
sawentas sunumis Diewo /
ir teyp poteriny bitome.
Tewe musu. Sunus ima
turtu

4. Ta robota / ktora ro-
bia ludzie w winnicy po-
winna jest Bogu dla in-
nych rytulow odkuptena /
zachowania / obietnice na-
krzcie / ktorego czasu o-
biecalismy mu sluzyc /
czarta sie odzyksty y spraw-
iego wstykich ic.

5. Gross rozumie sie kros-
lestwo niebieskie abo wie-
czne mieszkante z Bogiem /
a to daie Bog darmo / y
przeto zowie go Apostof
darem. Insa jest zaplata /
insy dar. Jesli tedy gross /
to jest krolestwo niebieskie
bywa dane darmo / abo ia-
ko dar tedy zda sie ze nie
trzeba / aby kto go zasluzyt
uczynkami iako zaplate.
I tak sie zda / ze nie trze-
ba Bogu nymowac ro-
botnikow do winnice / aby
zarobili sobie gross iako
zaplate.

6. Zowie nas pismo swie-
te synmi Bozymi / y tak w
pacierzu mowimy / Oy-
cze nasy. Synowie biora
male.

4. Quia hie la-
bor debetur
Deo alijs ti-
tulis.

5. Quia dena-
rius, siue vi-
ta aeterna vo-
catur gratia
Dei, ergo gra-
tu datur.
Rom. 6. 1. 26.

6. Quia Chri-
stiani filij sunt
quibus dena-
rius tanq. be-
reditas debe-
tur.

si filij &
heredes.
Rom. 8.

Conueniens
fuisse conduci
operarios.

1 Quia Deus
dedit homi-
ni liberum
arbitrium.

tenreu tewo sawo ne azu
darbus katiuos / bet to-
drin tog sunus ira. Jey
rieg sunus radu ir tewik.
fniłayaba tewayniey Ir
del eos priesasties regisi
tog ne reykis sumdit Die-
wuy musu vnt darbo / i-
dant nupetnitime graši/
tay ira tewikstiste / ka-
dung Diems ira Tewas
musu. Tos priesastis ro-
dzia ne burous reykato
sumdit musu vnt darbo/
idant azudirbtume saw
graši vmžino giwenimo
dunguy. Bet rundas kicos
priesastis tamigi rašey /
iz kuru rodziassi / tog rey.
Kiamas buwo pasumdi-
mas ir sukalbeimas aba
sudereiimas vnt darbo azu
graši aba atgu.

I. Todrin tog Diemas su-
twere žmogu su luosu no-
ru / idant gateru tay saw
aprinte / kas tam megsta.
Dawis radu luosiby tam
vnt aprinkimo ko nori / ir
kayp tam regisi / ne wer-
sis to / ir ne daro tam
gwatro /

małatność oycá swego /
nie za wozynki takie / ale
przeto że synowie sa.
Jeśli prawi synowie /
tedy y dziedziocy. I dla
tey przyczyny zda się /
że nie trzeba nąymować
Bogu nas na robote / abyś
my zaśluzyli groś / to jest
dziedzictwo ponieważ Bog
jest Ociec nasz. Te przy-
czyny pokazuia / że nie by-
to potrzeba nąymować
nas na robote / abyśmy za-
robili sobie groś wieczne-
go żywota w niebie. Ale
nawduia się inſe przyczy-
ny w tymże piśmie / skto-
rych się pokazuje / że po-
trzebne było to nąymowa-
nie y zmowa abo zgodá na
robote / za groś abo za za-
pláte.

I. Przeto iż Bog stwo-
rzył człowieka z swobodną
wolą / aby mógł to sobie
obrać / co się iemu podobá.
Dawſzy tedy iemu wolność
na obieranie czego chce /
y takó się iemu zda / nie
przymuſa go / y nie czyni
mu

gwa-
ten-
sue-
tita-
turi-
ru iz
wo r
iz lu
ir ka
nori
io lu
darii
regi-
ka.
dung
gras
ino i
šada
gra
kuri
tay
gus
gim
neſiu
giw
gier
iam,

2. 2
guy
gau

gwaſto/ idant tay aprin.
 Eru a neku Eito. A to Eiti
 ſutwerimay ne turi / pats
 tikay ſmogus ir Anielas
 turi luofibz aba luofu no-
 ru iſ priginimo/ vnt ſa-
 wo wiſu darbu/ Euriuos
 iſ luofu apriakimo daro
 ir Eayp ſmogus daro. Ne
 nori tadu Diemas iſieyſt
 io luofibes/perleydſia iam
 darie luofay / Eayp iam
 regis ir Eayp ſaw aprin-
 Ea. Toderin ir Karaliſty
 dungaus ſiula iam Eayp
 graſi / iey ſuſikatbes ſu-
 iuo ir ſuderes vnt darbo /
 ſada iam duot iu Eayp
 graſi aſu darbu / vnt
 Eurio luofay ſudereio. Ape-
 tay daug raſto/iog ſmo-
 gus turi luofu noru iſ pri-
 gimimo / wienu pami-
 neſiu. Potim ſmogaus
 giwenimas ir ſmerts /
 giera ir pikta/ kas megs
 iam/ tay bus duota.

2. Tloreio Diemas ſmo-
 gu duot Karaliſty dun-
 gaus Eayp algu/ ape tay
 daug

mu gwaſtu/ aby to obral/a
 nie co innego. A tego in-
 ne ſtworzenia nie maia /
 ſam tylko człowiek y An-
 iol ma wolnoſć abo ſwo-
 bodna wola z przyrodze-
 nia/ na ſwe wſyckie wczyn-
 ki/ ktore z wolnego obie-
 rania czyni y iako człowiek
 czyni. Nie chce tedy Bog
 naruſzać iego wolnoſci /
 dopuſzcza mu czynić wol-
 no / iako ſia iemu zda / y
 iako ſobie obiera. Przeto y
 Erolewſtwo niebieſkie oſia-
 ruie mu iako groſz/ ieſli ſia
 zmowi z nim y zgodzi ſie
 na robote / obiecnie mu
 daſ ie/ iako groſz za ro-
 bote/ na ktora ſie ſwobo-
 dnie zmowiſ. O tym wie-
 le piſmá że człowiek ma
 ſwobodna wola z przyro-
 dzenia / iedno wspomnis.
 Przed człowiekiem ſywot
 y ſmierć/ dobre y złe/ co ſia
 iemu bedzie podobáło/ to
 mu bedzie dano.

2. Chciał Bog człowieka.
 widzieć Eroleſtwo niebie-
 ſkie iako zapłatę. O tym
 wiele

Eccl. 15. 7. 18.

2. Qui uoluit
 dare denarium
 uitae aeternae
 et mercedem.

Matt: 5.

2. Tim: 4.

Vita aeterna
gratia dicitur
ratione gra-
tia praeueni-
entis, qua gra-
tia datur.

daug knigose swentose.
Džtaugkites ir linyminti-
tes: nes atga iusu ira šatši
dunguy. Karunu teysibes
wadina Apastatas / iog
iš teysibes esti duota / ažu
nupelnus gieru darbu. Ir
šios Dienos Ewangelioy
grasius pramine tu algu
aba Karalisty vmzinu. Del
tu tadu priejastu prider-
reis idant butu žmones
pasumditi vnt darbo. Vnt
tutu priejastu / Kurios re-
gisti priešingos / Kaip iš
pradžios ira pamineta /
piga ira atšakiti / aba ias
suderinti tarp saviu. Tiesa
iog žmogus ira nevalni-
tu Dievo Kaip tiri suve-
rimay : wienok dawe iam
Wiespatis luosibys / idant
Kaip noris daritu pagal
savo noro. Wel iog Ka-
raliste wadinasi dorama
ir tay tiesa / bet draugie
atgotasi ir algu Kaip gir-
deley iš togi rasto. Do-
wanu wadinasi del pir-
mos milistos Dievo / Kuri
esti duota žmoguy dabar
nusi.

wiele w księgach świę-
tych. Raduycie się y wes-
selcie się: abowiem zapla-
ta wasza obfita jest w nie-
biešiedzi. Korona sprawie-
dliwosci zowie Apostol /
ze z sprawiedliwosci by-
wa dana / za zaslugi do-
brych uczynkow. I w dzi-
sieyszey Ewangeliey gro-
siem nazwal te zaplata a-
bo Krolestwem wiecznym.
Dla tych tedy przyczyn przy-
stalo aby byli ludzie nate-
ci na robote. Dla inſze
przyczyny / ktore sie zda-
dza przeciwne / tako sie
z przodku wspomniato /
taeno jest odpowiedziec /
bo ie zgodzie miedzy soba.
prawda ze czlowiek jest
nielowolnikiem Bozym / ta-
ko inne stworzenia: te-
dnak daj mu pan wolnoſci /
aby iako chce czynil / we-
dług swego upodobania.
Ktemu ze sie krolestwo
zowie darem / y to praw-
da / ale pospolu zowie sie
y zaplata / iakos slyſat z
tegoz pisma. Darem zo-
wie

nusi
dant
Ta
mas
sirdi
zinim
Dien
lista
zmog
to wi
to ioc
Atgu
to /
Dien
nutex
teylu
darb
buda
sawe
prieg
detas
atpill
zmog
Para
pram
runu
azu
ir lito

Swie-
y wes-
zaptat-
w nie-
prawie
ostot/
ci by-
gi do-
w dzo-
y gro-
tata a-
cznym.
yn przy-
e nate-
a infie-
ie zda-
ko sie
niato/
zieka-
y loba-
iek test-
m/ ta-
a: le-
ino-
/ we-
bania-
lestwo
praw-
wie sie
ysiat z
em 30-
wie

nusidelmuose esunčiam is
dant. Diewop apsigrižu.
Ta milista ira apšwieti-
mas vnt ismonios / ir
širdies noras aba patrus
cinimas apsigrižimop ing
Diewu / ir wadinasi mi-
lista Diewo pabudinunt
žmogū aba pratynkiunt
io wišokius nupešnus / del
to ios žmogus ne nupešno.
Atgu wel wadinasi drin-
to / iog žmogus milistu
Diewo pratynktas igiūs
nuteysinimu / aba tapis
teysumi / daro gierus
darbus prietelistei Diewo
budamas / is kurlas anis
sawo brungiby ima: a
prieg tam ira siemus ža-
detas nog Diewo vmiņas
atpildimas / del to nupešno
žmogus teysus ažu inos
karaliski dungaus / kuri
praminta ira algu / ka-
runu teysibes / grašiu
ažudarbu. Gana iz tu
ir kitos priežastis / ku-

rios

wie sie dla pierwŝey lasti
Bożey / ktora bywa dana
człowieku ieŝcie w grze-
chach bedacemu / aby sie do
Boga nawrócił. Ta ta-
sta iest oŝwiecenie na ro-
zumie / y w sercu chęć abo
poruŝenie do nawrocenia
sie do Boga / y zowie sie
lasta Boża pobudzająca
człowieka abo wprzeďaia-
ca tego wŝelkie zaŝlugi /
dla tego człowiek iej nie
zaŝluguje. Zapłata sie
żas zowie przeto / że czło-
wiek lasta poprzedzony
dostapiwŝy wŝprawia-
dlwienia / abo z ŝlawŝy
sie ŝprawiedliwym czyni
dobre wozynki w przytę-
żni Bożey bedac / z ktorey
one cena y waŝnoŝć ŝwa-
biora: a do tego iest im
obiecana od Boga wieczna
nagroda / dla tego zaŝlu-
guie człowiek ŝprawiedli-
wy za nie krolestwo nie-
bieŝkie / ktore nazywane
iest zapłata / korona ŝpra-
wiedliwoŝci / groŝem ża ro-
botę. Doŝć z tych y inne
przy-

Eadem dici-
tur merces
propter opera
facta in gra-
tia, supposi-
ta Dei pro-
missione.

Matt: 5. 12

2. Tim: 4.
7. 8.

Matth: 20.
7. 13.

rios regis essu priesingos
saw / susiderins.

PVNKTAS III.

*Incitamenta
ad labores in
vineis susti-
nendos.*

Kayp darbay winicios mu-
mus ne nubos, iriuose
ne priillsime.

1. *Meminisse
nos esse con-
ductos.*

1. **D**zi mustissime saw
dażnay / iog esme
pasum diti vnt darbo ażu
grasi / a ne dera darbi-
nikuy pateykaut / kuris
susikaibeio vnt darbo. Pi-
tappausideft pries teysiby
kad maža aba ne dirbis
ima atgu / Kayp kartays
terp žmoniu prisitinka /
adwas tu dirbis noricie-
tos atgos: bet po kim Die-
wo tay nesiseks ne vie-
nam / kuris darbimetei
dikawo / nieko ne nupet-
nis / ney priwits to Wie-
spaties sakidamasis dir-
bis / norint pateykawo.
Zmenes gal toksay ap-
gaut. Ties viu aliu
budamas gali sakitis dir-
bis: bet niekas negal buc
ażu

przyczyny / Ktore sie zba-
dza byc przeciwne sobie z
godza sie.

PVNKT III.

Iako nie nam robota wini-
nice nie vprzykrzi, yw
niey nie vstaniemy.

1. **J**esli sobie bedziem
rozmyslac czesto /
zebymy sa nateci na robote
za gross / a robotnikowi
nie godzi sie proznowac /
ktory sie znowil na robo-
te: inaczej grzeszy przeciw
sprawiedliwosci / gdy ma-
to / abo nie nie robowasy bies-
rze zaplaty / iako sie cza-
sem miedzy ludzmi przy-
trafia / ledwo co robowasy /
chce calej zaplaty: ale sie
to przed Bogiem nie vda-
sadnemu / ktory cza:u ro-
botnego proznowal / nie
nie zasluzy / ani zdradzi
tego pana / powiedziac ze
robit / choc proznowal.
Ludzi moze taki osukac-
bo za oczyma bedac moze
powiadac ze robit / ale nie
nie

vst
gin
tas
pad
2. k
dar
tose
bo
kaw
laub
ira
wo
ii
prak
dirb
to
funk
Sun
mus
dino
darb
3. W
Diew
Ram
wisu
tik
rimo.
stebij
musu
darbi

vzu ariu Diemo wisara.
ginioy/ todrin tasay me-
tas rokiam cinginiu ne
pades.

2. Prisiweyzed kitemus
darbinitamus/ Kurie tu.
tose watundose vnt dar-
bo susikalbeti ne patey.
kawo/ bet dirbo. be pa-
laubosiki wakaruy / tay
ira iki smerti. Totie bu-
wo wisi teysus ir swentie.
ii Diemo tarnay / Kurie
praktawo toy winisioy
dirbdami / Kayp patis sa-
to Ewangeliay. Rieteme
sunkiby dienos ir karstio.
Sunkibe darbo wargino
mus / Karstis saules de-
dino aba Kaytino / a tebian
darbo ne pametem.

3. Bara ir labay luda
Diewas pateykauinčius.
Ram tieg sia stowite per
wisu dienu dieli? Izkra-
tik Eiekwienu zodi to ba-
rimo. Ram tieg stowite
stebij Diemas Kayp butu
musu padukimuy / Kurie
darbimetej dikauime /

Es tuo.

nie moze byc za ocy Bo-
ga wszytko widzacego /
przeto ten klam takiemu
leniwcowi nie pomoze.

2. Przypatrzyc sie drugim
robotnikom / ktorzy ro-
znych godzin na robote sie
zmowiwszy nie prozno-
wali / ale robili bez prze-
stanku do wieczora / to
jest do smierci. Tacy byli
wszyscy sprawiedliwi swie-
ci Bozy studzy / ktorzy
potnieli w tey winnicy
robiac / tak sami powia-
dala w Ewangelii. Nie-
slamy ciezar dnia / y v-
palenia. Cieszar roboty
mordowal nas / w palenie
slonca palilo nas / a prze-
cieszmy roboty nie porzu-
cili.

3. Strosuite y barzo ka-
rze Bog proznujacych.
Co tu stojcie caty dzien
proznujacy? Roztrzasni
kazde slowo strofowania.
Co prawi stojcie? Dsiwu-
ie sie Bog iakoby nasemu
glupstwu / ktorzy czasu
robotnego proznujemy /

Es gdy

2. Aliorum
operatorum
grauissimos
labores ex-
pendere.

3. Recogitare
quam graui-
ter otiosi re-
prehenda-
tur.

Prometu reykia dirby /
 tu kartu ne bus meto vnt
 darbo. Cionay stowite?
 eay tra/ vnt wietos darbo/
 iheremimo / vnt wietos
 aepildimo ir gana darimo
 azu nusideimus/ vnt wie-
 tos atleydimo kalibiu/
 terp nieprzyteli? ie. Sto-
 witer / Ney sedite/ ney kru-
 tate/ bet stowite / Kayp
 susaty? Per wisu dienu?
 Dabar tra diena vnt igi-
 mo milistos Diemo/ me-
 tas vnt gieru darbu. Di-
 kie. Patis wiensidiki estet
 Wisi sutwerimay ir tie /
 Kurie nieko ne iaučia/ ne
 tikray žonis ir Piekawos/
 bet ir žiane / dungus/ o-
 ras/ vgnis niekadu ne pa-
 reykauia? ius begiedos
 patis tikray dikaniaso?

*4. Considera-
 re aliorum
 ir laboribus
 feruorem.*

4. Kien dike darbykar-
 ū ūbe aba stropibe/ noras
 liepsnuois pasirode kurie
 per wienu watundu dirb-
 dami teyp nupatne / Kayp
 kiti per dwilku/ tog stu-
 buy/ rupiey/ nuobirdiey.
 dirbo

gdy trzebá robic / brugi
 róz nie badzcie czasu ná ro-
 bota. Tu stócie? to test/
 ná mieyscu roboty/ wy-
 gnania / ná mieyscu na-
 gredy / dosyá czynienia
 za grzechy / ná mieyscu
 odpuszczenia grzechow /
 miedzy nieprzyiacioly ie.
 Stócie? ani siedzicie /
 ani sie ruszacie/ ale stócie
 takó zmarzli? Teraz iest
 dzien ná dostanie lastki
 Bozey / czas ná dobre wo-
 czynki. Proznuiacy? sami
 tylko proznuiacy. Jeste-
 ście? Wszelkie stworze-
 nia/ y te/ ktore nie zego-
 nieczuia/ nie tylko žwie-
 rzeta y bydlo/ ale y žie-
 mia/ niebo/ powietrze /
 ogien/ nigdy nie proznuia
 wy bez wstydú sami tyl-
 ko proznuiacie?

4. Drugich ście wielka
 w robocie ochota abo o-
 brotność / y chęć pataias-
 ca pokazala/ ktorzy przez
 iedne godziny robiac tak
 zasłużyli/ takó inni przez
 dwanaście / przeto że
 prętko

dirbo ir pawilo pirmuo.
sius darbiniſus / iſtynkie
luos.

5. Nemint vnt to / karp
trumpas ira metas mu.
mus duetas vnt darbo /
wiena tikray diena wadi.
nafi / ne menuo / ne metay /
ne ſimtas metu aba vm.
ſis wienas / diena wiena.
Stowite tiegger wiſu die.
nudo Jonas ſwentas ſawo
taſſey trumpeshiu algoia
tu metu / aba tu darbine.
ey muſu / wienu tikray
walundu. Suneley tieg
paſtucine ſiau walunda
ira.

6. Neaſumirſt wakaro /
kuris arci tau ira kiekie.
nam / weykicy ſutema /
ir naktis cumſi atays / ku.
rioy niekas negal dirbi /
karp Wieſpats biſo. Tas
wakaras ir naktis ira
ſmieris: ta mus turi pa.
budint vnt darbo toj wi.
nicioy.

7. Turi mus ragint vnt
darbo ir grasiſ vmſino
giver.

pracko / pilnie / ochotnie
robili / y poſſignelt
pierzſych robotnikow / y
wypzedſilich.

5. Pomniec na to / iako
krotki ieſt czas nam dany.
na robote / ieden tylko dzien
zowie ſie / nie mieſiac /
nie rok / nie ſto lat / abo
wiek ieden / dzien ieden.
Stoiſcie prawi cacy dzien.
A Jan S. w ſwym liſcie
krotſzym zowie ten czas
robotny / iedna tylko go.
dzina. Synaczkowice pra.
wi / oſtateczna iuz godſi.
na ieſt.

6. Nie zapominaſ wie.
czora / ktory blizu iuz ieſt
każdemu / pracko ſie
zmierzkanie / y noc ciemna
nadeyde / w ktora nie
nie moze robic / iako pan
mowi. Ten wieczor y noc
ieſt ſmierc: ta nas ma po.
budzic na robote w tey
winnicy.

7. Manas napominaſ na
robote y groſſ wiecznego
zywota

5. Sapſime
in mentem ſi.
bi reuocare.
tempus labo.
ris eſſe bre.
uiſſimum.

Filioli noniſ.
ſima hora eſt.

1. Ioan. 2.
7. 12.

6. Non obli.
uiſci tempo.
ris reſſerri.
mi.

Ioan: 9.

7. In denari.
um oculos
mentis ſape
conſpicere.

głweningo dunguy / Ku-
riami wiśi iśday wiśo gie-
ro aźusirałińa. Kas tu
grasi turi / wiśa turi.

8. Intueri ex-
emplum Dei
assidue ope-
rantis.

Ioan: 5. 7. 17

9. Similiter
exemplum
Christi.

Ioan: 9. 7. 4.

8. Kagina mus iri pats
Wieśpats Diewas sawo
paweykstu / kuris nie kadu
ne pateykauia / bet wiśadu
dirba. Tewas tiegmano
iki śiołay dirba / ir aś dir-
bu.

9. Kagina ir paweykstaś
W. Jezaus Christaus /
kuris per wiśu sawo pa-
głweningu daug dirbo ir
prakaytaro. Mań reykia
dirbe kołay diena ira.

żywota w niebie / w kto-
rym śia wszytkie dobra
zamykaia / kto ten groś
ma / wszytko ma.

8. Napomina nas y sam
pan Bog swym przykła-
dem / ktory nigdy nie pro-
żnuie / ale zawždy robi.
Ciebie prawi moy aź do
tak działa y ia działam.

9. Napomina y przy-
kład p. Jezusow / ktory
przez wszytek swoy żywot
wiele robił y pracował.
Mnie potrzeba sprawo-
wać sprawy emgo ktory
mie postać / pokł dźien test.

PVNKTAS IV.

Vinea ab I-
saia descri-
pta, aptari
potest cuius
regno vitij
corrupto.

Ape winiciu, kuriu Isaias
Pranaśzas apraśie pagul-
dimi 5.

LA winiczia nuog Pra-
naśo apraśita iśoima
no židu gimine aba Sy-
nagoga / ape kuriu didžu
Diewas dare priwayzdu.
Iśmete iź ios ałmenis /
tay ira stulpua ir litus
day.

PVNKT IV.

O Winnicy, ktora Izaiasz
Prorok opisał w Rozdz. 5.

LA winica od Proro-
ka opisana / rozumie
śie żydowski narod abo
Synagoga / o ktozey wiel-
ka Bog czynił opatr-
ność. Wybrał z niej ka-
mienię / to jest batwany y
inne

eto.
obra
grofi
sam
yktá.
pro.
robi.
aż do
am.
przy.
Ktory
symog
owal.
awo.
Ktory
n jest.
zaiafz
edz. 5.
roro.
zumie
d abo
y wiel
atrz.
ley ka
any y
inne

dayktus sutwertus / tu.
riuos aju diernus tureio
ir garbino Synagoga.
Apwore tworomis tay
ira prisakimays sawo ir
tiesomis tuos apweyz.
delo; Weziu widuy ios
pastate / tay ira Bazni.
ciu per Salomonu / aba
sargibu Antelu swentulu
itimus pristate. Dawe
debessis ir lietus / Kurte su
palaysticu ir mirkicu /
tay ira mokstu ir zodi sa.
wo / Kurius / tuos mokie
der pranasus Kayp per
debessis vnt su lietu mok.
sto nuleyzdamas. Dare
ir litu dang dayktu tauk.
damas waystaus vogu
wino. Bet Kayp tinay
standziast wieton vogu
wino isirpusiu ir satdziu
ta winiciu atanešien ir
dawe vogas Karėias
misklines / Kayp tinay
ishtayto. Dabokimes mes
saw patiemus / or ne esme
tokiu winiciu / Kayp Sy
nagoga tuometu buwo
Bion.

1. Nie

inne rzeczy stworzone /
Ktore za Bogi miata y
chwalita Synagoga. O.
grodzit plotami / to jest
przykazaniem swem y
prawem te opatrzyt.
Wieze w posrodku tey
zbudował / to jest kościół
przez Salomona / abo
straz Aniołom im przy
stawit / dał obłoki y dżdże
Ktoreby ta pokrapiały y
polewały / to jest nauke y
słowo swe / Ktorem te uczył
przez proroki na nie deszcz
nauki spuszczać. Czymi
y innich wiele rzeczy / cze
kaieć owocem iągody win
nych. Ale iako sie tam
starzy miasto iągody win
nych dojrzałych y słodkich
ta winnica przyniosła y
dała iągody gorzkie leśne
iako tam wylicza. Przy
patrzmy sie samym sobie /
czy nie jesteśmy taka win
nica / iako Synagoga na
ten czas była Żydowska.

Grano

Recensentur
mali botri
sive labrusca

1. Labrusca
iniquitas &
clamor. y. 7.
2. Iniquitas
iudicium. y. 23

3. Avaritia.
y. 8.

4. Ebrietas.
y. 11. & 12.

5. Consuetudo
peccati.
y. 18.

Contemptus
minarum Dei
y. 19.

7. Neglectus
rerum diu-
narum. y.
10. & c.

1. Riekie wogu karain
Zidu winicis buwo ne.
teysibe ir hauksmae.

2. Uteysibe iudiu. Tu.
teysinate tlig badiemi pi
kadein azu dowanias / ir
teysiby teysaus acimate
iam.

3. Riekie / trokstawinas
tobto neteyfingas. Deia
aba beda kurienamus na-
manus pristato aba pri-
grecina.

4. Girebes.

5. Paprotis ir kunkimas
vnt nusiheimu. Beda / ku-
rie wolkate netiesiby wir-
wemis niekaniekui / ir nuo
demy kapp risi / wirwia-
ba lnu wejimo.

6. Paniekiminas saw Die-
wo grumzdos abagram-
zdimu. Kurie kalbates
tegul kubinas ir graycay
ataye darbas lo / cay ira
korone.

7. Apseydimas mustimo
ape Diemo darbus ir gie-
ribes / kurias delzmoniu
padare / kapp tay ira su-
weri.

1. Grono iaged gorzkich
zydowskiey winnice byta
nieprawosc y wolanie.

2. Niesprawiedliwosc
sedziow. Dprawiedliwia-
cie niezboznego za podar-
ek / a sprawiedliwosc
sprawiedliwemu odeymu-
iecie od niego.

3. Grono / pragnienie
bogactwa niesprawiedli-
we. Biada ktorzy przyta-
czacie dom do domu.

4. Pitanstwa.

5. Zwyczaj y nałog na
grzechy. Biada ktorzy
biagniecie nieprawosc
powrozami marmosci / a
grzech jako powroz wo-
zow y.

6. Znieuwazanie Boskich
pogrozek ktorzy mowicie.
Niech sie spieszy / a niech
rychlo przyidzie wczynek
tego / to jest karanie.

7. Opušczenie rozmyšl-
nia o Boskich sprawach y
dobrodziejstwach ktore dla
ludzi wczynil / jako to jest
stwo.

Swierin
swieco
wo (ca-
i) niek
Sunu
to arpi-
i) pra-
dawe
wey zdi-
nefidab-
klinga
strodif-
titas
tay ira
kayto-
zdiasu
niskiu
izteysie-
grumze
kapp
Mes y
grizlin
winicim
darome
wolkosn
Siday
muspi n
apgaro-
tiro ne-
mas. iey
it mes

Swerlmas tr aspirlmas
 swieto. Vnt weykalo Die-
 wo (tay ira vnt swieto kurl
 is nieko sutwere) tr kapp
 Sunu sawo tan swietandel
 to aspirlmo tr izwadawimo
 is prapulties atsiante / tr
 dawo tr vnt (merties) ne
 weydzite szirdzin sawo / tr
 nefidaboiate teyp stebu.
 Klingamus Diwo mieta.
 szirdistes darbamus. Ir
 Etas szickies karciu vogu/
 tay ira pikubiu etnay
 Rayto / tr vnt galo grum.
 sziasunkiu korony tu wi-
 niciu korot / kappogi tau
 izteyfeis tuos sawo pa-
 grumzdimus vnt zidu /
 kapp wisas swietas regi.
 Mes vnt sawis atis ap-
 grizkime / er esne tokiu
 winiciu / er tokias vogas
 darome / er impudineame
 tokiosn pikubiu / tokiasn
 ziday impuota? Er ira
 muspi nreysibe / gribra/
 apgawimay / tobio aba
 tlicco ne teytingas iestoi-
 mas. tey ira radu tauzime
 tr mes korones.

PVN

Stworzenie / y odkupienie
 swiata. Ta sprawe Pan-
 sta / (to iest na swiat /
 ktory zniczego stworzyt / y
 iako Syna swego na ten
 swiat dla odkupienia po-
 stat y dal go na smierc)
 nie patrzycie sercem swo-
 iem y nie wmozacieoczyn-
 row tak dziwnych mifo-
 szirdzia tego? I inne gro-
 na gorzkich sagod / to iest
 zlosci tam liczy / y nato-
 nec grozi ciestiem Para-
 niem te winnice karac / ia
 koz iuz wykonat te swoje
 pogrozki na zydach / iako
 wstet swiat widzi. My
 na sie oko obrodmu / czy-
 smy sa taka winnica / czy
 takie sagody wydatemy / czy
 wpadamy w takie zlosci /
 w takie zydzi wpadli.
 Czy iest w nas nie spra-
 wliwosc / pisanstwo /
 ofukanie / bogactwa abo
 maiznosci niesprawie-
 dlive szukanie iesti iest /
 tadyc czekamy y my kara-
 ma.

PVNKT

Cur vita ater
na denarius.

PVNKTAS V.

Kodrin vmžinas giweni-
mas pramintas ira grašiu.

1. Analogia
ob rotundita-
tem, qua a-
ternitatem
adumbrat.

1. **L** Odrin iog Kaip
Grašis ira apštri-
tus / ir ne pažint iumpi /
Kur tia pradžia Kur galas /
aba Kur prasidedi ir Kur
bajgiafi. Teyp vmžinas
su Dievu Karalawimas /
Kuris ira musu galausia
ir didžiausia taimibe / ne
turi galo / niekadu ne pasi-
bays / ir pradžios ne turi
Diewiep / iz Kurto Kaip iz
mariu izteka vmžina lin-
x mibe šventuui. Wadina
fi vmžinas gyvenimas da-
žnay rašty.

2. Ob decem
nummos, de-
cem bona vi-
ta aterna si-
gnificantes.

2. Kaip grašiy ira dešimo
pinigu / teyp vmžina tayı-
mibe dešims giero žmoguy
atneša Karalistey dun-
gans effunciam. Ira šauies
sus regieimas weydo Die-
wo / meyle iz regieimo ir
džiaugsmas ne išlakitas.
Rieturios bowanos kuno
pagarbinto / ir pinktiu ku-
no togi palautimu ipa-
bios

PVNKT V.

Czemu wieczny żywot
nazwany iest groszem

1. **S** La tego / że groś
jest okragly / y nie
znac w nim / gdsie iest po-
czatek gdsie koniec / abo
gdsie sie poczyina y gdsie
sie konczy. Tak wieczne z
Bogiem krolowanie / kto-
re iest naostateczneyse y
na wielke blagoslawienie
stwo / nasze nie ma konca / ni
gdy sie nie skonczy / y pocza-
tkunie ma u Boga / z kto-
rego iako z morza wy cieka
wieczne wesele swietych.
Zowie sie wieczny żywot
czesto w piśmie.

2. Jako w grośu iest dzie-
sieć pieniedzy / tak wie-
kiste szczescie dziesieć
dobr czlowiekui przynosi
w krolestwie niebieskiem
bedacemu. Jest iasne wi-
dzenie twarzy Bozey /
milość z widzenia y ra-
dosć niewypowiedziana.
Cztery dary biala wiel-
bionego / y piacy zmyslow
regos

klas linčsmibes ir gterius.
3. Graši kala su didžiū darbu mincorius: teyp ir grāsis vnzins giwenimo nukaltas ita mumus nuog W. Jezaus Chri. staus vnt trizians wint. mis gietazinemis runkose ir kotoise io šwinciausiole/ teypagi ir šony ragotiny ir kirays instrumentays aba sudays ir kuniys su didžiū labay darbu ir fruwinn prakaytu.

4. Grašiy ita wayzdas karalaus: teyp regiesime karalistey anoy Diawu Tewu/ Dwašiu šwentiū/ ir Sunu Diawo/ Kuris ita weydu Diawo Tewo labay šibunčiu ir šaystu/ kuriump wišus šurweri. mus regi šwentieli Kay p zerkofy.

5. Grašio aba pinigu wi. ši dayktay klauso/ aba ažu pinigus wišo gali žmogus gaut: teyp kas tures graši vnzins karalistes wiša/ to aktoy Dieys/ ir nores/ igis ir ras.

Tc Vnt

tegoš aišla šobliwie kochānietz roškos.

3. Gross kune z wielka 5. Ob laborē, quā cūditur
praca mincarz: Tak y gross žywota wiecznego wtowany rest nam od P. Jezusa na krzyžu gozdmi zelaznemi w reku y w nogach tego na swietesych/ takze y w boku wiecznita y innemi instrumentey y mlotami z wielka barzo praca y krowawym potem.

4. W grossu jest obraz krolewski: tak wyžzem y w krolestwie onem Boga Oycā/ Duchā swietego/ y Syna Bożego/ ktery jest obrazem Boga i Oycā barzo swietnym/ w korym swiači wszytkie stworzenia widza iako w zwierciadle.

5. Grossā abo pieniedzy 5. Ob utilitate omni-modam Eccl: 10. y. 20.
wszytkie rzeczy suchāta/ abo za gross/ zepienia/ dze wszytkiego moze czto wlekt dostac: tak kto bedzie mial gross wiecznego krolestwa/ wszyko czego tylo to pozaba y zachce/ nazydzie/ y otrzyma.

5. Ob laborē, quā cūditur

4. Ob imagi-
nem regū
quam in se
expressam
habet.

5. Ob utilitate
omni-
modam Eccl:
10. y. 20.

Ant Wedelos pirm

ažugawenti Ewang. Luf. 8.

ANuo metu: Kad dide minia susieydineio ir izgi mie-
 stu skubinos lezausp, tare per priliginimu: Jseio kur-
 sai seia, setu seklos sawo. Jr kad seio, wiena puola pas
 kielu, ir paminta buwo, ir pauksčiey dungaus sutese iu. A
 kita puola unt wolos, á izdigus padziuwo, icg ne tureio
 aregnumo. A kita puola terperfskieciu, o draugie izdigi
 erfskieciey, nusmelkie iu. A kita puola unt žiames gieras,
 ir užaugus padare waisiu šinterioku. Tay bitodamas
 šaukie, kas turi ausis unt klausimo, te klausay. Jr kiau-
 se ii mokitiniey io, kas tay butu do priliginimas. Kuriemus
 iis tare. Jumus duota ira žinot pastaptes karalistes Die-
 wo, o kitiemus priežodžiuose, idant regiedami ne regetu,
 ir girdedami ne išmanitu. Fra tadu tas priliginimas: Se-
 kta ira žodis Diwo, o kurie pas kielu, šitie ira, kurie
 klausu, potam atayt welinas, ir išsima žodi iz širdies iu, i-
 dant tikiedami ne butu izganiti. Kurie wel unt wolos, tie ira
 kurie kad izgirsta, su džiaugsmu priimo žodi, ir tie šak-
 nies ne turi, nes iki metu tiki, o metu pagundimo atstoia. O
 kuri puola erfskiečiuosn, tie ira, kurie klausu, ir nuog sie-
 tawar.

tan
 sitre
 ros
 di z

Vien
 gdy
 ptac
 ke: á
 rez p
 šilo
 czyn
 ku st
 coby
 danc
 podo

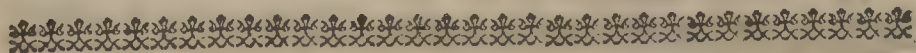
ławartu, ir nuog turto ir gieru giwenimo eydami azu-
sitrofskina, ir neatneša wajsiaus. A kuri puola unt gie-
ros žiames, tie ira, kurie širdiy gieroy ir gieriausioy, izgir-
di žodi, azuturi, ir wajsu ataneša kuntribey.

W Medziele przed Kiesopusty Ewangelia u Lukas sa w Rozdziale 8.

W On czas: Gdy sie wielkarzeša schodziłá, y z
miast kwápili sie do Jezusa, rzekł przez podo-
bieństwo: Wyśedł, ten który sieie, siać násienie swoje. A
gdy siał, iedno upadło podle drogi, y podeptane iest: á
ptacy powietrzni pozobáli ie. Drugie zaś upadło ná opo-
kę: á wśedšy uščło, iż nie miało wilgotności. Drugie
reż pádło miedzy ciernie: á spótem wzrozšy ciernie zádu-
siło ie. A drugie pádło ná ziemię dobra: á wśedšy, v-
czyniło owoc stokratny. Tomowiac, wołat: Kto ma ušy
ku słuchaniu, niechay słucha. Y pytáli go uczniowie iego,
coby to zá podobieństwo było. Ktorem on rzekł: Wamci
dano poznać tajemnice krolestwá Bożego, ále innym przez
podobieństwa: áby widzac niewidzieli, á slyšac nie rozu-
mieli.

mieli. Jest tedy to podobieństwo: Nasionie jest słowo Boże. A którzy podle drogi, cię są którzy słuchają, potym przychodzi dyabeł, y wybiera słowo z serca ich, aby wierzyszy nie byli zbawieni. Ktorzy zaś na opokę, cię gdy wstyszą, z weselem przyjmują słowo: a cię korzenia nie mają, iż do czasu wierzą, a czasu pokusy odstepują. A ktore pądko między ciernie: cię są, którzy słuchali, a odśedzyszy, od starania y od bogactw, y od rozkośy żywota z aduszenia bywają y nie przynoszą owocu. Lecz ktore na ziemię dobra: cię są, którzy dobrym a uprzejmym sercem wstysawszy słowo zatrzymują, y owoc przynoszą w cierpliwości.

PVNKTAS I.

PVNKT I.

Mystica parabola expofita.

Dwaſingas iſguldimas przy-
zodzio Wicſzpaties.

Duchowny wykład przy-
powieſci Pańſkiey.

P Rzeżodi ſawo ape ſe-
ktu/ir ape tu kturis ſe-
ta pats Wicſpats ſwie-
śley iſgulde / todryn ne
reyktia kito ieſtkot: wienoſ
dwaſingu budu galime
ſaw ii trupuci ktayp iſ-
guldit/ ktayp paprato tay
darie

P Rzepowieſć ſwoię o
nabiciu/ y o tym kto-
ry ſiecie/ ſam Pan iaſnie
wyłozyl/ przeto nie trzeba
innego ſukac: iednak du-
chownym ſpoſobem moze-
my ia ſobie inaczey wylo-
zyć / iako zwykli to czy-
nić

darst ir Daktaray swen-
tiell. Pasetas tadu ira
Diewo Zodis ray ira Su-
nus io/ kurtis ira ismintis
io vmzina.

1. Po wisam swietu tu-
tays budays. Pasetas
ira Anieluofe/ zmonese /
ir wi uofe sutwerimuofe.
Nes wisuofe tobulibes
Zodzio aba Sunus
Diewo ziba. Nere-
gimient bayktay Diewo
nuog sutwerimo swieto /
per tuos bayktus / kurtis
ira padariel / esti isma-
niti / ir vmzina galibe io
ir Diewiste. Ta wel galibe
Diewo ir ismintis wadi-
nast Christus Sunus
Diewo.

2. Pasetas ira ray Zodis
zmogistey Christaus / ku-
riu prieme ir su sawo per-
sunu aba su sawim Sunus
Diewo Judeio / suungie /
ir suglaude ir per tu su-
glaudimu ray Zodis bu-
wo rayp bucu sumindi-
tas / ray ira labay nuzia-
mintas ir paniekintas.
Pud.

niś y Doktorowie swieści.
Pościane tedy jest Boże slo-
wo / to jest Syn iego / Kto-
ry jest mądrość iego wie-
czna.

1. Po wszystkich świecie
rozlicznemi sposobami.
Pościane jest w Aniołach /
w ludziach / y we wszystkich
stworzeniu. Bo we wszyst-
kich doskonałości słowa
abo Syna Bożego świeca.
Rzeczy Boże niewidzial-
ne od stworzenia świecą
przez te rzeczy / które są
uczynione / zrozumiane /
bywają poznane / y wie-
czna moc iego / y Bo-
stwo. Tą zaś moc Bożą y
mądrość rozumie się
Chrystus Syn Boży.

2. Pościane jest to słowo
abo Syn Boży w człowie-
czeństwie naszym / Ktore
przyjął y z swą osobą / abo
z sobą złączył / y spoik /
y przez to złączenie słowo
to było iakoby podeprane /
to jest bardzo ponizone y
wzgardzone. Padło na
opór / na kamicie twar-
de.

Verbum Dei
in creatum
seminatum
est.

1. In creatu-
ris omnibus.

Rom: 1. 7. 19

1. Cor. 1.

2. In huma-
na natura.

Philip: 2.

Quomodo hic
ecceidit in pe-
ccatam.

In spinas.

In terram
bonam.

Puola vnt vofos vnta.
Fmenu Fietu. Nes ne au-
go per turtu/ per tobi to
swieto / bet buwo tabay
grinu / ne tureio fur ir
gafros sawo priglaust /
budamas turtingu ir wi-
sus izduo sawimp tureda-
mas. Pasetas vnterftieciu
tay ira kuny sopulingami/
aba kurtami daug linte/
alko / trofko / kayto /
wargo ic. Vnt galo pase-
tas buwo vnt ziames la-
bay gleros / vnt kuros
izdigis dereto didzley / ir
cenesie wayziu be mieroos.
Giera ta ziamie izsimano ta
gi zmogiste swynta. Deret
mas iareu vnt tos ziames
izsimano nupelnay Chri-
staus / milista / ir karaliste
dingaus / turin mumus
Christus per darbus / soru-
lus / kunzin ir smerci sawo
nupelne / ir kasp bucu azu-
birbo.
3. Pasetas buwo tasay
Zodis ziames židu / tay
ira Sunus Diemo žmogi-
stey priimtoy pirmaisia
židump

be. Abowiem nte rofio
przez matetnošę / przez
bogactwa tego swiata /
ale byto barzo vbogiem /
nie miało gdzie y głowy
sklonić / bedac bogatym /
y wftykie starby w łobie
małac. Pożiadne byto ná
dzierniu / to jest w dziele
cierpietliwym / abo w tro-
rym wiele cierpieć / ta-
kneto / pragneto / poznato
pracowało ic. Nakoniec
pożiane byto ná ziemi
barzo dobrej ná ktorej
wśfodzy zrodziło się wiel-
ce / y przyniosło owoc bez-
miary. Dobra ta ziemia
rozumie się toż człowie-
czeństwo swięte. Wrodzay
zboża ná tej ziemi rozumie-
ja się zaśluzgi Chrystoso-
we / kasta y krolestwo nie-
bieſkie / ktore nam Chrysty
przez trydny / boleſci / męke y
śmierć swą zaſłużył / y ia-
koby zarobił.
3. Pożiane byto to stowo
w ziemi żydowskiej / to jest
Syn Boży w człowieczeń-
ſtwie przysiętem naprzód
do

Żidu
deli
mine
paseu
sawo
ira
wisko
ne pr
Fietu
saw
żidzi
bey n
ney d
darze
se pad
mas
liaus
Fietbe
dreg
izseku
sios
fund
nus
Dowa
przeja
przyb
cinau
siau
Zodis
erftie

Zidump buwo atsiustas
 del in izganimo. Bee pa-
 mine tu Zodi terp sawis
 pasetu Ziday/ panielino it
 saw/ir aemete nuog sawis.
 Sawo tikribes pataio /tay
 ira sawo giminesp ir te-
 wiksion/ a sawiſkiey to
 ne prieme. Vnt almenu
 Pietu puola ta sekta/ ta-
 say Zodis/ tay ira vnt
 ſirdſiu aſureteuſiu piſkie
 bey ne galeio žielt iuofe/
 ney deret aba wayſiaus
 darit/ Kayp butu in ſirdi-
 ſe padziuwio/ ne tureda-
 mas kur ſakni sawo gi-
 liaus kreyſtu ir iremtu/ del
 Pietbes iu/ir wel ne tureio
 dregnumo del ſanſibes ir
 iſſekuoios aba iudziuwio-
 ſios duſios iu. Todrin
 ſkundſiaſi vnt Zidu Su-
 nus Diemo pokim Temo.
 Dowanay dirbau tieg/ be
 prieſtaſties/ ir tuſkiey ſti-
 priby ir ſitas mano iſgay-
 ſinau/ nuterioiau / iſtu-
 ſiau. Puola ta ſekta tas
 Zodis vnt erſkieciu. Nes
 erſkiecieys Chryſtus bu-
 wo

do ſydow byt poſtany dla
 ich zbawienia. Ale pode-
 ptali to ſlowo miedzy ſoba
 poſiane Zydowie/ zniewa-
 żyli ie y odrzucili od ſiebie.
 Przyſzedł do właſnoſci/
 to ieſt do ſwego narodu y
 oyczyzny / a ſwoiſ go nie
 przyiſli. Na Pamienie
 twarde padło to naſienie
 to ſlowo / to ieſt na ſerca
 zardziate we złoſci/
 niemogło rodzić ani wy-
 dawac owocu/ iakoby ro-
 ich ſercach wſchło/ nie ma-
 iac gdieby porzeń ſwoy
 gdieby puſzczalo dla
 twardoſci ich/ a ktemunie
 miało wilgotnoſci dla
 ſuchoſci y wywiedley abo
 zechley duſe ich. Przeto
 wſtarſa ſie na Zyd Syn
 Boży przed Oycem. Pro-
 ſnom pracomał prawi/
 bez przyczyny / y po-
 proſniſcy ſtrawilem ſiſa
 moia. Padło to naſienie/
 to ſlowo na ciernie. Bo
 cierniem Chryſtus byt
 koronowany/ biczowany/
 wkrzyżowany/ y umorzo-
 ny

Conculatum eſt.

Ioan. 1.

In petram cecidit.

In vacuum laborauit sine causa Ec. Iſai: 49. 4.

In ſpinas

In terram bo
nam i in Apo-
stolos & ali-
os paucos ex
Iudaie.

wo Farunawotas / bata-
gays plaktas / nukri-
ziawotas ir numarintas.
Ont gato rades truputis
ziames gieres ir texp Zi-
du / vnt Kurios pasetas
tabay derelo / ziele ir didy
waxsiu padare. Taziane
buro Apastalay swenti
ir kietiz Zidu gimines piro-
mteit Erikšionis / Kurie
tabay swentibes didžios
buwo / kapp Jaias pra-
nastas raso. Tiestes bus
žmones / tawo Israelo
kapp žwiržday mariu /
palaykas iz iu / tay ira iz
texp daugio kapp daug
ira žwirždu patrasčiuose
mariu / maza / truputis
asfigriz Diwop ir Chri-
stu priims azu Mesiosiu /
bet talay truputis didžiū-
tures texp siby aba swenti-
by / tie Erikšionis iz Zidu
gimines Apastalay ir kiet
iu krawio / bus tabay swen-
ti / iu texp sibe ir swyntibe
patwins kapp wundenio
twanay.

Consummatio
abbreviata
inundabit
institiam.

Isai. 10 v. 22.

ny. Tā koniec nālāzla
šie trochā žiemie dobrej
y miedzy Zydy / nā ktorej
pošiane barzo buyny v-
rodzay dalo / resto y wielk
owoc wezynilo. Tā žiemis
bylt Apostołowie swiečt /
y inni z Żydowskiego po-
kolenia pierwszy Chrze-
ścianie / ktorzy barzo
światobliwoscē wielkiey
bylt / iako Jzafas prorok
pise. Jesli bowiem be-
dżte ludu twego z Izraela /
iako piastu morskiego /
ostatek z niego to jest z tak
wielu / tak wielo jest pi-
stiu nā brzegach morskich /
trochā nawroci sie do Bo-
gā / y Chrystusa przymie-
za Mesyasa / ale tā trochā
wielka bedzie miata spra-
wliwoscē abo swiato-
bliwoscē. Ci Chrześciane
z Żydowskiego narodu
Apostołowie y inni ich
krowie / beda barzo ścieci /
ich sprawliwoscē y ścia-
tobliwoscē / wyście iako
powedż.

4. Pasetas ira tasay zo-
dis ziamey Paganu/ wiso-
se Karalistese to swieto /
Kuriosz Kietweriopay de-
stis su tu sektu ir su tuo
Zodziu. Wienos Karali-
stes paganu pamine tu
Zodi/ ne priseme iz pra-
djios azu durniby saw tu-
reio tikiet tu azu Diawu/
Kuris buwo nukriziawo-
tas / ir terp latru Karoia.
Kitos priizeme/ bet paga-
dino sawimp tikiby per
heresias ir nauu mokstu
pramanias / todrin tose
Karalistese ta sekla tasay
Zedis Christus/ Kayp bu-
tu idmus padziuwu/ ne
zielia/ ne dera per gierus
darbus / per nusidalimu
dowanu milistos sawoku.
riu ne turedami vmzinon
eyt pastundon. Tokios
dabar ira Karalistes/ An-
glia/ Swecia/ Dania/
Szkocia ir Kitos. Kitos
kalis pitnas irskiebiu /
tay ira kuno gieriu ir biau-
riu pataydu / ne pertey-
dzia sawimp zielt ir deret
Vv tay

4. Pościanie to jest słowo
w ziemie pogańskiej we
wszystkich królestwach te-
go świata / w których
czworako się dzieje z tym
nasieniem y z tym słowem
Jedne królestwa pogań-
skie podeptały to słowo /
nie przyjęły z przodku/ za
głupstwo sobie miały
wierzyć tego za Boga /
który był używany y
miedzy koczami wisiał.
Drugie przyjęły ale zepsó-
wały w sobie wiarę przez
herezye y nowych nauk
wymysły / przeto w tych
królestwach to nasienie/ to
słowo Chrystusa takoby im
wsecht/ nie rościć nie jest
żyzny przez dobre uczynki
y przez wdzielenie darow
łaski swojej/ których nie
maiąc do wiecznego ida
potępienia. Takie teraz są
królestwa/ Anglia/ Szwec-
ya/ Dania/ Szkocya/ y
inne. Inne kraie pełne
ciernia/ to jest cielesnych
rozkoszy/ y rozpust brzyd.
kich/ nie dopuszczają w so-
bie

4. In omni-
bus gentibus.

In quibusdam
conculcatum.

In alijs aruit

In nonnullis
ut in spinis
suffocatum
est.

In paucis fru-
ctum multi-
plicem attu-
lit.

tay sektay / tam Zodzju.
Ties kapp kietuwos ne
pazista nieko kico / tiklay
kun / tiklay bestiu dar-
bus / kuruwose kapp pur-
uwose nuklimpi nesiduost
iz ju izwille. Tokie ira
Tatariey / Turkay / ir
pikci krikščionis. Vnt
gato pasetas ira vnt gie-
ros ziamies / vnt kurios
labay graziey ziela / bera
ir didžiausiu waysiu daro
sirdise gieru Kátóliku /
Swentiu sawo tarnu /
Kuriu ira ne maza.

PVNKTAS II.

Cur seminet
Deus ibi, ubi
scit periturū
semen.

1. Ratio.

Summa eius
bonitas.

Kodrin Diewas seias sektu
Zodzio sawo, tinay kur zi-
na iog paseta prapuls?

1. **L** Kodrin tay Diewas
daro / idant pasi-
roditu kitoiu essus nuog
žmoniu / kurie paprato
tiklay gieriemus ku giero
darit / a pikriemus aba ne
daro nieko giero / aba tru-
puti ir labay retay. Bet
Die-

bie rošė buynieš temu na-
sieniu. Bo iako byblenta
nieznata niezego inneo tylko
ciata tylko bestyalstie spra-
wy / wktorych iako wbtocie
vlgnowsy nie daia šia
znich wy wlece. Tacy sa
Tatarzy / Turcy / y žli
Chrzeščianie. Ta konies
pošiane jest ná dobrej zie-
mi / ná ktorey pieknie ro-
šėie / y bārzo obfity owog
czyni / w sercach dobrych
Katolikow / y w swietych
Angach swoich / ktorych
jest nie malo is.

PVNKT II.

Czemu Bog šiecie našenie
słowa swegot, am gdzie
wie że pošiane zginię?

1. **L** Emu to Bog czyni /
aby šie pokazat i.
nākšym byš od ludzi / kto
rzy zwykli tylko dobrym
co dobrego czyni / a žtym
abo nie czynia niezego do-
brego / abo troch y barzo
rzadko. Lecz Bog bedac
nie-

Dien
eama
ribes
sawo
daug
duost
wo
giere
wien
ir n
ribes
seia p
ru ir
iog p
mokš
ir ne
neš.
2. J
wisie
džia i
nimo
duoda
rieys
kay
terp
šias
Dien
mokš
teyp
duost
kayp

Diemas mteftausias bu-
camas ne ifineftuotos gie-
ribes / ir neprietelumus
sawo ir pikadeiomus
daug ir wifadu giero
duoft. Perleydzia sautey sa-
wo vjetiet ir zibet ir
gieremus ir piktemus
wienokley / lita vnt teysu
ir neteyfu. Is tosgigie-
ribes tadu ir zodi sawo
fela per mokitoius vnt gie-
ru ir piktu / norint zino /
iog pikteit io zodzius ir
mokflu fwentu pamins /
ir ne iotio wayfians not-
nefi.

2. Idant zindume / iog
wiftemus zmonemus giey
dzia ir nori umzino izga-
nimo / kuri sawo nou rodzia
duodamas budus / ku-
ritys gali ii / bet patis ti-
kay noretu / aptureti /
tarp kuris ira pirmiau-
fias. Klausimas zodziu
Diewo / kuri Diemas per
mokitoius paduoft sirdin /
teyp ir zmozgu apwlecia ir
duoft iam tiklby fwentu /
kayp Apafctas raso.

2. Norint

niezmierney dobroci / y *Matth. 5.*
nieprzytaciotom fwym y *1. 45.*
zloczyncom wiele y zarwfe
dobrego dacie. Dopufcza
fioncu fwemu wifchodzie
y fwiecie y dobrym y zlym
iednakowo / fpufcza defcz
na fprawiedliwe y na nie-
fprawiedliwe. Z teyfe dobro-
ci tedy y fowo fwe fcieie
przez nauczyciele na do-
brych y zlych choz wieffe zli
tego flowa y nauke fwietu
podepca / y zadnego owocu
nie przyniofa.

2. Abyfmy wiedzieli / ze *2. Defiderium*
wsytkim ludzicom zada y *salutis huma-*
zyczy wiecznego zbawie-
nia / ktora fwoie chet po-
kazuie dafac fposoby / kto-
rymi moga ie / byle fami
tylko chcieli / otrzymac /
miedzy ktorymi ief na-
przednieyfy fuchanie flo-
wa Bozego / ktore Bog
przez nauczyciele podae
do fercu / y tak czlowie.
ka oswieca / y dacie mu
wiare fwietu / iako Apo-
ftol pife.

Rom. 10. 7. 14

3. Bonum gloria eius, in manifestati-
one iustitia
vindictiva.

3. Florint Diemas vnt
ziames pikros sedamas
ne ima wayssaus to /
Kurio gleydzia / tay ira
ne regi izganimo žmo-
gaus / iz Kurio izganito tu-
retu Karalistey garbu
vmžinu: tečian ima kitu
waysiu / tay ira parodzia
wisam swietuy ir tam
žmoguy baysiu sawo tey-
siby / Perodamas ii tey-
singay ažu paniekintu zo-
di sawo / ažu suminditu
sektu teyp brungiu.

4. Exemplum
hominibus, ut
benefaciant
etiam malis.

4. Idant duotu žmone-
mus paweyktu aba mok-
tu / idant ir anis mokitus
nuog io gieray darit ne
tiktay giertemus / bet ir
piktciemus / setu aba pene-
ru ne tiktay pawargtelus
giertus / bet ir nieprietelus
sawo nuopotusius / mistetu
ir didžiami reykatyiu / mie-
laširdisty liemus roditu
tayp Apastakas liepia.
Jey alkš aba alkands bus
neprietelus tawo pripe-
neš ii / iey trokšta duok
giere

Rom: 12. 7. 20

3. Chobia Bog ná žiemš
zley šieiac nie bierze
owocutego / kcorego za-
da / to iest nie widzi zba-
wienia czlowieczego / kto
rego zbawionego mialby
w krolestwie chwale wie-
czna: przećie bierze inšy
owoc / to iest pokazule
wszytkiemu swiatu / y te-
mu czlowiekui surowa
swote sprawiedliwość /
karczac go sprawiedliwie
za pogardzone slowo swo-
ie / za podeptane nasie-
nie tak drogie.

4. Aby dat ludžiom przy-
klad y nauke / aby y oni v-
czyli sie od niego dobrze
czynić / nie tylko dobrym /
ale y złym / aby śiali abo
karmili / nie tylko w bogie
dobrze / ale y nieprzyjaćio-
ty swe podupadłe miło-
wali / y w wielkiey po-
trzebie ich / miłosierdzie
im pokazowali / tak o A-
postol kaže. Jeśli taknie
nieprzyjaćiel twoy / na-
karmigo: jeśli pragnie /
napoy go. Bo to czyniac /
wregle

gier
zarit
woa
tos
širdi
berfi
Kur
Parš
pirm
priet

5. T
ragin
žodžie
dant
Kur
ney d
mokit
piktib
su ka
gu ab
Piećie
Diew
Gos
Klaus
ne im
izgan
pafie
para
Bru a

giert / nes tay daridamas
zaritas vřierři vnt gat.
woos io / tay ira iey seři vnt
tos řiames piřtos miela.
řirdiřty / Kayp řaritas vř.
berři vnt io gatwoos / nuog
Kurii prades Kayřt ir
Parřtu meyty tawi / Kurio
pirmay neřinte / ir ařu ne.
prietelirtureto / miles.

5. Tuo paweyřtu sawo
ragina Wieřpata wiřus
řodřio sawo řakitoius / i.
dant wiřur řeu / ir tinay /
Kur ne wilasł wayřiaus
ney dereimo / tay ira tui
mořte ir ařureteiusius
piřelibeř / ir Kurie regiřes.
řu Kayp akmuo řieti / day.
gu aba ařeri Kayp erř.
řiećiey. Nes řakitoiey
Diewo řodřio sawo at.
gos ne terioio / norint
řtausitoiey iř iu řakimo /
ne ima naudos vnt duřios
iřganimo. Ape tay teypa.
pařtařas řimus řodřius
parařie. Riekwenas ti.
řru at řu imo / pagat řa.
wo

wegle ogniste zgronabřis
na głowe iego. To ieřt
ieřli pořiećieř. nā tey
řiemł zley miřořierdřie
iako wegale ogniste wřy.
pieř nā iego głowe / od
řtorych porznie pornieć /
y goraca miřořćia řiećie /
řtorego przedřym niena.
widřiat / y řa niepryřia.
řiela miał / będřie miřo.
wał.

5. Tym przyřkadem
řwoim nāpomina Pan
wřyřekich řāznodřiećiu /
āby wřędy řiali / y tām /
gdřie řie nie řpodřiewaia
owocu / āni wrodzaiu / to
ieřt maia wozyc y řarwadř.
dz ieře w złořći / y řtorzy
řie zdadřa być iako řa.
mien twārdy / řořacy ābo
ořřrzy iako řiernie. Wo
řāznodřiećie řwey řaptaty
nie trāca / choć řluchacze
z iř řāżania nie biora po.
řyřku nā duřne řbāwienie.
O czym tak Apořtol znā.
ćne řłowa nāpiřat. Řā.
dy wlařna řāplate we.
řnie według pracey řwo.
iey

5. Documen-
tum concio-
natoribus.

1 Cor. 3.
x. 8.

wo darbo. Dabotis tu
 kalba: pagál darbo tieg
 ins afgu / tay ira teyp
 bidziu aptures afgu / karp
 bidis buwo darbas: ne ta-
 re teyp bidziu tures afgu /
 karp bidis maysius bus /
 kiris eyt kartays is dar-
 bo. Nes daznay is bidzio
 ir sunkaus darbo labay /
 ne regi žmogus nieko gie-
 ro / ne ima naudos ir mas
 žiausies. Karp vntay
 pristikta arcoiamus / ku-
 rie ari / akieii seii ne
 karpos / ne grudo is dir-
 vos ne parnesa / ir sekta
 prapuerta. Bet darbuose
 del Dievo ir del isganimo
 vmzino priimtuose / nie-
 kadu alga nuog Dievo
 zadeta / negaysta / ney pra-
 puota / bet tiklay žmogus
 Dievo milistoy budamas
 juos daritu.

PVNKTAS III.

Quinque ex-
 itus Dei ad
 nos.

Pinkii iszeymay Dievo
 musump.

Šzelu ti g kiris seio
 škelu sawo / kas per
 isėjimus

ley obacz co mowi: wiedzug
 pracy prawi wezmie za-
 plata to jest tak wielka be-
 dzie miat zaplata / iako
 wielka byla praca / nie
 rzeki tak wielka bedzie
 miat zaplata / iako wielki
 owoc bedzie / ktory idzie /
 podezas z pracy. Albo-
 wiem czesto z giasztley
 pracy barzo / nie widzi
 czlowiek niezego dobre-
 go / nie bierze pożytku y
 namniezyego. Jako ono
 przytrafia sie oraczom
 ktorzy orawsy / wloczy-
 wsy / siawsy / ni klosa / ni
 ziarna z roley nie edno-
 sa / y nasienie przepada.
 Leez w pracach dla Boga /
 y dla zbawienia wiecznego
 podietych nigdy zaplata od
 Boga obiecana / nie ginie /
 byle tylko czlowiek wta-
 sce Bozey bedacy one czy-
 nito.

PVNKT III.

Pięć wyjścia Bożych do
 nas.

Wtedy prawi ktory
 siecie nasienie swoje /
 co sie

istie
 erun
 Tur
 ne ro
 wiet
 so iz
 ri da
 aba
 twer
 rint
 ir da
 mus
 mus
 wo
 riby
 wien
 sieit
 z.
 per
 Sut
 tiela
 drin
 mint
 tra to
 grazi
 lutwa
 žintie
 bes /
 Diem
 Aniel

Iſſeimus turt iſſimanie
erumpay palieſiu.
Turime ſinot iog Diawas
ne roayſcioia iſ wietos ing
wietu / per iſeymu tadu
io iſſimano darbas io / Ku-
ri daro vnt Kurios wietos /
aba ir be wietos kad ſu-
tweria koſi dayktu. Ano-
rint wiſi Diawo darbay /
ir dayktay ira io iſeymay
muſump / nes per iuos mu-
mus rodſia ſawi pati / ſa-
wo galiby / iſmini / gie-
riby ir ktas tobulibes
wienoſ ira pinki zimiau-
ſſeii terpu.

I. Iſſeimas Diawo tra-
per ſutwerimiu to ſwieto.
Sutwerimay wadinasi
Pielay Diawo raſty / to-
drin iog iuoſe regimei-
mintus Kayp pedus to / tay
ira tobulibes io. Ir teyp
grazibe / ſaldibe / drutibe
ſutwertu / weda mus pa-
ſintieſp grazibes / ſaldi-
bes / drutibes neſutwertos
Diawo. Zmonese wel ir
Anietuoſe ne tikray pedus /

bet

co ſie przez wyſſcia ma
rozumieć / Krotkodokna.
Mamy wiedzieć że Bog nie
chodzi z mieſca na mieſce /
przez wyſſcie tedy rozumie
ſie dzieło iego / Ktore czy-
ni na Ktorem mieſcu / abo
y bez mieſca gdy ſtworzą
iaka rzecz. A chocia wyſyt-
kie Boże dzieła y rzeczy
ſa iego wyſſcia do nas / bo
przez nie nam poſkazuje
ſiebie ſamego / ſwoie moc /
mądrość dobrość / y inne
doſkonałości: iednak pieś
ieſt naznamienieſſych mier-
dzy temi.

I. Wyſſcie Boże ieſt przez
ſtworzenie tego ſwiata / y
dla tego zowia ſie drogi
Boże w piſmie / przeto iſ
w nich wiſzimy wdepta-
ne iakoby ſtopy iego /
to ieſt doſkonałości iego.
I tak pieknoſć / ſłodkoſć
ſiła ſtworzona / pro-
wadzi nas do poznania
pieknoſci / ſłodkoſci / ſiły
nieſtworzoney Boſkiey
ze. W ludſiach zaś y w
Aniołach nie tylko tropy /
ale

1. Perceps-
tionem.

bet ir weydu sawo Diemas
izspaude/ ir dawo itemus
gini sawo. Kad butu
Diemas per sutrerimus
kayp per kielus ne ifeis/
niekas to nezinotu.

2. Per coisfer-
nationem &
gubernatione

2. Ifeimas ira per wal-
dziu/ kura wisa azulayko/
ir ing pastirens nuog sa-
wis galus kiekieniu lu-
twierimu priweda/ duoda.
mas kiek wienam/ ibant tay
vntko ira suwercas/ ap-
turetu/ ir kaip butu ga-
laustian wieton izkaktu/
kurioy atilsi sawo turetu.

3. Per incar-
nationem.

3. Ifeimas buwo kad Su-
nus Diemo žmogum tapo/
prasideis Dwasiu swen-
tu izponnes Marios. Ta-
sav ifeimas buwo pitnas
siebuktu/ per kurt pasiro-
de Diemas žmonemus žmo-
gisty in priimeoy/ kad per
anu žmogisty terp in bu-
ros wayksioio/ kalbeio/
walgie/ giere/ kinteio dang
sopulu/ kunteiu ir pačiu
smerti. Ir teyp kas regie-
io žmorigsty Sunaus Die-
wo/ kasay regieio ir Die-
wu

aley twarz swoie Bog wy-
razit/ y dat obicze swe.
Gdyby byt Bog przez
stworzenia tako przez dro-
gi nie wyszedl/ niktby go
nie wiedzial.

2. Wyście iest przez re-
giment y wladza/ ktora
wszystko zachowuje/ y do
naznaczonych od siebie
koncow kazde stworzenie
przywodzi/ dalac kazde-
mu/ aby to/ naco iest stwo-
rzone otrzymalo/ y takoby
do o statniego miejsca do-
slo/ na ktoremby swoy
odpoczynek miało.

3. Wyście bylo/ gdy sie
Syn Bozy czlowiekem
zstal/ poczawszy sie Du-
chem swietyym z Panny
Mariay. To wyście bylo
peknedziwow/ przez ktos-
re sie pokazal Bog lu-
dzinom w czlowiecznystwie
ich przyietem/ gdy przez
ono czlowiecznystwo mie-
dzy nimi byl/ chodzil/ mo-
wil/ iadl/ pil/ cierpiat
wiele boleści/ mal/ y sa-
ma śmierć podiat. I

tal

wu/ s
Wiep
pay
regi

4. Ife
per n
swie
Ewa
Palba
feio
klos
tay
wo/ ti
Pu til
went
izgan

5. Ife
siby
mini
sti/
wey
rieg
siby/
ira
ir to
regie
twere

wu/ sawu budu kair pats
Wießpats bifo. Philip-
pay tieg kas regi mani /
regi ir Lewu mano.

4 Iſeimas ira per moßtu/
per nuteyſinimu / per ap-
ſwietimu ſirdies / karp
Ewangeliy ſios dienos
Paſba Sunus Diwo. I-
ſeio tieg kiris ſeio ſetu ſe-
klos ſawo / kiris ſeia /
tay ira mokia moßto ſa-
wo/ tieſu ſawo apreyßkia
ku tikiet ape ii / karp gi-
went / ku ont apturcimo
izganimo darit turime.

5. Iſeimas ira per ſwie-
ſiby garbos/ kuriu palay-
miniatu dunguy apſwie-
ſti / Diwu/ weydu ing
weydu regi. Swieſibey
tieg cawo regieſime ſwie-
ſiby, tay ira Diwu/ kiris
ira ſwieſibe neprieiama /
ir todrin idant gaſetume
regiet tu ſwieſiby neſu-
twertu/ reykia ſwieſibes
Ww ſurwa

tak kto widział czołwie-
czeńſtwo Syna Bożego/
ten widział y Boga ſwym
ſpoſobem / iako ſam Pan
mowi. Filipie/ prawi/ kto
widzi mnie/ widzi y O-
ca mego.

4. Wyſcie ieſt przez nau-
kę/ przez wſprawiedliwie-
nie / przez oſwiecenie
ſerca / iako w Ewange-
liu dzisieyſzey mowi Syn
Boży. Wyſedł prawi /
ktory ſiecie/ ſiać naſienia
ſwego/ ktory ſiecie/ to ieſt
ktory uczy nauki ſwoiey/
y prawde ſwa objaſnia co
wierzyć o nim/ iako żyć/
co na ocrzymanie zbawie-
nia czynić mamy!

5. Wyſcie ieſt prez
ſwiatko chwaly / kto-
rym błogofławieni o-
ſwieceni Boga twarza
w twarz widza. W ſwia-
toſci prawi twoiey ogła-
damy ſwiatkoſć to ieſt
Boga / ktory ieſt ſwia-
toſcia nieprzyſtepna / y
dla tego abyſmy mogli
widzieć te ſwiatkoſć cnie-
Ww ſtwo.

4. Per doctri-
nam, iuſtifi-
cationem, il-
luminatio-
nem.

5. Per lumen
gloria.

Pſal. 35. 7. 10.

Psal. 33. 1. 10

fuertertos/ Furiu dunguy
 fwyntutu ir palaymintu
 širdis aba iſmonia pa-
 drutina / ſwieſiey regi
 Diewu/ ta nuog Theo-
 logu wadinasi ſwieſibe
 garbos-

ſtworzona potrzeba ſwia-
 tłoſci ſtworzoney / Pro-
 ra w niebie ſwieitych ro-
 zum poſzczepiony iſanie
 widzi Boga: te nazywaia
 Teotogowie ſwiatłoſcia
 chwały.

De varjjs no-
 minibus ver-
 bi DEI.

PVNKTAS IV.

Ape wardus Diewo zo-
 dzio.

1. Theſaurus.

Matth: 13.

7. 52.

1. Cor: 3. 7. 12.

Pſal: 112.

Matth: 7. 7. 6.

1. **W** Adinaſi Diewo zo-
 dis iſdu/ todrin iag
 Pas iſditay ir Diewo zo-
 diy rundasi. Iſdirundasi
 aukſas/ ſidabras/ ſimciu.
 gay ir atmenes brungus:
 tay ira wiſa ir Diewo zo-
 diy/ ir todrin Diewo zo-
 dſius atgoia raſtas gicy.
 dingus aba ſabiaus gicy.
 dziamus negi aukſu ir
 atmenis brungius. Aſuſi.
 miſciau priſaſimu cawo la-
 biaus negi aukſo ir topa-
 ziuſo atmenis brungaus.
 Te duokite ſwento day.
 Pro ſuntimus/ ney berki-
 ze aba barſtikite ſimciu
 iſuſu poſkim meyteli.

2. War.

PVNKT IV.

O nazwiskach Bożego
 ſłowa.

1. **W** Owie ſie Boże ſło-
 wo ſtarbem/ przeto
 że co w ſtاربie/ to ſie y w
 Bożym ſłowie nadyuie.
 W ſtاربie znadyuie ſie
 złoto/ ſrebro/ perły/ y ka-
 mienie drogie: to ieſt
 wſzytko y w Bożym ſło-
 wie/ y przeto Boże ſłowa
 zowie piſmo poſadliwſe
 nad złoto/ y nad kámie-
 nie drogie. Dmiłowalem
 przykazania twoie nad
 złoto y topázyń kámień
 drogi. Nie dawaycie pſom
 ſwiątego: ani miećcie pe-
 rel wáſzych przed wie prze.

2. Zowie

1. Wadinasz waystu/Pu-
rino gidziast żierzday ir li
gos iutos. Ney żoleney
Pitas waystas iżgide/ bet
żodis tawo Wiespatie Pu-
ris wisa gidzia. Atsiunte
żodi sawo/ ir iżgide iuos.

3. Wadinasz żwaki aba
żiburis Poio-
mus mano żodis tawo / ir
świeżibe takamus mano.

4. Wadinasz wundeniu.
Bus anay dienoy / iżey
wundenes giwi iż Jerusa-
lem. Pilna stoios żiame
żnios apt Diewu/ Kayp
wundenes mariu apsemu.

5. Vgnim: Er ne vgnim
ira żodziey mano. Ir kuiu
kuris trupina ir sukula
wotasz

6. Koriu medaus. Kayp
saldzios ira kalbos tawo
gamuriu mano / labiaus
negi medaus koris.

7. Tutays wardays far-
wu aba kariones żodis Die-
wo atgotasi. Wieżiu Da-
wido

2. Żowie śie leżarstwem/
ktorym śie leża rany y
choroby rozmaite. Ani
żiota/ ani plastry vždro-
wity ich: ale twoia mowa
pante / ktora vždrowia
wszytko. Żestai słowo
swoie/ y vždrowicie.

3. Żowie śie świeca abo
pochodnia. Pochodnia
nogom moim słowo two-
ie/ y światłość ścieżkom
moim.

4. Żowie śie woda. Be-
dżie w on dzień: Wym-
da wody żywe z Jerusa-
lem. Napełniona jest cie-
mią známosć pańskiej/
iżko wody morskie pokry-
wajace.

5. Ogniem. Czy nie o-
gniem sa słowa moje y
młotem/ ktory kruszy ska-
ły?

6. Pląstrem miodowym.
Jako w dzieczone podnie-
bieniu memu słowa two-
ie: nad miod vstom moim.

7. Rozmaitymi imionami
wojennymi toż słowo
Boże żowie śie. Wieża
Da.

a. Medicina.

Psal. 100.

3. Lucerna

Psal. 118.

4. Aqua.

Zach: 14.
Isai. 11.

5. Ignis.
Ierem: 23.
y. 29.

6. Faum
mellis.
Psal: 118.

7. Instrumē-
rum bellicū
multiplex.

Scutum.

Cant. 4.

Prou: 30 v. 3.

Gladus.

Ephes: 6.

Sagitta.

Psal: 44.

Lapides fun-
da.Zachar: 9.
v. 15.

wido vnt kuroś kabo tuk.
 stuntis skidu / wisi far-
 way stipruu. Wisoktas
 Diwo żodis ira vgnin-
 gas / aba kapp vgnies
 skida wisiemus turintie.
 mus wilei iumpi. Kafa-
 niu. Im kite kataru / ku-
 ris ira żodis Diwo. Wi-
 lićiomis ašeromis. Wili-
 cios tawo ašeros / žmones
 pokim tawis puts / šir-
 dišna neprietelu karalaus.
 Amenimis wilestines /
 aba kuruos wilestiny
 kas vnt kicu meta. Wief-
 pats kariu apgins tuos
 tay iramokioius / ir pra-
 ris tie sakitoiey Diwo
 żodžio tuos / ir paduos
 Diwuy pergaketus / ir
 kapp butu pamuštus a-
 kmenimis wilestines /
 tay ira apgriž Diwop
 pagenus / Diwo żodžio /
 kuruo širdis daušis ir
 trupins / idant gayketus
 ažu sawo pištibes / ir tas
 pameti top ataytu / ir tam
 pasiduotu. Figura bumo
 to Dowidiep / kiris Go-
 liathu

Dawidowa / na ktorey wi-
 si tyśiac tarcz wšykie
 zbroiemocarzow. Wšel-
 kie Boże slowo jest ogni-
 ste / iako ognista tarcza
 wšykim maiałym nadzie-
 ie w nim.

Mieczem. Wieźmiecie
 miecz / ktory jest slowo
 Boże / szerzałami ostremi.
 Szerżaty twoie ostre (naro-
 dy pod cie wpadną) w ser-
 ca nieprzyjaciół krolew.
 Źlich.

Kamieniami procnymi /
 abo ktore kto proca na
 drugie bił. Panzašte-
 pow obroni ich / to jest
 nauczycielow / y pozra-
 či przepowiadacze słowa
 Bożego one / y podadza
 Bogu zwyciężone / y ia-
 koby pobite kamieniami
 procnymi / to jest nawro-
 ca do Boga pogány Bo-
 żym slowem / ktorzym ser-
 ca beda iluc y kruszyc /
 aby się katali za swe
 złość / y one porzu-
 cionŝy do niego przyšli /
 y temu się podali. Figura
 bytá

liath
 wile
 sie i

s. M
 gelic
 ne n
 Nes
 duos
 atne
 tu / k
 karte
 Tra
 ward
 Dien
 bes c

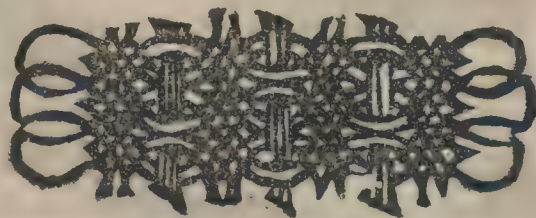
liathu pinkieys atmenims
wilestinien idetaysazumu
sie ir pergaleio.

S. Wabinasi sektu Ewan-
gelioy sios dienos / Euri
ne wienotiey wisur dera.
Nes Eitur daugiesn
duoski aba didesni waysiu
atnesa tris desimtis kar-
tu / Eitur siebias desimtis
kartu / Eitur simtu kartu.
Jra ir Eitu tol daugiesn
wardu rasto aba zodsio
Diewo / Euri del trumpi-
bes cionay apsiteydzia.

byla tego w Dawidzie/
ktory Goliata piala ka-
mien w proce wlozonych
zabit y zwyciezyl.

S. Zowie sie nasieniem
w Ewangeliey dzisieyszej /
ktore nie iednaki wshedzie
wrodzay ma. Bo indziej o-
woc przynosi trzydziesty
indziej szescdziesiaty/in-
dziej stokrorny. Jest y in-
nych daleko wiecey imion
pisma abo slowa Boze-
go / ktore dla krotkosci
tu sie opuszczaja.

S. Semen.
Luc: 8.

Wnt Wedelos Wugawe- niu Ewang. Luk. 18.

ANuo metu: Jeme Jezus dwiliku mokitiniu sawo, ir
tare iiemus. Sitay eyme ing Herusalem, ir izsipildis
wis, kas parasita ira per pranasus, ape Sunu zmogaus.
Nes bus izduotas pagonamus, ir bus apiuoktas, ir ptak-
tas ir suspiauditas. Jr nuplaki, azumus ii, ir treti die-
nu kielsis. A anis nieko to ne ismane, ir buwo zodis tasay
pasteptas nuog iu, ir ne ismane ape ku kalbeio. Jrtikos kad
priartino Ierichop, aktas nekuris sedcio pas kielu elgdama-
sis. Jr kad izgirdo miniu praciunciu, klause kas tay butu.
Jrtare iam. Joz Jezus Nazarenas praeyt. Jr saukie ta-
ridamas. Jezau Sunau Dowido susimilk unt manis. A
kurie pirm eio, baro ii idant tiletu. A iisai labiaus saukie:
Sunau Dowido susimilk unt manis. A stois Jezus liepe ii
atwest sawisp, a kad priartinos, klause io taridamas. Ko-
nori idant padaricia taw. A anas tare. Wie spatie idant
regietia. A Jezus tare iop. Regiek, tikieimas tawo tawi
sweyku padare. Jr tuoiaus regeio, ir eio paskuy ii garbin-
damas Dewu. Jr wisi zmones kad izwido, dawo garbu
Diewuy. Na

Wiedźiele Miesopu- stna/ Ewangelia vLuka. W Rozd. I 8.

W On czas: wziął Jezus uczniow dwanaście, y rzekł im: Oto wstępujemy do Jeruzalem: á skończy się wśytko co nápisano iest przez proroki o Synu człowieczym. Bo będzie wydan Pogánom, y będzie nágránán y ubiczowany y uplwan: á ubiczowanśy zámorduiá go, á dnia trzeciego zmartwych wstanie; A oni tego nic nierozumieli, y było to słowo zákryte od nich: áni wiedźieli o czym mówił. Y zstáto się gdy się przybliżał ku Jerichu, ślepy niektory siedział wedle drogi żebrzac. A wstýśawśy rzesę przecho- dzaca, pytał co by to było. Y powiedźieli mu, iż Jezus Na- zárezski mimo idzie. Y záwołał mowiac: Jezusie Synu Da- widow zmituy się náde mna. A ci co śli w przod, fukáli nań áby milczał. Lecz on tym wiecey wołał: Synu Dawi- dow zmituy się náde mna. A Jezus stánawśy roskazał go przywieść do siebie. Agdy się przybliżył, pytał go mo- wiac: Co chceś áby mci uczynił? A on powiedźiał: Pánie, á- bych przeýrzał. A Jezus murzekł: Przeýrzy. Wiára twoia ciebie uzdrowitá. Y nátychmiast przeýrzał; y sedł zá nim wielbiac Boga. A lud wśytek widzac, dawał chwałę Bogu.

PVNKTAS I.

PVNKT I:

Cur Ecclesia
legat. Euan-
gelium hac
Dominica de
Passione Do-
mini.

1. Ratio quia
delectatur in-
gi recordati-
one passionis
fonsi sui.

Fasciculus
myrrha.
Cant: 1.

2. Ut ostendat
se, longè di-
uersa medita-
ri a filiis suis.

Kodrin Baźničia skayto E-
wangeliu. toy Nedeloy
ape kunciu wieszpaties?

I. **L** Vlos ia przeja stis.
Jog ana sawo ruc
mitetoio kunciu tabay mis-
li/ ir ios tunkiu paminei.
mu dilaugias i r sirdiy sa-
wo mietay ir saldziej gie-
rifi. Pedelis myrrhos nu-
mitetasis mano terp trucu
mano giwens. Kodrin ne
tomis dienomis ne azumir-
sta kuncios io / kuriomis
tabiausiey notmena vnt
ios krikscionis sawo azu-
gawentose aba gieriaas
pasileydimuose.

2. Idant paroditur sunu-
mus sawo krikscionimus/
kai p toli kitoiu turi sirdi
motina negi waykay ios.
Tles Baźničia giudiwe
krikscioniu siomis dieno-
mis musto ape sopulus
Christaus Wieszpaties sa-
wo / a sunus ape gieriaas/
ape megimus kuno ape
[ma.

Czemu kościół czyta Ewan-
gelia w tę Niedzielę o
męce Pańskiej?

I. **Z** e on swego milego
mekę bārzo miluje / y
iey sie czestym w spomina-
niem raduje / y w sercu
sie swoim mile y słodko
kocha. Snopk myrrhy
jest mi miły moy / miedzy
piersiami moimi mieścić
będzie. Przeto ani w te
dni nie zapomina mek
iego / w ktore nābārziej
nie pomnia nā nie Chrze-
ścianie w swych zapu-
stach abo rōpustach.

2. Aby pokazał swym
Chrześcianom / iako da-
leko inakże ma serce māt-
ka / niżli dzieci iey. Wo-
kościół / rodziela
Chrześcian w te dni ro-
zmyśla o boleściach Chry-
stusa Pana swego / a syno-
wie o rostkach / o lubie-
żnościach ciata / o przy-
[sac.

smar-
bes:
ras/
gier-
cia a
Wie-
fakt-
mus
3. I-
cios
patie-
nuog
bung
my /
nuog
mu /
niose
dine-
ape t-
nuog
wi pa-
tayiz-
mite
bar t-
kand
mur.

4. I-
mus
mis
dejne

smagarius to ir smalsti-
bes: Bazništa ape asfa-
ras / a Sunus apetuoku /
gierdus / fucus. Bazni-
šta ape tielus ir procesias
Wiešpaties / a sunus ape
šakineimus / ir tapawie-
mus.

3. Idant pamineimu kūn-
šios ir smerties Wieš-
paties / nudraustu sunus
nuog šiautimo / nuog pra-
bungu gierimy ir walgi-
my / nuog biauribiu / ir
nuog kiu tutu nusidei-
mu / kuruosna ašugawe.
nioše tabiausiey imput-
dineia. Pamusiškite saw
ape tu / kiris tolt iškintė
nuog nusideietu prieš sa-
wi pati prieštarawimur /
rayra kūnėiu / idant neišlėtu
mite nustodami. Nes das
bar iki kraui nošpiret
kaudami si prieš nusidei-
mur.

4. Idant paroditu wisse-
mus / kays comis dieno-
mis Sunus Diemo toldi.
Dešnes ir sunkiešnes kūn-
x x c i a s

smakach tego y lakostach.
Rošciot o tzech / a syno-
wie o smiechu / žarech /
syderstwach. Rošciot o
drogach y procesiach Pa-
nisch / a synowie o tancach /
stokach / piešezotach.

3. Aby rospamietywa-
niem meki y smierci Pan-
skiey / powščiagnat Sy-
ny od šalenstwa / od zby-
toro w picciu y w iedzy /
od wšeteczenstw / y od
innych grzechow rož-
maitych / w ktore w
zəpusty nabəržiey wpa-
data. Wwažaycie tego /
ktory takowe priešwien-
stwo podėymowat od grze-
šnikow priešiw sobie /
to test meke / abyšcie nie
wstāwali ošlabiawšy nā
dušach wasšych. Bošcie
iešče sie aš do krowie nie
zostāwilt / walczac prze-
ciwko grzechowi.

4. Aby pokazat wšytkim /
iako wte dni Syn Božy da-
leko wiekše y ciežše čierpi-
meki y bolešči / nišlt w
x x s a m

3. Vt comme-
moratione
Passionis Chri-
sti, absterreat
filios suos a
peccatu.

Hebr. 12. 7. 8.

4. Vt indi-
cet, his die-
bus Christum
maiora pati,
quā ipso die
passionis sit
passus.

*Ecclesia cor-
pus Christi
mysticum.*

*Rom: 12. 1.
Corint: 4. E-
phes: 4.*

Ślas ir sopulus kincia /
negi pacioy peccatioy / ku-
rio y nukriziamotas buwo
ir numire. Dweio pas ira
kunas sunaus diuwo. Wie
nas prigimcas / kuri teme
iz ponnos marios. On-
tras ira dwasingas / a
tasay ira surintimas krik-
scioniu / kuris wadinasi
rastry kunu tunkiey. Tu
kunu labiaus mitele wieś
pats ir dabat milt / ne-
gi tikru kunu sawo pri-
gimeuit. Nes tu izdawe
vnt wisokiu kunciu / sopu-
lu ir vnt smerties azu ann.
Todrin pas ziezdzia to ku-
nu dwasingu tay ira da-
zniciu aba surintimu krik-
scioniu / col lam bidasni
sopuli ir kunciu azuduost.
Rad vntay powilas pirm
apfigizimo Chrystusop
wargino y flogino / risie /
kalinen mete krikscionis /
Chrystus iop texp tare:
Saul Saul kexp mani
persekioit. Rad tadu po-
wilas risie / kaseio / war-
gino / musie krikscionis /
Chri-

sam piatet / w teory w
krzyzowany byt y w mart.
Dwoiatie iest cialo Syna
Bozego. Jedno przyro-
dzone / ktore mial z Pan-
ny Maryey. Drugie iest
duchowne / a to iest zebra-
nie Chrzescian / ktore zo-
wie sie w pismie ciatem
czesto. To cialo barzciey
milowat Pan / y teraz mi-
lule / nizli wlasne cialo swe
przyrodzone. Abowiem
to wydal na wsekie maki /
bolesci / na smierc za ono.
Przeto kto obrazu iego
cialo duchowne / to iest
posciot abo zebranie
Chrzescian / daleko mu
wieksza boleść y meke za-
dacie. Gdy ono Pawel
przed nawrocciem sie do
Chrystusa trapit / weiskat /
wiazat do wiezienia rzu-
cat Chrzesciany / Chry-
stus do niego tak rzekł:
Sawle / Sawle / przecz
mie przesladuiesz? Gdy
tedy Pawel wiazat / wia-
zit / trapit / bit Chrze-
sciany Chrystosowi to
czynit

Chr
pats
stus.
Eioi
tose
nis
dim
tis
pas
Wie
sawo
gina
polu
buro
nuog
besin
krik
pard
wo
nieki
malk
smal
Pecn
anu
siose
lynciu
Pecn
wo p
didzin
aptuo
simu

Chrystuy ray dare / Rayp
pats reyp izpazista Chri-
stus / Sam tieg mani perse-
kioii. Ir dabar tadu si-
tose diuiose / Kad prikščio-
nis žieydžia tulays nusi-
dimays dušias sawo pa-
ris vnt wisotiu piktibiū
pasileysdami / Christu
Wiespati sawo sawimp ir
sawo dušiose tunkina / war-
gina / ir sunkius iam so-
polus azjuduost. Petnicioy
burwo Wiespats izduotas
nuog Judosiaus azu tris
dešimtis grabiu / a nu
Prikščionis tot pigiaus ii
parduost / Kad dušias sa-
wo parduost azu nieka-
niekies smaguriu / azu
matku mieltu / azu kuno
smalsstibes ir megumus.
Petnicioy burwo surisetas /
a nu risa ii krikščionis du-
šiose sawo wirwemis ir
lynciugays tulu nusiheimu
Petnicioy wadziotas bu-
wo pa vlietas ir namus su-
bidziu sawo izgiedinimu /
aptuokimu / weydan mu-
šimu / aktu azudingimu /

ir

czynit / tako sam tak wy-
znawa Chrystus. Czemu
mie prawi prześladowiec.
I teraz tedy w te dni /
Chrześcianie obrażają ro-
zmaitemi grzechami du-
še swoe / sami białą wse-
lają złość rozpuszczając /
Christusa Pana swego w
sobie y w swych duśach
mecz / trapią / y cięskie-
mu boleżadają. W piątek
był Pan wydany od Ju-
dasa za trzydzieści groszy /
a teraz Chrześcianie da-
leko taniej go przadają /
gdy duše swoe przedają za
marności przyśmakow /
za kubek drożdży / za ście-
lesne lubieżności. W pia-
tek był związany / a teraz
wiązago Chrześcianie w
duśach swych powrozami
y lancuchami rozmaitych
grzechow. W piątek wo-
dzony był po vlicach y do-
mach y wielką swą zelży-
wością / wyśmianiem /
policzkowaniem / oczu
zaśmianiem / y innych
rozlicznych przynęd bier-

pieniem

Saule, Saule,
quid me per-
sequeris. Act.
9. 4.

Qua in cor-
pore mystico
Christus pa-
tiatur.

ir kicu tulu abidu kincel.
mu. Ir dabar tay destis
sám nuog krikšioniu /
giedina ii kad giedistay
tu musto širdy / kad kat.
ba blaurey ir daro. Ažu.
dingia akis / kad nesigie.
di akis is šventiausiu
teyp drusiey lapaudami ir
biaurey siauzdami / kayp
butu Dievas ne turis akis /
ir ne regis iu tu piktu dar.
bu. Daujos po namus / po
kardamas / idant maytay
sawo / kunuy sawointey.
Kiu is giedistkuosė giesdi.
muosė. Risa runkas is /
kad pameta tomis dieno.
mis darbus gieras / Ba.
žničiu / maldas / klaus.
mu misios šventos / ir
Dievo šodžio / a ištiesa ias
vnt piktibiu. Gali čia iš.
sikayėti trumpay wisa
žistoria kuncios Wiesi.
paties musu / kuriu kinte
petničioy / a wiskas tas
kuncias kincia dabar to.
mis dienomis dušios krik
ščioniu / kayp šwiesiey
ape tay bito S. Powilas.

Ji

pieniem. J teraz to mu šis
dšciele od Chrześcian / Iza
go / gdy sprosnego co my.
śla w sercu / gdy mowia
špetnie y czynia. Žas.
niata oczy / gdy šie nie
wštydza oczu iego na
šwieszych tak bespiecznie
y wšetecznie šaleiac / iako
by Bog ich nie widžiat
tych zlych spraw. Wtočas
šie po domach / po kār.
czmach / aby šcierwowi
šwemu / čiaiu wygodžili
w niewštydliwych iego
požadliwosčiach. Wiasa
rece iego / gdy opuščiaia w
te dni wczynki dobre / ko.
ščiot / modlicwy / Źucha.
niemšey šwiesey y Bože.
go slowa / a wyčiagaia le
nā zloščei. Može šie tu
wylieczyt krotko wšyčką
žistoria meki pānā na
šego / ktora čierpiat w
platek / a wšyčkie te meki
čierpi teraz w te dni w du.
šach Chrześcian / iako iā.
šnie o tym mowi S. Pa.
wel. Znowu prāwi krys.
žuiac sami šobie. Syna
Božego

Ji na
mi sa
nu D
ii. D
žastu
rina n
kunc

P

Kas

R 2
g
čiu /
tu? t
tas š
krikš
i. A
krik
mis m
brun
mies
Wiesi
čioy
pardu
didžiū
plaka
ranči
brung

Ji nanió tieg Prizjawoda
mi sawimp paciuose Su.
nu Diemo/ ir giedindami
ii. Del tu ir del kitu prie.
žastu šayto mumus mo.
zina musu Ewangeliu ape
kunčiu Wiespaties musu.

PVNKTAS II.

Kas destis tomis dienomis
Azugaweniu?

R Ayp aktas egieta iz.
girdis miniu praetun.
čiu/ klauses kas tay bu.
tu? texp galime klausis
kas šitomis dienomis texp
Kristioniu destis.
i. Afsakitis gali texp.
Kristionis tomis dieno.
mis miesty didžiausiam ir
brungiu pretiu pilnam
miesty tatiu Christaus
Wiespaties musu Bažni.
čioy šwentoy pretauia ir
parduost. Pirka brungiey
didziū sumu preties tetas/
płakas ir niekam nede.
rančias/ a parduošt labay
brungias ir gražias ažu
labay.

Božego/ y nā pošmiewi.
sto maiaey. Dlazych y dla
innych przyczyn czyta
nam matkā našā Ewan.
gelia o mece Pānā našego.

PVNKT II.

Co się dzieie w te dni
Zapustow?

S Ako ślepy wstyskaw.
szy kluszcza przecho.
dzaca/ pytał sie coby to
było? tak możemy ślepy.
tác/ co sie w te dni miedzy
Chrześcianydzieie?
I. Odpowiedziec sie może
tak. Chrześcianie w te dni
w mieście glownem y dro.
gich kup pełnem/ w mie.
ście mowie Chrystusa Pā.
ni našego / w kościele
świetym kupcza y prze.
daia. Kupia drogo kup.
pie proste/ podle/ y nie.
czemne/ a przedaia bārzo
drogie y piekne za bārzo
male pieniądze abo raczy
za

*Quid fiat di.
ebus Baccha.
maliorum.*

*1. Responde.
tur nundinas
exerceri.*

fabay mošus pinigus aba
gteriaus ažu artangu ažu
pinigelt mažintelt. Iš-
guldžiu šviesiaus del pi-
giesnio ismantmo. Ba-
žničioy Diešpaties Chri-
staus karp miesty / ira
daug prekiu brungiu tay
ira tutu dovanu milistos
Diewo / ir nupetnu / gie-
rudarbu. Tie dayktay iš
dungaus nuog Diewo
Sunaus atnešti ir kuns-
čiu ir smerčiu nupetniti /
madinasi aukšu / sidabru /
žimčiugars / almenimis
brungumis / turtu /
išdu. Prekley ira Erik-
leionis / kurie pirka tas
prekies nuog Christaus
iš dungaus atneštas /
kurios ira brungiausios
ažu wisa / wienot Chri-
stus Diešpats musu pi-
gay parduost aba gie-
rius dowanay munus
ias duosti. Nes ne pirwato
nieko tikray gieros šir-
dies / ir maso prisirinkimo
vnt apturimo tu brun-
giausiu dayktu. Ar di-

dis

ša selag / ža pieniasel
māluozki. Wykladam iā-
šniey dla tacinieszego zro-
zumienia. Wpościcie Pa-
na Chrystusowym iak w
mieście / iest wale rowa-
row abo kup drogich / to
iest rozmaitych darow ta-
ski. Bożey y zaslug / dobrych
uczynkow. Te rzeczy z nie-
bā od Syna Bożego przy-
niešione / y iego meka y
śmiercia zaslužone / zowia-
sie zlotem / srebrem / perlā-
mi / kamienmi drogiemi /
bogactwem / starbem. Ku-
pcy sa Chreścianie / ktorzy
kupia te kupie od Chry-
stusa z niebā przyniešione
ktore sa nadrośke nad-
rośytko / iednak Chrystus
Pan náš tante przedaje /
abo raczey darmo nam ie-
daje. Bo nie potrzebuie
niczego / tylko dobrego
serca / y malego przygo-
towania na otrzymanie
tych nadrośszych rzeczy.
Czy wielka praca iest pa-
cierek zmowić / chleba
pićwke y bogiemu doć /

dšione

dis
sukat
tiefy
diene
misio
pasat
kunig
gayte
priim
mentu
taku
teyp
brung
apcur
turtu
namu
Punti
mincin
Erikle
Pauia
diana
funda
mi tas
tu ds b
rus. N
Christ
pokot
gans g
Durai
ros W
tu prek

tis barbas ira poterelu
 sutalbet / duonos rie.
 Eieky pawargusiam duot/
 dienety kurru pashikant/
 misios swentos klausit /
 pasakir vnt sawis pokim
 kunigo pikribes sawo /
 gaytets azu las ir pamest/
 priime swentus Sakra-
 mentus / ir titus darbus
 rakiusz darit. Azu tuzs
 teyp mazus ne isfakitos
 brungibes prektes igit/
 apyret izdus didziausius/
 eurtu niekadu ne isgaysi-
 namu aba vmjinay patin-
 kunti. Gieri tadu ir is-
 mincingi prektiey terp
 Eriksioniu wisadu pre-
 Paula ir pirka saw kas
 diena ir maja ne kas wa-
 funda aba ir ne palauda-
 mi kas izdungaus prektes /
 tuzs brungiausius sawo-
 rus. Tes teyp tiakte tiemus
 Christus. Prekaukite ciegy
 pokotay ateymi / izdun-
 gans gaty sieteto vnt sudo.
 Durai Eriksionis ku da-
 ros Wieni iz in dang tabay
 tu prektu supirkt / ir pit
 nas

dzionek. Etery posciis /
 msiey swietey sluchac / po-
 wiedziec na sie przed ka-
 planem zlosci swoie / za-
 lowac za nie yporzucic ie/
 przyimowac swiete Sakra-
 menty / y inne uczynki ta-
 kowe czynic. A za te tak
 mate niewypowiedzianey
 ceny kup dostac / otrzy-
 mac skarby nawietke / bo-
 gactwa niekazitelne abo
 wiecznie trwalace. Dobrzy
 tedy y mdrzy kupcy mies-
 dzy Chrzesciani. zawse
 kupcza / y kupia sobie co
 dzien y malo nie co godzi-
 na / abo y bez przestanku
 ze nieba kupie / te nadroz-
 ke towary. Albowiem tak
 rozkazal im Chrystus.
 Zandluycie prawia az przy-
 ide z nieba na koncu swia-
 ta na sad Glupi zas Chrze-
 scianie co czynia? Jedni
 z nich wiele barzo tych
 handlow zakupiwszy / y pek-
 ne dusze swey strzynie na-
 klady / w te trzy dni
 wszystkie Boze dary / ta-
 ke tego milosc / za slugi
 dobre /

nas dusios sawo strinias
 pripily / to mis trimis die-
 nomis wisas Diwo dowa-
 nas / to milistw / to meyt /
 nupelnus gierus ir kitus
 wisus swentus dayktus
 nuteriola / parduost weli-
 nuy dusiu ir kunu sawo /
 ir wisa giera / wisas dun-
 gaus prektis azu niekus.
 Azu wienu maktu / kurio
 nusigieria be ismonios / a-
 zu pierstir / azu rustiby
 gaytur / azu pawideimu /
 azu apkalbeimur artimo
 sawo sunku. A tay tabiau-
 siey doro to mis dienomis
 pasigieri / zwegota niekus /
 musto giedistus dayktus
 siaucia / tapanta / kaulasi /
 barasi / apsilaki ir nuog
 apwinio galwu sunku-
 cius turedami / daug pi-
 tribiu be skayciaus dasi-
 leydzia. Aiit wel / kurie
 ismano gieriaus tas pre-
 ktis / labay ias sawo brun-
 gina / ir nieku budu iu ir
 azu wisir swietu ne par-
 duost. Nes sino ir maziau-
 siu Diwo milistos dowanu
 brun-

dobrze / y inne wszytkie
 sariete rzeczy utraccia /
 przedaia czartu dusie y sia-
 lo swie / y wszytko dobre /
 wszytkie niebi / kie towary
 za ledaco. Za ledin trunek /
 ktorym sie wpiata do w-
 traty rozumu / za spro-
 nosc / za pomste / za gniewo
 iadonity / za zazdrosc / za
 obmawianie blizniego
 swego ciezkie. A to nabar-
 siey czynia w te dni ped-
 piwisy / blekoca ledaco /
 mysla wseteczne rzeczy /
 faleia / bia sie / swarza sie
 obzarwisy sie / y od chmie-
 lu glowy zawrot ma-
 iacy / wiele zlosci bez liczo-
 by dopuszczaja sie. Dru-
 dzy zas / ktorzy rozumie-
 ia lepiey te kupie / barzo se
 sobie waza / y zadna mia-
 ra ich y za wszytek swiat
 nie przedaia. Wo wiedza /
 ze y namniwisy to sty wo-
 zej dar drozzy jest niz w sy-
 stek swiat. Przeto w te
 dni nte tylko nieprzedaja
 tych kupi / ale y wiecy so-
 bie ich przykupuia / ida do
 ko-

bran-
 su su-
 diene
 duos
 daug
 eye b
 ispa
 priin
 ment
 wasa
 su nu
 di Da
 2. E
 mis d
 mas
 ne / u
 nus
 dos v
 tulay
 a k me
 kinci.
 Toes
 swieto
 vspu
 karp b
 karmo
 tesgi
 swent
 kur si
 mon
 aliw

brangiesny funt ažu wi-
su swietu. Todorin siomis
dienomis ne tikray ne par-
duost tu preku / bet ir
daugiesn saw tu pripirka
eye bažnieion vnt maldū/
ispažistasi pokim kunigo
priima švenčiausi Sakra-
mentu / apėuri mitastiwu
wasaru aba arlaydimu wi-
su nusideimu / ir igia di-
di Diewo milistu.

2. Gal atskaitis iog to-
mis dienomis ira patwini-
mas wišo swieto / kurtami
nejustayiti. Priksčionis
nusiksta gituman pastun-
dos vmišinos / nuginsta
tulays nusideimays kaip
akmenimis didžieys apsun-
tinti. Įkeiti ir šrinios
tloes kaip warnay vnt
swieto ir vnt mayen kuno
všpuoty / tesa ir rila
kaip bestijos. Rici kaip
Pamelicia, isštridi. iz
rogi šrinios Bažnieios
šventos / ne radami
kur siestas sugrižta šri-
mon su žalu šakiety
alimos medžio / ne pasite-

XI

pa

Pokšiotā nā modliemy 7
spowiadāia šie / przymu-
ia nāswietšy Sakrament/
oytrzymywaia miłosčiwe
lato abo odpuszczenie
wsytekich grzechow / y
dostepia wielkay Božey
łaski.

2. Može šie odpowiedzić /
že wte dni iest potop. šwia-
tā / w ktorym niezliczeni
chrześciane tona y nā gle-
bokosc potepienia wicz-
nego grazna rozlicznemi
grzechami iak pamienmi
wielkiem obciaženi. Wy-
chodza z korabia tloego
iako krucy iacy nā šwiat /
y nā šcierwy šiatā nāpado-
šy / klui / y žra iak be-
stie. Inni iako galebica
wyleciawšy z tegož ko-
rabia pokšiotā šwiterego/
nie nāyduiać gdišieby šied-
li / wracāia šie do kor-
bia žielona galaška olivo-
nego drzewa / nie maža

XV

šie

2. Responde-
tur.

Diluvii ani-
marum ex-
undare.

pa maytomis ney purways
 biauribiū / ne apsirila /
 ney apsitaki / bet azusilay.
 To miernay wisami / ir to-
 drin turti širdiy sawo za-
 luoiunéiu šaktiely aliwoos/
 tay ira sundaru su Diwu
 mieliausiu ir su artimaya
 sawo / nesiwaydyia nesu-
 nieku / pakaiuy giwena:
 Ante kurie skista nuog
 zwanu piktibes / turetu
 weyzdeti vnt kispinio / ku-
 ri Diwas vnt debesiū iz-
 tiese / tay ira vnt Chri-
 staus nukriziawoto / kurio
 kunčiu ir smerci tomis
 dienomis Baznietia liemus
 pokim stato / idant drau-
 stus ir laucus nuog to pa-
 todimo.

g. Responde-
 tur piscatio-
 nem fieri ani-
 marum.

3. Gali atsakitis jog die-
 nomis sitomis bestis zu-
 warimas dušiu kaip zu-
 wu pokiu. Zuwinikay ku-
 rle azumeta tinktus culus
 vnt sugawimo tu zuwu ita
 welinas su sawo draugi.
 Nes paterysey / iey kitadu
 kadu isipildzia anie zo-
 dney pranašo / kadu tomis
 dieno.

šie šolierwami / ani blo-
 tem nieczyštosci / nie ob-
 žeraia šie / ani šie vpiata /
 ale zachowuia šie miernis
 we wšyckim / y przeto ma-
 ia w sercu swoiem žiele-
 nieiaca šie gatazke oli-
 wna / to iest zgoda z Bo-
 giem / y z bližnimi swoymi /
 nie wadza šie z nikim / w
 pokoju mieštaia. Oni kto
 rzy tona od potopu zlosci
 mielby patrzyt na teozę /
 ktora Bog ná oblokach
 rozčiagnat / to iest ná
 Chrystusa wpryzowane-
 go / ktorego meke y smierc
 w te dni koscioł im wy-
 stawuie / aby šie hamowa-
 li y przestali rospusty.

3. Može šie odpowie-
 dšic / ze w te dni dziele šie
 łowiente duš iako ryb iak-
 tich. Rybak ktory zarzu-
 ca sieci rozmaite ná vlo-
 wiente tych ryb iest czare
 z swoymi towarzysimi. Bo
 žaisze iszeli inedy kiedy wy-
 pelniata šie one slowa
 proroka / tedy w te dni /
 ktora

dien
 dzia
 didz
 wat
 su s
 pag
 to a
 ktu
 ktan
 isfin
 buch
 Zidu
 nuw
 tru l
 welin
 ktay
 do ir
 ejter
 kuria
 lepš
 tuose
 spirg
 wmi

Kas p

La
 n
 sawo

bienomis / kuriego stum.
 dziasl potim. Diwo su
 didziu sopulu hirdies sawo
 vnt dusiu neprietelans. Mi
 su swietu niez meskieriu
 pagawo / wisu azugrie.
 io aba azuieme didziu tin.
 Etu sawo / ir surinko tin.
 Etan sawo. Tas rastas
 isfimanu pirm ape Na.
 buchodono zoru / kuris
 zidus newalon pagawo ir
 nuwede Babylonion: vn.
 tru budu isfiguldzia ape
 welinu / kuris dusias tin.
 Etais tutu nusideimu gau
 do ir vmzinon prapultin /
 ezieran pragaro imeta /
 Eriami ne wurduo / bee
 lepsnos ira negisuntios
 tuose pratiez Ecos sumis tos
 spirgisis / degs / plautis
 vmzinay.

PVNKTAS III.

Kas per Ierichu izfimanos

Tas zodus isfiguldziasl me
 nuo. Mlenno wel turi
 sawo galiby ir sitas / ku-
 riomis

Etoremi sie starzy przez
 Bogiem z wielkim zalem
 serca swego na dusznego
 nieprzyaciela. Wszytek
 swiat prawi weda pod-
 niosl / wszetek wydzagnal
 niewodem swoim / y zgro-
 madzil w siec swoje. Co
 pisino rozumie sie wpzod
 o Nabuchodonozora / Eto-
 ry zydy w niewola zabral
 y zawiadl do Babilontey:
 drugim sposobem wytla-
 da sie o czarcie / Etory du-
 se sieciami rozmaitych
 grzechow kupa y na wie-
 czna przepasle do leziora
 piekielnego wrzuca / w Eto-
 rym nie woda / ale ptomie-
 nie sa nieugaszone / w tych
 sie przeklate ryby te beda
 smazyc / gorac y plywac
 na wieki.

abac. v

PVNKT III.

Co sie przez Ierycho
 rozumiec

Co slowo wykladá sie
 Esietyc. Esietyc zas
 ma swoje mocy sity / Eto-
 remi

Quid per Ie-
 richo mystice
 intelligatur.

Iericho sonat
 lunam, sonat
 autē symbo-
 lum mundi.

Luna sub pe-
dibus eius.
Apos. 12.

Mundus facit
homines Lu-
naticos.

Lunatici sunt
ligandi.

Vincula sunt.

1. Precepta
Dei.

riomis vnt to ziemesno
swieto daug daro stebu.
Klingu dayktu. Terp ti-
tu daro ray / atmayno
żmones / Kurie kartays
Pielasi nakci / lipincia vnt
auktu dunktciu / sergali.
gomis / Kurias sugriža is
pradžios nauio / aba vnt
gato menesio / swayksta
itemus gatwo / siaucia ir
kartays pasiuti daug siey
zdžia ir azumusta žmoniū
Kurie iu ne sifaugo / ir to-
drin wadinasi Ewange-
lioy Lunatici kaip butu.
Menesiniey. Tasay menuo
issimano swietas / Kuris
żmones daro pasiutusieys
labiausiey tomis dieno-
mis. Idant tadu ney sawi/
ney kitu kaip pasiuti ne
zieystu ir ne azumustu /
reykia iu suriski duiomis
wirwemis. Terp ir tu /
Kurie siaucia kaip pasiuti
azugawentose suriski rey-
kia. Tie risiey ir wirwes
drutos ira.

1. Prisakimay Dlawo /
Ku.

remi na tym niszym swie
sie wiele czyni dziwnych
rzeczy. Miedzy infemi
czyni to / odmienia ludzie /
ktorzy czasem blażcia sie
w noc / iaza na wysokie
dachy / chorzeia choroba-
mi / ktore sie wracaja zpo-
czatku nowego / abo na
koncu starego miesiaca /
zawraca sie im glowa /
salcia / y podezas ofialawo
sy wiele obrazaja abo y
zabijaja ludzi / ktorzy sie
ich niestrzega / y przeto
zowia sie w Ewangeliey
Lunatici iakoby Mie-
siecznicy. Ten miesiac ro-
zumie sie swiat / ktory lu-
dzie czyni salonemi na-
bierzey w te dni. Zeby te-
dy ani siebie ani drugich
iako saleni nie obrazali / y
nie zabijali / trzeba ich
związac mocnymi powo-
rozami. Tak y tych / kto-
rzy sie w sciekaja iako
saleni w zapusty związac
potrzeba. Te zwiastki y
snury mocne sa.

1. Przykazania Boze /
Kto

Kurle
stis r
wes.
sius
nuog
Diew
dant
dek k
na ios
Diew
Kaku
2. K
imay.
suria
3. Tra
Punk
snu ju
Pas n
vnt v
raso E
mis su
ielus
trauke
praga
4. Kis
nos ir
refemi
iuos / r
radelst
dant m
to pri

Turleys bedlewley ne duo-
stis riste / trauka ras wir-
wes. Sutraukitime ri-
stus in / ir numestime
nuog sawis iungu in. Bet
Diewas rāgina wisus i-
dant susipunciūotu. In-
dek kōias tawo punciūos-
na iōs / tay tra isminties
Diewo / ir tynčiuguosna
taklu tawo?

2. Ristey tie ira nuside-
imay. Wirwes nusideieiu
suristie ir suwierzie mani.

3. Ira wirwes / vnzinos
Punciōs / i; vgnies i; liep-
snu iusuktos / turū nie-
kas ne gales sutraukiti
vnt vnzū. Ape turias
raso S. Petras ir sako io-
mis suristus pikus An-
ielus aba welinus nu-
traukus i; dungaus ir
pragaran imestus.

4. Ristey ira tulos dowa-
nos ir gteradeistes. Wir-
relemis Adamo patraupsiu
inos / ristey meyles. Gie-
radeistes surisa žmogu / i-
dant nieko ne daricu pik-
to priess sawo gteradein.

Teyp

Ptoremi niezbožni nieda-
ia sie wiazac / rwa te pow-
rozy. Potargaymy zwiastki
ich; y zrzucemy z siebie iarz-
mo ich. Ale Bog napomi-
na wšytkich aby sie spe-
rali. Wtoż noge twoje ro-
petaiety / to jest Nadrości
Boskiey / y w tancuchy
byle rwa.

Pf: 21

Ecclesi. 9:

2. Zwiastki te sa grzechy.
Poworzy grzesnikow zwia-
zaty y strepowaty mie.

2: Peccata:

Pf: 118:

3. Sa poworzy / wieczne
meki w piekle / z ognia /
z plomieni strebone / kto-
rych nikt nie bedzie mogt
zerwać na wieki. O kto-
rych piše S. Piotr / y po-
wiada niemi związane byc
zle anioty abo czarty zar-
gione z nieba / y do pie-
kla wrzucone.

3: Pena infe-
torum:

2: Pet: 2:

Iud: 7: 6:

4. Zwiastki sa rozmaite
dary y dobrodziejstwa.
Powrozkami Jadamo-
we ni počiagnie is / zwia-
stami miłosci. Dobro-
dziejstwa zwiēziā czło-
wiakā / aby niczego nie

4: Beneficia

Dei

Ose: 11: 7: 4:

czy.

Genet: 29.

Teyp' Jozafas patri •
 orcha swentas / Kad
 Wiešpati io perkabineio
 ii vnt piko ir nederunio
 dayko / Kuris buruo priess
 Wiešpati io / ir sunti bu
 tu burus abida / Kad bu
 tu pasiliteis io moteres /
 Kuri kaip pašastuwe vnt
 to ii priwadzioio. Teyp
 radu atskatie iey dažnay
 saw nubostunioy: Kaip
 galu nusidet priess wieš
 pati mano / Kuris wisa
 runkon mano indawe / iz
 iemis tawi wienu pačiu
 Kaip butu taris / surisie
 mani wiešpats gieradet
 stemis kaip lundugays /
 negalu iam abidos darit.

5: Christus:

Col: 3.

5. Kisis fra drutas labay
 meyle Diemo. Vnt wiso to
 turekite meky / Kuri fra
 risiu robulibes. Meyle
 Christaus priess mus ira
 stipra / niekas iu suristas
 ne gal siaust / ir nusidet.
 Eniureli tu Baznicio iz
 tiešia

czynit zlego przeciwo
 swemudobrodziejowi. Tak
 Jozef Patriarcha swie
 ty gdy Pani iego noma
 wiala gona zla nieprzy
 stojna rzecz / ktora byla
 przeciwo panu iego / y w
 czynilby mu byl cieška
 krzywdy / by sie byl do
 tknal iego zony / ktora ia
 ko nierzadnica na to go
 nawodzila. Tak tedy od
 powiedzial iey czesto sie
 sobie przykrzacey. Jako
 moge zgrzeszyć przeciwo
 Panu memu / ktory wšysk
 to w raka moia podał /
 oprocz ciebie iedney sa
 mey? Jakoby rzekl / zwia
 zał mie pan dobrodziey
 stwy iako lancuchami /
 nie moge mu krzywdy czy
 nić.

5. Zwiastka jest mocna
 barzo miłość Boga. Na
 de wšysko to miezdie mi
 lość / ktora jest zaslaskiem
 doskonalości. Miłość
 Chrystusa przeciwo nam
 jest mocna / niekto nie zwi
 zany nie moze palk / y
 grze

tešia
 ba a
 Kad s
 ape
 Christ
 izgul
 tomis
 dane n

P V

Kodrin
 staus
 rayf

I. S.

gaus
 supras
 Rapci
 stratin
 rie wa
 septim
 zuped
 labay
 gal zm
 sagall
 dide
 Diemi
 turet i

teſta munus Paip Kaba
ba a ſnureli raudonu /
Rad Rayto Ewangeliu
ape kunciu ir ſmerti
Chriſtaus. Tas wirwes
iſguldie / ira pa ſintuſius
tomis dienomis iuriſe / i.
dane ne ſiaufu.

PVNKTAS IV.

Kodrin Apasztalay, Chri-
ſtaus ape ſawo kunciu
rayſzkiey katbuncio
ne iſzmane?

1. **G**dy kuncia Wieſ.
Opacies ira ſmo-
gans iſmoniey tabay ne
ſupraſtina / del gilibes pa-
ſapciu / kuros toy aju-
ſirakina. Ir kodrin neku-
rie wadina iu Enigomis
ſeptinomis pſetietimis a.
ſupeſietiu. 1. Pſetietis /
tabay dide ſitpmbe (pa-
gal ſmoniu iſmonios) wi-
ſagalindiami. 2. Tabay
dide kuncia ir ſopulis
Diwiep / kuro ſopulo
iurec ir kintetn gal. 3. La-
bay

grzeſzye. Szantek ten ko-
ſſioſ rozſiaga nam / iako
Kachab a ſnurek ezer-
wony / gdy czyta Ewan-
gelia o mece y ſmierci
Chryſtuſowey. Te po-
wrozy wylozye / ieſt ſalo-
nych w te dni zwiſzac / a-
by nieſaleli.

PVNKT IV.

Czemu Apoſtołowie Chry-
ſtuſa o mece ſwey Wy-
raznie mowiacego
niezrozumieli?

1. **J**ez meka Pańska ieſt
Cztowieczemu ro-
zumowi barzo nie poietu /
dla gteboſci tajemnic /
ktore ſie w niey zamyka-
ia. I przeto niektorzy
zowia ta księga ſiedmia
pieczęci zapieczętowana.
1. Pieczęć barzo wielka
ſlabość (według ludzkie-
go rozumienia) w weſe-
chmocy. 2. Wielka me-
ra y boleſć w Bogu nie-
cierpiewym. 3. Barzo
wielka zelżywość w Bo-
ſkiey

joſue. 2.

Cur Apoſto-
li Chriſtum
clare de ſua
paſſione lo-
quentem non
intellexerint
1. Ratio quia
paſſio Domi-
ni difficilis
eſt intellectu
ob ſeptem ſi-
gilla.

apoc. 7.

bay bide gieba Diewi-
 skoy garboy ir Maiestoty
 4. Dide durnibe (Kayp
 zmonenus regietos) Die-
 wo isminty. 5. Labay
 dide neturte Diewiep tur-
 tu wisokiu Wiespatiep.
 6. Didis apteydimas
 Christaus nuog Diewo /
 tobulausiamy suwenini-
 my to su Diewu. 7. Labay
 dide smarlibe (Kayp zmo-
 nes numane) Diewo Te-
 wo priess Christu vnt to-
 kios smierties ii izduodun-
 cio / wienot didziausioy
 meyley Tero priess Sunu
 togy smierties skaudibey
 ir kartibey. Del tu radu
 pechieiu ne ismanama ira
 kunka Wiespaties ir iz-
 ganitoio musu.

2 Cogitabāt
 Deū non per-
 missurum, ut
 Christus Do-
 minus immo-
 centissimus
 tantis obij-
 catur tormen-
 tis.

2. Zinoto Apastolay
 Christu sunt labay skryn-
 tu ir nekaltu / ir todrin
 Diewux labay mielu / ir
 tipp regietos itemus / kad
 Diewas ne perteks vntio
 texp baystios kunkios ir
 smier.

skiey chwaſe y maieſtaſcie
 abo w Bogu częci / chwa-
 ly pełnym y maieſtatu. 4.
 Wielkie gupstwo (iako
 ludzie mniemali) w Bo-
 skiey mądroſci. 5. Bar-
 zo wielkie wboſtwo w Bo-
 gu bogactwo wſelkich
 Panu. 6. Wielkie opuſ-
 czenie Chryſtuſa od Boga
 w nadoſtkonalſzem z jedno-
 czenia tego z Bogiem. 7.
 Barzo wielka ſrogoſc
 (iako ludzie tozumieli) Bo-
 ga oycę przećiw Chryſtu
 ſowiną takową go ſmierć
 wydaćacego / iednak w
 nawiaćkſzey miłoſci Wy-
 cowaſkiey przećiwko ſynowi
 wiw teyże ſmierci gorze
 koſci y oſtroſci. Dla tey
 teby pieczyćci nie zrozu-
 mialna teſtmeſka Pana
 z bawiećci naſzego.

2. Wiadzieli Apostołowie
 iż Chryſtus był barzo
 ſwieży y niewiny / y prze-
 to Bogu barzo miły / y
 tak ſie im zdalo / że Bog
 nie dopuſci nań tak okru-
 tney meki y ſmierci / oia-
 kiey

ſmierci
 fluſu
 bło.
 3. G
 lawo
 kiey
 dayie
 ne Pa
 almie
 nuog
 meſt:
 iż to
 leyde
 die /
 Tuog
 luofa
 4. J
 raſeo
 io /
 iż nun
 pats
 fog r
 mirt/
 tis.
 5. J
 zmon
 ape
 lum
 mu /
 ne m
 girdi

smerties/ ape kopolu Chri.
sus itemus tuometu kat.
bulo.

3. Galeio ir tay širdiy
sawo mustit: Teyp tun.
kiey Wiespaties musu ži.
day ieskoto vnt smerties/ ir
ne kartas noreio io / iau
atmenimis vžumust / iau
nuog aukšto kažno nu.
mest: á tečiau iam niekas
iz to nescita. Ties ne per.
leyde sawis itemus gau.
dit/ ney dawes nusitwert.
Tuogi budu ir wisadu bus
luosas nuog iu runku.

4. Jog ne ismane dabar
rasto ape kuniu ir smerei
io/ kuri po Kielimu sawo
iz numirusiu itemus Wies
pats izgulde / ir parode
tog reykite iam tintet/ nu.
mirt/ ir iz numirusiu Kiel.
tis.

5. Jog šobšiez / kuriuos
žmones girdi ape križiū /
ape kuno ir piktu giydu.
Iu marintimu ir wargini.
mu / ne limpa širdiesp /
ne mieli ira / ir todrin
girdi luos kəyp ne girdz.

33 dami/

Kiey im on ná ten ezás mo.
wit.

3. Mogli y to w sercu my
šlió: Tak czesto Paná ná.
šego žydzi šukali ná
šmieré/ y nieraz chcieligo/
to vlamionowás / to z
wysokiey gory zrzucié: á
przeciego nie rákowego
nie portalo. Wo sie im nie.
dopuscié imac ani sie dal
vłapié. Tymze sposobem
y zawždy bedzie wolen od
ich reku.

4. Iz nierozumietli ieszcze
pisma o mece y smierci te.
go / ktore im po zmar.
twych wstaniu swoim /
Pan wyložyl / y pokazal/
ze trzeba mu bylo šier.
pieć / vmrzeć / y zmaré
twych wstać.

5. Iz slowá / ktore ludzie
slyša o krzyżu / o ciata y
ztych žadz vmartwieniu y
trudzeniu/ nie lgna do ser.
cá / nie przytemne sa / y
przeto slyša te tak niesty.

33 bac/

9. Recorda
bantur sape
Iudeorum
manus eua
fisse, & sem
per euasurum

4. Nesciebāt
scripturas de
passione &
morte eius.

Ioan: 20. 9. 9.

5. Quia ser
mo de cruce
carni est du
rus & insipi
dus.

6. Quia amor
eorum in
Christū non
sinebat eos
cogitare mā-
li aliquid illi
euenturum.

1. Cor. 17. 7. 5.

bami / ir ne ismano iu.
6. Jog mileio Christu
Wießpati sawo / ir ta meyo-
te ne perleyde tiemus mu-
stie / idant Pas pikro iam
turetu tiktis. Moxetieg
Apashtas ne musto pi-
kro.

śac / y nierozumiecia ich.
6. Jsmilowali Chrystu.
śa Pana swego / y tak mi-
losć nie dopuścila im
myślic / aby go co złego
miało potkać. Miłosć /
mowi Apostoł / nie my-
śli złego.

PVNKTAS V.

Quam inde-
center faciat
Christianus,
qui mendicat
sibi noxia.

1. Pudore affi-
cit Deum pa-
trem suum.

Kayp ne priderunciey daro
krikščioniskuris elgia day
ktu saw daug gadinun-
čiu aba žalingu.

1. **G**Jedu daro Tewuy
sawo aukščiau.
siam ir didžiausiam Die-
wuy / Kurio ira sunumi
priimtiniu / Kad mel-
džia ko nuog tu / Kurie aba
negal duot del neturtes
sawo / aba iey duosti ku/
nieku budu io pasocint tuo
negal. Nes Tewas io ira
Wießpats wisokiu turtu /
ir liepia idant kogi tiktay
privato sunus io / iop
putus ir nuog io prašitu.
Mel.

PVNKT V.

Iako nie przystoinie czy-
ni Chrześcianin, który
zebrze rzeczy sobie
szkodliwych.

1. **W**Scydz czyni Oycu
swemu nawyższe-
mu y nawielßemu Bogu /
ktorego iest synem przy-
sposobionym / gdy prosi
czego v tych / ktorzy abo-
nie moga dać dla vbo-
stwa swego / abo iesli da-
ia co / żadna miara go tym
nasyć nie moga. Abo-
wiem Ociec iego iest Pan
wszyckich bogactw / y ka-
że aby czego iedno potrze-
buig synowe iego / do nie-
go śia

Melstite o imsite/ testpo.
 tite o rasite. Jey apetu
 melsite Teru wardan
 mano/ duos iumus. Kad
 tadu apleydis toki Teru
 Titump eyt/ ir nuog swe-
 rimu nori penetis/ giedina
 ti/ Kayp butu anis ne ga-
 lis effus sumu sawo wi-
 sami ko tiemus reykia /
 apweydet. Kayp ne ma-
 zu daretu giedu Karalunas
 teruwy sawo Karaluy / kad
 il apleydis melstu pe-
 nuksto trupucio mog
 waldeno io elgietos ir
 grino jmogaus/ galeda-
 mas nuog io tureti apstu
 wisokiu reykatu sawo.

2. Jog melozia nuog
 swieto triiu kusniu/ kuri-
 uos praritis negat sotumi
 but: bet po senam alleanu
 aliks. Tie kusniey tris.
 ira ante/ kuriusius Kayto
 Jonas 5. pagieydimas
 funo/ akin/ ir puyka.
 3. Jog elgiasi nuog swie-

195

go sie wcielali/ y v niego
 probili. Proście a we-
 zmiecie/ szukajcie a nay-
 dziecie. Jesli o co bedzie.
 cie prosie oycą w imie mo-
 ie / da wam. Gdy tedy o-
 pusciwszy takiego oycą
 do inszych ida/ y od obcych
 sie chca żywić/ wstyd ie-
 mu czynia / iakoby on nie
 mogl synow swoich we-
 wstykim / czego im po-
 trzeba / opatrzyć. Jako-
 by nie maly wstyd czynit
 Krolewic oycu swemu Kro-
 lowi / gdyby opusciwszy
 go / prosil trochy pokar-
 mu v peddanego tego ze-
 braka y wlogiego czto-
 wiela / mogac od niego
 miec dostatek wselakich
 potrzeb swoich.

2. Prosi v swiata trzech
 keso/ ktore polknawszy
 nie moze sye byc/ lecz po-
 staremu glodnym zost-
 nie. Te kasy trzy sa one/
 ktore wylicza Jan S. po-
 zadliwosc ciata/ oczu/ y
 pycha.

3. Is jebrze y swiata
 swego

Mat. 7. v. 7.

Ioan. 16. v. 27.

2. Mendicant
 tres bolos vi-
 lisimos.

1. Ioan. 2. v. 16.

3. Mendicant
 apud hostem
 suum.

Iz. 1. 17.

*Quamvis est ho
mini panis
mendacii.*

Prov. 20. 17.

to sawo nepřietelaus: Pad
tieg iż świato butumite /
swietas / Pas to ira / mite-
tu. Klausit ku casay ne-
prietelus taw elgietay
paduos. Pateysej pa-
duos ażu duonu gteru /
duonu pitnu žwirždu / Ku-
riu ezdamas atšipinš ir
sufaužis duntis sawo.
Teyprastas bifo. Gardi
ira tieg žmoguy duona me-
to / o potam burna to pitna
bus žwirždu. Gardi regi-
si duona nauda neteyšin-
gay igita prekiese: bee
griežia žwiržday kurie toj
ira / wisadu širdi ape su-
wertimu aba atpildimu /
Kurio reykia darie tam /
Kuriam abido ira padari-
ta. Gardi regisi duona
girtibe ir kuno gierius /
bee toj ira daug akmenelu
aba žwirždu / ray ira
krumtimu ir tufimu du-
šios / del giedos / del bay-
mes / del ligu / del smerties
dušios ir kuno. Aba
paduos anuos tris day.
Krus / ape kuriuos stajto-
ma

swiego nieprzytaciela: Gdy-
byscie prawi z swiata by-
li / swiat / co tego jest /
mifowalby. Stuchay co
ten nieprzytacieli tobie że-
brałowi poda. Zaisie po-
da miasto chleba dobrego /
chleb peten piastu / ktory ie-
dzac stepisz y pokruszysz za
by swe. Tak pisimo mowi:
Smaczny test prawi czło-
wieku chleb kłamstwa / a
potym napetnia sie pia-
stem ysta tego. Smaczny
sie zda chleb pożytek nie
sprawiedliwie nabyty w
Eupiach: Ale grzisz piasek /
ktory w nim test siece o zwro-
ceniu abo nagrodzeniu /
ktore potrzeba czynić te-
mu / ktoremu krzywdą jest
uczyniona. Smaczny sie
zda chleb płaństwo y cie-
lesna rośkosz / ale w nim test
wiele kamyścziow abo
dziarstwa to jest gryzienia
y targania dusznego / dla
wstydu / dla botazni / dla
chorob / dla śmierci dusi-
ney y cielesney. Aba poda-
one trzy rzeczy / o ktorych
czy-

me Ewangelioy. Pa-
duos (nie twas bet ne prie-
telus) ažu duonu akmens/
ažu pautu kurti / ažu
žuwi žaltis. Akmuo ira
tietas / kas akmens krim-
ta / tay ira to swieto giero
iestko / taps kietu kapp
akmuo vnt dayku izgas
nimuy sawo reykiamu /
sukietes io širdis kapp
vola : ape toki skundžiasti
raftas. Sukietino wey-
dus sawo tabiaus negi vo-
ta. Širdi sawo padeio aba
padare kapp adamantu
akmeni tiečiausi. Kur-
tis turi apipenus vode-
gay: kad iškerta / žmogus
weykley miršta nuog to.
Turtas to swieto su abidu
artimu surinktas ira kurti
tis / kurtis vodegu iškier-
ta ir numarina turtin-
gu / tay ira galy pagi-
wenino aba watundoy
smertis baysley pra-
judžia vmižnon pastun-
don. Duona tieg to m-
durinose to apjwrs ing
tuzi giwačiu / turtu / Pu-
ri pra-

ozytamy w Ewangeliey.
Poda (nie Ociec / ale nte-
pryziabiel) miasto chleba
kamien / miasto iacia nie-
dzwiadka / miasto ryby
weza. Kamien test twardy /
eto kamienie gryzie / to
jest tego swiata dobr su-
ka / zstanie sie twardy ia.
Eto kamien na rzeczy zba-
wieniu swemu potrzebne /
stwardzicie serce iego iak
opoka: na takiego skarzy
sie pismo. Zatwardzilio-
blicza swe nad opoka. Ser-
ce swe uczynili iako dia-
ment kamien natwardzy.
Niedzwiadek ma iad w o-
gonie / gdy czlowiek vcie-
pretko vmiera od tego. Bo
gactwa tego swiata z
Przywda bliznich zebrane /
sa niedzwiadkiem ktory
ogonem kasa y umarza
bogacza / to jest na kon-
cu zywota / abo w godzia
ne smierci zabita na wiecz-
ne potepienie. Chleb iego
prawi we wnetrznościach
tego obroci sie w zolte
żmionę / bogactwa ktore
posart

Luc. 11. 7. n.

Iob. 20. 7. 14

Rom. 8. y. 6.

et pratio / iſwemo / ir iz
pitwo to iztrauk u Die-
was. Ont gato zaleis iz-
simano iſmintis kuno. Tu
ima žmones nuog swieto
kad turis to mokſto / ir pa-
gal to ažuſiſayko. O
toki iſmintis ira žmoguy
swieto ſekietoluy ſmertis
ir prapultis vmižina.
Iſmintis tieg kuno ſmer-
tis ira.

pożarł zwióſt / a zbrzucha
tego Bog ie wyciągnie.
Na koniec waſ rozumie
ſie rozum ſielesny. Ten
biora ludźie od ſwiata /
gdy ſie trzymala tego na-
uki / y wedlug niey zacho-
wuia ſie. A taki rozum ieſt
człowieku ſwiata naſla-
dowcy ſmierci y zgubę
wieczna. Mądroſć pra-
wi ciała ieſt ſmierć.

A

Amor
onu
Amor
f. 2
Anato
mir
Angel
p. 5
Anim
ima
Anim
Anim
f. 1
Anim
Anim
Annu
Apoſt
Apoſt
ne
xen

Bacch
ani
Bacch
na
Bacch
ext
Bapti
Benef
Benefi

I N D E X

RERVM PRÆCIPVARVM QVÆ IN HIS PVNCTIS CONTINENTVR.

Prior numerus folium, alter punctum denotat.

A.

Actiones suas, quales sint, ignorat homo. f. 114. p. 9.
 Ager, in quo Deus bonum semen seminat, triplex est. f. 291. p. 3.
 Amor diuinus, vinculum est, f. 373. p. 3. item onus & pondus quoddam. f. 52. p. 4.
 Amor Dei perfectus mundat à lepra peccati. f. 238. p. 4.
 Anatomia mystica ad cognitionem sui hominem inducens. f. 86. p. 4.
 Angeli Sancti comparantur Lucernæ. f. 20. p. 5. Vocantur ager, fol. 292. p. 3.
 Anima hominis representat Deum, ut eius imago multipliciter. f. 91. p. 5.
 Animæ hominis 9 Excellentia. f. 86. p. 4.
 Animæ mala, & bona, ignota sunt homini. f. 114. p. 9.
 Anima iusti, vinea est. f. 320. p. 5.
 Anima peccatoris vinea vocatur. f. 320. p. 5.
 Annus imperii Caesaris 4 denotat. f. 131. p. 2.
 Apostoli cōparantur terræ bonæ. f. 344. p. 1.
 Apostoli Christum Dominum de sua Passione differentem 6. ob causas non intellexerunt. f. 375. p. 4.

B.

Bacchanaliorum diebus instituitur piscatio animarum. f. 370. p. 2.
 Bacchanaliorum diebus exercentur nundinae. f. 368. p. 2.
 Bacchanaliorum diebus diluuium animarū exundat. f. 369. p. 2.
 Baptismus mundat à lepra peccati. f. 237. p. 1.
 Beneficia & dona Dei vocantur onus. f. 51. p. 5.
 Beneficia Dei dicuntur vincula. f. 373. p. 3.

C.

Carcer iustis est Templum. 40. p. 2.
 Christi pulchritudo triplex. f. 170. p. 2.
 Christi tribunal quadruplex. f. 25. p. 7.
 Christi exercitus contra peccatores est quadruplex. 258. p. 6.
 Christiani sibi noxia petentes tribus ex capitibus inconuenienter agunt. f. 378. p. 5.
 Christus Dominus vocatur Liber. f. 18. p. 5.
 Lucerna. f. 19. p. 5. Speculum. f. 112. p. 8. item fol. 67. p. 8. pecunia, panis, cibus, thesaurus absconditus. f. 186. p. 5. vexillum. f. 193. p. 6. sigillum. f. 194. p. 6.
 Scopus noster. 191. p. 6. Signum cui contradicitur. 190. p. 6. miraculū. f. 192. p. 6.
 Granū Sinapis & tritici quinque de causis. f. 309. p. 3.
 Christus Dominus ut filius Dei Iudex est. f. 21. p. 6. item ut homo varias ob causas. f. 22. p. 6.
 Christus in die iudicii quibus argumentis conuincet peccatores. f. 27. p. 8.
 Christus laudat S. Joannem Baptistam. f. 43. p. 3.
 Christus est admirabilis. f. 170. p. 2. Considerandus. f. 186. p. 5.
 Christus omnibus operibus Dei, mirabilius est opus. f. 176. p. 3.
 Christus inter sex genera mirabilium mirabilissimus. 181. p. 4.
 Christus amittitur per peccatum mortale. f. 197. p. 1.
 Christus amittitur à damnatis. f. 189. p. 1.
 Christus amittitur à iustis hominibus quoad

aaa

sen-

INDEX.

sensibilem deuotionem per peccata venialia
f. 198. p. 1:

Christus Vbi querendus: f. 202. p. 2

Christus perfecte in hac vita inueniri non
potest f. 207 p. 3

Christus Communicat Ecclesie sua bona, su-
osq; titulos f. 222 p. 2

Conscientia nuncupatur liber. f. 18 p. 1

Lucerna f. 20 p. 1

Consideratio variorum ponderum siue one-
rum reddit hominem in bono opere im-
mobilem f. 49. p. 1

Contemplatio rerum diuinarum compara-
tur somno f. 284. p. 1

Contritio perfecta mundat à lepra peccati
fol: 237. p. 1

Creatura vocatur liber, ex quo Deus iudi-
cabit f. 16. p. 1

Creaturis nomen (Non finem) 4. ob causas
recte tribuitur f. 79. p. 2

D

Damatio æterna appellatur onus f. 13. p. 1

Dei opera mirabilia sunt f. 176 p. 3

Dei exitus ad nos sunt f. 350 p. 3

Deo qualis obedientia præstanda f. 263 p. 1

Deo 6 ob causas non videtur fuisse conue-
niens operarios conducere pro vinea sua
f. 322 p. 2. Conueniens fuisse ostenditur
duabus rationibus f. 324. p. 2

Deus pater iudex est f. 21 p. 6

Deus vocatur speculum f. 112 p. 8

Deus quomodo amittatur? f. 197. p. 1

Deus vbi querendus? f. 202. p. 2

Deus perfecte in hac vita inueniri non potest
f. 207 p. 3

Cur Deus ibi seminet semen verbi sui, vbi
scit peritrum? f. 346. p. 2

Dextra Dei qualis in hoc sæculo? f. 241. p. 2

qualis in futuro? f. 244. p. 2

Dies iudicii vide verbo iudicium.

Dispositio quinque de causis necessaria est ad

Sacramentum penitentiae f. 142 p. 4
Dolorem de peccatis excitant sex motiua
f. 143 p. 6. Item alia septem perfectiora
f. 154 p. 7.

E

Ecclesia est Corpus Christi mysticum fol:
362 p. 1

Ecclesia militans dicitur vinea f. 320. p. 1.

Granum Sinapis f. 298 p. 1.

Ecclesia triumphans comparatur vineæ f. 320
p. 1

Ecclesia delectatur iugipassionis Dominicae
memoria f. 360 p. 1

Ecclesia Christi vera, vbi? f. 286 p. 2

Electio ad vitam æternam, vel reprobatio
ignota homini f. 116 p. 9

Eleemosyna mundat à peccati lepra f. 239 p. 1

Examen conscientiae requiritur de
causis ad Sacramentum penitentiae fol:
145 p. 1

Exercitus Christi, quo debellat peccatores,
quadruplex f. 258 p. 6

F

Filius Dei, iudex est f. 21 p. 6

Fortunæ inconstantia & fallacia homini
ignota f. 115 p. 9

G

Gloria celestis vocatur pondus & onus
quoddam f. 52 p. 1

Gratiæ diuinæ Excellentia f. 98 p. 6

Gratia præsens in anima, ignota homini
f. 117 p. 9

H

Homines comparantur speculo f. 111 p. 8. Ho-
minis laudatores varij f. 46 p. 4

Homines in propria inuestiganda vita cæci
sunt, in aliena oculati f. 81. p. 3

Homo dicitur mundus paruus f. 291 p. 3 Ager
f. 291 p. 3

Homo ex se habet 4druplex nihil f. 118 p. 10
Homo

I N D E X

Homo de seipso 8 ignorat f 114 p 9
 Homo ignorat quam diu futurus sit sanctus
 f 115 p 9
 Homo tripliciter obedit Deo f 265 p 1

I

Image & similitudo Dei in homine differunt
 f 98 p 6
 Impiis templum est carcer, spelunca latro-
 num, & phanum idolorum f 42 p 2
 Conuenientia diuinæ Incarnationis, ex par-
 te Dei 6 recensentur f 57 p 7. Ex par-
 te hominum totidem f 63 p 8
 S. Ioannis Baptista laudes f 43 p 3
 S. Ioannes Baptista, cur se vocem appellarit
 f 137 p 3
 S. Ioanni Baptista tribuuntur 7 voces à S.
 Basilio f 140 p 3
 S. Ioannes Baptista fuit oculatus in se co-
 gnoscendo f 83 p 3
 S. Ioannem Baptistam è carcere liberari v-
 trum expediens fuerit rationes pro &
 contra adductæ f 34 p 1
 Ioannem Baptistam cur Iudæi voluerint
 eligere in Messiam? f 71 p 1
 Iudicia Dei dicuntur onus f 52 p 5
 Iudiciaria potestas toti conuenit Sanctissimæ
 Trinitati f 21 p 6
 Iudicij diuini 4 proprietates f 15 p 4
 Iudicij diuini libri 6, ex quibus Deus iudi-
 caturus est f. 16 p 5
 In die iudicij quibus argumentis Deus pec-
 catores conuincet f 27 p 8
 Iudicij vniuersalis dies vocatur Restitutio
 varias ob causas f 29 p 9
 Iudicij Dei tres proprietates f 14 p 4
 Iudicium diuinum simile humano 9 ob
 causas f 3 p 1
 Iudicium diuinum differt ab humano in
 decem rebus f. 7 p 2
 Iudicium diuinum simile futurum est præ-
 lio varijs de causis, f 12 p 3

Iudicium diuinum Lucernæ comparatur,
 fol: 19 p 5

Ad iudicium Dei tria requiruntur f 21 p 6
 Iusti hominis 6 Excel lentia f 98 p. 6
 Iusti in se cognoscendis sunt oculati. f 84 p 3
 Iustus carcer est templum f 40 p 2

L

Ad labores in vinea Christi alacriter perfe-
 rendos 8 incitamenta f 328 p 3
 Lepa triplex est f 250 p 4
 A Lepa peccati 7 modi se mundandi fol:
 237 p. 1
 Leprosi denotant Hereticos 6 ob causas fol:
 254 p 5
 Lex diuina vocatur onus f 51 p 5
 Libri in iudicio diuino 6, ex quibus Deus
 iudicabit f 16 p 5
 Lolium significat peccata f 288 p 2
 Luna mundi symbolum est f 371 p 3 Item
 inconstantia humanæ f 273 p 3

M

Magistratus corruptus indicat populi cor-
 ruptelam f 124 p 1
 Mare symbolum est vitæ humanæ f 269 p 2
 Motus maris naturalis & mystici causæ
 tres f 272 p 3
 Matrimonij quinque fines f 228 p 4
 Matrimonium spirituale Christi cum Ec-
 clesia comparatur humano 5 de causis fol:
 216 p 1 Item alia 5 causæ huius ponuntur
 f 219 p 2
 Misericordie hominis post peccatum f 104 p 7
 Mors vocatur somnus f 283 p 1
 Mortis hora incognita hominibus f 116 p 9
 Mundus dicitur ager f 291 p 3 Luna f 371
 p 3 Speculum f 110 p 8

N

In Natiuitate Domini decem sunt nouitates
 fol: 165 p 1
 Nauigantibus ad portum vitæ æternæ sep-

INDEX

tem sunt necessaria f 274 p 4
Nomen (Ego sum) Deo tribuitur septem de
 causis f 77 p 2
Nomen (Non sum) debetur creaturis 4 ob
 causas f 79 p 2
Antiqui Nuptiarum ritus accommodantur
 nuptijs Christi cum Ecclesia f 223 p 3

O

Obedientia Deo qualis exhibenda f 263 p 1
Obedientia 7 motiva f 267 p 1
Obedientia à pueris addiscenda f 213 p 4
Onera seu pondera 7 plicia f 50 p 5
Opera Dei 5 mirabilia f 176 p 3
Oratio mundat à lepra peccati f 238 p 1

P

Paruæ & minimæ res non contemnendæ fol:
 312 p 4
Passio Christi intellectu difficilis f 375 p 4
Passio C. liber 7 sigillis signatus f 375 p 4
Passionis dominicæ memoria homines à
 peccatis absterret f 361 p 1
Passiones inordinatæ comparantur ventis
 f 272 p 3
Peccatum vocatur somnus f 285 p 1 **Onus**
 f 50 p 5 **Vinculum** f 373 p 3
Post peccatum 12 hominis miserix & plagæ
 f 104 p 7
De peccatis dolorem excitant sex motiva
 f 148 p 6 **Septem** alia motiva f 154 p 7
Per peccatum mortale amittitur Christus
 f 197 p 1
Peccata venialia non sunt contemnenda, 4
 ob causas f 315 p 4
Pœna infernalis dicitur vinculum f 373 p 3
Sacramentum penitentix requirit disposi-
 tionem 5 de causis f 142 p 4
Penitentia duplex huius, & alterius vitæ
 f 159 p 8
Penitentia vitæ huius 3 habet partes f 160 p 8
Penitentia Sacramentum mundat à lepra
 peccati f 237 p 1

Sacramenti penitentix figura 4. f 244 p 5
Penitentia non differenda f 246 p 3
Penitentia debet esse integra f 247 p 3
 gratitudine erga Deum plena f 249 p 3
Perseuerantia in statu gratiæ ignota homini
 f 117 p 9
Præcepta diuina voc. 11. in vincula f 372 p 3
Pueris 4 sunt discenda f 212 p 4

R

Ratio assimilatur Lucernæ f 20 p 5
Regnum quodcunque vitijs corruptum dici-
 tur vinea f 332 p 4 **Item** Respublica fol:
 321 p 5
Res diuinæ considerandæ f 186 p 5
Res diuinæ comparantur pecuniæ, pani, ci-
 bo, thesauro abscondito f 186 p 5
Rotunditas adumbrat æternitatem f 336 p 5

S

Sancti vocantur liber f 18 p 5 **Lucerna** f 20 p 5
Sancti ordinariè vili & aspero vestitu sunt
 vli 4 de causis f 54 p 6
Sacramenta mundant nos à lepra peccati
 f 238 p 1
Scientia Dei, liber est, ex quo Deus iudica-
 bit f 17 p 5 **Lucerna** f 19 p 5
Scriptura sacra liber est, ex quo Deus iudi-
 cabit f 17 p 5
Scriptura sacra comparatur speculo f 111 p 8
Signum 4 significat, scilicet scopum, mira-
 culum, vexillum, sigillum f 190 p 6
Sinistra Dei qualis in hoc sæculo f 242 p 2
 qualis in futuro f 244 p 2
Somnus quintuplex f 283 p 1
Homini speculatur quinq; ex quibus se cognos-
 cere potest f 110 p 8
Spiritus sanctus iudex est f 21 p 6
Sponsa Christi vnica f 216 p 1
Superiorum negligentia, est somnus f 285 p 1
Sinapis & tritici granum est Christus fol:
 309 p 3
Granum sinapis symbolum est Ecclesiæ octo
 de

INDEX

de causis f298 p 1 Verbi Dei septem ob
causas fol: 303 p 2

Arbor Sinapis quinq; habet ramos f305 p 2
Synagoga Iudæorum dicitur vinea f320 p 5

T

Taciturnitas à pueris addiscenda f213 p 4

Temperantia à pueris addiscenda f212 p 4

Timor Dei pueris discendus f212 p 4

Tribunal Christi quadruplex f25 p 7

V

Verbum Dei dicitur Lucerna f20 p 5 Semen
f341 p 1 & fol: 357 p 4 Thesaurus, medi-

cina, aqua, ignis, fauus mellis, scutum,
gladius, sagitta, lapides fundæ f354 p 4

Granum sinapis 7 ob causas f303 p 2 Ar-
bor sinapis f305 p 2

Vestium luxus præbet occasionem peccandi
multis f55 p 6

Vestitu vili & aspero cur ordinariè vti sint
sancti f54 p 6

Vineæ varix f320 p 5

Vineæ malæ, septem labruscæ siue mali
botri f334 p 4

Virtutum omnium perfectissimum specu-
lum est Christus f67 p 8

Vita æterna vocatur denarius quinque ob
causas f336 p 5

Ad vitam æternam Electio, vel reprobatio
homini ignota est f116 p 9

In vita propria cognoscenda, homines cæci
sunt, in aliena oculati f81 p 3

Voces septem S. Icanpi Baptiste à S. Basilio
tribnuntur f. 140 p 3

Cur se vocem appellarit S. Ioannes Baptista
f137 p. 3

THE NEW YORK

LIBRARY

OF THE

ALBANY

ACADEMY

OF THE

LIBRARY

OF THE

